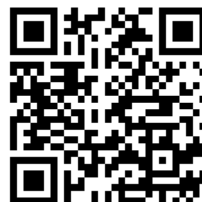

SERMONES MORALES

SUPER
TOTIUS ANNI DOMINICAS
JOANNIS BAPTISTÆ
CAMPADELLI,
IN
DIOECESI PADUANA PAROCHI, AC ANIMARUM
CURATORIS ZELANTISSIMI, ET THEOLOGIÆ DOCTORIS
CAPACITATI PLEBIS ADAPTATI,
JAM PER

A. R. D. BALTHASAREM
MATTAKOVICH,
COLLEGIATÆ ECCLESIÆ CHASMENSIS S. SPIRITUS CANONICUM, & ALTERIUS BEATISSIMÆ
VIRGINIS MARIÆ VISITANTIS
IN
VENERABILI CAPITULO ZAGRABIENSI
FUNDATÆ PAROCHUM,

EX ITALICO IN VERNACULUM VULGARE CROATICUM
TRADUCTI, ET IN DUAS PARTES DISTINCTI.

PARS ALTERA

A DOMINICA PENTECOSTES AD ADVENTUM
DOMINI.

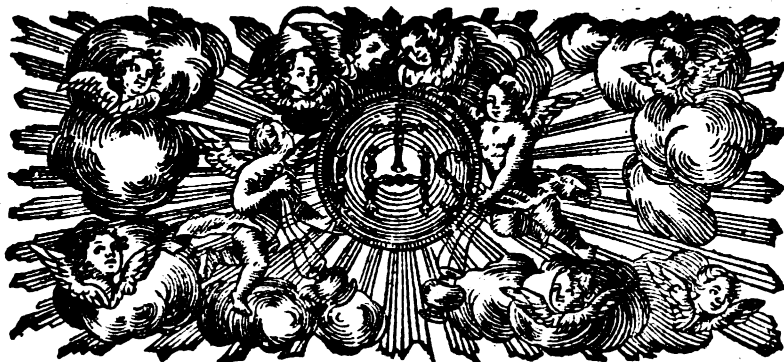

ZAGRABIÆ,
TYPIS ANTONII JANDERA, VEN. CAP. ECCL. ZAGR. TYP.
1770.

EXCELLENTISSIMO
ILLUSTRISSIMO ET REVERENDISSIMO
DOMINO DOMINO

JOANNI BAPTISTÆ PAXY,

DIVINA PROVIDENTIA
EPISCOPO ZAGRABIENSI,
ABBATI
B. V. M. DE TOPUSZKA,
COMITATUS DE BERZENCZE SUPREMO, AC PERPETUO
COMITI,
UTRIUSQUE S. C. & REGIO-APOSTOLICÆ MAJESTATIS ACTUALI INTIMO,
ET AD
EXCELSUM CONSILIUM REGIUM LOCUMTENENTIALE
IN REGNIS DALMATIÆ, CROATIÆ, SCLAVONIÆ
CONSILIARIO, &c. &c.
DOMINO DOMINO
PRÆLATO
GRATIOSISSIMO BENIGNISSIMO.

Eratis enim ſicut oves errantes, ſed converſi eſtis nunc ad Paſtorem, & Epiſcopum Animarum veſtrarum.
Epiſt. 1. Petr. c. 2. v. 25.

ETuóne, an Noſtro EXCELLENTISSIME, ILLUSTRISSIME, ac REVERENDISSIME DOMINE DOMINE PRÆSUL! dicam felice contigiſſe fatô, ut vacante jam quadrimeſtre ſupra Annum * Hac Sede Epiſcopali, ad moderandam Diœceſim hanc renunciatus ANTISTES ſis? concede hîc quæſo, & ſine; hoc à modeſtia TUA me impetrare, ut ea, quæ ſentio, in altera hac Operis parte, cum TUI NOMINIS inſcriptione de TE dicam: ac liceat mihi per TE, cogitatione contendere; primùm illud, à *quo Renunciatus*, dein *cui deſtinatus*, tum cur TU, & non *alter quiſquam*, ANTISTES NOSTER ſis? dicet ſanè quiſquis, & licet longinquus is, cui & notus de facie neutiquam es; *Renunciatum Te*, ab REGE EA, & DOMINA PROVIDENTISSIMA MARIA THERESIA, quæ ſapientiâ plus quàm virili omnes vice-

 rit

* Ab Anno 1769 die 11. Jan. ad 1770 diem 19 Menſis Aprilis, dum publicatus.

rit Reges; quoniam quidem omnium Una hæc Augustissima Domina, quid Tibi, quid virtuti debeatur luculentissimè declaravit: *Destinatum* dein Te jam dudum Diœcesi Ei, Hæc ipsa proferet; quia penè collapsa, nisi sapientissimo Tuo gubernio sustentetur, haud unquam florebit: *Te autem & nòn alterum quemquam, Antistitem* esse; Ipsa magnitudo negotiorum, ac Gloriosorum Progressuum, quibus Tu Antistes omnium Optimus, omniumque Maximus par unus es, ex Nominis Tui celebritate digitò indicabit: Tuo itaque dicam felice id contigisse; nam quòd ita cecidit, DEI planè consilium fuit, & nostro glorioso, eoque exoptato evenisse fatô; cùm felicitatem perpetuam videndi, guberniique Tui experiundi, mirâ quadam accensi cupiditate, omnes Boni primo adnumerent locô, seseque tota, quanta hæc Diœcesis est, Raræ Prudentiæ Tuæ, quæ Tibi prima & Antiquissima, præter innumeras dotes Tuas Virtus est, reservatam glorietur: æquum proinde est ab omnibus concedi, *Tibi* Majestatem (apud quam magno es nomine) Amplissimam hanc dignitatem, non quasi optatam contulisse, sed quasi debitam persolvisse; *Diæcesi* verò Huic, sanè jure providoque consilio, Te dudum destinasse; qui planè præter decus & gloriam nihil in vita, nihil in Gestis Tuis cogitabis; *Te* demùm & non *alterum quemquam renunciasse*; ut pro obligatione nostra impensis officiis nostris, pro eo ut debemus Te colamus, Te laudibus exornemus; ii verò quibus ex corporis forma cognitus non es, vel ex Nomine Tuo diligant, suspiciant, ac revereantur.

Nec est quare cuiquam in mentem veniat mirari, me hæc liberè & audacter in limine orationis meæ dixisse, cùm Te Excellentissime Antistes fama per ora hominum, ita

sub-

ſublimem vehat, ut nemo non diceret; optimè quoque DEum, *Regno* huic conſuluiſſe, cùm TE in hac rerum perturbatione, & temporum viciſſitudine eminere conſtituit, ut TU malis neſors impendentibus gratiâ & Authoritate TUÂ (qua apud AUGUSTAM non parùm vales) occuras, prudentia TUA medearis, probata omnibus agendi dexteritate ea ſuſtineas: *Patriæ* verò Paternè proſpexiſſe; ut eam à ſummis difficultatibus velut ereptam, ad ſummam tranquillitatem, & optatam antea magis, quàm ſperatam felicitatem traducas: *Diœceſi* denique toti clementiſſimè adfuiſſe, ut imminutam quippe ſtatûs Eccleſiaſtici dignitatem, TUA Virtus, & ſapientia, in veterem & Avitam integritatem, ſplendoremque reſtituat, qui errantem neſors plebem cum grege TIBI jam comiſſo, tanquam Paſtor Optimus ad ſaniora revocabis, continebiſque in officio, & obſervantia erga Divinas leges; tum recondita doctrina TUA præſtabis, unde zeli, ac præclari muneris TUI Paſtoralis, juxta ac Paternæ ſollicitudinis haurient omnes, exempla omnium virtutum; tum verò ſapientiſſimis, ſolidæque pietatis plenis, & vel ipſis Apoſtolicis temporibus dignis conſtitutionibus, ad *Clerum Populumque* emanandis conficies, ut inviolata talium veneratio malas, & exitioſas evellat ex animis hominum opiniones; inſerat autem eas, quæ uberrimos, eoſque præſtantiſſimos, ac planè ſalutares ferant fructus.

Et verò, me longe admodùm ab iis finibus, quos modeſtiæ TUÆ ratio præſcribit, diſcedere haud arbitrabor; ſi nimirum ad ea animum, mentemque tempora reflecto, quibus, ſternentibus viam meritis TUIS, à MARIA THERESIA ad *Syrmienſe Sacerdotium* adſcitus fueras, qui Summos inter omnes, Maximos, Optimoſque condam Syrmii Antiſtites, velut adhuc-

hu c nobilissimus surculus, omnibus numeris absoluta Imago exstiteras ita, ut sub Tua umbra fractis refectio, dejectis solamen, ac perditis penè animis salus esset refugiumque; ac priùs ferè, quàm coram *Syrmium* Te cerneret, tuum jam zelum, Tuarum fragrantiam Virtutum, famâ dissipata audiret; atque adeo cùm Te, hìc labantium sacrarum ædium fulcrum, ibi collapsarum instauratorem, erectarum alibi conditorem, scientiarum Amatorem, virtutum Eximium Cultorem, oculis suismet conspiceret; palam deprædicaret: nullum inter præsentis, & præteritorum sæculorum omnes Antistites famâ clarissimos, virtutibus conspicuos, tantùm laude, ac Posterorum memoriâ dignum, atque admiratione celebratum reliquisse, ut Tecum in comparationem (quis etenim Tecum contendat) venire comminùs possit; nihilque tam Illustre adeò, nihil excellens, magnificum nihil, quod cum gestis, dictis, factis Tuis posset conferi, fuit reperire: Fuerunt quidem némo quisquam diffitetur, omni ætate alii Natalium splendore inclyti; alii doctrinæ celebritate celebres; ab eruditione cultiorique litteratura, atque scientia laudatissimi; Religione in Superos, in Cives suos pietate, amore in Patriam, liberalitate in quosque Insignes; fuisse denique Antistites svavitate oris, lepore sermonis præditos; linguarum Europæarum gnaros; magnificos item: at qui unus collecta hæc atque Tu teneret universa, quemque ætas omnis veneratura sit, *Syrmium* nec legit, nec audivit, neque adusque vidit.

Itaque efferant jam, & ad Sydera per me licet attolant, qui vellint: Pervetustæ Diœcesis hujus Zagrabiensis Præsulum Imagines; ambitiosius ostentent gloriolæ rumusculos; vel in delitiis habeant scriptores, ad ultimas terras Nomina eorum

pro-

provehere: talesve Annalibus inserere; inter Delphis dicam Oracula recensere: Hos doctos; illos liberales; istos sine affectatione gravitatis plenos; alios sine arrogantia affabiles; Benignos cum moderata severitate; modestos cum veneratione; zelantes sine simulatione; magnificos & splendidos sine luxu; & sexcentis aliis ornent, ventitentque titulis: esse quidem Hæc & summa & amplissima nemo unus negabit; non Ea tamen quibus, si dispertitam in plures; in TE verò UNO cumulatam conflatamque gloriam memorare vellim, TU concedas; proinde ex sparsis his in tantos Diœcesis hujus Episcopos ornamentis, TU UNUS, quod imitari, & certatim in TE exprimere contenderes non habes; quinimo in Te planè nedum expressa teneres, verùm cùm alius in alio, Tu in omnibus simul eniteres.

Sed ne speciosiùs, quàm veriùs hæc dicta videantur, ac quia TECUM EXCELLENTISSIME DOMINE ANTISTES quasi loquor, ne servire Tuis auribus videar, nollo multus esse; & quamvis in re nota atque ante oculos omnium posita testimoniis non esset utendum, nihilo tamen minùs Vos Viri ILLUSTRES *Capitulum Zagrabiense* appello, vos inquam Ipsos, non enim hospites in Civitate hac, Vestroque Senatu versamini, nec enim Vestræ peregrinantur aures; dicite amabo! aut tacentibus (non sine injuria & labe) Vobis; loquantur libri, codices, monumenta, & archiva vestra, quæ majori sui parte Egregia hujus olim commembri; jam *Antistitis*, jam (nescio quod rectiùs dixerim) *Doctoris*, an *Patris* Vestri, tot sive ad Augustam Aulam primariis legationibus, sive ad Generalia Regni Comitia, gravissimis muneribus quà Publicis, quà Privatis perfuncti; facta, tractata, ac finaliter pro cu-

jus-

jusque votis conclusa Acta, ut pretiosissimum Thesaurum Divite sinu recondunt: loquantur summorum Dicasteriorum Prima Ministeria, quæ & quàm fervida, quamque zelosa studia in præsens, temporibus quippe difficillimis, per HUNC Ingenii & Judicii laude Virum præstantissimum, deprompta non exstiterint, & alias dehinc pro *Patria*, *Regno*, *Diœcesi* & *Clero*, ad Thronum Regium, quàm facundè, quàm copiosè depromenda non sint: estne, non longè abeamus, estne, inquam, quisquam, aut esse potest HOC ANTISTITE, aut sententiarum gravitate, verborum vi, aut doctrinæ præstantiâ major & clarior? loquantur *Summi*, *Medii*, *Infimi*; dicent Primi: HUNC, Virtutem ipsam magis semper dilexisse, quam virtutis insignia; HUIC Honorem, prœmium rectè agendi, non finem fuisse. Asserent *Medii*: in HOC, Comitem rerum secundarum non esse arrogantiam; cum fortuna non esse insolentiam; nam IPSE qui antea fuerat, idem his, & omnibus est; nemo excluditur congressu ejus, nemo sermone, sui copiam omnibus facit. Loquentur *Infimi*, quàm perpetuus universorum Amator, omniumque conservator sit, qui innatâ comitate suâ, affabilitate & benevolentia, quosque licet omni humanitate exutos sibi devinxit, quid? non devinxit modò, sed animos omninò expugnavit omnium; atque devicit; in EO etenim par Pietati est rigor, quem tamen eâ mansvetudine didicit temperare, ut dum quem ad frugem reduceret, dubium relinqueret, rigidior an clementior esset; in PERSONA quam sustinet gravitatem cum facilitate, cum æquitate Benignitatem modô prorsus peculiari conjunxit, ut difficile esset intellectu, num non ex æquo ILLUM amarent, & suspicerent *Summi*, venerarentur *Medii*, colerent, & observarent *Infimi*. Ut quid jam hic

Colle-

Collegiatum, idemque pervetuſtum *Capitulum Chaſmenſe*, cui in exilio ſalus! in dolore voluptas! tacitum conſiſtes? Anne HUJUS jam ANTISTITIS, commembri autem, quoque olim Tui, Aurô cedroque digniſſimi, Legationem,* quam EI pro te detuliſti, æternâ non tenebis memoriâ? qui jam tum ſapientiâ ſuâ, quæ omnes virtutes continet, tanquam Heſperus, aut Lucifer inter Sydera, ſic ipſâ inter virtutes reliquas præcipuè fulgens, Nomen non modò illuſtravit tuum, quin & SUUM æternis conſignatum monumentis, per * *Diætam* Famâ tantùm diſſipavit, quòd florentibus ſemper Nominibus ILLUD ita inſeruerit, ut nunquam exareſceret; Munerisque SIBI in rem commodaque tua commiſſi, eum, præclaris conatibus, optimis ſtudiis, quem cupiebas, id eſt planè glorioſum habuiſſet progreſſum, niſi Vir Rebus ſummis natus, ad CAPITULUM CATHEDRALE accerſitus fuiſſet: proinde in Hoc quidquid jam ab inde, & aliàs, ac cumprimis eminenti Honoris in gradu collocato, idque omne Maximum, Ampliſſimumque videre eſt, aut virtutem ipſam, aut à virtute unica profectum eſſe nonne dices?

Hæc Lectores Benevoli, hæc illa ſunt Decora, quibus ANTISTES Noſter, ſublimis ſemper per ora ferebatur, & fertur aduſque hominum; Hæc quibus perquam bene, & magnificè apud *Privatos*, *longinquos*, *Summos*, *medios*, & *Infimos* audit, audiebatque: ut ſanè ISTA quâ EUM Auctum nuper accepiſtis dignitate, neque magis exſpectatum apud Eos, qui EJUS ad Gloriam præclaros impetus perantea noverant, neque jucundiùs, neque lætitiæ majoris fuerit; nemo etenim dubitat quin *Eum*, qui ILLUM nunc ornat *Honorem*, ornaturus ſemper ſit, eximiâ ſua gloria, Bono *Patriæ*, *Regni*, ac *Clero* coujunctâ, quo EUM hortari RES ipſa non patitur; nam ſi attenderitis diligenter, & conſiderare cum animo veſtro, adhibitâ in conſilium ratione volueritis;

b tis;

Anno 1751. * Anno 1751.

tis; Primùm quòd* ILLE à DEO PONTIFEX EX HOMINIBUS ASSUMPTUS, non sumpsit SIBI HONOREM, SED vocatus TANQUAM AARON: qui Honorem istum obtinere, cùm dudum potuerit non quæsivit; cùm promeritus fuerit non cupivit; cùm ultrò deferebatur, quasi detrectavit: Dein quæ muneris hujus partes, quàm Honorificæ, quamque splendidæ eædem sint: qui quoniam hæc humana nunquam spectavit, verùm omnem spem, ac felicitatem in UNO DEO, et illa cœlesti vita, rectè ac laudabititer agentibus proposita collocavit, non extima Earum facie captus; non fulgore harum illectus: postremo quibus temporibus hæc EI imposita persona, quod ANTISTES Zagrabiensis sit; qui in tantis sibi enodandis, juxta ac solvendis difficultatum nodis, sapientiâ, sermonis præstantiâ ac dexteritate, in Hierarchia Ecclesiastica jam alter eluxit ALEXANDER; profectò quid non IPSE, nullo cujusquam hortatu, à se ipso de sua laude admonitus? Talem & Tantum se præbebit Antistitem, ut omnium palam fieret confessione, fore; ut EJUS pro *Regno* valida Patrocinia, Pro *Patria* navatam operam, Pro *Diœcesi* & *Clero* ardentem zelum; sera Posteritas memoria sæculorum alat, æternitas denique ipsa tueatur, Nomenque EJUS per orbem, Hungariamque celebratum sermonibus, & scriptis extingui nulla vetustate possit. Et hinc EXCELLENTISSIME DOMINE DOMINE PRÆSUL: si nobis nullum aliud esset officium in omni vita reliquum, quam ut erga TE gratos nos remonstremus, tamen exiguum reliquæ vitæ tempus, ad commemorandam solùm gratiam relictum putaremus. Mira fors hæc nobis videntur? non tamen supra JOANNIS Animi magnitudinem; cui nihil antiquiùs, nihil optabiliùs semper fuit, quàm quod non modò laudabile & honestum, sed quod Illustre & gloriosum. O tempora illâ etiam, si qua unquam fuit, Aureâ ætate feliciora! ô sæculum non eorum modò, quæ fluxerunt, verum etiam, quæ ventura sunt felicissimum! quod *Regno* columen, *Patriæ* fulcrum, *Clero* ornamentum, ANTISTITEM quippe BAPTISTAM VIRUM, magni ingenii, summi consilii, ævô nostrô Clarissimum dedit; nam quid quæso in humanis tam retrusum, tamque abditum, quô ingeniô non processit? quis in perscrutanda rerum notitia, futurorum cognitione, ac investiganda magnis difficultatibus involuta veritate, ornatior ac uberior?

* ad Hebr. c. 5.

Jam

Jam verò illa etiam si decora, quæ VIRUM apud AUGUSTISSIMAM DOMINAM MARIAM THERESIAM, ac semper AUGUSTUM IMPERATOREM JOSEPHUM II. Sacræ Coronæ Hæredem, immortalem reddunt, referam; sane quid potissimùm dicendum & an omninò dicendum ignoro? IS quippe ANTISTES noster, cùm in Regio Locumtenentiali, in Regnis Dalmatiæ, Croatiæ, & Sclavoniæ stabilito Consilio, magni ingenii laude, summi consilii gloriâ ornatissimus semper esset, jam crebra de Eo vox per Summa Regni Hungariæ Dicasteria pervagata, jam multus magnificusque in AUGUSTISSIMA REGIA sermo habitus, fecêre; ut MARIA THERESIA, optimis utpote semper in studiis consiliisque ejus defixa, quàm & IMPERATOR JOSEPHUS, ejus fide, ejus Virtute nixus, suum ACTUALEM INTIMUM CONSILIARIUM, suarumque voluntatum propriò motu adsciverint Administrum; quo vel cùm enixis precibus, ac conatibus aspirare multi voluerint, magnum decus & ornamentum est Eorum, quibus contigit ut possent, qui sanè pauci sunt, ne dicam nemo.

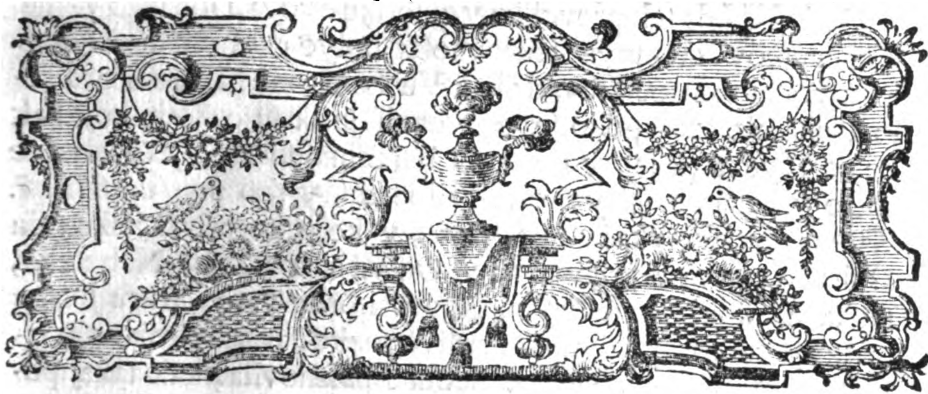
Nec illud demùm, ut innumera prætersam TUA DECORA (non enim persequi valeo omnia, ne suscepisse hoc videar, ut TE debitis ornem laudibus) ad NOMINIS TUI celebritatem, aut immortalitatem, minimùm accedet; si post, quàm plurimorum Regnicolarum, honore & officio conspicuorum, amplificandæ dignitatis TUÆ elicita desideria; commemoravero (quod famâ publicâ pervulgatum est) MAJESTATEM MARIAM THERESIAM sponte & arbitratu suo clementer eò propendisse, ut è maximo lectissimorum Virorum numero, qui cupiverunt, TU verò invitus, Supremi Comitis Comitatus Zagrabiensis perhonorificum munus sustineres; quo quidem in munere clarior in dies significatio TUÆ virtutis eluceret; nisi in consilio Regio cui adstrictus es, graviorum curarum pondere quasi fatiscens, aut dilectæ Diœcesis TUÆ vastitate avocatus, & zelò ejusdem tractus, Provinciam hanc perdemissè deprecareris.

Sed quoniam EXCELLENTISSIME DOMINE DOMINE ANTISTES, sat hactenùs volupè erat & amori meo, & dulcè TUI Amantibus, qui omnes Boni, in Tuarum laudum celebratione morari; contrahere jam vela orationis meæ lubet. Itaque quod reliquum est, Curiones Animarum zelantissimi, qui *eratis sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad*

ad Pastorem, & Episcopum Animarum vestrarum; Habetis jam ANTISTITEM, quem præterita vobis invideant sæcula, ventura desiderent! habetis, qui, si inclinatis rebus vestris, jam jamque cadentibus opem ferre quisquam potest, UNUS erit PASTOR, DOCTOR, & PATER vester omnium Optimus; UNUS inquam idemque qui, aut nemo unquam, laudabilia quæquæ studia veterem in dignitatem vindicabit; quem una virtus ad hunc extulit gradum, quid? supra casus omnes, supra fortunam ipsam collocavit. HUNC proinde nos decet, nos omnes oportet imitari; Hujus vitam ad exemplum omnium semper traductam sequi; Hujus omnia facta, consilia, instituta, nobis ob oculos ponere; & in ILLIUS vestigio pedem statuere; favere animis; precari linguis; vota prorsus eadem quæ pro nobis, pro HUJUS salute suscipere; HUJUS POTESTATEM timere, cùm omnia possit; & BONITATEM diligere, cùm IDEM non plus licere sibi vellit, quàm quantùm leges Divinæ & Humanæ præscribant: denique à DEO OPTIMO MAXIMO summis votis exoptare, ut ILLUM diu Incolumem, ac florentem Pro GLORIA sua, & Animarum nostrarum salute; pro *Patriæ* & *Regni* felicitate, Dilectissimæ *Diœcesis* emolumento; proque ingentibus HIERARCHIÆ ECCLESIASTICÆ incrementis servet atque tueatur: Ego verò quidquid laborum, & vigiliarum in hoc opere impendi, fructum uberrimum putabo; si perenni in cultu & veneratione, Tuam benevolentiam mereri valeam, quod vivam & sim

EXCELLENTIÆ TUÆ

Infimus & Devotissimus Cliens
BALTHASAR MATTAKOVICH.

NEDELYA TROJACHKA.

Et apparuerunt illis diſpertitæ lingvæ tanquam ignis, ſeditque ſuper ſingulos eorum, & repleti ſunt omnes Spiritu Sancto. Actor. 2.

Od Duha Szvetoga.

OBſzluſavaliſzu Iſraëlczi dan deneſſni na ſzpomenek dneva onoga, vu kojem, putujuchi iz ſzuſanſztva Ægyptonſzkoga proti zemlye obechane, kakti dnevu petdeſzetom izhoda iz Ægyptuſſa, Moyſes od Boga na Góre *Sinai* prijel bi bil Deſzetere Zapovedi, y nyim nye nazveſztil; y tak vu dnevu ovom kakti ſzvetkuvanye veliko obderſavali bi bili; koteri iſzti deneſſni dan takajſſe Sz. Matti Czirkva obſzluſava y obderſava: ali iz drugoga kak Iſraëlczi chiniliſzu, zroka tho chiní; na ſzpomenek najmre lyubavi Duha Szvetoga, Trejte Preſzvetoga Trojſztva Perſone, koja iz Neba zverhu Vuchenikov ſzkup ſzpravlyeneh, vu ognyeneh jezikeh petdeſzeti dan, po Kriſtuſſa Szina Bosjega, druge Preſzvetoga Trojſztva Perſone od ſzmerti goreſztajanya, y iz vuze Limbuſſa Sz. Otczev oſzlobogyenya, y izhagyanya, jeſze pokazala. Exordium.

Ovde NN, da tak preveliku y gluboku ovoga, Duha Sz. zverhu Vuchenikov izkazanya, szkrovnoszt bolye razmete, potrebno je y hochuvam ochituvati; kak Vuchenikom hasznovito bi bilo Duha Sz. vu szpodobe ognyeneh jezikov prijeti, koji kak berse Nyega prijeli y dobili bi bili, chudnovite, y oszebujne chíne y della chinili y zverssuvali jeszu', y tho *v-pervi sztrani.* Zatem pokásem, kakve priprave, y koje potrebne jeszu, da Duha Sz. vu nasz primemo, y On vu nasz ogeny Nebeszki, Duha Sz. dojti z-kakvem nachinom more, y tho *druga sztran* bude; y zatho proszim, da marlivò pázite, ar vsza koja na kratkom vam povem, menye nebudu hasznovita, kak takaj potrebna. Proszim poszluh y pochinyam.

Propositio bifar-

Confirmatio.

Nemorete stimati, da na ov dan Duh Sz. iz Neba na zemlyu tak dossel je, kakti iz meszta na meszto; niti szumlitiszi morete, da Duh Sz. akoprem szkazalsze je vu szpodobe ognya, z-isztine vu szebe bi bil ogeny; ar tho miszliti, tho veruvati, bilobi proti Sz. Vere nasse govoriti, y miszliti. Duh Sz. Bog je Prezmosni tak, kak je y Otecz Bog Nebeszki Perva, y Szin Bosji druga Persona, y je *jeden jedini Bog*, kak y obodve druge Persone jeszu jeden *jedini Bog*; y zatho nemore biti vu jednom mesztu kade je, y dojti v-drugo meszto, kadega nebibilo, ar jednako z-Bogom Otczem, y z-Szinom szkupa v-vszakom mesztu vu *Bitju Bosanszkom* je. Nadalye znajte, da kajti Duh Sz. je jeden naj chisztejssi Duh, nemorasze stimati, da je ogeny, nit kakvo dugovanye, koje típati, y prijeti bisze moglo; y tak kada vellisze, da Duh Sz. dossel je zverhu Vuchenikov, morasze razmeti ne dohodek kaksze hodi y dohagya z-nogami, ali z-tellom, nego da je dossel, y szebe vigyenoga vchinil vu chinéh, y dáreh szvojeh; y da z-razumom nassem gingavem tho bolye razmeti bi mogli, vzel je priliku y szpodobu jezikov ognyeneh, ne pako priliku y szpodobu drugeh dugovany, dasze bolye ochituvati po szpodobe ognya mogu nyegvi dári, chíni y milosché, kak po drugeh dugovanyih. *Tri* (a) *zverssenoszti* zmed drugeh, *ognya* ja denesz pre-

(a) Proprietas.

premisslyaval budem. *Pervich* ogeny chíszti. *Drugoch* razszvéchuje. *Trejtich* szílli na visśínu v-okrug Neba; y vu oveh treh zverssenosztih, tri takaj ochituvani jeszu chíni y dári, koje vu Apostolih, y v-drugeh vszeh lyudih Duh Sz. zverssuje.

Pervich adda *zverssenoszt* ognya je, da chíszti, y tho ifzta (a) *veschnoszt* nam ochituje. Zlato po ognyu chisztisze od odlupkov, y trúh, budi zemlye, budi drugeh rúd; od zeleza po ognyu (b) *izvarki* opadaju, hergya prehagya, y zelezo ponavlyasze y chiszto biva. Ovak Duh Sz. po szpodobe ognya zchisztil je szerdcze Vuchenikov, koje puno vszakojachkeh nezverssenosztih je bilo, kotere kakti izvarke y trúhe nevernoszti vu szebe je imalo: szerdcze nyihovo plasslyivo gingavo, mlahavo je bilo, y tak za nazveschanye y razgláſſenye Vere y Evangeliuma nyegovoga potrebno bilo je, da z-Neba ogeny dojde, koi szerdcze nyihovo, y Nye zchiszti, da sztalni y tverdni posztaneju, y vu vszeh zverssenosztih, kreposztih vtvérdesze, kak y nye Duh Sz. vtverdil je, y od vszeh nezverssenosztih ochisztil, tak da kak berse plamen Bosanszkoga ognya vu Nye bi bil dossel, taki iz szérdcz nyihoveh zniknul je vesz sztrah, vsza nezverssenoszt y vsza mlahavocha; y posztali v-isztom chaszu tverdni, szerdcheni, sztalni, prejáki, puni lyubavi, dobrovolynoszti, y selyni protivschin, pregonov; pocheli nazveschati Goresztájanye Mestra szvoga JEsussa Kristussa, Veru, y Zapovedi Nyegve. O szrechne one dusse, koje z-ovem preszvetem Plamnom vusísusze, y z-ognyem ovem ochischene goré! naj budu vu nyih kakveh hoche grehov trúhe, izvarki, y szmerduchi grehov osztanki, kak berse vusgésze vu szerdczih nyihoveh sár ognya ovoga Nebeszkoga, taki ochisztesze, y zevszema chiszte posztáneju.

Madera ozvan, ottok morja *Atlans* imenuvanoga, bil je negda prebivalische odurneh, chemerneh, y jadoviteh kách, y lyutoga zverja sztanuvanye, doklam ov ottok najden nebi bil od Ivana *Consalva* y *Tristamussa Vás* zvanoga; koji videchi zem-

(a) experientia. (b) scoria.

lye ovoga ottoka veliku plodnoszt, y da ovo meszto vsze z-ternyem, kupinyem zarascheno zchíszte, y vnogò bolye ove káche, nesznage, lyuto zverje, y neizbrojena vszakojachkeh sztvarih sztraſſila, koja sztraſſna ruchanya, tulyenya, y zavijanya davala jeszu, zbog kojeh lyudi, dalekò meszta ovoga ogibaliſze bi bili, zatéru; kaj vchinili jeszu chujte. Chekali jeden dan gotovi jeszu, doklam viher vetrov prejakeh biſze podignul, y vszu lozu ottoka jeszu vusgali, vsza drévja, ternye, y kupinye na prah y pepel obernuli; y tak ottok ov po ognyu zchíschen, napotlam naj plodnejſſi y naj obilnejſſi zmed osztaleh ottokov, iz kojeh czukor na ove sztrane dohagya, je posztal.

Szpodobnem nachinom, ogeny ov Bosanszki, plodnoszt zverſſenosztih szvojeh duſſam dodaje, kada nye z-sárom szvojem vusge, osznáſi, y ochíszti, koi Vuchenikom dan deneſſni vu prilike ognyeneh jezikov szkazalſze bi bil y zverhu nyih doſſel. Vidi Bog szerdcze naſſe z-vszakojachkemi sztrásſili grehov, y z-ternyem odurneh pohotnosztih zaráscheno, y vidi da prekorednih nechisztoche poselyenyih, y naszladnosztih neszmernò duſſu naſſu grizucheh, prebivaliſche posztalo je; y tak veliku prechku miloscham nyegvem posztavlyenu, da krepoſzti kakve prosztor vu nyem neosztaje, nego vsze sztrani szerdcza naſſega k-zemelyszkem obraduvanyam, y naszladnosztjam prileplyene bi bile: kaj Duh Sz. Bog jedini milosztivnò, y dareslyivò chiní? plamen ognya szvoga vu szerdcze greſſnikov puſztí, y nye tak zchiszti, da rodovito z-krepoſztjami Kerschanszkemi, y plodno z-obilnosztjum lyubavi Bosje posztaje. Y da tak je, razgledajte szerdcze Magdalene greſſnicze. Kak sztrasſna sztraſſily burdelnicza ni bila Ova? doszta naj bude rechi; da ona bila je jeden zavjetek y prebivaliſche vszeh szedem glavneh szmertneh grehov, znamenuvaneh kak vuche Tolnachniki; po oneh szedem vragov, od kojeh bibila oszlobogyena, kak poveda Evangeliſta: ali prisgano od Bosanszkoga szerdczih chlovechanszkih (a) *Pretreſzitela*, Duha Sz, z-ognyem lyubavi szvoje, szerd-

(a) ſcrutator.

szerdcze nyeno, tak osztalo je chisztọ y proszto od vszakoga greha, da zverhu toga, vredna bi bila odperto szvedochansztvo od isztoga Odkupitela zadobiti, oproschenya vszeh grehov szvojeh, *remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multùm.* Luc. 7. Kakvo szerdcze ni bilo Paula? jedna poszuda puna nazloba, lyutoszti proti Jesussu Kristussu, y nyegvem naszlednikom? y Bosanszki ov ogeny nye obernul je na poszudu jednu naj chisztejssu, y naj zebranejssu. Kakvo szerdcze zadnich ni bilo Augustina? bilo je jedna loza vsza zateptana; jedna guschara zaráschena od bludnoszti, y malovrednoszti; bilo je szerdcze ono, jedna burdelnicza jadoviteh kách, y sztrassily nechisztoche, oholnoszti; y Bosanszki ov ogeny, vsza ova zaterl, vsza zchisztil je, y nye obernul na jedno polye tak bogato z-lyubavjum proti Bogu, y plodno vu navuku, da od onda do szada vszigdar podelyuje, Matere Czirkve naj szvetejsse navuke, szvetuvanya, y ravnanya vu vszake prilike y potreboche. *Zatho* z-zrokom Sz. *David* felyejuchi videti, jedno obchinszko ponóvlyenye vszega szvéta, rekel je proti Bogu; da akobi poszlal Duha Sz., koi je On chudnoviti ogeny od kojega govorimo, vszi lyudi posztali bi tak chiszti, kak dabi znovich sztvorjeni bili, y ponovilabisze vsza zemlya. *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Pſ. 103. Proszemo adda NN. proszemo od Boga, ovoga ognya Nebeszkoga, da vusge szerdcze nasse; da nye ochiszti; nye ponoví, ar veliku ognya ovoga Bosanszkoga potrebochu ima, buduch ono zaráscheno z-ternyem y kupinyem gressneh navadih, y malovredneh pohotnoszti nagnyenyem; buduch ono zaszegyeno od tulikoga zvérja, kulika jeszu nyegva zlocheszta pohtenya, y nevkrotna pohlepenya; od tulikeh jadoviteh kách, kuliki jeszu vu nyem grehi szmertni. Ah naj szrechnejssi mi budemo, ako zadobimo od Boga ov ogeny, ar vszi ponovlyeni vu duhu, y dusse budemo, koja iz sztrahovite loze, y szmerduchega prebivalischa grehov, posztáne vugodno, obilno y rodovito polye kreposztih.

Druga zverſſenoſzt, koju premiſslyavam vu ognyu je; da razſzvechuje, y ſzvetloſzt dáje. Y po ove zverſſenoſzti, drugi chin, koga ogeny Boſanſzki z-chudom vſzega ſzvéta, vu ſzerdczah vuchenikov vchinil je, ochitujeſze. Tolnáchilje Boſanſzki Meſter JEſus Kriſtus, viſſe y viſſekrat lyublyenem ſzvojem vuchenikom, viſzoke y guboke navuke od Neba; odpiral ſzkrovnoſzti; navuchal nepreſztajnò krepoſzti; ali tak, da rechem temna, rádi naturalſzke tupoſzti nyhova pamet, y razum bilje, da nikak zverſſenò razum nyhov od oveh navukov ſzvetloſzti, razſzvechen ni mogel biti: dòſſelje iz Neba Boſanſzki on ogeny, kojega vre obechal bibil, Meſter nyhov JEſus Kriſtus, y nut v-iſztom hipu poleg obechanya *ipſe docebit vos omnem veritatem*, razſzvetil je nyhovu pamet y razum, y tak z-velikum obſzterl ſzvetloſztjum, da razmeli bi bili naj otajnejſſe ſzkrovnoſzti; preſzégli naj viſſejſſe navuke; talnáchili vſzako govorenye piſzma; y tak vſzakoteri tuliku od ognya ovoga Nebeſzkoga popriel ſzvetloſzt, y znanya zadobil raſzijanye, da ſzvetle tráke povſzem ſzvétu preſztirati bi mogel: raſzvechujuch Tmicze Poganinſztva; zatírajuch bludnoſzti chlovechanſzke, Mudroznanoſzti ſzvetczke; y ochitujuch vſzem lyudem onu iſztinu, koja je jedini put zvelichenya. Ah Boſe, kulika potrebocha je, koju vſzi imamo razſzvécheni biti od ovoga ognya! kakov zrok je, kaj ſtimate NN. da tak hlepímo; da tak naſzledujemo niſchetnoſzt zemlye y ſzvéta ovoga; da tak za dobichke, za dike, za chaſzti, y naſzladnoſzti ſzkerbimoſze; ako ne, kaiti nimamo, y kaiti jeſzmo prez ſzvetloſzti ognya ovoga, koi odkriva vſze chalarnoſzti, y ochituje *vſzu iſztinu*, y za vogyu imamo iednu ſzvetloſzt vkanlivu ſtimajuch, y verujuch kakti Metúly *ono* za ſzrechu, kaj je za ſzmert naſſu. Znajte vam poveda vucheni *Origenes*, datakaj vrag poſſilya ſzvoj ogeny, koi dáje ſzvetloſzt, ali vkandlyvu, koja zakriva *iſztinu*, y na pervo kinchenu poſztavlya niſchetnoſzt; y kajti vekſſa ſztran lyudih puſztíſze pelyati, y za vogyu imati ovu ſzvetloſzt vkanlyvu, ſzebe pogubiva zbog oveh zemelſzkeh, neſzker-

szkerbechsze za Nebeszka. Naszleduje vrag sztanovite Tolvaje Morszke, nadalye govori *Origenes*, koji vussu ogeny poleg Morszkeh *skoljov*, y otajneh vu vode *Dérneh* pogibelneh, navlasztitò kada Morje je vu burkanyu; da brodechisze po Morju, z-Vogyum szvetloszti one vkanlive, stimajuch szebe na brodischu szegurnom, ládje blizu pripelyaju; y onde ali raszdrapijusze na *skolyh*, ali zasztáneju na *Dérneh*, y tak nym v-ruke za plên obilni dojdu.

Na Morju szvéta ovoga, koi vszigdar méssa y burkasze, vszi vozimo y brodimosze; Tolvaj pak duh peklenszki vszigdar pohlepen, y vszigdar selyen szkvarjenya duss, vusge na *skolyih*, y otajneh *Dérneh* nasseh hotnosztih, ogeny Imetka, ogeny nechisztoche, ogeny naszladnoszti tellovne, ogeny nazloba, y jaj! kuliki jeszu, koji naszledujuch, y za vogyu imajuch, ogeny ov peklenszki, bedasztò vkanyujusze; ar stimaju, da k-brodischu vekivechnoszti pripelyatisze hote, nut zasztáneju na *Dernu* krivichneh dobichkov, nechiszte lyubavi, nazlobih vkorenyenih, y tak za plén obilen vragu, nepriatelu glavnomu v-ruke dojdu? *Propterea*, ovak dokáncha recheni mudri Navuchitel, *navigantes vitæ hujus undas non omni lumini, id est nòn omni sapientiæ credere debemus, sed sicut monet Apostolus: probate spiritus si sunt à Deo.* Orig. in fin. exposition. c. 14. Epist. ad Rom.

Razmiszlemo adda NN. kakva szvetloszt nasse szerdcze, nassu pamet vodi, y pelya, ako szpazimo, da je szvetloszt szameh Szvetczkeh dugovany, y vremeniteh napredka, koja nasz pelya na prekerssenye Szvetkov, na zverssenye kvarov, y krivicz blisnyemu; ako szpazimo, da je szvetloszt nechisztoche, koja nasz vodi vu ona pajdastva, vu kojeh réchi, szpomenki, razgovori nechiszti bivaju, ali pak nasz pelya vu prilike, vu kojeh dussa vtepesze vu poselyenyih, chínih neszramneh, y nedosztojneh; ako szpazimo, da je szvetloszt nazloba, y jála, koja nasz vodi na fantenye z-nachinom spotov, obsanosztih, ali kakveh drugeh spotnicz; znajmo da je szvetloszt od ognya vkanitelya onoga Peklenszkoga dohajajucha, kojega

vusi-

vusiſſe vrag zbog pléna duſſe naſſe, zatho proſzemo poniznò y pokorno od Boga ſzvetloſzt onu *iſztine*, koja pelya y ſzvéti na brodiſche vekivechnoga zvelichenya, y koju nepreſztajnò proſzil je Sz. *David* Prorok. *Emitte lucem tuam, & veritatem tuam, ipſa me deduxerunt & adduxerut in montem Sanctum tuum, & in tabernacula tua.* pſ. 42.

Trejta zverſſenoſzt nahajaſze vu ognyu, y je ova: da nigdar nepochíne nego vſzigdar v-krug Nebeſzki, y vuprav vu viſſinu szíli y terſziſze: y z-ochmi naſſemi vidimo, da nigdar nepochíne, gorí, ſzkonchava, izkorenuje, zatíra vſzaku ſztvar koja préchi nyegov techaj v-okrug y v-viſſinu Nebeſzku. Naj bude v-zemlye zaduſſen, put predere proti okrugu Nebeſzkomu, razvalyajuch z-velikem ſtropotom zidine, pechine tverde, y zemlyu podígajuch; ſzim tam, vſze kaj préchi razhitavajuch, doklam put ſzvoj najde, y v-okrug Nebeſzki doide. Oh kak zverſſenò vſza ova, ogeny On Nebeſzki Duha Sz. vu Vuchenike doiduchi ochituval je! ar kada oni manguvati, kada pochinuti videliſzuſze? vſzigdar vu poſzleh, rádi Dike y ſzlave JEſuſſa Kriſtuſſa biliſzu: ovdeſzu podekuvali; one navuchali; onde Sz. Sacramentume podelyuvali: Pohagyali beteſnike, veſzelili obterſſene, obraduvavali nevolyne, kerſztili ludcztvo, obráchali greſnike. Groznye, ſztrahi, prepovedi, nit kakva druga ſzilla, nit protivnoſzt nye, y nyihovo hotenye, odvernuti ni mogla, da nebi zverſſuvali, y ſzpunyavali zverſſenoſzti ognya Boſanſzkoga. Vſze préchke z-chudnovitemi chíni potírali jeſzu; kriveh Bogov pelde; Bolvanov Czirkve, y oltare zruſſavati niſzu preſztajali; nit menye naj ſztrahovitejſſe, y naj nemiloſztivnejſſe muke, merczvarjenya, med lanczi, vuſinczi, oſtremi ſzekirami, y britvami vu vuzah y temniczah tak zametavali; da neizbrojene duſſe v-rámen vu Nebo poſſilyali bibili. Odkuda pak dohagya NN. da mi tak lení; da mi tak zatrudni vidímoſze vu ſzluſbe Boſje? kuliko krat obechali jeſzmo, da hochemo putuvati po ſzteze y putu Boſanſzkeh zapovedih, y tuliko, da nekoje korachaje po ovom

putu

putu vchinili jeszmo, taki ali od naszladnoszth tellovneh premámlyeni; ali od pohlepenya zemelszkeh y vremeniteh napredkov zderfani; ali od kakve malahne neprilike, y bantuvanya rasztuseni; vúsztali y opessali jeszmo, na ravnom y pravdenom ovom putu, koga pocheli bili jeszmo? Kuliko krat pricheli bilisznio, navadu imati Sz. Czirkve z-pobosnosztjum pohajati; y vu nyih nasz chednò dersati; pervu nedelyu vszakoteroga Meszecza, y po veksseh Szvetkeh; ali guschejsse vu lettu szpovedatisze; Prodechtva poszlussati; na Navuke Kerschanszke hoditi; dussno zpoznanye v-vecher obchinyati; chesz dan visse krát k-Bogu zdihavati, y oproschenye grehov od nyega proszíti; y druga tak hasznovita, kak potrebna della miloszerdnoszti zverssuvati: ali nut rádi lyudih, rádi male teskoche, rádi male neprilike, rádi vremenitoga priprosztoga dobichka, jeszmo od oveh vszeh odvernulisze, vsza rechena osztavili, y zamudili? Odkuda je vu nasz tho grusztenye, tha lenoszt, tha nesztalnoszt vu poszluvanyu dusse nasse? ni od drugud, nego od pomenykanya ognya ovoga Nebeszkoga, koga vu nasz nimamo; ar dabi vu nasz sztanuval y prebival, nebi opessali, nit bi zatrudilisze vu dusíne vremena, y nepresztajanyu oveh chínov tak hasznoviteh, tak szveteh, ar nit hmanganyanye, nit opessanye more, z-ognyem ovem Bosanszkem Duha Sz, sztanuvati kak szvedochi Papa Sz. *Gregur. Amor non est otiosus: operatur enim magna si est, si autem operari renuit, amor non est.* Hom. 30. in Evang Ako adda nasseh chinov nezverssenoszt, dohagya od pomenykanya Bosanszkoga ovoga ognya lyubavi Bosje; proszemo selynò, pokornò, poniznò od Duha Sz, ogeny ove lyubavi; ar miloschu vusgánya ognya lyubavi ove, ni Duh Sz. zadersal szamò za Vuchenike Szina Boga JEsussa Kristussa, nego Pripraven y naj volynejssi je, ovu miloschu ognya szvoga vszem lyudem podeliti, szamò da budu vrednò y dosztojnò pripravni za prijeti nyega. *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur.* Luc. 12. 49. Nut isztoga Odkupitela nassega szvedochansztvo. Vu drugu sztran govorenya dohajamo.

Secunda pars. Ali kakve jeſzu the pripráve, y kak moramo pripraviti-ſze, pitate vi, ako ſelimo prijeti ov ogeny lyubavi Bosje, illiti Duha Sz. *Pervich* mora biti duſſa naſſa chiſzta; y zevſzema ochiſzchena od vſzakoga greha ſzmertnoga. Sap. 11. *In malevolam animam non intrbibit Spiritus ſapientiæ, nec habitabit in corpore ſubdito peccatis.* Govori odpertò Duh Sz.: Nedojde NN. nit vlezne, jos menye ſztanuval bude Duh Sz. koi je lyubav Boſanſzka, nigdar vu duſſu z-grehom ſzmetnem zatepenu, y grehom podverſenu. Bili znali meni povedati iz kakvoga zroka; nit pred deſzetemi dnevi ni vchinil, nit za ſzpunyenemi vnogò potlam ni odvlekel, od gorę vu Nebo zaſztuplyenya Szina Bosjega JEſuſſa Kriſtuſſa, Duh Sz. ſzvoj dohòdek? ako neznate zrok je ov: kajti hotel je, da razmemo, da On vu nijednu Duſſu nedohaja, nit vu nyè ſztanuvati y prebivati hoche, ako *Deſzetere* zapovedi zverſſenò neobderſava, y neizpunyava. Szada ſzami premiſslyavajte, jeli kada vu duſſu naſſu y vu naſz Duh Sz. dojde, y pri naſz ſztanuval bude, kada vſzevdil y nepreſztancze *Deſzetere* prekerſſujemo zapovedi?

Poveda Sz. Ferencz *Saleſius*, vu pochetku knige ſzvoje popiſzane od lyubavi Bosje; jednu ſzméſſnu navadu pri *Harapeh* ſztrane izhoda ſzuncza lyudih. Velli, da Kraly *Monomotapa* zvan, tojeſzt Goſzpon y ladavecz onoga Puka, ſztanoviti dan letta poſſilya (a) *Nazveſztnike* y *Poſzle*, z-ognyem iz ogniſcha ſzvoga vzetom, po vſzem Kralyevſztvu ſzvojem, y ov zoveſze *Ogeny Kralyevſzki*. Na doſéſztku oveh *Nazveſztnikov* vſzaki v-hiſe ſzvoje, ognya vſzega mora vgáſznuti, y drugoga z-Kralyevſzkem ognyem vuſgati. NN. lyublyeni, nima Bog Duh Sz, jeden ſztanoviti, y odlucheni dan letta, vu kojem bi poſſilyal na ov ſzvét ognya lyubavi Boſanſzke, koi vſzęvdil vu Nebu, y Kralyevſztvu Nebeſzkom gorí, nego vſzaki dan vſzako vreme pripraven, nagnyen je, y ſelí nyega poſzlati; z-kojem ako mi niſzmo vuſgani, zrok je; kajti nechemo vgáſziti on priproſzti naſs ogeny, koga vu ſzerdczu imamo. Vſzi prevech iſztinitò je, hote, da ogeny nyihov gorí, kojega nyim vuſga-

(a) Nuncius.

vusgala jeſzu nyihova zlocheſzta poſelyenya, pohotnoſzti: hote, da ogeny nevgaſzne, kojega vrag vuſgal je; on ogeny nazloba, on ogeny dobichkov vremeniteh; on ogeny praznoſzti, nechiſztoche; z-rechjum on ogeny vnogò protiven, preſtimanomu, y naj chiſztejſſemu plamnu onomu Boſanſzkomu, z-kojem ſzijvali y ſztoplyeni bili jeſzu, ne ſzamò na deneſſni dan vucheniki, nego vſzi oni, koji pokazaliſze jeſzu, y pokaſujuſze verni ſzlugi Bosji z-obderſavanyem, y z-zverſſenyem zapovedih Boſanſzkeh.

Oh Bog bi dal, dabi vi dan deneſſni, koji kakti z-vekſſum ſztranum jeſzte ochiſztili, duſſu od grehov po Sz. Sacramentumu Pokore, y nyu z-kruhom Angelſzkem preſzvetoga Tella y Kervi Kriſtuſſeve nahránili, Bog bi dal vellim, dabi zadobili y prijeli po ove Nebeſzke hrane, ogeny on lyubavi Bosje, kojega iz hrane ove zadobili billi jeſzu, vnogi verni ſzlugi nyegovi: kakti jeden Sz. *Philip Nerius*, jedna Sz. *Roſa*, jedna Sz. *Thereſia*, y oſztale neizbrojene duſſe, vu kojeh takaj, y zvana na tellu nyihovem videlſze je sár goruchega Onoga ognya, zkojem vusgani bili jeſzu po hrane ove Nebeſzke! ali kuliko jaj! nyih je, koji niſzu nit naj menyſſu toplinu zadobili! ni navaden iſztina je, ſzada Duh Sz. vigyenem nachinom v-duſſe naſſe dohajati, niſtarmanye navaden je kak vſzigdar chinil je, y chinil bude, ſzebe vidlyivoga vu ſzvojeh dárih kazati, y ſzvoj doſséſztek ochituvati.

Dobrò znaſze, da prevnogi tak rechem púti jeſzu, y oni naj *ſzkrovneiſſi*, po kojeh Duh Sz. vu naſz dohagya; ali takaj poleg ſzvedochanſztva Sz. Otczev, y naſſega zpoznanya dobrò znaſze, da zmed oveh tri *navadni* jeſzu, po kojeh on dohagya v-ſzerdcze naſſe: y jeſzu ovi: *Molitva*, *rech Bosja*, y *preſzveti Oltarſzki Sacramentum*, illiti preſzvetoga tella Kriſtuſſevoga prichefchanye. Ovde gdo more znati, jeli vu kojega zmed naſz deneſz po Sz. prichefchanyu zverſſenem, ali do ſzada tuliko krat, y navlaſztitò k-vuzmu vuchinyenem, Duh Sz. doſſel; illiti kaj je jedno rechi, jeli vu kojega lyubav Boſanſzka doſsla?

y odkuda thio moresze zpoznati? moreſze ſzpoznati iz chinov, y zverſſenoſztih. Koji jeſzu thi chini? poſzluhnete nye od Sz. *Bernarda*, koi jednoga po jednoga nam ochituje y poveda. *Quæris ergo* velli Sz. Navuchitel, *Cùm ita ſint inveſtigabiles viæ ejus, unde adeſſe noverim? nempe ex motu cordis intellexi præſentiam ejus; ex fuga vitiorum adverti potentiam virtutis ejus; ex diſcuſſione ſive redargutione oculorum meorum, miratus ſum profunditatem ſapientiæ ejus; & ex emendatione morum expertus ſum, manſvetudinem bonitatis ejus.* Iz genyenya ſzerdcza velli Sz. *Bernard* razmel jeſzem nazochnoſzt, y prebivaliſche Boga. Ako ſzerdcze jos prignyeno je, z-pohlepenyem k-zemelſzkem dugovanyam; ako lyubi naſzladnoſzti, Bogatczva, y niſchetnoſzt; reczete ſzlobodnò, ar rechete iſztinu, da ono jos puno je lyubavi tellovne, y lyubavi ſzvéta: ako pak ono lyubi y preſtimava Nebeſzka y Duhovna, tverdnò derſite, da ono vusgano je z-lyubavjum Boſanſzkum, *ex motu cordis intellexi præſentiam ejus.* Iz beſanya grehov nadalye govori Sz. Opat zpoznal jeſzem, da on vu meni z-Mochjum ſzvojum prebiva. Ako beſali budete greha, y priliku grehov; ovo bude ochiveſzto znamenye, da poleg ſztajanye, y pomoch Duha Sz. vaſz pripomaſe, y On vu vaſz prebiva, odvrachajuch vaſz daleko od prilike pogublyenya duſſe, *ex fuga vitiorum adverti potentiam virtutis ejus.* Iz mojega oſtroga, y ſzkerblyivoga chuvanya, y zdersavanya ochih, naſzleduje govoriti Sz. *Bernard*, zpazil jeſzem, da vu mene je ona ſzvetloſzt pravdenoga uffanya, koja nedohaja, ako ne od ognya Boſanſzkoga. Razmiſzlite kam obrachate ochi vaſſe, y kam nye vpirate, y viſſe krat, kak poglede vaſſe raſztreſſene preſztirate. Sz. *Felix* Reda Capuczinſzkoga, koi vſzigdar gorel je z-lyubavjum Boga, czeleh cheterdeſzet lett bil je proſzjak, y odregyen od Kloſtra za proſzjachtvo. Kada izhagyal je iz Kloſtra proſzit, navaden bil je rechi pajdaſſu; *Bratte dragi ochi v-zemlyu, pamet vu Nebo.* Obhajal je vſze piacze, prehajal vſze vulicze, prehodil vſze hiſe proſzech kruha, ali nigdar nit jedne ſenne videl, y pogledal obraz

S. Bernardus de verb. inviſibili.

braz, nit kada kakvo ſzméſsno dugovanye gledel, nego ono zverſſuval na kratkom, kaj proſzjaki chiniti moraju, ochi vſzigdar k-zemlye, pamet k-Nebu derſal. Vre doſzta mene razmete kaj hochu rechi prez vſzakoga tolnachenya; *Ex diſcuſſione ſive redargutione oculorum meorum admiratus ſum profunditatem ſapientiæ ejus.* Zadnich zpoznal jeſzem, dokancha Sz. Navuchitel; iz pobolſſanya derſanya y ſivlyenya moga, dobrotu y krotkochu Duha Sz, koi vu mene ſztanuje. Ovu zverſſenoſzt, ali hochu rechi znamenye lyubavi Boſanſzke, niſzem josche do ſzada (moram rechi z-raztusenyem ſzerdcza moga) zpoznal ja vu meni, nit jos vu vaſz videl: y vendar je iſztinito, da koigoder vu ſzebi nezpoznava, y nevidi pobolſſanye ſivlyenya, mora rechi, da zevſzema je prez lyubavi Bosje, nit ona vu nyem ſztanuje; *Ex emendatione morum expertus ſum manſuetudinem bonitatis ejus.* Ponóvemo anda od ſzada naſſa miſslyenya; ponóvemo naſs jezik y govorenya; ponóvemo y popravemo naſſa chinyenya; daſze vidi pobolſſanye naſſega ſivlyenya y derſanya, y tak iz pobolſſanya ſivlyenya zpoznamo, da vu naſz prebiva y ſztanuje lyubav Boſanſzka, koja je, On ogeny Boſanſzki Duha preſzvetoga.

Dojdu na berzom zeſztajanya, prilike, y z-ovem opominyanyem, priblisavamſze k-konczu govorenya, vu kojeh dobichek kakvoga vremenitoga Imetka, vam reche, da poſzlujte po Szvetkih. Dojde prilika, da kakva nepovolynoſzt, ali bantuvanye, vaſz podigne na fantenye; dojde vreme, da koteri Pajdas; da koje nagnyenye tella; da koje vrasje ſzkuſſavanye vaſz nagovarjalo bude; na zamugyenye réchi Bosje y prodechtva; na odvláchenye, y oſztavlyanye prijemanya Sz. Sacramentumov; na poſzluſſanye ſzpomenkov malò ſzlobodneh, malò poſteneh; y vnogò pogibelneh; na obraduvanye naſzladnoſzti greſſne; vu takveh prilikah, zeſztajanyu ochiveſztò videloſze bude, jeli vu vaſz vusgalſze ogeny lyubavi Bosje.

Kadabi bilo negda, prez Kralya oſztalo Polyſzko Kralyevſztvo, biloje ono, y koruna Kralyevſzka od Polyakov ponu-

gye-

gyena *Leskussu Albe*, sztem vendar nachinom y závezam; da pretira od szebe *Gonoritiussa* Tolnachnika szvoga. Koi zmed vasz nebibil selynò, y dobrovolynò vzel, jedno Kralyevsztvo, sztem malem y lehkem závezom? akobi vi bili vzeli, ni *Lescus* vzel, koi kajti je proti *Gonoritiussu* noszil pravu y isztinszku lyubav, odpusztil je rajssi Kralyevsztvo, nego bi privolil bil osztaviti jednoga priatela. Ako vi takaj vu ponujanyu, koje bude vam nanujavalo tello, ali szvét, ali vrag, kotere neszlobodne naszladnoszti, koteroga dobichka krivichnoga, koteroga gressnoga zadovolyenya; neprivolíte, nego rajssi osztavite vszako dugovanye, kak miloschu Bosju pogubiti; zaiszto na znanye vszem dajzte, da isztinszko vu vasz prebiva, vu vasz sztanuje, nyegva Bosanszka lyubav; y ov Bosanszki Duha Sz. ogeny.

Salamon Nengeve rius l. 3. hist. Pol. fol. 125.

Dopelyan pred Czeszara *Diocletianussa* viteski Muchenik Sz. *Clemens*, y videchi pred ochima szvojemi kup velik szrebra y zlata, y chuvssi, da zverhu vszega ovoga smuka, y izvissenoszti chasztih, koja nyemu Czeszar ponugyava, k-tomu obechuje szvoju Czeszarszku miloschu, szamò da odsztupi od Vere JEsussa Kristussa; nikaj ni rekel z-vusztmi, nego iz globline szerdcza szvoga zdehnul, y herbet spotlyvò na vsza ova, smuka y chasztih ponujanya obernul: hvalil y klanyalsze je jedinò lyublyenomu szvojemu JEsussu Raszpetomu, z-ovem kásuch Czeszaru, da on za lyubav JEsussa, rajssi hoche podneszti vsze muke, y vszaku szmert podjeti, nego z-nyegovem bantuvanyem privóliti, y vzeti vsza nyegva daruvanya, akoprem vszega szvéta, vrednoszti bibila.

Epilogus

O Sz. Plamen lyubavi Bosje, ah dojdi denesz vu dussu moju, y dussu vszega Puka mojega, y vchíni da odvernemo ochi, y pohlepnoszt od vszega onoga kaj naszladnoga, kaj hasznovitoga nam ponugya tello, szvét y vrag, y vupremo ochi y pohlepenye vu Boga, nasz aldujuch pripravne, na podnassanye vszake protivschine, vszake obsanoszti, vszake muke, dapache iszte szmerti raissi, kak zgubichkom Milosche Bosje

privó-

privóliti, y prijeti ponugyavanyá vszeh naszladnosztih, vszeh chasztih, vszega kincha y smuka szvéta ovoga Amen.

NEDELYA PRESZVETOGA TROJSZTVA.

Illiti Perva Po Trojakeh.

Data est mihi omnis Potestas in cælo, & in terra. Math. 28.

Moraszе Bóg lyubiti, poszluhnuti, bojati, kajti je vszamoguchen, kajti nam zapoveda, y kajti vszigder y po vszud, poleg nasz sztoí y nasz vidi.

POklamkam Szin Bosji bilbi naszveszil vuchenikom szvojem vszu oblaszt, vszu moguchnoszt, na Nebu y zemlye, koja od Ocza Boga nyemu bibila dana: *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra.* Troja taki pridalje. Pervo *Euntes ergo docete omnes gentes, Baptizantes eos.* Pojte adda y vuchete vsze narode nye Kersztechi: Drugo: *Docentes eos servare omnia, quæcumque mandavi vobis.* Vuchechi nyè obdersavati vsza ona, koja vam zapovedal jeszem. Trejto *& Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus*, y nut ja jeszem zvami vsze Dneve do koncza szveta. Ova troja, tojeszt lyubav Boga, kajti vszamoguchen je; Pokornoszt Bogu, kajti zapoveda; sztrah Boga, kajti vszigder y povszud je, poleg nasz sztoí, y nasz vidi; dan denessni tri sztrane na kratkom budu govorenya moga, da iz oveh trojeh dobíte y primete navuk, koi vam potreben je, y v szerdcze vasse lyubav pravdena, pokornoszt dosztojna, y isztinszki sztrah Boga, doide, da Boga lyubili, Bogu pokorni, y Boga bojalisze budete. Pochnemo adda od pervoga, y pretreszemo zrok zbog kojega JEsus Kristus; poklamkam szvoju nezgovornu oblaszt, y moguchnoszt Vuchenikom naszveszil bi- Exordium. Propositio trinaria.

bil,

bil, y povedal, da vszu ima na Nebu y zemlye, zapovedal bibil pred vszem drugem naj pervich, Vuchenikom szvojem, da naj poidu po vszem szvétu vsze narode kersztechi *euntes ergo, docete omnes gentes, Baptizantes eos.* Y doklam vu dveh drugeh sztranih govoril budem, dobrovolyni poszluh proszim y pochinyam.

Confirmatio. Zrok zapovedi dane Vuchenikom, da idu y poidu po vszem szvétu vsze narode kersztechi, za nazveschényem szvoje oblaszti y moguchnoszti, kak ja stimam bil je; da goruchu selyu y lyubav bi pokazal, koju ima; da tak rekuch, hoche *k-nye* prilositi vszu moguchnoszt szvoju, ne za kastiguvanye, nego za daruvanye y dobrochinyenye vszeh lyudih, akoprem kuliko goder tupih, bedasztih, tverdih, gressnikov. Vchinil je lyublyeni Odkupitel JEsus, kaj negda Czeszar *Hadrianus*, neznam jeli zbog znássanya, y oholno-hvalyenya szvoje moguchnoszti, ali pak ochituvanya lyubavi, y proti podlosnikom dobrovolynoszti bilbi vchinil. Odperi je Ov vsze komore, y vsze zápore kincha, y smuka szvoga, ne dabi z-ovem ochituvanyem odvzel, nego dabi povekssal chudenye onoga, koibi kinch y smuk bil videl: vszakomu koibi bil nyega videl rekuch: da kaj, y kuliko goder prestimanoga y dragoga vidis, mene imati y ládati, tho vsze nimam, nit ládam za moju haszen, ali pohlepenye, nego za zverssenye dobrovolynoszti, y daruvanya puka y podlosnikov mojeh. *Non mihi sed populo*: nechúvam meni ove kinche, nit ov smuk, za videti y ochituvati mene szamò zmosnoga y odichenoga, ali za sztrassiti z-moguchnosztjum Imetka podlosnike moje, nego imam y ládam vsza ova za lyubav, haszen, y dobrovolynoszt, z-lyublyenum selyum podlosnikov y puka moga: *Non mihi sed populo.*

Tak y szpodobnem nachinom vchinil je, denesz Odkupitel nass JEsus Kristus; naszveszti je y ochituval kinch y ládanye, vsze szvoje zmosnoszti y moguchnoszti, koju na Nebu y zemlye ima, Vuchenikom szvojem *Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra,* nit ovde nyim rekel je; hochu ovu moguchnoszt

noszt moju zverssiti, za potiranye z-szerditosztjum mojum proti okornoszti sidovov, ali za zmekchanye oholnoszti Poganinov y bolvanov-molczev, nego za nadelyenye y daruvanye tak Oveh, tak Oneh, z-delnichtvom nai vednejsseh y nai prestimanejsseh najmov mojeh, zadoblyeneh po britke y kervave Muke moje, y za prijemanye vszeh vu szinsztvo Otcza Boga Nebeszkoga, y tak posztajucheh pravdeni odvetek mojeh dobichkov vu Nebu, po Sz. Kersztu. *Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Euntes ergò docete omnes gentes, Baptizantes eos.*

Ali davam pred ochi vasse ochivesztejssé posztavim, nezgovornu ovu lyubav Odkupitela JEsussa, hochu povedati vu prilike, kuliko On za nassu lyubav je vchinil, od koje denesz govorimo. Poklamkam bibil vnogò vremena terpel, y nadladal nemilosztivne pregone y protivschine, vnogo hvalyeni *Ioseph Ægyptonszki*; podignyen zadnich, kakti na Kralyevszku vszega Ægyptussa sztoliczu, vchinil je, da nyega poznali jeszu Brati nyegovi; koje kad videlbibil pred szobum vsze sztrasslive y bojazlyive; ni zkazal, radi nyhovoga negda proti szebe nazloba, y nemilosztivneh pregonov, koje od nyh terpel je, nym szebe szerditoga, ali pak protivnoga, nit szpominati videlsze je iz negdasneh protivschin, koje nyemu vchinili bibili, nit szerdcze na fantenye podignyeno nyemu bilo je, nego iz vszeh protivschin zpozabivssisze, genulsze je na milosszerdnoszt, y pomiluvanye, videchi nyhov nevolyni sztalis, vu kojem krutò nyegve potrebni bibili milosche; odkuda pun lyubavi y dobrovolynoszti, *nolite pavere* nym rekel, *quod vendidistis me in his Regionibus.* Nesztrassitesze, nebojtesze lyublyeni Bratti, da mene obznanujem, y mene ochitujem vam *Josepha*, Bratta vassega, koga prodali jeszte; ar na ove sztrane poszlan jeszem od Boga za vasse sivlyenye, *pro salute enim vestra, misit me Deus in Ægyptum*, y znajte, da mene je Bog posztavil Goszpodara vszega ladanya, *Pharaona* Kralya, y Goszpona Dvora Kra-

ſyevszkoga, *fecit me quaſi Patrem Pharaonis, & Dominum univerſæ Domus ejus, ac Principem in omni terra Ægypti.* Pojte adda, y povechte Otczu mojemu oblaszt y ladanye moje, szimdopelyaite nyega, y reczete nyemu z-Imenom mojem; da prez stentanya naj odhaja iz szvoje Domovine tak z-gladom obterſſene, z-vszemi szinmi szvoiemi, y Bratti mojemi, y naj doide k-meni sztanuvat; ar hochu nyega vchiniti sztanovnika y Goszpona zemlye ove, vnogò plodnejſſe vu Ægyptuſſu, koja zovesze zemlya *Geſſen.*
gen. 45 *Feſtinate & aſcendite ad Patrem meum & dicetis ei: hæc mandat Filius tuus Joſeph: Deus fecit me Dominum univerſæ terræ Ægypti: deſcende ad me & habitabis in terra Geſſen, eriſque juxta me tu, & Filii tui.* Moreli biti vekſſa prilika y ſzpodobnejſſa k-lyubavi Odkupitela naſſega, kakje vu ovom *Joſepha* Ægyptonſzkoga pripechenyu?

Poklam kam naj nemilosztivnyejſſe, y naj lyutejſſe pregone, y naj britkeiſſu ſzmert, Szin Boſi, Odkupitel naſs JEsus Kriſtus bibil podneszel; od Boga Otcza szvoga vekivechnoga podignyen na prezmosnu oblaszt, y sztolliczu ladanya vszega Neba y zemlye; gledí vsze lyudi akoprem nemilosztivne proti szebe, vendar kakti Bratte ſzvoje, nit zkazujeſze nym szerditoga, rádi nyhovoga proti ſzebe nazloba, y nepriatelſztva glavnoga, z-kojem nazlobom negda od nyh zdán, prodán, y na szmert britku bilbi odszudyen, nit na Fantenye szerdcze podise; nego iz vszeh pregonov protivschin zpozabivſſisze, giblyesze na miloszerdnoszt y pomiluvanye, videch nyhov nevolyni, y neszrechni ſztalis, na kojega nyè greh szmertni, je posztavil: zatho poveda y naszvescha vuchenikom szvojem oblaszt zmosnoszt y moguchnoszt szvoju, koja nyemu od vekivechnoga Otcza szvoga Boga je dana. *Data eſt mihi omnis poteſtas in coœlo & in terra.* Pojte y hote, pridaje nym, y povechte vszem lyudem ládanye, y zmosnoszt moju. *Euntes docete omnes gentes*, y dopelyate k-meni vsze narode, vsze Pokolyenye, vesz Puk po Sz. Kersztu, *Baptizantes eos*; ar vsze selim zmenum vjedinyene, vu naruchaju Matere Czirkve, da

delniki

delniki budu najmov mojeh; y da posztaneju tak ládavczi vu Nebu, vekivechne szreche y Blasensztva. Vuprav tho znamenuju ona lyublyena naszveschénya, y preporuchanya, koja JEsus Kristus dal je vuchenikom szvojem, poklamkam nym bilbi ochituval szvoju oblaszt, zmosznoszt, y vszamoguchnoszt; znajuch mi vszi, y tverdnò poleg vere nasse verujuch, da pozivanye na Sz. Kerszt, je pozivanye na jedinoszt z-Bogom; je pozivanye na szinsztvo, y delnichtvo nezgovorneh nyegveh najmov; je odregyenye na ladanye Domovine naj szrechnejsse vszeh siveh, y na vsivanye plodnoszti vszega dobra vu Kralyevsztvu Nebeszkom.

Velik ov zrok je NN nassega raduvanya, nassega veszelya, da Kristus Brat nass podignyen y izvissen bibil, na tak veliku diku, na tak previszoku oblaszt y moguchnoszt, da ima jedno Goszpodcztvo, y ládanye na Nebu y zemlye, y da vu takve izvissenoszti y oblaszti nasz negledí z-okom szerditem, nego miloszt ivnem y dobrovolynem, y da seli vszu prilositi szvoju moguchnoszt y zmosnoszt, ne za kastiguvati nasse grehe, nego nasz nadeliti vu nevolyah y teskochah nasseh, y delnike vchiniti szvojeh prevelikeh najmov, y nasz odrediti najszrechnejsse ladavcze onoga Kralyevsztva, kojega on je Goszpon y Kraly odichen.

Szada kakva dusnoszt je, koja mora odgovarjati tak velike lyubavi? JEsus Kristus ima vszu moch, oblaszt, y zmosnoszt, y seli ovu zmosnoszt, moguchnoszt na haszen nassu zkazati, na chíne miloszerdnoszti obernuti, kak nasz Sz. Matti Czirkva batrive. *Deus, qui omnipotentiam tuam parcendo maxime, & miserando manifestas.* Y mi kam obrachamo, y nakai trossimo onu Moch, y kreposzt razuma, kojega Bog nam dalje? bi morali zaiszto nyega obrachati, y prilositi na poznyanye, szlusbu, lyubav Boga tak Dragoga, tak nam lyublyenoga. Ali vnogò drugach, y kak razluchneisse mi tho zverssujemo! naj govore szvetki y Czirkve od nasz pospotane z-pogledi nedosztojnemi, y z-poszli prepovedanemi prekerssени; naj govore nasse nechiszto-

 che,

che, koje dan na dan szpunyavamo; naj szvedoche zadnich grehi nassi, y grehote, koje prevzetnò prez sztraha, v-vszake prilike, v-vszakom Mesztu szpodelavano. Oh Bose vszamoguchi! jeli mores videti y gledeti ovu nezahvalnoszt nassu, y nyu nekastiguvati?

Secunda pars.

Hodmo na drugu sztran govorenya, kade chuli vsza, koja Bog od nasz potrebuje, y razmeli budemo, kak velika je dusnoszt nassa, da vsza vchinímo, kojagoder Bog od nasz potrebuje. Poklamkam adda JEsus Kristus naszveszil bibil Vuchenikom szvoju oblaszt y moguchnoszt, y ochituval szvoju dobrovolynoszt y lyubav, da najmre prilositi hoche moguchnoszt, y oblaszt na daruvanye y vszeh haszen; zapovedal je nym, da rasztolnache y vszem obznane obdersavanye szvojeh Bosanszkeh zapovedih. *Docentes eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis.* Veliko je tho dugovanye! mi navadni jeszmo vszi na poniznoszt, na pokornoszt genutisze rádi oblaszti y moguchnoszti onoga, koi nam zapoveda. Nam ako zapovedasze od sztrane, y z-Imenom jednoga Kralya, ali moguchnoga Goszpona, negledech na teskochu, koja nam préchi zverssenye, taki zapoved izpunyujesze. Denesz JEsus Kristus, da Pokorni bibili nyemu vu zapovedih nyegoveh zverssenyu, y obdersavanyu, obznanuje da On imajuch vszu y nepressesnu moguchnoszt y oblaszt na Nebu y zemlye, *data est mihi omnis potestas in cælo & in terra*, nam naszvescha po vusztih Vuchenikov szvoje zapovedi, y hoche imati, da vszi nyè obdersavaju, *docentes Eos servare omnia, quæcunque mandavi vobis.* Gdo je zmed lyudih, koj odgovarjalsze bude pokoren biti, tak velikomu y zmosnomu Kralyu, koi vsza more, y gdo k-zemlye prignyenum glavum, nebude postuval nyegve zapovedi?

Kada Bog dal je Moysessu zapovedi; vsza Gora *Sinaj* treszlasze je, dapache poleg navuka y pripovedanya prestimaneisseh sidovszkeh Piszczev, treszliszusze vszi Bresanki okolo Gore *Sinai* lesechi, y tho rádi vrednoszti nezgovornoga velichansztva, y nepresesne Moguchnoszti Boga onoga, koj naszvesz-

szvesztiti vchinil je lyudem zapovedi szvoje. ô Velichansztvo sztrassno! ô Rech vszamoguchna Boga nassega, koja tresztisze chiní od sztraha y Dosztojnoszti, iszte Brege y Gore! Kaj adda budu morali chiniti lyudi, kojem naszveschene jeszu nyegove zapovedi: ako tulikò sztraha Dosztojnoszti, iszte Góre y Bregi velichansztva nyegvoga imaju, ter onda takaj kada nym nit negovori, nit kaj naszvescha Bog vszamoguchi? ali chudisze ô Nebo, vsza ſztvorjenya chuditesze, chlovek szam od vasz nechutly vejssi, nikaj sztraha nechúti na rech Boga jednoga, koi govori; dapache káse tak veliku okornoszt, da neche pokoren biti nyegvem Bosanszkem zapovedam. Jeli isztina NN. kaj vellim? znate dobrò vi tho, y vassi grehi prevech tho szvedoche, jeli isztinu govorim. Gdoje on, koji naszvescha Imenu Bosjemu naj vekssu dosztojnoszt? gdo je on, koi zapoveda obdersavanye szvetkov? gdo je, koj prepoveda vszaku nechisztochu, y vszaki kvar blisnyemu nemenye vu Imetku, kak vu postenyu? je jeden Bog vszamoguchi. Y vi tak malò márate za zapovedi takvoga Goszpona, da iz vszakoga priprosztoga zroka, prez nikakvoga ſztraha nye prekerssujete? gdoje on bil, koi vam nazvesztilje z-ochivesztemi y odpertemi réchmi, koje kakve jeszu najsze vu Sz. Piszmu ſteju, *Ego autem dico vobis*, koj vam naszvesztil je vellim, da oprósztite vszaku obsanoszt, y lyubite onoga, koi vasz odurjava, y dobro chinete, koi vam zlo chiní? bilje on iszti, koi denesz nazveſcha, da ima vszu oblaszt, y zmosnoszt na Nebu y zemlye. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* Y vi ták malò dersíte jednoga takvoga Zapoved, da jos dichiteſze y hvalite z-prekerssenyem? kakva je ovo okornoſzt? y gdo more nyu premiszliti?

Kajbi ſzudili y rekli od jednoga priproſztoga Vojaka, koi ſzláb y neoborusen, biſze ſzuprot y proti poſztavil jednomu ſztrahovitomu, oborusnomu y prejakomu Goliathu? bi rekli, da on ima jednu vekssu ſzerdchenoſzt od iſztoga Goliatha, koi nyemu naproti je. Kaj drugo more y moraſze od nasz rechi,

ako

ako ne, da naſſa prevzetnoſzt vu pospotavanyu Zapovedih jednoga Boga vſzamoguchega, je tak velika da prehaja... bili rekel, ah rechem? iſztu nyegvu vszamoguchnoſzt: szvedochanſztvo, koje poveda okorunyeni Prorok, thu prevzetnoſzt ochi-
Pſ. 82. tuje greſſnikov. *Qui oderunt te, extulerunt caput*, y z-ovem ſzvedochanſztvom hoche rechi; da gizdoſzt greſſnikov podiſeſze zverhu Boga Vſzamoguchega, pod noge metajuch, y poteptajuch nyegove Zapovedi: na priliku onu, kak jeden Magaſſecz, mogel biſze rechi viſſejſſi od previſzokoga hraſzta, kada biſze dersal na verhunczu, z-privinyenemi zverſſi pod nogami, hraſzta.

Szuprot ovem Bog oſtrò karaſze vu vſzem Sz. Píſzmu, y navlaſztitò vu Knige *Deuteronomii* ſztraſſne groznye, y ſztraho-
Deut. 27. vita prokletcztva govori: *Maledictus qui non permanet in ſermonibus legis, nec eos opere perficit.* Tak dokánchaſze dél dvajſzet ſzedmi; Proklet koi neobſztaje vu naſzveschenyu Zapovedih, nit nye z-chíni nezverſſuje: vu kojem dellu vnoga druga ſztrahovita prokletczva proti prekerſſitelom Zapovedih ſzvoih Bog nazvescha. *Si audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut cuſtodias & facias omnia mandata ejus, venient ſuper te omnes maledictiones iſtæ, & apprehendent te*, tak nazvescha vu dellu dvajſzet oſzmom, kade nemoguſze ſteti prez ſztraha, poruſſavanya, pomori, zatíranya, koje obechuje Bog greſſnikom. Ah NN. bojmoſze proſzim, bojmoſze Goſzpona onoga, koi deneſz ako poveda, da On je vszamoguchen, y da ſeli y hoche priloſiti vſzu moguchnoszt ſzvoju za naſſe *Dobro*, poveda takaj, da hoche od vszeh obderſavanye Zapovedih ſzvojeh imati: *Servare omnia, quæcunque mandavi vobis.* Ako pak hochemo nepreſztajno podigati glavu naſſu, y Naſz zverhu nyegve vrednoszti, ſzkrachujuch nyemu dusnu pokornoszt, chakajmo nyega, y morebiti naberzom nam pokaseſze, *Indutus veſtimentis*
Iſai. c. 59. *ultionis*, kak prorokuje *Iſaias*, *& opertus quaſi pallió zeli, ſicut ad vindictam, quaſi ad retributionem*, vesz oborusen y ſzerdit, y pun selye ſantenya, rádi velichanſztva ſzvoga poteptanoga, y pospotane vszamoguchnoszti ſzvoje, da odméri z-isztum merum,

rum, y nadomeschenyem, koje okornoszt y gizdoszt nyegveh nepriatelov zaszlufila je. Ovdemi na pamet dohaja pripechenye, koje prikladno ftimam govorenyu momu.

Clotarius Imena ovoga Kraly drugi Franczufzki, podnaffajuch nekuliko vremena *Saxoncze* nepochinyene, nemirne, y halabuchlyve, videchi nye zadnich za preobladanyem *Dogobertuffa* Szina fzvoga zpokorene y ponizne, vnogem z-velikum miloszerdnosztjum prosztil je, ali ni vszem, ar vchinil je malò menye, kak pet jezeram glave odszechi, to jeszt vszem onem, kojiszu viffejffi bili od nyegvoga Pallaffa. *Numerabo vos gladiò, & omnes in cæde corruetis*, tak obechuje Bog po vufzteh Proroka *Ifaiaffa.* Hoche NN. hoche Bog, jednoga po jednoga zkonchati z-szvojem Pallaffem móguchnofzti fzvoje, y vafz vfze, kojifze podisete oholnò zverhu nyega, pod noge metajuch y poteptajuch Bosanfzku nyegvu moguchnofzt, koja zapoveda; y nezgovornu nyegvu praviczu, koja grozifze, *Omnes in cæde corruetis, eò quòd vocavi, & renuiftis; locutus fum, & non audiftis, & quæ nolui elegiftis.* Hoche potreti, y zatreti prevzetnofzt y gizdofzt vaffu z-kaftigum vremenitum y vekivechnum. Prignemo glavu NN, y fzkruffeni profzemo oprofchenye Boga, Gofzpona vfzamoguchega, koga zbantuvali jefzmo; obechajmo vernofzt, pokornofzt, y vrednofzt nyegovem Bofanfzkem Zapovedam, y profzemo nyega, da dófztoi jos jedenkrat, y fzada k-nam prilofiti fzvoju vfzamoguchnoszt, ne na kaftiguvanye naffe, nego na daruvanye y nadelyenye prevelikeh fzvojeh najmov, nafz prijemlyuch, y nam dajuch fzvoju milofchu. Ifai. 65.

Zadnich poklamkam Odkupitel bilbi nafzvefztil Vuchenikom moguchnofzt y oblafzt fzvoju, y ochituval, da nyu iz dobrovolynofzti y lyubavi, prilofiti hoche na daruvanye y hafzen vfzeh; zatem bilbi povedal, da hoche takaj fzvojeh Zapovedih obdersavanye od vfzeh imati, kak vu dveh fztranah chuli jefzte: napokonecz zverffil je govorenye fzvoje, nazvefztil y rekel: *Ecce ego vobifcum fum omnibus diebus ufque ad confumationem fæculi.* Hotel je rechi: Ja koi vam zapovédam, da hote y poj- Tertia para.

te po vszem szvétu, odpirat vszem lyudem vratta zvelichechenya z-Sz. Kersztom, Ja koi vass Odkupitel y Goszpon jeszem, y imam nezgovornu oblaszt na Nebu y zemlye; Ja koi vam govorim, da vszem naszvesztíte obdersavanye Bosanszkeh Zapovedih, vam takaj povedam sztalnò, y tverdim zaisztò, da vszako vreme, v-vszakom mesztu, y vszigdar budem zvami. Szkerbelsze je vnogò Kristus Odkupitel, da nyegvi Vuceniki vszigdar pokasejusze szerdcheni, y verni vu velikom y viteskom poszlu, kojega nyim izruchil bil je, to jeszt v-preobernyenyu szvéta, zatho obechal je nyim szvoje poleg sztajanye, y vsze opomenul rádi szvoje vu vszeh nazochnoszti. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus.*

Dvoje verszti teskoche, moglejeszu krutò jakò odvernuti, ali pak zdersati Sz. Vuchenike, od tak smehkoga y trudnoga poszluvanya; *perva* teskocha bilabi rádi lyuteh, y nemiloszti vneh pregonov, koji bisze podigli bili od gizdoszti y jakoszti vszeh na zemlye lyudih, y ova teskocha mogla je vszem, velik sztrah zavdati, y Vuchenike odvernuti, ali pak zdersati od szlusbe y poszluvanya nyim preporuchenoga. Adda, da ova teskocha nye tak jako nebi presztrassila, nye obatrivel, y nyim szerdcze dodal je Odkupitel, z-obechanyem tverdnem, da z-nyimi hoche biti y poleg nyih vszigdar sztáti. Kada bibil *Demetrius* Kraly z-malum chetum vojakov putuval, proti szvojem nepriatelom, zagledal je zdaleka, nekoteri zmed nyegoveh sztotnikov, Sereg nepriatelszki, koi kajti vnogò vekssi vu broju, y jakssi vu orusju bi bil, nyega zdvoiti za preobladanye je vchinil. Miszlil je ov sztotnik z-dvojényem ovem szvojem, Kralyu *Demetriussu* dati na znanye, y nyega razgovoriti, da naj nevojuje z-ovem seregom, koi tak vekssi y jakssi od nyegovoga bi bil. *Me vero præsentem*, odgovori presztrassenomu vojaku szerdcheni *Demetrius*; *Me verò præsentem, quot millibus hostium comparas?* tebi adda vidisze sereg nepriatelov vnogò vekssi y jakssi od mojeh junakov; ali kulikem jezeram nyih, priszpodablyas jednoga *Demetriussa*, y kuliko jezer na glavu *Meni*

Plut in Apoph.

Deme

Demetriuſſu brois? Ti, jeli nepremiſzlis, da malem vojakom, iz kojeh je moj Sereg ſzkup ſzpravlyen, pripomaſe pamet y razum moi, y jakoſzt ruke, koja vech valyaju kak jeden veliki Sereg? kaj je rekel Kraly *Demetrius*, ſzam ſzvoj hvalitel za obatriveti, y ſzerdcze dodati preſztraſſenomu Sztotniku, to iſzto rekel je JEſus Kriſtus Vuchenikom: ſzuprot vam malem y ſziromaskem mojem Vojnikom, podigneſze y oboruſiſze gizdoſzt, jakoszt, y moguchnoſzt vſzega ſzvéta, vſzeh lyudih, y nazlob veſz poklenſzki: ali *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus.* Nikaj nebojteſze, nikaj neſztraſſeteſze, nit velikoga broja, nit jakoſzti nepriatelov, ar ja nezgovornò vekſſi broj mudroſzti, jakoſzti, moguchnoſzti od vſzeh lyudih, y od vſzeh Duhov peklenſzkih k-vam priloſim, y poleg vaſz budem ſztal vu vſzeh (a)*nadgovarjanyih*; da laſlyive y niſchetne navuke gizdaveh mudroznanczev zaterete; vaſz pripomorem vu vſzeh pregoneh, da poruſſite Poganinſztvo, y nadladate Pekel. *Ego, Ego vobiſcum ſum omnibus diebus.* Kaj vamſze vidi NN. niſzuli imali zrok Vucheniki, pokazatiſze ſzerdchene y batrive vu tak velikem poſzluvanyu, y trudu nyim preporuchenomu od Odkupitela.

Ali zakaj niſzte vi takaj ſzerdcheni, y neſztraſslyivi na vnogò menyſſe vaſſe teskoche, iz isztoga zroka? nezapoveda vre vam Bog, da naſzveschate Evangelium, y da zapovedi nyegve po vſzem ſzvétu razglaſſujete: nezapoveda, da nadladate, y zaterete navuke oholne mudroznanoſzti: nezapoveda, da idete naproti jakoſzti y groznyam Czeſzarov naj zmosnejſſeh, nego ſzamò y jedinò zapoveda, da odhranyujete detczu vaſſu v-ſztrahu Bosjem, druſinu vaſſu v-poboſnoſzti da dersíte, vuchéch nyu y detczu vaſſu ne menye z-navuki, kak z-peldum vaſſum, zverſſenò obdersavanye Zapovedih nyegveh: nego vam zapoveda, da on Jezik oteplyiv, y nevkrochen zdersíte; da neprimete drugach kak z-doſztojnoſztjum Ime nyegovo; da negovoríte drugach, kak z-preſtimanyem, z-lyubavjum od ludczkoga poſtenya, y z-napredkom pravichnoſzti: nego vam zapove-

(a) diſputatio.

poveda, da lyubete Otcza y ſztarejſſe vaſſe, koji vaſz kaſtiguju; da opróſztite onomu nepriatelu koi vaſz izdaje, ali obſſanuje, y preganya; da onomu dobrò chiníte, koi vam zlo chiní &c. *hic per Decalogum excurat Concionator*: nego vam zapoveda zadnich; da vu vſzeh neprilikah, y vſzake verſzti protivschinah, ali vu ſivlyenyu, ali vu imetku, ali vu zdravju, vaſz tverdne y ſztalne pokasete, izruchajuch vſza, y vaſz ſzameh Bogu y Bosanſzke volye, y odregyenyu. On Bog iſzti Vſzamoguchi, koi za obátriveti Vuchenike ſzvoje vu vnogò vekſſeh teskochah, pregoneh, protivſchinah, obechal je ſzvoje prilosenye, pripomaganye, y poleg ſztajanye vſzevdilno, obechal je iſzto prilosenye y pripomaganye takaj vam.

Dajte adda NN. aldujte vaſz Bogu, rechem kakti mali Vucheniki nyegovi poſztanete, vuchete obderſavanye Zapovedih Bosanſzkeh vu hise vaſſe druſinu, detczu, y na polyu tesake vaſſe, pokárajuch razgovore, ſzpomenke, y chinyenya greſſna, dajúch nyim dobre navuke, y ſzvetuvanya, y zverhu vſzega, prehodech vſzem z-dobrum ſivlyenya peldum. Ako koi adda poſzel vam tesek vidiſze, zbog zeſzmehavanya, ali chlovechanſzkoga ogleda, ali rádi jezikov ogrizanya: ova vſza, ako proti vam oboruseſze; obatrivete vaſz, y dodajte vam ſzerdcze zbog Bosanſzkoga pripomaganya, koje vſzigdar bude z-vami, y poleg vaſz; y reczete ono, kaj navaden bil je rechi *Pavel* Apoſtol, kada velike teskoche zverhu ſzebe zruſſitiſze videl je: *Omnia poſſum in eo qui me confortat*, vſza morem vchiniti z-pomochjum Boga, koi mene jachi; obechajte Bogu, da hochete vaſz zruchiti, y predati vſzeh, Bosanſzke nyegve volye vu vſzeh teskochah; da hochete dobrovolynò prijeti iz Ruk nyegoveh vſzaku neſzrechu; podneſzti y oproſztiti za lyubav y volyu nyegvu vſzaku obſſanoſzt; y akoſze pláſſite bantuvanya, pregonov, y neſzrech, dodajte vam ſzerdcze z-vpiranyem vu nezgovornu nyegvu moch, y zmoſnoſzt, koja vu vſzeh, vaſz hoche pripomóchi, vam dajuch jakoſzt, y objáchenye: y reczete ſzerdchenò y neſztraſslyivò *z-Davidom* Kralyem,

lyem, *Non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Znano je vam Pſ.22.
morebiti, pripechenye oneh triſzto vojnikov, koji pod zidmi Varaſſa *Jeruſalema*, videchi ſzebe obſzterte od vnoſine y ſzile nepriatelov, rajſſi jeſzu, nego dabiſze bili predali vu ſzusanſztvo, vſzi vojujuch y ſzebe branech poginuli, y tho zatho, kajti zagledaliſzu, da nye gledi nyihov Czeſzar. Ako gledanye Czeſzara, koi iz meſzta, iz kojega bilbi gledal ovu meſzarniczu, ni mogel nye pomóchi, nego ſzamò pomiluvanye nyihovo mogel je imati, tuliku v-ſzerdczu batrivoſzt dodalo je, da niſzu plaſſiliſze, na falate ſzebe poſzechi dati; kakbi mogli y kada mi dvoiti, da nam nedodá tuliku batrivoſzt, y pomoch, da moremo vojuvati, proti ſzkuſsavanyu y tentacziam, da moremo dobrovolynò teskoche y protivschine podneſzti, *Nazochnoſzt* Boga onoga vſzamoguchenoga, koi na naſz ſzkerb ima, naſz chuva, naſz pomiluje, naſz pripomase, y nam pripravlya plachu y nadomeschenye.

Druga teskocha je, koja ako nebi bila mogla Vuchenike mozevſzema odvernuti, od tak velikoga poſzluvanya y truda, moglabi konchemar bila zdersati nekuliko: y tha teskocha bila je, gruſztenye, vtraganye, ali kakva druga préchka; ar znamo iz izpiſzkov tak Sz. Piſzma, kak Matere Czirkve tolnáchenya, kak vnogi viteski, preſtimani, y od Boga izebrani Vitezi vu poſzluvanyu y trudu ſzad ſzad doverſſenem, ali pak ſzerdchenò pochetem, vúſztali y opeſſali bi bili; tak y Vuchenikom mogloſze je pripetiti, y oni mogli préſztati ali opeſſati, vu poſzluvanyu y trudu nyim preporuchenom, zatho Odkupitel proti teskoche ove vu Vuchenikeh, preſzkerbel je jednu pomoch, y préchke ove, da nebi nadoſsla, protivno vrachtvo preobchuvajuche podelil, y prepiſzal je, y tha pomoch y vrachtvo je iſzta kakſzmo gore rekli, *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus*, nazochnoſzt nyegva Bosanſzka, da vſzigdar z-nyimi bude. Ah veliko vrachtvo, koje takaj je proti vſzakomu grehu, najmre ſzpomenutiſze, da Bog nazochi, y pred ochima je! *Dei recordatione* velli Sz. *Ephrem; turpes animi paſſiones recedunt, inſtar* S. Ephr. or. de virt.

(a) Præſentia.

maleficorum Prætore præsente. Kak goder nazochnoſzt Kralya zderſava malovrednike od malovrednoſzti, tak ſzpominyanye Boſanſzke nazochnoſzti pretirava, greſſne pohotnoſzti y nagnyenya. Kulikokrat NN. pricheli bili jeſzte poboſſavanye vaſſega ſivlyenya, poprijemlyuch navadu guſzchejſſe priſztuplyuvati k-Sz. Sacramentumom; od ſzpomenkov, razgovorov, y réchih nedoſztojneh vaſz zderſavati; od greſſneh pogibelih Boga bantuvanya dalekò ſztati; ali v-iſztem dobrem, y hvalyenem pochetku, zdersani od dobichkov imetka, zbog kojeh prekerſsujete Szvetke, od nazloba, zbog kojega one blaznoſzti, priſzege blyujete, y fantenye vu glave vaſſe pomiſzlyujete; od nechiſztoche, koja vaſz poziva vu prilike; preſztali y opeſſali jeſzte, y tak povernuliſze na put, y ſzteze grehov ſzmertneh? ah zaiſzto tak veliko zlo, nebi vam biloſze pripetilo, dabi, kada biliſzte na greh ſzkuſſavani, ſzpomenuliſze y ſzmiſzlili na nazochnoſzt Boga, y da Bog vaſz vidi.

Cyrillus Cath.4. Med Bolvano-molczi y Poganini negdaſſnyemi velli *Cyrillus Conſtantinopolitanus*, menye oni odurni biliſzu, koji za Boga dersaliſzu ſzuncze, y oni koji meſzecz; ar tak oni, kak ovi, chakaliſzu za ſzpuniti nechiſzte y odurne pohotnoſzti, kada Bogi nyihovi zaſsliſzu, Szuncze zapalo, Meſzecz neſztal, y tak nye, Bogi greſſech niſzu videli. *Quinam Solem ponebant, ut occidente ſole, nocturnò tempore ſine Deo permanerent; alii verò Lunam, ut de die Deum non haberent. In impietate ſaltem pii, quòd ſui Numiminis oculos revererentur.* Ako nazochnoſzt jednoga krivoga Boga, takvu vu ſzerdczu Poganinov jakoſzt y moch je imala, da zdersavati je mogla nyihove pohotnoſzti vſze ono vreme, v-kojem bedaſztò ſtimali y veruvali jeſzu, da nye Bog nyihov vidi; kak pak dvoiti moglo biſze, da takvu moch nima nazochnoſzt pravoga Boga, za zderſati naſz Kerſchenike od oneh chinyenyih, koja zaiſzto znamo, da v-vſzakom vremenu, v-vſzakom meſztu vigyena jeſzu, y morajuſze ſzuditi, y ſzugyena biti od nyega, koi kak velli Sz. *Auguſtin; Eſt totus oculus, quia omnia videt: totus manus, quia omnia operatur: totus pes, quia ubi-*

S. Aug. ſer.46.de verb.Domini.

que

quæ est. Koi je vesz oko, ar vsza vidi, vesz Ruka, ar vsza chiní, vesz noga, ar vszigder je.

Navada vnogò hvalyena, vnogò szpametna bila je ona, koju imali jeszu Kralyi Persianszki. Vszako jutro, kada dohajal je vu Kralyevszku komoru Dvorjanik, imal je zapoved, da Kralya podigne iz posztelye z-pozdravlyenyem ovem: *Surge & cogita, quæ te cogitare voluit Deus.* Sztani Kraly, y miszli szamò ona, koja da miszlis Bog hotel je. Ah NN. napissete vam vu pameti, y na szerdczu tak Szveti szpomenek y pozdravlyenye; y Ti Sz. Angel chuvar, koi szkoznujes dan y noch za obranyenye y chuvanye nasse, proszimte da vchinis, da szpomenemsze ja, y vszi iz ovoga pozdravlyenya, vszako jutro vu prebugyenyu, y pretergnyenyu szna, y takaj vszaku vuru dneva, navlasztitò pak vu onom vremenu, vu kojem ali pohotnoszti, poselyenya, y nagnyenya, ali Duh Peklenszki, ali malovredni pajdassi nasz podúszavaju, nagovarjaju y szvétuju na bantuvanye Boga: Tak tak proszimte v-vszakom hipu y chaszu nassega sivlyenya, y v-vszakom zesztajanyu y prilike, nam nazvészti réchi: *Cogita ea, quæ te cogitare voluit Deus.* Szpomenisze, da nemiszlis, da nelyubis, da nit hoches drugo, kak ono, kaj Bog zapoveda, koi vsza vidi, vsza odpertò gledi, vsza szudi. Epilogus Cæl.cal. cagn. l.7. ep. 21.

Ako pak koteri bilbi, koi nikaj ov szpomenek nebi prestimaval, niti kaj od nyega dersal; nego bi hotel nasztajati vu gressnom sivlyenyu szvojem, glavni nepriatel Boga; naj poszluhne kak nyega dotichesze groznya Prorochanszka, negda nazveschena oholnomu y kervolochnomu *Anthiokussu*, od zadnyega zmed szedmeh naj viteskejsseh Muchenikov *Machabeusseu.* Videchi ov szedmi Muchenik Mladenecz, seszt brattov szvojeh od kervoloka vumorjeneh, y szebe takaj odszugyenoga na szmert, pún szvete lyubavi y szerdchenoszti. *Tu autem,* obernyen k-kervoloku Kralyu, rekel, *ô scelesto, nolli extolli vanis spebus, nondum enim omnipotentis Dei, & omnia inspicientis judicium effugisti.* Nepodigavajsze, y nehválisze ô nemiloztivni Kraly z-nischetnem y praznem uffanyem; ar znati Mach. l. 2. c.7.

moras,

moras, da zate pripravlyen je sztraffni szud onoga Boga vszamoguchega, koi vsza vidi, y naplatís verlò na berzom z-kastigum, koju zaszlusil jeszi, tvoju veliku oholnoszt. *Justas superbiæ tuæ pœnas exolves.* Koi seli znati jeszuli bile ove groznye Prorochanszke, naj steje szmert, Anthiokussa, y videch nyega v-szerdczu kruto na szmerti, rasztusenoga, y jos sivoga od chérvov raszkópanoga, y chujuch nyega proszititi Miloszerdnoszt od Boga prez Miloszerdnoszti vszake, y vumreti zdvojenoga; naj vpamet vzeme y v-szerdcze prime, kak vnogò haszнovito szpominyanye, bilo je dano od Odkupitela Vuchenikom. *Ecce Ego vobiscum sum omnibus diebus*, y naj odluchi szpominyanye ovo z-chíni zverssiti, niti kaj naj nepoduffasze vchiniti, kaj vrednò bibilo kastiguvatisze od onoga Boga vszamoguchenoga, koi vsza vidi. Y akobisze gdo po neszreche, y kerhkoche chlovechanszke zpazil v-greh szmertni opaszti, naj vu nyem nezadersavasze, nit jednu vuru, z-uffanyem, da more vszigdar sztati, y miloschu oproschenya grehov zadobiti, kada bi hotel; nego vu szebi naj reche, za prebuditi y v-szerdczu podignuti on sztrah Bosji, *nolli extolli vanis spebus, nondum enim omnipotentis Dei, & omnia inspicientis judicium effugisti.* Amen

NEDELYA DRUGA PO TROJAKEH.

Misit servum suum horâ cœnæ dicere invitatis ut venirent &c. & cœperunt se excusare.

Nemo virorum illorum, qui vocati sunt, gustabit cœnam meam. Luc. 14.

Potrebno je Pozivanyam, y opominyanyam Bosanszkem Pokornomu biti.

Exordium. TRoja verlò teska, kak ja stimam, napervò daje denesz vu prilike jedine Odkupitel, y zatho hochemo ova raszmiszliti, da ja y vi dobrò ova troja razmete. Szerdit posztal-

je

je ov chlovek, koi poziva vnoge na vecheru, kajti nevidi dabi pozváni, dobrovolynò prijeli ovo pozivanye, nego biſze bili odgovarjali; zatho izbriſſuje kakti nevredne zmed broja, y velli, da nijeden zmed oveh pozvaneh, nebude nigdar koſtal vechere moje. *Nemo virorum illorum, qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam.* K-tomu natuliko ſzerdit y oſter kaſeſze, da vſza ſzprichavanya nyhova, koja pozvani napervò poſztavlyaju, za nikaj derſech, prijemlye za veliko ſzvoje bantuvanye y poſpotanye. Kakov zrok tulikò ſzerditiſze imal je Ov vu deneſſni prilike chlovek, pokehdob pozivanye ni zapoved? nadalye ako imal je zrok tak raſzerditiſze, zakaj derſal je za jednu veliku kaſtigu nekoſtanye vechere, na koju y tak dojti ſzprichaliſze jeſzu? zadnich, y ako ovo bila je kaſtiga velika, zakaj pak jednako nyu ſzpunyava tak nad onem, koi zrok pravdeni imal je, kak nad onem, koi ni imal zrok ſzprichavanya?

NN. Bog je on, koi po ovom Goſzponu y chloveku vu prilike ove razmevaſze, y troja hoche imati, da razmemo. *Pervo*, da On proti vſzem onem ſzérdiſze, koji z-hitrochum neprijemlyu nyegva pozivanya, nyegva nadehnyenya; y ovde razmiſslyavali budemo zroke ſzerditoſzti, y tho bude perva ſztran govorenya. *Drugo* hoche imati da znajmo, da On ne ſzamò ſzérdiſze, nego takaj kaſtiguje vſze one, koji z-hitrochum neprijemlyu ova pozivanya, tak da nyim ſzkráti napotlam ono dobro, y pozivanye, od koga odgovarjaliſze jeſzu, y nye prijeti hoteli niſzu; y ovde pretreſzli budemo, kak more biti za veliku kaſtigu ono, kajſze ni hotelo prijeti dobrovolynò, y tho v-druge ſztrani. Zadnich pokaſemo v-treite ſztrani, da Bog hoche, da znamo, da On nikakov zrok ſzprichavanya neprijemlye, rádi kojega, mi pozivanya nyegva niſzmo poſzluhnuli, niti moreſze gdo z-prichavanyem ſzvojem nekriv Bogu pokazati; y ovde pretréſzali budemo, jeſzuli pravdena ſzprichavanya, rádi kojeh lyudi zabavlyeni, y zaderſani vu poſzlih ſzvéta ovoga, od vráchajuſze, y ogiblyujuſze od onoga dobra na koje zvani jeſzu. Ova troja vu treh ſztranah, doklam razloſiti budem terſzilſze. Proſzim poſzluh y pochinyam. Propoſitio trifar.

Da

Confirmatio. Da razlosneifsè ja govoriti, y vi odpertejſsè razmeti ova Bosanſzka pozivanya bi mogli, potrebno je znati, da dvoje verſzti pozivanye, y dvojverſztno zvanye moreſze razmeti. Jedno je *Laſztovito* za nekoje, drugo je *Obchinſzko* za vſze. *Perve verſzti* pozivanye je, po kojem Bog koga zove vu ſztalis zverſſenejſſi, y viſſejſſi, koi zadersavaſze vu zverſſenoſztih Evangeliumſzkeh; tojeſzt vu obderſavanyu dobrovolynoga ſziromaſtva, ſztalne chiſztoche, y pokornoſzti zverſſene Bogu, vu kojem Redu obechaneh, y od Reda od Bosje ſztrani prijeteh. Y od ove verſzti pozivanya nechu govoriti: ar ovo pozivanye ali nijeden, ali krutò retki zmed vaſz chekaju. *Druge verſzti* pozivanya y zvanya jeſzu, po kojeh Bog naſz zove, ali od prekorednoga pohlepenya; ali zverhu nachina ſzkerbi za imetek y tellovna; na ſzkerb y paſzku duſſe; ali od greha na miloschu: y ova pozivanya Bog vſzem delí y chiní, nit ovem pozivanyem, z-nikakvem ſzprichavanyem odgovoritiſze ni mochi, kak nam poveda deneſſni Evangelium, y terſzilſze budem ochiveſztejſſè pokazati. Pokehdob adda ova prepoſztavili jeſzmo, pochnemo razmiſslyavati zroke, rádi kojeh Bog pravichnò ſzérdiſze, proti vſzem onem, koji ali ſzprichavajuſze, ali z-hitrochum neprijemlyu pozivanya y zvanya nyegva.

Bog, koi naſz za vekivechno Blaſenſztvo ſztvoril je, kajti znal je, da prez nyegvoga ravnyanya, pelyanya y pomochi, nebibilo moguche zadobiti tak plemeniti, tak viſzok konez ſzvojega odregyenya; zatho z-naj mudrejſſem previgyenyem ſzvojem nam pripravil y odredil je, v-vſzakom vremenu, y v-vſzake prilike, naredbe prilichne, koje naſz vtverditi, y zlehkotiti mogu za zadoblyenye blaſenſztva. Y ovo je jeden zmed glavneh vere naſſe kotrig koga doſzta je ſzamò ſzpomenuti, da poznate duſnoſzt neodpuſztlyvu tho veruvati. Ako adda Bog je On, koi ſzam mora, y ſzam more dati pomoch, y nachine za zadobiti naſs konecz illiti Blaſenſztvo, Bogu takaj ſzamomu doſztoiſze nam dati prilichna pozivanya, y opominyanya, kadagoder preneſſeni od naſſeh pohotnoſztih, ali od vraga premámlyeni,

lyeni, odvrachamoſze iz pravoga puta, y hodimo po putu greha, koi je put ſzkvarjenya. Szada kadaſzte ovo chuli, nevidiliſzè vam, da Bog ima zrok ſzerditiſze proti nam, kulikogoder krat zatvergyüjemo vuha, da nechujemo ona opominyanya, pozivanya, z-kojemi hotelbi naſz odvernuti od oneh ſzvarih zemelyſzkih, koje rádi prevelike lyubavi y pohlepenya, kotero proti nyim noſzimo, naſz odvrachaju od koncza Blaſenſztva; y ſzprichavamoſze od oneh zvanyih, z-kojemi naſz odzava od greha na miloſchu po ſzlugah y Vuchenikeh, kojiſzu Paſztiri Duhovni, Prodekatori, da neſetujemo na ſzkvarjenye? kuliko goder krat mi odgovarjamoſze od takveh pozivanyih, y nye neprijemlyemo; odhajamo, y odſztuplyujemo od Boſanſzke previgyenoſzti, ali konchemar, z-chíni naſſemi takve naſz kasemo, da hochemo ravnati naſz, z-vogyum volye naſſe, kakti, dabi prez nyegvoga ravnyanya mogli, y znali zadobiti naſs zadni konecz, tojeſzt, vekivechno Blaſenſztvo, hodech po puteh takaj protivneh onem, koje Bog nam je odredil. Y nili ovo NN. jedna velika obsánoſzt, poſpotanye, koje Bogu chiníſze, y zatho vredno nyegve ſzerditoſzti?

Nit naj vam na miſzel nedojde, dabi meni rekli; da pozivanya Boſanſzka *vſza*, niſzu velikoga napredka, y zatho kakgoder od neprijemanya *vſzeb* y odgovarjanya, nemore nam velika skoda y kvar dojti, tak niti more obsanoſzt Bogu vuchinitiſze; ar ovak govorech, bi veruvali, da pozivanya, opominyanya Boſanſzka vu ſzebe jeſzu, nekulikò malo menye kak nehaſznovita, y Boga bi ſzpodobnoga vchinili onem, koji hmangujuch ſzami z-ſzobum v-loze govore, nemárajuch jeli gdo nye chuje, ali nyim odgovori. Vſze Réchi Boſanſzke, jednako vredne jeſzu nezgovorne nyegve ſzvetoſzti, illiti vſze Szvete jeſzu, nit vu nyih je, kaj nebi bilo veliko, kaj nebi bilo zmosno, y vredno nezgovorne mudroſzti y previgyenoſzti Nyegve. *Juſti ſunt omnes ſermones mei, nec in eis pravum quid*: je ſzvedochanſztvo koje poveda Duh Sz. y tak *vſzeb* veliko preſtimanye mo- Prov. 8.

rafze imati. Steite y preftejte vfze Evangeliume, y najdete ako morete fzamò jednu réch, koja nezadersava zapoved neodpufztlyivu, ali navuk naj napredlyiveiffi za vekivechno naffe zvelichenye, buduch ifztinitò, da vfzi navuki, vfze Réchi od Bosanfzkoga Meftra, y Odkupitela naffega JEsuffa Kriftuffa jefzu odregyeni, ali za odvernuti préchke, koje nam préche zvelichenye; y ove préchke jefzu grehi, ali za podeliti tverdne y fztalne nachine, z-kojemi bifze zadobilo zvelichenye; y ovi nachini jefzu zverffenofzti y krepofzti, koje On kakti mudrofzt nezgovorna, je fzudil y znal, ne fzamò hafznovite, nego dapache potrebne.

Kak anda morete veruvati y ftimati, da vfza pozivanya, koja Bog vam chiní, ali nuternyem po fzvojemi nadehnyeny, ali zvunkem nachinom po réchih duhovnoga Pafztira y Prodekatorov, Szpovednikov, nifzu velikoga napredka; ako vfza ova pozivanya, nadehnyenya, opominyanya zadersavaju zverffénye navukov, nafzveschanya potrebna Evangeliumov? y da je tho ifztinitò, nakaj vafz zovu, y nakaj vafz opominaju nuternya nadehnyenya, koja v-fzerdczu chutite, y nagovarjanya Duhovnoga Pafztira, Prodekatorov y Szpovednikov? vafz zovu na oddrusenye, y odhitavanye pohlepenya dugovany zemelyfzkeh, y zapofztavlyanye vfzeh oveh vu preftimanyu proti Nebefzkem y Duhovnem, vam pred ochi pofztavlyajuch; da nepogubivajte on dobichek, koi dohagya duffe vaffe iz obdersavanya Bosanfzkeh Zapovedih, za naj priprofztejffi jeden dobichek zemlye y fzvéta ovoga. Vafz pozivaju, da zméchete terh naj fmehkejffi grehov vaffeh pred noge Szpovednika, nye vfze chifztò valujuch, y da objachete potrene y ofzlabene mochi duffe vaffe z-kruhom Angelfzkem, gufchejffe hodech k-Sz. Prichefchanyu: vafz opominaju na povrachanye onoga dugovanya y imetka, kojega od vnogo vremena dufni jefzte povernuti, y nadomefztiti: vafz nagovarjaju na oprofchenye obfanofztih, da tak fzegurni y vi budete za oprofchenye grehov vaffeh: vafz zadnich nagibleju na napláchanye kvarov preveli-

velikeh Duhovneh, zavdaneh dusse zbog szpunyenya vasseh pohotnosztih, vasseh poselyeny, z-jednem isztinszkem pobolssanyem sivlyenya. Y ova pozivanya vam velikoga napredka nevidijusze? jeszu takvoga napredka NN. ova vsza pozivanya, opominyanya, nagovarjanya, da od nyihovoga prijemanya vszi vasse vekivechno zvelichenye. *Peribitis*, poszluhnete dobrò, ar niszem ja, nego je Bog koi govori. *Peribitis si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri.* Deut.c.8. v.20.

Znam dobrò, da rechete y ja tverdim, da vszako pozivanye, vszako opominyanye ni zapoved, y zatho ni velika dussnoszt nye prijeti y poszluhnuti; ali vendar tho takaj znam, y morem rechi isztinszkò, da iz vszakoga pozivanya, opominyanya kakvo napreduvanye duhovno Novo, y pribolssicza pomóchih y milosch̀ih vszi, z-kojemi bisze preobchuvali od vnogeh grehov, y bi posztali dobri Kerscheniki. Y ovo morebiti vam malò vidisze?

Bil je szpameten negda odgovor, kojega dal je jeden zversszen Igras *Alexandru Macedonu*, kada jos dechak buduchi, hotelsze je pod nyim kakti z-Skolnikom, y Mestrom navchiti igrati vu Czitaru. Jeden dan ov mladi Herczeg, prijel je nazochi Igrassa v-ruke szvoje Czitaru, y gdabi bil jedne sztrune z-persztì dotikavalsze, koja nebisze morala poprijemati, taki opomenyen bil je od Igrassa Skolnika. Kaj zatho, y kaj hászni velli *Alexander*, ako na meszto sztrune one, koju ti pokazalszi, poprimem, y doteknem ovu? *Quid si hanc pulsarem?* ako mene pitas ò Herczeg odgovoril Igras, kaj hászni za posztati zvuchenomu y verlomu Igrassu, vudriti y poprijeti onu sztrunu na meszto one, vellim da vnogò hászni; ako pak mene pitas, Kaj hászni ovu ali onu poprijeti sztrunu, za posztati Kralyu, tebi odgovarjam, da nikaj nehászni: *Si istud quæris artifex futurus, plurimum interest, si Rex futurus nihil.* Vi vellite, da ni velikoga napredka y hászni neprijeti y neposzluhnuti vszako opominyanye; ovo ali ono pozivanye, koje Bog vam chiní; y tak iti na pjacz, na szényem, dasze nepogubí on dobichek; iti na polye,

daſze zverſsí ono dello; ja pak vellim, da za poſztati dobromu Kerſcheniku, y za zvelichenye vaſſe prevnogò haſzní, akoprem nikaj nehaſzni za poſztati dobromu tergovczu, y dobromu polya delavczu. Bog dobri z-ſzvojum naj mudrejſſum previgyenoſztjum odredil je, za vſzake dneve, y hipe ſivlyenya naſſega, ſztanovita ſzvoja nadehnyenya, ſzvoja poživanya, opominyanya; naſſa pak dusnoſzt je poleg nyih, y volye Meſtra vſzamoguchenoga, y naj razumnejſſega naſz ravnati, ako hochemo navchitiſze meſtriu, y nachin iſztinſzki y pravdeni zvelichenya duſſe; odkuda kada nam nazveſcha, da oſztavemo pohlepno poſzluvanye, y veliku marlivoſzt vu dobichkeh zemelyſzkeh, y vupremo ſzerdcze y nye obernemo na Duhovna, *plurimum intereſt*, naj haſznovitejſſe je, nazveſchenya, y opominyanya ova poſzluhnuti y prijeti; ar za poſztati dobromu Kerſcheniku, y zverſſenomu biti vu nachinu, y v-meſtrie naj tesejſſe zvelichenya duſſe, potrebno je ſzláganye volye naſſe z-odregyenyem Bosanſzkem, y poprijeti nyegvu volyu, ne pak naſſu naſzleduvati; y doſzta je dapache, za neſzláganye ovo proti volye Bosje, y za pogublyenye zvelichenya duſſe naſſe, ſzamò jedno Bosanſzko pozivanye oſztaviti. Kuliko haſzni, y kulik napredek betesniku je, vzeti vſza vrachtva, koja prilichnò razumni Vrachitel nyemu odregyuje y ponuja? haſzni tuliko, da od nyih pod punom *vſzeh* prijemanya, prez vſzakoga odímanya víſzi zdravje betesnika. Kaj pak jeſzu drugo pozivanya, opominyanya, koja Bog chiní, ako ne tulika vrachtva prilichnò odregyena, od naj mudrejſſe previgyenoſzti Bosanszke, ali za podelyenye y daruvanye zvelichenya duſſe naſſe betesne; ali za zdersavanye y preobchuvanye betega, to jeſzt greha ſzmertnoga? y moreliſze rechi, da niſzu velike haſzne y napredka opominyanya, y da malò háſzni pozivanya *vſza*, prez odimanya, prijeti y poſzluhnuti?

Iſztinſzkò y tverdnò znajuchi, *Henricus* ovoga Imena cheterti Kraly Franczuſzki, nevernoſzt Herczega *Biron* zvanoga, nyega vchinil predſze dozvati. Dojduchi ov pred Kralya, pochel je pre-

ményati obraz, y od sztraha kakti derhtati vu szerdczu, kada chul je kak Kraly nyegvu nevernoszt szpochíta, koju stimal je szkrovnu, otajnu, nit komu znanu. Táil je vendar on batrivò szvoju krivnyu y nevernoszt. Nagovarjal je nyega Kraly milosztivno, da valuje odpertò y ochituje vsze pute y tolnache, zaprisesne szvoje puntarie y nevernoszti. Sztalno on taí, y pravichnoga szebe poveda. K-nagovarjanyu pridaje *Henrik* Kraly, y obechuje oproschenye, y miloschu szvoju, szamò da valuje zevszema szvoju krivnyu. Tverdokoren Herczeg nemára, za vsza ova lyublyena Kralyevszke dobrovolynoszti zkazanya; odgovarjasze od dobrovolynoga opominyanya, oproschenya; y milosche Kralyevszke ponugyavanya neprijemlye, nego vu tverdokornoszti tvérdisze, tájech vszem nachinom krivnyu; szebe, naj pravichnyejssega vszevdil valuje y poveda. Raszerdivssisze Kraly, y od nyega obernuvssi, zapoveda da taki v-temniczu posztavisze. Onda sztoprav k-szebi dossel, y szpametilsze neszrechni Herczeg, ochi odperl y bedasztochu szvoju szpoznal, koju hotel je popraviti, y szebi poleschiczu vuchiniti isztina je; ali prevech keszno biloje. Taki pokornu Molbu k-Kralyu poszlal, dabi jos nyega dosztojal pred ochi szvoje pusztiti, y oproschenye podeliti, ar gotov y pripraven bibil, valuvati szvoju krivnyu y nevernoszt. Nivech vreme odgovoril, Kraly *Henrik*. *Tempus veniæ & tempus vindictæ.* Ni vech vreme za valuvanye, nit za oproschenye, nego je vreme Fantenya, kastige, y na szmert odszugyenya, kak y odszugyen bilje. ô Pravichni Bose! kulik zrok imas tak znami Kerscheniki chiniti! jeszu pozívanya tvoje dobrote y lyubavi; ponujanya tvoje miloszerdnoszti ona, koja nam chinis z-glaszom y réchjum tvojéh szlúg, namesztnikov, prodekatorov, szpovednikov, nyuternyh nadehnyenih; nasz po oveh nagovarjajuch na valuvanye faling y grehov nasseh, na pobolssanye sivlyenya pelyajuh, y nam nanújajuch oproschenye y Miloschu tvoju; y kak Tebe ô Bose zdersavas, y kak podnassas, dasze nefantis nad ovemi odgovarjany, y szprichavany, koje od nasz

pri-

prijemlyes vu takveh y tulikeh pozivanyh, opominyanyh, y nad zaverſényem, koje vſzeh oveh chinimo, malo vſza ova preſtimavajuch?

Secunda pars. Ali polahko, ar ni tak; dabi Bog podnaſſal, y prez vſzake kaſtige y Fantenya zderſavalſze, zverhu naſz, koji nyegva lyublyena pozivanya neprijemlyemo, nyh odgovarjamoſze, y nyè zaverſujemo. Deneſnya Sz. Evangeliuma prilika nam ochiveſzto kaſe, pravdenu ſzerditoſzt, oſtru kaſtigu, koju Bog ſzpunyava nad takvemi, koja ſztem menye ſztrah zavdaje, ſzkem menye vidiſze y poznaje. Kakva je ova kaſtiga, koju Bog ſzpunyava zverhu oneh, koji z-hitrochum neprijemlyu, nit poſzluhnu nyegva pozivanya? kaſtiga jeova, da Bog takve puſztí poleg nyhove pohotnoſzti y volye ſiveti, nit nyè puſztí dabibili Delniki onoga dobra, od kojega po pozivanyu jeſzu odgovarjaliſze, *nemo virorum illorum, qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam.* Ali Boſe! ako Ti ove zaprechujes od onoga dobra, y nyega vſivati nepuſztis, od kojega jeſzu odgovarjaliſze y ſzprichavali; vidimiſze da ovo, nyè ni kaſtiguvati, nit kaſtigu zverhu nyih ſzpunyavati, nego je, ſzamó puſztiti nyè poleg ſzpunyenya volye nyhove ſiveti. Y vuprav ſzpunyenye volye nyhove, poleg koje nyè ſiveti puſztí, moraſze rechi nyhova kaſtiga, kak odgovarja nekoi razumni y vucheni Piſzecz, da nyhove volye ſzpunyenye moraſze rechi nyhova kaſtiga. *Id quod ipſi volunt ſit ipſis in pœnam, & peſſimum eorum velle ſit ipſis in ſupplicium.* Y jelivam vidiſze ova mala kaſtiga? Ako vam vidiſze mala ova kaſtiga, nevidiſze Sz. Otczem, koji nyu zanajvekſſu ſzpoznavaju, ar vu nyè ſteju y vide Boſanſzko takveh oſztávlyanye; y ovo oſztávlyanye vuthom neſztoí; dabi Bog takvem odímal y jemal *pomochi,* (a) *y miloſche potrebne*, koje vſzem y vſzakoteromu dàje, nego ſztoí vuthom; da Bog od takveh laſztovitu onu otchinſzku lyubav odzimlye; y nye vech kakti dobri Otecz nepoziva, nit nenagovarja, nego od vſzeh pozivanyh laſztoviteh y oſzebujneh preſztaje. Mi, Boſe! velli Sz. Auguſtin, jeſzmo ſzprichavali-

Drúxel. in Zodiac Chriſt. ſigno 3. prædeſt.

(a) auxilia neceſſaria & ſufficientia.

ſze

fze y odgovarjali od ravnyanya, y pozivanya tvoje preszvete volye, y Ti nasz jeszi osztavil, da fivemo poleg ravnyanya y volye nasse szlepe. *Quia dimmittimus te, dimisisti nos nobis.* Puk moj, velli Bog po vusztih szvoga Proroka *Davida*, ni hotel poszluhnuti moju réch, moj glasz, niti moja pozivanya prijeti, y ja poleg pravdenoga Fantenya y kaftige, pusztil jeszem nyega, da naszleduje glasz y réch szvoga szerdcza, tojeszt; da five poleg szvojeh malovredneh poselyeyn, *Non audivit populus vocem meam, & dimisi eos secundùm desideria cordis eorum.* S. Aug. l. 3. ip. 42. 2. Ps. 80.

Bila jè pomiluvanya vredna bludnoszt, y bedasztocha Pokolyenya, *Taprobana* zvanoga Orszaga, koji vu szvoih brodenyih po morju kak pisse *Solinus*, kajti niszu razmeli ravnyanye zvezd, po kojeh bi znali, kak y kam broditi bi morali szvoje ládje, ravnalisze jeszu, y brodili ládje poleg létanya pticz. Zapiraliszu velik broj Pticz vszakojachkeh, vu razluchene kerletke, y poklamkam jadre bi bili raszpreszterli, y dobro dugò brodilisze, y szumlili da daleko, gledech puta, koga bi bili vre vchinili, od brodischa nebi bili, na koje dojti selyeli jeszu; onda iz kerletkih Pticze pusztili, y za létanyem nyihovem rávnali, y kormanili ládje, ftimajuch, da nikam drugam, nego na zemlyu szuhu pticze za pochinek budu létale, y tak oni na szuhotu zemlye z-ládjami dojdu. Ali kajti onem nerazumnem Pticzam Brodarom, vszaki blisni dérn, y vszaki morja skoly, y pechina bilabi brodische, kade bersè noge posztaviti, y od létanya odehnuti bi mogle; zatho pripechalosze je nevolynem brodechem visse krat nadojti, ali na skoly, ali na pechinu, kade ládja bi razdrapilasze, ali z-pogibeljum vtaplyanya na dérnu vúsztala. Vu pogibelnom brodenyu fivlyenya nassega znamo vszi, da ako hochemo szegurnò vozitisze, rechem dobro y zverssenò fiveti; potrebno je, da nasz ravnamo z-vogyum Neba, tojeszt poleg volye, y ravnanya onoga Goszpona, koi je *via, veritas, & vita*, kak nam tolnachi Sz. *Bernard*. *Via per quam est eundum, veritas ad quam veniendum, vita in qua permanendum.* Koi je *put*, po kojem putuvati moramo; koi je *Isztina,* Solinus c. 66. S. Bern. ser. 7. in Cœn. Domin.

tina, k-koje dojti moramo; koi je *Sivlyenye*, vu kojem y pri kojem ſztanuvati moramo. Ako adda mi, ne iz bedaſztoche y bludnoſzti, nego iz naſſe hmanyoche y malovrednoſzti, neravnamoſze poleg pozivanyih, nagovarjanyih y nadehnyenyih Ovoga vogye tak ſzegurnoga, tojeſzt Boga dobroga, y hochemo ſzlediti, y ravnatiſze poleg vogyenya, naſſeh nevkrotneh hoteyn y poſelyeyn, koja nelétaju navadnem nachinom proti dobru Nebeſzkomu, y priſztojnò naſſemu zvelichenyu, nego proti vſzakomu kakti blisnyemu zemlye ove dobru vkanlyivomu; naſz Bog oſztavlya za kaſtigu naſſu veliku, da ſzledimo y putujemo, rechem ſivemo, poleg vogyenya ovoga nevernoga, naſſeh pohotnoſztih y poselyeyn, koja naſz pelyaju na dérn, y skoly ſztraſſneh grehov ſzmertneh, vu kojeh tuliki na veke pogubeſze y ſzkvareſze. *Non audivit populus meus, vocem meam, & dimiſi eos, ſecundùm deſideria cordis eorum.*

Sztraſſimſze NN. y preveliku ſaloſzt chutim, kada razmiſslyavam ſztalis nekoteroga zmed vaſz: videch nyega tak prileplyenoga k-dobichkom ſzvéta ovoga, da nigdar, ali konchemar retkokrat ſzmiſzliſze, ali chujeſze govoriti od Szpovedi, y priſztuplyavanya k-onomu ſztolu Bosanſzkomu, k-kojemu ni jeden ſzamò, nego ſztokrat chútil, y poznavalſze je pozivati. Y gdo zna, z-menum govorim! da ova iſzta prekoredna ſzkerb, y nerazborno pohlepenye, koje ima ov takov proti Imetku, dobichku ſzvéta ovoga, nebi bila kaſtiga, koja zverhu takvoga doſsla je rádi pozivanya, nadehnyenya, kojem y Bogu odgovorilſze je, nit nye je prijel y poſzluhnul, z-kojemi Bog nyega jos taki vu pochetku perveh ſzkerbíh y poszlov, nagovarjal y pozival je na guschejſſe prijemanye Sz. Sacramentumov? hotel je takov prevech naſzleduvati, y zverſſuvati ſzvoju pohlepnoſzt proti imetku, nit vnogò za tha pozivanya guschejſſega Sacramentumov prijemanya máral je, y tak, za kaſtigu pohlepnoſzt proti Imetku, nyemu Bog dalje, *Id quod ipſe vult, ſit ipſi in pœnam*, naj chini kaj hoche, najſze oddalechuje od Sz. Sacrametumov, *& peſſimum ejus velle ſit ipſi in ſup-*

supplicium. Ali takov nevolyni naj zna, da ova nyegva pohlepnoszt prekoredna, y ovo od Sz. Sacramentumov odtujenye, bude nyemu zrok neszrechni vnogeh grehov, y vekivechnoga szkvarjenya.

O kulikò Bose je sztrahovita takva kastiga! y kakvo tak vomu nevolynomu osztaje uffanye zvelichenya, koi z-takvem nachinom od Tebe Bose dragi je kastiguvan? ah proszimte za tvoju milosszerdnoszt, ako za fantenye, kájti do szada malò dersal jeszem ova tvoja pozivanya, mene hoches kastigati, pridaj y prilòsi vszako drugo fantenye, vszaku drugu kastigu zvun ove, y szamò ove ne. Jeszu vu tvoje oblaszti, nevolye, betegi, sziromastvo, protivschine, pregoni, vszaka fela kastíg, y neszrech, vsze, vsze prilòsi, y dodaj za kastigu moju, ar vreden vszeh jeszem; szamò zdersi naj vekssu zmed tvoih kastig, koja je, dabime osztavil, y prepusztil siveti poleg volye y ravnyanya moga, y moih pohotnosztih, koje neverne y protivne razumu, y milosche tvoje, druga dobra neischeju, nego gressna y neszlobodna, nit drugi konecz nedonassaju, nego pekel.

Znam, da vnogi zmed vasz szami szebi priliszujusze, y szebi milesze, miszlech, da oni niszu vu broju oneh, kojem obechujesze ova tak velika kastiga; ar niszu velle oni zmed oneh, koji odgovárjajuchsze pozivanyim Bosanszkem, nye bi zamétali, malo ali nikaj dersali: nego nye prestimavaju, vnogò hasznovita y napredlyiva veruju, szamò odvláche nye zverssiti; y tho odvlachenye ni iz zroka drugoga, nego kajti z-poszli velikemi zabavlyeni y zadersani bi bili; chakati hote, y chakaju vreme, vu kojem pamet y szerdcze ne zabavlyeno, nego proszto od poszlov y szkerbih budu imali. Poszluhnete mene proszim vszi vi, koji tak odgovarjate; ar vam pokasem, da vu isztom sztalissu jeszte z-onemi, koji malò derse, koji zamétaju, koji malò hasznovita govore pozivanya, opominyanya Bosanszka, y tak jeszte zmed oneh, koji kastiguvani jeszu vu denessnyega Evangeliuma prilike. Naj pervich pitam: jeszuli oni, koji zvani biliszu na vecheru, doneszli napervò malovredna szpri-

chavanya, ali morebiti nyegveh pozivanyih zamétanye pokazali, ali dobrovolynoszt Goszpona, koi nye bilbi pozval, za nikaj dersali, rádi chesza vredni bi bili, prepréchenya vekivechnoga od vechere? ako razmiszlimo dva perva pozvana, vidiſze da nebi bili vredni niti pokaranya, menye kaſtige. *Perva* ſzprichavanye je doneſzel, da ima potrebochu vun iziti, y videti; ar ſzello je kupil, *Villam emi & necesse habeo videre illam.* Ovde je kupichek y poſzel vnogò nyemu napredlyiv. Ako ſzello y zemlya kúplyena nebi bila ali takva, ali tak velika, kak bila je vu pogodbe, potrebno bi bilo odſztupiti od kupichka, ali czénu potreti, ali pak od nye kaj odterchi, y zatho potrebno bilo je taki oglaſzitiſze; ar odvláchenye vu takveh poſzlih donaſſa pravde. *Drugi* ſzprichavalſze je, da pet jármov volov kupil je, y ide nye ſzkuſſavat. *Juga boum emi quinque, & eo probare illa;* y ovde bil je jeden ſztroſſek velik, y pogibel kvara velikoga. Dabi bili voli z-kakvum velikum falingum, ali mahniti, divji, ſzamoládni, betesni, ali k-plugu, y k-vosnye neprivucheni, bilo bi pravichnò, da ov nazad peneze bi bil vzel, predi, nego bi bil on od koga kupil je, preſſel. Kaj vellite? jeſzuli moglaſze iſztinejſſa y razbornejſſa ſzprichavanya na pozivanye najti, y dati? jos k-tomu pridajte, da ovi dva pozvani, zvun toga, daſzu razborna ſzprichavanya dáli, za poſzvedochiti takaj vrednoſzt, preſtimanye, koje noſziliſzu proti Goszponu nye pozivajuchemu, proſziliſzu nyega, da nyim naj nezaméri, oproszti, y za dobro prime nyihova ſzprichavanya. *Rogo te habe me excusatum.* Jeliſze more ſzkazati vekſſe poſtenye y vrednoſzt? jos viſſe pazite: nit *jeden* nit *drugi* ſzprichalſze je, y odpovedal pozivanyu za vſzigdar, nego ſzamò za malo vreme zamudili, y odvlachili jeſzu pozivanye prijeti. Tho ochitò razmeti davaju iſzta ſzprichavanya; ar poſzel z-kojem *jeden* y *drugi* bil je zabavlyen, iſztina je da bil je napredlyiv, ali vendar bil je za malo vreme, za jeden, to jeſzt ſzamò dan; odkuda *jeden* y *drugi* pokazal je z-ſzprichavanyem ſzvojem, da prijeti hote pozivanye, y pripravni jeſzu nye zver-

ſiti

Hiti po zminyenyu, taki ovoga dneva, vu kojem zabavlyeni bi bili.

Trejti zmed pozvaneh on vre doſzta hman derſalſze je, y vreden bil je, da nyemu ſzkratilaſze je za vſzigdar vechera. Pervich ſzprichalſze je, da nemore dojti. *Uxorem duxi*, kajti oſzenilſze je. Y jeli kada hisni zakon preprechil zhodiſche ſzkupno, y poſteno razfriskanye? vi ſzami NN. vidite, da ovo ſzprichavanye ni bilo razumno, nit pravdeno. Na dalye niſze on doſztojnò po Varaski dersal: ni proſzil oproſchenya, ni zkazal hotenya, da ſeli za dobrò prijeto imati ſzvoje ſzprichavanye, nego po muski y nechlovechki odgovoril, *non poſſum venire*, nemorem dojti. Moreliſze dati jeden odgovor netochnejſſi y nevrednejſſi? nadalye niſze ſzprichal pozivanyu za jeden den, kak gore recheni dva, nego za vſzigdar; ar ſzprichavanye rádi kojega odgovorilſze je, *non poſſum venire*, nemorem dojti, bila je preprêchka vekivechna, tojeſzt hisni zakon. Jeliſze more vekſſe zamétanye, y nemarnoſzt pozivanya pokazati?

Szada kadaſzmo pretreſzli ſzprichavanya vſzeh treh pozvaneh, y ſzamo jednoga, tojeſzt trejtoga znaſsli nerazumnoga y krivcza, vigymo kak Goſzpon on, koi nye bi bil pozval, kakti Szudecz oponaſſaſze. Jednako na vſze tri raſzerdilſze je: *Tunc iratus Paterfamilias*; jednako vſze tri odſzugyuje: *Nemo virorum illorum, qui vocati ſunt guſtabit cœnam meam.* ô Szkroven ſzud! ako Bog je On, koi vu prilike ovoga Goſzpodara razmevaſze y pozivanye chiní, zakaj adda neprime pravichna y razborna ſzprichavanya perveh dveh, y neodſzugyuje ſzamò trejtoga, koi ſzam nerazumnò ſzprichavaſze y krivecz je? Tak NN. pred ochima naſſemi ſzam on krivecz je, ni pak ſzam krivecz pred ochima Bosjemi. Znateli zakaj, On Evangeliumſzki Goſzpodar odſzúgyuje jednako, y one koji donaſſaju ſzprichavanya; y onoga koi nedonaſſa; y one koji ſzamò jeden dan odvláchuju pozivanye; y onoga koi zavſzigdar odgovarjaſze; y one zrechjum, koji doſztojnò, y chlovechki odgovarjajuſze, y proſze, daſze za dobro primeju nyihova ſzprichavanya, da dojti na- Tertia para.

na vecheru nemogu; y onoga, koi nedoſztojnò, y nechlovechki odgovarjaſze, y pozivanye kakti zaméta? kajti hoche Bog, da po ove prilike razmemo, da vſzigdar je krivnya, y velik greh neprijeti nyegvo pozivanye; y da Boga zbantuje tak on, koi odgovarjaſze rádi poſzlóv ſzvéta ovoga akoprem potrebneh, kak on koi prez vſzakoga poſzlóv zroka, y ſzprichavanya, illiti hotoncze neche, pozivanye prijeti; hoche Bog, da v-pamet vzememo, da pri nyem jednaka krivnya, y greh jednaki je, odvláchiti pozivanye, akoprem ſzamò za jeden dan, y nye z-hitrochum neprijeti, kak nye *nigdar* neprijeti: hoche Bog, da znamo z-jednum rechjum, da vreden je jednaku kaſtigu, tak on koi nye malò preſtimava y zaméta, kak on koi akoprem nye preſtimava, nit nezaméta, y proſzi oproſchenya, vendar *nye* neprijemlye. Vidi vamſze morebiti oſter y malò pravichen ov ſzúd? ſzmiſzliteſzi ovo pripechenye. Da Czeſzar z-lyublyenum dareslivoſztjum doſztojalſze je, dva zmed muſev priproſzteh k-obedu pozvati, y da jeden nechlovechki odgovorilſze je, pozivanyu Czeſzarovomu govorech, *Non poſſum venire;* drugi pak ſzprichalſze je doſztojnò y chlovechki, da nemore taki dojti, y tho pozivanye prijeti rádi poſzla, koga ima vu ſzpravlyanyu ſzlame, y blata. *Rogo te habe me excuſatum.* Pitam vaſz? bili morebiti ſzudili menye vrednoga ſzerditoſzti y kaſtige Czeſzarſzke, ovoga drugoga zmed oveh dveh pozvaneh? nebi zaiſzto, kajti ako pervi zbantuval je velichanſztvo Czeſzarſzko, z-odpovedanyem nechlovechnem na pozivanye tak vredno, nikaj menye drugi takaj ni zbantuval, z-odvlachenyem prijetnoſzti pozivanya tak vrednoga, rádi poſzluvanya okolo ſzlame y blata; ar takov káse, da ſzlama y blato od nyega viſſe preſtimavaſze, nego tak izviſſeno, y odicheno pozivanye. Szada razmete ſzúd naj pravichnejſſega Boga naſſega.

Nili on morebiti naj izviſſenejſſi, y naj moguchnejſſi Kral y y Czeſzar, na chije Ime klyanyajuſze, ponizna y pokorna vſza ſztvorjenya; y na chije naj meinſſe nagnyenye, z-radoſztjum pokorno je Nebo, y vſza zemlya z-vſzemi na Nebu y zemlye zader-

zaderſanemi ſztvari? y ako tak vreden Kraly doſztoiſze zvati k-ſzvojemu ſztollu, ponugyajuch onde miloſchu ſzvoju, jeli vidivamſze, da nima zrok, raſzerditiſze, kaſtigati, y prijeti kakti za obſanoſzt ono odvláchenye, ono ſzprichavanye, rádi tak priproſzteh zrokov, koji jeſzu: poſzluvanya, poſzli, y ſzkerbi vaſſe zemelyſzke? naproti poſztavite vſza dobra ſzvéta ovoga, z-jednum naj mejnſſum ſztupinum miloſche Bosje, y z-ſzamum razuma vaſſega ſzvetloſztjum, y Vere prave z-zrokmi, pretreſzete vſza rechena dobra, y jedino dobro milosche Bosje; prez dvojne valuvali budete, da naj meinſſa ſztupina milosche, nezgovornò vu vrednoſzti ſzvoje nadhaja, vſza dòbra ſzvéta ovoga, y tak primorani budete rechi; da prez priſzpodobe vekſſu obsanoſzt on chiní Bogu, koi odgovarjaſze za jeden takaj dan, rádi zemelyſzkeh dobichkov, nyegvomu pozivanyu, z-kojem na prijemanye milosche zove, negobi vchinil obsanoſzt Czeſzaru on, koibi pozivanye nyegovo odvlachil, ali ſzprichavalſze k-nyemu k-obedu dojti, rádi ſzpravlyanya ſzlame y blata; y zverhu vſzega toga valuvali budete, da vreden je jednake kaſtige, tak on koi rádi tak nevredneh y nedoſztojneh zrokov, naj meinſſe odvláchi pozivanye tak vredno, kak y on koi z-spotniczum y zamétanyem ochiveſztem na pozivanya odgovarjaſze, y nikak dojti neche. Hodmo iz pripechenya ſzmislyenoga, na chinyenye iſztinſzko, da razmete bolye ovu iſztinu.

Kadabiſze bil muskoga ſzpola, dokonchal odvetek Kralyev *Aragonſzkeh*; vſzi velikaſſi Kralyevſztva dokonchali jeſzu bili okoruniti, y za Kralya zebrati Imenom *Petra Aurres*, naj preſtimanejſſega vu Rodu, y Plemenschine Goſzpona, y naj viteskeiſſega Vojnikòv Viteza. K-nyemu poſzlaliſzu Poſzle, koji bi nyemu nazveſztili, y ponudili bili Korunu, y Kralyevſzko ládanye. Chujte kak velika bedaſztocha ovoga, krutò drugach razumnoga bi bila. Vu iſztom vremenu, kadabi bili doſsli Poſzli z-glaſzom ovem v-Dvor nyegov, kajti Barber láſzi nyemu podrezuval bi bil, Poſzlom odgovoril; dabi malò pochekali, ali pak drugi krat poverpuliſze, da ſzada z-velikemi poſzli za-

bavlyen

bavlyen bi bil: *Quidam ajunt legatis advenientibus non negotiô occupatum, sed sub tonsore fuisse.* Tak od nyega pisse Piszecz *Marineus.*

Kaj vellite? nili vreden bil ov Goszpon ozvatisze, ne vre za Kralya *Aragonczev*, nego za Kralya norczev? zbantuvani *Aragonczev* Poszli zbog takvoga odgovora, odisliszu jakò szerditi, y dokonchali na veke nevrednoga Korune Kralyevszke, koi nyu z-takvem odgovorom, y odvláchenyem nedosztoinem, videlsze je za nikaj dersati. Videtisze na Kralyevszku sztoliczu pozvanoga, y rádi poszla nischetnoga, tojeszt lászih obrezavanya hoteti, da poverńejusze tak vredni Nazveszititeli z-ponugyavanyem Korune, y odvláchiti pozivanye? tho bila je jedna velika obssanoszt vszem, nyega na Korunu Kralyevszku pozivajuchem, y jedna prevelika szpotnicza isztoga pozivanya, y zatho vredna vszake kastige, nili tak? y kada Bog tebe poziva ô gressnik! zove na pokoru, y Sz. Szpoved, nili morebiti isztina, da on z-dárom szvoje milosche tebi ponugya Kralyevsztvo Nebeszkó? kak adda nebude vreden kastige, y da nyemu na veke szkratisze ovo Kralyevsztvo, koi szprichavasze z-hitrochum prijeti ovo preveliko ponugyanye, y hoche kakti primorati onoga izvissenoga Goszpona, Boga Neba, da drugi put ponoví szvoje pozivanye, y pochéka, da chlovek z-szvojum prilikum zverssí poszle one na polyu, v-hise, v-staglyu, szlamu szpravlyajuch, szeno koszech, y vsze poszle naj nischetnejsse szpunyavajuch, koji vszi poszli niszu drugo, nego *nikaj*, priszpodablyajuch nye z-dobrom vekivechnem, na koje pozivasze? ako, chujte Navuchitela *Eusebiussa Emissenussa*, ako preveliku obssanoszt Bogu chiní, koi lén y muden je vu izkanyu y prossnye Bosanszkeh dárov, y miloschih. *Lentùm quærere Gratiam Divini muneris, maxima est injuria Remuneratoris.* Kakva obsanoszt, kakva szpotnicza bude, y kak vredna vszake kastige, odgovarjatisze, szprichavatisze, y neprijeti iszte ponugyene milosche, y hoteti, da Bog naj cheka, y onda nye dà, kada nassa volya bude, y mi hoteli, y pripravlyeni budemo vzeti.

Euseb. hom. 3. ad Hon.

Ali

Ali Bose dobri chujem, da znovich odgovarjate, jeli moguche, da Bog takvu hitrochu vu prijemanyu szvoih pozivanyh y miloschih potrebuje, tak, dasze mora vszaki poszel osztaviti, y pogubiti on dobichek, ona haszen, koja bi dosla iz zverssuvanya neosztavlyenoga, y nepretergnienoga poszla; y da takaj moramo podlositi nasz vszem zgubichkom y kvarom, koybi dohagyali iz oztavlienoga, y pretergnyenoga po szluvanya, koje dobrò y szrechno je pochéto? zgubichka adda dobichkov, y hasznih prevelikeh, bojatisze morete, ako prijemliete z-hitrochum pozivanya Bosanszka? Bose nevmértelyni! kaj chujesze od Kerschenikov, koy veruju Evangeliumu, y klianiajusze naj Mudreissè tvoje Previgyenoszti! Ti adda Goszpone, komu znane jeszu vsze nasse potreboche, y na koga szamoga szpada povekssati vesz nass Imetek y dobichek; odvernuti pak y nadomeszti vsze nasse kvare y zgubichke, jeli zavdajes zgubichke, za napredek tvoje pokornoszti, jeli vchinis kvare za plachu y daruvanye onem, koy z-hitrochum prijemaju tvoja opominyánya, tvoja pozivanya? szim vasz zovem, szim ô Vi pohlyeplyeni na Imetek, da chujete navuk Evangeliumszki. JEsus Christus zval je Vuchenike, da niega naszleduje, y oni bilis zu nai hitreissi, szada pitam vasz: bili znali mene povedati, kakov kvar, y zgubichek, nevellim velik vremeniti, nego nai meinssi nym dossel je, rádi ove hitroche; Vucheniki szkorò vszi sziromaski, moralis zu zdersavati hisu, moralis zu zverssuvati poszle, y potrebni bili jeszu szebe previdjeti; y vendar tuliko, da chuli bibili pozivanye odkupitela, y szebe od nyega zvati, vsze osztavilis zu, y z-hitrochum za nym isli; y nyega naszleduvali. Mathæus Vuchenik med drugemi bil je chlovek Tergovecz, vnogò zabavlyen z-terstvom y z-poszli (a) *premenybe* penez; y kada bil je zvan od odkupitela, moral je vnoge rachune zaiszto v-knige prepiszavati, y nie chiniti; moral je rachune szvoga Terstva davati; moralsze je szkerbeti, da predá peneze vsze, y klyuche, koje pri szebe od sztolla *premenybe* je imal; y za ovo vsze zverssiti visse kak jeden dan,

(a) Negotiatio sive quæstus

potre-

potrebnò je bilo, y ako tho nebi zverſſil, velikoga kvara y neſzreche mogel je bojatiſze, koju on, ali hiſa nyegva bi morala podneſzti; y vendar med vſzemi ovemi poſzli, kak chul je berſè ſzebe od odkupitela zvati, prez ſtentanya, y vſzakoga zamudka, nit najmeynſſe vreme neodvláchi, nego z-vſzum hitrochum vſza oſztavlya v-hipu jednem, y rádi ovoga, tak rechem prenagloga odhajanya, oſztavljanya, y poſzluhnyenoga pozivanya, niti nyemu, niti hiſe nyegve najmenſſi kakov kvar ni doneſſel, niti pripetilſze.

Vi pak jeli z-zrokom, zamugyenye vaſſe, y odvlachenye morete ſzprichati, da prijeti pozívanya Boga vaſſega nemorete; ar ſztraſſiteſze kvara, zgubichka, kojega ſzamò ſzumlyu imate, y tenyu ſztraha niſchetnoga? on iſzti Bog, koi zval je y pozival Vuchenike, je On iſzti koj y vaſz poziva: y kákſze bojati morete, prez bantuvanya lyublyene nyegve dobrovolynoſzti, da On prepuſztí na vaſz kvare, y zgubichke, kajti z-hitrochum nyegva pozivanya bi prijeli y poſzluhnuli? ali jos viſſe chujte. Pozivanye, koje Bog Vuchenikom je vchinil, bilo je jedno pozivanye, kotero nye primoralo je oſztaviti Rodbinu, Imetek, poſzle, y vſze kuliko bi imali na ſzvétu, y tho ne za kratko Vreme, y dneve, nego za *vſzigdar.* Pozivanye koje Bog chiní vam, ni dabi morali oſztaviti z-vſzema Ròdbinu, polya, Imetek, poſzle *za vſzigdar*, nego ſzamo jedinò, da pretergnete *kada y kada* onu prekorednu ſzkerb, koju imate na zemelyſzka, za ſzkerbetiſzi, y paziti na nebeſzka; dabi dersali v-pameti, y v-dobrom redu duſſno zpoznanye, z-guſchejſſem prijemanyem Sz. Sacramentumov; dabi zderſavali vu vaſz ſztrah Boʼi z-poboſnoſztjum proti Devicze Marie, y Molitvum, kak takaj z-poſzluſſanyem Rèchi Bosje; y ova zverſſujuch, ova chinech, koja jeſzu vnogò meynſſa od oneh, koja Vucheniki jeſzu chinili, jeli bojatiſze morete kvara y velikeh zgubichkov pri Imetku, y vu napredku vaſſem?

Chudeſze, y za iſztò z-zrokom vſzi Tolnachniki Sz. piſzma, kakti nad najvekſſem zmed chudih, koje Bog vchinil je na prosnyu-

nyu szvoga vernoga szluge *Josve*, zdersavajuch szuncze negenutlyvo tak, da na meszti jednom bi sztálo; ar za vsztaviti szuncze potrebno bilo je, iszti okrug nebeszki vesz vsztaviti, z-vsztàvlyanyem okruga nebeszkoga, moralsze je vsztàviti okrug zvezd, vsztávlyen kad bil je okrug zvezd, vsza takaj podmessechna techaj szvoj navadni, vsztaviti morala jeszu; ar drugach vszeh sztvarih tak nebeszkeh, kak zemelszkeh red, y sztalis prez dvojmbe, bisze bil vesz preobernul y pomessal. Nadalye kajti vsze sztvari podmessechne szvoj techaj poleg szuncza, Meszecza y zvezd ravnaju, vsze za isztò prez dvojmbe, vu jednem hipu biszebile szkonchale, y na nikaj dossle, da nebibil Bog ono vreme, v-kojem szuncze bibilo negenutlyvo, y tho jeden szam dan bilo je. *Non festinavit occumbere spatio unius diei*, da nebibil vellim Bog ovo pomeynkanye vu szunczu, Meszeczu y zvezdah z-szvojum moguchnosztjum nadoverssaval, y szpunyaval. O kulika chuda, vu jednom chudu, y vsza po Bogu vuchinyena za plachu vernoszti, y pokornoszti szluge szvojega *Josve*! zapoveda jeden chlovek: *Sol contra Gabaon ne moveàris*, y kajti ovo naturalszkem nachinom ni moglo biti, nego prek y zvan reda, y z-pomenykanyem obchinszke naredbe proti naturalszkomu techaju, nistarmanye vsze Bog zverssuje, y tak zversil je, da nikaj prek y zvan réda, y z-pomenykanyem kakvem vchinyeno nisze videlo, nit kakov kvar doprinessen Techaju szuncza, Meszecza zvezd, naturalszkomu ni bil. Zapoveda Bog, poziva y opomina na poszlussanye po szvetkeh Rèchi szvoje szvete; na guszto prijemanye Sacramentumov; na pobolssanye fivljenya; y vsze tho, jeli hoche, dasze zverssi; nehotech preprechiti, y odvernuti kvare y zgubichke, koji nasztaju onem, koji prijemaju pozivanya, koji obdersavaju vernò nyegve Zapovedi? Kaj adda vi stimate potrebno je, za preprèchenye y odvérnyenye oveh velikeh kvarov, kojeh sztrassitesze y bojíte? jeli morebiti, dasze vsztávi szuncze, meszecz, y zvezde, ali dasze zdersi vesz okrug Nebeszki,

da nezrussisze na kvare vasse? Bose vszamoguchi! ako vsze ovo takaj vchinil jeszi zbog jednoga *Josue*, da zversí on poszel, onu dusnoszt, na koju nyega zval jeszi; jeli pak tuliko menye zbog nasz vchinís, kuliko menye je Tebi male y nischetne nasse kvare prepréchiti, ako z-vernosztjum, y z-hitrochum zverssuvali budemo ona, na koja nasz opominaju tvoja zvanya, nagnyenya, y pozivanya?

Szada kada videli jeszmo, kak nerazumna jeszu nassa szprichavanya, koja donassamo, hochu dokonchati govorenye, vasz pitajuch ono, kaj negda pital je Sz. *Pavel* Puk Galathianszki. *Quis vos impedivit veritati non obedire?* odgovórite meni NN. gdo vasz je zdersal do szada, da nisztе bili pokorni nadehnyenyam Bosanszkem, y pozivanyam Nyegvem? Bog zaiszto ni, ar On je koi vasz poziva. *Persvasio hæc non est ex eo, qui vocat vos.* Adda zdersal vasz je vrag, glavni nepriatel pokornoszti.
Galat. c. 5. ℣. 8.
Y jeli vi naszledujuch szvetuvanya, nagovarjanya vraga, koi krutò jakò vasz odurjavajuch, y nazlobujuch, vszigdar pohleplyuje, y privolyuje na kvare vasse, nisztе bojalisze, nit bojítesze nikakvoga kvara; bojalisze pak budete, y bojitesze velikoga kvara zverssujuch szvetuvanya, y prijemlyuch pozivanya Boga, koi lyubech vasz nezgovornò, vszigdar seli, y vszigdar szkerbisze za vasse dobro?

Epilogus

Neidemo dalye, ar doszta je szamò ovo szponassanye, za pospotati vassu tverdokornoszt; y dokonchajmo z-jednem pripechenyem, vu kojem videti budete mogli, vsze kaj do szada govoril jeszem. Poveda postuvani *Pater Recupitus* od jednoga sztanovitoga chloveka, kruto velikoga poszluvanya, y vszega zabavlyenoga z-poszli szvéta ovoga, vszega takaj odvernyenoga, y neszkerblyivoga vu poszlih dusse szvoje. Chutil je ovnuternya pozivanya Boga vu szerdczu, koi nyega zval je na bolsse sivlyenye; chul je opominyanya Prodekatorov, koji opominali jeszu nyega na pokoru: ali szprichavalsze je z-vnosinum poszlov, nit hotel odehnuti od poszlov szvéta, dabi rachun vchinil szvoga dussnoga zpoznanya. Stanovíti jeden dan videl

je na-

Je naproti szebi dojti, chloveka oftroga y dosztojnoga pogleda, koi nyemu predal bilbi v-ruke sztanovito piszmo, y odiſſel. Odperl piszmo, y preftel, vu kojem bila je velika y vnogò haſznovita proſſnya ova: dabi dobrò, marlivò, y na kratkom pripravilſze k-ſzmerti, ar blizu bi bila. Tak je kak miſzlim, tho prijel v-ſzerdcze opominyanye, kak y vnoga druga preſſeſztna. Ali nut cheſz tri dni krutò tesko oblégel, tak dabi videl bil ſzmert blizu, y cheſz nekuliko vur ſzmertni chaſz ſzebi naſztajati. Taki zove Szpovednika, y ſzpovéſze, ali Szpoved ova z-takvem pripravlyanyem je vchinyena, kakſzu vſze one Szpovedi, koje chinéſze ne iz ſelye y hotenya pobolſſanya, nego rádi ſztraha ſzkvarjenya; potlam pricheſztíſze, ali nut po ſzvetem putnom pricheſchanyu vidiſze obſzegyen. Oh kak velika neſzrecha! Redovnik pochel zaklinyati, y zganyati iz tella betesnika vraga, koi vu izhajanyu krichal je: odhajam ja, ali jos ſeſzt pajdaſſev vu tellu oſztavlyam, koji na meſzto mene vu nyem ſztánuju. Drugoch zaklinyanya pochel Redovnik, y primoran drugi iziti, vuprav y on krichi; adhajam ja, ali jos pet pajdaſſev v-tellu oſztavlyam. Tak trejti y oſztali ſzpodobnem nachinom odgovárjali: doklam zadnich doſsloſze je na ſzedmoga y zadnyega, koi niſze tak hitrò, kak drugi zegnati dal; na pokonecz vendar y on izeſſel, ali kak ſztrahovito bilo je nyegvo izhajanye; odhajam rekel y ja takaj, ali z-menum ovoga duſſu v-pekel odnaſſam; oſztavil je pak mertvo tello nazochi Redovnika, y vſzeh onde buducheh, y tak ſzpuſztil duſſu neſzrechnu betesnik, vu naruchaj duha Peklenſzkoga, naveke v-peklu prokletu.

NN. chujte y preſztraſſiteſze! za ſzpomenek je ovo vſzakomu, koi neprijemlye vu vremenu pozivanya Bosanſzka; y odvláchi nye zverſſiti: illiti ſzprichavaſze, kada zoveſze; kada opominaſze; da nemore zapachen y zabavlyen z-poſzli; ar takov za kaſtigu doklam ſive vſzigdar z-poſzli iſztemi zabavlyaſze, y na ſzmerti poſztavlyen nepreſztaje z-nyimi ſzebe zabavlyati, tak da na veke ſzkvariſze, y od Neba vechere one, na koju tuliko krat pozvan bi bil, prepréchujeſze. *Nemo virorum illorum, qui vocati ſunt guſtabit cœnam meam, Amen.*

NEDELYA TREJTA PO TROJAKEH.

Quia hic peccatores recipit. & manducat cum illis. &c. Luc. 15.

Nezgovorna lyubav Boga proti greſſnikom.

Exordium. DEneſz NN. vu prilike paſztira, koi ische y nahaja pogublyenu ovczu; y vu prilike ſenne, koja iſche y najde pogublyenu Korunu, znamenujeſze y nam napervò dajeſze, nezgovorna lyubav Boga naſſega, koju on tak vu lyublyenom iſzkanyu duſſe naſſe po grehu pogublyene, kak vu veſzelyu, rádi ſzrechnoga nahajanya, odpertò ochituje, y káſe. Do ovde jednu y drugu priliku doszta vszi razmeju, y tak vſzi radujuszeſe, vszi veszelésze, vſzi uffanye vu miloſzerdnoszt Boszanszku imaju; pokehdob takvu ſzkerb Bog dobri noszi proti zvelichenyu greſſnikov: ali ovo kaj vszi razmeju, ni vsze ono, kaj hoche Odkupitel da razmesze: je nekaj drugo, y morebiti kruto haſznovito, kaj vſzi nerazmeju, akoprem vu jedne y druge prilike ochiveſztò je naſzveſcheno. Y kaj je tho? je pripravlyanye, koje Odkupitel vſze greſſnike vuchi, da nye vchiné y zverſsé, ako hote delniki biti, y ſzpoznati nyegvu nezgovornu lyubav y miloſzerdnoſzt; vu koju ako vrednò y doſztojnò je, daſze vſzi greſſniki uffaju, ni vendar doſztojnò daſze prek reda, y zverhu nachina uffaju. Ja adda, da vam pokasem ono kaj Odkupitel ſeli, da vi razmete, hochu vam deneſſnye prilike tak raztolnachiti, da vam pred ochi vaſſe poſztávim, y odpertò povem najmre tho, da Bog krutò jakò ſeli preobrasenye greſſnikov, y ovo *v-pervi ſztrani*: y daſze zverhu nyihovoga preobrasenya krutò jakò veſzeli, y tho *v-drugé ſztrani*: y da od ſztrane ſzvoje vſzigdar pripraven je dati onu miloschu y onu pomoch, koja je potrebna za nyihovo preobernyenye, ſzamò da y oni prilosé ſzvoje pripravlyanye, illiti ſzebe pripráve na preobernyenye, y tho *v-trejte ſztrane*. Proſzim poſzluh na kratkom y pochinyam.

Propoſitio trifaria.

Kada-

Kadaſze zagreſsí z-iſztinum moreſze rechi; da duſſa za onda pogublyena je, ar po grehu razdrusujeſze od Boga y naſzleduje vraga, y ſzuſeny poſztaje ſzvoih pohotnoſztih, koje nyu pelyaju na ſzkvarjenye. Kada adda nahajaſze duſſa v-takvom ſztaliſſu, Bog nezgovornò miloſztiven z nadehnyenyi, z-gibanyem ſzerdcza, y z-jezero drugemi nachini lyublyenemi ſzkerbíſze odvernuti nyu, iz puta ſzkvarjenya, y dopelyati na put zvelichenya, tojeſzt odvernuti od greha na miloſchu. Y dabi vſzem znana bila ova nyegva lyublyena ſzkerb, nyu deneſz vu prilike Paſztira odpertò ochituje ischuchega ovczu, y v-prilike ſenne ischuche Korunu pogublyenu, koju da najde tak ſenna, kak Paſztir ovczu, vſzu ſzkerb noſzi. Ali vigymo jos ochiveſztejſsè vu zverſſenyu, y (a) *naredbe* ovu nezgovornu miloſzerdnoſzt Boga naſſega. Confirmatio.

Kada vgreſſil je Adam, taki zpoznajuchi; da po grehu od Boga odtuil y razdruſilſze bi bil, na priliku ovcze pogublyene vu loze, ſzim tam po Ráju zemelſzkem blúdi, daſze ſzkriti more; ali nut chuje za ſzobum Réch Boga, koi nyega ische, y z-velikem glaſzom zove. *Cùm audiſſet vocem Domini Dei deambulantis &c. vocavitque Dominus Deus Adam, & dixit ei ubi es?* Gen: 3.
Ali Bose! ja nerazmem ſzkrovnoſzt ovoga izkanya y gláſza! Jeli morebiti neverni Adam, da zakrijeſze, preſztupil megye nepremernoſzti Tvoje, da z-zvanyem Tvojem nyega kakti dotechi moras; y morebiti naſſel meſzto tak otajno, kade Tvojemi ochima mogelſze je ſzkriti, y tak moral jeſzi nyega zvati, da pokáſeſze? ah tho jeſzu vſza ſzpitavanya teska. Bog kakti naj mudrejſſi znal je kade, y kakov bilbi Adam, y kakti neizmeren, imal je nyega nazochi; nego za zkazati zasgánu selyu y hotenye, koje imal je nyega dopelyati na miloschu ſzvoju z-posaluvanyem, ponizilſze je tak, da doſztojal je kakti raztuseni Otecz, turobnoſzt kazati; koi teche ischuch po doliczah, po bregeh pogublyenoga Szina, zovuch nyega z-velikem glaſzom po imenu, da Szin chujuchi iz daleka glaſz Otcza, nyemu odgovóri, y nyega z-povráchanyem ſzvojem razveſzeli.

(a) praxi.

Adam

Adam ubi es? Adam kade jeszi? ove jeszu réchi velli vucheni *Perrgrius*, koje neznamenuju neznanye, nego ochituju lyubav, y lyubav otchinszku, koia ische pogublyenoga Szina. *Sunt ver-*
Per. in gen. l. 6. *ba Patris, quærentis Filium suum perditum.* Neštimajmo pak dabi bil imal ovu lyubav, y lyublyenu selyu Bog za Adama szamò Otcza pervoga nassega; ar isztu lyubav y selyu ima takaj za nevolyne vsze nasz od nyega rogyene. *In funiculis Adam tra-*
Oseæ 11. ℣. 4. *bam eos; in funiculis charitatis.* Z-isztemi vusinczi lyubavi, z-kojemi szkerbelszemsze k-meni vléchi pogublyenoga Adama, szkerbelsze budem takaj k-meni vléchi nyegve szine, *In funiculis Adam traham eos; in funiculis charitatis*, tak On obechuje y zavesujesze po vusztih *Osea* Proroka. Y ako selite znati zverssenye ovoga obechanya, poszluhnete kak z-lyublyenem glaszom, y réchmi nasz zove, po vusztih *Jeremiassa* Proroka, y taite ako morete, dasze On nekase proti vszem, kakti lyublyeni Otecz y raztusen, koi zove, ische szkochechega Szina. *Rever-*
Jer. 4. ℣. 14. *tere ad me dicit Dominus, & Ego suscipiam te. Convertimini Filii revertentes. Convertimini Filii revertentes, & sanabo aversiones*
ibid. c. 3. ℣. 22. *vestras.* Jeli moguche, y jeszulisze chula vugodnejssa pozivanya, y lyublyenejssa pozvanya?

Ali akoprem ove réchi, ov glasz lyublyeni, kaseju veliku szkerblivoszt, rechem sztáranye, koje Bog ima rádi nassega povráchanya vu miloschu, vnogò vendar bolye ovu szkerblivoszt ochituju lyublyeni korachaji od nyega vuchinyeni, koje vchinil je za dosztichi nasz. Nazvesztil vre bil je Bog, po vusztih *Ezekiela* Proroka vszemu szvétu lyublyeno hotenye, y selyu, da hoche na szpodobu dobroga Pasztira pojti iszkat pogublyeneh szvojeh ovchicz, kojeszu dusse gressnikov. *Ecce ego requiram oves meas*, y da nye hoche tak dugo iszkati, doklam nye najde y dopelya v-Ovcharniczu szvoje milosche, *quod abjectum*
Ezech. 34. *fuerat reducam, quod perierat requiram.* Ali kajti ovò iszkanye y hodenye za dussami nassemi, nebisze moglo vuprav z-lasztovitosztjum od Boga, koi je negenutlyiv, neizmeren, y naj razumnejssi, rechi y razmeti; zatho vchinil je Bog, da razmesze

y vi-

y vidisze, po prijemanyu chlovechanszke nature, szebe vchinech chloveka, kada trideszet y tri letta buduch Bog szkupa y chlovek, vszevdilno hodil, iszkal, y szledil, y nepresztajnò trudilsze bibil za dusse pogublyene gressnikov. *Venit filius hominis quærere, & salvum facere quod perierat.* Neoprafchajuch trudom, mukam, pregonom, dapache isztomu sivlyenyu szvojemu, za zvelichenye szvojeh ovchicz vsza ova aldujuch; odkuda ovde milò pláchuch Sz. *Augustin* izkrikuje. *Verè bonus Pastor & piissimus, quia ut nos de interitu eriperet suo corpori non pepercit.* Nit stimajte NN. da ovo kaj je vchinil lyublyeni Odkupitel, za preobernyenye gressnikov onda sivucheh, ni takaj za nasz vchinil; ar isztinitò je, da vszi korachaji, vszi trudi, vszi puti kervavi, za bludeche dusse onda sivuche vchinyeni, jeszu takaj zverssenì y alduvaní za nasz, y vsze jos za nami sivuche. Ali kaj? je morebiti preszstala szkerblyivozt nassega Odkupitela? ah ova jednako jos gorucha je! kaj stimate; kaj jeszu ona nadehnyenya, koja chútimo vu szerdczu nassem, pozivajuch nasz na pokoru? jeszu Réchi Boga naj sztalnejssega, koi lyubech nasz na vrateh szerdcza nassega kuchi. *Ecce sto ad ostium & pulso*: to jeszt poleg tolnacha mudreh, *ad ostium cor clausum:* obechajuch onomu, koi chul bude nyegovu Réch, y koi nyemu odpre vrata szerdcza, dosséssztek milosche szvoje, y na znamenye lyubavi, z-nyim szladko jedno sztanuvanye y goszchenye: *Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam intrabo ad illum, & cœnabo cum illo & ipse mecum.* Y chija jeszu ona pozivanya; ona lyublyena nagovarjanya; z-kojemi Prodekatori, y Plebanus vasz, vszaki Szvetek zove na guszto prijemanye Sz. Sacramentumov, na pobolssanye sivlyenya? jeszu onoga lyublyenoga Pasztira, koi osztavil je na meszto szebe Sz. Navuchitele; ar vasz z-Imenom nyegvem zovu. *Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos: obsecramus vos pro Christo: reconciliamini Deo.* Tak szvedochi Sz. *Pavel.* Mi vendar pogubivamosze med jezero poszli y szkerbi zemelszkemi, y pohleplyujemo vszigdar nischetne dobichke szvéta ovo-

Luc. 19.
S. Aug. serm. 16.
Apoc. 3. v. 20.
ad Cor. 2. c. 5.

ga, pletemo terſtva, raſsírujemo ládanya, povekſſavamo Imétek, tak da povſzud chuti je lyublyeni on glaſz, koi zove naſz na pokoru. *Vocat nos undique ad pœnitentiam* kak ſzvedochi Sz. *Augustin.* Kaj drugo jeſzu ona tráplyenya nuternya, koja negda vu ſzerdczih naj pohlepneiſſih imetka chujuſze; kaj drugo jeſzu one neſzreche, koje nam ſzkráte naſſa nakanyenya; kaj drugo jeſzu ona ſztraſſna pripechenya; koja z-naglosztjum, y z-nepripravum k-ſzmerti, viſſekrat raſztuſe niſchetna naſſa veſzelya, ako ne Réchi naſſega Boga lyublyenoga, koi naſz zove na pokoru, *vocat nos undique ad pœnitentiam*? Ima adda zrok Sz. *Dionyſius Areopagita*, kada vu razmiſslyavanyu one goruche ſelye, koju Bog ima preobernyenya greſſnikov, mílo zdihava y velli; da On tak glavni je lyubitel, da za onemi derchí, koji nyega besé. *Amatoriè ſequitur averſos a ſe.*

S.Aug.in Pſ.102.

Secunda pars

Ali ako takve y tulike jeſzu lyublyene ſzkerbi Boga, za greſſnikov preobernyenye, gdo more premiſzliti kakvo y kuliko je veſzelye, kada tak dugo chekajuch, vidi nye povernutiſze na pokoru? hochu vam jedno lepo tolnáchenye napervo doneſzti, zverhu prilike ráſzipnoga ſzina, koje bude prikladno, za v-pamet vzeti, kak veliko veſzelye Bog ima, nad preobernyenyem greſſnikov. V-pamet jemlyem, da Sz. *Lukach* Evangeliſta, poklam kam iſzpiſzal bi bil preveliku teskochu, y nevolyu Szina ráſzipnoga, koja nyemu nadoſsla bi bila, rádi odhajanya y odtujenya od Otcza ſzvoga, y povedal povráchanye k-Otczu; nikaj nepoveda od veſzelya, koje Szin ráſzipni bi bil imal y chutil, videch ſzebe z-vſzum lyubavjum y dobrovolynoſztjum prijetoga od Otcza dobroga; nego ſzamò poveda y izpiſſuje veſzelye y obraduvanye, koje Otecz dobri vu povráchanyu imal je lyublyenoga Szina ſzvoga. Stimam ja, da kakti goder vſza haſzen, koja iz povrachanya dohagyala je, y lyublyenoga prijmanya, bi na Szina ſzamò ſzpádala y nyega dotikalaſze, tak iſztoga ſzamoga Szina vſze veſzelye, ali konchemar vekſſa ſztran veſzelya, biſze dotikala, y na nyega ſzpadala; illiti, bi bolye Szinu veſzelitiſze, kak Otczu priſztojno bilo,

komu

komu haſzen, ne pak Otczu iz povráchanya bi bila; zakaj adda Evangeliſta *Lukach* nikaj negovóri od veſzelya Szina, nego ſzamò od obraduvanya Otcza? Povem vam. Vu ſzinu rázipr.om povrachajuchemuſze k-Otczu; razmevaſze greſſnik preobernyen, povráchajuchſze k-Bogu; y akoprem veſzelye ovo biſze moralo ſzamò greſſniku pripiſzati, kajti vſza haſzen nyegva bi bila, koju ima iz povráchanya: vendar (oh dobrota nezgovorna Boga naſſega!) takvo y tuliko je veſzelye, koje Bog ima, da priſzpodáblyajuch veſzelye greſſnika z-veſzelyem Boga, vſze neſztaje, y tak vidiſze, da ono *vſze* je Boga zbog preobernyenya greſſnika. Saloſzt *Davida* odpertò pokase tho veſzelye. Zpoznajuchi Kraly *David* ſzvoj greh, plakal, y valuval je nyega pred Bogom: *Tibi ſoli peccavi* rekel, *& malum coram te feci.* Tebi ſzamomu zagreſſil, y pred tobum ſzamem greh vchinil jeſzem. Vidiſze, da z-ovem valuvanyem neochituje *David* odpertò greh ſzvoj, nego nyega ſzkriva. *Tibi ſoli peccavi* velli, da je Boga ſzamoga zbantuval? y kade oſztavlya zbantuvanye, y vrasénye *Uriaſſa* vu poſtenyu, y hisnom tovaruſtvu, oſzkrunujuch nyegvu ſennu? kade oſztavlya ſzmert zavdanu, *Uriaſſa* pravichnoga zkonchajuch? valuje bantuvanye Bogu vchinyeno, y muchí za bantuvanye preveliko blisnyemu zavdano. Tak mi ſtimamo, koji nerazmemo ſzerdcze *Davida.* Znal je on dobrò, da greh nyegov bibil krutò veliko blisnyega bantuvanye, y zatho takaj krutò jakò, y ſuhkò plakalſze je; ali kajti on veſz bibil vu razmiſslyavanyu bantuvanya, Bogu ſzvomu vuchinyenoga, y kajti ovo bantuvanye, gledech neizgovornu dobrotu Boga poteptanu, nyemu bi bilo videloſze tak veliko, da priſzpodablyajuch nye zbantuvanyem *Uriaſſu* vuchinyenem akoprem prevelikem, ovo nikaj nebi bil ſtimal y dersal; y zatho valuje ſzamò Bogu vchinyeno bantuvanye, *Tibi ſoli peccavi,* y muchí za bantuvanye blisnyemu vuchinyeno. Szada vidiſze ochitò zrok, zakaj *Lukach* Evangeliſta poveda y izpiſſuje veſzelye vchinyeno od lyublyenoga Otcza, y muchí,

H nit

nit szpominasze od veszelya, lyublyenò prijetega Szina ràszipnoga. V-pamet jemlyuch on veszelye, koje Bog ima iz preobernyenya gresnika, nyemu tak veliko vidisze, da gledech na nye, vsze veszelye gresnika kakti nikaj vidisze, y zatho muchí nit szpominasze od veszelya Szina, nego szamò izpissuje obraduvanye dobroga Otcza. O lyubav nezgovorna, ô dobrovolynoszt nepressesna Boga nassega! vsza haszen je gresnika vu preobrachanyu, y vendar Bog nass, *vsze* veszelye szvoje dersí vu takvom gresnika preobrachanyu! ali jos tolnachenye nikaj meinsse od ovoga chujte.

Bili znali meni povedati zrok, zbog kojega Bog Otecz poszlal je bil iz Neba Angela, da obátrive y objáchi Szina szvoga molechega na vertu, koga vendar na Krisu szkratil bibil poszlati, nit hotel nyega obatriveti y objáchiti? koi dobro razmiszli sztalis tusni, y pomiluvanya vreden JEsussa na Krisu, on dobrò zpozna, kak vu onom osztávlyanyu, y v-onom tulikeh britkeh múk nasztájanyu, potreben bibil velikoga y jakoga objáchenya; zakaj adda nyemu vsza ova szkratil je? ah NN. vkanyujemo nasz; verujuch da Otecz Nebeszki bibil szkratil JEsussu, Szinu szvojemu objáchenye na Krisu, nego dapache kakti bolye potrebnomu dal je objáchenye veksse od onoga, koje nyemu dal bibil na vertu. Ni poszlal isztina je iz Neba Angela Objachitela, k-JEsussu vumirajuchemu, ali imal je JEsus, koi bibil dusnoszt Angela objachitela szpunyaval vnogò z-vekssem napredkom, y ov objachitel bil je tolvaj preobernyen; ar iz ovoga preobernyenya prijel je JEsus vumirajuchi objáchenye ono, koje ni mogel prijeti nit od vszeh Angelov; objáchenye ono vellim prijel je, koje vszigdar z-goruchum selyum segyal je, y da nye zadobí y prime, ni hotel vumreti na vertu z-prevelikum salosztjum obterssen, nit pri sztupu pod kervavemi Haharov vudarczi, nit vu dvorischu pod pretéskem y trajyivnem korunyenyu, nit na putu Calvarie pod presmehkem Krissem, nego hotel je vumreti na isztom Krisu.

Akobi pak selyeli temelit zrok znati, zakaj Bog tuliko veszelísze

ſze nad preoberntyenyem greſſnika, je ov. Mi znamo, da naj vekſſe veſz ye imal je Kriſtus, iz zatíranya greha z-ſzmertjum ſzvojum: kajti pak greh, poklamkam bilbi od Kriſtuſſa zatert, jeſze povernul, y naſztánil v-ſzerdcze chloveka, kade kakti vu naj ſzegurnejſſem meſztu prez ſztraha zatíranya ſzvoga ſztanuje; y zrok je, kajti buduch ſzerdcze chloveka ták ſzlobodno y volyno, daſze primorati, ako neche nemore, dabi greh vu ſzebi ſztanujuchi zaterlo, koi vre nye podloſno pohotnoſzti vchinil je, nit boíſze, dabiſze nadladal z-nadehnyenyi, z-opominyanyi, z-pozivanyi, pokehdob ſzerdcze vu kojem ſztanuje, nemore navadnem náchinom vu previgyenoſzti Boſanſzke prituczátiſze, da prime pozivanya, opominyanya, miloſche, y greh zatére. Adda greſſnik, kada z-poſaluvanyem k-Bogu obrachaſze, onda greh vu ſzerdczu ſztanujuchi zatére, y nyega nadladanoga pred Kris y noge Kriſtuſſeve predaje, y ovo je naj vekſſe nadladanye Kriſtuſſevo, y zrok naj vekſſi nyegvoga veſzelya. Ah kak velika je diká naſſá lyublyeni greſſniki, da moremo pripomóchi nadládanyu Kriſtuſſevomu, to jeſzt, ſzpunyavati ono veſzelye, koje muke Kriſtuſſeve pomenykalo je, y rechi z-*Paulom* Apoſtolom, *Adimpleo ea, quæ deſunt paſſionum Chriſti.* Kuliko nepreſztajno neſzkerbiſze Bog naſs, za pretirati iz ſzerdcza naſſega, y zevſzema zatreti ovoga nazlobnoga nepriatela, greha ſzmertnoga? podaje pozivanya, obechanya, dobrovolynoſzti, za zadobiti naſſa hotenya; poſſilya kaſtige, za vkrenuti k-ſzebi naſſu volyu; ali nikaj nehaſzni, kajti vſza hotenya, vſze ſelye, y iſzta volya naſſa priſztaju na ſztran greha. Na naſz ſzpada NN. na naſz vchiniti, da Bog nadláda ovo ſzraſſilo greha, pretirajuch nyega iz ſzerdcza naſſega, y zatírajuch z-poſaluvanyem; ar drugach kaj Bog vchiní, koi zadnich nit hoche, nit mora podnaſſati, daſze brani jeden takov nepriatel, koteri ſzuprot nyemu nepreſztajnò vojuval je, koi nyemu zrok bil je pogublyenya iſztoga ſzvoga ſivlyenya na Kriſu? kaj vchiní; pogublyenye ſivlyenya ſzvoga, y ſzmert ſzvoju proti nám oberne, na vekivechno ſzkvarjenye naſſe, kak

Coloſs. 1. 24.

 imamo

imamo vu prilike ochiveszto pripechenye v-szvetom Piszmu.

Obszel bil je sztanoviti Varas *Abesa* zvan *Joab*, y vre priblisavajuchsze k-zidom varassa, z-razbijanyem vszega porussiti nakanil. Pervlye vendar, nego bilbi vchinil nadszkochenye nad Varas, obznanil je Varasczem obszegyenem, da zrok ovoga obszegyenya nebi bil nazlob proti nyim, nego proti izdavczu *Sebba*, koga v-ruke dobiti seli; ar ov poklamkam bibil vogya puntarie y nevernoszti proti *Davidu*, pravdenomu szvomu Kralyu, szkril bilbisze med zide Varassa; y tak ako selye oszloboditisze od nasztajajuchega porussenya, naj presztánu braniti onoga nevernoga puntara, y v-ruke nyega naj dadu. *Sebba Filius Bochri cognomine, levavit manum contra Regem David: tradite illum solum, & recedemus à civitate.* Razmevssi Varasczi ov glasz y prossnyu; nevernomu *Sebbe* glavu odszechi vchinilißzu, y prek zida nyu hitili pred *Joaba*, koi na znamenye veszelya, y nadládanya zapovedal je, po vszem polyu veszelo trumbet, y sípov puhanye, odsztupil od zászedov, y varas vu szlobode
2. Reg. 20 szvoje osztavil. *Abscissum caput Sebba Filii Bochri projecerunt ad Joab. Ille cecinit Tubâ, & recesserunt ab urbe.* Z-ovem pripechenyem, vu prilike pripechujesze ono, kaj Bog z-gressniki navaden je chiniti. Nili morebiti isztina, da on greh, koi je genul jos od pochetka szvéta, na odurnu nevernoszt y puntu Angele, y potlam lyudi proti Bogu, sztanuje kakti vu varassu, meisztu szegurnoszti, zakrit kakszem rekel v-szerdzzu nassem? adda Bog, koi neche, da sive Nepriatel tak oduren, obszegyuje szerdcze iszto, y zaszégya nye z-nuternyemi turobnosztmi; na nyega navalyuje z-nepresztajnem dussnoga zpoznyanya traplyenyem; naszveschuje groznye vekivechne szmerti: ali pervlye vendar, kakbi szmert vekivechnu poszlal, y groznyu szvoju zverssil, nam obznanuje y razmeti dáje; da neprepusztemo vu nasz sztanuvati, nit k-nam prijeti ovoga glavnoga nyegvoga nepriatela, y nyega pretirajmo iz szerdcza. *Auferte Deos alienos de medio vestri*, to jeszt: kak tolmachi Sz. *Gregur* iz szerdcza vassega, *medium vestri est cor*, y Bog taki obszegyenye odpuszti,

odim-

odímlyujuch turobnoſzti, ſaloſzti, y tráplyenya duſſnoga zpoznanya, koja kak znate nedohajaju nego zbog greha; y vchiní, da z-veſzelem gláſzom vſzi Angeli, y vſzi Blaseni vu Nebu naſzveſzté y ochituju tho nadladanye, y veſzelye ſzkasu rádi ovoga preobladanya. Terſzemoſze adda NN. y vchinemo, da lyublyene Boga naſſega ſzkerbi budu ſzpunyene, y nadladanya v-Nebu okorunyena. On vam velli, da pretirajte iz ſzerdcza nechiſztochu, koju tuliko do ſzada lyubili jeſzte; on nazlob jadoviti, koga tuliko vremena kuhate; ono Imetka pohlepenye, za koga tuliko do ſzada ſzkerbeliſze jeſzte, da nikaj na kvar blisnyega pazili niſzte, nego nyega ſzada z-tatbinum, ſzada z-krivichnum pogodbum; merum, vagum, ali z-neſzlobodnemi nachini, Szvetke takaj prekerſſujuch povekſſavali jeſzte: *Auferte, auferte Deos alienos de medio veſtri.* Izhitite taki, zaterite, y pretirajte iz ſzerdcza vaſſega ove grehe, kojem, kakti Bogom do ſzada vaſſe pohotnoszti alduvali jeſzte; y neprepuſztete, dabi nad vami ſaloſztilsze *Chriſologus* y mogel rechi. *Fiunt, Domini miſeratione crudeles*, da poſztajete gorſſi y malovrednejſſi rádi ove nezgovorne miloszerdnoszti, koju Bog vam kase, nazveſchajuch, poklamkam tulika neizbrojena od vasz bilbi podneſzel bantuvanya, k-ſzerdczu vaſſemu lyublyene glaſza ſzvojega réchi.

Znam ono, kajbi hoteli meni odgovoriti. Hoteli bi meni rechi, da zaiſzto krutò ſelite od vaſz pretirati greh, y obernutiſze k-Iſztine vekivechne k-Bogu; ali kajti tho zverſſiti nemorete, chakate da Bog vam dá miloſchu tho zverſſiti, y uſſateſze; ar On vam tho je obechal, y obechuje vu obodveh prili, kah deneſſnyega Evangeliuma; kade vidite da Paſztir ni chekal, dabiſze ſzama ovcza pogublyena vu ovcharniczu bila povernula, nego on nyu je dopelyal, niti ſenna je chekala, dabi Koruna zgublyena ſzama vu naruchaj bila doſsla, nego ona nyu je podigla od zemlye. Lep je tho odgovor, kojega prez dvojnoe vrag je nadehnul, da preprechi greſſniku takvomu obernyenye. Dobrò pazite na ona, koja v-trejte ſztrane poveda-

ti ho-

ti hochu, ar vam iz pameti izhititi terszilisze budem vkanlyivoszt vassu krutò skodlyivu, y vputiti vasz, koi y kakov jedini nachin moraſze poprijeti, za vasse preobernyenye.

Tertia pars. Valujem, da po vasz szameh nemorete pretirati on greh, kojega vu dussu dojti prepusztili jeszte, y da prez vogye y pomochi milosche Bosje, nemorete vasz pomiriti, zjediniti z Bogom vu putu zvelichenya, poklamkam jeszte od nyega odsztupili; hodech po putu greha. Tho je isztina (y Bogbi dal, dabi tho premisslyavali vu prilikih bantuvanya Boga, szpomenuchsze iz velike pogibeli, vu koju vasz posztavlyate grefsech, tojeszt vu pogibel nepreobernyenya, pokehdob obernutisze k-Bogu nesztoí vu vasse oblaszti, kak sztoí gressiti) Tak je vellim, tak, y tho valujem; ali nemorem valuvati, y vam dopusztiti, da Bog szam, vasz hoche obernuti. Hoche imati, da y vi pripomorete vasz, y vasse terszenyè pridate k-pomocham y miloscham nyegvem, vu szrechnem vassem preobernyenyu. Neodhagyajmo od Evangeliuma, ar vu nyem vsze je popiszano ono, kaj Bog od vasz hoche imati, da dobite nyegvu pomoch, y da povernetesze na put zvelichenya.

Kakov bil je zrok, da Odkupitel hotel je naszveszttiti priliku Pasztira, ischuchega ovczu, koju bilbi nassel: y priliku sene; koja izizkavala bi Korunu, y nyu bi bila naſsla; ni pak vnogo bolye druge prilike hotel na pervò dati, kakti bi bila Ribicha, koi vlóvi Ribu besechu iz mrese; lovcza, koi vlóvi zvér besechu iz zvernyáka ali ternacza? vam povem, ni hotel Odkupitel, szamò ochituvati szvoju nezgovornu miloszerdnoszt proti gressniku, nego k-tomu hotel je, da gressnik razme záveze, bolye rechem priprave; koje gressniku potrebne jeszu, y Bog nye potrebuje, da vreden gressnik posztane, zverssenoszti nezgovorne nyegve miloszerdnoszti prijeti, y miloszerdnoszt nyegvu zadobiti, y zatho vre dve gore rechene prilike naszveszttil je, kakti prilichneisse, y lasztovitejsse k-ochituvanyu hotenya y selye szvoje. Szpazilisztе kak stimam visse nego jedenkrat, da ovcza, kada zagléda szebe pogublyenu, nehlepí vech

na

na paſſu, iſchuch tráve techneiſſe, nego ſzpozabivſſiſze iz paſ-ſe, podigne glavu y gláſz, tak da vidiſze z-ſzvojem turobnem bechanyem, zvati lyublyenoga Paſztira, y nyega proſziti pomochi. Koruna pak padajucha iz ruke, ali z-skatulye ſenne, nekrichí iſztina je, nit nezove; ali vendar kam opade, onde y oſztane; y tak lahko nyu najde, gdogoder nyu iſche. Ne tak Riba vtekucha iz mreſe, nit zvér izidúcha iz zvernyáka y ternacza; ar Riba kakti od nature, y vu ſzebi néma nezove, nit gláſza dáje k-Ribichu; y zvér od ſzebe lozu lyubecha, beſí vſze dalye od lovcza, doklam vu lozu dojde.

Lyublyene greſſnikov duſſe, ako z-iſztine ſelite vaſz z-jedinati, y pomíriti z-Bogom, nemorate biti mutaſzte y néme Ribe, nego ovcze, koje kriché, y pomoch od Paſztira proſze; nit morate biti zverjá divja, koja vſze dalye beſé od lovcza; nego morate biti Korune, koje kade opadneju, onde vſztáveſze nit dalye odbeguju od onoga, koi nye bilbi pogubil. Vi nemorete obernutiſze prez oſzebujne pomochi Boſanſzke k-Bogu, tho valujem, morete y morate vendar vſzevdilnò Boga za pomoch ovu proſziti; vſzem na znanye dajuch Sz. *Auguſtin* govori, da nijeden nigdar nezadobí pomoch Boſju za obernutiſze prez molitve: *Nullum credimus ad ſalutem, niſi Deo invitante venire: nullum invitatum ſalutem ſuam, niſi Deo auxiliante operari: nullum niſi orantem, auxilium promereri.* Obechuje Bog, y zaveſujeſze poſzluhnutí onoga greſſnika, koi iz ſzerdcza nyega proſzil bude nyegve miloſche: *Clama ad me, & Ego exaudiam te.* Tak veli po *Jeremiaſſu*. *Ad te clamaverunt, & ſalvi facti ſunt,* tak ſzvedochi Kralyevſzki Prorok. Ovo potvergyuje z-ſzvojem pripechenyem Prorok *Jonas*, kada vu terbuhu Ribe *Balene* proſzil bibil greſſnik, y zadobil Boſanſzku miloſchu y pomoch: *De ventre inferi clamavi, & exaudiſti vocem meam.* Y jos tverdneſſè thu iſztinu potvergyuje, gore recheni Kraly Iſraëlczev, y greſſnikov Sz. *David*, koi videchſze od greha ranyenoga, y zakopanoga vu glubine vnogò temneiſſe, kak terbuh *Balene* bibil, proſzech od Boga miloſzerdnoſzt; bil je oſzlobogyen y ozdravlyen.

Aug. de Eccl.dogmat.c.16

Jer.33.ỳ.3.

Pſ.21.

Jonæ 2.ỳ.3.

Pſ.29. ℣. 3. lyen. *Deus meus clamavi ad te, & ſanaſti me. Domine eduxiſti ab inferno animam meam.* Ali Vi lyublyeni greſſniki NN, kak hochete obernutiſze, ako nigdar neodprete vuſzt, dabi proſzili od Boſanſzke miloſzerdnoſzti pomoch nyegvu, nit kada iz ſzerdcza zdehnete k-Bogu, z-kojem zdihavanyem Boga bi genuli, na pomiluvanye vaſſega tuſnoga ſztaliſſa?

Nemorete iſztina je ſzami po ſzebe, y od ſzebe povernutiſze vu miloſchu; jeli pak zatho morete, y morate preſztati y vſze dalye odſztuplyavati od Boſanſzke milosche, pridajuch y povekſſavajuch grehe, ar ako rádi ſzamoga neizkanya y neſzkerblivnoſzti povráchanya vu miloſchu, poſztaje teſejſſe nyu zadobiti, kak ſzvedochi Pokornik Prorok *David*: *Longè à peccatoribus ſalus, quia juſtificationes tuas non exquiſierunt.* Kak bude lahko povernutiſze vu miloschu onomu, koi vſze dalye vſzigdar od nye z-novemi grehi odſztuplyuje? razmislyavajuchi *Iſaias* Prorok ſztalis neſzrechneh y nevolyneh ſidovov, koji pridavali y povekſſavaliſzu grehe, kojem proti ſztati bi bili morali, y previdechi nye, da dojdu vu glubinu teskoch, y ſztalis neſzrechen, zdvojech od nyihovoga preobernyenya; narekuje y pláchesze na meſzto nyih nevtaslyivò, y z-viſzokem gláſzom, y z-zdvojenemi narekuvanyi ochituje zrok neſzrechnoga nyihovoga ſztaliſſa: *Rugiemus quaſi urſi, & quaſi columbæ meditantes gememus: exſpectavimus ſalutem, & elongata eſt à nobis, multiplicatæ enim ſunt iniquitates noſtræ.* Bogbi dal NN. da naſſa nebi bila ova Prorochanſzka narekuvanya, pokehdob prevech takaj y vu naſz nahajaſze iſzti zrok, kojega videl je y naſſel *Iſaias* vu ſzvojem Puku: *multiplicatæ enim ſunt iniquitates noſtræ.* Potrebno je adda, ako z-iſztine ſelimo preméniti ſivlyenye, y naſz zvelichiti, preſztati greſſiti, y Boga proſziti miloſchu, da preobernemoſze; pokehdob ove potrebne jeſzu priprave za preobernyenye iſztinſzko, ne pak zkazlyivo, od kojega chujte jednu kratku peldu.

Pſ. 118.

Iſaiæ 56.

Znano je ſzvétu, Ime y ſzvetoſzt *Margarethe*, rogyene vu Varaſſu *Kortona*; ali morebiti vam ni znano nyeino preobernyenye.

nye.

nye. Ova *Margaretha* vu mladoszti szvoje szebe vszu bila je dala, lyubavi szvéta y tella; y pobegla z-szvojem lyubitelom, y pajdassem nechisztem iz hise Otchinszke; y nekuliko vremena z-obchinszkum y ochiveszum vszega varassa szpachkum, y hman peldum vu nechisztoche sivela. Jeden dan po pravichnem szudu y Bosjem prepuschenyu, kada bilbi vumorjen nyein lyubitel, zagledala mertvo nyegvo tello, y videvssi vu nyem kastigu szvojeh velikeh grehov, odluchila je osztaviti szvoje gressno sivlyenye, y povernutisze k-hise otchinszke. Vidi nyu Otecz y krutò szerdit, poklamkam bibil nyu sztrassnò spotal, y karal, prijemssi paliczu, iz hise pretira. Raztusena *Margaretha* vteklasze je v-jeden Kloster Sz. Ferencza Seraffinszkoga, uffajuchsze; da nyu primeju za kak zovemo, *terczinru*; ali vszi nyu nevrednu dersali rádi pressesztne nechisztoche vszem znane, y grehót velikeh. Od vsze adda pomochi chlovechanszke osztavlyena, podigne glasz szerdcza y zove na pomoch Bosanszkoga Pasztira. Dojde v-jednu czirkvu, y pred nogami raszpetoga Kristussa z-krussenem szerdczem szuze tochi, y proszi oproschenye grehov, molisze za miloszerdnu nyegvu pomoch; obechuje Bogu pokoru sivlyenya; y nut chúti, da nyu Bog miloszt ivno prijel y poszluhnul je, y tak predasze vu szlusbu naj priprosztejsseh posz lov kuhinszkeh, pri sztanoviteh postuvaneh Opaticzah. Oh dabi gdo doszt ojno szpiszati mogel sivlyenye poprijeto, koje *Margaretha* tja do szmerti szpunila je! plach nyenyn nepresztajni y vszevdilni, vsze pajdassicze v-hise z-nyum sztanujuche, gibal je na szuze y pomiluvanye. Gorela z-szvetem nazlobom proti tellu szvojem, koje tulikeh grehov negda zrok bilo je, nye vszemi nachini trápech, z-poszti, z-bichuvanyem; druga y druga traplyenya dodajuch; segyno, zevszema ni napoila; nigdar gladno nahranila; nit z-technem falatom zaszitila; nigdar trudno, zevszema z-sznom objachila; nigdar v-nevolyah nye zlehkotila. Na hvale szebi dane vuha zatvergyuvala, na spote, y spotnicze vchinyene odtvergyuvala: Jezik szvoj y vu-

I szta

szta, odpirala na valuvanye y szramotu veksſu pressesztneh szvojeh grehov, po vuliczah, negda y piaczeh; Mutaszta pako y néma imala na ochituvanye dobrovolynosztih y miloschih, koje od Boga je prijemala: ochi y pogled od vszeh szvéta ovoga vugodnosztih odvrachala, szamò vu gledanye JEsuſſa obrachala; nyegovu Muku rádi szvojeh grehot, tak visse krat raszmisslyavajuch, da ne szuze, nego kerv iz ochih tochila. Czelleh dvajszet lett ov oſtri nachin Pokore y ſivlyenya je obderſavala; odkuda tak Bogu Draga y lyublyena posztala, da nyè ni szamò Jezero szvedochansztvih zadoblyene Milosche zkazal, nego zadnich nyu obatrivel za oproschenye nyenyh grehov z-ovemi rechmi; koje ona dobrò bibila chula y razmela: *Filia mea Margaretba, Ego te abſolvo ab omnibus offenſis tuis.* Nyu nadelil z-oszebujnemi Miloschami, da ona szkrovnoszti szerdcza odpertò bi videla; moguchnoszt imala, da zvun prevnogeh, koje ozdravila bibila, k-tomu deszet od szmerti sztati, y napotlam ſiveti bi vchinila. Negovorim od drugeh Miloschih, koje veksſe od Odichenejsſeh Szvetczev vu Nebu je zadobila; da najmre visse krat Angeli, dapache iszta Devicza Maria nyè na pomoch bibila doſla, nyu vu dvojneh dugovanih razszvechujuch; vu nevolyah objachujuch; y na vure szmerti nyu veszeléch.

Epilogus Kaj vamszè vidi NN. y kaj od toga vellite? kakve bileszu priprave, z-kojemi *Margaretba* pripravna bila je, za prijemanye Boſanszkeh Miloschih, y pomochih k-preobernyenyu szvojemu? priprava bila je, odluchenye y dokonchanye Boga vech nebantuvati, koje vchinila je, videch mertvoga szvoga lyubitela; y vtekanye z-Molitvum k-JEsuſſu Kriſtuſſu na Kriſu raszpetomu. Odluchemo takaj mi, y dokonchajmo Boga vech nebantuvati, y z-Molitvum proszemo nyega, da nam podelí pomoch potrebnu, daszè preobernemo, y ovak chinéch poszluhnyeni budemo. Amen.

NE-

NEDELYA CHETERTA PO TROJAKEH

In verbo autem tuo laxabo rete. Concluſerunt piſcium multitudinem copioſam Luc. 5.

Szkerblivoſzt Chlovechanſzka, je nehaſznovita, ako Bog nyu nerávna.

KOi hoche znati, kuliko haſzní chlovechanſzka ſzkerblivoſzt, y kak napredlyvi jeſzu poſzli y ſzkerbi, koji chinéſze, ako ravnani niſzu od Boga, lahko iz deneſnyega Evangeliuma y pripechenya navchitiſze more. Iſſel je *Peter* z-ſzvojemi Pajdaſſi na Ribariu, zvuchen verlò vu ove Meſtrie, zebral vreme vugodno tojeſzt nochno, da obilnu Ribariu bi imal; ali kakgoder bilbi trudilſze, y ſzkerbel, nit jednu ribu, nibil vlóvil. Nut jutro ranò vigyen na brodiſchu Morja Odkupitel, zapovedal je pripelyatiſzi ládju, vu nyu ſztupil, y poklam kam iz nye bilbi navuchal vnoſinu ludcztva, koji ſztaliſzu na brodiſchu; obernuvſſiſze *k-Petru* rekel; odbrodimoſze od zemlye y pelyajte na glublinu ládju, ar vidim gotove Mreſe, y nye preſztrete na lóvinu. *Duc in altum & laxate retia veſtra in capturam.* Niſze mogel *Peter* zderſati, danebi ochituval ſzvomu Meſtru, ſzvoje y vſzeh Pajdaſſev raſztuſénye, y nehaſznovite trude, koje czelu noch vu Ribarie vchinil je. *Præceptor per totam noctem laborantes, nihil cœpimus.* Ti zapovedas ô Meſter, da preſztremo Mreſe, ali znaj, da vſzu noch lovechi, nikaj vlovili niſzmo, *nihil cœpimus.* Niſtarmanye akoprem znam, da nit meſzto, nit vreme prilichno je za Ribariu, preſztreti vendar hochu Mreſu, kajti ti zapovedas na Réch tvoju. *in verbo autem tuo laxabo rete*, y nut ô veliko chudo! vjélaſzeje tulika vnoſina vu Mreſe Rib, da tergaleſze jeſzu Mreſe nyihove, y napunili bi bili dve ládjicze, da malò niſzu one vtáplyaleſze. *Et cùm hoc feciſſent, concluſerunt Piſcium multitudinem copioſam. Rum-*

Exordium

pebatur autem rete eorum, & impleverunt ambas naviculas, ita ut penè mergerentur.

Kada *Peter* NN, zebral je vreme y Meszto naj prilichnejsse za Ribariu, kak naj bolye poleg obichaja Ribarie bibil znal, nikaj ni vlóvil; kada pak zapoved Bosju szpunil y vchinil je, akoprem ona bi bila videlasze, doszta protivna obichaju Ribarie, vremenu y mesztu neprilichna; vendar veliku vnosinu Rib vlovil je? ovde NN. vidisze, da vszi trudi, vsze szkerbi, vszi poszli nehasznoviti, y nenapredliyvi jeszu, ako Bog nye nerávna. Koi adda hoche napredek y szrechu vu Terstvu, vu polyu, vu Imetku hise, y v-obilnoszti dugovayn imati, naj presztáne uffanye posztavlyati vu szvoih trudih, szkerbih, y súlih, nego nyè vu Bogu naj ima, y od Boga ravnati naj pusztí. Y kajti selyelbi, dabi vszi ovu isztinu razmeli, y odpertò nyu videli, y veruvali, zatho tersziliſze budem, da nyu ochitò razmete: *Pervich* iz Bosanszkoga szvedochansztva; *Drugoch* iz zrokov isztoga razuma vassega; *Trejtich* iz iszteh pripechenyh, y tak na tri sztrane razdelyujem moje govorenye. Proszim poszluh y pochinyam.

Propositio trifaria.

Vnogobi bilo napervò doneszti, vsza szvedochansztva Bosanszka, koja vu Sz. Piszmu naszveschena, y obechanya Bosanszka povedati, koja popiszana jeszu, po kojeh Bog szebe zavesuje, da Blagoszlove szvoje vu vremeniteh dugovanyih, y imetku podeliti hoche onem, koji nyemu vernò szluse; y tak vsza ova napervò doneszti, bibilo iszto, kak vsze Sz. Piszmo vam presteti, ar povszud y vszigder ova obechanya y szvedochansztva stejusze. Ali kajti Vera nasz vuchi, da tak veruvatisze mora ono, kajsze z-sztotinum szvedochansztvih potvergyuje, kak y ono kajsze z-jednem tvérdi szvedochansztvom, szamò daje iz Sz. Piszma vzeto; zatho doszta bude zmed nejzbrojeneh, kojabisze mogla povedati, nekotera zebranejssa y ochiveszteјssa raztolnachiti y napervò dati szvedochansztva.

Confirmatio.

Vu dellu *dvajszet sesztom* knige Sz. Piszma *Levitici* zvane; Bog govori y obechuje onem, koji nyegve zapovedi obdersava-

szavaju z-ovemi réchmi. *Si in præceptis meis ambulaveritis, & mandata mea custodieritis, & feceritis ea, comedetis vetustissima veterum, & vetera novis supervenientibus projicietis.* Ako po puteh zapovedih mojeh hodili budete y nye obderſavali; vſzu hranu y braſsnyo, do novine budete imali ſzkup z-ſztarinum; y nyu kada dojde novina iz obilnoſzti zahitavali budete. Vu dellu pak *jedenajſztom* knige *Deuteronomii* zvane, naſzveſchuje y obechuje ovak: Lev. 26.
Si obedieritis mandatis meis, ut diligatis Dominum Deum veſtrum, & serviatis ei in toto corde veſtro, & in tota anima veſtra, dabit pluviam terræ veſtræ temporaneam, & serotinam, ut colligatis frumentum, & vinum, & oleum, fœnumque ex agris. Ako pokorni budete zapovedam mojem, y lyubili budete Goſzpona Boga vaſſega, y nyemu ſzlufili z-vſzem ſzerdczem, y z-duſſum vaſſum, primóchi y zaléje z-deſgyem zemlyu vaſſu, tak vremenitem, kak potrebnem y keſznem; da ſzpravite, y zpelyate, koja na polyu imate. Dell *Dvajſzet oſzmi* iſzte knige Sz. Piſzma ovak pochinaſze: *Si audieris vocem Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata ejus.* Ako budes poſzluſsal Réchi Boga tvoga, y zverſſuval vſze nyegve zapovedi, kakov bude napredek y haſzen? *Venient super te universæ benedictiones istæ, & apprehendent te.* Dojdu zverhu tebe vſzi blagoſzlovi ovi, y tebe obſztrú. Szada dobrò poſzluhnete kakvi Blagoſzlovi jeſzu, boje Bog obechuje zverſſitelom nyegveh zapodih: *Benedictus tu in Civitate, benedictus in Agro, benedictus fructus ventris tui, & fructus terræ tuæ, fructusque Jumentorum tuorum, & caulæ ovium: benedicta horrea tua, & benedictæ reliquiæ tuæ.* Blagoſzlovlyen budes vu varaſſu, blagoſzlovlyen vu polyu, blagoſzlovlyen vu plodu tvojem, vu plodu marhe, y ovacz: blagoſzlovlyeni budu hambari, ſtagli, y blagoſzlovlyeni vſzi oſztanki tvoji. Kaj vamſze vidi od tulike dareslyivoſzti Boga naſſega? ali chujte kaj jos obechuje, y rechem potroſslyivò y obilno dáje: *abundare te faciet Dominus omnibus bonis.* Obilnoga tebe vchiní Bog vu vſzeh. Y kak dabi vſze ovo malo bilo, pridaje y velli; da odpre vſzu komoru vſzega kincha neizreche-

Deut. 11.
Deut. 28

rechene szvoje dobrovolynoszti, obechujuch vsze vugodnoszti Neba, desgye naj plodnejsse zemlye, napredke vu vszeh trudih, y szkerbih nasseh, bogatcztvo tak obilno, da nam preosztane za drugem podeliti. *Aperiet Dominus thesaurum suum; optimum cœlum, ut tribuat pluviam terræ tuæ in tempore suo, benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Fœneraberis gentibus multis, & ipse à nullo fœnus accipies.* Moreli Bog visse obechati, y ochivesztejssè govoriti? gdo adda bude szprichaval Kralyevszkoga Proroka, ako zove Blasenoga onoga, koteri z-sztrahom Bosjem sive. *Beatus vir qui timet Dominum.* Y gdo nebude veruval nyemu, ako prorokuje takvomu, y nazvescha chaszti y bogatcztvo. *Gloria & divitiæ in domo ejus?*

Ali ovde hochu malò posztáti, da vam iz glave pretiram vsze dvojne, koje vasz chiné bojazlyive vu Vere. Znam, da bili jeszu y szada nahajajusze lyudi szveti, y Bogu verni, koje Bog pohodil je, y szada pohagya z-vnogemi neszrechami, y dosśli jeszu na sziromastvo: tak je, tàk, znam; ar tho potvergyuju Sz. Piszma pripechenya, y vszevdilna nazochnoszt szvedochi: ali tho dobrò razmete, y znajte, da akoprem na takve szluge Bosje verne, kada y kada dohagyaju neszreche, nistarmanye obechanya gore rechena, vu vszeh oveh neszrechah isztinita rechisze moraju y mogu. Szumlyiteszi jednoga Otcza, koi obechal je vszigdar lyubav szkazati, y z-obilnosztjum nadeliti vsze szine szvoje, koji nyemu zevszema pokorni, y nyega poszlussali budu, y tak vredni obechanya nyegvoga; bili pitam vasz rekli, da on pomenykal je obechanyu, y proti obechanyu chiní, dabi k-tomu jos zapovedal takaj Szinom, ali rádi zdravja, zdersavanye koje jesztvine za nekoteri dan; ali rádi zverssenya kreposzti, kakov razborni poszt? nebi zaiszto, nego dapache reklibi, da vuprav ovo je szpunyavati obechanye poleg zapovedi y razumnoszti Otcza. Szada kada ovo chuli jeszte; dopelyajtemi napervo jednoga *Jacoba*, jednoga *Josepha*, jednoga *Joba*, y szto drugeh viteskih y verneh szlug Bosjih; y pripovedajtemi kuliko hochete nyihove teskoche,

nepri-

neprilike, sziromaſtvo, ja vendar pokasem vam, da takvi akoprem videliſzuſze od Boga obterſſeni, y rechem kakti z-razbornem poſztom rádi zverſſenya nyihoveh krepoſztih traplyeni; niſtarmanye niſzu doſsli na tha ſztalis, dabi prez vſzake pomochi vu traplyenyu oſztali, y v-ſziromaſtvu vumerli; ar vſzi za traplyenyem, y podnaſſanyem razbornoga ſziromaſtva, biliſzu nadelyeni z-obilnoſztjum bogatcztva.

Ali hochu, da ovde razmemo; da ſziromaſtvo, koje kada y kada podnaſſaju y terpé lyudi pravichni y Bogabojechi, nemoreſze iſztinſzko y pravdeno ſziromaſtvo ozvati; ar ako nemoreſze iſztinſzko rechi ſzirota on, koi potrebna ima; nit moreſze takaj ozvati z-iſztine ſziromaſtvo Pravichneh, kajti oni potrebna za ſivlyenye imaju. Y da je tak, ſzpamétiteſze malò iz dveh ſzvedochanſztvih *Davida*. Vu *Soltaru 33* On batrivò velli; Pſ. 33. v. 10.
da lyudi pravichni nepodnaſſaju nit terpé ſziromaſtvo. *Non eſt inopia timentibus eum.* Ali kak more tho *David* rechi, ako on takaj, po nazlobu y pregoneh *Saula* bil je pregnan, y potreben natuliko, da meſzta kam ſzegurnò dojti bi mogel, nebi imal? razláse ſzvoje réchi z-onemi, koje tik ovem pridaje: *Divites* Pſ. 33. v. 11.
eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem Dominum, non minuentur omni bono. Bogatuſſi rekel je, videliſzuſze potrebni, y potrebni kruha; ali lyudi pravichni, Bogabojechi, akoprem kada y kada kakvoga dobra jeſzu potrebni, niſzu vendar *vſzakoteroga* dobra potrebni, *non omni*; ar vſzigdar nyim oſztalo je, kaj za nyihovu je potrebochu. Koi dojde na takov ſztalis, da nima kruha y glad terpi, ov zaiſztò moreſze rechi da je ſziromah, y ovakva fela ſziromahov nahagyaſze med onemi, kojiſzu bili bogati, ali greſſniki: nenahajaſze pak nigdar med pravichnemi y Bogabojechemi, *Non eſt inopia timentibus eum.* Pohagya takaj Bog ove, nyim jemlyuch vnoga dobra, y tak vuprav pohodil bil je Bog *Davida*, buduch od *Saula* mentuvan ſzloboschine, bogatcztva, goſzpoduvanya, y ládanya; ali vendar nihil mentuvan y potreben vſzega y vſzakoteroga dobra, *Non omni bono*; ar vu ſzvojem pregonu, y v-vſzem vremenu, vu kojem Prov. 3. v. 25.

jem terpel bi bil od *Saula* pregone; neftejefze dabi bil fzamò jeden dan prez hrane, zdersavanyu fivlyenya potrebne. Sziromaftvo velli Duh Sz. prebiva vu hisah greffnikov, ne pak vu hisah pravichneh y Bogabojecheh; ar vu nyeh je fztanuvanye
Prov. 3. v. 25. fzameh blagofzlovov. *Egeftas à Domino, in domo impii: habitacula autem juftorum benedicentur.* Y JEfus Kriftus ovu ifztinu tak ochivefztò nazvescha y potvergyuje, da, poklamkam prepovedal bi bil nam prekorednu fzkerb imati za hranu y opravu, nam nyu obechal je prez naffega molyenya, y akoprem nebudemo profzili; fzamò da bude naffa ofzebujna, y perva fzkerb nyemu fzlufiti z-pravichnem fivlyenyem. *Quærite primùm Re-*
Math.c.6 *gnum Dei, & juftitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.*

Szada felyelbi znati, kaj vu vafz zverffuju tulika, y tak ochivefzta fzvedochanfztva Bosanfzka; jeli vafz vtvergyuju kak bi morala, vu fztalnem jednem veruvanyu, da najmre ifztinfzki y fztalni nachin je, za zadobiti na ovom fzvétu obilnofzt vfzega, kaj fze dofztoi vfzakoteroga fztaliffa, jedno fzveto fivlyenye? ako vafz vtvergyuju vu ovom veruvanyu, prefztanete adda tuliko uffatifze vu vaffe fzkerbi, vu vaffe znanye, kak dabi od vaffe fzkerbi, od vaffega znanya vfza vaffa fzrecha vífzela. *Ne in-*
Prov. 3. v. 5. *nitaris prudentiæ tuæ;* y prilófite ofzebujnu vaffu fzkerb y terfzenye vu obdersavanyu zverffenom Bosanfzkeh Zapovedih, y fzpunyenyu dusnofzti fztaliffa vaffega. *Quærite primùm Regnum Dei, & juftitiam ejus.* Ako pak vfza ova fzvedochanfztva nifzu zadofzta, dabi ovu ifztinu veruvali, vam povedam, da vamfze morebiti ono nepripetí, kaj pripetilofze je fzlugeKralya *Samarie*, neverujuchemu Prorochanfztvu *Elifeuffa* Proroka. Po duglyem obfzegyenyu, y protivschine glada krutó velikoga, Varaffa *Samarie;* doffel bil je *Elifeus* pred Kralya turobnoga, y nyemu nazvefztil, da dojduchidrugi dan, tulika bude obilnofzt vu *Samarie*, da jeden vagan melye, nebude viffe vreden kak 4. *Drame* fzrebra, y dva vagana jachmena ne viffe, kak chetiri takaj Drame fzrebra. Iz obechanya y nazveschenya ovoga zefzmehavalfze je fzluga Kralya, ali nifze zefzmehaval Prorok,

koi

koi vuprav vu nyega gledech, nyemu rekel je: adda, kada ti neverujes obechanyu Bosanſzkomu; znaj, da zutra videl budes z-tvojemi ochima obilnoſzt, ali nebude tebi prepuſcheno nyu vuſivati: *videbis oculis tuis, & inde non comedes.* Y tak vſze pripetiloſze je neſzrechnomu; ar na vratteh Varaſſa, od vnoſine puka, y kollyih zaduſſen y vumorjen, koja obterſſena z-melyum y z-ſitkom iz polya nepriatelſzkoga iſslaſzu, oſztal je. *Evenit ergo ei ſicut prædictum fuerat, & conculcavit eum populus in porta, & mortuus eſt.* 4. Reg. 7.

Vam vuprav, podrugachujem pripetiſze morebiti, ova iſzta neſzrecha. Videli budete z-vaſſemi ochima obilnoſzt vu hisah Oneh, koji po Szvetkih vſze poſzle na polyu oſztavivſſi, y vſze ſzkerbi; ſzamò ſzkerb jedino na duſſu budu imali. Videli budete plodnoſzt vu zemlyah, vu terſtvu, ſzrechu vu pogodbih, y vu vſzeh poſzlih povolynoſzt Oneh, koji zverſſenò zaſzluſenu pláchu tesakom napláchali budu; Oneh, koji vu pogledu, vu jeziku chedni, vu Czirkvah pobosni, vu hisah peldlyivi budu, *videbis oculis tuis.* Ali Vi, koji iz pohlepnoſzti naj meinſſega dobichka, vam ſzlobodu chinite po Szvetkih dellati, blisnyega vu pogodbih vkaniti, zgrabiti ſzuſzedu z-krivichnemi nachini onu zemlyu, iz koje haſzen y hranu dobiva; ali vi, koji v-vſzakom pajdaſſev zhodischu chednoſzt vrasujete z-ſzpomenki, y z-ſálniczami nedoſztojnemi, v-pameti y v-ſzerdczu zderſavate nechiſzta miſslyenya, y pohotnoſzti: ali vi, koji napláchanye dugóv vaſſeh odvláchite, y povráchanyu krivichnò vzeteh dugovány blisnyem vaſſem, koje kvarne chinili jeſzte, odgovarjateſze; koji nazlob goruchi, y nepovolynoſzti vu ſzerdczu proti onómu, od kojega zbantuvani jeſzte, derſite: *non comedes,* nebudete vſivali Bosjeh blagoſzlovov obilnoſzti, nego pod terhom neſzrech, betegov, dugóv, pravdih, y jezero drugih protivschin plakali y narekuvali, obterſſeni z-vſzakojachkemi neprilikami, y gladom budete, kak prorokuje *Iſaias*, y da bolye rechem, Bog po vuſzteh nyeg oveh nazvéscha. *Locutus ſum &*

Isaiæ 65. *non audiſtis, faciebatis malum in oculis meis, & quæ nolui elegiſtis, propter hoc dicit Dominus Deus: Ecce ſervi mei comedent, & vos eſurietis, ecce ſervi mei bibent, & vos ſitietis, ecce ſervi mei lætabuntur, & vos confundemini; ecce ſervi mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis: & præ contritione ſpiritus ululabitis.* Ali oſztavimo ſzvedochanſztva, y hodmo na zroke, y drugu ſztran govorenya.

Secunda pars Iſztinſzko je, da Bog najpravichnejſſi, y naj mudreiſſi Goſzpon odregyuje y ravna, vſza dobra ſzvéta ovoga tak, da ona niſzu lyudem na préprechku, nego na pomoch vekivechnoga zvelichenya. Kakbi pak tho rechiſze moglo, da nebibil Bog proti pravichnem y *ſzebi* ſzluſechem lyudem dareslyiv, nego priſzkup? zna On, da vſzi lyudi dersé y zpoznavaju kakti za zverſſenoſzti y dáre, Nyegve naj dareslivejſſe ruke, Ova dobra zemelyſzka, dapache hoche, daſze za takve zpoznavaju, y daſze proſze: akoſze adda Dobra zemelyſzka, od vſzeh ſtimaju y dersé za dáre dobrovolynoſzti Boſanſzke, kak hochete daſze Bog vu nadelyényu oveh iſzteh káſe priſzkup, ne pak dareslyiv proti onomu, koi nyemu vernò ſzluſi? chujte malo kak govori Sz. *Gregur* od Puka Iſraëlſzkoga, komu Bog tulika dobra podelil bibil na ovom ſzvétu. Nyemu podelil bil je tulika dobra govori Sz. Navuchitel, dabi nyega podignul na ſelyu Neba, y dabi prijemlyuch za dár od dareslyive Boſanſzke ruke, ſzreche ſzvéta ovoga, koje videl je, navchilſze od ovud uffati Nebeſzke vekivechne ſzreche, koje ni videl: *Omnipotens Deus largiendo terrena, ſuadet ad cæleſtia, ut populus percipiens, quod deret, ſperare diſceret, quod minimè videbat.* Vſzi popiſzki [illegible]nov duhovni, y Sz. Piſzma ochituju, da Bog vu ravnanyu ſ[illegible]ta ovoga, ov nachin derſal je vſzigdar: da najmre privablyuje, y prizáva Greſſnike na obimanye krepoſztih; dobre pak na obſztajanye vu obderſavanyu zapovedih Bosanſzkeh, dajuch za plachu chínov pravichneh, dobra zemelyſzka vu ovom ſivlyenyu; dobra pak Nebeſzka na drugem; za plachu chínov greſſneh dajuch ſziromaſtvo na ovom ſzvétu, na drugem pak vekivechne

S.Greg. hom. 37. in Ev.

vechne muke vu Peklu. Vſzi Kralyi *Iſraëla* y *Judaa* ſiveli jeſzu ſzrechni, y obilni z-vſzake verſzti dobrom, doklam Bogu verni biliſzu; kada pak hoteliſze jeſzu Bogu zneveriti, ſiveli y vumerli jeſzu neſzrechni. Ako adda Bog takvu dareslivoſzt dobreh vremeniteh zkazuval, y delil je pravichnem lyudem, y kaſtiguval malovredne y greſſnike, nyim ſzkrachujuch iſzta dobra vremenita; budemoli rekli, da ſzada drugi nachin ravnanya ima y drugach ravna? k-tomu jos pridajte, da dobra ova zemelyſzka kak goder ſzlobodnò moguſze ſelyeti, tak ſzlobodnò moguſze od Boga proſziti: *Temporalia licet deſiderare, ideo pro temporalibus licet orare*, kak vuchi Sz. *Thomas* Navuchitel Angelſzki. Nadalye pridaje, da ni ſzamò ſzlobodnò, nego dapache moraſze moliti za obchuvanye y zdersavanye dobrih, kojaſze ládaju y vſivaju, y zadoblyenye oneh dobrih, koja nimamo. *Iſta cùm habentur, ut teneantur, cùm non habentur, ut habeantur, orandum eſt.* Ako adda dobra vremenita mogu biti, ſzloboden czily naſſeh hotenyih, y navadna jeſzu biti napredek naſſeh molitvih, y po nyeh dobivatiſze; zakaj nebi bila takaj dár y plácha naſſeh pravichneh chínov? niti meni reczete, da Bog rádi dobreh dellov y chínov, vſzu pláchu záderſava na drugom ſzvétu, ar tho k-iſztine ne ſzpodobno rechi; pokehdob Bog hoche, da na ovom ſzvétu nyegvi verni ſzlugi primeju vu dobreh vremeniteh, kakti (a) *zadavek* one neizrechene pláche, koju nyim na drugom je pripravil. Y da tak je, gdo more tájiti, da Bog na ovom ſzvétu nenadelyuje duſſu onoga, koi nyemu vernò ſzluſi, z-dári y dobrovolynoſztjum oſzebujnum nutennyoga veſzelya, ſzvetloſzti, y duhovnoga obraduvanya? zakaj adda nebi bil jednako dareslyiv takaj proti tellu, darujuch z-obilnoſztjum dobreh vremeniteh, onu podloſnoſzt, koju duſſe tello ſzkazalo je, y napláchajuch ono terplyenye, koje takaj tello podneſzlo je vu zverſſenyu krepoſztih? znamo dobrò, da Bog hoche, da onu nezgovornu diku, koju vu Nebu pripravil je onomu, koji nyega vernò ſzluſi, ni ſzamò duſſa vſiva, nego takaj y tello, zakaj tho iſzto nebi hotel Bog na ove zemlye, od-

D.Thom. 2. 2. 23. 6. c.

(a) arrha.

 regyu-

regyujuch, da ako dussa vsiva obilnoszt dobrih duhovnih, naj takaj tello vsiva obilnoszt oneh dobrih, kojaszе nyemu prez prekerssenya kreposztih dosztojaju vsivati? Isztina je, da Bog vissekrat prepuszti, gressnikom y lyudem malovrednem obilnoszt vremeniteh; ali z-razluchnem nachinom, y z-drugem zrokom kak dobrem y pravichnem prepúscha. Opitan bil je negda *Alphonsus* Kraly *Aragonszki*, kak more biti tak dareslyiv, ne szamò proti podlosnikom zahvalynem, nego takaj proti nezahvalynem odgovoril je: *Se justitiâ gratum esse bonis; malis autem clementiâ.* Iz szamoga zroka nezgovorne miloszerdnoszti szvoje Bog dáje, malovrednem dobra vremenita, ali dobrem iz zroka kakti dusnoszti y pravicze szvoje, kajti obechanya tulika vchinil je, da dareslyiv hoche biti, z-rechenemi dobri proti onomu, koi nyemu vernò szlusi. *Justitiâ gratum esse bonis, malis autem clementiâ.*

Tertia pars. Ali vre miszlim y zpoznajem, da ova meni veruvali nebudete, ako vam nepokasem vu (a) *veschnoszti* ovu isztinu, y nepotverdim z-peldami y z-pripechenyi; hodmo adda na trejtu sztran govorenya. Nestimajte, davam hochu napervo doneszti, szamò *nekoje* pelde zmed negdassnyih, ar znam y ja, da iz peldih szamò *Nekojeh*, nemoreszе vchiniti izpelyavanye na *vsze*, nego hochu vam doneszti takvu peldu, koja na potvergyavanye bude za *vsze*. Lepo jedno razmisslyavanye, da vuchinil je, velli Sz. Prorok *David* vu vremenu sivlyenya szvoga, y je ovo; da najmre nijeden pravichen chlovek, dapache nit odvetek nyegov, nigdar potreben nebi bil kruha: *Junior fui, etenim senui, & non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem.* Pazite dobrò; da *David* vszake szreche nachin je kostal, y zatho mogel je zpoznati vszeh razlucheneh sztalissev, v-kojeh lyudi siveju, naredbe. Bil je Pasztir: y navchilszе je naredbe sztalissa sziromaskoga pasztirsztva. Bil je vojak: y navchilszе je podnassanya sztalissa vojachkoga. Bil je pregnan, y na szmert iszkan: y navchilszе je sztalis vszeh pregnaneh, neszrechneh, y tusneh lyudih. Videl je varasse obszegyene, Puke Podlosene: videl

(a) Experientia.

je

je glád, kugu, z-réchjum videl je vszakojachke felé neszreche, teskoche buduch takaj Kraly; y vendar vu tulikeh sztalisseh, vu tulikeh neprilikah, vu tulikeh vremen neisztalnoszti, ni nigdar videl nit jednoga chloveka Pravichnoga, koi kruha bilbi potreben: *junior fui etenim senui, & non vidi justum derelictum, nec semen ejus quærens panem.* Kaj vellite? nili ovo jedno veliko chudo? chudo? ni ovo chudo, ar ni chudo, da Bog obechanya szvoja szpunyava. Nili On obechal, da neprepusztí od glada pogibati onoga, koi je pravichen? *Non affliget Dominus fame animam justi.* Adda nemore velli Sz. *Augustin* pomenykati, pravichnomu vszagdassnya hrana. *Non potest quotidianus cibus deesse justo, cùm scriptum sit: non affliget Dominus fame animam justi.* Szada vidite NN. da iz ove Pelde tak obchinszke, moresze vchiniti izpelyavanye y isztinszko razlosénye: da ako z-vernosztjum szlusili budete Bogu vassemu, vi takaj proszti budete od sziromastva, niti kada terpeli budete glada; ali kaj rekel szem nebudete terpeli glada, nit z-sziromastvom obterssени? bilbi moral rechi, y vellim, da Bog vam dá vsivati obilnoszti. Prov. 10. S. Aug. de or. Dom.

Akobi vam ovde napervò doneszel, naredbu y odregyenye Jesussa Kristussa, naszvescheno Vuchenikom szvojem, da naj putuju ne vre vu blisnye Orszage, nego vu naj dalechneissu zemlyu, med narod nevkrotlyiv; za naszveschat po vszeh meszttah, ládanyih Veru Katholichanszku z-tem závezom; da szobum neneszeju nit penez, nit kruha, nit prossnyu kakvu vchiné, dapache nit palicze, nit kakve torbe, kajbi rekli? reklibi, da ova naredba y odregyenye je jeden nachin *zvanaredni*, ne szamò protiven szkerblivoszti chlovechanszke, nego takaj protiven previgyenoszti Bosanszke. Ja pak vellim, dasze vkanyujete, nit dobrò szudite; ar ovo je jeden *navadni* nachin, kojega Bog obdersava, y hoche imati dasze od vszeh lyudih obdersava, tojeszt hoche imati; da vszi dusnoszt sztalissa szvoga szpunyavaju, y da vsze chíne ravnaju poleg naredbe nyegveh Zapovedih, y da za osztala nit naj nemiszlé, nit szkerbésze; ar On, koi je Otecz, zna y hoche preszkebéti vam vu vasseh vszeh

po-

potrebochah. *Nollite sollliciti esse dicentes, quid manducabimus, quid bibemus, vel quo operiemur, scit enim Pater vester Cælestis, quia his omnibus indigetis, quærite ergo primum Regnum Dei & justistitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.* Y ovo NN.je Szin Bosji, koi tak govori, nit negovori szamem Vuchenikom szvojem nego vszem lyudem. Ali vu *veschnoszti* takaj y zpoznanyu, isztinu ovu premiszlite. Kuliki lyudi szveti prisztuplyujuch k-szvetuvanyu Evangeliumszkomu, vsza jeszu osztavili, y posztali volyni sziromahi, y naszledniki Apostolov? vu thom sztalissu je morebiti nyim pomeynkala obilnoszt dobrih zemlye ove? poglejte jednoga *Antona, Benedika, Ferencza, Dominika*: y kulike Pochetnike Redov y Klostrov, brójí y postuje Sz. Matti Czirkva, y povechtemi; jeli vu nyhovom volynom osztavlyanyu vszeh dobrih y Imetka, koja ládali bi bili, pomenykalo kaj hrane za zdersavanye tak vnogobrojne drusine, penez za podiganye tulikeh y velikeh Klostrov, y zidanye zmosneh Czirkvih? stejte knige popiszavanya tulikeh Rédov; vu vszeh najdete previgyenoszt Bosanszku szkerblyivu, vu nadelyenyu szlúg szvoih; szada po Sz. Almustvu Bogabojecheh; szada po Rukah Angelszkeh; szada po dvorbe némeh sivinah y zvérju, y negda po iszteh vragov szlusbe vu kruhu, vu oprave, vu novczeh, y nyihoveh potrebochah vchinyenom. Ovde ovde, kade me chujete, nit iz meszta negenemsze, doklam vam nepokásem ovu isztinu, y nyu neprimete z-rukami, koju vam nazvescham: ovde vellim povechtemi, iz kakveh póly, iz kakveh kúpov penez, y z-kakvum szkerbjum, tuliki dohodki dohagyaju, za zdersavanye tulikeh jezer Redovnikov, koje vidimo v-vszakom varassu, y v-vszakom meszt u, y v-Orszagu, koji negibuchi imetek nimaju, nego od dneva do dneva iz Almustva lyudih siveju? Jeli morebiti kojemu pomeynka hrana za sivlyenye, ali oprava za odévanye tella, ali drugo kajbi potrebno bilo? pitajte vsze pervich zakupa, y potlam vszakoga poszebe, y chuli budete, da vam odgovóre, da vu vszeh dobrih, y dugovanyh osztávlyanyu y odtujenyu; ládaju, vsivaju

vsza

vſza dobra; y zpoznavajuch ono vu ſzebi kaj *Pavel* rekel je, *tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes*, od Boga prijemlyu, vu vſzeh obilnò vſzu previgyenoſzt, za dár y pláchu ſzvoje vernoſzti

Szada razgovárjajmoſze z-nami. Ako tulika vnoſina jeſze zdersavala, y ſzada zdersávaſze, tak od Boga vu vſzeh potrebochah verlò previgyena, prez terſtvih, prez ſzkerbih, prez ſádanyih, za pravdenu pláchu y nadomeſchenye one verne ſzlusbe; koju Nyemu chiné; morelimo mi dvoiti, da naſſa druſina nebude imala vſivati, y nebude vſivala iſzto daruvanye previgyenoſzti Bosanſzke, ako ſzluſila bude vernò Bogu, obderſavajuch nyegve Zapovedi? kaj morete odgovoriti ove ochiveſztoſzti? ah dragi NN. uffajteſze od ſzada vu Boga vaſſega, zaiſzto y tverdnò dersech, da kada vi pokásete vaſz dobre Szine nyegve, y On vam pokáſeſze naj bolſſi Otecz.

Kada *Cambiſes* korunil bilbi Kralya Perſianſzkoga *Cyruſſa* Szina ſzvoga, nyemu dal je ov ſzpomenek, za zdersati Nyega ſztalnoga na ſztollicze Kralyevſzke, y za mochi povekſſati vſzigdar viſſe y viſſe Kralyevſztvo. *Dei eſto amicus*. Znaj ô *Cyrus*! hotel je rechi razumni Otecz, da vſze chlovechanſzke izviſſenoſzti, Pervi, Jedini, y Obchinſzki Goſzpon je Bog, komu podlosni jeſzu vſzi Kralyi zemelyſzki: zatho potrebno je Nyemu dati ono poſtenye, onu pokornoſzt, koja datiſze mora, y koju on potrebuje; ako ſelis, da On tebi prikáſe kralyuvanya tvoga, dugo vſivanye. *Dei eſto amicus*, NN. v-pamet dobrò vzemete ov ſzpomenek, y nyega v-ſzerdcze zaſzádite, nyega preſtimavajte; ar je vnogò haſznovit. Goſzpodari druſine, lyudi velikeh poſzlóv, ſelíte vtverditi ſzrechu y obilnoſzt vſztániti vu hiſu vaſſu? *Dei eſto amicus*, ni potreba, daſze tak odgovarjate, y tak odvláchuvate napláchanya dugóv, povráchanya y nadoméſchanya kvarov blisnyemu vuchinyeneh; ni potreba, da vu terſtvu tak budete pohlepni na dobichek, daſze nebi ſzmiſzlili na lyubav Kerſchanſzku y praviczu. *Dei eſto amicus*. Hochete, da ſzádovena dreva y polya vaſſa rodé; marha vaſſa plodnoſzt zadobí; da vaſſe ſzkerbi napredlyive y trudi haſznoviti budu?

budu? postujte bolye, y szvétite, nego jeszte do szada Szvetke, zdersavajuchsze od chínov neszlobodneh, y zadersavajuchsze vu zverssenyu pobosnoszti; budite chiszteissi vu jeziku; chednejssi vu pogledu, y ochih vasseh; mertuchlivejssi vu hotenyu; vu teskochah izruchitesze terplyivnoszti dobrovolyne, vu hise, y zhodischu pajdassev budite dobra pelda, ne vech szpachka. *Dei esto amicus.* Vszaki dan szkerbetesze, da vassa perva miszel bude vtékanye k-Bogu z-molitvum, pokasetesze pravi lyubiteli B. Devicze Marie, postujuch Nyu vu vszeh perveh vszakoteroga meszecza Nedelyah, y vu vszeh nyejneh dneveh, z-Szpovedjum y z-Sz. Pricheschanyem na hvalu Nyenyu, *Dei esto amicus.*

Chujem vu vszeh szkorò hisah vszevdilna javkanya, y zdihavanya: saloszt́itesze nad neszrechum, vam videchsze, da hisa ide na zlo; vellite da vsza vassa nakanyenya nepripéchajusze, onak kakbi vi hoteli; trudi vassi y szkerbi vasse, napredek k-hise nedoprinassaju, nego vissekrat kvari vnogi zverhu hise dohagyaju. Selite, dabi bolye okolo hise vasse dugovanya tekla? najte tuliko vu vassu razumnoszt vpiratisze, nit vu trudeh, y szkerbih vasseh tuliko posztavlyati, kakti dabi vsza ova vi ravnali, vi preszkerblyuvali, nego vsze trude, vsze poszle, vsze szkerbi poleg volye Bosje, y sztraha Bosjega ravnajte. Vozechisze v-jedne ládje Sz. *Ferencz Xaverius*, z-igrassem jednem na karte igrajuchem, k-ovomu, kada bi bil vnogò y veliki broj penéz pogubil, y szrassnò kleti, blazniti nebi presztal, *Xaverius* nyega milujuch, y kakti razveszeléch, prisztupil; karte v-ruke szvoje vzel, y nyemu iszte karte v-ruke predal: y nut velikoga chuda! po dotíkanyu *Xaveriussa* oveh kartih, premenílasze je szrecha Igrassu tak, da vsze nazad, kajbi bil pogubil, y kaj visse je, isztu dussu szvoju, bilbi zadobil, posalujuchsze za grehe, koje bilbi vchinil, y Sz. *Xaveriussu* szpovedajuchsze z-pobolssanyem sivlyenya szvoga. Vi tusitesze, narekujete, blaznite, preklinyate, y kakti morebiti zdvojeni jeszte, da pri vassem goszpodarsztvu, mestrie, poszlih, szkorò nikaj vam gore

neide,

neide, nit pomóchi nikak, y iz sziromastva podignuti nemoretesze, nego vszekak vu sziromastvu sivete. Vasz milujem; ali jeli selite, dasze razveszelíte z-bolssum szrechum y napredkom vu vasseh trudeh, y nyu vu hisah vasseh zpoznate? izrúchite v-ruke y predaite Bogu vsze vasse trude, y szkerbi, nai nyè On méssa y rédi, y tho zverssite ovak; ako naimre vsze trude, vsze poszle vasse, poleg volye Bosje ravnali budete, obdersavajuch Nyegve zapovedi. *Qui custodit legem, beatus est* velli Duh Sz. Prov.29 ℣.18
koi obdersava Zapoved Boga, on szrechen je. Ako jeszte lyudi razumni, verujte *Zrokom*, verujte *veschnoszti*, verujte *zpoznyanyu*, y zverhu vszega, verujte *Bosanszkem obechanyam*, koja chuli jeszte, y zpoznate vsza ova isztinszka y sztalna. *Homo sensatus credit legi, & lex illi fidelis*, tak govori Sz. Piszmo; razumen chlovek veruje Zapovedi, y nyemu Zapoved tverdna y sztalna je, koju veruje, pokehdob Bog kajgoder obecha, vernò dáje, y vu obechanyu szvojem nigdar nepomenjka. Eccli.33. ℣.3.

Ali dokonchajmo govorenye, y vchinémo, da vsza v-jedne pelde vidimo. Zmed vnogobroineh viteskeh szusnyov, koji iz puka y pokolyenya Sidovszkoga od *Salmanasara* Kralya Assirianszkoga dopelyani bibili vu *Ninive* Varas, bil je *Tobias* szuseny, od Boga szvétu vszemu dan za peldu vernoszti, y zverssenya szvojeh Sz. Zapovedih. Ov tja od detinsztva razum versztnoga chloveka je kazal; ar od vszake igre detinszke jesze zdersaval, *Nihil puerile gessit*. Bésal je *vszeb*pajdastvo, vu kojeh bi videl protivno dersanye (a) *Bogo-chaszteny u*, y Bosje szlusbe. *Et fugiebat consortia omnium.* Videl je szkoro vsze pokolyenye y Puk nagnyen na greh, y prekerssenye Bosanszke Zapovedi, naszledujuch naredbe, obichaje y navade Bolvanomolczev; odurjavajuch pak on tak veliku malovrednoszt Puka; szkerbel y terszilsze je kuliko naj vech bi mogel, vsze obsanoszti y bantuvanya Bosja izbriszati; szam szamehni dohajajuch v-Czirkvu, Bogu molechsze, nyega hvalech, y nyemu aldujuch (b) *Pervine* száda y vsze deszetine. *Pergebat in Jerusalem ad* Tob. 1. ℣.4. Ibidem ℣.6.

(a) Religionis virtuti. (b) Primitiæ fructuum. *tem-*

templum Domini, & ibi adorabat Dominum Deum Israël, omnia Primitiva sua, & decimas suas fideliter offerens. Ovi, y drugi ovem chíni szpodobni biliszu jos Deteta *Tobiassa*, vszi ravnani
Ibid. ℣. 8. poleg zversenoszti y Zapovedi Bosanszke: *hæc & his similia secundùm legem Dei puerulus observabat*, k-detinsztvu szpodobna bila je osztála vszeh lett vszaka nyegva doba. Y. kakvu haszen y napredek iz zversenoga ovoga sivlyenya *Tobias* zadobil je; chujte vu ochituvanyu velikeh nyegoveh neszréch. Bil je kakszem rekel szuseny dopelyan v-*Ninive* varas, z-sennum szvojum *Annum*, y Detetom malahnem Szinom szvojem takaj zvanem *Tobias*. Vu ovom Varassu *Ninive*, koi kakgoder Sztolno meszto *Assirianczev* neverneh bilo je, tak y vszeh grehov y grehot bilo je sztekalische; *Tobias* nisze pusztil oblatiti, z-obichaji, y z-naredbami Bolvano-Molczev, akoprem bi bil videl, vesz Puk szvoj téchi za gresnemi navadami y obichaji *Ninivitanczev*; on vendar nisze nit z-peldum szpáchiti, nit z-zapovedum vkrenuti, nit z-sztrahom preobernuti mogel, nego tverden, nevgiblyiv, y sztalen vu szlusbe Boga Pravoga, y chaszténuy je o-
Ibid. ℣. 12 sztal. *Cúmque omnes ederent ex cibis Gentilium, iste custodivit animam suam, & nunquam contaminatus est in escis eorum.* Kak vu tak neszrechnem sztalissu, *Tobias* nenadladan sive z-szvojum drusinum? nima imetka, nimà penez, nima szlobode, kak adda more zdersavatisze? kak? Bog vchinil je, da Kraly *Salmanasar* za nyega izvedil bibil, nyega prestimaval, nyega lyubil, nyega v-kralyevszki Dvor pozval, nyega nadelil, y na tuliko Bogatoga vchinil; da mogel bibil pomóchi, y pomogel je rogyaka szvoga vu potreboche imenom *Gabel*, nyemu *deszet talentumov* szrebra, tojeszt okolo *seszt jezer czekinov* dobrovolynò prez Hinteressa bi bil poszudil. Ali kak jeden chlovek szuseny, razluchenoga od Ninivitanczev sivlyenya, y tak protiven nyim vu chasztenyu szlusbe Bosje, mogel je dojti vu miloschu jednoga Kralya tak velikoga; ako thu szrechu y miloschu teskò mogli bi bili naj plemenitejssi Kralyevsztva Plemenitassi z-vernum y z-sztalnum szlusbum szvojum pri Kralyu zadobiti? jeli bil more-

biti

biti *Tobias* jeden chlovek vu dersanyu, y ftimanyu fzvéta zverffen, y kak vellimo zvéjan y presgán; ali morebiti ofzebujne razumnofzti, rádi kojeh Kraly *Salmanafar* bifze bil mogel uffati, po nyem napredek vu rávnyanyu Orfzágov, ali veliku hafzen vu odregyenyu orusja, vojfzkih, Taborov za povekffavanye Kralyevfztva y Korune fzvoje dobiti? ni bil, ni bil *Tobias* velik, nit vu ftimanyu fzvéta ovoga, nit viteski vu vojnichtvu, nego bil je chlovek; koji krutò Zapovedi Bosje je obdersaval; koi Bogu naj vernejffi bil je; y rádi toga, Bog nadelil je nyega, y daruval z-miloschum tak velikoga Kralya, tak na veliku chafzt poftenya izviszil y z-obilnofztjum imetka nyega previdel. *Et quoniam* dobrò pazite réch ovu; *kajti. Et quoniam memor fuit Domini in toto corde fuo, dedit illi Deus gratiam in confpectu Salmanafar Regis.* Y kajti fzpominalfze je iz Boga, z-pravoga fzerdcza fzvoga nyemu szlufil, nyemu klanyalsze, nyemu veren bil, Bog nyemu Kralya lyublyenoga vchinil je; y dugo vremena terpela je povolyna ova fzrecha dobroga *Tobiaffa*, ali zadnich hotel je Bog nyu preterchi z-protivschinami, y z-pripechenyi turobnemi. Chujte. Ibid. ℣. 13

Vumerl je *Salmanaffar*; y namefztnik nyegov, koi izviffen bi bil na Kralyevfztvo Affirianfzko, Szin *Sennakerib* zvan, nemilofztiven, kervolochen, y vnogo fzuprotiven Puku Ifraëlfzkomu, pochel je odurjavati *Tobiaffa*; ovde nyegve pochelefze jefzu protivschine. Izeffel adda je *Tobias* iz dvora Kralyevfzkoga, poznajuch fzebi Kralya nazlobnoga; v-hise fzvoje na fzamoche fivuch, fzkerbel je, da pomóchi more vu potrebochah fzvomu tusnomu puku, pohajajuch od hise do hise vfzaku drufinu, y vfzu rodbinu, nye batrivech, y nyim vu potrebochah pomoch dajuch: *quotidie pergebat per omnem cognationem fuam, & confolabatur eos, dividebatque unicuique prout poterat de facultatibus fuis.* Ali *Sennakerib* glavni nepriatel krepofztih, vuprav vre ovde preganya *Tobiaffa*, kajti vefz imetek nyemu vzel, nyega porobil, y zapovedal, dafze fzkoncha y vumóri. Obranyen bil je Sz. chlovek *Tobias* od Boga od fzmerti; ar bil je Ibid. ℣. 19

fzkriven, y lyublyenò od nekojeh fztanovitehPriatelov prijet 45 dnevov. Za ovem vremenom po vumorjenyu nemiloſztivnoga *Sennakeriba*, y novoga Kralya izviſſenyu, nazad povernulſze, y doſſel zopet na pervu ſzrechu *Tobias*, z-povernyenyem ſzebi po *Sennakeribu* vzetoga imetka. Ali nut y pak nove y druge protivſchine na nyega doſsle. Z-neprevigyenem nachinom pogubil vid y oſzlépel: y tak primoran v-hise ſzvoje ſiveti. Y kajti na zderſavanye tak ſzvoga ſivlyenya, kak na pripomáganya ſziromahov, y podelyenya obilna, vſze kaj imalbi, potroſſil bibil: zatho moral je ſiveti iz della y meſtrie (krutò malahnoga zaiſztò dohodka, ali zadovolynoga) kaj najmre ſenna *Anna* vſzaki dan bi zaſzlusavala. Ovo je on poſzt, z-kojem kakſzem gore rekel, negda y negda ſzkuſſava Bog, Otecz dobri za kratko vreme Szine ſzvoje pokorne, y tak ſzkuſſaval je dobroga *Tobiaſſa*, koi vu tulike neſztalnoſzti ſzreche ſzvoje ſzada izviſſene, ſzada protivne, nigdar niſze puſztil nadladati, ali od gizdoſzti, ali imetka pohlepnoſzti, áli od neterplivnoſzti, ali z-rechjum od kakvoga greha, y pomenykanya ſzlusbe Bos-
Tobiæ c. 2. v. 14. je, nego vſzigdar nevgiblyiv, tverden y ſztalen zaderſavalſzeje vu ſztrahu Bosjem. *Sed immobilis in Dei timore permanſit, agens gratias Deo omnibus diebus vitæ ſuæ.* Jeden dan ſtimajuchi ſzebi ſzmert blisnyu, dozval je k-ſzebi Szina *Tobiaſſa*, y kajti jos *Gabel* ſummu, illiti glavni broj deſzet talentumov nyemu bilbi duſen, Szina ſzvoga ove *ſumme* odvetka je vchinil; ali zverhu vſzeh oveh penez, vekſſa *ſumma* bila je Sz. ſzpomenkov, koje nyemu oſztavil y nazveſztil je, zmed kojeh druge oſztavlyajuch, ſzamò dva zadnya vam povedam, da vi nye dobrò v-
c. 4. v. 20. pamet y v-ſzerdcze primete. *Omni tempore benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia conſilia tua in ipſo permaneant.* Szpomeniſze y pazi Szinko, da hvalis, poſtujes, y blagoſzlyavlyas vſzigdar Boga tvoga, nit dneva jednoga odſzti prepúſzti, vu kojem k-Bogu nebi vtekelſze, nyega molech y proſzech, da ravna vſze tvoje chíne po putu ſzvojeh Boſanſzkeh Zapovedih; ſzkérbisze y paziſze dobrò, da tebe nepri-
loſis

lôſis k-nijednomu tolnáchtvu nepravichnomu, volye Bosanſzko neprikladnomu. Zadnich zverſſil je govorenye y *teſtament* ſzvoj z-ovemi rechmi: *Nolli timere fili mi: pauperem quidem vitam gerimus, ſed multa bona babebimus, ſi timuerimus Deum.* Netrápiſze, nesalóſztiſze Szinko moj, ako jeſzmo ſziromahi; nit neſztráſſiſze, dabi glád moral terpeti, ar ſzéguram y batrivem tebe, ako ſiveli budemo vu ſztrahu Bosjem, na kratkom bude terpelo ſziromaſtvo, y budemo nadelyeni od Boga z-vnogemi dobri. Poſzluſſal je dobri Szin ſzpomenke, y opominyanya ſztarcza Otcza; obechal iz nyih ſzpomenutiſze, y nye zverſſiti. *Tunc reſpondit Tobias Patri ſuo & dixit: omnia quaecunque praecepiſti mibi, faciam Pater.* Ni preſslo vnogò vremena, da videl je obechanya vſza ſzpunyena; ar zadobil je od *Gabela* rogyaka ſzpomenute, y ſzebi oſztavlyene *deſzet talentume*; zadobil jednu verlu y dobru zaruchniczu, z-velikem zaruchnem dárom; poſztal odvetek vſzega Imetka Táſzta ſzvoga, y ſivuch vſzigdar poleg naredbe od Otcza dane, y navchene, ſzrechno y ſzveto ſivlyenye dokonchal je. *Multa bona babebimus ſi timuerimus Deum.* c.4.✝.23. c.5.✝.1.

NN. Chuli jeſzte do ſzada y videli, da Szinu *Tobiaſſu* vſze pripetiloſze je, y vſze nyemu poleg nazveſchenya Otcza ſzvoga doſslo je; zverſſenye vi takaj vſzega nyegvoga navuka vchinite, y kaj deneſz chuli jeſzte od mene, v-ſzerdcze zaſzádite, y zpoznati vi takaj hochete, da vſze iſztinſzko, vſze tverdnò, vſze ſztalnò je kaj Bog obechuje. *Multa bona babebimus, ſi timuerimus Deum.* Vnoga dobra imali budemo, ako Boga bojaliſze, ako Bogu vernò ſzluſili, ako poſzle, trude, ſzkerbi; poleg volye Bosje ravnali, y nyemu nye izruchali budemo, Amen. Epilogus

NE-

NEDELYA PETA PO TROJAKEH

Ego autem dico vobis, quia omnis, qui irascitur fratri suo reus erit judicio. Math. 5.

Od Greha Szerditoszti.

Exordium. Neznam, kak budu denesz ove Réchi razmeli oni, koji nehte chuti zroke, koji nye priszilujи na dobrovolyno sztézanye szerditoszti, kada nehtechi moraju poszluhnuti Szina Bosjega, koteri nyim z-sztrahovitum groznyum prepoveda proti blisnyemu szerditoszt dersati. *Ego autem dico vobis, quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit judició.* Ja pak vellim vam, da vszakoteri, koi szerdisze na bratta szvoga, vreden je pravde. Szerditczi, kaj vamsze vidi od toga? nepovedajusze vre vam od nerazlosne selye Plebanussa vassega, nit od ostroga Szpovednika ove groznye, nego od Onoga Goszpona, koteri vszeh mora biti obchinszki Szudecz, *Ego autem dico vobis.* Jeli poduffatesze morebiti rechi, da groznye ove niszu pravichne? viditesze meni preszttrasseni y zmúcheni: ali szerdcheni budete, y szerdcze dodajte vam; ar Bog neche vasz imati preszttrassene y zmúchene, nego navchene y vpuchene; y dusnoszt je moja vasz ponavchiti, y vam ochituvati da razmete, kojiszu oni szerditczi, kojem On grozisze, y koteri je szeguren nachin ognutisze y vuiti oveh groznyh. Pazete dobrò kuliko denesz vam povem, y dve sztrani budu govorenya moga: Vu *Pervi* Sztrane, koja je ova szerditoszt, y kulike je féle, kotera na szudu ovem, z-kojem Bog grozisze, kakti gresna szudilasze bude, ochitujem. Vu *Drugi* Sztrani nauchim vasz szegurni nachin, kak y z-chem proti szerditoszti ove gresne braniti, y od nyè vasz zdersati morete, odkuda ako vi dobro v-pamet vzemete kvar vass y grehotu szerditoszti, zaiszto lahko zdersati y vasz zvráchiti budete mogli, szamò ako budete hoteli; proszim poszluh, y pochinyam.

Propositio bisfar.

Potre-

Potrebno je na dve verszti razluchiti szerditoszt: *jedna* je pravichna; *druga* nepravichna, gresna, y Bogu nepovolyna. Ona szerditoszt, koja biva proti szamomu grehu, nepak proti gresniku, je jedna szerditoszt pravichna, negressna, szveta, y ova vu-prav bila je ona, z-kojum gorelo je szerdcze *Davida Sz. Iniquitatem odio habui, & abominatus sum.* Ali *druga* szerditoszt, koja nebiva proti isztomu *szamomu* grehu, nego proti gresniku illiti gressechemu, je jedna szerditoszt nepravichna; proti ove Odkupitel grozisze, koi neodszugyuje vszake verszti szerditoszt, nego onu, koja dersisze proti blisnyemu. *Qui irascitur fratri suo, reus erit judició.* Koigoder szérdisze proti grehu, velli Sz. *Augustin*, on neszérdisze proti brattu, nego koi szérdisze proti brattu, on prez zroka szerdisze y gressi. *Non fratri irascitur, qui peccato fratris irascitur, qui ergo non peccato fratris irascitur, sed ipsi fratri, ille sine causa irascitur.*

Confirmatio.

Ps. 118.

Da zpoznasze, jeli vassa szerditoszt proti grehu, ali pak proti gressniku, ni malò, nego vnogo potrebnò; y stimam ja, da akoprem vekssa sztran szerditczev stimaju, da nyihova szerditoszt je proti grehu, nepak proti gressechemu, retki vendar jeszu, koji nebi vkanyuvalisze. Ona szerditoszt, koja je pravichna y szveta, dohagya od lyubavi, y vszigdar je zdrusena z-selyum, dabi blisni lyublyen, osztavil y odtuilsze od greha odurnoga, y tak proti grehu biva, y nyega szamoga odurjava. Tolnáchim ovo z-jednem chinom vam more biti znanem. Bil je nekoteri Otecz, koi putujuchi po loze illiti guszchare, videl je szina szvoga pod drevom v-szencze vugodnò szpéchega, y nut zapazil okolo vratta szina szvoga neszmernu káchu obvitu. Jaj tusno ovo vigyenye! szerdit posztal proti ove káche, ali y v-iszto vreme milujuch szina, suhko zdihaval, videch nyegvu veliku pogibel; seli vumoriti odurnu kachu, ali boisze, da nezarázi szina; radbi krichati, radbi derchati, radbi nesztrassyvum rukum odtergnuti od szina szraffilo káche, ali zdersavasze; ar lyubav nyegva, ochivesztu pogibel lyublyenoga szina, z-razdráse nyem lyute káche kase y poveda. Zadnich vendar genyen, y od

lyu-

lyubavi szina preneszen, prime lúk y sztrellu vudichasztu, zdigne ochi proti Nebu, proszi pomoch vu pogibelnem ovem szvojem nakanyenyu, zméri káchu y szpuszti sztrellu, y káchu szmertnò zarázi. O szrechni vudarecz! ar káchu prebil y vumoril je, prez vszakoga zarazénya lyublyenoga szina.

Greh NN. je jedna chemerna y jadovita kácha, koja vése, y okolo obvija z-szmertnum pogibelyum duszu naszu: vidite more biti, da koi zmed vasse drusine; da koi zmed blisnyeh vasseh, je od ove obvit káche? vu takvom pripechenyu ako szérditesze, vam nezamerjam, vasz hvalim; ali pazite, da ako szerditoszt vassa bude pravichna, tak y bude zdrusena z-jednem proti nyemu pomiluvanyem. Szkerbelisze budete zaráziti, y santitisze ne nad nym, nego nad grehom, y ovde vtechetesze k-Bogu, y proti Nyemu ochi podignete, da ravna vasse réchi, vassa odluchenya za vmárjanye y zatíranye greha: y tak z-vszum szkerbjum pazili budete, da prez zarazénya gressechega, zarazíte y vumoríte szam greh. Ovo je ona szveta szerditoszt, ono zversseno odurjavanye, z-kojem gorelo je szerdcze Da-
Ps. 138. *vida. Perfectò odiò oderam illos*, tojeszt kak tolnachi Sz. *Augustin*, *hoc est, nec propter vitia homines odisse*, illiti neodurjavati blisnyega, nit na nyega szerditisze rádi takaj greha. Odurjavanye zversseno, razláse Sz. Navuchitel dohagya od lyubavi, y tak kada visse lyubisze blisni, ztem veksse biva odurjavanye greha, koi blisnyega kvarnoga chiní: *Quantò magis naturam*
S. Aug. in *hominis amas, tantò magis vitium odisse, quod naturam illam à*
Ps. 131. *te sic adamatam fœdavit.* Naszpodobu onu, ako vidimo na oprave kakvu truhu y szmrád, szerditi poszetanemo ne na opravu y halyu, nego na szmrád y truhu, koja je na halye, y sztem veksa je szerditoszt nassa, y szerditeissi jeszmo proti truhe y szmrádu, szkem visse prestimavamo y lyubimo opravu. Goszpodari hise y vszi szerditczi, zakaj vamsze je szérditi zbog nichesza? zadérsite vassu szerditoszt, y szérditesze proti onem tatbinam, koje vassa chiní drusina; proti onom chínom y dersanyu, vu kojeh sivu vassa Detcza; v-lyubavi nedosztojne,

y der-

y derſanyu nechednem; proti onem priſzegam, preklinyanyu, proti govorenyu neſzramnem, morguvanyu, y ogovárjanyu; koja vſza v-vaſſe chujuſze hiſe; ar proti ovem grehom velli Sz. *Ambroſius* duſni jeſzte ſzerditiſze. *Iraſcimini ubi eſt culpa, cui iraſci debeatis.*

Ali oſztavemo vech govoriti od ove pravichne y negreſſne ſzerditoſzti, nego govoremo od one, koju Odkupitel denesz odszugyuje. Da razszerdlyivoszt, illiti pohtenye ſzerditoszti bude razborno y pravichno, tri razlogi potrebni jeſzu. *Pervo* potrebno je; da on proti komu ſzerdimſze, zrok ſzerditoſzti dal je. *Drugo*; da ſzerditoszt ova biva rádi greha y pregreske, dasze najmre blisni poboly ſſa. *Trejto*; da ſzerditoszt ova zverhu mére nebude, tojeszt dasze preko reda neiznaſſa: y od ovud lahkò vidisze, da kadasze koi ſzerdi proti drugomu, koteri ni dal zroka ſzerditoſzti, ali pak ſzerdisze ne rádi pregreske, illiti dabi blisni poboljſſalsze, ali pak ſzerdisze viſſe, kak potebno je za pobolſsanye y pokaranye blisnyega, takov vſzigdar greſsí ali z-malem, ali pak z-ſzmertnem grehom, kak nadalye pokasem vu osztalem govorenyu.

Preposztavivſſi ova kakti naj ſztanovitejſſa, pitam vasz kak morete pravichnu, negreſſnu rechi, y ſzuditi ovu ſzerditoſzt, z-kojum pláhnete y vusgetesze proti konyu, volu, ſivine, drévu, zelezu, kamenu, pokehdob nimaju razuma, nit razbornoszt, nego néme nature ſzamò nagnyenye? kakva je pregreska vu oveh németh ſztvarih, koju morete pokarati y poboljſſati, ako nit greha imati, nit vchiniti mogu? bi zeszmehavalisze zaiszto kakti iz norcza y bedaka, koi zarazujuchsze v-kamen, ali v-kakov terchek, ſztergnulbi ſzablyu, y pozval na majdan kamena y terchka, y vesz ognyen z-ſzablyum bi krilil, y kamen ſzekel: bi za obraduvanye vaſſe gledeli nyega, y ô kak velika je tha ſzerchenoszt rekli! onoga zaráziti, széchi, koi nechúti y zatem bi szkrenuli z-plechi, toga ſzerditcza milujuch, za norcza y bedaka prez pameti dersali? ali kaj drugo morasze od

nasz rechi, kada raszérdimosze proti jedne ſivine, proti kamenu zelezu, y tak ſzerditi jezero ſpotov, jezero kletvih, y vudarczev pridajemo. Zaiſztò vu takveh prilikah veliku ſzerdchenoszt kasemo, ſpotajuch, kúnech, onoga koi nemore chuti, y bijuch onoga, nad kojem ſantitiſze ni mochi. Niſzmoli vredni vu takveh prilikah, da on, koi naſz vidi y gledi, reche od naſz, ni nyemu zamér; ar je norcz y bedak prez pameti? ali kaj premiſslyavamo ovo vu prilike ſzamò, pripechenye poglejmo jedno iſztinſzko, koje ſtejeſze vu Sz. Piſzmu.

Nume- Viſſekrat pozvan beſſe, z-obechanyem velikeh dárov od
ror.c.22 *Balaka* Kyalya *Moabitanſzkoga* krivi Prorok *Balaam*, zadnich na oſzlicze, z-dvemi ſzlugi putuje proti Dvoru Kralyevſzkomu. Y poklamkam bi bil vekſſu ſztran puta zverſſil, nut vu teſznom prehodu zkazalſze Angel proti oſzlicze, vu rukah z-groznyum dersech pallos; videcha oſzlicza tenyu y ſzencze Angela, preſzraſſena iz ſzteze y puta ſzkochila, y po polyu poprek ſzkakala: neznajuchi *Balaam* Prorok zrok bésanya oſzlicze, ſzerdit poſztal: nyu góni y z-vuzdum rávna da na put nyu v-pelya; nad nyum krichí, nyu bíjé, y túche. Nevolyna oſzlicza, koja vidi tenyu naproti Angela, nedáſze na put iz kojega odiſsla bi bila pripelyati, od herbta pak y ſztrane zadnye bijeſze y túche z-paliczum; ona ſzada na ovu, ſzada na onu ſztran obrachaſze, zvijaſze, k-zidu priſztuplyuje, da konchemar jednu ſztran od tuchenya zachúva; *Balaam* v-ſztrumenku nogu imajuchi, nyu v-zid verlò oderl je, y tak od velike ſzerditoſzti preneſſen, prez vſzakoga miluvanya, z-obodvemi rukami prime kihache, y na obodve ſztrani bijé, tuche nemilò oſzliczu: ſzumliteſzi ovde y miſzlite, niſzuli dva nyegvi ſzlugi iz ove ſzerditoſzti Goſzpona ſzvoga, y proroka zeſzmehavaliſze, y vſzi, koji biliſzuſze ſztekli, da vide ovo tuchenye ſivine néme, neznajuchi razluchiti koi nerazumnejſſi zmed oveh bilbi, jeli oſzlicza, ali pak Prorok Goſzpon oſzlicze. Opala je na zemlyu oſzlicza, ali kihache iz Ruk *Balaam* niſzu opale, nit ſzerditoſzt v-ſzerdczu nyegvem jadovitom preſztala, nego viſſe y viſſe nyu tukel, bil, y

vu-

vudarcze dodaval, y z-tem vekſſi ſzmeh gledajuchem chinil. Odperl je zadnich Bog oſzlicze chelyuſzti, y ona z-ſaloſztjum govoriti kakti chlovek pochela, nyemu milò govorech: *Quid feci tibi? cur me percutis?* kajſzemti vchinila, y vuchem tebe jeſzem zbantuvala, y kakov zrok imas mene tak nezmernò tuchi? na ove réchi, y veliko zaiſzto chudo, bilbi moral *Balaam* genutiſze, y ſzerditoſzt vtáſiti; ali ni tho vchinil, nego zpozabivſſiſze z-chuda, odgovoril oſzlicze prez razuma, koja drugach razumnò nyemu govorila je: *Quia commeruiſti, & illuſiſti mihi: utinam gladium haberem, ut te percuterem.* Tebe tuchem, kajti jeſzi vredna, ar zrok jeſzi, daſze z-mene, koji vide zeſzmehavaju: dabi imal pallos, tebe bi ſzkonchal y vumoril. Ali kakov pravichni zrok je, pridaje oſzlicza, tak velike ſzerditoſzti? *Nonne animal tuum ſum, cui ſemper ſedere conſueviſti uſque in præſentem diem?* niſzemli tvoje ſivinche? niſzemli vſzigdar tebi ſzluſila, kadaſzem tebe noſzila na mene, kam dojti hotel jeſzi? *dic quid ſimile unquam fecerim tibi?* povechmi jeſzemli kada tebe zbantuvala, kak ſzada nepravdenò tho ſzudis? nit z-ovem vſzem jos potiſſilaſze y preſztala ni *Balaama* ſzerditoſzt, na znanye vſzem, da koi prepuſztíſze od ſzerditoſzti preneſzti, proti ſztvaram nerazumnem, takov ſzam je nerazumen bedak y norcz, nit razme zroke, nit ſzpozna chudo: y pervlye kak bilbiſze ſzterſznul *Balaam* od ſzerditoſzti, potrebno bilo je, da Bog nyemu ochi bilbi odperl, y Angela bilbi videl ſzebi grozechega, y ſzebe pokarajuchega. Ibid. ✝. 29 ibid. v. 30.

NN. moji, chuli jeſzte ovo pripechenye y ſzmejaliſze jeſzte iz nyega, y zrok ſzméha imali jeſzte: ali jeli nevidite, da iz *Balaama* zezmehavajuchſze, iz vaſz iſzteh zeſzmehavaliſze jeſzte, ar on pravdeni zrok ſzmeha, koga imaliſzte rádi ſzerditoſzti *Balaama*, vi takaj nyega vſzakoteromu dajete, koi vaſz vidi y gledi, kada ſzerditeſze bedaſztò y norſzkò proti nerazumnem y némem ſztvaram, iz vaſz zeſzmehavatiſze? dabi on ogeny proti komu ſzérditeſze, koi je vaſz ſzpekel; dabi on merzli veter, koga ſzerdítò kunete y preklinyate, kajti vaſz merzli;

dabi on desgy proti komu blaznite, kajti mokri poszta jete, mogel govoriti; dabi on vol, kony, ono fivinche, koje tuchete; bijete, nerazumnò, fzerditò, y nemilofztivnò, moglo govoriti, *quid feci tibi*, kajfzemti vchinil; bi vfza ova rekla, y vafz opitala, *cur me percutis?* zakajme tuches, kunes, y preklinyas? ar ja nechiním nikaj iz hmanyoche, nego iz nagnyenya néme moje nature, y pohlepenya. *Nonne animal tuum fum, cui femper federe confvevifti usque in præfentem diem?* nifzemli ja fztvorjenye Bosje, na ov fzvét dano na fzlusbu tvoju? y kuliko krat nifzem bil na tvoju hafzen, y na tvoju fzlusbu? ako fzada kaj chinim proti tvoje volye, nechiním hotech tebe zbantuvati, nit chiním znajuch, nego chiním, kajti mene Bog hotel je tak, y z-takvem nachinom chiníti. Zacherlyenyujtefze od fzrama NN. kada vu ovom pripechenyu vafz ifzteh vu vaffeh chíneh vidite, y kada gledech norfzku y bedafztu *Balaama* fzerditofzt, vaffu izpifzanu vu ove gledíte; prefztanete adda vech vu takveh prilikah fzerditifze, y ako vaffe naglo vruche kervi nagnenye, ogeny fzerditofzti prime; zadúflete, y vgáfzete nyega z-razumnofztjum, y z-fzterfznofztjum, pokehdob je norfzkò, bedafztò y nerazumnò kakfzmo chuli, y kak fzvedochi zmed
Prov. 12. v. 16. Kralyev naj razumnejffi *Salamon*, nagnyenomu biti na fzerditofzt. *Fatuus ftatim indicat iram fuam.*

Ali dofzta govorili jefzmo od bedafzte y nerazumne fzerditofzti, koja kajti je nerazumna, nemore biti prez greha konchemar maloga; vellim maloga, kajti ako je zdrusena z-kletvami, z-preklinyanyi, z-blaznyenyem, ali z-drugem pohtenyem proti Bogu, Gofzponu y Sztvoritelu vfzeh oveh fztvarih, vre znate, da takva fzerditofzt greh je fzmertni. Y tak hodmo tolnachit drugi razlog fzerditofzti, kakfzem rekel gore, greffne y nepravichne, koja nebiva kakbi morala biti rádi pobolffanya greffnika. *Irafcimini ubi eft culpa, cui irafci debeatis.*

Ni dofzta NN. fzerditifze rádi pregreske, da pravichna bifze mogla rechi naffa fzerditofzt, nego na dalye potrebno je, da fzerditofzt ova konecz y czilly ima pobolffanya pregreske; illiti

illiti dasze szérdimo rádi pregreske zatho, kajti hochemo pobolssanye pregreske imati. Odkuda kada koi zmed vasz szérdisze rádi koje pregreske, koju neselí tuliko pobolssati vu blisnyemu, kuliko blisnyega z-szerditosztjum szvojum trápiti, y tak szerdisze szamò; da szpuni volyu y szerditoszt szvoju, takov greśsí; kajti szerditoszt nyegva, nit On nima konecz y czily pravichni, kogabi moral imati, tojeszt pobolssanye blisnyega. Tulike lyudi szerdite dabi pitali zroka nyihove tak velike szerditoszti, bi chuli nye odgovarjati: videch onu falingu, ono pomenykanye, nemoremo zdersati razszerdlyivoszt nassu, da nebi z-chínom y govorenyem nyu, proti takve blisnyega falinge ochituvali. Adda morasze rechi, da takvi neszérdesze rádi pobolssanya krivnye, ali falinge vu blisnyem koju vide, nego rádi szpunyenya nerazborne szvoje pohotnoszti: nit takovi zpaze, da z-ovem nachinom raszerdivssisze, szpodobni bivaju, k-onomu, koi neznám jeli prez pameti zdrave, szkochi na konya, y nyega puszti derchati prez vuzde, y za szobum krichechemu, y szebe pitajuchemu: *kam káni iti*, ali pak, *kaj káni szebe na konyu vumoriti* odgovarja, *quò illi libitum est*, kam kony hoche iti, tam idem y derchim. Jeli z-ovem nachinom vekssa sztran lyudih neszerdisze? od ovud dohagya, da kada vidimo jednoga szerditoga, y krutò raszerdgyenoga, ni nachina nyega vtásiti, nit sztraha, nit pogibeli, kojabi nyega zdersala, y vkrotila; ar preneſſen od nevkrochene szerditoszti, *quo illi libitum est*, tuliko kune, tulikò preklinya, y chíne nedosztojne chiní, negledech ni na one, koji nyega chúju, ali vide, nitsze sztrasech, y poszluhnujuch, koji nyega opominaju, nego derchí y pusztísze poleg volye, y szpunyenya szerditoszti, y pohotnoszti szvoje. Y jeli stimate vi, da ovakva szerditoszt ni vredna groznye denessnye Odkupitela nassega: *qui irascitur fratri suo, reus erit judicio?* znam, da vszi pohotnoszti y nagnyenya prekoredna imaju, y ova vu nekojeh jeszu vekssa, vu nekojeh menyssa, ali kaj z-toga? morebiti z-ovem zrokom stimaju szerditczi, da bude szprichana nyihova nagloszt, y szerditoszt bedaszta? posztavemo priliku jednu, da znaśslasze je, kak y nahajasze jedna velika Góra, vu koje prevno- Lucianus

ge Jame; y duplya jeszu, iz kojeh neprestajni Vetri púffu. Prebivajuchi pako lyudi pri ove Góre, znaslifzu takaj nachin (kakfze y nahaja vu vodah, kojefze na vugodnoszt y haszen obrachaju, koje pervlye na nepriliku y kvar bileszu) da zatverdilifzu vfze jáme y duplya ove Góre, tak da vetri prejaki z-vihri, y ż-naglosztjum nemogu puhati, nego fzamò po fztanoviteh lukniczah izhagyati, koje kada y kuliko bi hoteli odpirati, y veter prek nyih puschati, ali pak zapirati mogu: na fzpodobu zpelyavanya (a) *vodneb vu zemlye slébov*, ali pak *plavnicz* vu varaffih.

Znamo dobro NN. da fzerdcze naffe puno je nagnyenya y pohotnosztih tak, da nigdar nepochine y ova negda y negda tak naglo púffu, da vesz myr, Pokoj, y lyubav proti blisnyemu zatfraju, ali mi moramo tak veliko zlo preprechiti. Razum nafs z-pomochjum Bosje Miłosche, koja nigdar nemenyka, mora zderfati, y kakti na vuzde imati ova naffa nevkrochena nagnyenya y pohotnoszti, navlasztito pak naglofzt *raszerdlivoszti*, zatvérdech vratta y duplya naffeh chuteny, tak da prek nyh nigdar nezíde nagli viher fzerditoszti, nego fzamò prek nyh izide ona szerditoszt, y veter fzerditoszti puhne, koi na haszen, ne nakvar blisnyega more biti, y myr fztanoví; nepodígne pak karke, halabuke: y po ovom nachinu naffa nagnyenya y pohotnoszti nebudu nam na kvar, nego na hafzen. Vu thom vfze fztoí NN. kajti, kada púffu y podignejufze naffa nagnyenya, pohotnoszti, navlasztito pak szerditoszt, proti nefztajemo, nit nyé nezderfavamo, nego vfza sírom vratta naffeh chuteny odpiramo, ofzebujnò pak jezik, y vusztа naffa, puschajuch jezik klopotati, doklam hoche tepszti. Kaj nam adda haszní, ako naffa fzerditoszt, y mi jeszmo vusgalifze rádi pregreske blisnyega, kada nyu y nafz nerávnamo poleg razuma, nit nyu odregyujemo na pobolffanye blisnyega; takva fzerditoszt kuditifze je vredna kakti grefsna y skodlyva, koju oziva Sz. *Jacob* Apostol, lyubav fuhku proti blisnyemu
Jac. c. 3. *Amarum zelum*; ar neporagya myra, nego halabuke, y klo-
v. 16. potanye; nepobolffava pregreske, nego nym vekffi zrok dáje.

(a) aquæductus

Ali

Ali rechete, pripechafze vendar, da z-krichem ovem, fpotom y káranyem vnogifze fzterfzneju y pobolffaju, kada nafz vide ovak jakò fzerdíte, y prefztaju nafz bantuvati y kvarne chiniti. Pazite, jefzteli kada chuli fzrechen (a) *dogogyaj*, koifzę je pripetil *Neaclefju* gláfzovitomu Malaru? zmalal bilje ov konya, y tak nyega z-farbum ófznoval, daszeje videl, kakti pravi naturalszki, ne pako malani kony: szamò jedno vendar nyemu menykalo je, dasze pénniti ni mogel kak naturalszki kony, y zverhu ovoga dugo vremena, vucheni Malar jesze zaderszaval, vszu szkerb, vszé znanye szvoje pridaval, ali vfzigdar z-neszrechnem dogogyajem; ar ni mogel znajti farbe, kojabi zverffenò tho szpunila. Zatho posztal szerdit, prijel v-ruke sztanovito orudelye, illiti pero Meftrie szvoje y v-kip hitil, y vuprav pripetilosze je nyemu hititi, vu ono meszto kipa, na kojem vuzda iz chelyuszti zmalana bibila, y tak zverffenò pénnu konyszku osznoval y prilepil je na kipu; koja veliko preftimanye, y naj vekffu vrednoszt kipu dodala je. Videvffi Malar szrechnò zverffenye szerditoszti szvoje, nyè zahvalilszeje, y nyu vu drugeh szpodobneh prilikah na pomoch zval; ali vnogò razluchenem dogogyajem; ar napotlam z-szerditosztium navadnum, kulike osztále druge szvoje malarie zversfiti je hotel, tulike je pokvaril. NN. davamsze pripecha, da z-spotom, z-krichem, z-káranyem, y z-szerditosztjum sztersznesze drugi, y presztáne vasz bantuvati, vasz kvarnę chiniti, ali nazlobuvati; veruvati vam tho takaj morem; ali tho vuprav pripecheny e bude jedino, *Neaclefſa* Malara. Y daje tho isztina, naidete mi vnoga takva dogogyenya szrechna, med tulikemi drugemi vaffemi szerditosztjami, y chiní z-fzerditofztjum vufganemi? Najdete zaifzto tuliko y tulikokrat z-fzerditofztjum vaffum zbugyene vekffe karke, y podignyene vekffe halabuke, y nazlobę znovich vufgane: najdete vu vafz, y vu drugeh blifnyeh vaffeh mir y mirovnofzt zméffanu, lyubav y pobofnofzt vgaffenu, ar oveh biva zrok fzerditofzt, kada nerávnafze ód Razuma.

(a) fucceffus.

Ali

Ali znajte zverhu toga, dabi takaj vszaki krat, kada szérditeſze, vam pripetiloſze vtiſſiti y vkrotiti z-takvem krichem, y ſzerditoſztjum malovrednoſzt, y poſpotanye onoga, koi vasz je zbantuval, ali bantuje, y preganya; niſtarmanye nikaj menye greſni nebibili, kak jeſzte greſni, kada vamſze nepripetí vtiſſiti, y vkrotiti: y zrok je kajti vaſſe nakanyenye, y czily nibil, da bliſnyi vaſs pobolſſaſze, vkrotísze, y ſztérſzne, nego da nyega bantujete, ali pak vaſſu ſzerditoſzt proti nyemu ſzpúnite. Bili takaj onoga, koi negda nadskochil bſbil z-nóſem y z-mechem nad *Jaſona Theſſaloncza*, y nyega z-razényem ozdravil, nepak ſzmert bilbi zavdal, kajti nyemu pripetiloſze bibilo, pravò vuperſzi nyega zaraziti, kade jáſzlu prederl bibil. Bili vellim takaj zatho onoga pravichnoga rekli, y nyegvo zarazénye prez greha; y bili ruku pohvalili, koja mech v-perſzi porinula je? nebi zaiſzto, kajti nakanyenye takvoga Zarazitelya ni bilo zvráchiti, y prerezati mozol jáſzle, nego kanil y czilyal je nyega vumoriti, y ſzmertnò zaraziti, y ſzerditoſzt glavnu, koju v-ſzerdczu imalje, ſzpuniti. Znate dobrò, da chíni takaj y della, akoprem vuſzebe dobra y Szveta, kakti Almuſtvo, molitva; poſztaju zlocheſzta y greſna, kada nakanyenye

Math. 6. onoga, koi nyè zverſſuje, je greſno. *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebroſum erit.* Kak nam iſzti Odkupitel naſs naſzveſcha: ſzada premiſzlite, jeli ſzerditoſzt vaſſa more biti pravichna, negreſna, y ſzlobodna, ako zvun toga, da je *iz ſzebe* y *iz nature* ſzvoje hman, y zlocheſzta, y zatho bróiſze med ſzedmemi glavnemi grehi; je takaj obláchena, zatepena z-hman, zlocheſztem y neſzlobodnem nakanyenyem, koje je trápiti bliſnyega, y proti nyemu ſzerditoſzt ſzpuniti?

Ako pak vi jeſzte zmed oneh, koji z-ſzvojum ſzerditoſztjum káne, daſze bliſnyi vkrotí y pobolſſa, vellim vam, da vu ſzerditoſzti vaſſe negreſsíte, kaiſze doſztoi nakanyenya, y czillya vaſſega; ali vnogò boimſze da greſsíte, kaiſze doſztoi nachina ſzerditoſzti, y prekorednoſzti vuſganoga ſzerdcza, y tak *trejti* razlog vu ſzerditoſzti potreben, vam menyka.

ka. Da jeden vrachitel fzpuni zverffenò dufnofzt fzvoju ni dofzta, da vrachtva prilófi, y prepiffe proti betegu, kojega zvrachiti hoche, nego takai potrebno y dofztojno je, da z-merum y *z-razlogom* nyè prepiffuje; ar naj bude kak hoche vrachtvo vufzebi dobro y hafznovito, akofze preko reda y mere, y prez razloga vzimlye, biva fzkodlyvo. Ona Matti fzérdifze, krichí proti fzinom fzvojem; kajtifzu malovredni, nepokorni, fzamoládni, nepobofni: klopoche proti Mufu; kajti je potepuh, Igras, nefzkerblyv za hifu y drufinu, y ovak z-krichem ovem, klopotanyem y z-fzerditofztjum terfzifze fzine, Detczu na dober put, y Mufa na gofzpodarfztvo bolyffe dopelyati. Nakanyenye je dobro ovo, ali kaj? Ona od jutra do vechere drugo nechiní, kak kléti, fpotati, szerditisze. Y gdo nevidi, da ova fzerditofzt ni prek reda y razloga, koja ni hafznovita, nego skodlyva; ar fzini, Detcza privucheni k-onomu krichu, onem groznyam, nebojazlyvi pofztaneju, nit vfza ova v-fzerdcze prijmlju, nego bivaju tverdokornejffi: Mus pako zagluffen od vfzevdilnoga klopotanya besí, y dalekofztoí od hife, nefzamò po dnevu, nego y po nochi; kajti od nepreſztajneh kletvih, koje chuje, ftima y oziva hifu vraga, y prebivalifche pekla. Kak bolye napredliva, y hafznovita ô dobra fenna! bibila tvoja fzerditofzt, dabi nekuliko bila razumneiffa, dabi z-merum y z-razlogom bila vuchinyena! Ti kríchi y fzérdifze na fzine, Detczu, ali fzerditofzt ravnaj poleg razuma; neblifzkaj z-rechmi nepoftenemi, z-preklinyanyem, z-kletvami, nego grózifze z-rechmi razumnemi, y zvérffi onu kaftigu razbornu, zkojumfze grozis; y ovak prez dvojne vpokóris Detczu, y fztrah nym dodás. Pokaraj Mufa, akò je malovreden; ali zdérfifze od fpotóv, od kletvih, krichev; y zverhu vfzéga vchini pokáranye vu takve naredbe, da lyubav, ne fzerditofzt videlafze bude; glédech na vreme, v-kojem pokarati mores, ne pak vu vinu, ali v-neprilike, vu koje nahajafze tak, da v-pamet y vu szerdcze, tvoje pokaranye mus y tovarus tvoi prijeti nemore, nit vu nyem

N dobro-

Pars II. Conc. Balth. Mattakovich.

dobrovolitisze. Y tiGoszpodar hise y drusine, koi vnogo szkerblyv za hisu jeszi, zakajsze vszaki dan vidis, y chujes tak szerdit? zakaj? odgovárjas, da nebi tho chinil, nebi meni pokorna senna bila, nit jedno drusinche bojalosze: vsza pozlu bi issla, y vszaki bi povolye szvoje chinil? nakanyenye tvoje je dobro; ali oni pogledi gresni y sztrahoviti, one rechi, koje govoris z-obssanosztjum Imena Bosjega, one spotnicze nedosztojne, one nechiszte kletve, koje iz vuszt tvojeh izhagyaju, jeli tebi vidijusze lasztovit nachin za zverssenye dobroga tvoga nakanyenya? za pobolssati jedno zlo, jos veksse chinis; ar za pokarati lenoszt sennetvoje, y drusine okolo hisneh poszlov, y polya, nepazis na obssanoszt Boga, y Iména Nyegvoga; z-kletvami, z-blaznyenyem tvojem, vuchis zlo drusinu, y hman peldu dajes. Kak napredlyveisse bibilo tvoje nakanyenye, z-napredkom Dusse y hise, dasze nebi dál preneszti od szerditoszti prek reda, y nyu bi zdersal, y bi miszlil za protimbu, vu myrnoszti, y krotkoche: ar ako je isztina, da tvoje szerditoszti czilly je pokáranye y pobolssanye, oneh faling y pomenykanyh, koje nate szpada pokarati, y nyé pobolssati, kakje moguche, dabi mogel zadobiti takov czily y nakanyenye, z-razumom od szerditoszti preneslenem? Vam dopuscha, dapache zapoveda Sz. *Gregur* ó Goszpodari hise, dasze szlobodnò szérdite proti vasse Drusine za pokárati, y sztersznuti nyu; ali vam prepoveda, dasze pusztíte preneszti od szerditoszti: *omnes qui præsunt, irászeli debent, & tenentur irasci, sed non turbari.* Jeli videsze vam, da jeszu iz selye pobolssanya, oni krichi; ona preklinyanya; ona pospotavanya; koja vure y vure czelle terpé, vszu hisu Múte, y szuszedom neprilike zavdavaju?

Pomp. l. 1. c. 4. Dohaja mene vu ovom isztom hipu napamet, ona Pechina vu *Afrike*, od koje szpominasze *Pomponius Méla*, leseche na vudaru Juga; da akosze szamò gdo malo z-rukum dotekne ove pechine, vsza iz temelya genesze, raszérdisze, y iz nye veter podignesze, kakti na fantenye; y z-tulikem vihrom pusse, y tulik prah podíse, da pokoja y zavjetja, szkoro do zvezd

ni

mochi najti; nitsze potíſſi, doklam vesz prah blisnyeh oneh mesztah nepodigne, y nili ovo priszpodoba oneh ſzerditczev, od kojeh govorimo? naj malò szvekervu szneha z-rechjum, ali z-kakvem nepremislyenem chínom dotekne; genesze z-takvem vihrom, da nezadovolysze z-ſpotmi, koje na nyu hitila je, nego takaj proti onem zlo govori, koy nehte nyenye spote poszluſſati: ako gdo doide nyu pohagyat, taki vpelya v-razgovor ſznehu: ako ide na piacz, po vszem putu, y vuliczah, pokojeh z-pajdaſſiczami hodi, y domov povráchasze, od sznehe govori: v-Czirkve z-szuszedami zlo od nye klapi, nit pochine nitsze potíſſi, doklam obchinszki glasz nepodigne pri vszeh blisnyeh ſzuszedeh, Meszta, ſzella, y varaſſa onoga, koji nyu poznaju, od hmanyoche ſznehe. Ona ſenna zakonszka, chuje od ogovorlyvoga Jezika nekoteroga, da Mus nyenyn viſſe, nego bisze doſztojalo, priaznoga szebe káse proti one ali ove ſenne; na ov glaſz, y teknyenye, kakov viher nepodigne vu hiſe, kulika morguvanya, ogovarjanya po vſzeh ſzuſzedsztva ſztranah, ſenna nyegva neraszéje, vi vſzi, kojime chujete vre dobrò znate, y ſzpoznaliszte, prez toga, dabi ja vam povedal, y jeli vidijuſze vam pokáranya iz dobre ſelye? jeli vidivamsze ovo veliko klopotanye potrebno, za pokárati, ali pobolssati falingu, krivnyu, koja nai bude iſztinszka, y krutò velika kak vellite, vszigdar vendar je meynſſa od zla onoga, kojega vi chiníte; ar z-vaſſum prekorednum ſzerditosztjum drugo nechiníte, nego pridajete jeden novi y dvoi-verſztni, y morebiti ſzto-versztni greh k-grehu bliſnyega. *Plus iraſci, quam raſcendum eſt, peccatum peccato addere eſt.* tak velli Sz. *Bernard*, koi tho potvergyuje. Y ti dobri chlovek, koiſze ſzerdis rádi onoga kvara, kojega vidis nà polyu, y szétve vuchinyenoga; rádi oneh ſpotov; rádi onoga bantuvanya, kojega od drugeh prijeljeſzi; y z-ſzerditoſztjum tvojum ſelis nym vu prilike proti ſztati, y morebiti naskoditi; jeli tho pravichni nachin za tvoi czilly, nym ſelyeti neſzreche, y jezero groznyh napijati; govoriti pred vſzemi, z-kojemiſze zesztajes od tvojeh nepriate-

kov, podigavati vu szerdczu oneh, koji te chuju, y navlaszti-
tò tvoje Drusine, proti nym ogeny nazloba y szerditoszti? y
ovu szerditoszt tak vusganu, za pravichnu szerditoszt jeli ozi-
vali budete? naj bude kak hoche szveto nakanyenye, y czilly
vasse szerditoszti; ona zatho neosztane prez greha velikoga,
vellim prez greha velikoga; ar akosze razléje na krivicze ve-
like, ali réchi nedosztojne, kak visseкrat pripechasze, da je zrok
ogovarjanya, szpachke; toje ochiveszto prez potvergyava-
nya: ako pak ona nerazlejesze na krivicze, ali réchi nedosz-
tojne, nego osztane vsza vu szerdczu vassem, onda obrachasze
na nazlob, y jál dugo vremena terpechi, koi takaj je velik y
szmertni greh.

Kaj ftimate kaj je jál illiti nazlob, velli Sz. *Augustin* ni dru-
go, nego ona szerditoszt, koja iz vnogeh nepovolynosztih pora-
gyasze, y obsztaje dugo vremena vu szerdczu: *odium est ira
vetus, ex pluribus causis collecta, diuturnò tempore perseverans.*
Y da Sz. *Thomas* ochiveszto znamenye vam dà, po kojem mo-
rete poznati, jeli ona szerditoszt, koja vasz vusise, iszta y sza-
ma szerditoszt, kotera iz szebe ni, nego máli greh; ali pak
je nazlob, koi vszigdar szmertni je greh, vu kratkeh réchih
razláse razluchnoszt, y ova je: da szerditoszt malò vremena
terpi, nazlob pak dugo vremena. *Ira subita est, odium verò
diuturnum.* Povechtemi NN. kakva znamenya nahajate vu
vasse szerditoszti? vidim, da rádi nepovolynoszti, y bantuva-
nya prijetoga zevszemi govorisze, vszem pripovedasze; szker-
bísze da vszi besé, da vszi oduré onoga, koi vasz zbantuval bi-
bil. Vidim, da prehajaju dnevi, y takaj tiedni, y joss terpi,
nit vgasznul je ogeny vu szerdczu vassem proti onomu, koi
vasz bibil rasszerdil. Vidim, da z-hman okom ględíte onoga,
koi vam bibil dal priliku, y zrok szerditoszti, besíte zesztajanya
znym govoriti, y nyega pozdraviti, y ako vam je prilika nye-
mu odvernuti, nezamudíte; y jeli nevidivamsze ovo ochivesz-
to znamenye velikoga nazloba? *Ira subita est, odium verò diu-
turnum.* Neverujte adda, da je jeden, szamò tolnách zversse-
no-

D. Th. opusc. 5. §. non occides.

noszti, opominanye Sz. *Paula*, *Sol non occidat super iracundiam vestram*, neprepúsztite szuncze zapaszti vu szerditoszti vasse; nego je jedina protimba, koja preobchuvava od greha szmertnoga; ar ako szerditoszt szada vusgana, taki nevgaszne, nego czellu noch gorí, chiní takov pogor, y ogeny vu szerdczu vassem, da vszu zatére lyubav. Eph. 4

Ali doszta govorili jeszmo od greha szerditoszti, y velikoche grehote ove tak obchinszke; hodmo szada na protimbu y nachin, z-kojem proti sztati, branitisze, y szterszнuti moremo. Ako kajti more pripetitisze ono, kajsze pripecha vu vrachenyu tella, da zbog prevelike teskoche, koju ima betesnik vu prijemanyu vrachtva, potrebno je kuliko naj vech je moguche, od isztoga vrachtva odvzeti vsze ono, kaj nye chiní odurno; zatho Ja takaj vam napre posztavlyam za potrebno y kruto zverssenо vrachtvo: najmre: da *nikaj negovórite*; nikaj *nechinete* takvoga, nakaj vasz szerditoszt nagovarja y podsíse: vrachtvo ovo szerditczem budesze videlo nemoguche zverssiti, ali terszilsze budem, da lahko nye zversé y vzeméju, z-nachinom oneh raszmisslyavanyih, koja veliku sztran suhkoche, od ovoga isztoga vrachtva odvzeti mogu. Secunda pars.

Nekanim ja ovde vam rechi; da nemorate vu takveh prilikah bantuvanya, vu vasz chutiti genyenye kervi, illiti dasze nebi na takva bantuvanya genuli; da nebi nit volyu imali takvomu odgovoriti, ali kaj vchiniti, ar ova jeszu, koja kerhkocha nature z-szobum donassa, nit jeszu pod ládanyem nassem, y oblasztjum razuma: nego kanim vam rechi; da ovem *pervem genyenyam*, koja vu vasz chútite, y kerhkocha nature szobum donassa, nepodajtesze volyni; nit ona, kojaszu povolyna pohotnoszti, naj nebudu volyna razumu; y koja razumu dosztojna jeszu, ne pak hotenyu, ona najsze zverssé. Y zatho kada chútite vasz genyene od szerditoszti, neodluchite nikakvo dugovanye *vuchiniti*, *govoriti*, nego mirujte, múchete; buduch vi szegurni, kak vszevdilnò vasz iszteh zpoznanye y veschnoszt vuchi, da ako vu ovem genyenyu y kipenyu kervi, ali kaj chiníte, ali govorite; vassa

szer-

ſzerditoſzt, na ſzpodobu nagloga y obilnoga Potoka, koi predirajuch naſzipe, obléje y potopí, polya, ſzétve y verte, vaſsa vellim, ſzerditoſzt neprepuſztí, da nebi z-povodnyum nagleh réchih, y z-potopom chínov nedoſztojneh obléjala, greſsnò y nevrednò tak druſinu, ſzuſzede, dalechne, priatele, kak takaj y iſztoga Boga zbantuvala.

Seneka on veliki Vrachitel chlovechanſzkeh pohotnoſztih, *pervich* govori od ſzerditoſzti, kak je ſzama vu ſzebi, y nyenoga zverſſenoga vrachtva, y velli, da naj vekſſe zmed vſzeh vrachtvo je odvláchenye. *Maximum iræ remedium mora.* Ali kaj, malò haſzní z-zrokmi kazati krepoſzt y moch kojega vrachtva, ako nepoveſze nachin, kak ono moraſze jemati; zatho govori *drugoch* od ſzerditoſzti, kakſze vrachiti mora vu chloveku, y vrachtvo ovo na dva falata y talya razdelyuje, y vuchi vſzakoteroga ſzerditcza, kak mora nye posreti, ako proti ſztati, braniti-ſze, y ſzterſznutiſze hoche: *Cùm iratus fueris nihil agas*, nut pervi falat: *Nihil dicas, quod ab ira imperetur*, nut drugi falat. Kada ſzerdit budes nikaj *nechini*; nikaj *negovori*, nakajte ſzerditoſzt podſiſe. Tak je NN. ako z-iſztine ſelite vaſz ozdraviti od tak zakorenyenoga zla, y skodlyivoga, potrebno je, da primete ovò vrachtvo. Nikaj nechínete, nikaj negovorite nakaj vaſz ſzerditoſzt podſiſe, *nihil agas, nihil dicas, quod ab ira imperetur.*

Senec. l. 2 de ira c. 26.

Chiní ſzerditoſzt, velli Sz. *Thomas* Navuchitel Angelſzki, vu chloveku vſzakomu troja velika zarazénya. Zarazi *razum*; y tak nevidi kaj je pravo: zarazi *pamet*; y tak ſzpozábiſze iz dobrochinyenya, iz obechanya, y iz odluchenya ſzvetoga: zarazi *volyu*; y tak nenagiblye nit nelyubi ſzerdit chlovek, nego neſzlobodna, y skodlyiva. *Ira lædit naturam, tripliciter: primò lædit rationem per obſcurationem; ſecundò lædit memoriam per oblivionem; tertiò lædit voluntatem per malam affectionem.* Y ako on, koi je vu ſzerditoſzti, nima nijednu zdravu duſſe jakoſzt, kak bude chinil y govoril zdravo? dabi hitili vu ogeny falat magneſſa na prah ſztuchenoga, y nagnuli glavu za podehnuti dím; tak pijani y omámlyeni bi oſztali, dabi vamſze hisa vſza iz te-

D. Th. in Math. 5.

melya

melya preobernyena videla, zídi y krov zruſſen: jaj vam, dabi vu takvom omámlyenyu putuvali, na vſzaki vaſs korachaj bi opali; nit drugo zaiſztò vrachtvo y protimbu proti pádanyu, y omámlyenyu nebi imali, nego pochinuti, doklam glavo-vert vam bi preſztala. Ovo vuprav chiní ſzerditoſzt, y ovo vrachtvo je proti nye. Zmeſſa, y zbludi pamet, y ſzerdcze tak, da protivne ſzebi ſtima rodbinu, priatele y vſze druge oſztale: ſzudi bantuvanya, y kvare velike, koja vu ſzebi nikaj niſzu: ſtima, da vſza druſina je zblugyena, dersí da poſtenye je vzeto, imetek pomenyſſan, vſza hisa zatrena: jaj takvomu, koi v-ſztalliſſu ſzerditoſzti ove, ali govori, ali kaj chini: ar takov vu grehe vnoge y velike prepada; od kojeh ako ſelí preobchuvatiſze, potrebno je, da on ſzebe ſztégne y zdersí, doklam glavo-vert ſzerditoſzti preſztáne, koja pri nyem prebiva, hochu rechi; potrebno je da pochíne, illiti da nikaj *negovóri*, da nikaj *nechini*, doklam, terpí ſzerditoſzt.

Ali ovde ſzpametujemſze iz onoga, kaj vi ſzami vam naproti poſztavlyate, y vellite; da ovo vrachtvo, akoprem preverlo, nemoreſze vſzigdar zverſſiti, ar viſſe krat pripéchaſze, da chlovek mora z-ſzobum odluchiti, nekaj govoriti, y nekaj chiniti, da proti ſztane zlu ovomu, koje z-odvlachenyem gorſſe, y nezvrachlyivo bi poſztalo. Vam odgovarjam, da takva potrebocha govorenya y odluchenya ſzamò v-jedne prilike more dopuſztitiſze: najmre kada ochiveſzto je, da govorenye y odluchenye more popraviti zlo ono vre vchinyeno, ali naſztajajuche prez kvara duhovnoga, onoga koi raſzerdíſze; y onda vu takvom pripechenyu kadaſze ſzerdcze z-ſzerditoſztjum vusgano gene, potrebno je k-Bogu vtechiſze zasganò, da ſzerditoſzt prek reda y mere neplahne; kakti razumen Vrachitel Betesniku vu vruchine poſztavlyenomu chiní: ſillu preſzéche, male kaplye kervi izpuschajuch, y taki nyu zatverdi, da vnogò z-pogibeljum ſzmerti, iz betesnika nezíde. Y ov vuprav navuk nam je oſztavil Kralyevſzki Prorok *David*: *Iraſcimini & nolite peccare.* Raſzérdeteſze kada potrebnò y razumnò je: *Iraſ-*

cimini

cimini, ali niſtarmanye chuvajteſze, da ſzerditoſzt neplahne na prekorednoſzt, ali réchih, ali kriveh chínov, *& nolite peccare.* Navuk ov, *David* akoprem nam bibil oſztavil, nigdar vendar nyega vu ſzerditoſzti ni poprijemal, nit ſzebe poleg nyega ravnal, znajuch, da on krutò pogibelen, akoprem ſzloboden bibil; zatho ſzegurnejſſega, koga gore povedal jeſzem, vu ſzerditoſzti ſzvoje je poprijimal, y tak vu prilikah v-kojeh ſzerditiſze bilbi primoran, je muchal: *turbatus ſum, & non ſum locutus*, y kuliko goder oholni, y protivni, y nazlobni nyemu bi bili nyegvi nepriateli, on vendar niſze nit malo genul, nego miruval: *Cum his qui oderant pacem eram pacificus*, na tuliko, da vchinech ſzebe volynò gluhoga, némoga y kakti nechutlyivoga; videlſze je, da nit chuje, nit odgovoriti zna; y tak nye nit karal, nit spotal ni, akoprem znal bibil vſze nyihove protivnoſzti, jále, nazlobe, koje proti nyemu vchinili jeſzu, kak ſzam od ſzebe y od nyh ſzvedochi. *Et qui in-*
pſ. 37. ℣. 13. & 14. *quirebant mala mihi, locuti ſunt vanitates, & dolos tota die meditabantur: Ego autem tanquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus non aperiens os ſuum. Et factus ſum tanquam homo non audiens, & non*
℣. 15. *habens in ore ſuo redargutiones.* Pripechaleſze jeſzu, y nadohajale takaj *Davidu* takve prilike, vu kojeh bilbi moral govoriti, ali kaj vu ſzerditoſzti vchiniti; vendar nit kaj je vchinil, nit kaj je govoril; ar znal je, da ſzerditoſzt ni zdrusena z-lyubavjum, y z-miloſztivnoſztjum. *Ira non habet miſericordiam, neque erumpens furor*, y zatho vreden od Boga poſztal, da nad-
prov. 27. ℣. 4. láditel nepriatelov ſzvojeh ozivaſze; da od Podlosnikov lyubiſze; da od blisnyeh ſzuſzedov Kralyev poſtujeſze; y da ladavecz zemlye obechane, y vſzeh Narodov Kraly imenujeſze.

Epilogus. Nut NN, kaj haſzní nepodatiſze ſzerditoſzti, y ogeny ov vgaſziti z-zdersavanyem dobrovolynem. Odlúchete adda od ſzada vu vaſſe vusgane ſzerditoſzti nikaj *govoriti*, nikaj *chiniti*, nakaj vaſz podſiſe ſzerditoſzt, y vusgano ſzerdcze vaſſe; y terſzeteſze, da budete naſzledniki Bosanſzkoga onoga meſtra, koi z-réchjum, y jos viſſe z-peldum ſzvojum vſze vuchil je, vu vſzeh protivschinah, v-obsanoſztih muchati, y vſza ban-

tuvanya

tuvanya dobrovolynò podnaſſati, y vaſz vſze poziva, da Nyega naſzledujete, y Nyega naſzledujuch, zaiſztò vredni nebudete pravde, nego vekivechnoga zvelichenya, Amen.

NEDELYA SESZTA PO TROJAKEH

Et habebant piſciculos paucos, & ipſos juſſit apponi. Et ſuſtulerunt quod ſuperaverat ex fragmentis ſeptem ſportas. Mar. 8.

Od Almuſtva.

Kaj bilo je potrebno, da Odkupitel za nahraniti vnoſinu 4000 lyudih, vzeme od Vuchenikov ſzvojeh, malahnu brasnyu, tojeſzt ſzedem hlébov, y nekuliko ribicz? ni morebiti mogel prez brasnya nyihovoga, z-obilnoſztjum nahrániti ovu gladnu vnoſinu lyudih, On koi vu Puschine *Sin* preſzkerbel bil je za hranu, y dal *Mannu* kruh Angelſzki, Puku Iſraëlſzkomu, prez broja vnogò vekſſemu? y ako hotel je vu kruhu chudnovitu, y preobilnu vſzem hranu z-chudom pokazati, zakaj nyega od potrebneh, y ſziromahov Vuchenikov vzel je, ne pak od bogateh, y vu imetku obilneh? zakaj tho vchinil je? chinyenye ovo NN. chudnovitu lyubav vu ſzebi zadersava; y doſztojnò je, da marlivò ovo pripechenye vi deneſz, kakti vam vnogò haſznovito, y k-vam za navuk vaſs ravnano, poſzluhnete. Exordium.

Vzelje NN. Boſanſzki Meſter od ſziromahov Vuchenikov, kruha malo braſſnyo, za nahrániti gladnu vnoſinu lyudih, da potom razmemo, da ſziromahu blisnyemu naſſemu duſni jeſzu, niſzamo Bogati podéliti, koji obilni jeſzu; nego takaj y ſziromahi, tojeſzt oni; koji tuliko nimaju, da nyim preoſztane za nyihove potreboche, y tak blisnyega ſzvoga moraju pomochi, nyega nadeliti y daruvati. Zapoveda nadalye Boſanſzki Meſter Vuchenikom, da pobéreju falátcze, koji zaſzichenoj vnoſine

sine preosztali jeszu; y iz preobilnoszti falátczev, kojeh szedem kossaricz chudnovitò osztalo je, hoche imati Bosanszki Mester, da razmemo, da vchiniti Almustvo je povekssati vnogò visse imetek, y visse dobiti, nego na Almustvo podelíſze; buduch isztinitò, da Bog vnogò visse onomu nadomeschuje, koi za lyubav y Ime nyegovo sziromahu podelyuje, kak on dal je y sziromahu darúval. Ovo je navuk, kojega vu denessnyem Evangeliumu Odkupitel napervò daje, koi navuk akoprem vszem ochiveszt je, nistarmanye kajti vam naj hasznoviteissi bi bil, dusnoszt moju stimam vam nyega obilnejssè raztolnachiti, y *dvoja* napervò pred ochi posztaviti. *Pervich*, da takaj sziromahi y vi musi dusni jeszte pod greh szmertni vassemu Blisnyemu pomóchi, nyega daruvati, nadeliti, y tho v-pervi sztrane. *Drugoch* povem, da vsze ono kaj sziromahu dájeſze, prikasujeſze; Bog nadomeschuje preobilnò vnogo z-vrednejssemi *Dobri*, y z-dármi szvojemi, ne szamò zemelyszkemi na ovom szvétu, nego takaj na drugom z-Nebeszkemi. Proszim poszluh y pochinyam.

Proposi-tio bifar.

Confir-matio.

Zapoved Sz. Almustva nevése szamò, kak vnogi stimaju, Plemenite y Bogate lyudi, nego vszaku fellu lyudih, dapache y one, koji z-szvojemi teskemi súli, y trudi sivu, kakszu Mestri, tesaki y Musi, akoprem y retkejssè, kak osztale druge. Ali daſze dobrò vputite, y iz temelya razmete ovu Zapoved, szudim da vasz potrebno je navchiti, kaj y kuliko ovde z-obchinszkem navukom navuchaju, knige, Navuchiteli, y Piszmo-znanczi.

Almustvo za czilly szvoj ima, pripomáganye y lehkotu sziromaha, tak kada kojemu Almustvo dájes, zatho dájes, da nyega pripomores, y zlehkotis vu sziromastvu; y kajti ovo sziromastvo more veksse y menysse takvoga biti, zatho nyegva, y vszakoga sziromaha potrebocha je veksſa y menyssa, y ova potrebocha je trojverſztna. *Extrema*, *gravis*, & *communis*. *Glavna*, *velika*, *y obchinſzka;* y vu vszake ove dusniſzmo zlehkotiti, y pripomóchi blisnyega nassega sziromaha, *z-onem vendar ſzamò, kaj nam ni potrebno*, y tho je ono, *kaj nam preoſztaje od naſ-*

ſeh

seb vſzeh *potrebocb.* Da bolye razmete jednu pojednu potrebochu, odpertejſse raztolnachiti *nye* hochu: y takaj pokazati, kaj je ono, *kaj nam je preobilno*, illiti *kaj nam od potrebocb naſſeh preosztaje*, y dusniſzmo potroſſiti, podeliti na lehkotu y pripomáganye blisnyega potreboche. *Extrema neceſſitas*, *potrebocba glavna je*, kada blisni naſs y ſziromah v-takve potreboche je poſztavlyen, da ako nyemu nepomóremo, ako nyega nenadelímo, pogibel je da nevumre; ali pak primoran bude tesejſſe od ſzmerti ſivlyenye ſiveti: kakti dabi bil koi tak gladen y ſelyen kruha, nitbi nyega drugach zaſzluſiti, nego greſſech to jeſzt z-tatbinami, z-lyudomorſztvom mogel, ali pak od glada bi vumreti moral, da ja ali ti nyega za on dan nebi nadélil, ali z-kruhom daruval. *Gravis neceſſitas, velika potrebocba* blisnyega je, kada koteri akoprem ima zadoſzti, za zderſavanye ſivlyenya ſzvoga, tojeſzt da ſiveti more, nit vumíra od glada; niſtarmanye poleg ſztaliſſa ſzvoga ſiveti nemore, nit ima potrebna za doſztojnoſzt ſztaliſſa ſzvoga: poſztavemo jeden Purgar, akoprembi imal kruha za ſivlyenye ſzvoje, y z-ſzamem kruhom primóran bibil ſivlyenye ſzvoje zdersavati, nebi pak mogel po ſziromaski ſzebe nit opravlyati, nit zakaj imal, ſzebi napotlam za hranu y opravu prevideti; takov vu velike potreboche poſztavlyen velſiſze. *Neceſſitas communis*, *potrebocba obcbinſzka* je, vſzeh bogczev vſzagdasnyeh, od hiſe do hise almuſtvo y kruha proſzecheh, po putu, y v-Czirkvah ſztojecheh, koji ſivuch ſivlyenye ſzvoje po proszjáchki zdersavaju. *Ona* pak *preobilnoſzt*, illiti preobilno iz kojega nadeliti, y zlehkotiti morajuſzę oveh ſzirot potreboche, je *dvojverſztna*. jedna *preobilnoſzt*, illiti preobilno je; vſze ono kaj preoſztaje *zverbu brane potrebne*: akoprem ovo preoſztajanye bi bilo potrebno za ſztaliſſa doſztojno zdersavanye, kakti poſztavemo; (peldu dajem vam prikladnu) dabi koteri imal kruha, y vina za ſivlyenye, y k-tomu gotovoga novcza za kupiti ſzebi mertuchlyivi y razborni za hisu ſzmok, y oſztalu hranu, y zverhu toga imalbi za opravu, y hise potreboche, vſza poleg ſztaliſſa ſzvoga. Druga *Preobilnoſzt je*; vſze ono kaj

preoſztaje ne ſzamò hráne, nego takaj ſztaliſſu ſzvomu, kakti poſztavemo; dabi koi zmed vaſz, zverhu potreboch ſztaliſſa ſzvoga, imal ſitek vu hambarih za prodaj, y gotovoga novcza za terſtvo, y zabſztuny lesechega.

Prepoſztavivſſi ova za vputiti vaſz: znajte, kadaſze blisni vaſs, y ſziromah nahaja vu *potreboche velike*, koja zoveſze *gravis necesſitas*, y nyu vre raztolnachil jeſzem, dusnoſzt vſzakoga vaſz je, nyega pomochi, konchemar nakuliko iz one vaſſe preobilnoſzti, vam preoſztaje od ſivlyenya, y ſztaliſſa vaſſega, pod ſzmertni greh. Y od ovud razmeti morete, jeli z-zrokom Szin Bosji nazveſcha, da tak tesko je vſzem bogatuſſem, illiti preobilnoſzt ſivlyenya y ſztaliſſa imajuchem dojti vu Kralyevſztvo Nebeſzko, kak tesko je morſzko debelo vuse prek vuſſeſs igle tenyke prepelyati; ar koi je zmed oveh bogatuſſev, koteri od preobiljá, y preoſztájanya oneh velikeh dohotkov, ſzamò ſztran naj menyſſu bi podelil vbogem, koji obterſſeni z-ſziromaſtvom, ne ſzamò na ſzkupoſzt lyudih tuseſze, nego viſſe krat na iſztu previgyenoſzt Bosanſzku láju, kakti dabi y Bog bil priſzkup vu previgyenyu nyihoveh potreboch. Ali kajti ja negovorim vu jednom varaſſu, kade Bogati y obilni bi bili lyudi z-imetkom, nego vu ſzellu, y varaſſu takvem, kade viſſe, menye, vſzi ſziromaski jeſzu; zatho nemoramſze zadersavati, da pokasem velikochu greha ovoga, koga chiní on, koi z-pohlyepenum ſzkupoſztjum vſze preoſztajanye láda, illiti vſze ono, kaj preoſztaje od ſztaliſſa; nego tolnachiti moram, onu oſtru y tverdnu dusnoſzt, koju vſzi imate pomóchi vaſſega blisnyega z-kakvum ſztranum y déllom Imetka vaſſega, akoprem *vſze ono*, kaj imate bi bilo potrebno za zdersavanye ſztaliſſa vaſſega, kada blisni tak v-velike potreboche y teskoche nahajaſze, da nezna, nit more ſzebi dobiti y preſzkerbeti potrebnu hranu, y tak dojde vu teskochu y potrebochu, akoprem ne zevſzema glavnu, koja je gorſſa od ſzmerti (y ovo retko pripéchaſze) dohagya vendar na onu, koju Navuchiteli zovu *valde gravem* krutò veliku, koja pelya na glavnu; y zatho nyu vnogi ozivaju *quaſi extremam*

tojeſzt

tojeſzt ſzkorò glavnu. Y ova je tha, kada koi tak tesko ſivlyenye ſive, daſze vnogem vidi gorſſe odſzmerti, y ſzmert povolyneiſſa kak takvo ſivlyenye, illiti tak, dabiſzi koi rajſſi zebral vumreti, kak tak ſiveti. Vu ove blisnyega teskoche y potreboche ſzkoro *glavne*, koja ni tak vu ſzellah y varaſſeh, kak ſtimate retka, dusni jeſzte vſzi pomóchi, kak z-obchinſzkem nachinom vuche Navuchiteli, akoprem nikaj nimate, kajvam zverhu ſztaliſſa vaſſega bi preoſztalo.

Jeſzte vi vſzi kakſzem rekel, ali niſzte jednakem nachinom ſziromahi; ar akoprem ni nijeden zmed vaſz, ali konchemar retki jeſzte, kojibi imali Hambare pune ſitka, ali leſecheh novacz, kojeh nebi vam potrebno bilo za zdersavanye vaſſega hise ſztaliſſa, niſzte vendar tak ſziromahi, dabi ſzamò *ono imali*, y *ne vech*, nego kaj vam potrebno je za vaſſe ſivlyenye. Y da je tak, nili morebiti iſztina, da vnogi nahajajuſze zmed vaſz, koji zvun potrebneh k-ſivlyenyu, imaju koteri vagan drobnoga ſitka; kakve zméſzi, ali koteri ſtertinyak vina, ali kúp dervih, ali kuliko Rajnichkov leſecheh? tak je, iſztina, chujem milò odgovarjate; ali iſztina je takaj, da y ono malo, kaj imamo viſſe od potreboche, budi kruha budi vina, ali novchecza, je odregyeno za kupichek volóv, kojeh potrebni jeſzmo, za opravu y obutely, za doſztojnò poleg ſztaliſſa naſſega v-Szvetek vániziti, za prigledatiſze v-betegu, y v-drugeh neſzrechah, koje viſſe krat dohagyaju, y nad hisu mogu dojti. Ah dobrò! vſze ovo kaj vi velite, da je odregyeno za potrebochu hise, je vuprav ono kajſzem vre rekel, potrebno za zdersavanye, ne ſivlyenya, nego ſztaliſſa vaſſega; adda konchemar zmed vſzega ovoga nekaj y nekoju ſztran. duſnoſzt je podeliti blisnyemu y ſziromahu, kada vu *glavne* teskoche y potreboche nahajaſze, ali krutò v-*velike pogibeli* ſivlyenya, ali pak vu ſzprevajanyu *teseiſſega* od ſzmerti *ſivlyenya*. Da pak ova dusnoſzt pomóchi, nadeliti vu takveh teskochah ſziromaha, z-onem kaj preoſztaje od potreboche ſztaliſſa, je velika, zvun ſzvedochanſztva obchinſzkoga vſzeh Navuchitelov, je potvergyavanye Evangeliuma, koi tho ochiveſztò nam nazveſcha; y chujte. Na

Na obchinſzkem ſzudu, kak imamo pri Sz. *Matheu*, Szin
Math.25 Bosji tverdnò poveda, y obechuje, da prez miloſzerdnoſzti odſzuditi hoche v-pekel vſze one, koji budu na leve ſztrani, y zbog kakveh grehov? rádi oſztávlyanya y preſztajanya chínov miloſzerdnoſzti: *Tunc dicet his, qui à ſiniſtris erunt, diſcedite à me maledicti in ignem æternum, eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare; ſitivi & non dediſtis mihi potum: hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus & non cooperuiſtis me: infirmus & in carcere, & non viſitaſtis me.* Y iſztina je, da na leve ſztrane nebudu ſzamo Plemeniti, preſtimani, y Bogati, nego vſzake fele, tak bogateh kak ſziromaskeh, tak plemeniteh, kak muſev y priproſzteh bude: ako adda zbog oſztávlyanya chínov miloſzerdnoſzti, moraju biti odſzugyeni v-pekel, ne ſzamò bogati, nego takaj ſziromahi, potrebno je tverdnò rechi y zavérſſiti, da dusni jeſzu ove chiné miloſzerdnoſzti, y Almuſtva chiniti ne ſzamò Bogati, nego takaj ſziromahi. Ali ako jeſzu ſziromahi kak mogu pomóchi drugem ſziromahom y nye nadeliti? kak? ne vre z-onem kaj nym je potrebno za zdersavanye ſivlyenya nyihovoga, nego z-onem kaj je potrebno za zdersavanye ſztaliſſa nyihovoga, y preoſztaje od ſivlyenya. Zapoved Almuſtva velli ovde, Sz. *Ambroſius* vſze vése: *Miſericordiæ communis eſt uſus, ideo commune præceptum omnibus officiis, omnibus ætatibus, & ab omnibus deferenda.* Nit veruvati moreſze, da je ſzprichan od ove Zapovedi koi ſztalis lyudih, nitſze znímlye od ove dusnoſzti Almuſtva Publicanus, nit vojak, nit mus, nit bogat, nit ſziromah; ar vſzem zapovedano je pripomóchi vbogo-
S. Ambr. mu y potrebnomu, réchi jeſzu iſztoga *Ambroſa*: *non Publicanus,*
in Luc.2. *non miles excipitur, non agricola, non urbanus, dives & pauper.*
ỳ.77. *Omnes in commune admonentur, ut conferant non habenti.* Ne, ne, potvergyuje Sz. *Ivan Chriſoſtomus*, nehászni ſzprichavatiſze z-
S. Chriſ. ſziromaſtvom; ar Almuſtvo je jeden put zmed putov pokore,
hom. 25. po kojem mora vſzaki hoditi: *Neque paupertatem potes ob-*
in Ep. ad *tendere: quandoquidem nec in illa pœnitentiæ via, in qua pecuniam*
Rom. *licet errogare, eleemoſynam dico, nec illic quidem nobis, ad mandatum exequendum objicit impedimentum Paupertas.* Vſzi jeſzte ſzi-

romahi tho vam verujem, ali niszte vszi jednako? jeszu ovde vnogi, koji imaju kruha do kruha vu preosztájanyu; jeszu koji imaju zverhu toga vszagdasni k-kruhu szmok; ali jeszu takaj vnogi, koji nimaju nit za jeden szamò dan falatecz kruha, nit drobtinu szmoka. Jeszu vnogi, koji imaju opravu za szvetke y dneve delatne; y vnogi jeszu, koji z-kem bi pokrili tella szvoga golotu nimaju, y tak k-Messe y k-Prodechtvu doiti nemogu. Szada pazite, kaj velli nasz nai Milosztivneissi Odkupitel: *Qui habet duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas* (dobrò razmete, velli *escas non escam*) *similiter faciat.* Koi ima dve halye, nai dà bolye ponossenu, y nai pokrije gologa, y koi ima kaj vech, nego nyemu za vszagdassnyu hranu potrebno je, naiszi odvzeme koju sztran, y podelí onomu, koi nima szkem siveti; ar drugach kak more Miloscha Bosja prebivati krichí Sz. *Ivan Evangelista*: vu onom, koi videch blisnyega szvoga vu velike teskoche, potreboche; y negénesze na pomoch nyegvu? *Qui habet substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas DEI manet in eo?* Apostol Sz. *Pavel*, koi bolye od nasz razmel je dusnoszt, koja vsze vése na almustvo, pissuch *Ephezianczem* narodu sziromaskomu; znateli kakov glasz y zapoved nyim dal je? poszluhnete nyu dobrò, ar je za vasz. Vszaki, rekel je: naisze trúdi visse kak je navaden, y nai poszluje z-szvojemi rukami, da bude mogel iz szvoga trúda dobiti zverhu szvoga zdersavanya y hrane, kaj podelí onomu, koi nahajasze v-potreboche. *Magis autem laboret, operando manibus suis quod bonum est, ut habeat, unde tribuat necessitatem patienti.* Nehaszní adda NN. szprichavatisze z-sziromastvom, ar pri vnogeh zmed vasz ovo ni takvo, da vam nebi prepusztilo z-kakvem nachinom, vu kakvem dugovanyu pripomóchi y zlehkotiti sziromaha, y potrebnoga. Dabi kojega szina, visse od oneh koje imate, imali, nebibili szkerbelisze za sivlyenya zdersavanye takaj y ovoga szina? dobro adda velli Sz. *Augustin*: koi ima jednoga szina, nai szumli, da ima dva, koi dva, nai szumli tr[illegible] ma deszet, nai szumli jedenaiszt,

Joan. 3.

Eph. 4.

y ov

y ov koi je zvisse nai bude JEsus Kristus, koi vu prilike sziromaha proszi almustvo. *Unum filium habes, putes Christum alterum: duos habes, putes Christum tertium: decem habes, Christum undecimum facias.*

S.August ser. 345.

Ali kajti szpoznavam, da vamsze vnogo teska ova Zapoved vidi; to jeszt: dabi vasz morali opleniti onoga, kaj vam je potrebno za zdersavanya sztalissa vassega, y vi bi posztali szami potrebni zbog pripomaganya drugeh vu potreboche, zatho hochu raztolnachiti ono, kaj vuche Navuchiteli menye vu ovom navuku ostri. Velle adda, da kadabi za pomóchi koga vu glavne potreboche, *in extrema necessitate*, bilo potrebno velik broj penez dati y podeliti, vu takve prilike lyubav Kerschanszka nebi donassala takvu dusnoszt, nit bi morali tho vuchiniti; nego kada bisze mogel takov vu potreboche, z-takvum pomochjum pripomochi, koju premore, y more vuchiniti poleg sztalissa szvoga drugi; tak dusen je akoprem z-neprilikum szvojum, naj nebude szamò zverhu mochi, vszakoteri nyega pomóchi y zlehkotiti. Odkuda ako za zlehkotiti blisnyega, vu takve potreboche bi morali podneszti, kakov kvar vu hise y imetku vassem, tojeszt akobi pomenykala ne *vsza*, nego *nekoja* za zdersavanye vassega sztalissa, ali kakva neprilika rádi almustva nadossla, bi morali vasz podlositi neprilike y kváru, ne vendar velikomu. Zrok je vu kojem vtemelyen je ov navuk, kajti ovi chíni lyubavi y miloszerdnoszti niszu vu szebi, y iz szebe nemoguchni, akoprem nekulikò teski za zverssiti, y zatho morajusze vchiniti y zverssiti, kadasze more blisni z-nyimi zlehkotiti, pripomóchi vu *glavne potreboche*, ali kakti *glavne*, *in necessitate extrema, vel quasi extrema.* Szada ovo znajuchi: vam vellim, da ja nekánim od ovud izpelyati, y vasz primoráti, da hódite raszterganí, za pokriti y opraviti jednoga vboga gologa; nit da dusni jeszte posztiti, gladuvati, da blisnyega z-kruhom nahranite; nego kanim vam povedati, da znate, da dusni jeszte zlehkotiti z-kojem vaganom sitka konchemar priproszteissega, Onoga, koi nima, nit more preszkerbetiszi, y tuliko dnevov,

prez

prez kruha detcza z-nyim gladuju. Kanim vam povedati, da morate prikazati ſztaru y okerpanu halyu, chisme onomu detetu ſziromaskeiſſemu, koje prez obutelyi po vuliczah hodi, nit k-maſſe y ſzlusbe Bosje dojti more doſztojnò. Kánim povedati, da dusni jeſzte podeliti kakvo piſche, koi ſunt meſza onomu betesniku, koteri vnogo vremena, nemorem vre rechi na poſztelyi, nego na tverde zemlye, ali zaſzmragyene ſzlame leſí, viſſe od glada, kak od betega zeſzehnyen. Kaj vellite NN jeli vamſze vide ovi chíni lyubavi, y miloſzerdnoſzti krutò teski zverſſiti, y vidili vamſze ova teska Zapoved, koja tho zapoveda? za hranu vola jednoga, konya, y naj priproſztejſſega ſivincheta; viſſekrat vidim vaſz tak ſzkerblive, da za preſzkerbeti nyim ſzéna ali ſzlame, ſzada zalásete pohiſtvo vaſſe; ſzada podnaſſate teske trude, y póten ſivod; za zlehkotiti pak y pripomóchi brata vaſſega, koi omſla, páda od glada, vnogò menye od vaſz proſziſze, y tho vendar vnogò y prevech vam vidiſze? Pazete koji, kada odtiravate vdoviczu onu ſziromasku prez pomochi, vaſz proſzechu pomoch zaſze, y detchiczu ſzvoju drobnu, poſztavlyenu vu *velike* y ſzkoro *glavne* potreboche; kada ſzkrachujete lehkotu onomu hiſe Goſzpodaru, koi povedajuch vam ſzvoje neſzreche, y ochitujuch ſzvoju pretesku potrebochu, proſzi vasz na pomiluvanye neſzreche ſzvoje, y moli vu poſzudbeno Ime koi Rajnichki, ali ſitka za zderſavanye druſinicze ſzvoje, koja pogíblye od glada; da neodgányate, y neſzkrachujete miloſzerdnoſzt, one ſzirote, ne onomu ſziromashu kojega vidite, ali chujete, nego dapache iſztomu Szinu Bosjemu, koi vu prilike oveh, vaſz proſzi pomoch, lehkotu, y miloſzerdnoſzt, y zatho tverdnò On obechuje, da hoche na ſztrasnomu obchinſzkomu ſzudu oponóſziti, y ſztraſſnò kaſtigati vasse ſzkráchenye, odtirávanye, odgányanye, koje od vaſz prijel je, ſzkrachujuch onomu miloſzerdnoſzt, koi Nyemu ſzkratil je pomoch, y pretirajuch z-ſzvojem prokletcztvom v-pekel onoga, koi poduffalſze je prez pomiluvanya odtirati Nyega. *Diſ-*

Math. 25 ℣. 42. & 43. *cedite à me maledicti in ignem æternum, esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, hospes eram, & non collegistis me, nudus & non cooperuistis me, infirmus & non visitastis me, quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.*

Ako proti ovomu oponássanyu ſtimate, da obranyenye imate, napervo nye poſztavete ſzada, da vidimo jeli pravichno, y vam haſznovito. Rechete morebiti, da vam nijeden ſziromah znan ni, koibi tak obterſſen bil z-ſziromaſtvom, y potrebochum, dabi v-pogibeli ſzmerti bil. Ali povechtemi proſzim, koga hochete, da vam tho obznani? ako ſziromah jeden Goſzpodar, kajſze viſſekrat pripecha velli, da nima z-chem ſiveti, y druſiniczu ſzvoju zderſavati, nyemu neverujete; ako vam poveda, da nima zakaj kruha falatecz kupiti, neverujete; ako vam naſzvescha y ſzkorò priſzése, kak nevolyni y teski je nyegov ſztalis, neverujete. Kaj adda mora ſzirota vchiniti, da nyemu verujete? jeli mora chekati glad, doklam nyega ſzkoncha, y onda na zochi y pred noge vaſſe dojti, da vidite mertvoga? kuliko krat zvun jezika, vu vbogeh govori iſzta takaj obraza bledocha, govore neſzreche vam znane; nyegvi betegi, nyegve odurne rane, ali nit ovem takaj verujete? Ali chujem, da meni odgovarjate; znajte Prodekator da tuliki navlaſztitò med musmi jeſzu ſziromahi, kajti nehte dellati, ſzkerbeti, y zatho ove nadeliti ni hvale vredna miloſzerdnoſzt, nego dapache je tópiti y krepiti nyihovu lenoſzt, y vtraganye. Naj bude tak, kak vi vellite, ſzamò bi rád, da meni odgovorite na ovu pripoveſzt. Dabi vi videli kojega hotech hititiſze vu vodu, y nemoguchega ſzebe ſzamoga pomóchi, y tak videli nyega v-pogibeli vtáplyanya, rádbi znati, bili vi dusni nyega iz pogibeli ove izneti, akobi prez vſzake pogibeli mogli, akoprem z-neprilikum vaſſum, nevendar velikum? zaiſzto bi dusni bili chujem vaſz odgovarjati, y tho iz lyubavi proti blisnyemu. Ako anda iz dusnoſzti lyubavi bilibi dusni nyega izneti, y nyemu pomoch dati, koi hotech hitilſze je, y poſztavil na pogibel ſivlyenya vu vodu; kak pak nebi imali iſztu dusnoſzt lyubavi, pomoch dati ſziromahu,

y vbo-

y vbogomu, koi zbog glada v-pogibeli je fivlyenya, akoprem vu ove pogibeli ni zbog fzame, y neprevigyene nefzreche, nego zbog volyne, y privolyene lenofzti? vgreffil y hman vchinil je nevolyni, ifztina je, kada vu prilichnem y vugodnom vrememu zamudil, y ofztavil je priliku dobiti, y prefzkerbeti z-dellom, y z-tefachtvom kruha fzebi y fzvoje detcze; ali negrefsí nit hman chíni, ako v-vremenu zimfzkem nedéla, y po tefachtvu nehodi; ar v-onom vremenu nenahaja, koibi nyega zval y hotel imati na dello z-napredkom. K-tomu ako v-onom vrememu bi mogel z-dellom dobitifzi hranu, y nebi hotel, onda bilibi profzti od dufnofzti nyega v-potreboche zlehkotiti, y pripomochi, ar vu takovem pripechenyu, potrebocha y teskocha nyegva nebifze mogla rechi *extrema* glavna, nit *gravis* velika; ali vendar nebibili proszti od dusnofzti okrepiti y pripomóchi pravichnu detczu nyegvu, drufniczu, kada neprilagodna k-dellu omíla, y pogiba od glada rádi nyegve krivnye. Znam ja fzam, da nahajajufze viffekrat lenyaki vnogi, koji odurjavajuch bolye dello, kak glad, raifsi nego fzebe trudne chutiti, omílaju vfzigdar gladni; ali znam takaj, da on kruh, koifze fzlobodnó prez greha ovem lyenyakom more nedati, nemorefze prez greha nyihovem sennam fziromaskem, y detcze nyhove fzkratití, koja nekriva primorana jefzu, kaftigu dusnu y dofztoinu lyenyaka otcza terpeti, pláchuch, omílajuch prez lehkote vu vfzevdilne potreboche; y zatho nifzte profzti greha velikoga, kada v-takveh pripechenyih, koja v-varaffih y v-fzelih nifzu retka, nit neznana, zapirate ochi, y fzerdcze vtverdite, ruku nepretegnete, nepomilujuch, nit nenadelyujuch, akoprem z-kakvum vafíum neprilikum, takve vboge y fziromahe.

Kakvo pak je napotlam chudo, ako Bog nad vafz poffilya nefzreche, y ako vu vaffeh potrebochah y teskochah vidifze gluh, nehotech vaffe pofzluhnuti prosnye? bibili morali z-pomiluvanyem pofzluhnuti prosnye vbogeh fziromahov, y pripomóchi z-kakvum lehkotum nyhovu potrebochu, akofzte selyeli hitró pofzluhnyeni od Bosanfzke milofzerdnofzti vu vaffeh prosnyah

biti, y vu vasseh potrebochah z-pripomáganyem Bosanszku previgyenoszt pripravnu imati. Ako vam moram z-vszum isztinosztjum govoriti; odkuda je, da polye zebranem szemenom poszejano, vugodnò pripravlyeno, tulik szmét y kukoly vu sitku ima; nili more biti ovo pravichna kastiga nevkorne tverdokornoszti vasse proti vgobem. Y da je tak, jeliszе pobosna zhodischa, Processie k-chudnovitem Kipom nedelaju, y nevode; jeli polya y szterni neblagoszlavlaju; vihri skodlyvi iz zraka nezaklinaju; Pomoch vnogo-moguchne Devicze Marie, y Szveteh Zagovoritelov nezazavaju; zvoni proti sztrahovitem oblakom na zavetje glasz nepodigavaju; nistarmanye vszem them, tucha polya zatíra, nagli vihri mládicze iz korena zvályuvaju; sétve prazne szpravlyajusze, obilne pak szamò v-szlame namláchujusze; stimateli, da ni ovo pravichen odvrachek okornoszti szerdcza vassega, szkazane vbogem? *qui obturat* chujte Bosanszke groznye, y dobrò pazete nye, y potlam reczetemi, da laslyvò govorim: *Qui obturat aurem suam ad clamorem Pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Bili jeszte gluhi na prosnye vbogeh, y Bog vam szkratil je onu sétvu, za koju proszili jeszte. Selyelbi tverdnò znati, bili z-dobre volye mene chuli, ar radbi vasz duglye nekuliko zadersati, vu pripovedanyu sztrahoviteh, y k-tomu takaj chudnoviteh peldih, poszlaneh na kastigu tverdokornoszti szerdcza proti vbogem zkazane, dabi iz peldih oveh razmeli ono, vu chem niszte boimsze josche vpucheni, nit z-szvedochansztvom Sz. Piszma, nit z-potvergyavanyem zrokov, hochu rechi: dabi razmeli onu veliku dusnoszt, koja *vsze*, y takaj muse vése, dasze zlehkoti, y pripomore blisni vu *glavneh* y *velikeh* potrebochah y teskochah. Hotelbi zmed vnogeh peldih, koje izpissuje *Joannes Moscus*, povedati onu od jednoga Klostra Redovnikov sztanoviteh, koji po navade dobrò velik broi sitka v-gladnom lettu, za drugo letto za zdersavanye szvoje zachuvali bi bili, nit v-vremenu glada vbogem podelili; vuprav na veliki chetertek vszega pokvarjenoga, y sztuhtenoga nasslisszu, y tak do zerna zahititi prez

Prov. 22.

Joan. Moscus in pr spirit. c. 85.

vsza-

vszake hafzne primorani biliszu. Bi vam povedal peldu one Goszpe, od koje stejesze vu chinih Sz. *Furseussa*, koja szkráchuch ovomu Szvetomu Chloveku sztán, bila je taki od Boga z-teskem betegom obtersena y krutò jako betesna posztala. Bi vam nazvesztil ono, kaj stejesze vu sivlyenyu Sz. *Basiliussa*: tojeszt vtekujuchisze k-ovomu Szvetczu sztanovita senna, vu velike szvoje potreboche, nit ov Szveti imajuchi nyu zkem pomóchi, nit kaj nye dati, nyu poszlal je y preporuchil z-piszmom, Ravnitelu onoga Varassa illiti dersanya, stimajuch, da poleg preporuchenya szvoga bude nadelyena; ali odgovoril Ravnitel Varassa, da nima drugeh penez, kak obchinszkeh, y tak nyu pomóchi nemore, koju radbi y z-drage volye pomogel, dabi szvojeh imal: na ov odgovor y szkráchenye, prorokuval Sz. *Basilius* govorech: da ako je isztina, dabi bil selyel, y nebibil mogel szirotu pomóchi, szeguren najbude, da nyegvu dobru volyu y hotenye Bog hoche daruvati, kak dabi bil pomogel; ali ako laslyvò je nyegvo szprichavanye, naj zna, da na berzom vsztalissu szirot, y v-broju vbogeh bude. Kaj je prorokuval Szveti v-kratkom vremenu vsze pripetilosze je; ar iz milosche Czeszara opal, y z-chaszti zversen bil je, vu temniczu posztavlyen, y primoran proszíti pomoch po Sz. *Basiliussu*, pri Czeszaru, za odpuschanye iz temnicze. Hotelbi napervò donesztí chudnovit chín, koi stejesze od Fratra *Ivana Fassaczinssa* Kapucina; komu kerchmar szkratil bibil Almustvo vu vinu, odgovorivssi, da vina nima; iduch malò zatem v-pevniczu, vsze prazne szude y vóse szpazil. Selyel bi zadnich povedati, da neizbrojene druge pelde osztavim, od sztanovite senne, koja kadabi bila kruha malò szkratila szíromaske szvojo szesztre, nassla je na kastigu szvoje nemiloszerdnoszti, vesz kruh obernyen v-komore, na tverdi kamen.

Zach. Bover. in annal. Capuc. 1565

Joan. Gerbrandus Carmel. l. 27. chr Belg. c. 11

Ali vreme je doiti na drugu sztran govorenya; tojeszt na haszen y dobichek on, koga Almustvu Bog obechuje, koi dobichek tak velik je, da Sz. *Chrisostomus* velli, y zrok ima rechi, da Almustvo zmed vszeh mestryh naihasznoviteisse, y nai napredlivei-

Secunda pars. Bona temporalia

liveisse je: kaj ako vam pokásem, y vasz vputim, szeguren je-sztem, da hitri y pripravni budete, nesznamò kada dusnoszt vasz vezala bude, nego dapache szami poleg Szvetuvanya vassega, nagnyeni budete na podelyénye vbogem: hochu rechi, da nevchiníte szamò szveto Almustvo, vu potreboche *glavne* y *velike*, posztavlyenomu blisnyemu vassemu, na koje dusni jeszte, nego v-vszake takve prilike, v-koje meinssa takaj potrebocha vbogeh bude, nyè volynò kada prosseni budete, nadelíte.

Szimo hotę Terszczi, koji vszigdar vam pamet brúszite, y mosgyane trúdite za premétanye Imetka z-dobichkom y napredkem vassem. Szimò tesaki polya, kojisze szkerbíte z-tes-kemi trudi vassemi za plodnoszt zemaly vasseh; povechtemi ochitò y odpertò, kak najvekssi more biti vass napredek y dobichek, kogasze ussati morete iz terstva vassega, y koja najvekssa je haszen, koju chekate iz vasse szétve? hochu vam dopusztiti, da iz terstva vassega dvojversztni penezni dobichek imate, tak da iz pet rajnichkov dobivate deszet; y da zemlya deszetkrat tuliko vam rodí, kuliko jeszte poszejali, tak da vszakomu vaganu szétve, dodavajusze deszet vagani sétve: Znam vendar, da nit tuliko vassa szkerb, nai bude kak boche velika, vam nemore doneszti, nit vassa polya nai budu, kak hote plodna, tuliko nemogu napreduvati. Ali kajbi rekli, dabi vasz navuchil jednu mestriu, y nachin szeguren y legek za zadobiti jeden napredek, y dobichek, vnogò vekssi od ovoga? Ali prez toga, dabi vasz ovoga nachina vuchil, vre znate, da almustvo je jedna mestria, y nachin tak chudnovit, da nadomésche *szto* na meszto *jednoga*; y ov nachin tak je szeguren, y mestria sztalna, kak sztalna, szegurna y tverdna jeszu Bosanszka obechanya. Ni almustvo jedna pogodba, koja biva z-lyudmi, vu koje potrebno je, pohlepnoszt dobichka med mertukom pravicze zdersati, nego je pogodba z-Bogom vchinyena, koi kakti najvekssi Goszpon y Zapovednik, prez vrásenya vszake zapovedi szvoje vam dopúscha, da ischete prez greha *szto* od *jednoga*, y *szto* na *jednoga* vam on obechuje y dáje. Y kak nerazlosna bedasztocha

je

je ova lyudih, izkrikuje z-chudom Sz. *Peter Chrisologus*: da mogu chiniti tak velik napredek, y nyega nehte, kajti nehte imati pogodbu z-Bogom. *DEus unum accipit, & centum reddit, & tamen homines cum DEO nolunt habere contractum.* Preſztanete ſaluvatiſze, da himán poſzli vaſſi idu, da retki y mali jeſzu dobichki vaſsi; da vſze meinſſi poſztaju dohotki vaſſi; vſze tho vam pripechaſze, kaiti nechete z-Bogom pogodbu vuchiniti po almuſtvu, y zatho vredni niſzte pomiluvanya, ako ſziromaki jeſzte; ar takovi y tak vbogi jeſzte, kajti hochete.

Jabi ſtimal, da almuſtvo zbog dobichka y napredka vam bolye, koji ſziromahi jeſzte, k-ſzerdczu bi moralo biti, kak bogatem, y zrok je vuprav zatho, kajti jeſzte ſziromahi; ar vu almuſtvu najti morete ſzegurnu protimbu, y lehkotu vaſſoj potreboche y ſziromaſtvu. *Qui dat pauperi*, chujte jeli iſztinſzko govorim, *qui dat pauperi non indigebit*, je obechanye Duha Sz. Ako pak zverhu ovoga ſelite véſchno ſzvedochanſztvo, poſzlushnete pripechenye Sz. Piſzma, vu 3 *Knige Kralyevſzke dellu* 17. Buduchi Prorok *Elias* vu velike Potreboche, kajti Karvan, koi vſzaki dan kruha donáſſal nyemu bibil, nebiſze bil videl; y preſzuſſil bibil Potok, iz kojega vodu bibil imal: po Zapovedi Boga, doſſel je vu Varas *Sareſta* zvan, proſziti almuſtva k-jedne ſziromaske vdovicze, koja drugo braſnyo ni imala, kak jednu ſáku melye, y malo olya za jeden dán; y tak ona takaj bila je v-pogibeli od glada poginuti, kak ſzama ſzvedochi Proroku. *Non habeo panem, niſi quantum pugillus capere poteſt farinæ in hydria, & paululum olei in lecyto: en colligo duo ligna, ut ingrediar, & faciam illum mihi, & filio meo ut comedamus & moriamur*: Ali zakaj poſzlal ni Bog gladnoga *Eliaſſa* v-hisu kojega bogatoga? vu jednom vnogo-brojnem Varaſſu kak je *Sareſta*, ni morebiti menykalo bogatoga y plemenitoga ſztaliſſa lyudih, koji prez velike y vſzake neprilike ſzvoje, bi bili mogli pomochi Sz. chloveka ovoga, komu zadnich ni drugo potrebno bilo, nego malo kruha? ni menykalo iſztina je lyudih bogateh, k-ko-

Prov. 28.

3. Reg. 17

jem

jem bibil mogel Proroka Bog poszlati, dabi pomoch zadobil y lehkotu; ali vendar velli vucheni *Oleaster*, hotel je nyega vboge vdovicze poszlati: y vuprav nyega poszlal je, kajti bi bila sziromasʃka, y glavnem nachinom sziromaska, y tho zatho, kajti nyeino sziromastvo hotel je Bog zlehkotiti navadnem nachinom, koi nachin je almustvo. *Quia Dominus volebat viduam Sarepbtanam ditare, Eliam ad eam misit, quasi ab ea panis Eleemosynam accepturum.* Y tak pripetilosze je; ar milosztivna vdovicza one maloga brasnya hranicze, szebe oplenivssi koju imala je, Proroku potrebnomu kak bersè dala je, taki nadoméschenye od Boga zpoznala, z-obilnoſztjum olya y kruha nadelyena, odkud mogla szvoje, y drugeh potreboche zlehkotiti. *Ex illa die hydria farinæ non defecit, & lecytus olei non est diminutus.* Ah kak lep je ov navuk NN. y kak vam potreben! malo je onoga sitka, koga vi szpravite iz setve y polya, y kajti z-trudi, z-súli vassemi tesko nyega dobivate; zatho navadni jeszte rechi, da ako Bog neprevidi, primorani budete od glada poginuti. Nut vam nachina y mestrie, koju Bog vasz vuchí, da nepogínete, dapache, da morete hranu obilnu za vasz imati, y za vszu vassu drusinu. Na meszto, dabi vam z-neszlobodnemi nachini za hranu preszkerblyuvali; kráduch sitek, grozdje, y osztala v-nochnom vremenu; razdélete nekuliko iz onoga, kaj imate na Almustvo, y z-ovem nachinom budete od Boga za czello letto zlehkocheni. Chujte jedno pripechenye vu Varassu *Genove*, ako nefalím pred nekuliko letti pripecheno.

Bil je nekoteri Goszpodar hiše dobro imajuchi, y sztalissa nepriprosztoga, zbog neszrechih dossel na takvo sziromastvo, da neimajuchi z-kem zdersavati szebe y drusinu, primoran bi bil almustvo proszıti. Issel je jeden dan vu Czirkvu, y zapazil Goszpona jednoga verlò Bogatoga, k-nyemu na sztrane prisztupil, povedajuchi pláchuch szvoj nevolyni sztalís, proszech nyega kakvu pomoch y lehkotu; ali on pretreszajuch z-okom obraz y opravu nyegvu ni veruval, ali tak potrebnoga, y vbogoga kak je povedal, ali pak szudil, da vnogò on za szvoju po-

trebo-

trebochu proſzi: zatho nyega milujuch, kak navada je bogateh, z-plechi ſzkrenul, prez pomochi y almuſtva odíti z-Bogom, y v-miru nyega prepuſztil. Z-ſzramom y z-cherlenem obrazom odiſſel je, y terplivnò ſzkráchenye Almuſtva prijel, y Sz. Maſſu iſſel poſzlusat, koja onda biſze bila prichela. Ov pri Sz. Maſſe kada biſze bil obchinſzkomu Otczu ſziromahov, Bogu Dobromu molil, y nyega proſzil za pomóch, kada od lyudih, nikaj ni mogel zadobiti: Zagledal jednoga ſziromaha ſzebe Almuſtva proſzechega, komu hitrò y verlo podelil je almuſtvo. Zpazil ovo je gore ſzpomenuti Goſzpon od ſztrane; po konczu Sz. Maſſe nyega dozval k-ſzebe y rekel: ti vreden y poſten chlovek, kak mores proſziti od drugeh almuſtvo, da nye obilnò drugem delís? Goſzpone odgovoril: kada hoches znati potrebno je, da vſze tebi ochitujem; znaj da veſz moj imetek, y gotov novecz bil je jedna tverda skuda, y kajtiſzem chul iz deneſſnyega Evangeliuma, da Jeſus Kriſtus obechuje *ſzto za jednoga*, koteri goder vu Ime nyegvo dáje ono, kaj ima; dalſzem jednomu ſziromahu skudu, kojuſzem imal, uffajuchſze prijeti *ſzto-verſztno* obechanye. Zachudilſze je Goſzpon nad ſivum y tverdnum ovoga Verum, rekel nyemu; da adda obechanya Bosja ſztalna y tverdna budu, hodi z-menum k-hise moje, hochu tebi dati ſzto-verſztno obechanye, koje chekas, y nyemu prikázal, y odbroil *ſzto skud.*

Kaj vellite NN. y kaj vamſze vidi? ô dabi vi takaj imali ovu tverdnu Veru! y pravdeno uffanye; oh kakbi bili dareslivejſſi vu almuſtvu! y kakbi bili menye ſziromaski nego jeſzte! Ali odkud dohagya, da neczvéte vu vaſz ova vera y uffanye? dohagya, kajti ſzamò razmiſslyavate one ſzame zroke, koji vaſz zdersavaju od dávanya almuſtva; ne pak one, koji vaſz na nye nagovarjaju: razmiſslyavate novcze, kojeh vaſz bi mentuvali; nerazmiſslyavate pak haszen y napredek, koi od takvoga nadelyenya mora dojti: gledíte na ſziromaha, koi vaſz proſzi pomochi, y koi vam nemore nadomeſztiti; negledíte pak na Jeſuſſa

Kristussa, koi vu Persone sziromaha prijemlye od vasz almustvo, y koi hoche vam povernuti y nadomesztiti na berzom *szto-versztno.* Nemorate velli Sz. *Chrysostomus* premisslyavati almustvo, kakti jedno *Dobro*, kojega bi vasz mentuvali, nego kakti jeden napredek szeguren, kojega zadobivate; ar moraszе almustvo broiti kakti dohodek, ne kakti sztrossek: *Eleemosyna non sumptus est, sed redditus*, nit morate chinech almustvo, gledeti onoga vbogoga, koi vasz proszi, nego na Boga, komu vu Persone sziromaha nye dájete, y ne vre na prikaz, nego na haszen, y Hinteress; potvergyujuch vam ovo Duh Sz. *Fœneratur Domino, qui miseretur Pauperis;* zatho kada vidite jednoga sziromaha, koi vasz proszi almustvo, y chútite neprivolyenye vu vasz, szumliteszi velli szpomenuti Sz. Navuchitel, da Bog vam govori: *Non habes fidem huic propter inopiam? ne timeas mihi fœnerari.* Jeszi keszen, stentas, y neverujes potrebochu ovoga sziromaha, dabi dál nyemu almustvo, ar zbog sziromastva nyegvoga neuffasszе dobiti napláchenye? nebojszе dati, y nadeliti mene z-dobichkom. Jeli biszе bojali dati, kakvo dugovanye vasse vbogomu, z-závezom napredlyivem y hasznovitem, kada jeden prestimani, moguchen, y vnogo veruvan bogat Goszpon, poruchansztvo naszе bi vzel? nebi zaiszto. Adda znajte, velli Papa Sz. *Leo*, da na kuliko vi dáte vbogem, natuliko Bog je Poruk. *Deus Fidejussor est pauperum.* Dvoite morebiti od ovoga? Evangelium, velli Sz. *Ambrosius*, Jesus Kristus je osztavil za piszmo poruchansztva, vszega kaj dajete vbogem; y za szvedochansztvo, da on prijemlye: *Ille adstringitur & tenetur, ille scribit, quidquid egenus acceperit. Evangelium ejus cautio est.* Dohajami ovde k-czillyu mojemu razumen odgovor, kojega jeden velik almustva razdelitel, dal je Pape XIII. *Greguru.* Bil je ov vu velikeh potrebochah y dossel je pred ovoga *Papu*, nyega proszech ne tuliko mál broj penéz, tojeszt: *600 skúd* zlata. Naszmejalszе je *Papa* na prossnyu ovu y rekel; gdo bude za tak velik broj penéz, tvoj Poruk, koje od mene proszis? onda znyemssi dobri Goszpon iz nadreh Razpelo, koje rádi pobos-

S.Chisost in Ps.38.

S. Ambr. l.de Tob. c.16.

nosztі

noszti pri szebe je noszil, Ov odgovoril; Sz. Otecz Papa bude Poruk, poszudbine moje.

NN. lyublyeni, koji postujete y verujete vu Jesussa Kristussa, y nyegov Sz. Evangelium; kak je moguche, da videchi jednoga sziromaha vasz almustvo proszechega, morete szkratiti nye, znajuch, da Jesus Kristus vam velli, da On prijemlye vsze ono, kaj vbogem dajete, y vam obechuje nadoméschenye *szto-verszztno*? znam dobrò, dabi videli chudnovitò, peneze v-mosnyi vnósitisze, kada koi novecz dáte vbogem, y vu hise kruh, y sitek v-hambareh povekslavatisze, kada nyega delíte vbogem, koji vasz prosze; bi bili krutò hitri, y pripravni na almustvo; ali kajti taki, y na berzom ovo chudnovito napláchanye y nadomeschenye nevidite, budeteli nye adda chiniti prepusztili? dvojech, da vam vu réchih pomenyka on Bog, koi zavézalsze je tverdnò na szvoju sztran prijeti, y naplatiti dareslyivò, y obilnò vsze do kaplye jedne kupicze, y guchaja vode? jeli selite, da On z-vami vchiní, kak je z-lyublyenum szvojum *Liduinum*, koje z-tem visse vnósil je v-mosnye novcze, szkem visse rádi lyubavi nyegve vbogem razdelyuvala bibila? jeli hochete, da ono zvami zversí, kaj zverssuval je z-jednem *Ferenczem* zvanem *Paula*, da osztavim vnoge druge neizbrojene preszvete Viteze, komu ni prepusztil pomenykati, dapache najmeinsse pomenjkanye zpoznati, vu kruhu v-szvoje komore, nit vu vinu v-vose naimeinsse odtochényé zpaziti; akoprem tak dareslyvò vboge nadelyuval bibil, da jeden dan tri jezera lyudih nahranil y okrepil bibil? y kajti nevidite, dabi Bog the chudnovite nachine nadomeschénya zvami chinil, jeli rechete, da napláchanye nisztę zadobili? negovórite, nego pervlye poszluhnete.

Szpominamsze, daszem stel od sztanovitoga jednoga chloveka, kadabisze bil pred kipom Devicze Marie kakti tusil, da napláchene, y daruvane niszu bile nyegve pobosnoszti, y almustva vchinyena. *Mentiris* chul je odgovor, *neláji nezahvalen*: Zdravje doszada vsivano, pogibeli szmertne nadladane, y tulike

ke neszreche, od kojeh proszt osztal jeszi, jeli tebi nevidijusze zadovolyna, y obilneissa vnogò napláchanya, tvojeh chínov, szlusbe tvoje y najmov? Dabi ovde bil, koi bisze tusil, da ni dobil napláchanye almustva vuchinyenoga; vszeh szvoih almustvih nai vchiní broi, y vsze naproti miloscham, dobrotam, y dobrochinyenyam, koja od Boga prijel je, naj posztavi; y ako isztinszko more y szerdcze ima, naj Bosanszka obechanya (rekelbi ali miszliti, menye govoriti je szlobodnò) laslyva, ali neszpunyena pokáse y potvérdi. Dobichki iz terstva obilnò dohajajuchi, plodnoszt iz poly y zemaly, jeli niszu napláchanya vnogò vredneissa, y vekssa od vszeh nyegveh almustvih? Vremena zlocheszto ga, y zraka skodlyvoga vihri, koje Bog od polya, zemaly nyegoveh odvernul je; betegi, pravde y osztale neszreche, kojeh vszeh proszta bila je nyegva hisa, y vsza drusina, jeli nyemu vidisze vnogò meinsse, kak sztoverszt no nadomeschenye, koje chekal je? *Mentiris* kriché, marha plodna y zdrava, koju imas; sitek, koi tebi v-skrinye lésí; oprava, koja tebe pokriva; vsza z-réchjum Bosja nadelyénya, z-kojemi Bog je tebe obilnò nadelil, y v-vszaku vuru nadelyuje, kriché vellim, z-velikem glaszom proti tebe, *mentiris*. Láses kada vellis y govoris, da almustva od tebe vuchinyena, niszu ako ne napunom y zevszema, konchemar vu kojem tallu y déllu naplachena? kak vu déllu? kajti akoprem vremenita dobra od Boga prijeta, nadopláchaju sztoverszt nò nassa almustva; vendar nam osztaje jos vnogò veksse nadopláchanye, koje prijeti imamo; y nadopláchanye ovo je, jeden veliki y doszta nepreczenyen *priversek* dobrih duhovnih: po jakoszti oveh vsze prechke vekivechnoga zvelichenya odrivavajusze, y posztajemo vu ládanyu vekivechnoga dobra.

Y isztinitò je, da napláchanye ovo almustva, nebibilo dosztoino Boga jednoga vszamoguchega, dabi szamò zadersávalosze, y sztálo vu dobrih vremeniteh y zemelyszkih; ar ako On zapoveda, da nikaj neprestimavaimo ovoga szvéta dobra, kakbi On mogel jedinò napláchanye z-ovemi vchiniti, za tak drago, lyub-

lyublyeno y povolyno chinyenye kak je almuſtvo? razmislyava Sz. *Auguſtin* ono, kaj piſſe Sz. Pavel puku *Galatiæ: alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti*, y ovak razláse. Jeſzte dva, velli Navuchitel, koji putujete na ovom ſzvétu: ti dobrò imajuchi, y dobrò ſztojechi noſzis terh verloga imetka; drugi pak ſziromah y hman ſztojechi, nima terha, koteri bi nyega zméchal; ov k-tebi priblisujeſze za paidaſſa na putu: neodverzi, neodtirai, y za nikaj nedérsi nyega, nego vzemi nyega za tvoga vugodnoga paidaſſa. Jeli nevidis kulik terh noſzis, y zatho vuprav v-nebo putuvati nemores? iztovóriſze y zlehkotiſze od terha konchemar nekuliko, y nekoju ſztran daj onomu, koi nikaj nima; ar tak pripomores paidaſſa ſziromaskoga, koi zevſzema terha nima, y tebe vnogò otovorjenoga y oberſſenoga zlehkotis. *Duo ambulatis viam DEI in peregrinatione hujus ſæculi; tu portas ſumptus magnos ſuperfluos, ille autem ſumptus non habet: adhæſit tibi, Comes tuus eſſe deſiderans: nolli negligere, nolli ſpernere, nolli relinquere. Non vides quantum portes? nihil portanti, & nihil habenti da aliquid, & Comitem adjuvabis & te relevabis.* Krivò adda mi saloſztímoſze, kajti ſzadasnye vreme tuliko je ſziromaſtvo na ſzvétu, da na vſzaki korachaj naideſze ſziromah y vbogi, y v-vſzakom meſztu zeſztatiſze je z-bogczi, almuſtvo proſzechemi, krivò zaiſzto saloſztímoſze; ar ovo je lyublyeno jedno váblyenye Bosanſzke previgyenoſzti, koja hoche, da vſzigdar gotove, y pripravne paidaſſe imamo, koji pripomóchi naſz mogu za putuvanye prez truda, y prez pogibeli na ſzteze vekivechnoga zvelichenya. Lyubav y pohlepnoſzt prekoredna proti dobram zemelyſzkem, zaſzéda ſzerdcze malò menye nego vſzeh: y mi ſzami znamo, da je zevſzema iſztina ono, kaj je navada govoriti, da penezi po vſzem ſzvétu ládaju y goſzpoduju. Adda Bog za protimbu ovoga tak obchinſzkoga zla, y falinge tak velike, po koje neizbrojene duſſe ſzkvarjene bivaju, je odredil, daſze vſzigdar y povſzud vbogi y ſziromahi nahajaju, da nyim pripomágajuch, nye zlehkotech, naſz pripomóremo, naſz zlehkotimo nekuliko

Galat. 6. v. 2.

S. Auguſt. ſer. 29. de verbo Ap. Item ſer. 9. de verbo Dom.

ko od terha, tak nam neprilichnoga, y skodlyvoga: *nihil habenti da aliquid, & comitem adjuvabis, & te relevabis*, y zversſujuch tho, ſzpunyavamo zapoved lyubavi, koju Bog vſzem y
Eccl. 17. vſzakoteromu nazveſztil je: *mandavit unicuique de proximo ſuo.*
℣. 12. y vuprav ovo prez dvoine, Apoſtol gore ſzpomenuti z-ſzvojemi réchmi potvergyavati vidiſze. *Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis legem Chriſti.*

Sequitur compenſatio Eleem. bonis ſpirit. Ako pak vi bi meni rekli, da imetek dugovany ſzvéta ovoga, ni ſzamò jedina prechka y ſzpáchenye vekivechnoga zvelichenya, nego takaj prechka jeſzu vſzi grehi ſzmertni; illiti da neſzamò imetek preprechuje zvelichenye, nego takaj vſzi grehi ſzmertni; vam za obráduvanye vaſſe povedam, da ovu prechku vſzakoga greha ſzmertnoga, almuſtvo predíra, y razdíra. Na potvergyavanye iſztine ove, naj govore ſzvedochanſztva
Ecel. 33. tverdna, y veruvana Duha Sz. y chujte nye: *Ignem ardentem ex-*
℣. 3. *tinguit aqua, & eleemoſyna reſiſtit peccatis*, ovak pri *Salamonu.*
Tob. 4. v. 11. *Eleemoſyna ab omni peccato & à morte liberat*, Tak pri *Tobiaſſu. Date Eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis*, tak pri *Luka-*
Luc. c. 11. v. 41. *chu Evangeliſte.* Nebi vendar hotel, dabi ovde zbludiliſze, verujuch, da almuſtvo bi imalo, *moch ravnu y vuprav oproschenya grehov, virtutem immediatam*, kajti ova moch laſztovita je Sacramentumu ſzvete Szpovedi. Ima vendar almuſtvo moch, koja zoveſze *virtus mediata*, tojeſzt *moch*, daſze po nye *ſzproſziti mogu ſztanovite pomochi*, koje Bogo-ſzlovczi ozivaju, *gratiam congruam*, miloschu priſztoinu y vugodnu, po koje gresnik geneſze na posaluvanye, y zadoblyenye oproschenya ſzvoih gre-
Act. 10. hov. On dobri *Cornelius Centurio* illiti Sztotnik, kojega preobernyenye popiſzano je vu chínih Apoſtolſzkih, z-kakvem nachinom ſtimate vi, poſztal je pravi, y ſivi kotrig Czirkve Katolichanſzke, y pravdeni naſzlednik JEſuſſa Kriſtuſſa? z-molitvami y z-almuſtvom; na kuliko ova pri Bogu zadobila jeſzu zverſſeno genyenye, y hotenye doiti k-Poglavaru Vuchenikov, tojeſzt *Petru*, da vu prave Vere zvuchilbiſze, y prijel Sz. Kerſzt. *Orationes tuæ*, nut réchi Angela od Boga poſzlanoga k-*Corneliuſſu. Oratio-*

rationes tuæ, & Eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu DEI. Et nunc mitte viros in Joppen, & accersi Simonem quendam, qui cognominatur Petrus: bic dicet tibi, quid te oporteat facere. Ibid. ℣. 4. & 5. Za daruvanye Almustva, Bog posſilya nadehnyenye jedno, dáje priliku chuti jedno Prodechtvo, koje v-ſzerdcze bi dosslo, yzbudilo jedno dussno opomínyanye, y genulo gressnika na ſzpoved y zadoblyenye milosche. *Eleemosyna à morte liberat*, je Archangel Raphaël koi govori, marlivò nyegá poſzluhnete, *Eleemosyna à morte liberat.* Almustvo oſzlobagya od ſzmerti, tojeſzt od pekla. Ali kak tho? *Ipsa est, quæ purgat peccata*, ochischávajuch dussu od grehov. Z-kakvum mochjum? z-kakvem nachinom? *facit invenire misericordiam, & vitam æternam.* Kaj- Tob. 12. ti po nyem nahajamo Bosanſzku miloſzerdnoſzt, koja zadersa- ℣. 9. vaſze, y vu nuternyih genyenyih, po kojeh iſztinu zpoznavamo, y vu nuternyem vusíganyu, po kojem podíſemoſze proti dobru, y z-obchinſzkem nachinom vu vſzeh miloschih nam prikladneh, po kojeh zadobivamo vekivechno zvelichenye.

Ah lyublyeni NN. kak lep je nachin almustvo, za obernyenye gressnika, y ſzegurnoſzt zvelichenya dusse! vi negda y negda kada gledite vu vasse ſivlyenye, y nye vidite vſze zahráscheno z-grehi, ſztrassitesze, nit znate kak odvezatiſze od vuſinczév, y iztérchi iz léchkih, kojeſzu navade vasse gressne, vassu dussu obtersséche; y zatho zdihavajuch kásete pravichni ſztrah, da nevmerjete, kak ſivete vu grehu. Primete za ſzegurnu protimbu ſztraha vassega, on Sz. tolnach, koga dal je Prorok *Daniel*, ne vre jednomu vernomu Israëlczu, ne vre jednomu pokorniku, nego jednomu Poganinu, jednomu gressniku, Kralyu Babylonſzkomu: *Peccata tua Eleemosynis redime.* Odkúpite z- Daniel. c. almustvom dussu vassu od grehov ſzmertneh. Prilósite vaſz k- 4. ℣. 24. ovomu tolnáchu, ar nyega naſzveſcha ſzegurnoga Duh Sz. *Redemptio animæ viri, divitiæ suæ.* Ja neſzpominamſze velli Sz. Prov. 13. 8. *Hyeronimus*, dabi ſtel vu koje knige, da z-neſzrechnum ſzmertjum bilbi vumerl, koi miloſzerden bil je proti blisnyemu. *Nunquam recordor me legisse, malà morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit, habet enim multos intercessores.* S. Hyer. Ep. ad Nep.

Hotelszem ovde dokonchati govorenye moje; ali nemorem vuchiniti, dabi prepusztil lepo jedno tolnáchenye Sz. *Petra Chrisologa*, ar je potvergyavanye jedno vszega kajszem doszada rekel, y more veliko obraduvanye dodati vszakoteromu, koi je navaden almustvo delíti. Szpazuje on, da vu dnevu obchinszkoga szuda, vu kojem mora biti ochiveszto razgledanye vszeh dobrochinyen y najmov, y ochito sztolicz y mészt razdelyenye vu Nebu, nepóchne vekivechni szudecz od Devicz, Szpovednikov, nit Puschenikov, nit od Sz. Muchenikov, nego od oneh, kojiszu bili milosrzerdni proti vbogem; y od ovud izpelyuje, da Almustvo je jeden chín Bogu tak drag, da hoche nye prepoisztaviti vszem chinom, y najmom vu pláchanyu; y da vu Bosanszkeh zapiszkih, vu koje popissujusze vszagdassni chíni, y najmi vszakoteroga, hoche imati naj pervejssi chín almustva.

S. Chryf. ser. 14. *In cœlo prima stipendia pauperum tractantur; errogatio pauperis prima divinis scribitur in diurnis.* Za ochivesztejsse razlosényе ovoga lepoga tolnáchenya, na pamet meni dohagya ono, kaj stejesze od glaszovitoga *Teumasta*: bil je *Agrippa* na lanczu vu Dvoru *Tiberiussa*, y segyajuch proszil *Teumasta* drugach szusnya *Cajussa*, malò vode za segyu vgasziti, koju kajti z-dobre volye podal bibil, nyemu obechal je napláchanye. Vumerl *Tiberius*, *Agrippa* od nameszntika *Cajussa* oszlobogyen iz lancza, y vchinyen Kraly Jerusalema: Vu takvom izvissenyu szreche, kaj stimate kakva miszel y szkerb perva nyegva bila je? jelí podeliti viteskeissem vojakom chaszti Junachke? jelí izviszíti na perva szedalisscha ládanya, Plemeniteisse v-Kralyevsztvu? ni, nikaj toga miszlil. Perva miszel *Agrippe* bila je daruvati milosrzerdnoszt *Teumasta*, naplátiti onu kupiczu vode, koju segyen prijel bibil; zatho pozval vu Kralyevszki Dvor lyublyenoga dobrochinitela; Ravnitela nyega, naj pervejssega vszega Kralyevsztva pod szobum posztavil, y na priversek, vszemu odvetku nyegovomu, tak veliku, tak zmosnu chaszt, na veke pripiszal.

Izkasujesze szada Jesus Kristus vu sziromaheh segyen, gladen, gol; proszi okreplénye, pomoch, lehkotu od vasse milo-

szerd-

fzerdnofzti, y obechuje za nadomeschénye vfzake pomochi, zverhu *fztoverfztnoga* napláchanya na ovom fzvétu, Nebo na drugom: zatho kada na obchinfzki fzudni dan, doide v-moguchnofzti Kralya, y Szudcza obchinfzkoga vfzega pokolyenya; Nyegve, hochu tak rechi vekfse fzkerbi, y pefva mifzel bude daruvati, ne vre one prejáke Viteze, za veru nyegvu kerv prelyejajuche, ne Divoike, ne Szpovednike, koji z-zapofztavlyanyem imetka fzvéta, y tella nafzladnofztih, y zverfsuvanyem neprefztainih pokór, jefzu odicheni pofztali med Blasenemi; nego naplatiti, y daruvati chíne milofzerdnofzti, nego fzpuniti y zverfsiti obechano napláchanye onem, kojifzu zlehkotili y pomiluvali Nyega vu vbogeh. *Venite benedicti Patris mei*, ove budu perve Nyegve réchi: *Esurivi enim, & dedistis mihi manducare: sitivi, & dedistis mihi bibere: hospes eram & collegistis me &c.* Vigyte adda jeli ifztinu govori *Chrisologus*: *In Cœlo prima stipendia pauperum tractantur, errogatio Pauperis prima Divinis scribitur in diurnis.* Vu Nebu pervo napláchanye je Almuftva, y vu Knigah Bosanfzkeh zapifzkov, najperveifsi jefzu najmi Almuftva. Math. 25.

Szada nechudimfze vech, ako JEfus Kriftus za ochituvati ofzebuino preftimanye, koje ima zverhu Almuftva, fzebe bilbi zkazal pokritoga z-falatom halye, koju Sz. *Martin* vbogomu bilbi dal, y Angelom obznanil, da *Martin* Nyega odel je: *Martinus hac me veste contexit.* Nit chudimfze, ako takaj Sz. *Catharine* rogyene vu *Siene*, zkazajuchfze, v-ruke on mál fzreberni kríſecz dersech, kojega zbog pomenykanya gotoveh penéz, kakti vcheraſsni dan bibila dala za Almuftvo, Nye bilbi obechal, da nyega na fzudnyem dnevu odichenoga, vfzem ochitò Angelom, y vfzem Blasenem odpertò pokazati hoche. Nifzuli vendar imali rechete meni, ovi veliki Szlugi Bosji, druge chíne vredneiſse za obraduvanye Bosanfzko, y najme zafzlusneiſse ove dike? Tak imalifzu, verujem takaj y ja; ali kajti Almuftvo Bogu zmed vfzeh drugeh chínov, je ofzebuinò drago, nye prepofztavlya vu plá-

pláchanyu. *In Cælo prima ſtipendia Pauperum tractantur, erroga-tio Pauperis prima Divinis ſcribitur in diurnis.*

Kaj vellite NN. od vrednoſzti y velikoga preſtimanya Almuſtva? ſtimateli, da vaſz vkanujem, ako guſzcheiſſè nagovarjam vaſz na almuſtvo, z-obechanyem od Boga, velikoga y ſzegurnoga napláchanya? Ali jeli znate najti terſtvo od ovoga napredlyveiſſe hiſe vaſſe, y jeden chín haſznoviteiſſi kak je ov za duſſu vaſſu? dajte adda, ako vaſz lyubav ô Goſzpodari! chiní ſzkerblyve za detczu vaſſu, chínete almuſtvo; ar ovo bude za nye najbolyſſa vekovechina: *Optima filiorum hæreditas Eleemoſyna*, je Sz. *Cyprian*, koi tho ſzvedochi. Ako ſzkerbi, koje vſzigdar imate za podíchi ſzreche vaſſe, y za odvernuti od vaſz neſzreche, vaſz chiné selyeti Boſanſzke blagoſzlove, koji vſzigdar obilni jeſzu z-velikemi dobri; délite almuſtvo, ar bátrivì vaſz
Prov.22. Duh Sz. *Qui pronus eſt ad miſericordiam benedicetur: de manibus*
ẏ. 9. *enim ſuis dedit Pauperibus.* Ako vam zadnich grehi vaſſi, pravichni ſztrah ſzkvarjenya duſſe zavdavaju, dájte almuſtvo; ar Sz. *Prorok David* z-ſzvetloſztjum nebeſzkum razſzvéchen, videchi pravichneh y greſſneh ſztalis, bátrive vſzakoteroga, koi je miloſztiven proti vbogem, da na ſzmerti bude od Boga oſzlobogyen
Pſ.40. od pogibeli ſzkvarjenya. *Beatus vir, qui intelligit ſuper egenum & pauperem, in die malá liberabit eum Dominus.* Y Szin Bosji za ochituvati nam, daſze neſzkvári, koi chiní almuſtvo, nazveſztil je po vuſztih *Evangeliſt* ſzvojeh, zadnye ſzkvarjenya dopitanye proti onem ſzamem, koji vchinili niſzu almuſtvo. *Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, eſurivi enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitivi & non dediſtis mihi bibere: nudus eram & non cooperuiſtis me.*

Potverdemo vſze, kaj doſzada recheno je, z-peldum y dokonchaimo. Stejeſze vu knigah *Cardinala Baroniuſſa* letto 411. da poſztavſſi Kerschenik, nekoi glaſzoviti Mudroznanecz *Evagrius*, chul je od *Sineſiuſſa* Biskupa *Cirene*, kak almuſtvo *ſztoverſztnò* plácha, za jednoverſztno na ovom ſzvétu, y vekivechno zvelichenye na drugom. Vzel je adda ſzto skud zlata, y done-

ſzel

szel pred Biskupa, nyega proszech, da na almustvo nye podelil; k-tomu od nyega na piszmu poruchansztvo hotel imati, vu kojem Biskup bi szebe zavézal, da nyemu Bog poleg nyegvoga govorenya, *sztoversztnò* vu vremeniteh naplatiti hoche, y zvelichenye dusse dati. Biskup hitrò dal je na piszmu poleg prosnye poruchansztvo, y *Evagriussu* predal, koje vszigdar pri szebi chuval je do szmerti, y odluchil dasze piszmo z-nyim zakopa. Za tri dni kak je bil pokopan, szkazalsze je Biskupu y nyemu rekel: da vsze kaj bilo je na piszmu obechano, zverssenò prijel je, y na szvedochansztvo ove isztine, naj vchiní odpreti grob, kade najde piszmo od nyega szamoga podpiszano. Issel je Biskup z-drugemi Redovniki k-grobu, zdignuti vchinil kamen, videl tello mertvo dersati v-rukah piszmo, nye vzel z-velikem chudom vszeh okolo sztojecheh, stel od *Evagriussa* isztoga malò predi podpiszane réchi: *Valujem ja Evagrius Mudroznanecz*, da prijel jeszem na punom napláchanye vszega onoga, kaj bil je meni na ovom piszmu, obechal *Sinesius Biskup, rádi almustva, koje vchinil jeszem, za lyubav JEsussa Kristussa Odkupitela moga.*

Vchínite NN. na szpodobu y peldu dobroga ovoga *Evagriussa*, almustvo iz onoga kaj imate. *Si multum tibi fuerit, abundanter tribue, si exiguum fuerit, etiam exiguum impertiri stude.* Kak je preporuchil Sz. Sztaracz *Tobias*, dobromu szinu szvojemu: y zadérsete v-pameti y v-szerdczu ono obechanye, koje za vassu szegurnoszt piszal je z-rukum szvojeh Evangelist Szin Bosji: *Centuplum accipietis, & vitam æternam possidebitis*, da tak piszmo ovo, pokazati vszemu szvétu vu Dolicze *Josaphat* budete mogli, y valujete takaj vi na hvalu JEsussa Kristussa Odkupitela nassega, da jeszte prijeli y vu sivlyenyu, y po szmerti obilno napláchanye, Amen. Epilogus Tob. 4.

NEDELYA SZEDMA PO TROJAKEH.

Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in Regnum Cœlorum, ſed qui facit voluntatem Patris mei, qui in Cœlis eſt. Math. 7. ℣. 21.

Mala haſzen dobreh Déll, v-grehu ſzmertnom vuchinyeneh.

Exordium. Sztrah dvojega zla obterſſuje Matere vu porodu. Bojeſze da mertvo na ſzvét neporode dete; y ſztraſſeſze, da one mertve od iſztoga deteta porágyanya neoſztánu. Ov ſztrah nyim zavdaje saloſzt, y bolye nye trapi, kak iſzti trudi poroda. Kaj nebi vchinile? kakſze nebi veſzelile? dabi ſztanovite, y ochitò proſzte ovoga dvojenya bile; y ov ſztrah dabi na ſzegurnoſzt obernulſze! Znati zaiſzto, da morati je poroditi, ne na ſzvét chloveka, nego vu grob mertvecza; da morati je podjéti ſzmert od onoga, od koga biſze uffati lehkotu vu ſivlyenyu; jeſzu dva zroka, koji vſze jemlyuch uffanye, zavdavaju takvu saloſzt, koja z-nikakvem objáchenyem pretirati nemoreſze.

Ako tak je, odkuda dohagya NN. daſze tuliko vidi veſzelye vu greſſnikeh, koji ove neſzrechne, ſzad gore rechene Matere jeſzu, koji neporágyaju drugo, nego dete mertvo, y od nyega nyim zavdajeſze ſzmertno pripechenye? dobra della jeſzu plód y porod duſſe; ali poródi ovi jeſzu prez ſivlyenya duhovnoga, akoOna je v-grehu ſzmertnom. Od takvoga poróda neprijemlye duſſa nikakvo zdersavanye ſivlyenya, nego dapache dobiva nenadomescheni y ſzmertni kvar, y jeli more duſſa veſzela biti, veſzela ſiveti z-ſztanovitum previgyenoſztjum tak velikoga zla? tho kak ſtimam ja nemore dohagyati od drugud, akone, kaiti ali neznajuſze, ali nepremislyavajuſze ova dvoja velika zla, koja duſſa prijemlye, rádi dobreh delleh vuchinyeneh vu grehu ſzmertnom. Ja vendar selyejuchi protimbu doneſzti ovomu vaſſemu, budi ali neznanyu, ali pak neſzkerblyvnoſzti tak skodlive,

ve, hochu vam denesz pokazati, y dvoja napervo dati: *Pervo:* Da délla dobra vsza, kotera y kulika jeszu nikaj nehaszne, ako vu grehu szmertnom vchinyena jeszu. *Drugo:* Da ova iszta délla akoprem dobra, obrachajusze na kvar veliki onoga, koi nyè chiní, akosze vu nyé vpira, y szebi, kaksze tak prevech vu vszeh vidi, obechuje uffanye zvelichenya, proszim poszluh pochinyam. Propositio bifar.

Miloscha Bosja vu pobosnosztih y dobreh délleh nasseh je ono, kaj je dussa vu nassem tellu; y zatho kakgoder tello prez dusse, akoprem bi imalo vsze kotrige y sztrane, iszto je kak da nebi imalo; nemoguch z-nyimi nikaj dellati, nikaj chiniti; tak pobosnoszti y dobra délla prez milosche Bosje, akoprem imaju vsze sztrani, koje niszu nego szamò jedinò zkazlyve, nikakvoga vendar niszu najma, nit kaj vrednoga, nit kaj najmnoga zaszlusiti mogu. Tello z-dussum zjedinano je pravi chlovek, y tak moguchno je obnássati chaszti, dike, moguchno dáre prijeti, y vszako dobro vsivati; ali tello prez dusse ni pravi chlovek, nego mertvi, y tak nemoguchno je kakvoga dobra vsivati, nit kakve chaszti obnassati, dáre prijeti: tak y szpodobnem nachinom pobosnoszti y dobra délla vu milosche Bosje vchinyena, y z-nyum nadelyena, jeszu isztinszka, prava dobra délla, y isztinszke pobosnoszti, zaszluslyve y vredne pláche y dike vekivechne na drugom szvétu: ali pobosnoszti y délla prez milosche Bosje vuchinyena, niszu prave pobosnoszti, nit isztinszka dobra délla, nego mertva, y tak nezaszluslyva y nevredna pláche y dike vu Nebu. Confirmatio.

Ovo preposztavivssi, kaj je prez dvoine isztinito, pitam vszakoteroga zmed oneh, koji chekaju Boficha ali Vuzma za szpoved zverssiti, kaj stimate, kaj zadobili jeszte po tulikeh Massah, koje poszluhnuli, y po almustvih, koja podelili jeszte; kakov najem vam szpravili jeszte z-poszti, z-molyenyem chiszla, y osztalemi molitvami y délli vu vszem onem vremenu, kotero zminulo je od jedne do druge szpovedi, prez milosche Bosje vuchinyenemi? povechtemi kakva haszen je, vszeh vasseh chínov

milo-

miloszerdnoszti? odgovorim ja na meszto vasz, y odgovorim z-suhkem oszmehávanyem, koje k-puku szvojemu *Agæus Prorok* vchinil je; ov puk iziduchi iz Vuze *Babylonszke* y szusansztva, povernulsze je szamò na obdelyávanye zemaly, y kinchenye prebivalisch szvojeh, ni pak szkerbelsze za pobolssanye dersanya szvoga, y hvale dike Bosje, zatho videl je na polyu *Prorok* lepò sitke latítisze, ali vu sétve vsze prazne y prez zernya. *Seminastis multum, & intulistis parùm* nyim rekel: Jeszte vnogò trudilisze, vnogò poszejali, ali malo dobilisztе, y séli, nego szuhu y praznu szlamu mlátili. Tak y ja vam vellim: v-czellom lettu szada jeszte trapilisze z-poszti, szada vu molitvah prebivali, Czirkve pohagyali, k-navuku Kerschanszkomu y k-Prodechtvam guscheissé hodili, almustva delili; szada zadersáni vu drugeh miloszerdnoszti chíneh, na hvalu Devicze Marie, y postenye szveteh vasseh Obranitelov y Zagovoritelov bilisztе: *seminastis multùm* vnogo jeszte poszejali: ali *intulistis parùm*, kak malò jeszte dobili, kak mala sétva bila je! szlama ne zernye: vsze pobosnoszti prazne, prez napredka, prez haszni, prez najma.

'Agæus c. 1. 6.

Kada vidim takve Kerschenike pripravne y marlyve na vsze pobosnoszti, ali léne, keszne, na izganyanye greha szmertnoga iz dusse, vidimisze, da vu szebi oponassaju zkazlyvo y nehasznovito poszluvanye y ropotanye, koje chiné duhi nechiszti vu nekojeh mesztah y szamochah, kak izpissuju vszakojachke pripecheny knige; y oveh Kerschenikov chíne priszpodablyam k-duhov nechiszteh ropotanyu: ovi duhi vidijusze vu szpodobe, y kipu chlovechanszkem vu vszem y vszakom dellu poszlujuchi: z-motikum zemlyu prevrachati y kopati, z-stangami zeleznemi kamenye treti: velike terhe rúd na plechah iznassati, orudelya v-rukah dersati, z-nyimi dan y noch nepresztainò truditisze y poszluvati. Ako pak v-jutro rano gledisze, kajszu vchinili y zverssili, nikaj nevidisze, nikaj nepoznasze, nego szamò vsze poszluvanye zkazlyvo, y vkanlyvo nyihovo vidisze: *cum nihil agant, in omni se laborum genere exercere videntur.* Tak vuprav vidimisze pripechati videch délla y chíne pobosnoszti

Georg. Agricol. opusc. de animant. subterr.

gres-

gresnikov. Setuju pohajat Czirkve, dáre, aldove na Oltareh oſztavlyati, almuſtva chiniti: negda y negda z-poſzti trapitiſze, z-navadnemi molitvami, y vſzagdasnyemi truditiſze, vu Bratovschive muke y ſzmerti Kriſtuſſeve y oſztale podávatiſze, vu terplyvnoſzti zdersavatiſze; takvi vidijuſze poſzlujuchi vu kupuvanyu, y zadobivanyu *dobreh* Duhovneh y najmov, ſtimajuchi da ſzprávlyajuſzi velike y iſztinſzke vu nebu najme; ali ah kak vkanujuſze: *cùm nihil agant, in omni ſe laborum genere exercere videntur*, nikaj vſze ovo zverſſujuch nechiné, je jedna zkazlyvoſzt zvunſzka, prazna, tescha, y vigyenye ſzublazno, je stropotanye, koje ſzamo chujeſze ali vidiſze, vu ſzebi pako niſzu pobosnoſzti, niſzu dobra délla y chiní, trudeſze vu vſzake pobosnoſzti zverſſenyu, ali z-ovem trudom y poſzluvanyem nikaj nechiné dobra, nit kaj vchiniliſzu za haſzen duſſe.

Ali ſziromaska y nevolyna duſſa kak tebe milujem! ako opadas po kerhkoche vu vſzevdilne grehe; y akoſze tuſis, da nimas jakoſzti proti ſztati, y borítiſze z-nadſzkocheny vraga, y tvojega tella z-pohotnoſztmi! vſza délla tvoja dobra, koja chinis, kajti mertva jeſzu, nikakvu jakoſzt tebi dodati nemogu, y tak tebe oſztavlyaju vſzigdar mlahavu, trudnu y gingavu. Stejem, da pod zruſsényem varaſſa *Antiokie*, od ſztraſſnoga y velikoga negda Potreſza, znasloſze bilo je ſivo Dete, prileplyeno k-czeczku mertve matere: plakalo y terſziloſze je z-vſzum mochjum, z-gingavemi ſzvojemi vuſztniczami, zgnyeſzti selnyò mleka y hranu; ali vſze zabſztuin, ar oni czeczki, koji za ſivuche matere biliſzu kakti dva zdenczi mleka, vu mertve matere jeſzu preſſuſſili, nit jedne kaplye mleka dali.

Tuliko y tho moreſze rechi, da pripéchaſze duſſe Greſſnikov. Chuju, poſzluſſaju, y ſteju takaj negda, da Sz. Maſſa, almuſtvo, pobosnoſzt chiſzla, jeſzu kakti zdenczi dareslyivoſzti Bosanſzke, y Perſza puna hrane duhovne; ar iz oveh dohagyaju na haſzen vſzakoteroga, koi ova zverſſuje, naj oſzebujnejſſe miloſche, prevelika obramba proti nadszkochenyu vrasjem, obilnoſzt ſzvetloſzti, y opinyanyih nuternyeh k-ſzerdczu, y zmosno

no zavetje Matere Bosje D. Marie: k-ovem adda Pobosnoſztjam kak ſzeſznucha Detcza y gladna, z-velikem uffanyem ſzebe prileplyuju, ſzebe z-selyum velikum vpiraju: ali od oveh vſzeh pobosnoſztih, koje dobri Kerſcheniki zpoznali jeſzu, vſzevdilna zviraliſcha Bosanſzkeh miloschih, nyihova nevolyna duſsa, neprijemlyuch, nit nedobivajuch jedne kaplicze milosche, oſztaje mlahava, y vehnyena, y ovak tusna y saloſztna; koja turobnoszt kada y kada, med naj vugodnejſſemi takaj naſzladnoſztmi, ochitò kase preveliki kvar, kojega nyoj grehi ſzmertni zavdali jeſzu, ar nyoj oſſuſſuju vſzaki zdenecz zvirajuche vode, koja tja do viſſine Neba ſzkache; tojeſzt vſza della, vſzi chíni, vſze nyeine poboſnoſzti, prez vſzakoga najma y vrednoſzti oztaju.

Ovde vſzaki greſſnik najſze ſzpoméne, y ſzam z-ſzobum ovak naj govori: ako je iſztinitò, da vſze molitve, vſza délla vu ſzmertnom grehu zverſſena nimaju vrednoſzt, nit najma za vekivechno zvelichenye, y da zvelichenye vekivechno, neche Bog dati *jedinò* za prikaz, nego za pláchu; vukaj vpiraſze moje uffanye zvelichenya, daſze ja zvelichim? kakov je broj mojeh najmov, koje imam za dobichek Neba, ako vſzi chíni y poboſnoſzti, koje zverſſujem, nikaj meni nehaſzné, nikaj nevalyaju, ar zverſſeni jeſzu vu grehu ſzmertnom? adda ali potrebno je meni oſztaviti greh, akohochu Nebo zadobiti, ali potrebno je veruvati, da naſzledujuch ſivlyenye, koje ſivem, pogubim duſſu vu pekel, y vſza moja délla y pobosnoſzti. Jedno ovakvo ſzpomínyanye razborno, ako bude z-zrelem razmislyavanyem, primora zaiſztò vaſz odluchenye vchiniti, y prijeti tolnach, kojega
Oſeæ. 10 V. 12. Bog nazvescha po vuſztih *Oſeaſſa Proroka: Seminate vobis in Juſtitia, & metite in ore miſericordiæ.* Széjte, Zverſſuvajte odſzada délla y chíne pravichne tojeſzt, vchinyene y zverſſene vu miloſche Bosje, y chekajte jednu obilnu ſétvu najmov, y obilnu pláchu Dobra vekivechnoga od Boſanſzke miloſzerdnoſzti.

Ako pak vaſz ſzpametuvanye *dobichka preſztajajuchega*, illiti zgubichek vſzega najma chínov y poboſnoſztih vaſſeh, nemore

gennti, dabi dokonchali zvami greh oſztaviti, naj vaſz konchemar gene ſzpametuvanye *kvara dobajajuchega*, koi iz iſzteh chínov y pobosnoſztih vam dohagya, y nyega v-druge ſztrani ſzada pokazati hochu, da vaſz tak jakò y ſztraſſnò odſzada nebudete vkanuvali.

Secunda pars.

Neznam jeſzteli kakſzem ja zpazili, da krutò retki ſzkuſſavajuſze gresniki, dabi odpuſztili od navade vſzagdasnyeh pobosnoſztih, kakov naj meinſſi chín; nego nepreſztainò naſztáju zverſſuvati ſzvoje pobosnoſzti: ar nili chuti viſſekrat gresnika valujuchega na ſzpovedi, da je zbog nevmertuchlyvoſzti y lakomoſzti prekerſſil, poſzt mladoga petka ali ſzobote, koga navaden bil je chiniti na hvalu Devicze Marie; da je zamudil chiſzlo moliti, y navadne molitve zverſſiti, zbog jedine lenoſzti, y podrémanya; da je navadno ono dello na hvalu y poſtenye ſzvojeh Zagovoritelov oſztavil; y tho ne zbog ſzkuſſavanya vraga, nego rádi drugeh nagleh y nepreſztaineh onoga dneva poſzlov, ali truda. Znam vendar dobrò, da kuliko duh peklenſzki ſzkerbíſze, y terſziſze, da Bog z-grehi bantujeſze, tuliko takaj ſzkerbíſze, daſzę nebi hvalil y chaſztil z-dobremi délli od lyudih; zakaj adda neſzkerbíſze y netrúdi odvzeti od gresnikov navadu oneh pobosnoſztih, kakſze trúdi nye vtverditi, y vkoreniti vu navade grehov? Zrok je, kajti gresnikov délla, chíni y pobosnoſzti, nyemu kakti glavnomu lyudih vkanitelyu, jeſzu za pomoch y orusje, da on nyé tak vtvérdi prez ſztraha Bosjega vu grehu, y nezpokorene dopelya tja do ſzmerti, tojeſzt: da uffajuchſze vu pobosnoſzti ſzvoje y vu nye vpirajuchſze, v-grehih navadnih prez pokore do ſzmerti obſztánu.

Kada Czeſzar *Conſtantinus*, po preobládanyu vlezel bibil vu Varas *Aquileju*, zapovedal je, da iz vſzekulikeh Purgarov mechev, oklopi ruchni, illiti liſzicze kak zovemo, y ſpringe ſzkujúſze y naprave; y z-ovem nachinom orusje, koje bibilo za obrambu domovine, bi ſzlusilo za orudelye oklopih y ſpringih onem, koji (a) z-*predávanyem* vu obrányenyu Varaſſa hman dersa-

(a) proditione.

S liſzu-

liſzuſze. Chujte ſzada NN! Pobosnoſzti jeſzu orusje brányenya naſſega, y akoſze dobrò branimo, jeſzu ſztraſſne, y ſztrahovite vragu; ali ako pripetiſze nyemu, kak viſſekrat pripechaſze, da on po ſzvojem borenyu, harczuvanyu, ſzkuſſavanyu vlezne vu duſſu, nyu nadlada, y z-ſzramotnem predávanyem ona pod oblaſzt nyegvu, z-ſzmertnem grehom greſſech, doide; nevzimlye, nit nyu pleni, dabi oſztavila one vſze ſzvoje navadne pobosnoſzti, kojeſzu nyemu gingavo oborusénye; nego nye oberne na oklope y lancze, y tho kak? y z-kakvum meſtrium? z-onum, koju vſzaki dan chujemo y vidimo: Nyim dáje razmeti, y nye vpuchuje, da nyhova délla, chíni, y pobosnoſzti jeſzu velikoga najma, velike vrednoſzti, y jakoſzti, y z-peldum kakvoga retkoga pripechenya, y chuda, kojeſze ſteje ali chuje nye bátrive, da ſzegurni jeſzu zadobiti vekivechno zvelichenye; y tak nevolyni y neſzrechni zkazlyvò vkanyeni, y zaneſſeni z-prevzetnem uffanyem, ſivu prez pobolſſanya ſzusni greha, y oſztaju nez pokoreni tja do ſzmerti.

Y da je tho iſztina, lahko zpoznate vu neſzrechnem puku ſidovſzkem, oſztavlyenom od Boga na ovom ſzvétu, za gledal o y peldu Bosanſzkoga pravichnoga odregyénya. Ov puk kak nam poveda Sz. Piſzmo, bil je vſzigdar tak nagnyen na bolvanſztvo, da nyega vu Bogo-chaſztenyu vtverditi, niſzu zadoſzta bila chuda, ſztraſſne kaſtige, y ſztrahovite groznye. Szada pak, kak znamo y vidimo viſſe od ſeſztnaiſzt ſztotin lett, obſztal je, y obſztaje vu ſzlusbe y chaſztenyu jedinoga y ſzamoga Boga, nit za odvernuti nyega od ove vere, nikaj niſzu mogle, nit pelde pukov, nit moguchnoſzt Poganinov, ali Bolvano-molczev. Gdo zna meni zrok doneſzti ove ſztalnoſzti, y vtverdnoſzti vere, vu puku tak drugach vu ſzebi neſztalnem? zrok jedini y pravdeni je, kajti vrag vech neſzkerbiſze za odvernuti nyega, y preobernuti ov puk od odſztuplyenya vere jedinoga Boga: Doklamgoder ſztari Zakon y zapoved ſidovſzka bila je pravdena, y moralaſze je obdersavati, ſzkerbelſze je vſzigdar obchinſzki nepriatel nechiſzti duh, oſzlábiti ſztalnoſzt y tverdnoſzt tak nyhovu,

hova, kak takaj nyhoveh navuchitelov, y dopelyati nye na szlusbu y veruvanye tugyeh, laslyveh y sztranszkeh Bogov; szada pako kada zapoved sidovszka od Boga je potrena, odhichena, y zapoved szkvarjenya, nemára nit szkerbísze duh peklenszki, odvernuti nye od chasztenya pravoga Boga, koga veruju, nego dapache szkerbísze, y veszelisze, da sztalnò vu thom veruvanyu obsztáju; kajti stimajuchi y tverdnò dersechi ovi szebe, za pravdene klanyavcze pravoga Boga, vsze visse vtvergyavajusze vu szvoje bludnoszti, y tak vsze teseissè genutisze mogu, na odgovarjanye y odurjavanye bludnoszth szvojeh. Doklam Kerschenik hodi po pravem putu zvelichenya, koi put je obdersavanye zapovedih Bosanszkeh, vszu moch posztavlya, vszu szkerb ima, da nyega nesztalnoga vchiní vu vszeh nyegveh délleh y chíneh; da nyega odverne od navadneh chínov pobosnoszti, znajuch, da z-ovem nachinom lahkò nyega more odvlechi od dobroga puta, y nyega dopelyati na put szkvarjenya; ali kada vidi Kerschenika siveti vu grehu szmertnom, neszkerbísze, nit terszisze segav vkanitel, nyega odvernuti od navade y chínov pobosnoszti, dapache szkerbí nyega sztalnoga vu oveh pobosnoszth, y tverdnoga vchiniti, vpuchujuch da veruje y dersí, da one pobosnoszti velikoga najma, y velike mochi jeszu, tak da vu nye vpirasze, y vsze uffanye vekivechnoga zvelichenya posztavlya; ar z-tem nachinom nyega vtvérdi, y nevgiblyvoga chiní vu gresnom szvojem sivlyenyu, y tja do szmerti nezpokorenoga osztavlya.

Ah razmete tho y znaite zadnich NN. da Nebo ni plácha, nit dár za chíne, délla y pobosnoszti zverssene vu grehu szmertnom, nego je plácha, y daruvanye za jedino obdersavanye Bosanszkih Zapovedih. Ako meni bi rekli, da molitve y vsza délla miloszerdnoszti, hasznè poleg szvedochansztva Sz. Piszma, y obchinszkoga Tolnáchtva Szveteh Otczev takaj gresnikom, za zadoblyenye vekivechnoga zvelichenya; bi vam odgovoril, da hasznè, kakgoder hászni betesniku vrachtvo, koje akoprem je moguchno nyega ozdraviti, akosze zdersava od prekerssseny y

prekorednoſztih od vrachitela prepovedaneh, ali kada od oveh nezdersavaſze, onda nikaj nepoháſzni, ali pak verlò skodi. Jeden gresnik, koi guſzcheiſſè poſzti po szobotah; koi pobosnò vſzaki dan chiſzlo na chaszt Devicze Marię zmoli, da szproſzi po Nyenye pomochi jednu volyu y hotenye dobrò ſiveti, y Szveti Bosji sztrah dobiti; vu iſztom vremenu z-vſzum marlyvosztjum odtujuchsze od vszeh gresneh pogibelyh, y proti sztojech szkuſſavanyam vraga, y tella, vam dopuscham, y ja takaj valujem, da po szvojeh pobosnosztih more dobiti lehkotu y pomoch za vekivechno zvelichenye; ali gresnik, koi nikaj nemára za sztrah Bosji; koi nikaj nemiszli za poboľſſanye ſivlyenya; koi ſive vu grehu, y prilike greſſenya; koi neche nikakvo sztézanye szvoih, y vrasjeh pohotnosztih vuchiniti; y vsze uffanye posztavlya zvelichenya vu szvoih pobosnosztih, odpertò vellim, da takvomu nikaj nehászne za vekivechno zvelichenye pobosnoszti, dapache valujem, da nyemu jeszu na kvar, y da nyemu na skodu veliku obrachajusze. Ako z-onem kajszem povedal, jos niszte vpucheni vu ove isztine, poszluhnete ono, kaj iszti Bog hoche, da razmete po vusztih szvojeh prorokov: *Solemnitates veſtras odivit anima mea, factaſunt mihi mole-*
Iſaiæ 1. *ſta, laboraviſuſtinens. Et cùm extenderitis manus veſtras, avertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaveritis orationem veſtram non exaudiam.* Vaſſa szvetkuvanya, koja chinite na chaszt moju, meni jeſzu odurna, meni jeſzu neprilichna, y tesko nye podnaſſam: y kada budete podigavali ruke kaj od mene proſzechi, tverdnò vellim, da obernem licze moje od vaſz, nit poſzluhnem vaſſe molitve, akoprem budete nye ponávlyali. Tak govori Bog po vuſzteh *Iſaiaſſa* Proroka puku ſzvojemu, za odvernuti nyega odonoga uffanya, koje prekerſſújuch Bosanſzke Zapovedi, poſztavlyal je vu aldoveh y molitvah. Szada jeli pravò chiníte, kada tuliko od vaſſeh délov, chínov y pobosnoſztih dersíte, koje zverſſujete, y jeli dobrò vtemelyeno y vtvergyeno uffanye, koje vpírate vu pobosnoſztih vaſſeh, ſzami iſzti vi ſzudete?

Kada Odkupitelu podán bil je napitek zmeſſan z-vinom y z-súchem

z-súchem, ni hotel piti. *Dederunt ei vinum bibere cum fele mixtum. Et cùm gustasset, noluit bibere.* Terplivni moj Odkupitel za tulikemi mukami do szada podnessenemi, za tulikem velikem traplyenyem, morebiti vgaszilasze je vu tebi ona velika segya, z-kojum vszigdar selyelszi tuliki pehar terplyenya; ar vidimte, da odvráchas obraz, y odmétas vuszta segyna od napitka netechnoga y suhkoga! ô sztrahoviti navuk nam gressnikom! Vino je prilika y szpodoba dobreh déllov, kak stejesze vu Sz. Pisszmu. *Bibite & inebriamini charissimi.* Súch je prilika greha, zbog suhkoche, koju osztavlya na dusse, y dussnom zpoznanyu kak szvedochi Bog vu knige *Deuteronomii. Radix germinans fel, & amaritudinem.* Nut jedno zméssanye dobreh délov y grehov, chiní jeden napitek prevech oduren Odkupitelu, kojega On nemore podneszti, y odméta. Jeli razmete ovo jos vi ô Kerscheniki! koji uffatesze da budete prijeti od Boga vu Nebo, po jakoszti oneh molitvih, one pobosnoszti, oneh déllov miloszerdnoszti, koje ponávlyate vszaki dan, ali vszigdar zdrusene z-grehi? Vi jeszte priszpodoblyeni vu onom napitku szkrovnom, kojega ni hotel piti JEsus Kristus. Math. 27. 34. Cant. 5. Deut. c. 29. v. 18.

Vekssi pómor, koi vu vojszke vchinyen bil je Puka Israëlszkoga, bil je onda kada ov Puk bilbi izneszel iz varassa *Silo*, za szvoju obrambu y zavjetje na polye *Arku testamentuma.* Zauffanye tak velike izvissenoszti *Arke* ove, preneszlo bilo je Puka na batrivoszt, ali ni dodalo zavetje; preneszlo bilo je na pozivanye harczuvanya, y na nebojazlivoszt proti *Philisteanczem*, ali ni szlédilo nadladanye. Trideszet jezer vojakov osztalo mertveh, y obernuvssi osztali sereg herbet nepriatelu, vszi pobeglisu, y isztu *Arku* v-rukah nyihoveh besech osztavili. Uffajtesze szlobodnò ô Kerscheniki vu pobosnoszt! koju imate proti D. Marie, koja póleg obchinszkoga Sz. Otczev tolnáchenya, szpodoba bila je ove *Arke Testamentuma*, ali ako nebudete szkerbeli preszztati gressniki, Ona osztavi vasz braniti, y prepuszti z-kvárom vassem vekivechnem, vasz dojti v-ruke peklenszkoga nepriatela. Kakvo uffanye obchuvati szebi sivlyenye, ni imal

Joab

Joab, kada znajuch szebe v-szérdi biti *Salamona*, y vrednoga
szmerti; dossel bi bil v-Czirkvu, y chversztò prijelsze bil Ol-
3. Reg.c. 2. tara Messnika; *Fugit in tabernaculum Domini, & tenuit cornu Altaris.* Nikaj vendar ni nyemu hasznilo uffanye, nikaj nyegva
pobosnoszt; ar po zapovedi *Salamona* vu isztom meszto, v-kojem stimalsze je szegurnoga, sivlyenye pogubil. Neszrechni *Joab*,
kak bolsi nachin bilbi tebi za obchuvanye tvojega sivlyenya,
dojti pred noge tvojega Kralya, y pokajatisze za pregreske,
kojeszi vchinil proti koruneKralyevszke, y proszititi oproschenye
y sivlyenye; ar beséch prez kájanya tvoje pregreske vuCzirkvu,
y hotechsze obraniti z-szamum szvetosztjum Oltara, jeszi tebi
szkerbel ne szamò za zavjetje tvoga sivlyenya, nego takaj za zavjetje tvojeh pregreskih, y zatho szudil je naj mudrejsi zmed
vszeh lyudih *Salamon*, tvoju pregresku z-tem vekssu od vszake druge, pregresku prez milosche, pregresku vrednu szmerti.

NN. Kerscheniki, gresniki lyublyeni ô kak bolmsze! da kakgoder naszledujete nerazumnoga *Joaba*, vu vkanlyvom uffanyu,
budete takaj morali naszledniki posztati vu neszrechnem nyegvem konczu! Vi neverni Bogu z-grehi vassemi, vre znate vasz
vredne pekla; kade je anda saloszt, kade ono za grehe vasse po
saluvanye, po kojem jednem morete szproszititi oproschenye, y
zadobiti vekivechno sivlyenye? Ja vidim, da kakti tuliki *Joabi*, na meszto da prisztupite szkrusseni pred noge Szpovednika,
z-sztalnem odluchenyem premenyenya sivlyenya; ischete, dasze vtechete nepriateli, kak y tak jeszte Bosji, pod obrambu
Szvetzev, po guschejssem pohagyanyu nyihoveh Oltarov; vidim vasz vtekuvatisze pod zavjetje D. Marie Matere Bosje,
chversztò dersechszeNyeine pobosnoszti z-sztalnemi obechanyi,
y negda takaj z-zagovori; ali kajti tak iszkati, je iszkati zavjetje ne
szamò Dusse vasse, neg takaj vasseh grehov, kojebi radi prez kastige zverssuvali; zatho drugo vam nemoram rechi, ako hochu
isztinszkò vam govoriti, nego da vidim vu prilike *Joaba*, vasz y
nyegov neszrechni konecz; tojeszt, da po pravichnem szudu
Boga Onoga, kojega prilika bil je naj mudrejsi *Salamon*, pogubite

bíte ſivlyenye y duſſu, vuprav onda, kada ſtimali budete vaſz obranyene po oneh pobosnoſztih, vu koje z-prevzetnoſztjum uffateſze. Y neviditeli Bratja NN, da doklamgoder zadersavate blago y imetek lyudczki; jeſzte vu onom nepriatelſztvu, v-nazlobu ſzuproti onomu, koi vaſz je zbantuval; doklamgoder neoſztavite onu lyubav nepoſtenu, onu greſſnu priliku, onu ſztarinſzku malovrednu navadu, pod szillum hochete, da vaſſe pobosnoſzti, bráne ſivlyenye szkup y grehe vaſſe, y tak iſzte pobosnòſzti proti Bogu obrachate; ar po uffanyu, koje vu nyih imate, ſivete prez ſztraha kaſtige, y ponávlyate grehe? Kajſze adda chudite, ako vam govorim, da vaſſe pobosnoſzti obrachajuſze na vaſs velik kvar; na kuliko najmre Bog prepuſztí pravichnò, da kaktigoder prevzetno uffanye, koje vu nyih imate, vaſz chiní ſiveti neſzpokorene, tak y iſzto uffanye takaj vaſz, vchiní vumreti neſzpokorene.

Od ovud vendar kaj doſzada rekelſzem, nebi hotel, dabi izpelyali, laslyvi priversek, koga viſſekrat chul jeſzem: adda koi je greſſnik bolye je, da oſztávi vſze pobosnoſzti, pokehdob ove obrachajuſze na veliki kvar onoga, koi nye zverſſuje. Dabi bilo razumnò y iſztinſzko ovo izpelyavanye; razumno, y iſztinſzko bibilo takaj ovo: Pitvina, jeſztvina, vrachtva, jeſzu skodlyva onomu, koi prez razloga nye jemlye; adda bolye je segynomu, gladnomu, betesnomu, da nye nejemlye. Ovo izpelyavanye kak vidite ni raznmno, razumno pak bibilo ovo: Jeſztvina, pitvina, vrachtva jeſzu skodlyva, y na kvar vſzakoteromu, koi nye jemlye prez razloga; adda nerazlog moraſze odvernuti y oſztaviti, da pitvina, jeſztvina, vrachtvo nebude skodlyvo y na kvar; nego napredlyivo, y na haſzen. Szpodobnem nachinom takaj moraſze y vu naſſem poſzlu govoriti. Pobosnoſzti obrachajuſze na kvar y skodu greſſnika, koi nye z-prevzetnoſztjum zverſſuje, poſztavlyajuch vu nyih vſze uffanye vekivechnoga zvelichenya, nit ſzkerbechſze pobolſſati ſivlyenye; adda moraſze odverchi ova prevzetnoſzt, ſzkerbechſze pobolſſati dersanye, y premeniti ſivlyenye; da tak pobosnoſzti,

chíni

chíni y délla hafznovita budu greſſniku za vekivechno zveliche-nye. Ali povernemoſze odkudſzmo odisli, y z-jednem ſzve-dochanſztvom Sz. Piſzma potverdemo, y dokonchajmo govo-renye.

Szedel je Kraly dersanya *Caldeæ Balthaſar*, pri glaſzovite vechere, koju da pokase moguchnoſzt ſzvoju, vchinil bil je na-praviti jezero lyudem zmed Perveh Kralyevſztva ſzvoga: vu hipu onom, kada je z-poſzudum Czirkvenum napijal Plemeni-tem goschenikom, videl je ruku na ſztene, zmosne palache ſzvoje, koja piſzala je kratke y neznane Réchi; ovde preblédel, y preſztraſſilſze je Kraly tak, da noge derhtale, veſz ſivot tre-petal, y kolena od ſztraha czokotala bi bila. *Tunc facies Regis commutata eſt, & cogitationes ejus conturbabant eum, & compa-*
Daniel.5. ℣.6. *ges renum ejus ſolvebantur, & genua ejus ad ſe invicem collideban-tur.* Taki 'zovuſze Mudroznanczi *Caldei*, da ſteju y tolnáche ſztrahovito neznano piſzmo; ali kulikogoder bi gledeli, y razgledali piſzmo, nikaj niſzu razmeli, y moraliſzu valuvati vſzi, da nit znaju nit razmeju piſzmo. Po ſzvetuvanyu Matere, ali Babicze (kak drugi piſſu) *Balthaſara* Kralya, zapovedaſze zva-ti Prorok *Daniel* iz glaſza poznan, y vu vſzem dvoru preſti-man. Dojde v-Dvor Kralyevſzki Prorok *Daniel*, y nut vſzi tí-hò, marlivò, y ſzkerblyivò nyega, y obraz nyegov gledaſſe, y iſzti Kraly poſtujuch nyega, obechal nyemu prezmosne dáre, chaſzti; proſzi tolnachenya ſztraſſneh Réchih, od ſzvojeh Mu-droznanczev nerazmeneh: *Munera tua tibi ſint, & dona domus tuæ*
Ibid.v.17 *alteri da: ſcripturam legam tibi Rex & interpretationem ejus oſtendam.* Nemáram odgovoril batrivò *Daniel*, nemáram ô Kraly za tvo-je dáre, za druge ſzlobodno nye zadérſi, koje meni obechu-jes; ar ja negledech na tvoje dáre y obechanya, iſztinſzko ſtel budem, y odpertò raztolnachim kaj znamenuju, neznane piſz-ma ovoga Réchi: *Scripturam legam tibi, & interpretationem ejus oſtendam.* Vſza ſzkrovnoſzt piſzma ovoga vu treh Réchih zader-savaſze. *Hæc eſt autem ſcriptura, quæ digeſta eſt: Mane, Thecel, Phares.* Tolnáchenye Réchih oveh je ovo: *Mane: numeravit*
DEUS

DEUS Regnum tuum, & complevit illud. Bog prebroil je dneve, y hipe Kralyuvanya tvoga, y ono vre je na konczu. *Thecel: appensus es in statera, & inventus es minus habens.* zvan jeszi na szud Bosji, y najden jeszi da malò vásés; ar prez dobreh déll y najmov jeszi. *Phares: divisum est Regnum tuum, & datum est Medis & Persis.* Znaj adda, da Kralyevsztvo ni vech tvoje: ar od Boga Onoga, koi vszega ládanye, moch y oblaszt ima dano je *Medussem* y *Perssiancem.* Ovo je bilo sztrassno tolnachenye, koje moralo je prez dvojne oholnoga onoga Kralya poniziti, y genuti na pokoru; ali kaj stimate kakvo zverssenye vu nyegvem szerdczu vchinilo je? ni drugo vchinilo sztrassno ovo tolnáchenye, vu szerdczu nyegovem, nit nyega genulo, nego da *Daniela* z-chasztmi bilbi nadelil. *Tunc jubente Rege indutus est Daniel Purpurâ, & circumdata est torques Aurea collo ejus, & prædicatum est de eo, quòd haberet potestatem tertius in Regno suo.* Daniel. 5. v. 29.
Ako Kraly *Balthasar* tuliko sztrassilsze je, na vigyenye piszma onoga neznanoga, kak pak mogel je presztati bojatisze, kada chul je tolnáchenye, y prorochansztvo sztrassno? more biti ni veruval *Danielu*? more biti bil od kojega drugoga Proroka obátriven, ali more biti druga ruka zkazalasze je, koja bi szbriszala iz szténe Réchi? ni nikaj bilo zmed ovoga vszega. Veruval je *Danielu*; nit bil je, koibi drugi znal raztolnachiti szkrovnoszt piszma, y ovo napotlam takaj piszmo, osztalo je na szténe nazochi vszeh; nego takvo uffanye Kraly imal je oproschenya, rádi chaszti dane *Danielu*, da vesz sztrah vu szerdczu nyegvem presztal bibil: Ar stimal je neszrechni Kraly, da je vmiril Boga z-zmosnum opravum, y dármi *Danielu* prikazanemi, y zatho z-prevzetnem uffanyem nisze szkerbel szpokoriti: miszlil y veruval je, da izvissen *Daniel*, rádi chaszti szebi dane, bude moral prepréchiti Bosanszko fantenye; y verujuch tho, vesz sztrah izhitil. Vkanilo je vendar nyega tak nischetno, y prevzetno uffanye, osztal neszpokoren czellu vecheru, onu noch pogubil Kralyevsztvo, y fivlyenye od nepriatelszke ruke. *Eadem nocte interfectus est Balthasar Rex Chaldæus.* Daniel. ibid.

Pogleitesze vu ovom zerczalu ô vi gresniki, koji mene poszlussate, y szpoménitesze iz vassega prevzetoga uffanya. Vam steje y poveda vszaku nedelyu Plebanuss vass, one groznye, koje Bog vu szvoih szvetih Evangeliumih izpiszal je proti onomu, koi nemiszlechi na szmert, sive v-grehu; derhtate na sztrassen glasz, y sztrahovito tolnáchenye; ali kakvo zverssenye vidisze vu vassem szerdczu? nevidisze szuza posaluvanya, povráchanye blaga lyudczkoga, osztavlyanye hman navadih, premenyanye sivlyenya: videsze pak pobosna pohagyanya k-Czirkvam, kipom, y oltarom; na diku y hvalu Marie chiszla molesze; poszti, almustva alduvana Szvetczem chinesze; ali kaj stimate z-tem opravisze? stimate morebiti, da vtasili jeszte praviczu Bosanszku, y odrinuli one groznye, koje vam osztaju za vass szpomenek iz Evangeliuma? zadérsite za vasz one hvale, one chaszti, ona alduvanya, koja chiníte Szvetczem: *Munera tua tibi sint*; ar ako nepremeníte sivlyenye, koje Bog hoche imati, vam povedam, da vasz Szvetczi nebudu branili od szerditoszti Bosanszke; y uffanye koje imate, da budete zagovorjeni od nyih, na napláchanye one hvale y dike, koju nyim dajete, kakgoder vasz chiní v-grehu siveti, tak vasz vchiní y v-grehu nezpokorene vumreti. Poszti vassi merzli, dári vassi, gross, kraiczar, molitve vasse raztressene; jeli stimate da tuliko v-nebu prestimavajusze, y tulike preczembe jeszu, da gledech na ova, zavetje Szvetczev, y obramba Marie pripravna pri Bogu bude, koja da rechem Nyega primora, da vasz gresnike vu czellom sivlyenyu vassem podnassa gressече, y potlam na szmerti pokoru zverssiti dopuszti?

Ah poszluhnete mene zadnich vszi Narodi, govori Bog po vusztih *Jeremiassa: Audi terra. Ecce ego adducam mala super populum istum, fructum cogitationum ejus, quia verba mea non audierunt, & legem meam projecerunt.* Ja hochu pusztiti zverhu puka ovoga vsza zla, y ova budu na napredek nyihoveh zlocheszttih miszlih; ar prekerssitel zapovedih mojeh, miszli vtasiti szerditoszt moju, z-zvunszkemi aldovi, y chaszténryem. *Ut quid mi-*

Jer. c. 6. v. 19.

bi

bi Thus de Sabba affertis, & calamum svavè olentem de terra longinqua? holocautomata vestra non sunt accepta, & victimæ vestræ non placuerunt mihi. Zakaj ischete meni davati prestimane dáre, zebrane y dissleche duhe? vassi dári jeszu meni nepovolyni, aldovi nevugodni. Tak Bog govori, da vszi oni razmeju, koji sivuch v-prekerssenyu Bosanszkih zapovedih, posztavlyaju vsze szvoje uffanye zvelichenya, vu zkazlyve one pobosnoszti, z-kojum Nyemu alduju chaszt, szlavu y postenye prez vszakoga najma. Szada uffaitesze vu vasse molitve, uffaitesze vu poszte, uffaitesze vu almustva. Budu vam hasznela ova, morem vam rechi, ako zverssujuch nye, fivlyenye premeníte, ali nikaj pak hasznela nebudu, y dapache skodlyva posztaneju, ako nye, zverssujuch tverdokorni budete vu gressenyu. Ibid.v.10

Otto Herczeg, alduval bil je *szpodobu*, czelle Persone szvoje iz voiszka napravlyenu, kipu chudnovitomu B.D. Marie vu *Etinge* Varassu, y nyu pred Oltar Marie posztavil, na znamenye, da on po ove *szpodobe* pokáse neszamo szvoje vsze uffanye, nego vszu takaj szvoju pobosnoszt proti zavetju B.D. Marie. Pripetilosze je pak chesz nekuliko vremena, da ov nevolyni Herczeg, rádi pogibelnoga Paidastva z-*Luterani*, od prave vere odsztupil, y k-bludnoszti Krivovernikov oveh bibil prisztupil: y nut-vu isztom prisztuplyenya szvoga vremenu (sztrahovito pripechenye!) pred oltar iz *szpodobe ove*, plécha opala jeszu, y kappa, koja bila je z-glavum szkup iz voiszka zleana, na chello pomeknulasze, tak da obodve ochi, *szpodobe ove* pokrite bibile. Z-ovem pripechenyem nemenye chudnovitem, kak sztrahovitem, ochituvala je prechiszta Devicza Maria, da Ona neposzlussa prosnye, molbe, nit doszto i gledeti na one, koji Nyoj pobosni, Szinu pak Nyenyomu vu grehih fivuch neverni jeszu. Pelda je ochiveszta N.N. y za navuk visse kak jednomu, koji mene poszlussaju more biti, y Bog bi dal, da z-napredkom bude, Amen. Epilogus Steph·Pepe.in hist B. V. de œtinga in Bavar.

NEDELYA OSZMA PO TROJAKEH

Redde rationem villicationis tuæ, jam enim non poteris villicare. Luc. 16.

Tráplyenye Greſſnika na chaſzu ſzmerti.

Exordium. Veliku turobnoſzt y raztúsenye chutil je ov Span, koga deneſz ſzpomina Sz. Evangelium pri Sz. *Lukachu*, kada nemiſzlyechemu naj menye, doſsla y naſzveschena bi bila zapoved, da naj rachun od ſpanije ſzvoje dà. *Vocavit illum, & ait illi, redde rationem villicationis tuæ.* Dozval nyega, y rekel dáj rachun od ſpanije tvoje; y v-iſztom vremenu nyemu recheno bilo, da nebude vech mogel ſpanuvati. *Jam enim non poteris villicare.* Zpoznati nevernoſzt ſzlusbe, y morati na rachun z-piſzmi, ali z-Rováſſi dojti, y vſza v-ruke predati, je zaiſzto zrok velike turobnoſzti, y raztusénya. Dabi konchemar nevolyni bil mogel dobiti miloschu, oſztati vu ſpanije; bilbi z-marlivoſztjum Goſzpodarſztvo nadomeſztil, kuliko kvara y zamudka vu dusnoſzti ſzvoje y ſpanie bilbi povchinil; y tak z-ſzlusbum ſzvojum dúg naplatil; ali da mora nazochi Goſzpona ſzvoga ſzerditoga, y zmosnoga on velik dusnik, y neveren ſzluga dojti, nit more Goſzpona z-obechanyem tverdnem poboľſſanya, y zadovolyenya vkrotiti, krutò jakò milujem nyega, kada zakriknul je veſz zdvojen, *Quid faciam, quid faciam?* kaj moram vchiniti, kaj moram vchiniti?

NN. vre znate kaj znamenuje, ſtimam ova prilika, od Odkupitela na pervò dana, y ſzumlimſzi, da vu turobnoſzti y v-raztusényu z-ovem zdvojényem ſpana neſzrechnoga, vi premisslyavate ſztalis vſzakoteroga greſſnika, kada zpoznava na ſzmertne vure, ſzebe pozvanoga od Kriſtuſſa na ſzud oſtri, za dati rachun ſzvoga ſivlyenya. Ali kajti vu zavjetku kratkoga ſzpominyanya ſtimam, da ova iſztina nebiſze mogla zadoſzta vam povedati, nit vi nyu pravo do ſzerdcza vaſſega prijeti bi mogli,

gli, tak dabi ſivlyenye vaſſe greſſno premenili; zatho odluchil jeſzem z-menum, vam deneſz tak nyu odpertò, y ochitò pred ochi vaſſe poſztaviti, kak naj bolye bi mogel y znal: Pokazajuch kakvu turobnoſzt, raztusenye y tráplyenye, návaden je greſſnik vumirajuchi na ſzmerti ſzvoje zpoznavati, y chutiti y tho v-*perve ſztrani.* v-*druge ſztrani* videli budete, da ovo raztusenye y tráplyenye je kruto veliko: Kajti je prez vſzake poleschicze y objáchenya. Proſzim poſzluh y pochinyam. Propoſitio biſar.

Kakſze more rechi, da za ſzméhom plach, za veſzelyem turobnoſzt, za naſzladnoſztjum rasztusenye dohagya, tak moreſze takaj rechi, da za ſivlyenyem szladkem, veſzelem, povolynem gresnikov, dohagya ſzmerti vura, dapache iſzta ſzmert suhka, turobna, nepovolyna. Y iſztinitò govorech, kak nebi bila takva ſzmert greſsnikov? ar vſza koja obhajaju vumirajuchega, jeſzu suhka, turobna y nepovolyna? pred ochi poſztavete vam jednoga gresnika pretegnyenoga na poſztelye, koi neimajuchi nikakvo uffanye dugſſega ſivlyenya szvoga, duſſu ſzada szada izpuscha, y zéva, kaj nyemu na pamet more doiti, kaj nyega bi moglo razveſzeliti? ali on oberne ochi y pamet na preſſeſztno ſivlyenye szvoje, ali gledi na szadaſſni ſtalis ſzvoi, ali razmiſzli doiduchi ſzada ſzada ſtalis duſſe ſzvoje, vu vſzakom ovom vremenu, y razmislyenyu, nahagya ſztrahotu, turobnoſzt veliku; y more z-iſztinum zakriknuti, kak vu prilike nyegve z-glaſzom Proroka ſzvoga, traplyeni y razpeti JEsus Kriſtus krichal je: *Conſolantem me quæſivi, & non inveni*: nenahagyam nikoga, nit kakva ſztvar y ſztvorjenye je, koje vu ovem mojem nevolynem ſtaliſſu bi mene razveſzelilo. Iſztina je, da navadnem nachinom, kada betesnik doide na zadnye ono borenye y podihávanye, tak obterſſen je, da prez chutenya, y zvan ſzebe je; ali vendar nepogubiva moguchnoſzti tri one duſſe, tojeſzt razum, pamet y volyu, koje vu duſſe akoprem mi z-ochmi ſzudimo drugach, zdrave y chutlyve jeſzu; dapache kajti duſſa onda z-zvunſzkemi, y ſzvéta ovoga poſzli nebi bila raſztreſſena, nit preprechena, vſza vuperta je z-razumom, pametjum, y volyum Confirmatio.

na razmifslyavanye grehov preffefztneh, y oneh vfzeh koja nye nadoiti zbog pregreskeh moraju; y tak previdech vfza ova boiffze, y jakò fztráffifze. Y z-ifztinum govorech, ako nechemo rechi, dabi takov vumirajuchi greffnik od vere odfztupil, y ovo najvekffe zlo bibilo! on na drugo kakbi moguche bilo, dabi mifzlil, akone na fivlyenye fzvoje preffefztno, y oftri greffnoga fivlyenya fzud, koga Bogu fzad fzad davati bude moral, videch fzebe od fzmerti pozvanoga na fzud Bosanfzki. Oh kakvo rafztusénye, kakva turobnofzt, kakvo traplyenye, je mifzel vupreti vu fzvoje greffno fivlyenye, kada vfzi grehi vchinyeni, nekoji (y ovi gufzcheiffi) razluchnò zevfzum fzvojum odurnum hmanyochum, nekoji v-troppe illiti v-kupu v-velike fztraffne vnofine, y broju pred ochima jefzu: na fzpodobu onu kak videli jefzte vu kipeh málaneh, koji pred ochi pofztavlyaju voifzku; kade videfzetuliki (a) *Sztotniki*, z-fztrahovitem vojakov pogledom, z-palaffi, z-fzablyami, z-puskami, z-zafztávami, z-trumbetami neizbrojeneh seregov. Krive prifzege, preklinyanya, vkanlyvofzti, ogóvori, jáli, nazlobi, fantenya, fzvetkov prekerffénya, nechifztoche, lyubavi, praznofzti, lotrie, tatbine, krivicze, fzpomenki nedofztoini, y jezero drugeh v-kupu pred ochi, y na pamet greffniku vumirajuchemu dohajaju, kakti fztrahovit jeden sereg; ali oni grehi tella nafzladnofzti tulikokrat fzpovedani, y vfzigdar zopet vchinyeni, oni kvari tulikokrat blisnyemu zavdani, y nigdar nenadomescheni, jefzu oni grehi, koje vidi nevolyni greffnik vumirajuchi, kakti tulike fztotnike napervò pred vfzem seregom grehov fztáti, koji viffe od drugeh nyega fztraffe, turobé, y trape z-fzvojum odurnum hmanjochum, nyega vrazivaju, nyemu napijaju vekivechno fzkvarjenye. *Venient in cogitatione peccatorum timidi.* Puni fztraha y raztusénya, fzpo-
Sap. 4. minalifze budu iz fzvojeh grehov tak nazvescha Duh Szveti.

Y tho z-zrokom pripechalofze bude; ar kaktigoder vu fivlyenyu fzpominyanye fzmerti turobí greffnika vu nafzladnofztih, tak y mora fzpominyanye nafzladnofztih turobiti ifztoga greffnika na fzmerti. Ja nedvoim, da y fzpominyanye takaj fza-

(a) Capitanei.

meh

meh máleh grehov, ſztrah dodaje velik, vſzakomu na ſzmerti: od toga ſtejmo ſzvedochanſztva, vnogeh ſzveteh na ſzmerti lyudih; ali kaj bude, da videlaſze bude vnoſina velika grehov y vſzeh ſzmertneh? ô kak je iſztina, da teska podihávanya, bojazlyvi pogledi, prętergnyene schuchavicze, merzli poti, ſzuzne ochi, koja vſza vu vumirajucheh vidimo, dohagyaju viſſekrat od raztusenya duſſe, kak od betega y nevolye tella! kada oholni *Antiokus*, videlſze je od Boga z-betegom ſzmertnem obterſſenoga, y na konczu ſivlyenya, kaj ſtimate zbog cheſza jeſze trápil y raztuſil? jeli zbog vruchine, z-kojum on veſz y tello nyegvo je gorelo? jeli zbog segye, koja vuſzta y jezik nyegov je trapila? jeli zbog gruſztenya selucza y vutrobe, da ſzerdcze zmetati je hotel? jeli zbog obterſſenya perſzih, betega, nuternye ali zvunſzke teskoche? ni, ni zaiſzto, rádi nijedne zmed oveh neprilike; nit rádi drugeh teskoch ſzvojeh raſztuſilſze, y trapil neſzrechni, nevolyni Kraly! nego jedínò zbog grehov vuchinyeneh y vigyeneh, koji vſzi kakti ſztraſſni sereg nepriatelov, pred nym porégyeni biliſzu; ali zverhu vſzega ſztraſſile y trapile jeſzu nyega zgrablyvoſzti Czirkvenih dugovany, y nemiloſztivnoſzt proti puku Israëlſzkomu. *In quantam tribulationem deveni*, chujte iz nyegveh vuſzt valuvanye, *& in quos fluctus triſtitiæ, in qua nunc ſum, qui jucundus eram, & dilectus in poteſtate mea! nunc verò reminiſcor malorum, quæ feci in Jeruſalem, unde & abſtuli omnia ſpolia aurea, & argentea, quæ erant in ea, & miſi auferre habitantes Judæam ſine cauſa: & ecce pereo triſtitia magna.* Bilſzem veſzel, bilſzem poſzluhnyen, bilſzem moguchen, ali vſze ove preſſeſztne ſzreche, jeſzu obernuleſze na velike y suhke ſzlape turobnoſzti. Vidim ſzada vſze grehote vuchinyene vu Jeruſalemu. Ah vigyenye ſztrahovito! *nunc verò recordor malorum, quæ feci in Jeruſalem.* Bilſzem oſzkrunitel Czirkve, nemiloſztiven proti puku Israëlſzkomu, ah najturobneiſſa ſzpominyanya ova! *abſtuli omnia ſpolia aurea & argentea, miſi auferre habitantes Judæam.* Nut mene neſzrechnoga prez vſzake poleschicze na konczu ſivlyenya moga, tak obterſſenoga od

Machab. 1. c. 6. ℣. 11. & 12.

moje nevolye y betega, kak od prevelike turobnoszti, traplyenya, y rafztusenya fzkonchanoga, *Ecce pereo tristitiâ magnâ.*
Ibid. v. 13.

Velika premenyba na fzmerti! vfza ona, koja fzada lyubłyena vidijusze, y koja poleg ftimanya fzvéta vefzelo, y fzrechno chiné fivlyenye, na fzmerti vidijusze odurna, chiné salofztno, fzuzlyivo, y nefzrechno nasse vmíranye. Ovde na pamet meni dohagya ono fivinche, iz kojega fzpominasze *Philostratus*, koje zovesze *Marticora*, y obraz ima chlovechi, fzpodobe pak vu truplu y velikoche je orofzlana. Moch fzvoju nima vu glave, ali v-nogah kak druge fztvari, nego v-repu, vu kojem ima fchetine oftre jeden laket duge, y z-ovemi branifze Jagarom y lóvczem, koje proti nyim hita kakti fztrelle, nye fzmertnò zarázajuch. Ovo je NN isztinfzka prilika, y fzpodoba greha: Ov z-vugodnem obrazom nasz obraduje v-czellem techajem nassega fivlyenya; ali na repu tojefzt, konczu fivlyenya, bode y fzmertnu ranu zavdáje, z-fzpomínyanyem, vfzakoteromu koi za nyim je tekel, y nyega vchinil. Ona zkoznuvanya, oni nechedni razgovori, vu kojeh veszeli vreme troſsite, one lyubavi, one nechifzte nafzladnoszti, vu kojeh z-misslyenyem zadersavatefze, y z-ochima zverssujete, prebódu na fzmerti z-fzpominyanyem fzvojem vasse fzerdcze, y dusse vasse zavdadú nezgovorno traplyenye, y turobnoszt; nit gdo bude vu onom vremenu velli Sz. *Gregur Emissenus*, koi bi mogel razmeti, kak je mogel vu fivlyenyu fzvojem, pokojnò vu grehih fiveti, y vu nyih nafzladuvatifze, koji onda videlifze nyemu budu tak odurni, y prevelikò traplivi. *Mirabitur quomodo flagitiis acquiescere potuerit.* Oh kak za vnoga chinyenya saluvalfze bude, vu onom hipu nevólyni gressnik! oh kak bude selyel jednu zmed tulikeh priliku, koje zametával je, gdabi bil mogel z-fivlyenyem vernoga Kerschenika, zadobiti fzrechnu fzmert! oh kulika hotenya pokore vu fzerdczu podígnufze! oh kulika obechanya bi zverssil Bogu vernò fzlufiti, dabi jos dopufztil, koje vreme fivlyenye! *O si redivivum pœnitentiæ tempus mereri potuisset, quàm duræ conversationis iter arriperet, qualia &c.*

Phil. l. 3. c. 13. in vit. Apol.

Gregor. hom. 1. ad Mon.

quan-

quanta promitteret! jeſzu zazivanya Sz. *Cypriana*. Ali jaj! kajti krutò keſznò doſslaſzu nevolynomu ova hotenya Pokore, zadrugo nikaj niſzu vſza ova hotenya, nego za povekſſavanye, pridavanye turobnoſzti, ſztraha, y traplyenya. Zpoznal bude, kakſzu nischetna vſza ova dobra ſzvéta, y saluvalſze bude nevtaslyvò, da nye tak marlivò, tak ſzkerblyvò bilbi iſzkal: videl bude preveliki kvar, duſſe zavdan zbog dobichkov oneh, za koje ſzkerbelſze je z-nepreſztainem trudom, y z-potroſſényem czelloga vremena ſivlyenya ſzvoga, y selyelbi dabi mochi veſz kvar nadomeſztiti: ah neſzrechni ja, pláchuch ſzvoi nevolyni ſztalis, z-ſzobum govoril bude, cheſz mál chaſz y hip nebudem viſſe vu ſivlyenyu ovom, y kajſze morem uſſati na drugom ſzvétu? akò poleg chínih mojeh bude plácha, kak JEsus Kriſtus meni obechal y nazveſztil je, ah kakva plácha bude vſzevdilnoga poſzluványa, y ſzkerbi za vremenita ſzvéta ovoga? Jeli vſze naſzladnoſzti ſzvéta ſzada mogu oſzláſztiti, najmeinſſu mojeh teskoch turobnoſzt? jeli vſza bogacztva, veſz kinch zemlye ove, mogu jeden jedini dan kúpiti, y pridati k-ſivlyenyu momu? jeli vſze jakoſzti, vſze moguchnoſzti lyudih zmosneh, mogu obraniti mene od ſzmerti? ah nischetnoſzt ſzvéta, krutò keſznò od mene zpoznana! *Cùm igitur pulſare animam incipit metus mortis, ignis inſtar præſentis vitæ omnia ſuccendens, philoſophari eam cogit, & futura ſollicitâ mente verſari.* Jeſzu ova razmiſslyavanya Sz. *Ivana Chriſoſtomuſſa.* S.Chryſ. ſer.5.in.2 ad Timot

Y kade ſtimate NN. vu ovom raſztusényu, turobnoſzti, y traplyenyu, more naiti poleschiczu y objáchenye nevolyni greſſnik? more nyu naiti, rechete vi, pri Bogu, k-Nyemu obrachajuchſze z-posaluvanyem grehov ſzvoih, y od Nyega proſzech pomoch, koju od ſztvorjenya zadobiti nemore. Prikladen pravò odgovor meni na pamet dohagya, kojega od Czeſzara *Tiberiuſſa* dobil je, *Attilius Butta* Poglavit *Rimlyan*. Ov nochi vu oſiranyu, dneve vu ſzpanyu troſſil, y zbog prekoredne raſzipnoſzti szvoje, na takvo ſziromaſtvo doſſel, da nimajuch z-chem Secunda pars.

U ſivlye-

ſivlyenye szvoje zdersavati, bil je primoran k-Czeſzaru doiti, y od nyega, molechiſze kakvu pomoch y poleschiczu proſziti: komu *Tiberius* oſzmehavajuchſze z-nyega, odgovoril: *ſerò experrectus es*, jako keſznò zbudilſze jeſzi. Ah! ovo tak suhko oponáſſanye, Bog takaj bude na ſzmerti vſzakomu greſſniku govoril! *in interitu veſtro ridebo, et ſubſanabo vos.* Jakò keſznò, reche Bog z-glaſzom duſſnoga vaſſega zpoznyanya, odperlſzi ochi duſſe tvoje; da poznavas nischetnoſzt *dobra* zemelyſzkoga, jakò keſznò od ſzná tvojega hman ſivlyenya zbudilſze jeſzi; da k-meniſze vteches, koga niſziſze ſztraſſil, nit vnogò preſtimaval. Oh kak ſztraſſno raſztusènye ova oponáſſanya, oſztáve vu duſſe vſzakoteroga vumirajuchega greſſnika, y kulika traplyenya podignejuſze vu ſzerdczu! navaden je greſſnik vu thom vremenu ſzmerti, bojatiſze za negdaſsnye ſzvoje ſzpovedi vuchinyenye, y zpoznaje, da potrebno je za nadomeschénye ſzvoih preſſeſztnih ſzpovedih, vuchiniti vſzega ſivlyenya ſzpoved; ali kade je vreme, kade je zrela y zdrava pamet, daſze more tak tesek y haſznovit poſzel zverſſiti? ſzpominaſze iz dobra onoga, koje mogel, y moral je vuchiniti, y ni vchinil, y saloſztiſze nevtaslyvò: chuje nekotere okolo ſzebe sztojeche, koji pláchuſze, y klechech od Bosanſzke miloſzerdnoſzti proſze szrechnu szmert; nekotere pak, koji nyemu na temelyu glave kriché, y nyega batriveju, na uffanye proti najmiloſzerdneiſſe Matere Marie: nekotere, koji nagovárjaju daſze naj izruchí, vu hipu ovem szvoje szmerti na Bosanſzku volyu, y vſze teskoche Bogu alduje; ali vſza ova szpominyanya nyemu turobnoſzt y traplyenye zavdavaju; ar poklamkam potroſſil je ſivlyenye szvoje na szlusbu szvéta, tella, dobichkov zemelyſzkeh, y grehov szpunyenye; nechúti nevolyni greſſnik vumirajuchi vu szerdczu szvojem uffanya, nit zruchenya, y lyubavi proti Bogu, nego jedino zdvojenye. Kada Odkupitel naſs, vu britke szmerti vremenu zakriknul je: *Pater, ut quid dereliquiſti me?* y gledech pod krisem Mater, Nyu za Sennu, ne Mater ozval: *Mulier:* nam navuk dal je, kakov y kak tusni ſztalis je greſſnika vumirajuchega, koi obterſſen

Senec. ep 12.

Prov. 1. v. 26.

ſſen z-turobnoſztjum, z-nevolyum, y z-tesínum, pripraven ni podignuti szerdcze k-Bogu, ali uffanye imati vu Deviczu Mariu, dapache pun dvoinoſzti, y nezauffanya, veruje Boga nevtaslyvoga, y míſzli szebi nemiloſzerdnoga; gledí y vpira ochi, y zaziva Mariu, ne kakti *Mater* miloſzerdnu, nego kakti *Sennu*, koja tak zazvana neſzkerbíſze, nit vnogò mára za vekivechno nyegvo zvelichenye.

Znam da vſzemu ovomu, kajſzem malò pervlye povedal, oponéſzete pelde vnogeh, koji kak vi, ſivuchi vu szkerbih oveh dobrih zemelyſzkih, malò pako ali nikaj nebeſzkeh, niſtarmanye, nye na szmerti chuliſzmo, y videliſzmo pobosnò zdihavajuche, Razpelo z-vſzem uffanyem pri szebe v-rukah derseche, y nye kuſſujuche, nitſze ſztraſſiti ſzmerti, nego dapache ſzebe na volyu Bosju zruchati, y kakti veſzele szkorò, blisnyu szmert chekati. Tak, tak reczete kaj hochete; ali znajte, da takve pelde niſzu k-govorenyu ovem prilósne. Kada Mornar vidi oblächitiſze, y temnitiſze zrak, puhati vetre, morje nadúvatiſze; neſztráſſiſze taki, doklam vidi jadra czella, pervu sztran y klyun ládje tverden, na ſztranah ſztalnu y chverſztu ládju, ſzerdchen jos kaseſze, miſzlechi, da takve vihre vre nadladal je, y iz pogibeli batrivò izneſſen bil; jos ſzmerti y pogublyenya ſivlyenya neboiſze; ali kada vidi, da ſzlápi nad ládju zlevajuſze, pervi krai ládje, y jadra dráplyuſze, y zagledí, da iz vſzeh ſztran vihri ládju na ovu, ſzad na onu ſztran premáhuju, ládja ſzad med ſzlapi podignyena na vodu pada, ſzad po vode prez reda z-vihri noſſena zdersatiſze nemore, nego zalevaſze; onda videchi ochiveſztu vtáplanya pogibel, sztraſſiſze, zmútiſze, prebléde, za pomoch proti nebu krichí, zavjetje zaziva, turobnoſzt vſzega obíde, batrivoſzt y szerdchenoſzt od nyega vſza odide.

SzmertNN.velliDuhSz.kada dojde na greſſnika, ona kakti velik viher szlapov navali; *Cum irruerit interitus, quaſi tempeſtas ingruerit.* Prov. c. 1. v. 27.
Y tak kada vumirajuchemu temnoſzt pred ochima poſztaje, kotrigi tella derhtati, Réch y govorenye mléſzti, zubi czokotati, noge kerchitiſze, obraz cherniti pochneju, nechúti ne, taki sztrah

szmerti, nego kakti szerdchen y batriv od szmerti govori, y vsze uffanye vu Rane Odkupitela chujeſze poſztavlyati: ali odkuda ſtimate tha szerdchenoſzt y uffanye dohagya? jeli dohagya iz onoga na Bosju volyu izruchénya, koje veſzelye y batrivoſzt dodaje, vu najvekſſem takaj traplyenyu, y teskochah takai zdvojeneh? neſtimajte tho: nego batrivoſzt y veſzelye ovo dohagya iz uffanya, koje nevolyni greſſnik ima, da jos ozdrávi, ali po vrachtvu, ali pak po milosche Bosje z-chudom, kak vnogem ſzrechnò pripetiloſze je. Pochekajte doklam on pogubivſſi réch, y chutenya vſza y jakoſzt kotrigov, pozna y vidi; da ſzmert od vſzeh sztran v-tello, tak rekuch vlezuje, po vſzeh kotrigeh kak z-ledom oblejaneh prehaja, perſzi z-tesínum prevelikum obterſſuje, posiráke prez odihavanya guti: oh onda, onda nevolyni, videchi da vuiti, y vugnutiſze ni mochi, zpoznava nigdar premiſslyenu ſztrahotu, onda na nyega kakti nagel viher opadne szerditoſzt Bosanſzka, y vſzi ſztrahi, y traplyenya groznyih Bosanſzkeh poléseju, kak nyemu *Jeremias* Prorok nazveſztil je:
Jer. 23. v. 19. *Ecce turbo Dominicæ indignationis egreditur, et tempeſtas erumpens ſuper caput impiorum venit.* Potrebno bi, dabi mochi znati, kaj onda zapertemi ochima on vidi, kaj znamenuje on pot merzli, koi na chellu vidiſze, kaj hote rechi ona retka podíhavanya, koja iz glubline ſzerdcza vu vumirajuchemu vidijuſze. Ah kak od tesíne ove, koja vu tellu vidiſze, vnogo vekſſe vu vumirajuchemu je traplyenye y raſztúsenye: *nazochnoſzt ſzmerti, vigyenye vſzeh grehov ſzvojeh, y ſztrah pekla*; rekelbi, dabi jezik govoriti mogel:
Pſ. 17. v. 5. & 6. *Circumdederunt me dolores mortis, & torrentes iniquitatis conturbaverunt me, dolores inferni circumdederunt me.* Drugo je NN. drugo je potrebno, za batrivomu y szerdchenomu biti na ſzmerti, kak Raſzpelo, y *priliku* Odkupitela kuſſuvati, kak ſzladka Imena *Jeſus, Maria* zazivati, molitve z-Szpovednikom zgovarjati. Dobra délla, vreme haſznovitò, y ſivlyenye vu Bosje szlusbe potroſſeno, ova jeſzu, ova, koja mogu uffanye y batrivoſzt vumirajuchemu dodati. Oni dobichki krivichni, one nechiſzte naſzladnoſzti, ona miſslyenya, one chalarnoſzti ſzvéta, koje ſzada

vaſz

vasz naszláduju, nit prepusztè na zvelichenye vekivechno miszliti, jeszu kakti tuliki zaszedlyvi nepriateli, koji chekaju doklam nad vasz nadszkoche, vasz vráze z-sztrahom y z-kvarom vassem na hipu szmerti; y ono z-vami vchinè, kaj negda vchinili jeszu *Sabini* Zaszeditely *Campidolium* Meszta zvanoga, z-*Tarpejum* Kcherum(a) *Porkulaba* Rimszkoga. Ova dogovorilasze bila je z-*Sabinczy*, da hoche po nochi meszta *Campidoliuma*, vratta nyim odpreti, z-tem závezom, da *nye*(b) *narukve zlate*, koje na rukah szvojeh noszilisza dadú. V-vure dokonchane vszi vlezli jeszu vu *Campidolium*, y vzemssi narukve z-Schiti szvojemi na nyu vsze hitili, nyu obterssili, y z-tesínum vumorili. Oh kulikokrat dokonchali jeszte, y pogodbu vchinili z-imetkom, z-dobichki, z-tella naszladnosztjum, z-pohotnosztjum, da hochete odpreti vratta dusse, y pusztiti vleszti greh v-dussu, za jeden malahni y priproszti dobichek, za jednu vremenitu naszladnoszt, y jedno kratko poselyenya vassega szpunyenye! onda vu vremenu szmerti, vszi vchinyeni grehi nad vasz nadszkoche, y zverhu vasz hite, jedno najsztrahoviteisse szpominyanye grehot szpunyenih, koje z-izdányem pokornoszti Bogu dusne zverssili jeszte, vasz obtersze z-velikem tak terhom, da puni rasztusénya, turobnoszti, y tráplyenya, primorani budete v-dussnom vassem zpoznyanyu krichati: *Iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus grave gravatæ sunt super me.* Grehi moji nadissli jeszu glavu moju, y kakti velik terh mene zméche.

Plut in vit. Rom.

Ps. 37.

Jedino objáchenye y poleschicza, koju vu ovom raztusenyu gressnik vumirajuchi, more najti, je Redovnika pripomáganye, y poleg sztajanye, koi z-Sz. Sacramentumi dussu objachuje, y gressnika podíse iz tulikoga sztraha y turobnoszti: ali oh Bose! jeszu isztina je, Sz. Sacramentumi odregyeni na obraduvanye y objáchenye dusse one na szmerti, koja navchena je guszto, y z-hasznum nye prijemati; ali niszu za obráduvanye y objáchenye dusse one, koja vszigdar nye je bésala y kakti odurjavala; ne za dussu onu, koja vszigdar zpozabivssisze iz Boga y zvelichenya, sivela je. Kada gressnik vumirajuchi chuje,

(a) Castellanus. (b) Armillas.

da Redovnik nyemu nazvescha, dasze priprávi z-pobosnosztjum, y z-vrednosztjum prijeti presz. Sacramentum, kakti zadnye puta vekivechnoga brasnyo, na meszto obraduvanya krutò turobísze y salosztísze; ar chuje glasz tusnoga nazveschénya blisnye szmerti. Zatem kada vidi v-hisu dojti z-pobosneh lyudih z-szprevodom, y z-zasganemi duplyeri Boga Odkupitela, v-oltarszkom Sacramentumu pod kipom kruha zakritoga, ah! kak tulikokrat pripetilosze je; na meszto obraduványa iz pohagyanya ovoga, da gressnik z-nenavadnem sztrahom vesz zméssasze, ar vidimusze da Bog iszti v-oltarszkom Sacramentumu, szponássa nyemu pressesztne grehote, y proti szebe vchinyene nedosztojnoszti, y tulika gressna v-vuszta szvoja prijemanya.

Fridericus Herczeg *Saxonie*, ni hotel pod nijeden nachin zpoznati *Carola* ovoga Imena petoga, za pravdenoga szvoga Czeszara, y zatho nyemu szkratil je pokornoszt, nit kazal proti nyemu kakvu dosztojnoszt, iz nyega pospotavalsze, y nepresztajnu vojszku proti nyemu dersal. Nadladan zadnich vu jednom harczu, y szuseny posztal, kade proti szerdczu szvojemu oholnomu ponizitisze, y szpoznati szvoga preobladitela primoran bilbi; pred kolena adda *Carola* Czeszara hitilsze je. *Ah najmilosztivnejssi Czeszar*! pochel govoriti; ali ni mogel nadalye govoriti: ar gledech Nyega Czeszar z-szerditem okom; presztáni, rekel nyemu, kajti vu hman vremenu y kesznò mene poznavas. Doszada niszem bil, nego *Carol Austrianszki*, szada kadaszi pogubil szerdchenoszt y jakoszt, nit uffanya vech imas proti mene podignuti voiszku, mene ozivas *Czeszara*, y za takvoga zpoznavas ? zatho znai, da nebudem, kak me zoves najmilosztivnejssi, kajti hman vsivanye sivlyenya tvoga, kojeszem tebi vechkrat prikazal bil, vchinilo je tebe nevrednoga moje miloszerdnoszti. Ovo zgovorivssi nyega na szmert odszudil je. Kada vidi gressnik vumirajuchi, szebe nazochi Boga vu Szvetem Sacramentumu prebivajuchega, zpoznava isztina je, zmosnoszt Boga Onoga, komu onde klanyasze; ali vesz derhtajuchi pred ochima Nyegovemi je, y z-sztrahom Nyega prijemlye, kajti z-vuhi du-

sse

ſſe vidiſze nyemu da chuje, Boga ſzebi ochitò govoriti: Szada mene zpoznavas za Boga tvoga? y jeſzem On: chiju izviſſenoſzt za nikaj dersal jeſzi vu Czirkvah z-nedoſztoinoſztjum, chije Ime od vſzeh poſtenya vredno, jeſzi pospotaval? y chije zapovedi vſzigdar jeſzi prekerſſuval? Doklam mogel jeſzi proti mene voiſzku podigavati z-grehi tvojemi, poſtuvati Mene z-pohagyanyem, prijeti Mene guscheiſſè, jeſzi za ſzmeh y spot dersal; ſzada kada nimas vech vremena, nit mores vech mene bantuvati, jeſzem Bog tvoj, y proſzis moju miloſzerdnoſzt? Znaj dobrò, da cheſz mál chaſz znovich mene videl budes, ali ne vech za hranu duſſe tvoje v-Sz. Sacramentumu, nego na ſztolicze oſtroga Szudcza tvojeh chínov. Ovo je objáchenye, ovo poleschicza, koju navadnem nachinom dobiva greſſnik vumirajuchi od Sz. Sacramentuma. Nit ſtimajte, da prez zroka govorim; ar ako naturalſzkem nachinom poznavamo, da kada moramo doiti nazochi jednoga zmosnoga Goſzpona, koteroga zmosnoſzt y ſzerditoſzt boímoſze; y ako znamo daſzmo Nyega zbantuvali: nili ſzamo razmiſslyényе nechiní, da vu naſz chútimo ſzpochitanye, da chujemo groznye, y da kaſtige dopitanye, znamo jos pervlye, nego Nyegvu Réch y glaſz chujemo, y Nyega vidimo; kaj drugo hochete, da bude pamet y ſzerdcze vumirajuchega greſſnika prehajalo? nego sztrahi, traplyenya, kada on pred ochi doide Boga vſzamoguchega, chij pogled akoprem nevidi, ſztraſſiſze vendar Nyegve ſzerditoſzti, ar zna, da Nyega zbantuval, raſzerdil je jezero, y jezerokrat, z-grehi odurnemi v-ſivlyenyu ſzvojem.

Znam dobrò, da vu thom vremenu vu vſzeh szkorò greſſnikih, vidiſze jedna velika pobosnoſzt, ar takvi milò y pobosnò govore, znamenya posaluvanya y lyubavi proti Bogu ochiveſzta davaju: y tak ſtima, koi chuje, da oni imaju zrelu pamet, y szerdcze zasgano z-lyubavjum: ali ako nechemo rechi, da chudo milosche Bosanſzke z-nyimi jeſze pripetilo, kaj vendar retkò pripechaſze, vellim: da vſza ova znamenya gore rechena, jeſzu jedno zkazanye szamò y zkazlyvoſzt, nepak chíni iſztinſzke pobosnoſzti; y ona pobosna obechanya, koja govore, neizha-

izhagyaju iz szerdcza zasganoga z-lyubavjum Bosjum, nego iz szerdcza sztrasslyvoga, y z-sztrahom obszegyenoga. *Nubis* zvan, Poglavnik *Spartianczev*, zrezati vchinil je iz dreva kip, illiti *szpodobu* jedne divojke, y po ove szpodobe, z-szilum od kojega zmed podlosnikov, zadobival je ono, kaj mogel ni z-prossnyum: ar zapovedal je takvoga privezati k-perszam, y k-rukam ovoga kipa, koi po otajneh kotácheh obrachalsze je, y k-szebi chversztò nyega sztiszkal, y sztiszkajuch z-ostremi zeleznemi spiczami ból, koje v-perszah, y po vszem szteblu imal je, y tak nevolyni ako vumreti ni hotel, vsza vchiniti, vsza obechati, y zverssiti je moral, na koja od muke y traplyenya priszilyen bil je. *Configebat, torquebat, donec aut postulata concederet, aut in eo tormento moreretur*.

UboEmmius l.de Rep. Laconum.

NN. nahagyasze gressnik vumirajuchi v-rukah szmerti, y z-kem bolye ona nyega sztische, z-tem visse nyega rázi, y trápi z-dussnem zpoznanyem, y z-sztravovitem razmislyavanyem vekivechne kastige. Chuje on da nyemu Szpovednik velli, y ponávlya, da za zvelichitisze potrebno je, od Boga proszititi grehov oproschenye, moliti za pomoch Bosanszke miloszerdnoszti, napraviti chín Vere, Uffanya, y lyubavi; y da ovo zverssí nyemu poveda, y nyega navúcha kratke y lepe molitvicze. Kaj drugo hochete, da vchiní v-takvem sztalissu nevolyni? da zdvojen nevumre? vsze zgovori, kaj nyemu govorisze, y na kaj nagovarjasze, vsza ona obechanya z-rechjum tvérdi, na koja navuchasze; ali nikai, kaj zgovárja, kaj tvérdi; iz szerdcza, y lyubavi proti Bogu negovóri, nego vsza zbog sztraha pekla govori. *Saul* takaj videchi Bosanszke groznye, govoril je z-posaluvanyem; ali Sz. *Fulgentius* razmislyavajuch ne menye jezik, kak *Saula* szerdcze, szvedochi da ovo posaluvanye ni dohagyalo od odurjavanya greha, nego od jedinoga sztraha kastige, *Non odit quod fecerat, sed timuit quod nolebat.* Koi bibil chul *Antiokussa* Kralya vumirajuchega, priszegel bilbi, da je velik y isztinszki pokornik? Szudilsze je vrednoga kastige, saluvalsze je visse za grehe vchinyene; nego rádi nevolye velike, koja nyega je trapila,

S. Fulg. l.2. de reminisc. pecc.c.15

Bogu

Bogu zagovore chinil je; obechuval vernoſzt: y vendar vſza ova niſzu dohagyala iz lyubavi, nego od jedinoga ſztraha, y zatho Bogu neprijetna. Ako tak lahkò, kak ſtimate biſze vu ſzerdczu greſſnikov vumirajucheh, proti Bogu lyubav vusgala, verujem takaj y ja, dabi preſztali nyihovi sztrahi; ar nam potvergyuje Sz. *Ivan Evangeliſta* : *Charitas foras mittit timorem.* Ali vu Joan.c.18
thom sztoi kaj sztoi, da na ſzmerti nevuſiſeſze, nego vgaſzujeſze, ako jos je plámen lyubavi v-ſzerdczu greſſnikov. Y da je tho isztina razmeli budete, ako pamétite ono, kaj je popiſzano vu *dellu dvaiſzet chetertom* pri Sz. Matheu.

Poklamkam JEſus Kriſtus obznamil bibil, Vuchenikom ſztraſſna y ſztrahovita znamenya, koja pred obchinſzkem ſzudom moraju doiti, pridaje, da onda *refrigeſcet charitas juſtorum*, pomeinſſaſze y vgaſzne lyubav vu Pravichneh. Stimalſzem ja, da od tulikeh y takveh ſztrahoviteh znameny, bi moraloſze ſivlyenye poboliſſati, y povekſſati lyubav proti Bogu vu ſzerdczah lyudih; y vendar ni tak, buduch naj iſztinejſſe ſzvedochanſztvo ovo, *refrigeſcet charitas juſtorum.* Y zrok je, kajti sztrah y bojazlyvoſzt, koja dohagya od bliſne zla nevuſiſe, nego vgaſſuje lyubav proti Bogu, y vleche na zdvojenye. Adda ako na vigyenye ſztrahoviteh znameny predhajajucheh obchinſzki szud, vgaſſujeſze lyubav vu ſzerdczu iſzteh Pravichneh, kakſze more veruvati, da lyubav proti Bogu vu ſzerdczah greſſnikov vusgeſze na vigyenye, y bliſinu ſzmerti, koja zmed vſzeh dugovany je najſztrahovitejſſa? ni potreba NN. iz réchih vumirajucheh ſzuditi nuternya, ar ova viſſekrat neprilóseſze k-jeziku. Vnogò suhka jeſzu traplyenya, koja chúte na razmiſslyavanye preſſeſztnoga ſivlyenya; jakò velik je ſztrah, koga zpoznavaju na vigyenye blisnye ſzmerti; prevelika je bojazlyvoſzt y ſztrahota, koja nye prehaja na ſzpominyanye ſzuda Bosanſzkoga, ſzada ſzadohajajuchega; odkud z-zrokom nyim prorokuval je najterplivnejſſi *Job* jednu szmert ſzpodobnu, vu ſzlápih y nagleh vihrih brodechem, tojeſzt k-ſzmerti pune od vſzeh ſztran ſztraha, bojazlyvoſzti: *morietur in tempeſtate anima eorum.* Job. 36.

Szkerbísze isztina je Szveta Matti Czirkva kakti milosztivna Matti, podáti vumirajuchemu vsze moguchne poleschicze, za potissiti ostrochu traplyenya, y vsza vugodnejssa, y szladkejssa objáchenya pridati, za odvzeti velikochu prevelikoga sztraha; da v-dusse nevgasznę uffanye; y zatho odregyene ima sztanovite vnoge y zverssene molitve: ali ako dobrò vsze one molitve razmiszlesze, nenahajasze vu nyih nit jedna réch, kojabi nevolynomu gressniku za objáchenye mogla biti. Y da je isztina; pervich nazveschasze izhagyanye iz szvéta ovoga dusse, gressnika vumirajuchega z-ovemi rechmi: *Proficiscere anima Christiana de hoc mundo, odhagyaj dussa Kerschenika iz ovoga szvéta.* Oh nazveschenye najturobnejsse onomu, koi na nye nigdar ni pomiszlil, nit drugo kak szvét ov lyubil: morati je adda odhajati prez uffanya nigdar povernutisze? morati je odhajati? ali pokaj y kam? za pokazatisze na szud Bosji, y za poszluhnuti dopitanyę neodezvano, y dobiti jeden sztán, y prebivalische na vsze veke. Y kakvo prebivalische? molisze, proszisze, nazveschasze za vumirajuchega, jedno prebivalische szreche y myra. *Hodię sit in pace locus tuus, & habitatio tua in sancta Sion.* Ali jedno prebivalische tak szrechno, znasze dobrò, da Szin Bosji ni obechal dati na prikasz, nego obechal je dati za plachu onomu, koi nyemu vernò szlusil je, y koi vojujuch proti szvojem pohotnosztjam nye zaszlusil je: kak adda moresze z-ovem nazveschényem Kerschenik gressnik obraduvati, koi zna, da vszigdar bil je Bogu neveren, y szvojem nagnyenyam podlosen? *Bose milosżerdni! Bose dobri!* moli nadalye Sz. Matti Czirkva, vu Persone poleg sztojechega Redovnika, za vumirajuchega; *Poglej z-milosztivnem okom ovoga szlugu tvojega, y proschenye podéli nyemu vszeb grehov*, ar proszi Tebe z-pravem posaluvanyem, y z-szkrussenem szerdczem. *Respice propitius famulum tuum, & remissionem omnium peccatorum suorum, totá cordis confessione poscentem deprecatus exaudi.* Ova prosnya, ova molba kak vidite, preznamenuje, da vumirajuchi je szkrussenoga szerdcza; y ako vu nyem je ova szkrussenoszt, molba nemore y prosnya, vekssu

ſſu moch imati za nyegvo obraduvanye; ali gdo more tho razumnò rechi, da ſzkruſſeno ſzerdcze je greſſnika, koi vu ſivlyenyu nigdar ni znal, kaj je ſzkruſſenoſzt ſzerdcza, nit nyu kada napravil? Da vuchiníſze pravo posaluvanye, y ſzkruſſenoſzt szerdcza potrebna je, ni ſzamò naj oſzebujnejſſe Milosche Bosje Pomoch, nego k-tomu pamet neraztreſſena, zdrava, y da je szerdcze z-lyubavjum Boga vusgano; kak pak tho vuchiniti y zverſſiti more on, koi vu pameti veſz zmeſſan, y pun ſztrahov je, y koi nelyubi onda Boga kakti Otcza miloſzerdnoga, nego ſztraſſiſze Nyega kakti Szudcza najſzerditejſſega, y nevtaslyvoga? nadalye moli Redovnik: *Oſzlobodi Goſzpone tvoga ſzhigu od pogibeli pekla, kak oſzlobodil jeſzi od pogibeli ſzmerti Enocha, Eliaſſa*, Noëma, *Abrahama, Joba, Lotta, Daniela, tri Mladencze v-pechi Babilonſzke, Suſannu, Davida, Petra, Paula, Sz. Teklu.* Ali vſzi ovi biliſzu Szveti, y zathò vredni Milosche, koju prijeliſzu: kakſze adda z-ovum Miloschum obraduvati, y objáchiti more jeden Kerschenik z-uffanyem, da Bog nyemu Miloschu ſzvoju podelí, kak ovem velikem Szvetczem podelil je; kada vidi, y zna, da on vſzigdar glavni nepriatel Boga bil je, y nikakov vu ſivlyenyu ſzvojem, vredni chín takve milosche ni vchinil? *Ah Bose!* nadalye Redovnik moli Bosanſzku miloſzerdnoſzt, *ah Goſzpone poznaj ſztvorjenye ovo, koje je tvoje. Agnoſce Domine creaturam tuam*: razveſzéli nyega z-pogledom tvojem, *lætifica Domine animam ejus in conſpectu tuo*: y szpozabiſze iz preſſeſztnih, y ſztarinſzkeh grehov nyegoveh, *& ne memineris iniquitatum ejus antiquarum*; ar akoprem je zagreſſil, je vendar oſztal, y obdersal vſzigdar sztalnò veru tvoju, je vſzigdar imal selyu dike tvoje, y tebi vſzigdar vernò klanyalſze, y tebe poſtuval; *Licet enim peccaverit, tamen Patrem & Filium & Spiritum Sanctum non negavit, ſed credidit, & zelum DEI in ſe habuit, & DEum qui fecit omnia fideliter adoravit.* Ali kak more Bog poznati takvoga vumirajuchega za ſztvorjenye ſzvoje, ako izbriſzal je iz duſſe po grehu On Bosanſzki Kip, koga z-miloschum vu nyé bil je pritiſznul, y izrezal? daſze Bog iz negdasnyeh ſztarinſzkeh

rinſzkeh nyegveh grehov ſzpozabi? ali kak ſztarinſzki jeſzu, ako tja do ovoga betega vſzevdil jeſzuſze ponavlyali? daſze Bog ſzpozábi z-nyegoveh grehot, gledech na nyegvu Veru, koju ſztalnò obdersal je? kakov najem more imati nyegva Vera, ako ſzuprotivnò onomu kaj je veruval, ſivel y chinil je? daſze Bog ſzpozabi iz hmanyoche nyegve rádi selye one, koju vſzigdar imal je dike nyegve? ali kada pokazal je ovu selyu? more biti onda, kada po gresne navade ozkrunyuval je nepreſztainò Ime Bosje? more biti kada oholnò pripovedal je ſzvoja hman chinyenya y fantenya? kada z-ſzpachlivemi ſzpomenki zbugyaval je vu pameti y ſzerdczu onoga, koi nyega chul je, nechiſzta miſslyenya, y naſzladnoſzti tella? rechem z-rechjum jednum, kada ochiveſztoga prekerſſitela Bosanſzkih zapovedih ſzebe kazal y ochituval je? daſze Bog ſzpozabi z-grehov nyegveh, gledech, da on Nyemu vernò klanyalſze je, y Nyega poſtuval? ali kade, y v-kakve prilike, y meſztu tho vchinil je? more biti vu Czirkvah, kade z-nedoſztoinoſztjum, y z-raſztreſſenem dersanyem, z-pogledi nechednemi, iz JEsuſſa Kriſtuſſa pospotavalſze je, y onda takaj, kada Nyemu drugi pobosni vu Oltarſzkem Sacramentumu, kakti na ſztolicze ſzvoje ſzedechemu, pokornò klanyaliſze jeſzu? more biti kada z-oſzmehavalſze je iz pobosnoſzti drugeh, koju videl je Bogabojeche chiniti lyudi? oh Bose! NN. ako takve proſſnye, molbe zadersavajuſze vu molitvah, koje pri vumirajuchemu zgovarja Redovnik, y Matti Czirkva izpiſſuje, koje kak dobrò vidite, pri vuhah greſſnika vumirajuchega drugo nechiné, nego tulika suhka, tusna oponaſſanya; vam dopuscham premiſslyavati, jeli one mogu kakvu pomoschiczu, kakvo objáchenye nyemu dodati, y on moreli prijeti, ali pak morebiti vekſſe raſztusenye, traplyenye iz nih chuti?

Stejuſze iſztina je, pri velikeh y preſtimaneh Piſzczih nekotere pelde greſſnikov, koji vumirajuchi vu teskochah, y borenyu ſzvojem na ſzmerti, zazivajuch Ime *Marie*, ali kojega drugoga Szvetcza, pochutili jeſzu takvo objáchenye, da pretirajuchi veſz ſztrah, na konczu lepò y vugodnò preminuli bi bili;

li; ali ako vi hochete meni naproti mojemu do fzada govorenyu takve pelde pofztaviti, hotelbi vam dati on odgovor (y nyega *razborno premifzlite) kojega nekoteromu, malovreden (a)*Prez Boga*, bilbi negda dal *Diagoras*. Doffel je ov v-ladanye *Samotracia* zvano, y vlezel Bolvanfzku Czirkvu *Neptunuffa* Boga, razgledaval zagovore na sztenah obéffene, zbog preobchuvanya vihrov vremena, od puka Bolvanfzkoga alduvane *Neptunuffu*, k-ovomu prifztupil y k-vuham prifepnul nekoi muder chlovek. *Tu qui Deos putas*, rekel da neveruvanye nyegvo oponofzi: *Tu qui Deos putas humana negligere: nonne animadvertis ex tot tabulis, quàm multi votis vim tempeftatis effugerint, in portumque falvi pervenerint?* Jeli vidis, koi neverujes Boga *Neptunuffa*, nit za takvoga nyega zpoznavas, kak vnogi zágovori zahvalnofzti na fzténah obéffeni jefzu, zbog preobchuvanya nagleh skodliveh vihrov. Ovomu odgovoril *Diagoras*, dobrò vidim zágovore vnoge, ali kade jefzu vnogò neizbrojneiffi koji jefzu vtopilifze, y vtoplyeni osztali, akoprem na pomoch *Neptunuffa* bi bili zazívali? M. Tull. l. 3. de nat. Deor.

NN: Meni napervò pofztavlyate nekojeh pelde, koji z-velikem chudom po zazívanyu D. *Marie*, ali drugoga Szvetcza lepò y vugodnò prez sztraha vumerli bi bili; ali kadefzu vnogò neizbrojneiffi greffniki, koj akoprem zazávali bi bili Ime *Marie*, y vfzeh Szvetczev zavjetje na fzmerti profzili; vendar ochivefzta znamenya zdvojnofzti, y vekivechnoga fzkvarjenya ofztavili jefzu? ah NN: ni potreba gledeti, y paziti na pelde, kojefze fteju, y popifzane jefzu; *pervich* zatho, kajti jefzu krutò retke, kojembi mochi napunom y zevfzema veruvati, *drugoch* kajti takve pelde *chudnovite*, ne pak *navadne* jefzu, y dobrò znate da nikaj fztalnoga izpelyati iz *chudih* nemorefze, y *navadnoga* za vaffe obraduvanye; buduch ifztinfzko govorenye Pravdo-znanczev: *Quæcunque à jure communi exorbitant, nequaquam ad confequentiam funt trahenda.* Nemorefze ifztinfzko rechi: *on greffnik z-chudom*, vugodnò y fzrechnò preminul, y zvelichilfze je, *adda ja takaj, ti y on.* Sz. Prorok *David*, koi ne- de Reg. Jur. in 6.

(a) Atheifta. * fano fenfu.

gledí

gledí na *chudo*, nego na ono kaj *z-navadnem nachinom* pripechaſze, naſzvescha y prorokuje, jednu hman, neſzrechnu ſzmert
pſ. 33. greſſnikom, *mors peccatorum peſſima*. Y JEſus Kriſtus z-prorochanſztvom ſztraſſnoga obſzégyenya, prevelikoga traplyenya y poruſſavanya Jerusalemſzkoga, ni hotel razmeti y ochituvati ſzamem jedinò Sidovom vu onom vremenu, neſzrechni konecz Varaſſa; nego oſzebujnem nachinom hotel je, velli Sz. *Gregur*
S.Greg. vu prilike na pervò poſztaviti, vſzeh greſſnikov ſztraſſnu ſzmert,
hom. 39. koja nye cheka, y nádejatiſze takve imaju. Y mi nevolyni y tusni prez zroka vſzakoga obechanya Boſanſzkoga, dapache: kakti na ſpot Prorochanſztvih Boſanſzkeh, nam ſzamem mſlimoſze, y obechujemo jednu ſzmert prez ſztraha, traplyenya, y raſztusénja? odkuda dohagja takvo zauſſanye! dohagya prez dvojne od naſſega hman ſivlyenya, ar buduch ſivljenje jednoga greſnika ſzpodobno k-ſivinſzkomu, kak opomina *David*, *comparatus eſt*
pſ. 48. *jumentis*: *ſimilis factus eſt illis*, ſtimamo, da preminy anyu ſivinſzkomu, ſzpodobno takaj bude naſſe vumíranye. Ali nevkanujteſze velli Sz. Prorok; ar ako ſivete kakti ſivina, vumirali ventdar budete kaktí lyudi, *vos autem ſicut homines moriemini*, to-
pſ. 81. jeſzt vumirali budete: ſzpominajuchſze z-grehov vaſſeh prevelikeh Bogu vuchinyeneh, y preſztraſſeni od vekivechnoga ſzkvarjenya, koje zaſzluſili jeſzte.

Veliki on Apoſtol, y Navuchitel Indianſzki Sz. *Xaverius*, buduch vu Varaſſu *Molok*, kam dabi bili vu oſzmeh ládyh dopelyani betesni, ni zamugyaval nye pohajati; y ſzpazivſſi ny hovu ne meinſſu potrebochu na tellu, kak na duſſe, z-chudnovitum lyubavjum, ſzkerbelſze je, nyè objáchiti, tak, da nikaj nyim nebi pomenykalo. Dan y noch nyim dvoril, ſzada jéſzti, ſzada vrachtva podával, y nye batriveti ni preſztajal. Nit ovde nadalye ſzpada broiti vſza, koja *Xaverius* za tella zdravje, ovem betesnem je vchinil, nego bilo bi potrebno, dabi ona izpiſzal vnogò brojnejſſa, koja za zdravje duſſe zverſſil je. Oh dabi gdo bil videl, z-kakvum hitrochum tekel je, za poſzluhnuti ſzpoved oveh betesnikov vumirajucheh; z-kak zasganum selyum nyè navu-

chal

chal chín posaluvanya; z-kak vugodnemi nachini nepripravne, pripravil je na szpoved! oh Bose! kulike szuze sztochil, kulike neprilike podneszel, kuliko zdihavanya vchinil, y molitve k-Bogu predal, za dobiti miloschu ovem nevolynem, koje kak blizu k-szmerti, tak k-peklu nasztajuche je videl! vu jednom lisztu szvojem, da obznani priatelom szvojem oveh nevolyneh sztalis, pisse, y szam poveda, da najveksi zmed drugeh trud podneszel je, da betesne ove vumirajuche dopelya na put uffanya, y da uffanye vu Boga imati mogu; ar naj tesejsse je, nadalye velli iszti Sz. Apostol, na szmerti uffanye vu miloszerdnoszt Bosanszku onomu imati, koi prevzetnò uffajuchsze vu miloszerdnoszt Bosanszku, malò za obdersavanye Zapovedih Bosjeh máral y szkerbelsze je.

Jednomu adda Sz. *Xaverinssu*, nadelyenomu z-szladkemi nachini vu preobernyenyu gressnikov; goruchemu z-lyubavjum proti blisnyemu Apostolszkum; obilnomu z-velikemi najmi; odichenomu z-miloschami vszevdilnemi, y velikemi od Boga; vendar za dopelyati na pravdeno uffanye dusse one, koje vu sivlyenyu malò márale jeszu za zapovedi Bosje, potrebno bilo je, da vszu moch y jakoszt goruche lyubavi szvoje pridá; od tulikeh pak denessnyeh poszlussitelov mojeh, koji zakorenyeni sivú, vu navade odurneh y szmertneh nechisztoch; od tulikeh, koji vre vnogò vremena v-jáleh, y v-nevtaslyveh nazlobeh okamenilisze jeszu, vtvergyenih proti blisnyemu; od tulikeh, koji vnogeh y vnogeh lett lyudczkoga blaga, zamugyeneh povrachanyih dusnoszt zverssili niszu; kaj bude na szmerti? nebudete vre imali vumirajuchi poleg vasz jednoga Szvetcza, koi z-nachinom, y z-selyum Apostolszkum vasz bi obraduval, y koi z-najmi szvojeh szveteh molitvih, y szúz vrucheh bi zproszil oproschenye grehov, y uffanye dodal vekivechnoga zvelichenya; nego najvech budete more biti imali kojega drugoga Redovnika, ali vassega Plebanussa, od kojega morete uffanye kulikò tulikò imati, za pomoch miloszerdnò od Boga zadobiti; ali najma molitvih, szúz, nit mojeh, nit drugoga Redovnika ne-

chekaj-

chekajte, po kojeh vam oproschenye grehov szproszititi, ali uffanye vekivechnoga fivlyenya dodatisze bi moglo; ali pak vi tak objacheni bibili, dabi vesz sztrah zavergli, y obilno uffanye v-szerdcze vasse prijeli. Boitesze adda, boite, dasze nebudete szpominali iz tulikeh opominyanyih, nagovarjanyih, iz prodechtvih prez haszne chujenih, y tak ovo szpominyanye vam na szmerti nedodá nova traplyenya, y vam nepovekssasze turobnoszt, y sztrah, koi v-pekel vasz zapelya.

Vreme je dokonchati, y dokáncham z-jednem pripeche. nyem ne vnogò sztarinszkem, koje dobrò v-pamet, y v-szerdcze primete, y z-vami odluchete bésati greha szmertnoga, koi je, on suhki zviranyek, iz kojega zviraju oni sztrahi, ona traplyenya, one szuzne turobnoszti, z-kojemi szerdcze vumirajuchega vtáplyasze. Y ovo pripechenye poveda *Pater Carolus Bovius* vu trejte sztrane knige, peldih po nyem popiszaneh.

P. Carol. Bovius part. 3.

Bil je sztanoviti Mladenecz vu Varassu *Madrid* zvanom, doszta hman fivlyenya, koi presztrassen z-sztrahovitem vigyenyem, y vnogò bolye z-neszrechnem konczem paidassa szvoga, obechal bil je Bogu fivlyenye szvoje pobolssati, pokoru chiniti vu sztanovitem Redovnikov Klostru. Zatho issel je na szpoved, vesz derhtajuchi, ochituval neszrechni y nevolyni sztalis dusse szvoje, y odluchenye, koje z-szobum vchinil je; obatriven od Szpovednika na prichetek novoga fivlyenya, koje prijeti odluchil bil je, y odvezan. Ali kajti odluchenye szvoje taki nevolyni nebibil zverssil, zatho nigdar nyega ni zverssil, nego vu fivlyenye, koje oduril bibil, nazad povernulsze. Potrossil Imetek, y szramuvalsze videti sziromah, odissel iz Domovine, y dossel vu *Indiu*, y onde navadno fivlyenye szvoje fivel; obetesal vu Varassu *Lima*, y primoran doneszt isze v-spital. Beteg tak povekssavalszeje, da uffanya nebi bilo vech zdravja, nagovárjan na prijemanye szveteh Sacramentumov za szmert dojduchu. Nikai nebi bila hasznila vsza nagovárjanya, da Bog nebi bil szopet z-novem chudnovitem vigyenyem, genul szerdcze nyegvo na pokoru, koje bilo je zbog sztraha y dvojno-

ſzti, kak *skoly* v-morju vkorenyeno, y nevgiblyvo vu grehu. Poſzlal po Szpovednika glaſzovitoga meſzta onoga, rádi velikeh y teskeh trudov, na haſzen tulikeh duſs podneſſeneh, nyemu valuje ſzvoje ſivlyenye, y obechanye Redovnichtva; vnoga vigyenya takaj zvana-redna od Boga prijeta, y da obechal bibil vſza zverſſiti, ako bibil ozdravel, nit je vendar ſzpunil. Z-velikum lyubavjum poſzluhnul je ovu Szpoved Redovnik pobosni, y nyega objachuval z-vnogemi ſzpomenki miloſzerdnoſzti Bosanſzke, y vtverdil vu obechanyu vchinyenom; da ako ozdrávi, pokoru naj ſzpuni, Redovnichtvo prime, kak bilbi obechal. Ozdravel betesnik, iz Spitala odiſſel, nit doſſel k-Szpovedniku kak bil je obechal, za tolnáchenye nachina novoga ſivlyenya, nego y pak povernulſze na ſztarinſzko malovredno ſivlyenye, y tella naszladnoſztjam podalſze; doſſel zadnich na on ſztalis, na kojega greſſniki dohagyaju. Pripetiloſze je, da po oneh goráh bilbi putuval, ov nyegov negdasni Szpovednik, y chul jeden glaſz tusni y ſztrahovit, koga razluchiti nebi znal, jeli zvér túly, ali chlovek jauche, priblisujeſze k-meſztu odkud glaſz ov izhagyal je: ali ohjaj kaj vidi! videl je raztegnyenoga chloveka bolye k-mertvomu, kak k-ſivomu ſzpodobnoga, na nyem kosu y ſzame koſzti, na pol gniloga y ſzmerduchega, koi neſzrechnu duſſu ſzpuschal je, y z-glaſzom turobnem drevu y kamenu traplyenye, raztusenye, y preveliki ſztrah ſzerdcza ſzvoga ochituval, y nazveschal. Poſztál je ovde Redovnik, gledí nyega z-velikem pomiluvanyem, nit nyega pozna, y gdabi bil hotel k-vuham nyemu za objáchenye ſzerdcza y raztusenya, rechi duhovni kakov ſzpomenek; odpre ochi szuzne vumirajuchi, y nye vupre vu dobroga y vernoga Nazveſztitela, y Szpovednika negda szvoga, poznava nyega, ali keſznò, nit za haſzen ſzvoju. Ah kaj vidim zakriknul! y tiſzi jos doſſel, da k-mojem mukam y traplyenyu pridás teskochu vekſſu, y oponóſzis ona opominyanya, nagovarjanya, koja bilſzi dal meni; y da vidis nad menum Bosanſzko Fantenye? Jeſzem ja on neſzrechni, akoſze ſzpominas,

nas, koi v-spitalu lesal jeszem, y tebi szpovedalsze; koiszem bil obechal poboissanye sivlyenya; nakanyenye ostre pokore imal; ali na tellu ozdravivssi, obetesalszem vnogo gorsse na dusse, niszem preisztal siveti, kak pervlye, y tak Bogu nezahvalen osztal. Od Boga zadnich y nyegve Pravicze kastiguvan, nut ovde lésim szkoro zadussen, po tellu vszem nemiloszti vnò traplyen, na szerdczu pak y dusse z-sztrassnem sztrahom obtersen, moram dussu nesrechnu prez uffanya zvelichenya szpusztiti, y z-ovem jaukanyem neszrechni je vumerl.

Epilogus Bog miloszerdni! dal nebi, dasze ovo pripechénye sztra ssno, nad kojem zmed vasz nebi zverssilo; y zatho klechech vesz ja tusen, proszim Tebe razpeti moi Jesus! za onu tvoju suhku, britku Muku y szmert, koju podneszel jeszi, da kúpis meni y vszem vugodnu y szrechnu szmert: zmekchaj szerdcze vszeh, koji mene poszlussaju, y obérni nye na pravichno posaluvanye grehov vuchinyeneh, y tverdno pobolssanye sivlyenya; da nepoznamo tuliko traplyenye, turobnoszt, rasztusényе, na tak sztrassne szmerti, koju podneszti imamo; y gde? kak? y kada neznamo, Amen.

NEDELYA DEVETA PO TROJAKEH

Et ingressus in templum, cœpit ejicere vendentes in illo, & ementes Luc. 19. v. 45.

Od Dosztoinoszti dusne Czirkvam.

Exordium. Vlezel je denesz v-Czirkvu Odkupitel Szvéta, y zagledal vnosinu lyudih terstvo imajucheh, ne drugeh, nego oneh szamò sztvarih, koje za aldov prisztojne, ali pak k-aldovu szpadale bi bile, kakti biliszu golubi, y nut pochne goniti, tirati vsze, koji vu Czirkve bibili prodavali y kupuvali: vu obrazu Bosanszke szerditoszti káse ostri pogled; nezapoveda, nego szam goni; y prijemssi v-ruke szvoje korbach, vsze izganya, y naglavcze vszi iz Czirkve pobegosse. Ako ogrizavajusze Na-

vuki Odkupitela, On neszérdisze; ako chuje pospotavati-sze iz szvoih chudih, On nezamérja; ako vidi kamenye proti szebe vu rukah nepriatelov podigavati, On zakrivasze; vendar kada vidi nedosztoinoszt v-Czirkve szvoje, szérdisze, y krutò jakò zamérja? Adda

Naj prisztupe-szim vszi nepobosni, y hman Kerscheniki, koji v-Czirkve vidijusze z-pametjum rasztresseni, nechedni, nedosztoini; y na vigyenye ovoga Odkupitela chína naj zadnich razmeju, da nyihove nedosztoinoszti, niszu nischetne greha szumlye, nego takvi grehi, kojeh *vnogo besati*, y *vnogo bojatisze* je: vnogò *besati*, kajti jeszu obsanyenya Bogu v-hise Nyegve vuchinyena, kade hoche imati, dasze oszebuinò postuje, y tho *V-Pervi Sztrane*: Vnogò *bojatisze*, kajti Bog nye z-terplyvnosztjum nepodnassa, nego z-ostrochum kastiguje, y tho je *Druga Sztran*; da pak ove dve Sztrani dobrò razmete, y v-szerdcze vasse hasznovitò primete, hochu vam pred ochi posztaviti vsze zroke postenya, y dosztoinoszti Czirkve, koje budem znal, ar hotenye y dusnoszt, koju imam, selyejuch, dasze nadomesztí hvala Bosja, mene primárja, vam nye ochituvati. Proszim poszluh y pochinyam. Proposi-tio bifar.

Ako vszaki zmed vasz akoprem sziromaski chlovek, priszvájaszi y hoche imati, da nyegva hisa, nyemu je zavjetje, y za veliko obssányenye dersí, akosze malò v-hise szvoje zbantuje; premiszlete szada, kak vnogò veksse zavjetje posztavlyaju v-hise szvoje, y kak na veliko obsányenye iznassaju, akoprem malo zbantuvanye, vu hise szvoje poglavite vuchinyeno, Goszpoda zmosna y velikassi: Jaj bibilo onomu, koibi vu hise nyhove vchinil, nevellim kakvu obsanoszt, nego kakvu rèch nedosztoinu po bedásztoche y nehtech izrekel; za kuliku pregresku tho bisze dersalo, bi zaiszto prez dvoine na preveliko bantuvanye izeslo. Ovde na pamet meni dohagya jedno ostro pokaranye, koje pred nekuliko letti bilo je, sztanovitomu Plemenitoga Roda chloveku vuchinyeno; koi kajti v-hise pred Palachum jedne Herczeficze pokrit bibil chakal, dopuschenya z-nyum obilnej- Confir-matio.

ſſe govoriti; y vigyen od Herczeſicze Dvorjanika; ov nemoguchſze zdersati, da nebi ovoga nechlovechtvo, y nedoſztoinoſzt pokáral, y z-viſzokem glaſzom pred vſzemi pochel proti nyemu govoriti: jeli z-takvum nevrednoſztjum y nechlovechtvom vu ovom meſztu tak vrednom ſzoiſze? jeſzi plemenit y malò razmes tvoju dusnoſzt; ali taki odkriſze, y kappu verzi dole, ali izidi iz hise ove. Oſtro pokáranye zbog chína v-pamet nevzetoga? Tak je, y vredno bilo je; ar takvo poſtenye y doſztoinoſzt moraſze davati Dvorom Herczeſzkem, daſze neopráschaju nit nedomislyenoſzti, y v-pamet nevzimanya. Herczegi Neba Szveti Angeli, koji jeſzte vu plemenitem Dvorjanſztvu, y ſzlusbe najvekſſega Kralya Dike Nebeſzke, kakvo vaſſe chudenye, kakva ſzerditoſzt mora biti, videch tulike nedoſztoinoſzti, koje od naſz vu Czirkve chinèſze, tojeſzt: vu hise Onoga vekivehnoga Kralya, neizrechene izviſſenoſzti y zmosnoſzti, kade bi mogli za veliku miloschu mi dersati, da moremo v-hise Nyegve dan y noch prebivati, kak y Vi z-poniznoſztjum velikum Nyemu klanyateſze? kak morete zdersatiſze, daſze neſantite zverhu nechedneh, y nedoſztoineh? nemoguſze NN. ſantiti Angeli nad nedoſztoinoſztjum, koju v-Czirkvah vide, kajti znaju, da Bog ſzebi ovo ſantenye nedoſztoinoſzti, y tulikoga poſſpotanya *ſzam* zadersal je, drugach zaiſzto, dabi nyim bilo prepuscheno, bi puſztili ſztrelle goruche iz ruk ſzvoih neſzamò proti onem, koji z-greſſnemi chíni ſzvetoſzt Czirkve ozkrunuju, nego takaj proti onem, koji nischetne ſzpomenke, poſzmehavanya, y raſztreſſene poglede, ſzebe y druge odvrachajuch vu Czirkvah zverſſuju y chiné. Chinyenya nyihova iſztina je, da vu ſzebi niſzu, nego nischetnoſzti, ali gledech na Szvetoſzt Czirkve, vu koje ſztoje, vredna jeſzu takaj ona, daſze z-ſztrahovitèmi kaſtigami kaſtiguju. Za potvergyavanye ove iſztine, naj vam bude Sz. *Franciſca* Rimſzka Goſzpa, koja kajti v-Czirkve ſzamò nischetne razgovore, nekotére blisnye senne bibila poſzluſſala, po zapovedi Bosje pred vſzemi plyuſzku dobila je. Od koga? ſztraſſiteſze nechedni y v-Czirkvah nedoſztoini, dobila je od ruke duha peklenſzkoga.

NN. Ovde miszlete, kaj nye bisze bilo pripetilo, dabisze bila za meszto v-Czirkve pravdala, y borila; dabi bila szpomenke y razgovore od poszlóv hise szvoje, ali ludczkeh chinila; dabisze bila poszmehavala; drugeh opravu, nossnyu y dersanye preczenyala; alisze pospotavala; sálnicze delala; dabi bila na dojduche y izhajajuche v-Czirkve ogledavalasze, y z-ochima nye szprevagyala; kak szada po szellah, po varasseh navada je v-Czirkvah chiniti z-tulikum nedosztojnosztjum, z-septanyem, razgledavanyem, koja vsza dabi chul y videl Sz. *Ivan Chrisostomus*, prez dvoine rekelbi ono, kaj negda rekel je od Czirkvih szvojega vremena; dasze nerazluchuju od piáczev: *Magnus tumultus, magna confusio, tanta turba, tantus risus, quantus in balneis, quantus in foro.* Velika halabuka, velik stropot, tulika vnosina, tulik szmeh, kulik vu kupelyu, kulik na piáczu. Oh Bose! y ove nedosztoinoszti vu hise tvoje, nedersésze za tvoja pospotavanya, y obssanyenya? vu hisah vasseh Goszpodarov, y vu nyihoveh komórah, valujte NN. bili sztáli z-onum nedosztoinosztjum, z-kojum v-Czirkve viditesze sztáti? Zpazilszem vszigdar, da ono postenye, koje davate nyihovomu sztalissu, nyihove chaszti y vrednoszti, vasz primárja nazochi nyihove vrednò, y v-hise dosztoinò sztáti, y vasz zdersava, da neprensztainò pazite nikaj nerechi, nikaj vchiniti, kajbi Nyè iz neopaznoszti vasse moglo zbantuvati. Nili tak? anda, *ante homines timidissimi*, nemorem zamuchati *Salvianussa* Sz. pokáranye, da nebi vam oponészel: *ante homines timidissimi, ante DEum impudentissimi?* pred lyudmi najchednejssi, pred Bogom najszramlyvneissi. Tuliko postenye chloveku, y hise nyegove; y tuliko obsanyénye Bogu nazochi, y hise nyegove? y tho nestimasze, nit dersísze za veliko pospotanye?

S. Chryſ. hom. 26. in c. 2. ad Corinth.

Salvian. Paren. ad poenit.

Ali Bog bi dal, dasze nadalye, nego kakszem rekel, nebi presztirala, y razssirjavala nassa nedosztoinoszt vu Czirkvah! dossla je na tho nedosztoinoszt hman Kerschenikov, da onu odurnu y gressnu szloboschinu, koju vu hisah szvojeh nemogu szpuniti, y na obchinszkom piáczu y vuliczah zverssiti, nyu zverssu-

ju vu Czirkvah. Y da je tak; kulikokrat jeſze pripetilo y pripechaſze, da oni lyublyeni razgovori, y pogledi, kojiſze nemögu zverſſiti vu hisah, piáczeh, vuliczah, zverſſujuſze v-Czirkve? hote po Szvetkih k-ſzvetem Maſſam, k-Prodechtvu, ali na obchinſzku pobosnoſzt; y videli budete jeli iſztinitò govorim. Videli budete dekliche, mladencze, senne, dojduche v-Czirkvu na meszto ono ſzebe poſztavlyati, da bolye z-ochmi klatitiſze, y one od drugeh videtiſze mogu, y od onud ſzebe y obraz ſzvoi, vu kojem dichitiſze vide, na prodaj vſzem pogledom, namigavanyam, oſzmehavanyam naleczati, z-takvum y z-tulikum nedoſztoinoſztjum, da nemoguchſze zdersati, y zamuchati Sz. *Basilius Seleucensis*, krichí od praga Czirkvenoga, kakti opominajuch vſzakoga, koi nebi znal, kade je: *Non est hic locus lupanar, sed Ecclesia.* Ovo meſzto v-kojem ſztoíte z-takvum nedoſztoinoſztjum y z-tulikem ſzpachenyem, znaite da ni burdelnicza, nego je Czirkva.

S. Basil. or. 41.

Lyudi y ſenne preſtimanya vredni, koji mene poſzluſſate, odgovorite proſzim vaſz na pitanya moja, koja vam poſztavlyal budem. Dabi koja ſenna malò poſtena; dabi kotere deklichi odpuſchenoga ſivlyenya, y malovrednoga dersanya vaſz proſzile, ſzloboschinu dojti v-vaſſu hisu, dabi onde mogle videti y videtiſze z-ſzvojemi lyubiteli, z-nyimi ſzlobodneiſsè razgovarjatiſze, ſalítiſze, oſzmehávatiſze, lyubav ſzvoju ſzpuniti; bili nye puſztili dojti, y vleſzti v-vaſſu hisu, y nyim thu ſzloboſchinu dáli? jednu takvu ſzloboſchinu? chudimſze, vidimiſze, da vſzaki zmed vaſz odgovarja, hisa moja je poſtena hisa, nit kada hochu prepuſztiti, dabi vu nye tak malovrednò chiniloſze zhodische: ſzkerbimſze y hochu imati, da ſenne, deklichi, mladenczi takvi, dalekò budu od hise moje, nit prepuſztím takvu ſzloboschinu vu nye; ar vſzaki z-zrokom mogelbi ozvati hisu moju burdelniczu. Bose nevmertelni! ſzama jedina proſſnya, mochi vchiniti y ſzpuniti, vu hise vaſſe ova chinyenya, vaſz bantuje; vendar pak ova zverſſujuſze v-hiſe Bosje; y jeli nebudete ſtimali ovo veliko Boga obsányenye? hochete imati da

ſenne

ſenne, deklichi, mladenczi daleko ſztoje od hiſe vaſſe, koji ſzlobodnejſſe lyubavi, razgovore, y priatelſztva bi dersali; Bog pak koteri hoche, da v-hise Nyegve povſzud bude chednoſzt, chiſztocha, pobosnoſzt, jeli bude podnáſſal prez bantuvanya, nechiſzte y neſzramne lyubavi? vellite, da z-zrokom vaſſa hiſa ozvati biſze mogla jedna burdelnicza, dabi bilo vu nye ſzlobodno zhodische takveh, kojibi hoteli ſzpunyavati nechednoſzt vu pogledih, ſzméhih, sálniczah z-ſzvojemi lyubiteli; y hisa Boga, koju vre malovrednoſzt hman Kerschenikov, napravila je obchinſzko zhodiſche takveh ſzméhov, sálnicz, y pogledov, nemoreliſze rechi, da je poſztala burdelnicza? *In Eccleſia ſtans*, odgovórite ako morete Sz. *Chryſoſtomuſſu*, koi oponáſſa malovrednoſzt vſzakoteroga v-Czirkve nechednoga: *In Eccleſia ſtans formas mulierum contemplaris, nec perboreſcis templum Dei, tantá afficere contumeliá? lupanar ergo tibi videtur Eccleſia.* Koi ſztoís v-Czirkve hoche rechi, z-okom razgledas, y pretreſzas ſenſzke obraze, nili tebe ſztrah tuliko pospotanye chiniti hise Bosje? ti anda ſtimas, da hisa Bosja je burdelnicza? *Lupanar ergo tibi videtur Eccleſia*? y tak pospotati hisu Bosju, jeli jos neſtimate NN. da je jedno veliko Boga bantuvanye?

Kada *Aſverus* videl je nevernoga *Amana* v-vremenu prosnye ſzvoje, poleg poſztelye Kralicze Senne ſzvoje ſztojechega, ſzumliſzi je, da chiſztochu nyenyu z-proſſnyami ozkruniti je hotel (kaj nevolyni nit miſzlil je, y najmenye kriv bil) y krutò ſzerdit, *etiam Reginam*, ſzkriknul, *vult oprimere, me præſente in domo mea*, tak malovreden y prevzeten je on, hoche rechi, da poklamkam mene vnogò z-ſzvojemi chíni bilbi zbantuval, jos poduffaſze z-ſzvojem chalarnem obhajanyem, vábiti na ozkrunyenye chiſztoche, Kraliczu nazochi moje, pred menum y v-hise moje? ochituval je ovde *Aſverus* z-chudenyem ſzerditem, da ovo pospotanye, y prevzetnoſzt, od vſzakoga drugoga bantuvanya, vekſſa bibila nyemu ſzramota, kajti nazochi nyegve, pred nym, y v-hise nyegve bi bilo vchinyena, *me præſente in domo mea.* Ah kak vnogò vekſſi zrok Bog naſs ima, nam suhka y os- Eſth. 18.

ſtra

tra oponáſſanya chiniti, zbog velikoga pospotavanya, koje zverſſujemo z-naſſemi nevrednemi, nedoſztoinemi chíni v-Czirkve! ni tebi doſzta, daſzi mene zbantuval, ſtimam, da ovak govori vſzakoteromu mladenczu, deklichu y senne; na vuliczah, na piáczeh, v-ſtaczuneh, v-pajdaſſenyu, na polyu, v-hise, z-tvojemi priſzegami, kletvami, z-blaznoſztjum, z-nepoſtenemi razgovori, z-nechíſztemi réchmi, z-tatbinami, z-fantenyem, z-nazlobi, z-nechiſztochum; nego jos v-hise moje, kade nazochi je Bosanſztvo moje szkup y chlovechanſztvo, vu Sz. Oltarſzkom Sacramentumu, Mene bantujes, Mene ospotavas z-tvojum nedoſztojnoſztjum y malovrednoſztjum, *Me præſente in domo mea.*

Ali kakov je zrok, zbog kojega tak veliko je bantuvanye, koje Bogu chiníſze v-Czirkve? nili morebiti jednako Bog v-vſzakom meſztu? nili veſz ſzvét nyegva hisa? tak, vſze tho je iſztina; ali kajti Czirkva je jedno meſzto, kade bolye, nego vu nijednem drugom mesztu, Bog doſztojaſze ochiveſzta znamenya davati ſzvoje Bosanſzke nazochnoſzti, y tak: akoprem vſzigder y vſzakom meſztu je, oſzebujnem vendar nachinom je v-Czirkve; kajti Czirkva je meſzto, koje Bog je zebral, daſze vuprav onde poſtuje, hvali y díchi od vſzeh; zatho y iz toga zroka oziva Czirkvu za hisu ſzvoju; y zatho bantuvanya, y pregreske v-Czirkve vchinyene jeſzu krutò velike, y vnogo Bogu krivichne. Zbantuvati adda Boga, kade hoche, da vſza ſzveta y blagoszlovlyena budu; da kipi pobosni podignejuſze; da zidi y Oltari poſzvetéſze; da aldov tella Nyegvoga aldujeſze? *Elegi enim & ſanctificavi locum iſtum, ut ſit nomen meum ibi.* Zbantuvati Boga, kade hoche, da vſzekulike réchi, budu nyegve dike y proſſnye doſztojne. *In templo ejus omnes dicent Gloriam. Domus mea, domus orationis.* Jeli nevidivamſze ovo bantuvanye tak velikò, da vſzaka takaj naj menyſſa nedoſztojnoſzt, je prevelika nyegva obsanoſzt?

2. Paral. c. 7. v. 16.

Szkerbelſze je vſzigdar vrag, oſzkruniti meſzta szveta *Paleſtine*, y ona navlaſztitò, vu kojeh JEſus Kriſtus oſzebuinejſſe ſzkrovnoſzti odkuplyenya ſzvoga bilbi zverſſil; odkuda dve

ſzto

fzto fzkorò lett, tja do vremena Sz. *Hellene* Matere *Constantinussa* Czeszara vchinil je, da molilsze je, Bolvan y Kip *Adon* zvan, od Poganinov podignyen na meszțu onom, kade bile jeszu Odkupitela Jászle; kip Bosicze *Venus* zvane na Gore *Calvarie*, kade bil je pokopan Sz. Kris; kip *Jupitera* na Góre Olivetanszke, kade Odkupitel odhajajuchi iz szvéta, y zasztuplyujuchi vu Nebo, osztavil bibil preszveteh nóg szvojeh szléde. Zakaj tho? kajti zna duh peklenszki da bantuvanya, koja Bogu vu szvet ejsseh mesztah chinésze, vu mesztah, vu kojeh Odkupitelu veksse chaszti y hvale dane bile jeszu, najvekssa Nyegva pospotavanya, y krivicze bi bile. Ov NN. ima konecz, nass obchinszki nepriatel, kada nasz tenta, dasze szméjemo, poszmehávamo, razgovarjamo, kárامo, y ono kaj je gorsse, da lyubavi v-Czirkvah chinimo; da tak vekssa od vszeh Bogu obssanoszt y bantuvanye vchinisze, kajti ovak chinech zadobiva kaj seli; dasze naimre Bog zbantuje vu onom meszțu, kade preszvete szkrovnoszti Vere nasse ochitujusze, kade nyegve chaszti popevajusze, kade preszveti aldov tella Nyegvoga v-Sz. Masse aldujesze, tojeszt kade vekssa od vszeh dika dájesze.

Chudimsze metentoga, kak vszaki zmed vasz za veliki greh dersi, (kak zaiszto je) zamuditi Szvétek prez zroka Sz. Massu; y vendar nigdor nit za szumlyu greha dersiszi, iti y dojti v-Czirkvu rádi priatelsztva y lyubavi; dojti k-Prodechtvu, k-Messe, y na druge pobosnoszti, z-szerdczem, y z-ochima proti ove, alione senszke glave rasztressenemi, y onde tak sztáti: y jeli neznate velli Sz. Biskup *Salvianus*, da v-Czirkvu nedojti ni tulik greh, kullk pojti z-nakanyenyem, kak vi hodite y chiníte? *Non tam immanis criminis esset ad templum DEI non venire, quàm sic venire.* Y ovoga szvoga govorenya daje zrok, proti kojemu nikaj doprineszti ni mochi, y je ov; kajti meinssi greh je zamuditi, y prepusztiti Bogu hvalu dati, kak Nyemu obssanoszt vchiniti; *minoris piaculi est, si honor DEO non deferatur, quàm si irrogetur injuria.* Ako nedoidete v-Czirkvu, neposzluhnete Sz. Massu, Boga bantuje-

S.Salv. de Guber. l.8.

tujete, Nyemu *szkrachujuch diku y hvalu*, kojubi dati morali; ali dojti v-Czirkvu y onde nedosztoinò sztáti pri Sz. Masse, da rechem nazochi szamò szvete Masse biti, y lyubavi proti dekliichem v-szerdczu koíti, senszke obraze premisslyavati, neszamò Bogu *szkrachujete diku, y hvalu*, koju dati Nyemu bi morali, ar tak poszlussajuch Sz. Massu, nezverssujete zapoved, negò takaj *obssanoszt y pospotavanye Bogu chinite*, bantujuch Nyega v-hise Nyegve, kade zapoveda y hoche imati, dasze vszigdar od vszeh navlasztitò y oszebuinò hváli, dichi y poštuje. *Minoris piaculi est, si honor DEO non deferatur, quàm si irrogetur injuria.*

Vi mladenczi neszrameslyvi, deklíchi nechedni, lyudi maloversztni, senne nepobosne, vam nechiníte najmeinsse szumlye takveh grehov? osztavlyate iz nyih szpovedatisze, y prigovarjate Szpovednikom, y vassemu duhovnomu Pasztiru Plebanussu, nyé ozivajuch oštre, y szumlyve, ako vasz káraju y opominaju? selyel bi dabi vasz, navlasztitò vu dnevu proschenya, y zhodischa videl vucheni *Tertullianus*, koi ni ošter, nit szumlyv; y sztalnò dersim, da videch vu zhodischah mladencze, dekliche, y razglédajuch dersanye, z-kojem v-Czirkvah sztoisze, gledech chuteny nedosztoinoszt, kada z-ochmi szterkavanya volyna chinésze, izkriknulbi: *ſiccine exprimitur publicum gaudium per publicum dedecus?* z-takvum jeli nechednosztjum poštujusze zhodischa Marianszka, z-takvum zkazlyvosztjum y dersányem vu dneveh szveteh, ochitujesze duhovno veszelye? selyelbi dabi vasz videl Sz. *Ivan Chrisostomus*, y kak hodate v-Czirkvu, y kak vu nye dersitesze, y tverdnò dersim, da videch dekliche zdrusene z-mladenczi lyubiteli szvojemi, videch tulika nakinchenya, tuliko na perszah czvetje, y dehnuch rósnu vodu, z-kojum vasz líchite, gledech tulike nischetnoszti rekelbi: sztani oholna mladoszt kam ides? ides more biti v-Czirkvu na tancze? *an ſaltatura ad Eccleſiam pergis?* isches more biti ovde váblyenye nechisztoche? *an in Eccleſia laſciviæ quæris oblectamenta?* selyelbi dabi vasz videl najlyubomornejssi Sz. *Cæſárius*, y veliki Navuchitel Matere Czirkve Sz. *Auguſtin*, y sztalnò dersim; da

S.Chrisof hom.ad pop.

chu-

chujuch tulika septanya, berbotanya, videch tulika nakimávanya, tulike poglede, tulike nedoſztoinoſzti, rekelbi pervi: *Multi cum parvo peccato ad Eccleſiam veniunt, & cum multis ac magnis ab Eccleſia revertuntur.* Vnogi v-Czirkvu vlezuju z-malémi grehi, y iz Czirkve pak izhagyaju z-vnogemi ſzmertnemi zatepeni grehi: y drugi bi valuval, da akoprem vnogi dohagyaju Kerscheniki v-Czirkvu, jeſzu vendar Poganini, jeſzu neverniki kada iz nye izhagyaju, ar za takve ſzvedoche nye, nyihove greſſne nedoſztoinoſzti: *Multi intrant ad Eccleſiam Chriſtiani, & Pagani ab Eccleſia revertuntur.* Tak bi govorili Szveti Otczi, dabi vaſz videli, y vam iz ovoga razmeti bi dáli, da preveliku obſſanoſzt, y pospotanye Bogu chiníte, z-takvemi, y z-tulikemi nedoſztoinoſztjami, y nechednoſztmi, koje zovete *niſtarie*, y ſzumlyvoſzti. S. Aug. ſer. 23.

Stejem vu pervi knige Kralyevſzki vu dellu drugom, da Duh Sz. ozíva greh Szinov Sztarcza *Helli*, greh najvekſſi. *Erat peccatum Puerorum grande nimis*, greh krutò y jakò velik. Kakov greh bil je ov, y kakva hmanyocha, nyega tak velikoga vchinila je pred ochima Boga? greh bil je ov: kada koi hotel je Bogu aldove alduvati, hoteli jeſzu osérti y pohlepni ſzini, iz vſzakoga aldova falat ſzirovoga meſza imati: *non accipiam à te carnem coctam ſed crudam.* Y kajti ovo ni bilo szlobodno; zrok biliſzu, daſze vnogi zdersavaliſze bibili od aldovov. *Erat peccatum Puerorum grande nimis coram Domino, quia retrahebant homines à Sacrificio Domini.* Zrok adda davati, daſze drugi zdersavaju od davanya Bogu aldovov, je takov greh, da pred ochima Boga najvekſſi ozivaſze? *peccatum grande nimis coram Domino*: Ali tulike salníczе y norie ò senne! koje chiníte vu Czirkve, y koje preprechujete Bogu alduvati, od Pobosneh molitve, kojiſzu poleg vaſz; jeli budu niſtarie, y ſzumlyvoſzti greha; y nebudu pak grehi veliki? ſzpomenki od polya, térſtva, hisneh poſzlov, koje vi muske glave y lyudi chiníte vu Czirkvah, y pobosnoſzt drugeh ſzpachujete; preſzveteh ſzkrovnoſztih v-pametjemanye, pri ſzveteh Oltareh preprechujete; jeli takaj budu ſzumlivoſzti, nepak grehi veliki? tulika prokſſena dersanya, tuliko 1. Reg. c. 2.

czvetje, y duhe disséche, koje pri vasz dersíte, tulike nischetnoszti, z-kojemi deklichi glavu vassu kinchite, vasse perszi púnite, y vissekrat na szpáchenye odkrivate; jeli budu ozivalaszе, jedne szvetczke nistarie, koja vendar vsza jeszu zrok, da tuliki, koji vasz vide, na lyubav nechisztu vusigajusze, Szvetu Massu pobosnò neposzlussaju, nit v-pamet jemleju szkrovnoszti presz. Aldova Sz. Masse, dapache nit szpaze kaksze pochne, y kadasze dokoncha Sz. Massa, y Sz. Sacramentum na Oltar posztavlya? *Peccatum, peccatum grande nimis, quia retrahebant homines à Sacrificio Domini.* Grehi ovi jeszu veliki, grehi ovi jeszu odurni pred ochima Boga; ar Nyemu jemlyu ono postenye, nyemu szkráchuju onu diku, koju tuliki y tuliki bi alduvali, pobosnò poszlussajuch Sz. Massu, poniznò zversiujuch szvoje molitve; da z-vassem govorenyem, septanyem, berbotanyem, sznéhom, z-vassem odpuschenem y nischetnem nossenyem, y nedosztoinem dersanyem, nebisze szpáchuvali y preprechuvali. Pitajte takve, koji z-tulikum nedosztoinosztjum videsze na pobosnosztih, kajszu chinili pri Sz. Masse, vam odgovóre; daszu Massu poszlussali, daszu za proschenye zadobiti v-Czirkvu isli, daszu Bogu szebe preporuchali. Lásete lasczi, lásete: nego bilisztę v-Czirkve, da bantujete poszlussajuche Sz. Massu, ne pak da nyu bi poszluhnuli; doslisztę v-Czirkvu, da pekel dobíte z-velikemi grehi vassemi, nepak da oszlobodíte vasz z-oprosschenyem muk Purgatoriumszkeh; dosli jesztę v-Czirkvu y vu nye bilisztę, da raszérdite Bosanszku Pravicu; nepak da zadobíte Nyegvu miloszerdnoszt.

Hvala Bogu, reche more biti visse neg jeden ali jedna, da niszem zmed oneh, koji navadu imaju v-Czirkve razgovarjati-sze, septati, nedosztoinoszt chiniti; ar vszigdar bilaszem, ali bilszem szuprotiven takvem nedosztoinosztjam, y akoprem v-hise moje navadna jeszem Boga szerditi z-jezikom, y hman dersanyem, vu hise vendar Bosję navadu imam muchati, vu myru biti, y dosztoinò sztáti; ar neidem za drugo v-Czirkvu, nego da Boga molim, Devicze Marie, y mojem Zagovoritelom preporu-

poruchímſze. Jeli tho vſze iſztinito, kaj meni govorite? ako je iſztina povechtemi proſzim vaſz, zbog kakvoga zroka iduchi v-Szvetek v-Czirkvu, navlaſztitò pak na Proschenye, ali kakvo zhodische na vaſz lepſſe oprave, halye y rubache náſſite poſztavlyate: glavu pred zerczalom tak ſzkerblyvò kinchite, pusslye czvétja na perſzah nóſzite, y nye razkrite dersíte? odgovora ni potrebno, da od vaſz chekam, nego doſztoino je, da mojega chujete, ako hochemo iſztinſzkoga rechi. Chujte pervlye jednò malò. Bil je obznanyen *Carolu Petomu* ovoga imena Czeſzaru, doſſeſztek v-dvor jednoga poglavitoga Goſzpona, y nyemu nazvescheno bilo, da z-vekſſum odichenoſztjum on doſſel bi bil, nego doſztoiſze ſztaliſſa nyegvoga, da vidi y pohodi *Carola* Velichanſztvo. Odgovoril najmudrejſſi Czeſzar, da on ni doſſel, mene videti y pohoditi, nego da on od mene vigyen y pohogyen bude. Ov vuprav je zrok, rádi kojega v-Czirkvu vi hodite tak nakinchene, tak opravlyene po vekſſeh Szvetkih: ne za dichiti, hvaliti, kak vellite, Boga dobroga, Deviczu Mariu, y Szvete vaſſe Zagovoritele, nego daſze vidite opravlyenye, nakinchene, y lepo vmivene. Hochu vam takaj veruvati, da muchíte y myrovnò v-Czirkve ſztoíte, da nerazgledavate z-ochima po Czirkve, da nedoſztoinoſzt lyubavi nechinite: ali jeli vidi vamſze lepa ona pobosnoſzt, da ako imate novu opravu; chekate poſzvetilischa, zhodischa, daſze v-Czirkve ona vidi? da ako kúpite klarus, ali ſznasen oplechek, partu gyungyenu, czipeliſſe; tho vſze chuvate za vekſſi Szvetek, da v-Czirkve na vaſſem tellu pokazati morete; je more biti Czirkva jeden ſtaczun, y piácz, na kojem ſzlobodnò je preſztreti vſzake fele, opravu, smuke, kinche y nischet? nechu ja ova govorech, razmeti (pazete dobrò) dabi dersali za greh, noſzitiſze y opravlyati doſztoinò, kadaſze v-Czirkvu ide, dapache tho hvale vredno je; nego hochu da razmete: da kada idete z-vaſſem kinchenyem, z-vaſſem dersanyem v-Czirkvu, z-nakanyenyem daſze vidite, da vaſz pokásete, daſze pohvalite; onda jakò greſſite, y akoprem greh ſzmertni vſzigdar ni, je vendar vſzigdar vekſſi,

kak

kak vi miszlite y stimate; kajti je jeden *greb noszech*, illiti zrok vnogeh grehov, tojeszt vszeh nedosztoinosztih, vszeh raztressenyh, vszeh szpachenyh, koje chiné vszi oni, koji vasz vide, glede, y koji od vasz govore.

Ali polahko; ar vszi nechiné tak: vnogi y vnoge jeszu, koji y kotere z-peldum pobosnoszti, y chednoszti vszaki meszecz, dapache guschejsse prisztuplyuju k-Sz. Sacramentumom, y videsze dosztojnò vu Czirkve oprávlyene, prez odichenoszti y kinchenya: kleché, ali sztojé vu meszt u menye poglédom podversenom, y zdersavajusze od vszake nechednoszti. Tho je isztina od retkeh deklichev y mladenczev, ne pak od vnogeh; ali vam povem, akosze nebi vkanil, vu mojem misslyenyu koje imam; kakov zrok je ove chednoszti, ove dosztojnoszti, chujte. Buduch *Augustus* Czeszar na (a) *Gledalu* Igrih, vuperl je ochi vu *Juliu* kcher szvoju, nakinchenu vnogò y kruto izvissenó, y pokazal je nye szvoju nepovolynoszt. Zpazila nepovolynoszt *Julia* Otcza szvoga *Augustussa*; zatho drugi dan pred ochi Otcza dossla, vu oprave vszagdassnye y pripraszte, y nyu pohválil Otecz: *Hodie* odgovorila ona, *me Patris oculis ornavi, heri Viri*. Denész jeszem opravilasze za povolynoszt Otcza, vchera za povolynoszt zaruchnika. Oh kulike *Julie* (govoremo od sénn, ar muskem glavam menye tho prisztoisze) nahajajusze v-Czirkvah! znaju one da nepovolyne vu kinchenyu szvojem, jeszu Plebanussu; znaju da szpovednik nye vu szpovedalnicze nebi odvezal, z-ovum kinchenya nedosztojnosztjum; zatho kaj chiné? v-jutro y pred szpovedjum kada na szpoved idu, dohagyaju vu oprave dosztojne y chedne; ali po poldan na vecherniczu, na processiu; na prodechtvo, vsze nakinchene, vsze Pavícze, vsze szesurnaszte; nekoje za povolyne y lyublyene posztati mladenczem y lyubitelom szvojem; nekoje pak y ove bolye szebe dersé chedne, da szpune oholno dersanye szvoje, y da videsze lepssé opravlyene od drugeh deklichev y senn, protivneh nyihovomu dersanyu v-Czirkvu dohagyaju. *Hodie me Patris oculis ornavi, heri Viri*. Y neviditeli

(a) Theatrum.

NN. da ovo chiniti, je napraviti iz Czirkve gledalische Igrih, vu kojem szada dohagyaju lyudi vu dersanyu, kak dabi Kralyi y Herczegi bili; szada kakti norchaki; szada dohagyaju senszke glave kakti szpametne y vredne Goszpe, szada kakti nechiszte y szvoju chisztochu prodajuche senne, poleg szpodobe y prilike oprave koju nosze? Czirkva je vszigdar Czirkva, to jeszt y, hochu rechi, je ono naj szvetejsse meszto, kade je izvissenoszt, odichenoszt nezgovorna JEsussa Kristussa, koi vu nye v-szvetom Sacramentumu prebiva, vszakom vremenu potrebuje poniznoszt, pobosnoszt, y postenye. *Domum tuam decet sanctitudo*: vi vendar poniznoszt, chednoszt, dosztojnoszt, sztischete vu ono szamo kratko vreme, vu kojem prijemlyete neznam z-kakvum hasznum, y napredkom Sz. Sacramentume.

Ali kade osztavlyam, onu nikaj menye odurnu nedosztoinoszt tulikeh, koji dohagyaju oborusni v-Czirkvu, kakti dabi dosli v-tabor? Pogleite malò v-Szvetek v-Czirkve, y videli budete vnoge klecheche, naszlonyene na szablyu ali pusku; nekoje z-chiszlom v-jedne ruke, z-drugum szablyu derseche, ali na jednom kolenu prignyene; z-okom na szablyu, ali na pusku gledeche. Jeli adda tak od Kerschenikov postujusze Czirkve y Sz. meszta; tak dichisze vu hise szvoje Velichansztvo Boga? nebi dosli tak oborusni v-hisu, nevellim jednoga Herczega Zemelyszkoga, nego dapache nit v-hisu moju, ali kojega priprosztoga; y vendar podussatesze dojti z-orusjem v-Czirkvu, sztáti oborusni pred oltarom pri Sz. Masse, nazochi Boga Onoga, koi odregyujuchi, da hoche imati veliko postenye Czirkvam, ni hotel zapovedi ove, Nazvesztitela poszlati Angela, nego hotel je szam nazvesztiti, y denesz nechedne iz Czirkve iztirati? *Sanctuarium meum metuite. Ego Dominus*: Ja najvekssi, Ja vszamoguchi, Ja zverssen Goszpon Szvéta: *Ego Dominus*, hochu y zapovedam, da postujte, prestimavajte, vszi derhtajuchi Czirkvu, *Sanctuarium meum metuite.* Y tuliki, tuliki, na meszto, dabi z-poniznem sztrahom postuvali Czirkvu, dohagyaju y sztóje vu nye z-orusjem, dasze oni postuju, da drugi nye prestimavaju, y nyih bojesze Lev. 19.

jesze? nimate, nimate zrok vu Czirkvu orusje noſziti, nego ako zadnich ſztalis vaſs tha zrok z-ſzobum donaſſa, y onda vſzu chednoſzt, vſzu doſztoinoſzt, pred Velichanſztvom Boga, Nyega poniznò molech, pokornò proſzech, kazati y z-ſztrahom zverſſiti morate, *Sanctuarium meum metuite.*

Kada Sz. Biskup *Kanturie*, y viteski Muchenik *Thomas*, bilbi molil v-Czirkve z-ſzvojemi Redovniki, nadoſsli jeſzu bili v-trope kak vellisze, nemiloſztivni kervoloki, koji da ſzebe verne malovrednomu Kralyu Anglianſzomu *Henriku* ovoga imena drugomu pokásu, hoteli jeſzu vumoriti Biskupa Szvetoga. Szpazivſſi ovo nak anyenye Redovniki nyegovi, dotekli vſzi k-vratam Czirkvenem, y nye podperli. Ali nye opomenul Sz. Biskup y nyim rekel: hisa Bosja nemoraſze chuvati, y braniti kak gradi vu vojſzkah. *Non eſt Dei Eccleſia cuſtodienda more caſtrorum*: y tho izgovorivſſi sírom vrata odpreti vchinil, y prepuſztil lyute y ſzerdite hahare vleſzti v-Czirkvu, y ſzebi z-nepreobladanum ſztalnoſztjum glavu odſzechi. Bose nevmertelni! vu obichaju adda Sz. lyudih ſzamò zapreti Czirkvu, vu pogibeli ochiveſztoga narazénya, y nepuſztiti nit za obranyenye ſivlyenya v-Czirkvu, kervoloke y hahare, dersíſze za nedoſztojnoſzt: ovi pak naſſi Goſzpòdichichi mladenczi, y lyudi musaki, vuchenejſſi y ſzpametnejſſi od Szveteh, hote imati; da je ſzlobodno z-orusjem dojti v-Czirkvu zbog vrednoszti ſztaliſſa ſzvoga, ali ſzerdchenoſzti, ali doſztojnoſzti dersanya, y ſzumlyive kakve ſivlyenya pogibeli? akò oziva mudri *Tertullianus* chín nebogolyubni y Boga nechaſztechi, moliti ſzedéch: *In conſpectu DEI vivi factum irreligioſiſſimum*: kak pak bude ozival molyenye v-Czirkve vchinyeno z-orusjem, kakti dabi milosche od Boga, y od Szvetczev dobivatisze morale, z-mochjum orusja? Bose vſzamoguchi! kaj morem vchiniti, dabi tvoje Czirkve poſtenye y vrednoſzt povernuti, y tvoje velichanſztvo od oveh nedoſztojnoſztih, y pospotanya odvzeti mogel? jeli, da nazveſcham tvoje Zapovedi? jeli, da pokáram, da grozimſze, da nagovárjam? ali Bose Ti znas, da od Oltara, da iz prodekalnicze nechiním

lib. de orat.

drugo

drugo; y fzvedochanfztva jefzu, trudi, poti y krichi moji. Ofztajemi zadnich ono chiniti, kaj ne vnogò z-razluchenem zrokom, vchinil je *Genadius* naj lyubomornejffi Biskup. Imal je ov dobri Biskup, vu Biskupije fzvoje fztanovitoga malovrednoga fzpachitela Plebanuffa, koi kakti goder nikakvu fzkerb ni nofzil fzvojeh Farnikov fzebi zrucheneh, tak nikakvu marlivofzt ni imal poftenya y dofztojnofzti Bogu v-Czirkve. Vfze nachine moguchne Biskup chinil je, dafze pobolffa; ali zdvojech za pobolffanye, iffel je nekoi dan k-Grobu Muchenika Sz. *Eleuteriuffa*, na chij fzpomenek Czirkva ovoga nefzrechnoga bibila alduvana, y molil ovak: Sz. Bosji Muchenik *Eleuterius*, Plebanus tvoju Czirkvu z-fzvojem nebogolyubnem fivlyenyem, y z-fzpachkami fzvojemi tebe vnogò pospotava; ali anda ti kaftigaj nyega, ali ja tebe y tello tvoje iz ove Czirkve iznéfzem. *Sancte Martyr Dei Eleuteri, miles tuus incompofitam agit vitam: quapropter, aut ille tibi corrigendus eft, aut tu ab Ecclefia rejiciendus es.* Kaj tuliko, da bilbi dobri Biskup izrekel, nut nefzrechni Plebanus opal mertev. Ovo je zadnye rekelfzem, kaj mi ofztaje za nadomeschenye Dike Bosje, koja z-tulikemi nachini je pospotana, y ofzkrunyena. Niceph. l. 15. c. 23.

K-Tebi anda obrachamfze fztrahovito velichanfztvo Bog moi! k-tebi prezmosna Kralicza Angelov! k-vam Szvetczi Bosji, koje poftujemo na oveh Oltareh, y vellim ô Bose! spachlyva nechednofzt y okorna tverdokornofzt, tulikeh muskeh y senfzkeh gláv ovoga, y drugeh mefztah; ofzkrunuju tulikò tvoju Czirkvu, da vech nevidifze hisa Bosja, hisa Tvoja, y hisa molitve, nego obchinfzko vtekalische nedofztoinofztih, lyubavih, nischetnofztih, y malovrednoga dersanya: ali Ti moras Bose kaftigati y fantiti ove obffanofzti! ali ja iznefzem ove fzvete kelihe, y prefzveti Oltarfzki Sacramentum zmed zidov oveh; iz oltarov kipe, (a) *Szveteh Ofztanke*, y krise; da nebudu podversena, y zabláchena z-tulikemi pospotany. Ali prevech selya dike Bosje mene prenefzla je, nit Bog morebiti ova zasgana hote- Inductio ad 2dam partem.

(a) Sanctorum Reliquiæ.

hotenya moja, dabi zverssilasze, bi potverdil. Vidi On nepre- sztaine grehote vu hise szvoje, kade moralbisze postuvati, y hvaliti; zatho ni potrebno moga nagovárjanya na kastiguvanye nechedneh; ar doszta Nyega giblye na fantenye velikocha bantuvanya szvoga. *Numquid ergo* poszluhnete, y z-sztrahom dobrò v-pamet primete, Nyegva suhka narekuvanya y sztrassne groznye, koje vam poveda, po vusztih *Jeremiassa* szvoga Proroka.
v. 11. *Nunquid ergo spelunca latronum facta est domus ista, in qua invocatum est nomen meum in oculis vestris.* Jelisze more biti obernula na burdelniczu ova hisa moja, kade z-molitvami Redovnikov, y z-obchinszkemi pobosnosztmi, hvalisze Ime moje, y zazívasze pomoch moja? *Ego, Ego sum: Ego vidi dicit Dominus.* Ja, Ja, Bog vszamoguchi, Bog Szudecz naj ostrejssi zbantuvan jeszem, ja videl jeszem odurne, y nepodnessene vasse nedosztoinoszti. Y kakva bude Bose vszamoguchi tvoja kastiga! tvoje fantenye,
v. 12. koje vchinis. *Ite ad locum meum in silo, ubi habitavit nomen meum à principio, & videte quæ fecerim ei propter malitiam populi mei Israël.* Poite vu meszto *Silo* zvano, velli Bog kade negda bila je moja Czirkva, y pogleite z-ochima vassemi, sztrassno fantenye, koje vchinil jeszem rádi grehot puka mojega; y znajte da iszto fantenye bude zverssено vu Czirkve ove, vu koje posztavlyate vsze uffanye vasse, y vu ovom mesztu, koje doszada proszto bilo je kastig zaszluseneh. *Faciam domui huic, in*
Jer. c. 7. *qua invocatum est nomen meum, & in qua vos habetis fiduciam, &*
v. 14. *loco quem dedi vobis, & Patribus vestris, sicut feci Silo.* Kakvo adda fantenye vchinil je Bog nad mesztom *Silo*? Fantenye bilo je kak tolnache, *Theodoretus* y osztali Razlositeli; da porussena bibila Czirkva; da *Philisteanczem* v-ruke za plén dosla bi bila *Arca*, *skrinya sztaroga Testamentuma*; y pomor nigdar predi chujen ta-
1. Reg. c. 4. & Ps. 77. ℣. 66. kov bibil, da trideszet jezer Israëlczev pomorjeno bibilo. Ono kaj Bog obechuval je puku Israëlszkomu ozkrunitelu Czirkve, y kaj je, kak znamo zverssil; obechuje takaj Kerschenikom nechednem v-Czirkve y sztanovitò zverssuje. Poite vu *Czárigrad*, *Angliu*, *Hollandiu*, y ako ova meszta vam neznana jeszu;

jeſzu; pojte vu *Cyprus*, *Candiu*, y oſztale Orſzage; y popitajte, piſzcze pripecheny, y chuli budete, ako nebi videli; tulike zmosne Sztolne Czirkve, od Kerschenikov negda poſzvéchene, zbog preſzveteh ſzkrovnoſztih vere naſſe vnogò odichene, y tak rekuch zbog nazochnoſzti JEſuſſa Kriſtuſſa vu Oltarſzkom Sacramentumu, *Bosanſzke* zvane, ſzada nekoje na ſzmradne ſtalle; nekoje na poganinſzka zhodiſcha obernyene. *Ite ad locum meum in Silo, ubi habitàvit nomen meum à principio, & videte quæ fecerim ei, propter malitiam populi mei.* Pogleite ſztrahovito ſantenye, koje vchinil je Bog iz Czirkvih oſzkrunyenih od Katolikov; y chekajte iſzto ſantenye iz vaſſe ove Czirkve. *Faciam, faciam domui huic, in qua invocatum eſt nomen meum, ſicut feci Silo.* Ali zakaj tak daleko vaſz poſsilyam, da vidite y gledíte ſantenye? kulike Czirkve nevidijuſze od ſztrell vudrene, od Potreſzov poruſſene? kulike ô tusna y placha vredna ſzpominyanya! kulike vellim dan na dan, ali pak preſſeſztna letta niſzu bile, neznamoli, y jeli chuli niſzmo, oplenyene od tátov Czirkve? kulike poroblyene od nepriatelſzke ruke? kulike posgane od ognya, kvarom y neprilikam podverſene? neſzreche vſze ove, kelihov, lampaſſeh ſzreberneh, ſmuka, kincha oplenyenya; vſza ova na kaſtigu od Boga prepuschena jeſzu, rádi naſſeh nedoſztoinoſztih, nechednoſztih, y grehot vu nyih vchinyeneh; y ove y druge neſzreche morebiti pripeteſze vu Czirkve ove, zbog tulikeh grehot vaſſeh vu ovom Sz. meſztu ſzpunyeneh. *Faciam domui huic in qua invocatum eſt nomen meum ſicut feci Silo.*

Ali nemiſzlete, nit ſtimajte, da za ſantenye ſzvoih pospotanyih, Bog ſzamò bude imal Czirkve, y nad nyimi ſzamò ſantilſze: ſzuprot vam takaj ſzrameslyivi mladenczi, ſzuprot vam ſenſzke y muske glave nechednem, nepobosnem, zaderſava ſzerditoſzti ſzvoje naj ſztrahoviteiſſe ſztrelle, za zatreti, y na niſtar vaſz obernuti: nit jeſzem ja, koi biſze tak ſztraſſnò grozil, nego je Sz. *Pavel* Apoſtol. *Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus.* Dojde tucha, koja vam potére polya, doj- 1. Cor. 3.

du nagli vetrov vihri, koji szádovena polámlyeju drevja, dojdu mrázi, koji poszusſé czvet terszja, dojdu chervi, koji iz korena drevju y szádu naskode, dojde szussa, koja vsze szétve zesge, dojdu povodnye, koje vsze szterni potopé; neszreche vsze nam dobrò znane, y z-ochima nassemi vigyene: nit ovde preſztáne Bosanſzka ſzerditoszt; prepuſztí da opadete iz miloſche vaſſeh dobrochinitelov, goſzpodarov, y vaſz iz hiſs ſzvojeh pretiraju, vaſz oplené, vam vzemeju zemlye, y imetek; prepuſztí pravde, karke, nazlobe; poſslye betege, y ſztraſſne protivſchine, koje vaſz poróbe, y mentuju vſzega kaj imate, y kaj ládate; vam vzemeju zdravje, ſivlyenye, y ſzmert zavdadú. *Diſperdet, diſperdet illum Deus.* Gdo bude protivschinam, gdo bude teskocham ovem zavjetje, obramba? Jeli Prechiſzta D. Maria, na chij ſzpomenek Czirkva ova podignyena je? jeli Sz. vaſſi zagovoriteli, na kojeh poſtenye Oltari ovi poſzvecheni jeſzu? neznam budeli tak? ovde nebi vu tak velikem raſzlosenyu moraleſze (a) *Pripoveſzti* na pervo davati, nemorem vendar zdersatiſze, da jednu vam nebi povedal, koja k-govorenyu mojem vnogò prikladna je. Buduch jakò beteſen kárvan, proſzil je Mater, dabi hotela nyega doneſzti v-Czirkvu, da pomoch dobí vu zdravju, od kojega zmed Bogov Bolvanſzkeh; koteri, zmed Bogov, odgovorila Mati, Ti ſtimas ſzinko, bude koi proſſnyu tvoju poſzluhne, nebuduch nijednoga, chij Oltar nebi bil oſzkrunil? *Quem Deorum tibi fore propitium putas, cùm nullus ſit, cujus ſacra non violaveris?* Gdo bude, drugoch pitam zavjetje vam proti tulikem protivschinam, koje Bog obechuje na kaſtigu vaſſeh nedoſztojnoſztih, vu Czirkve vuchinyeneh? Prechiſzta D. *Maria*? lyublyeni Nyein Zaruchnik *Joſeph*? Sz. *Mihaly* Arkangel, Szvetczi Bosji, koje zebrali jeſzte za zagovoritele, y poſtujuſze vu ove Czirkve? ali koteri, zmed oveh ſtimate je, kojega viſſekrat nebi bili raſzerdili z-vaſſemi pogledi nedoſztojnemi, z-vaſſem hman na lyubav nagnyenyem, z-vaſſemi ſzpomenki, y tulikemi odurnemi nechednoſzmi vuchinyenemi

Æſopus.

(a) Fabulæ.

nemi, pred nyihovemi kipi, Oltari? *Quem Sanctorum tibi fore propitium putas, cùm nullus sit, cujus Sacra non violaveris?*

Nut zrok ov je, rádi kojega vu *obchinszkeh* y *vlasztiteh* protivschinah, teskochah, vissekrat niszu poszluhnyene vasse prosnye, vasse Molitve? chinésze Processie vu vremenu szusse, da szproszisze vugodni desgy; ali zrak posztaje kakti bruncz: dohagyaju desgyevja, chinésze obchinszke molitve za jasznoszt y vedrinu; ali desgyevje nepresztaje, doklam vu terszju vsze ne izgnije grozdje, y potoplyena polya niszu: dohagyaju betegi, vkanyuje uffanye obilne setve; nasztajaju na hisu neszreche, dugi; povekssavasze sziromastvo, y vtekujesze k-prechiszte D. Marie, pohagyajuch Nyé Oltar, Czirkvu, chudnovit kip; chinésze stati Sz. Masse: zverssujusze k-Szvetczem zagóvori; y nigdor negenesze na pomiluvanye nasseh protivschin, nigdor pomoch nepodaje, nigdor za nasz neproszi od Boga milosche, kada zdihavamo, kada zazivamo: zrok, da nasz Bog neposzluhne, Maria Matti Nyegva, y Szvetczi vu tulikeh nasseh protivschinah drugi ni, NN, nego kajti malo postenye Czirkvam dajemo: *Pro eo, quòd Sanctum meum violasti*, chujte jeli isztinu govorim, ar iszti Bog je, koi po vusztih Proroka *Ezekiela* govori: *pro eo quòd sanctum meum violasti, non parcet oculus meus, & non miserebor.* Kajti ozkrunili jeszte Czirkvu moju z-vassemi odurnemi nedosztojnosztmi; vasz z-szerditem okom gledal budem: nebudem imal pomiluvanye vasseh teskoch y protivschin, neposzluhnem vasse molitve. *Non parcet oculus meus, & non miserebor.* Bojmosze NN. Bosanszkeh groznyh, bojmosze; pokehdob vidimo nye zverssene na kvár tulikeh narodov, koji niszu nikaj zaiszto, visse od nasz, nedosztojni bili proti Czirkvam; y pokehdob imamo szvedochansztva friska, nit dalechna Bosanszkoga fantenya; proszemo szkrussenò, Ono velichansztvo Bosanszko, koje pospotali jeszmo, da odverne one sztrahovite kastige, koje zaszlusili jeszmo; obechajmo dosztojnoszt, vrednoszt, chednoszt, pobosnoszt, postenye nyegove hise; y kajti takaj Prechiszta D. Maria y Szvetczi delniki jeszu, pospota-

Ezech. c. 5.

nya

nyaBogu vuchinyenoga, z-nassemi tulikemi protiCzirkvam nedo-ſztojnoſztmi, vu kojeh Oni takaj vu ſzvoih *oſztankih* y kipih poſtujuſze; proſzemo od nyih proschenye y obrambu; y obechajmo Nyim nadoméſztiti grehote naſſe, pred Oltari nyihovemi vchinyene, z-jednum krotkum ſzlusbum, z-jednum chednum pobosnoſztjum, z-jednum nepretergnyenum doſztojnoſztjum y vrednoſztjum, vu ove y vſzeh Czirkvah. Ako tho vchinímo, daleko budu od naſz Bosanſzke kaſtige, y pripravnu imali budemo Bosanſzku proti nam dareslivoſzt. Na potvergyavanye ovoga dokancham z-jednum peldum.

Epilogus.

Szerdit neznam zakaj, *Traſimundus* Kraly *Vandalov* proti viteskomu *Gabaomu*, vogye y Herczegu *Tripoli* Naroda, ſzuprot nyemu podignul je prejáki ſereg y vojſzku; znajuch pak ſzpametni ov Herczeg, da ove ſzille nebude mogel proti ſztáti, on vugibalſze je prilike harczuvanya, doklam zauffan nebi bil, y ſzeguren za preobladanye. Chujte kak. Videl je, da kadegoder bi lesal, kudgoder prehajal ſereg, y vojſzka *Traſimunda* Kralya, koi bibil Kerschenik; onde vſzigder y povſzud vojaki nyegovi, v-nedoſztojnoſzti bibili dersali, ali pak ozkrunili y poſpotavali Czirkve; zatho akoprem Poganin nazveſztil y zapovedal je ſzzvojem vſzem vojakom, da pod glavno zgublyenye, ne ſzamò od vſzake nedoſztojnoſzti proti Czirkvam zderſavatiſze moraju, nego dapache pospotanye Czirkvam od Kerschenikov vchinyeno nadomeſztiti imaju, sznásech nye od vſzakoga ſzmrada, y chiſztéch kaj naj bolye bi bilo mochi, y z-ſzobum govoril: *Si, ut fertur, Deus, quem Chriſtiani colunt, Pius erit, par eſt, ut iniquos, ac ei contumeliam inferentes plectat, famulantibus verò, præſto ſit.* Ako Bog Kerſchenikov hoche rechi; bude miloſztiven kak veliſze, vrednò je, da kaſtiguje malovredne pospotlyivcze Czirkvih ſzvoih, y bude pripraven na pomoch onem, koji nye poſtuju y vu doſztojnoſzti dersé. Obatriven z-ovem ſzpominyanyem, dobri Vogya y Herczeg, z-ſzvojum malum vojakov chetum, vudril je proti ſztrahovitomu ſeregu *Traſimunda* Kralya, nye tak pomóril, da retki vuſ-

Procop. de Bello Vandal. l. 1.

sli

sli jeſzu, koji tusni glaſz v-domovinu doneſzli bi bili. *Ex ingentis numeri exercitu perpauci admodùm ad propria reverterunt.* Evagr. l. 4. c. 15. Baron. anô 528.

Nut NN. nili iſztinitò, da Bog zatíra oſzkrunitele, y pospotlyivcze ſzvoje Czirkve? *Si quis templum Dei violaverit, diſperdet illum Deus.* Poſtujte adda vi Czirkvu, ako nechete, da zatíranye na vaſz opade; ar nedoſztojnoſzti vu Czirkve vchinyene, niſzu nischetne greha ſzumlye, nego grehi; kojeh vnogò bésati, y vnogò bojatiſze je kakſzem pokazal, *disperdet, diſperdet illum Deus*, zatére, y ſztraſſno kaſtiguje Bog onoga, koji nepoſtuje Czirkvu y hisu Bosju, Amen.

NEDELYA DESZETA PO TROJAKEH

Non ſum ſicut cæteri hominum, raptores, injuſti, velut etiam hic Publicanus. Luc. 18.

Od povráchanya y pláchanya dugóv.

Videlſze je ſzebi, veſz zverſſen y pravichen on *Phariſeus*, od kojega deneſz govori vu prilike Sz. *Lukach* Evangeliſta, koi z-viſſenoſztjum ſzebe za jednoga, zmed drugeh lyudih oſzebujnoga je derſal y preſtimaval, na preſtimavanye donáſſajuch, ſzvoje zverſſenoſzti ſzumlyive; da On ſzvoje ruke zablátil ni z-ludczkem blagom; nit bi bil krivichen, kak *Publicanus*, koga za takvoga je dersal. *Non ſum ſicut cæteri hominum, raptores, injuſti, velut hic Publicanus*, niſzem kakti drugi lyudi zgrablyivi, nepravichni, kak je ov *Publicanus*. Exordium.

O kuliki ovo vreme nahajajuſze tak zverſſeni, y pravichni! vſzi ozivajuſze za poſtenya y preſtimanya vredne, vſzi za pravichne derséſze. Ali odkuda dohagya, da buduch ſzvét pun oveh lyudih Pravichneh; nechujuſze vendar druga narekuvanya, javkanya, nego krivicz? nekoi túſiſze zbog kvárov vchinyeneh na polyu, nekoi zbog tatbin vu hise, nekoi zbog zgubichkov po vkanlivoſzti drugeh, nekoi zbog dugóv ſzebi nepla-

placheneh. Jeli tulike adda krivicze jeszu na szvétu; y na szvétu vendar vszi lyudi za Pravichne dersésze? odkuda tho dohagya? dohagya akosze nevkanyujem, kajti na szpodobu *Pharisenssa* nevásejusze *vlasztovite* krivicze; nego szamò vásejusze drugeh y ludczke. Krádesze, kvar chinísze, odvláchijusze, szkrachujusze napláchanya dugóv; y od toga vszega, koi je krivecz szprichavasze, y odgovarja da ni dusen, ali da je potreben, ali da je nemoguch naplatiti; vu drugeh pak prez obranyenya, tho szprichavanye y odgovárjanye oszugyujesze.

Anda da nebi, koi zmed vasz z-*Pharisenssem* od Boga odszugyen osztal, dám vam zroke, rádi kojeh vszaki szvoje *lasztovite* pretrésze, y izpita krivicze, ne pak drugeh; y pokásem kak v-pogibelnem sztalissu vekivechnoga szkvarjenya je vszaki on, koi povráchanye ludczkoga ni vchinil y zverssil, y duge naplátil. Na *sztrane* niszem razluchil govorenye moje, nego vsze bude v-jedne jedine *sztrani*, y kak prikladnejsse meni bude, na potvergyavanye govorenya moga, doneszem szada zroke jedine, szada Sz. Piszma szvedochansztva, szada pelde z-kojemi pokásem, da je potrebno prez vszakoga szprichavanya vszem, povernuti, y zadovolyschinu pod punom y zverssenò vchiníti, tátbin y vszeh dugóv. Proszim poszluh y pochinyam.

Propositio indivisa.

Kada vidim povszud tulike kváre blisnyemu vchinyene, tulike dúge pri vszakoga sztalissa lyudih, y tak retka y priszkupa povráchanya, tak retka y zamugyena dugóv naplachanya, szumlyu imam; da povernuti vzeto, y naplatiti poszugyeno, je vre chín; koi verujesze *zverssenoszti* illiti *tolnácha* szamò, ne pak *dusnoszti* y *zapovedi*: nistarmanye ov chín, tojeszt povráchanye, y napláchanye, nikaj menye ni potreben za zvelichenye, kak potreben je Kerszt; y zatho; ako za zvelichitisze vszakoteri mora, *in re*, vel *in voto*, ali *v-vode*, ali *v-botenyu* okerschen biti; tak y mora ali *v-isztine*, ali *v-botenyu* povernuti y naplatiti, koi hoche zvelichen biti: tojeszt mora; ali pravichnò y zverssenò nado meszititi vesz kvár, y naplatiti vesz dúg; ali nemoguch tho zverssiti, mora imati hotenye isztinszko, y

Confirmatio.

sztalno

fztalno obechanye nadomefztiti y naplatiti. Nemifzlite, da kajti nifzte morebiti chuli do fzada tha navuk, bilbi zmifslyen; ar je navuk ifztinfzki, fztarinfzki y pri Navuchitelih skól obchinfzki: na potvergyávanye ovoga Navuka chujte Angelfzkoga Navuchitela Sz. *Thomaffa Aquinaffa*, koi govori; da kajti je potrebno za zvelichenye obdersavati praviczu, zatho potrebno je takaj, za zvelichenye povernuti hman y krivichnò vzeto. *Cùm conservare justitiam sit de necessitate salutis, consequens est, quòd restituere id, quod injustè ablatum est alicui, sit de necessitate salutis.* D.Thom 2.2.q.62. art. 2. Y ovo kaj velli Sz. Navuchitel od povráchanya tatbin, morafze razmeti od napláchanya vfzakoga dúga, kak nadalye raztolnáchimo. Ali kajfzem rekel, da je ov navuk fztarinfzki? moral bibil rechi, da je ov navuk pri vfzeh lyudih obchinfzki; ar je vu vfzeh pameti, y fzerdczu od ifzte *nature* zafzagyen, y nazvefchen od vfzeh zapovedih. Ono fztarinfzko, y vfzem znano od ifzte *nature* govorenye, koje nit Poganini vu tmicze, fzvoje bludnofzti neznati nemogu: *nechini drugomu ono, kaj tebi nebi botel: y vchini drugomu ono, kaj tebi bi botel, dafze chini*: nekafeli nam ochivefzto, da povernuti krivò vzeto, y nezadersavati ono, kaj lyudczko je, y kaj drugoga dotichesze, je dusnofzt, koju ifzta *natura* vuchí, y tak vfzem nyu zverfsiti je potrebno? jeli Bog negovóri odpertò y ochitò vu zapovedi fzvoje, prepovédajuch vfzaki kvar vchiniti blisnyemu; zapovedajuch oftrò podpunom nadomeschenye kvára, y napláchanye vfzakoga duga? fztoli pravicze, y fzudi fzvetczki, zakaj v-vfzako vreme glusfesze od pravdih, ako ne, kajti vfzi poleg jakofzti y odregyenya zapovedih ischu, ono kaj je nyihovo? chudimfze vendar, nit morem razmeti, kak tuliki y tuliki Kerscheniki neznaju fzvoju dufnofzt, koja je tak ochivefzta; y da mora Plebanus, y vnogò bolye Szpovednik izkati zroke, nazveschati groznye, fzkrachuvati odvezanye; natuliko, da nit ova vfza zadovolyna nifzu nye zadofzta vputiti. O skodliva neznanofzt! ô malovredno nevpúchenye! nijeden ni kak goder tup, koi kvaren bu-

buch; ako vidiſzi ali ſzkrátiti, ali odvlachiti napláchenye, nebi znal rechi, da *tho je jedna velika krivicza, jeden veliki greh, nit moreſze zvelichiti, koi tak délla y chini*; y vendar ako potlam druge kvarne chiní z-ſzvojemi tatbinami, z-kriviczami, z-odvláchenyem napláchanya (a) *Veruvnikom*, koji proſze zaſzluſenu pláchu, chinſſe ſzvoje, y duſna povrachanya chekaju; nitſzu zroki, nit zapovedi, kotere bi vchinile nyega veruvati, da on vu ſzmertnom grehu ſive, y da zaiſzto zvelichiti nemoreſze, ako zverſſenò y podpunom vſzaki dúg ſzvoj nenaplatí, y ako vſzaki kvar z-dusnem povráchanyem nenadomeſztí.

Chútim viſſekrat, veliku ſaloſzt v-ſzerdczu mojem, kada vidim, kojega na ſzpovedi, da nebi bil opitan, tverdnò muchati, nit kakvu ſzumlyu greha imati, za duge ſzvoje, navlaſztitò pak za ſztarinſzke, koje ali z-tatbinum, ali poſzudbenom Imenom, ali z-pogodbum krivichnum bliſnyemu bibil vchinil. Pitate kak bi tho bilo? kajti adda dugo vremena duſni bi bili kramaru, znanczu, priatelu, Goſzponu vaſſemu; jeli ſtimate da zatho, nimate dusnoſzt naplátiti? kajti preſsli jeſzu meſzeczi, letta, od kada kvar vi, ali druſina, y domari vaſſi, marha vaſsa na polyu; térſzju, v-lozah bibila vchinila; jeli ſtimate, da greh zatho izbriſzan je iz duſſe vaſſe, y préſztala dusnoſzt napláchanya, y povráchanya? Anda znajte, da vreme akoprem naj dukſſe, greh iz duſſe vaſſe ni izbriſzalo, nit dusnoſzt povrachanya, y dugóv naplachanya preſztala, dapache jeſze povekſſala, ar *Zapoved ſzedma* nekrádi, vu ſzebi zadersava, kak vſzi navuchiteli vuché, *dve druge Zapovedi* y dusnoſzti: *perva je* neodvlachiti povrachanye, y vſzakoga duga napláchanye; *druga* nadomeſztiti (b) *baſzen prehajajuchu*, y (c) *kvar dohajajuchi*, koi od odvláchenya, y dugóv nenaplachanya, y vzeteh dugovany nepovráchanya bliſnyemu dohagya; y zatho kulikokrat, ali podpunom, ali v-kakvi ſztrani mogli jeſzte povernuti, naplatiti, nadomeſztiti, y tho zverſſili niſzte, novi greh k-vaſſe dusnoſzti, pridali jeſzte, y tak poſztali dusniki vſzega zgubichka, kvára,

(a) Creditoribus. (b) lucrum cessans. (c) damnum emergens.

kvara, kojega zbog zamugyenya vaſſega vu napláchanyu, podneſzli jeſzu oni, kojem vi duſni bi bili: zrok ochiveſzti je ovoga, kajti vſzaki put, kada koi more y mora povernuti, kaj je krivichnò vzel, y kaj platiti dusen je, y nezverſsí, nego odvláchi z-kvarom onoga, komu duſen je; greſſi proti Pravicze, y tak nadomeſztiti veſz kvar dusen je. Iz kakvoga zroka ſtimate vi, *Zakæus* chetvero-verſztno povernul, kajbi bil dobil z-vkanlivoſztjum? *Si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum.* Jeli morebiti, da pokáse ſzebe dareslyivoga z-chinom preobilnoſzti? ne, kajti ov chin bibil maloga, ali nikakvoga najma; ar nebi bil zkazan ſžiromahom potrebnem, nego (a) *Veruvnikom*, koji nikaj potrebuvali niſzu, nego kaj je pravo; nit ov chín bibil povráchanye, nego prikaz y daruvanye. Vchinil je adda *Zakæus* ovo chetvero-verſztno povráchanye, kajti videl je razſzvéchen, y navchen od Boſanſzkoga v-hisu ſzvoju prihodnika Meſtra; da zadersavajuch dugo vremena ono, kaj pravichnö moral, mogel, y dusen bil je nadomeſztiti, povernuti, y naplatiti, zrok bil je ſzvojem *Veruvnikom*, vnogeh zgubichkov y kvarov, (nemoguchi oni vſivati ono kaj nyihovo bilo je), koji trojverſztnò nadhagyali jeſzu dúg glavni, y ſzkupni dúga broj; zatho zpoznal, da ako ſeli y hoche vchiniti zadovolyno, y zverſſeno napláchanye, y veſz ſzvoj dúg pod punom naplatiti, bi moral chetvero-verſztnò ſzvoje *Veruvnike* zadovoliti. *Si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Vi pak naj menye ſtimate vaſſe ſztarinſzke dúge, dapache dersíte, kajti jeſzu ſztarinſzki, da vech neoſztaje dusnoſzt nye naplatiti, y nadomeſztiti.

Ali recheju morebiti nekoteri; on kojemu dusni jeſzmo, nikaj negovori, neopomina, muchí; zatho ſzudimo, da y mi prez vſzakoga greha muchati moremo. Komu dusni jeſzte nikaj negovóri? negovóri zakaj; kajti dabi govoril, opominal, nebi drugo dobil, kak ali proſſnyu odvláchenya vekivechnoga; ali odgovor nepovolyen y nedoſztojen. *Donec accipiant* Duh Sz. ſzvedochi, da iſztinu govorim: *Donec accipiant oſculantur manus dantis, & in promiſſionibus humiliant vocem ſuam, & in* Eccli. 29.

(a) Creditoribus.

 tem-

tempore redditionis poſtulabit tempus, & loquetur verba tædii, & murmurationum. Kada imaju potrebochu hoche rechi, kaſejuſze chedni, ponizni, y jezero obechanyih chiné; ali kada je vreme pláchanya, proſze odvláchenya, y odgovore davaju nepovolyne, y nedoſztojne. *Veruvnik* negovóri? y jeli zatho nimate dusnoszt naplatiti? negovóri kajti cheka na vaſſe poſtenye; ali pak kajti neſzpominaſze; ali bolye rechem iſztinu, chiníſze, kak da nebi ſzpominalſze iz vaſſega dúga, da tak odverne, y prepréchi karke, ſpote, koje od vaſz bi dobil; ali zadnich ako on neſzpominaſze, nit kaj govori, ſzpominaſze dobrò Bog, y z-groznyami govori ſztraſſnemi, od kojeh ſzerdcze derhtati bi moralo vſzakomu, koi kráde, dúge chiní, y nenaplácha. *Væ*
Habac.2. *ei qui multiplicat non ſua! uſquequò et aggravat contra ſe denſum lutum.* Jaj onem hoche rechi, koji z-tatbinami, z-vkanlyivoſztjum, z-dugmi poſzvájaju drugeh imetek! ſzebe obterſſuju z-blatom, ali z-kakvem blatom? z-blatom ſilavem, tojeſzt lepchenem kakti ſzmola, od koje naj teseјſsè y ſzkoro nemoguche je, mochi ſzbriſzatiſze Y da je tho iſztinitò; ſzpazili budete, da vſzi oni, koji ali z-tatbinami, ali z-krivichnemi terſtvi, ali z-drugemi nepravdenemi nachini, ſzvoj imetek povekſſavaju; malò ali nikaj nepovráchaju: videli budete, da vſzi oni, koji nepreſztaju dúge chiniti; nigdar neiznemejuſze iz dugóv, dabi nyè naplatili: nego ako jednoga naplatè, druge chetiri napráve. Szpodobni jeſzu ovi Piavkam, koje imaju cheluſzti za drugeh kerv piti, ali kajti nimaju, kud nyu izpuſztiti, razpuczajuſze pune kervi. tak y ovi z-vkanlyivoſztjum, z-tatbinami, z-obechanyi laslyivemi, napúneſze dugóv y grehov; ali kajti nimaju rúk za povernuti y naplatiti, puni dugóv, y grehov takaj vmiraju, *Væ qui multiplicat non ſua*!

Ali nemoguchnoſzt rechete vi, jeli neizprichava, y neodpuſcha dusnoſzt napláchenya? nemoguchnoſzt ſzprichava, y dusnoſzt odpuscha napláchanya? gdo vam tho je povedal? nemoguchnoſzt (y kakva je razmeli budete iz govorenya) doklam je y terpí, akoprem vſztávlya dusnoſzt naplachanya, ali ven-

vendar zevszema neodpuscha. Szmert iszta NN. koja zatíra vszaki zavesz, odpuscha y odvesuje vszako obechanye, y vszakoj dusnoszti konecz dáje; ali ovoj dusnoszti ne; ar osztaje nad odvetkom dusnika. Ovde vidite kak krivichnò tuseſze proti Szpovednikom oni, koji poklamkam jeden, ali dvakrat laslyivò obechali jeszu povernuti, y duge naplatiti, odpuschajuſze prez odvezanya. Radibi vi nili isztina, dabi Szpovednik poszlussal kakti jedno pripovedanye vasse grehe, y dabi na vassu volyu osztavil povráchanye y napláchanye dugóv, y tak nikaj drugo chinéch, vam bi dal odvezanye? vam znam povedati, da tak chinech Szpovednik-dusnoszti szvojoj zadovolynò nebi vchinil, nit vi dobro bi bili odvezani. Ali vendar chujem odgovárjate znovich, nahajajuſze szpovedniki, koji tak ostri niszu y odvésuju; szpoménujuch szamò, da najsze zverssi povráchanye y napláchanye dugóv. Znam tho, znam, ali béſite kuliko vam dussa vassa draga je takve Szpovednike, nit nye neischete: *Cæci sunt, & Duces cæcorum, cæcus autem si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt*, ar szlepczi jeszu, y vogye szlepczev; szlepecz pak, ako vodi szlepcza, obodva vu jamu opadu; tojeszt Szpovedniki szami szebe szkváre, y pokornike szkvarjene chiné. Na potvergyavanye ovoga nedonassam vam navuke Navuchitelov, ar vasz malò geneju, nego hochu vam doneszti peldu y chujte. Math.15

Bil je jeden vredni chlovek, koi dugo vremena, sztanovito dugovanye ludczko, pri szebi zadersaval bibil, nit povernul; dojde na szpoved pred Plebanussa. Ov videchi pogibelen sztalis Pokornika: *Goszpone* rekel *nyemu*, ako hoches odvezanye y zvelichenye, potrebno je povernuti, y naplatiti, kulikoszi pri tebi ludczko zadersal, y niszi povernul. Natho nekuliko szerdit Goszpon, odgovoril; da on zna dusnoszt szvoju, y v- prilike szvoje hoche nyu zverssiti, y tak nyemu nemoreſze szkratiti odvezanye koje seli, y proszi. Odgovóri Szpovednik, ne, ako predi nezverssis, y nepovernes, nemoremte odvezati; ar nemorem veruvati, tvojem obechanyim tuliko krat vuchinyenem,

nem, nit zverſſenem, y zadnich prez odvezanya nyega odpravil je. Odîde Goſzpon ne menye v-ſzramu kak v-ſzerditoſzti, y ſzam z-ſzobum, y pred drugemi proti Plebanuſſu govori onak, y morebiti gorſſe, kakſzte vi vu takve prilike navadni govoriti; ali vendar hotejuchſze, neznam od koga genyen ſzpovedati, iſſel iſzkat Szpovednika po volye ſzvoje, y na neſzrechu ſzvoju nyega naſſel; y ov Redovnik bil je zmed oneh, koji ſzamò odpiraju vuſzta kada govore, *Ego te abſolvo*, *ja te odveſujem*, nit drugo pokararanye navadni jeſzu vchiniti, nego ono koje *Heli* ſzinom ſzvojem vchinil je, y zatho ſztraſſnò kaſtiguvan; *Nollite facere hanc rem*, *najte vech tho chiniti.* Zadovolyen adda, da tak dobroga naſſel bibil Szpovednika, y nyega vchinil ſzebi priatela, viſſe krat v-hisu y k-sztollu ſzvojemu prizaval. Jeden metemtoga vecher, poklamkam bibili ſzkupa vnogò vremena vu razgovoru potroſſili, Redovnik odiſſel v-Kloſter: y Goſzpon v-komoru ſzvoju na pochinek; ali nut naglò nyemu priteschalo, y cheſz mal chaſz duſſu ſzpuſztil: y nut iſzti hip dva vraga vu ſzpodobe ſzlúg, kúche na vrateh Kloſtra, y obznane Redovniku, drugach navadnomu Szpovedniku, da hitrò vſze poſzle oſztavlyajuch ide k-Goſzponu; ar ſzada nyemu priteschalo je, tuliko da nevmíra. Hitrò Szpovednik derchi na vrata Kloſtra, y za dvemi neznanemi vogyi, z-velikemi korachaji ſetuje k-hiſe Poglavitoga Goſzpona, y dojduch na ſtenge, zagleda na perve ſtenge, pokritoga z-dugum halyum Goſzpona, y tak ſtimajuch nyega ſivoga y zdravoga; kada hotel je nyemu oponoſziti ſzebe vkanyenoga, chul je Goſzpona mertvoga naproti z-ſztraſſnem glaſzom govoriti: Niſzem ja kak mene ſtimas ſiv, y kak malò pervlye oſztavilſzime: nego znaj, da za tvojem odhodkom z-naglum ſzmertjum preminul jeſzem na vekivechnoſzt, y pravichnò od Boga v-pekel odſzugyen. Ali kaiti ti nevrednò mene odvezavſſi tuliko krat, bibil zrok, da niſzem dusna povráchanya vchinil, y tak vſzigdar ſivel v-ſzmertnom grehu; hoche Bosanſzka pravicza, da z-menum jednaku kaſtigu imas. Tho kak bibil zgovoril, jede

den y drugi zgrablyen z-fzerditofztjum oveh dveh vragov, z-ftropotom vfze hife, odneffeni obodva v-pekel. Ovo je hafzen, koja dohagya onem, koji Szpovednikov odvezanye prez razloga dobivaju; ovo napredek Sz. Szpovedi vuchinyene, akoprem guschejffe, prez povráchanya dusnoga.

Segneri Chrift. inftr. fer. 17. p. 3.

Ali kajti dvoim, da vnogi zmed vafz mifzle, da nikakvoga nad fzobum dúga nimaju, koibi nyihovo duffno zpoznanye obterffuval, akoprem naj obterffenejffe bi bilo; zatho hochu razlofiti zroke, tojefzt zviranke iz kojeh dohagyaju *dufnofzti povráchanya*, y ovi zviranki jefzu tri: *pervi* je: krivichno jemanye dugovanya blisnyega y ludczkoga. *Drugi* krivichno zadersávanye ludczkoga. *trejti* dodávanye krivichno kvára drugomu. *Vu pervom delhu* tojefzt, *jemanyu krivichnom* ludczkoga dugovanya, vfzi brojefze y zadersávajufze oni; koji otajno, ali ochito jemlyu ono, kaj ni nyihovo; brojefze oni, koji pofzugyúju z-preobilnem y krivichnem Hintereffem; koji prodavaju z-vekffum, nego je pravichnò preczembum, fitek, vino, mefzo, kruh, y vfzakotero drugo dugovanye: koji kupuju dugovanye krivichnò od drugoga zadoblyeno; kojifzu delniki tatbine; koji vkanyuju, ali táje defzeto: brojefze oni, koji pofztavlyaju plote, kopaju grábe; nadkápaju, y napravlyaju púte, fzteze z-kvarom fzufzeda; koji fzécheju derva, zafzágyaju terfzjá, pofztavlyaju megye prek pravichneh mégy: brojefze zadnich vfzi oni, koji z-pogodbami, z-vkanlyivofztjum, premoguchnofztjum, fzebi prefzkerblyuju dobichke nefzlobodne, y krivichne napredke. *Vu drugom dellu*, tojeszt *krivichnom zadersávanyu*, ludczkoga dugovanya brojefze vfzi oni, koji prez krivicze takaj, vchinili jefzu dúge, ali z-kriviczum zamugyavaju nye naplatiti. Chínfsi nenaplacheni, y dohodki; penezi, dugovanya vzeta vu pofzudbenom imenom, y nepovernyena; vino, fitek, marha, y druga kuplyena na veru, ali nenaplachena; zafzlusene pláche zadersane, y vtergnyene; dugovanye pripetcze najdeno, y prez zvédanya, prez izpitavanya gofzpodara zadersano, ládano; vfza ova dúgi jefzu, koji kriché dafze naplatiti moraju.

Vu trej-

Vu trejtom delli tojeszt, *koji krivichno kvar drugomu* dodavaju y chiné, brojesze oni; koji z-marhum kvar na polyu, v-loze, v-travniku szpodelavaju: koji zrok jeszu da drugi pretirani, y odpuscheni iz szlusbe jeszu, ali z-kakve chaszti opali: brojesze oni, koji z-vudarczi ali z-ranyenyem, drugoga chiné nemoguchnogá zá dello, y meſtriu szvoju, y zrok jeszu vnogeh sztroskov na vrachitele y vrachtva: brojesze oni, koji ali z-zapovedjum, ali z-szvetuvanyem, ali z-pripomaganyem, zrok jeszu kvara ludczkoga; y oni takaj, koji nekaſtigujuch, y muchajuch, niszu pokárali, niszu preprechili kvar, kojega bi bili morali y mogli, ali vszega, ali sztran od blisnyega odvernuti.

O kuliki! ô kuliki! koji niszu ſtimali, nahajajusze popiszani vu ove knige dusnikov. Adda naj znaju vszi, da iz broja ovoga zbriszatisze, y ako hote zvelichitisze, ni doszta ni, nakanyenye povráchanya, y napláchanya, z-nyihovum prilikum imati; nego potrebno je, da takaj z-nyihovum neprilikum (vendar ne prevelikum) napunom, y pripravnò poverneju y naplaté. Zapovedal bil je Bog v-sztarom zakonu, da ako koi nebi mogel naplátiti, poleg vrednoszti vzeto ludczko dugovanye, bi moral naplatiti *szebe isztoga* prodajuch. *Si non habuerit, quod pro justo reddat, ipse venumdabitur.* Kaj vamsze vidi, y kaj vellite od ove zapovedi. Vidivamsze chujem odgovarjate, da je vnogo teska, y vellimo, da ona szada vech nevése; ar je zaterta z-drugemi osztalemi zapovedi, vu Novom Zakonu *Miloscbe.* Vidivamsze, da je Zapoved vnogò oſtra? adda izpelyati morate, da Bog, koi nyu dal je, vnogò y jako oſter je vu zapovedanyu, y hotenyu, da povráchanya y napláchanya zverſſenò y pripravnò vchinésze, y szpunesze takaj z-szvojum dobrò velikum neprilikum. Vellite, da ova zapoved je zaterta vu Novom Zakonu *Miloscbe*? polahkò; ar jako vkanyujetesze. Sztare Zapovedi (a) *obichajne* y (b) *szudne*, isztina je jeszu zaterte; ali Zapovedi *Nature* nit jeszu, nit kada budu zaterte, y tho vsze Vera nasz vuchi: adda da povráchanye napunom, y pripravno kuliko

Exod. 22.

(a) Cæremoniales. (b) Judiciales.

kuliko je móguche vchinísze, ova je Zapoved *Naturalszka*, y tak kakgoder vszigdar je vezala y sztála, tak y napotlam vszigdar bude tverdnò sztála y vezala. Da pak vu pomenykanyu imetka, peneza, dugovanya, moraſze povráchanye vchiniti z-prodajum *isztoga szebe.*, koi dusnik je; vellim da vu thòm *jedinom*, navlasztitò vu zakonu Novom, koi je *Miloſche*, zapoved tha je porávnana, y Jeſus Kriſtus nyu zlehkotil; y zatho szada dusnik, ni duſen szebe prodati, je vendar dusen kuliko je moguche na punom, zverſſenò, y pripravnò povernuti. Rekelszem kuliko je moguche: vu chem adda zadersavasze y sztoí tha moguchnoszt? morebiti daſze cheka ona prilika, koja nigdar nedojde? Pazite dobrò, zaderſavaſze, kak vszi Navuchiteli valuju, da akobi koteri imal, ali vſival ludczko dugovanye, ali imetek; ali bi kupil dugovanye z-zadoblyenemi krivichnò novczi, taki mora odverchi, osztaviti, y povernuti dugovanye koje ima, vſiva, y kupil je: zadersavaſze, da ako bi koi po kriviczah iz sziromaſtva, podignulſze na vekſſi y preſtimanejſſi sztalis, mora vszem povernuti, kaj krivichnò vuzel je, y iz sztaliſſa na kojega krivichnò doſſel je, povernutiſze na sztarinszki sziromaski sztalis szvoj: zadersavaſze, da ako bi bil koi sziromah, nit imal odkuda povernuti, nadomesztiti; takov mora z-trudom, z-meſtrium szvojum, y z-dobichki koje dan na dan zaſzluſuje, odimlyuch od zdersavanya, y hrane szvoje, vsze polahko naplachuvati dúg, kvare nadomeschati, akoprem y Bogatem vchinyene. Na potvergyavanye ovoga nechu napervo vam donaſſati, Navuchitele Piszmo-znancze, koji vszi vu ovom navúchanyu jeszu szlosni, nego doneszti hochu Sz. Evangelium, vu kojem Navuchitel vszeh Navuchitelov JEſus Kriſtus, vu prilike jedne tolnáchi, y zapoveda vsze, kajſzem vam povedal.

Prilika je ova. Bil je Kraly, koi dozvavſſi na Rachune, Dvorjanike y szluge szvoje, naſſel je jednoga zmed nyih szebi dusnoga deszet jezer *Talentumov: oblatus eſt ei qui debebat ei*

decem millia talenta. Ov dúg NN. prevelik bil je, niti na jeden krat vchinyen, nego po sztranah y zmínyenyu vnogò vremena, y dúgi kojiſze ovak chiné, navadno je, da na veliko dojdu, y vekſſi bivaju kakſze ſtima: ovde oni, koji kvare vu terſzju, ſzada vu polyu, ſzada vu travnikeh, ſzada vu lozah chiné; koji zadersavaju ſzada deſzeto, ſzada zaſzlusenu pláchu, ſzada chinse, ſzada poſzudbeno dugovanye, lahko vide y zpoznavaju, da preveliki glavni broj dugóv na glavu ſzvoju mecheju. Ali hodmo na dalye. Kak zplatí ſzirota ſzluga tak velik dúg? on je nemoguch. *Cùm autem non baberet unde redderet*: y dabi taki imal kakov novecz, y pohiſtvo hise, potrebno je daſzi zadersí za ſivlyenye, imajuch ſennu, y detczu. Kaj vellite? bili vi nyega poleg duſſnoga zpoznyanya primorali, da vſze kaj ima v-hise, y na ſzvétu dati mora drugomu? komu? onomu komu zaduſilſze je, y koi zrok ima iſztina je térjati ſzvoje; ali zadnich ni potreben buduch On Kraly, koi láda Orſzage, y vſiva tulike kinche? vi bi rekli, chujem odgovarjate, da on poleg duſsnoga zpoznjanya dusen je naplatiti, ali ne taki, nit z-takvum neprilikum, nego z-vremenom, y prez ſzvoga kvára. Tak vi bi rekli, ali ni tak rekel On naj pravichnejſſi Kraly, koi vam y vſzem, z-ovem kaj rekel y zapovedal je, ochituvati je hotel, y nazveſztiti, kakvu y kuliku dusnoſzt vſzakoteri duſnik ima, ne ſzamò ſziromahu y potrebnomu, nego takaj bogatomu y zmosnomu, komu zadusilſze bi bil, povernuti y naplatiti. Zapovedal je adda ov Kraly dusniku, da ako nima z-kembi mogel naplatiti najſze proda on, ſenna detcza, y vſza, koja ima na ſzvétu, y tak dúg naj naplachen bude. *Juſſit eum Dominus*
Math. 18. v. 25. *venundari, & uxorem ejus, & filios, & omnia quæ babebat, & reddi.* Prilika ova tak je ochita, da nepotrebuje tolnáchenya; ali vendar ako nyu nebi dobrò razmeli znajte, da ona ovak govori: da kada koi, z-ludczkemi novczi, y z-ludczkem dugovanyem ſzebe je previdel, illiti ſzebe druſinu, hisu z-ludczkem zdersáva, vſza mora prodati, da naplatí kaj krivichno je vzel; y iz toga zroka Kraly, po kojem ako neznate, razmevaſze

JEſus

JEsus Kriſtus, zapovedal je, kojagoder ima ſzluga ov naj prodá, *Omnia quæ habebat.* Hoche rechi, kada dusnik nima novacz, y imetek, koibi zadoſzta bil na izpláchanye dúga, dusen je *ſzamoga ſzebe prodati*, ali ne ſzebe za ſzusnya dati, nego duſen je delati, poſzluvati, y chiniti kuliko naj vech more za napláchanye, y zadovolyenye veruvnika; y tho zrok bil je, rádi koga Kraly zapovedal bi bil, ako nima ſzluga dusnik z-kembi mogel naplatiti, naj ſzebe ſzamoga prodá. *Juſſit eum Dominus venundari*: hoche rechi na dalye, y ovo dobrò zapámetite, y potrebno je dobrò razmeti; hoche vellim rechi, da takaj ſenna, detcza, dusni jeſzu na povrachanye onoga, kaj krivichno bilo je zadoblyeno od Otcza, y tak oni nimajuch z-kembi mogli naplatiti, dusni jeſzu vſzu marlivoſzt pridati, ſzkerb imati, y z-meſtrium ſzvojum terſzitiſze, y z-suli ſzvojemi truditi, y kuliko naj vech mogu nadomeſztiti, naplatiti; kajti akoprem oni niſzu vkráli, nit dugóv vchinili, jeſzu vendar delniki bili, y vſivali dugovanye hman y krivichnò po Otczu zadoblyeno, jéduch on ſitek, on ſzád, koi vkragyen bil je; y kajti oni takaj zderſavaliſze jeſzu z-ſitkom iz zemaly krivichnò ládaneh ſzpravlyenem, y opravlyali z-penézi, za koje derva, ſitek, y oſztala vkragyena prodana bila jeſzu; y tho zrok bil je, zbog kojega naj pravichnejſſi Kraly zapovedal bi bil, da za napláchenye prevelikoga dúga po ſzluge vuchinyenoga, bi prodalaſze ſenna y nyegva detcza. *Juſſit eum Dominus venundari, & uxorem ejus & filios.*

Kai ova chujuch budu rekle, one dobre ſenne, y oni dobri muſi, koji iz onoga kaj nyihovi tovaruſſi, Goſzpodari, nyihove tovaruſſicze, y nyihovi Szini y Detcza kradú, nit ſzpovedajuſzè; y kajti niſzu z-ſzvojemi rukami vzeli y vkrali ono, kaj jedú, oni ſzebi nedersé, dapache veruvati nehte za greh, y dabi dusni bili povernuti? poklamkam takvi tho chuli jeſzu, kaj vuchi y zapoveda Evangelium, naj chuju ſzada jednu peldu, y naj vide kaj haſzni, kak oni ſivu, v-takve bludnoſzti ſiveti. Vumerla bila je Matti Blasene *Marie ognacenſis* zvane, y kadabi

bila Sz. kchi za duſſu Mattere pokojne molila, da pomóre nyu v-mukah morebiti purgatoriumſzkeh, zagléda nyu predſze dojti v-ſaloſztne y ſztrahovite oprave. Preſztraſſena y oſzupnyena Sz. kchi, jaj kaj vidim zakriknula! kakov ſztalis je tvoj ò Matti! povechmi, kak ſztois. *Peſſimè*, odgovorila pláchuch vſza zdvojena; *nil tuæ me juvant preces, æternis ignibus addictam.* Zlo ſztoim hoche rechi, nikaj nehaſzne meni tvoje molitve; ar na veke odſzugyena jeſzem v-ogeny peklenſzki. Y ako ſelis zrok moje neſzreche, y ſzkvarjenya znati je ov; kajti imetka krivichnò, v-hisu ſzpràvlyenoga, znajuch ládala, y vſivala jeſzem, nit nyega povernula: *enutrita fui in his, quæ per injuſta mercimonia aquiſita fuerunt, & conſcia non reſtitui.* Kaj velite NN. jeli verujete, da ja iſztinu govorim, kada od Oltara, ali iz prodekalnicze vam govorim y ponávlyam; da rádi imetka, rádi dugovanya krivichnò zadoblyenoga, vſza druſina greſſí y duſnoszt ima povernuti, kada zna, vſivà, y delnichtvo iz nyega ima, akoprem jeden ſzam je, koi kráde, kvar chiní, y zaderſava ono, kaj ni pravichno.

Ali povernemoſze na Evangelium, y potverdemo ovu iſztinu ne ſzamò z-prilikami, nego z-chinom y pripechenyem, koje jos je ochiveſztejſſe. Gore recheni *Zakæus*, poklamkam bi bil zverſſenò y napunom povernul, (y ne predi negbi bil povernul) dobil je od JEſuſſa Kriſtuſſa ſzvoga Prihodnika odvé-
Luc. 10. zanye; ali proſzim poſzluhnete kakov nachin bil je: *Hodie ſalus domui huic facta eſt.* Deneſz zvelichenye, tojeſzt miloſcha poſzvechujucha doſsla, y dana je ove hiſe y druſine. Ako ſzam *Zakæus* bil je dusnik, y on vchinil zverſſenò povráchanye; vſzega krivichnò dòblyenoga imetka, y kvára vuchinyenoga blisnyemu; ſzamomu adda *Zakæuſſu* moraloſze je dati odvezanye, ne pako vſze hiſe y druſine, koja ni bila greſſna y dusna krivichneh dobichkov. Ni bila greſſna y dusna druſina y hisa *Zakæuſſa*, krivichneh dobichkov; ni poleg vaſſega ſzuda, kak vi miſzlite, nego bila je greſſna y dusna poleg ſzuda JEſuſſa Kriſtuſſa. Zakaj? kajti dobichkov krivichneh delnichtvo je imala,

nye

nye jeduch; y z-nyimifze hranech, z-nyimifze opravlyajuch, nye vfivajuch; y zatho bila je greffna, y dusna na povráchanye. *Zakæus* bil je *pervi* y *ofzebujni* krivecz y dusnik, kajti on je krivichne dobichke k-hise prinaffal, drufina takaj nyegva bila je krivecz y dusnik, ali menyffi greh y dusnofzt imala povráchanya, (greh vendar fzmertni) kajti znajuch za preobilne Hintereffe, krivichne dobichke, z-nyimi bifze bila hranila y zdersavala. Da *Zakæus* nebi bil zverffeno, y pod punom povráchanye vchinil, vfzakoteri zmed drufine bilbi moral zverffenò naplatiti, y pod punom vfze ono povernuti, na kuliko iz recheneh dobichkov je vfival, nit drugach chinech nijeden bilbi mogel zvelichitifze. Kajti adda *Zakæus* fzkruffen rádi vuchinyeneh krivicz povernul bilbi, y kuliko imal bibil pri fzebi ludczkoga imetka, y kuliko iz nyega potroffil bi bil tak on, kak drufina; ofzlobodil je fzebe, ofzlobdil drufinu, od dusnofzti povráchanya, y onda dal je Odkupitel fzkruffenomu *Zakæuffu*, y fzkruffene drufine odvézanye. *Hodie falus domui huic facta eft.*

Szada pitam vafz NN. ako JEfus Kriftus ni odvezal *Zakæuffa*, nit nyemu nazvefztil zvelichenye, nit koga iz hise zvelichenoga rekel, doklam pervlye on, za vfze zverffenò nebi bil vchinil vfzega povráchanye, kaj vnogo lett bilo je ludczkoga potroffeno, y kuliko goder blisnyemu vchinyeno kvára y skode. Kak adda budu od Boga odvezani, akoprem bi bili od Szpovednikov, oni Gofzpodari hise, y kakfze zvelichi ona drufina, vu koje mús, fenna, detcza jedú, trofsé y prodavaju ono, kaj fzada ov, fzada on zmed nyih ludczkoga dugovanya donaffaju vu hisu; y namefzto povráchanya, vfze viffe tatbinfzkem nachinom jemlyeju; na mefzto nadomefchenya vnogeh y velikeh kvárov, kojefzu vchinili, nye povekffavaju, y pridavaju? kakfze zvelichi ova drufina, povechte vi; ar ja neznam kakfze zvelichi? kak? podelé kakvo almuftvo, vchiné fzlufiti koju Sz. Maffu, rekú koje molitve. Jaj kaj chujem! govóri Ti ô Gofzpone! ar znam zaifzto, da vnogi meni nehte veruvati. *Cum multiplicaveritis orationem*, dobrò pazite, ar ni Plebanus

Isaiæ 15. nego Bog koi govóri, z-jezikom Proroka *Isaiassa*: *Cum multiplicaveritis orationem non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt.* Neuffajtesze, da ja poszluhnem vasse molitve, neuffajtesze; ar imate ruke pune ludczke kervi, tojeszt ludczkoga imetka. Jaszem On Bog, koi lyubim praviczu, y zatho niszu meni povolyne, nego odurjavam, odhitavam aldove, dáre, zagovore vuchinyene iz ludczkoga. *Ego Dominus diligens judicium, & odio habens rapinam in holocausto. Noli offere*, vam dáje razmeti na dalye, *Noli offere munera prava, non enim suscipiet illa.* Presztánete, presztánete aldove krivichne, y nevredne chiniti; ar Bog nye neprijemlye. Aldovi, dári iz pravichnoga, ovi jeszu Bogu povolyni, ovi Bogu dragi. *Sacrificium justi acceptum est, & memoriam ejus non obliviscetur Dominus.*

Idem 61.

Eccl. 25.

Ibidem.

Ali znamo vendar, recheju nekoji, da povráchanya moguſze chiniti po almuſtvih, ar y tak, viſſekrat almuſtva zapovedajuſze od Szpovednikov. Da nekoja povráchanya moguſze, y dapache morajuſze po almuſtvih chiniti, ſzam vellim, y valujem; ali nevellim nit valujem, nit rechi gdo more, da vſza povráchanya po almuſtvih moguſze zverſſiti. Y da ovo vam bude dobrò znano, znajte: da dúgi mogu biti *dvoje verſzti*; *jedni dúgi* zovuſze *Neſztanoviti*, y jeſzu oni, kojiſzu vchinyeni z-Neznanemi, y takvemi, koji nemoguſze najti, ali pak tak z-dalechnemi, kojem prez prevelike neprilike, ſztroskov, naplachanye y povráchanye nemoreſze vuchiniti: *drugi dúgi* ozivajuſze *ſztanoviti* y jeſzu oni; kojiſzu vuchinyeni dobrò z-znanemi, y kkojem lahkò, ali z-malum neprilikum, ali z-ſztroskom moreſze dojti, oniſze najti, y nyimſze povernuti. *Pervi dúgi* moguſze, y morajuſze naplatiti, nadomeſztiti po almuſtvu; ali ne *druge verſzti dúgi*, y zrok je; kajti kada on komu dúg je, ali nikak nemore, ali prez prevelike neprilike, y kvára duſnika, dobiti napláchanye na haſzen y napredek vremeniti ſzvoj, tak razumnò ſzudiſze da je, dapache y mora biti zadovolyen, da naplachanye dojde nyemu na haſzen y napredek duſſe po almuſtvu y Sz. Meſſah. Szada povernemoſze na *Zakæuſſa*; pokehdob

kehdob Odkupitel vu ovom govorenyu, nam za peldu nyega je poſztavil. Dvoja povráchanya on je zverſſil, jedno ſziromahom, nyim imetka ſzvoga dájuch poloviczu: *Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus*, drugo vchinil je vláſztovitem poſzeb, koje vkanil je. *Si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.* Z-povráchanyem ſziromahom vuchinyenem, naplatil je dúge *neſztanoviteb y neznaneb*, koji niſzu mogli naplácheni biti, koje on kvarne bi bil vchinil: takvi na priliku mogli jeſzu biti oni, koje na vagah, merah krivichneh, vu prodavanyu vkanil y kvarne bi bil vchinil: od kojeh krivichnu dachu povzel bi bil: koje v-terſtvu povkanil bi bil, y ovi nyemu neznani bili jeſzu, kajti ſztranſzki, ali pomérli prez odvetka, ali teskò najtiſze bi bili mogli, kajti dalechni. Z-drugem pak povráchanyem naplatil je vſze dúge *ſztanoviteb*, tojeſzt one, koje poznal je y prez neprilike velike najti mogel; takvi morebiti biliſzu tuliki tesáki, kojiſzu morali chekati, y zdihavati ſzvoju zaſzlusenu pláchu: tuliki rádi krivichneh podankov, y vkanlyivoſztih na ſziromaſtvo ſzkorò poſztavlyeni: tuliki kramari, tergovczi, koji vnogo vremena chekati moraliſzu, za kuplyene ſztvari pláchu.

Vam ſzada govorim. Vnogi nahajajuſze, koji vu tatbinah zverſſuju ovu veliku lyubav, y miloſzerdnoſzt; kradú kulikò mogu, ali prez velikoga kvára vſzakoteroga. Kradú ſitek, kradú grozdje, ſzád, derva vu lozah, y tho vnogeh Goſzpodarov, malò jemlyuch vſzakoteromu; ali ovo malo jemanye viſſe krat vchinyeno, ſzkup ſzpravlyeno, y doneſſeno velik kup y dúg chiní. Ako pak ovi idu ſzpovedatiſze, kaj moraſze chiniti? vidi Szpovednik da ni moguche, dabi mogli poleg razmernoſzti kvára, koga tulikem jeſzu vchinili, vſzakoteromu ſzvoje nadomeſztiti, povernuti; zatho nyim mora zapovedati; da Sz. almuſtvo tuliko naj vchiné, kuliko je vſze ono, kajſzu vnogem kvára povchinili y vkráli. Tho iſzto moraſze rechi y razmeti od oneh, koji na ſzenymu, ali drugde dragò prodali jeſzu konya, vole, marhu, ali druga ſzvoja terſtva y kramariu,

riu, koja rádi otajne ali zakrite falinge, vnogò menye valyala jeſzu; vſzi ovi kadaſze ſzpovedaju iz oveh y drugeh vkanlivoſztih, nemoguchi povernuti, nadomeſztiti onem, koje povkanili jeſzu, kajti *neznani*, *ſztranſzki* y *dalechni* bibili; moraju nadomeſchenye, povráchanye kvárov po almuſtvih ſzpodobneh, y prilosneh kvárom pripravnò ſzpuniti, ne pak priſzkupo, kada y kada nekaj malò dati, zbog ſztraha y groznye Szpovednika. Jeſzu takaj drugi, y nyih morebiti viſſe nahajaſze, koji znaju da obilne tatbine, y velike kváre ne jeden, nego vech krat ovomu, ali onomu, koi ni *neznan*, nit *dalechni* vchinili jeſzu: znaju da dúge v-poſzudbeno ime vu chinſih, pláchah, priatelu, ſzuſzedu, rogyaku, kramaru, tesakom povchinili jeſzu: vſzi ovi vkanyujuſze kada ſtimaju, da po almuſtvu napláchanye dúgov, povrachanye kvárov nadomeſztiti mogu; ar v-takveh prilikah razumnò nemoreſze ſzuditi, da ovak chinech zadovolyni bi bili oni, kojem povernuti duſni jeſzu, z-almuſtvom, y povráchanyem duhovnem; y zatho akoſze hote zverlichiti, platiti moraju, y nadomeſztiti zverſſenò veſz dúg y kvar, iſztém kojem dusni jeſzu. *Neceſſe eſt ut ei fiat reſtitutio, à quo acceptum eſt.* Tak Sz. *Thomas* vuchi, za kojem vſzi Bogo-ſzlovczi.

D.Thom 2.2.6.c.5.

Za zlehkotiti adda vaſz od terha kakveh goder dugóv, vaſz navchiti morem, da ſzami pojdete k-onem, kojem vaſz z-dugom zavezane, illiti dusne zpoznavate, nyim *troja* napervo poſztavlyajuch. *Pervo* povechte ſzami, kuliko dusni jeſzte: (ako on nezna; ali pak bi pozabil) *drugo*, da pripravni y volyni jeſzte naplatiti: *trejto* vaſs fziromaski ſztalis pomiluvanya vreden, nyemú odpertò ochitujte. Zatem morete proſziti, ali po vaſz ſzameh z-poniznoſztjum, ali po drugeh vredneh lyudih, poterplyenye doklam platíte: morete po priateleh, po Szpovednikeh, y oſztaleh zauffaneh vam lyudih proſziti, da vam ali veſz dúg, ali konchemar koju ſztran dúga oproſztí; ako pak nikaj nemorete ſzproſziti y zadobiti, tak prez blaznyenya, nazloba, ſzerditoſzti potrebno je, daſze v-ſzerdczu vmiríte, y terſziteſze polag moguchnoſzti z-vremenom naplatiti. K-ovomu metentoga

dvo-

dvoja ovde za szpomenek sztalni vam dati morem. *Pervo* je, da kada dojdete k-onomu, komu dusnik jeszte, zderseteszе od oneh szilneh nachinov y tverdokornoszti, koja szadassnye vreme vu dusnikeh nahajasze, tak da k-dusnikov volye prisztati moraju oni, kojem dúg je, y poleg nyihvoga szilnoga nachina prilagoditisze, szpoménejuchsze, da ni vam dusnikom, nego onem, kojemszte dúsni razlog, nachin, y vreme napláchanya posztavlyati. Da bolye razmete ovo razlásem, chujte.

Bilisze Poszli dossli, neznam iz kojega Varassa k-*Alexandru* velikomu, koji nyemu bi ponugyali bili sztanovitu sztran zemlye, ali z-tem razlogom, da On proszt Varas osztati pusztí. Odgovori *Alexander*, kak vi meni ponujate jednu szamu sztran iz onoga, kaj vsze mora moje biti? niszem ja dossel vu *Asiu*, da primem od vasz ono, kaj vam volyno bi bilo, negoszem dossel, da vi primete, kaj meni volyno bude. *Ego proposito veni in Asiam, non ut accipiam quod dedissetis, sed ut id haberetis, quod reliquissem.* Nahajajusze sztanoviti dobri Kerscheniki, koji proti Sen. Ep. 53. dúgom pravdenem y ochivesztem, jezero nahagyaju szprichavanya, kakti dabi dusni bili iz dareslyivoszti, ne pak iz pravicze; kakti dabi szmisslyen, ne pak pravdeni dúg bil, narachunuju dúg szamò na pol z-velikem otímanyem, ali pak znahajaju, da malò visse imaju, v-szvojem imetku, kak zverssenò platiti bi mogli. *Si potuerit reddere adversabitur, solidi vix reddet dimidium, & computabit illud quasi inventionem.* Ni NN. tha nachin y razlog naplachenya pravichen. Morasze proszití, moliti, ali nemorasze primárjati on, komu dúg je, da prime vasse ponujanye, vass nachin, na vassu haszen, szvoj pak kvar; nego potrebno je na nyega vsze szpusztiti, y k-nyemu prisztati, koi ako hoche ali prikazati, ali pak vsze zverssenò naplacheno, povernyeno, nadomescheno imati, vu nyegve sztoí volye. Eccl. 29.

Drugo je, kaj z-onem, komu dusni jeszte, chiniti morate; najmre, da nyega ni potrebno obhajati laslyivò y zkazlivò, chinitisze sziromaskoga, y szebe prevnogò z-potrebochami glav-

nemi obterſſenoga, da tak odpuſztí koju ſztran dúga. Koi dusnik zpoznava da more vſze, ali koju ſztran dúga naplatiti, naj naplatí; y ako ſeli kakvo poterplyenye vremena, ali kakvu ſztran odpuſchenya dúga, naj z-razbornum proſſnyum, molbum, y z-ſzlusbum negreſſnum, ne z-lásmi, z-vkanlyivoſztjum terſzi-ſze zadobiti; ar z-takvemi nachini nezadovóli komu dusen je, nego kaſtige naſze vléche. K-ovomu prikladno pripechenye poſzluhnete.

Hotel je negda *Alexander* Kraly zpoznati lyubav, y priaznoſzt *Eumeneſſa* ſzvoga velikoga priatela? zatho ſzebe pokazal krutò potrebnoga penéz, za potrebochu vojſzke, y nyega proſzil *triſzto talentumov. Eumenes* ranyen vu ſzerdczu rádi Kralya proſſnye, bojechſze iz jedne ſztrani neopaſzti iz miloſche Kralya, z-druge pak ſztrani naj vech miſzlech, nepogubiti glavni tak veliki broj penéz; ſzprichalſze je Kralyu, Nyemu govorech, da on buduch ſziromah jeden Goſzpon Plemenit, nemore velichanſztvu nyegvomu z-tulikem brojem penéz na ſzlusbu biti, nyemu ponudil *trejtu ſztran*, tojeſzt *ſzto talentumov*, koje ſzamò iedinò bilbi imal. Raſzerdilsze Kraly, videvſſi láslyivoſzt ſzprichavanya, y priſzkupoſzt *Eumeneſſa*, y da nyu ochitò vſzemu ſeregu pokáse: zapovedal je vusgati nyegov ſátor; zapoved Kralya v-hipu vure zverſſena, veſz ſátor y pohiſtvo na prah y pepel obernyeno: zlato ſzamò y ſzrebro ni moglo zgoreti y zakritiſze, nego razczverto po púteh kakti potocheczi teklo, ochiveſztò kásuch priſzkupoſzt Goſzponovu.

Bog vam zapoveda, pokehdob valujete vaſz nyegve priatele, po vuſztih Szpovednika, da zverſſenò y pripravnò povráchanye vchiníte, dúge napláchajte; na ovu zapoved vaſſe ſzerdcze, iſztina je chutite zbugyeno, y rányeno, y kajti boíteſze z-jedne ſztrani, kakti nepripravni, prez odvezanya na ſzpovedi oſztati; z-druge pak ſztrani tesko vidiſze, vam dati ono, kaj imate; taki ſzprichavateſze *z-nemoguchnoſztjum*; niſtarmanye obechujete, da ſzkerbeli budete poleg *moguchnoſzti*, vſze naplatiti, povernuti, y nadomeſztiti. Vu chem addá ſztoí tha

moguch-

moguchnoszt? sztoí kada govorite, ali pak kada po drugom chiníte, komu dusni jeszte govoriti, szprichavajuch vasz, da vu velikeh potrebochah jeszte, krutò sziromaski, tak da zevszema on komu dusni jeszte, vasz dersí za nemoguchne platiti, y vam ali vesz dúg, ali sztran koju dúga primoran je odpusztiti. Bog vendar koi vidi y zna vassu zkazlyivoszt, y koi vidi kuliko naplatiti morete; kajti hoche dasze vszem y vszakoteromu szvoje poverne, kak szam szvedochi: *Si dixeris vires non suppetunt, qui inspectator est cordis, ipse intelligit*: Razszergyen nad vassum szkuposzt jum kaj chiní? chiní NN, da pravda zverhu vasz dojde, y tak primorani jeszte na pravde y pravdo-znancze trossiti; chiní, da neszrecha ona zverhu vasz opade, koja sztroskov vnogeh potrebuje; chiní, da betegi, nevolye vasz obtersze, y tak na vrachtva y vrachitele trossite; chiní, da marha vam pogine, y tak drugu z-velikemi sztroski zakupuvati morate; chiní z-rechjum, da noveez iz hise, y mossnye vasse velik vam izide, po vszakojachkemi szkrovnemi, y vam neznanemi nachini, y tak vszem ochiveszta posztane láslyiva, y szkazlyiva ona *nemoguchnoszt*, z-kojum onoga, komu dusni bili jeszte, oszlépili y vkanili bi bili; ar kak morete najti, y premochi peneze za sztroske, y kupuvanye gore recheneh dugovany, tak bi bili mogli premóchi za napláchanye dugóv vasseh. Potrebno je z-isztinum, z-praviczum siveti, ne pak z-laslivoszt jum, vkanlyvoszt jum obhajati onoga komu dusni jeszte; ar kada rádi oveh vkanlivosztih vam oprafchasze sztran, ali vesz dúg, neopraschasze volynò, y tak jos dusnoszt vasz vése, na zverssено naplachanye y povráchanye. Hochu vam povedati jedno kratko, ali vugodno pripechenye, iz kojega onu isztinitoszt navchitesze, koju vszaki vu napláchanyu mora imati, selyejuch zvelichen biti. Prov. 24.

Bil je od Czeszara *Karola*, ovoga Imena chetertoga, pozvan vu dvor Kralyevszki, sztanovit Redovnik Imenom *Theodoricus*, koi zbog viszoke razumnoszti y tolnáchtva, velik chlovek od vszeh poznan, odregyen bibil na zverssenye velikeh

vu dvoru Czeſzarſzkom poſzlóv. Vu ove chaſzti velik napredek vchinil je, y v-kratkom vremenu vnogò bogatcztva ſzpravil; ov imetek glavni nazlob vu vnogeh zbudil je, tak da nyega pri Czeſzaru zbog nevernoſzti obtuſili bibili drugi dvorjaniki. Zatho *Theodoricus* na rachune od Czeſzara bil je pozvan, y on batrivò pred ochi Czeſzara doſſel y rekel: kada velichanſztvo tvoje! hoches znati, kuliko vſzega onoga, kaj imam, je tvojega, y kuliko mojega, nut ochitò rachun dajem. Kada doſſelſzem vu ſzlusbu tvoga velichanſztva, drugo niſzem imal, nego jednu ſziromasku halyu, y ſzameh dvanajſzt *Juliuſſev*: Velichanſztvo tvoje oſztavi meni moju ſztaru halyu, y dvanajſzt *Juliuſſev*, vſze drugo zate vzemi, y tak pravichen bude rachun, y Ti, vſze tvoje napunom budes imal. Tak vchinil je Czeſzar y *Theodoricus* ſziromah, kak y pervlye bi bil, povernulſze vu Kloſter. Pelda je lepa NN. ali boímſze da nebude, koi bi nyu ſzadaſſnye vreme naſzleduval. Vi NN. Ovoga naſzleduvati morate, ako hochete biti iſztiniti, ne laslivi z-onemi, kojem dusni jeſzte. Povechte nyim prez ſzkazlyivoſzti, prez láſi vaſſu potrebochu; na pervò poſztavete iſztinitò one zroke, zbog kojeh ſziromaski jeſzte; y potrebni ali poterplyenya vu chekanyu, ali kakvoga popuschanya vu dúgu; y ako vaſſa potrebocha, vaſſe ſziromaſtvo nebude moglo, kajti bi bilo nezadovolyni zrok, genuti onoga, komu dusni jeſzte na dareslyivoſzt, pridajte molbe, proſſnye, y vſze nachine ſzlobodne, ne, ne pak vkanlivoſzti, y láſi.

Vieira quadr. con. 36.

Zagledavam ovde, da vnogi od Prodechtva moga zmúcheni jeſzu, ne, da govorenye moje nebi razmeli; dapache razmevaju ochiveſztejſsè, nego bi ſzami hoteli kajſzem govoril, nego zmúchenye nyihovo dohagya, da neznaju ſzobum odluchiti, dabi povráchanye vuchinili, y dúge naplatili, kak ſzada zpoznavaju da dusni jeſzu nye zverſſiti. Ali povechte meni lyublyeni NN. jeli boíteſze morebiti, da akobi za naplá chanye vaſſeh dugóv, y povráchanye morali takaj, vſzeh vaſz zevſzema opleniti kaj imate, bi vaſz Bog oſztavil, dabi pogi-

bali

bali od sziromastva y glada? dabi tho bila isztina, nebi morali veruvati Sz. Piszmu, koje vendar puno je ochiveszteh obechany y szvedochansztvih, koja nasz batriveju, da Bog pomáse, dapache obilnò nadelyuje zverssitele szvoih Zapovedih. Vam znam povedati, da ako rádi toga nepovernete y nenaplatíte, kajti povráchanye, napláchenye chinéch, kakvu nepriliku y teskochu bi chutili, y tak *dusniki krivichni* osztajete, Bog vasz vchiní posztati krutò neszrechne y sziromaske, tak da vam iz ruk, iz ochih odide, vsze ono kaj imate, kak odpertò grozisze po vusztih *Aggæussa* Proroka, *Intulistis in domum, & exsufflavi illud.* Jeszte doneszli vu hisu, hoche rechi, dugovanye ludczko po krivicze, vchiním, da vam z-vetrom jednem odíde y nesztánè. Nit stimajte NN. da na kastigu vasseh krivicz Bog vchiní; da zgine, z-ruk, z-ochih odide szamò ono, kaj po krivicze je doblyeno, nego takaj vchiní, y ono kaj je po pravicze szpravlyeno zniknuti, odíti y prejti. Neprepusztí mene lagati, On veliki *Patriarka Alexandrie* Sz. *Ivan*, zvan *Eeleemosynarius*, koi jednomu Tergovczu krutò raztusenomu, zbog zgubichka vszega blaga v-potoplyenyu morszkom, znajte kaj je rekel. *Crede frater* rekel, *nisi miscuisses pecuniis Ecclesiæ illas pecunias, quæ tibi remanserant, nullatenus naufragium pertulisses; de malis enim habuisti eas, & perditæ sunt cum eis, quæ fuerunt ex bonis.* Bogatcztvo hoche rechi, od tebe krivichnò zadoblyeno, je pogublyeno, y vtoplyeno, y rádi ovoga, pogubil takaj jeszi ono, koje po pravicze zadobil bil jeszi. Ali naj muche Szvetczi; ar hoche szam Bog govoriti, y dasze chuje po vusztih szvoih Prorokov, hoche imati. *Væ* krichí y grozisze, po vusztih *Jeremiassa* Proroka. *Væ qui ædificat domum suam in injustitia.* Jaj vszakoteromu, koj z-nachini krivichnemi povekssava hisu szvoju, y kojiszu thi, koji tak chiné? jeli pitate? Agg. 1. Jer. 22.

Jeszu vszi oni, koji kradú, y koji dúge napravlyaju, y nye nenaplachaju. Kaj y kakvo zlo nyim pripetísze? pokehdob ona Réch *Væ* jaj, je jeden glasz, y germlyavicza, za kojum navadna je opaszti sztrella? kaj pripetisze? poszluhnete sztrellu

od

Habac.2. od *Habakuka* Proroka. *Repentè consurgent, qui mordeant te, & suscitabuntur lacerantes te, & eris in rapinam eis; quia spoliasti gentes, spoliabunt te omnes.* Jeszi oplenil tulike, hoche rechi, z-tvojemi kriviczami, kváre chinéch vu terszju; szétve, y lozah; vkanyujuch terscze, priatele z-lasl̃ivemi obechanyi; zadersávajuch chinse, y dohotke tvojem Goszpodarom; priszvojech zemlyu tvojem mejassem; zatajéch deszeto pravdeno Czirkvam; budes draplyen, budes oplenyen ti takaj od drugeh, kojisze proti tebe podigneju. Y koji budu vjedajuchi, draplyujuchi, oplenujuchi? budu szini malovredni, y nepokorni: budu one glavne pravde, y szudne osztale neprilike: budu vremen vihri skodlyivi, betegi, nevolye: budu Goszpoda, koja vzemu zemlye; budu priateli, koji vam plécha oberneju vu potrebochah. *Spoliabunt te omnes.* Ali nedokanchajusze ovde Bosanszke groznye. Poszluhnete z-sztrahom, kaj po Proroku *Zakariassu* Bog vam razmeti dáje. *Omnis fur sicut ibi scriptum est judicabitur.* Ovo je sztrella groznye, koja na czily pobíra vsze krivodusnyake, tak one, koji otajnò kradú; kak one, koji ochiveszto jemlyu; kuliko takaj one, koji hotech zamugyuju napláchati szvoje dúge; buduch jednaki tat on, koji gresí proti pravicze jemlyuch: y koi gresí proti pravicze zadersavajuch ludczko: *Omnis fur sicut scriptum est judicabitur*, vszaki tát bude szugyen. Kakvo dopitanye bude ovoga szuda, y kakov szud bude vszakomu tátu? Sztrassitesze chujuch ono, kajsze pridaje: *Et veniet ad domum furis maledictio.* Dojde v-hisu vszakoga táta od Boga prokletcztvo, *Et commorabitur in medio domus ejus*, y nedojde prehodcze: nego osztane poszred hise; y kak dugo vremena osztane? *Et consumet eam, & ligna ejus, & lapides ejus.* Osztane prokletcztvo od Boga v-hise táta, doklam zevszema zateresze vsza hisa, da neosztáne vu nye nit jedno dervo, nit jeden kamen. Morelisze chuti groznya sztrahovitejssa? jeli vam od ove groznye v-perszah szerdcze derhche? stimam tak; ar nedohagya iz vuszt Plebanussa, nego iz vuszt Boga Onoga, koi kak je veren, tverden vu obechanyih szvoih, tak je isztinszki zverssitel groznyih.

Zach.c.5. v. 3.

Ibid. v.4.

Kakvo

Kakvo mifslyenye vam ova grozyna dodáje vu glavu, kakvo odluchenye vu fzerdczu? kakvo? vam, nye povem.

Poklamkam bilbi krivichni Kraly *Akab*, prijel ládanye nepravichno vinograda *Nabotha*, videl je naproti fzerditoga Proroka *Eliaſſa*, koi nyemu z-fztrahovitum rechjum od fztrani Bosje grozilfze je, y nafzvefchal z-zgubichkom Kralyevfztva y fivlyenya, vfze hife nyegve zatíranye. Prefztraffilfze je, y derhtal Kraly na groznye, ali kaj odluchil je potom? kaj odluchil je? *Cùm audiſſet Achab ſermones iſtos, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit carnem ſuam, jejunavitque, & dormivit in ſacco, & ambulavit demiſsò capite.* Halyu fzvoju razrezal je, tello fzvoje trápil, pofztil, fzpál na gole fzlame, y hodil z-pognyenum glavum, na znamenye velikoga raztusenya; ali z-vfzum ovum zkazlyivofztjum falofzti y pokore, ni povernul odvetkom *Nabatha* fziromaskoga, krivichnò vzet vinograd. Nut kakva budu odluchenya, kakva dokánchanya, koja vu vnogeh zmed vafz, Bosanfzke groznye od mene nazveschene, zverfsé. Izhagyali budu iz Czirkve prefztraffeni, y raztuseni; po perfzah tuklifze budu; zdihavali; y z-pognyenum glavum odhajali; chifzla molili; kakvo almuftvo davali; niftarmanye dúgi ofztaneju za napláchanye, dusna povrachanya zamudéfze. Ah NN. ova odluchenya nifzu, koja Bog od vafz hoche imati; ar ako hoche imati posaluvanye fzkruffeno za grehe vchinyene, hoche takaj pripravno y zverffeno povráchanye, nakuliko dusni jefzte blisnyemu. *Reddite omnibus debita*, vam poveda pofzuda Duha Sz. *Pavel Apoſtol.* Povernete vfzem kuliko dusni jefzte: y da razmete; da ova povráchanya, y napláchanya morajufze zevfzema, podpunom zverffiti, pridaje, da najfze tak zverffuju y chiné, da nikaj iz vfzega dúga neofztane. *Nemini quidquam debeatis.*

3. Reg. 21

Rom. 13.

Znam, da na izpunyenye povráchanya, napláchanya, vam prechku pofztavlya pohlepnofzt imetka, koga fzada imate; vafz razgovarja drufina, y vaffe hife domári; odpovedaju priateli: ali ah NN. pazite, na fzamò jedino zvelichenye duffe vaffe, na jedina tolnáchtva, y Zapovedi Boga. Da bi bili na morju, y

zbog

zbog vihrov nagleh burkanya morja, v-velike pogibeli vtaplyanya, y bi chuli mornara z-velikem glaszom vam, y vszem v-pogibeli buduchem krichechega; da vsza hitesze v-morje, za ládju zlehkotiti, y vasz oszloboditi od pogibeli sivlyenya: nili morebiti isztina, da nit malo miszlechi na vesz imetek, nit poszluhnujuchi tolnáchtva protivna, nego szamò miszlechi na vasse oszlobogyenye, bi hitrò, gotovò, y pripravnò vsze hitili iz ládje, kaj vu nye imali jeszte? Dussa vassa nahajasze v-pogibeli (oh kak velike!) vekivechnoga szkvarjenya; denesz Bog z-glaszom szvojeh Prorokov, szvojeh Evangeliszt, dáje na znanye y vszem nazvéscha; da ako hochete zvelichitisze, potrebno je zlehkotiti dussno zpoznanye od dusnoszti povráchanya, od terha dugóv; y gdo bude zmed vasz, koji nebojechsze pogibeli, y tak ochiveszte; y neposzluhnujuch glasz Boga, koji nazvescha, zapoveda, y grozisze, bi zamudil zverssiti y dodati szebi poleschiczu? videsze dobrò povszud vszevdilne, y neszechne pelde lyudih osziromasseneh, y hiss zaterteh, zbog dugóv nenapláchenéh, y povráchanyih nezversseneh? jeszu dobrò znane sztrassne szmerti, y vmiranya tulikeh vu hinteressеh preobilneh krivo-dusnyakov, tulikeh, vkanitelov, tulikeh krivichneh ládavczev, tulikeh szkupczev, tulikeh neverneh dusnikov, koje duhovni piszczi; szto y szto napervò donassaju; y vi koji vidite y verujete, vu drugeh zverssene Bosanszke groznye, morete nesztrassitisze, nebojatisze, dasze takaj nad vami neizpune?

Epilogus Ali za dokonchati Prodechtvo, poleg navade z-jednum peldum, nechu zebrati nyu zmed oneh, koje guscheisse vu tulikeh krivichneh, y krivo-dusnyakeh od Boga z-vremenitem nachinom kastiguvaneh videsze, nego jednu zmed oneh zebral jeszem, koje akoprem retkejsse videsze, guschejsse vendar morebiti pripechajusze, y tak bolye nyih bojatisze moramo. Na szmertne posztelye jeden Goszpodar hise posztavlyen, koi dussno szvoje zpoznanye z-velikemi dugi obtersseno bibil imal, zove Szpovednika za vmiriti dussno szvoje zpoznanye. Kakbi bil

bil Redovnik szpoved nyegvu poszluhnul, rekel nyemu, da pervlye kak vmerje: ali naj zversseno poverne kaj vzel bibil, y ludczkoga bi imal, ali v-testamentumu zapové odvetkom povráchanye zverssiti; drugach nemore biti odvézan. Tho ni moguche, odgovóri betesnik; ar dabi moral vsze povernuti, kaj ludczkoga imam, potrebno bi opleniti vszu hisu, y detcza bi morala petlyati; nit morem veruvati, da On Bog, koi je *isz-ta Miloszerdnoszt* hoche, dabisze povráchanya z-zatíranyem hise, detcze, y drusine vchinila. Tak okoren bil je betesnik, da nyega nit z-zrokmi, nit z-groznyami genuti Szpovednik, na povráchanye nebi bil mogel, ali da bolye rechem, odvernuti od pohlepenya imetka, koga visse kak dussu szvoju bi lyubil; y tak prez odvezanya je osztal, negda y negda zazavajuch miloszerdnoszt Bosanszku, dussu szpusztil y preminul je. Osztali szini jeszū dva, koji jednakò imetek med szobum razdelili; ali z-razluchnem nakanyenyem; ar jeden vesz szvoj dél razdal je, na napláchanye dugóv Otcza szvoga, osztavil szvét, y posztál Redovnik Reda Capucinszkoga; drugi brat nemárajuch, nagovarjanya, szvétuvanya y peldu brata, szvoj dél vsival je, nemiszléch na krivicze Otcza y dusnoszt povráchanya; chesz nekuliko vremena on takaj vumerl. Bratu Redovniku nekoi dan vu molitvah, nut znevarcze, nit miszlechemu, gluboka y sztrassna jama pred ochima odperlaszé, vu koje videl je Otcza y brata vu sárkom plamnu ognya goreti, y chul jednoga y drugoga plachúch, y naproti med szobum krichech, narekujuch, y sztrasnò preklinyajuch: prokleti ti Otecz, krichal je szin; ar rádi tvojega imetka, y odvetka krivichnò szpravlyenoga, y meni osztavlyenoga, naveke proklet jeszem, y múchimsze vu ognyu ovem: prokleti ti szin krichal Otecz; ar rádi tebe, da sziromah po szmerti moje nebi bil na szvétu ti osztal, zamudil y szprichavalsze jeszem Szpovedniku, od povráchanya blaga krivichnò po mene szpravlyenoga, y nyega pri mene zadersal jeszem; y zatho zbog tebe prokleti szin vu ovom ognyu na-

veke prebival budem. Na ovo vigyenye y ſztraſſni glaſz, jakò preſztraſſen dobri ſzin Redovnik, y kak vigyenya neſztalo, k-ſzebi malò doſſel, podignuvſſi ochi y ſzerdcze proti Nebu, z-velikem plachem Bogu vſzamoguchemu zahvalil, da z-nyim miloſzerdnòſzt bi bil vchinil y nyega genul, da ſzvoj dél na izpláchanye dugóv y zadovolyenye krivicz, po Otczu vchinyeneh podelil bi bil. Ovu ſztraſſnu peldu, proſzim Boga lyublyenoga! da v-ſzerdcze primete, y jeden ſzveti y ſztalen ſztrah vaſz naj obſztre, po kojem deneſz odlúchite ludczko povernuti, dúge naplatiti, y kváre nadomeſztiti: *Reddite omnibus debita: nemini quidquam debeatis.* Daſze groznye ove nad vami takaj, y detczum vaſſum neizpune, Amen.

Engelgr. lux Ev. p. 1. Dom 22. poſt Pent.

NEDELYA JEDENAJSZTA PO TROJAKEH

Et adducunt ei ſurdum, & mutum, & deprecabantur eum ut imponat ei manum Marci c. 7.

Od Szpovedi.

Exordium.

Za ozdraviti jednoga nevolynoga gluhoga, y némoga chloveka, zakaj tuliko Odkupitel trudiſze? zakaj tuliko poſzluje? Puſztil je Perſzte, Ruke ſzvoje Vſzamoguche v-vuha nyegva: *miſit digitos ſuos in auriculas ejus*: plyunul je na zemlyu, y z-ſzlinum ſzvojum doteknulſze jezika nyegvoga: *Et exſpuens tetigit linguam ejus*: molechi proti Nebu, milò zdehnul je: *& ſuſpiciens in cœlum ingemuit.* Zadnich zapove y reche: *Epheta quod eſt adaperire*, odpriſze: ni mogel morebiti z-menyſſem trudom, y poſzluvanyem zvráchiti, nevolynoga beteſnoga chloveka? Mogel je NN. mogel, nego hotel je po ovom trudu y poſzluvanyu naſz navuchiti, da drugi beteg vu ovom chloveku, krutò velik razmemo.

Vſzi Sz. Otczi Navuchiteli, y vſzi Sz. Piſzma Tolnáchiteli vuché, da po betegih tellovneh, y koji od Odkupitela zvracheni

cheni jeſzu, betegi naſſi duhovni y duſſ naſſeh razmevajuſze; y tak vu deneſſnyem chloveku beteſnem, gluhom y némem, razmevaſze *gluhocha y nemoſzt* greſſnikov: beteg zaiſztò teski, pogibelen y ſzmertni za zvrachitiſze, y nyega oſzloboditiſze. Vuchem ſztoí tha gluhocha y némoſzt greſſnikov? vu *necbutenyu, y nepoſzluſſanyu* opominyanya duſſnoga zpoznanya; vu *nevaluvanyu zverſſenem y pravdenem*, Szpovedniku vſzeh grehov; y pred Bogom *nepoſaluvanyu ſzkruſſenem* vſzeh grehov.

Szada kajti Bog mene zebral y oſztavil je, za vrachitela duſs vaſſeh; zatho moram priſztati na vráchenye duhovneh betegov vaſſeh, y oneh navlaſztitò, koji teſejſſi, vekſſi y pogibelnejſſi jeſzu, y tak poprijeti hochu zmed oſztaleh; beteg koi naj pogibelnejſſi je, y vrachtva kaj naj marlivejſsè izizkaval, y nye prepiſzaval budem, za ozdraviti vaſz. Dvoja adda vrachtva miſzlim zebrati: *Pervo*, da vam vſze falinge jednu po jednu pokaſem, koje bivaju na Szpovedi, y ovo vrachtvo kak uſfamſze, z-vráchi *gluhochu duſſe;* ar po nyem chuli budete duſsnoga zpoznanya opominyanye. *Drugo* bude vrachtvo, navchiti vaſz ona, koja potrebna jeſzu za pobolſſati vaſſe falinge, y po ovom uffamſze daſze zvráchi *némoſzt jezika* y ſzerdcza vaſſega; ar ochituvali budete Bogu z-ſzkruſſenem poſaluvanyem, y Szpovedniku z-pravdenem valuvanyem vſze grehe vaſſe. Vu pripovedanyu vráchtvih oveh, reda nebudem imal, nego ſzada jedno, ſzada drugo, kak bude k-betegu vaſſemu prilichno, y potrebno vrachtvo ochitujem y povem, da tak meni leſejſsè y ſzegurnejſsè vaſz zvrachiti bude, zatho proſzim za marliv poſzluh y pochinyam. Propoſitio biſar.

Naredba, koju Bog dersí vu Sz. Szpovedi illiti pokóre, kakti v-ſzudu duhovnem vnogò razluchna je, od naredbe ſzuda ſzvetczkoga, koga na ſzvétu vſzaki dan vidimo. Vu ovom krivecz odſzugyujeſze, kada krivnyu y pregresku ſzvoju valuje; vu onom pak odſzugyujeſze, kada krivnyu y pregresku ſzvoju nevaluje, y nyu zamuchí, Ove iſztine hotel je nam Bog, tja od pochetka ſzvéta, dati ſztrahovitu peldu vu neſzrechnem *Kainu*, Confirmatio.

kada vu prilike nyegvoga zatájenya y nevaluvanya, hotel nam je napervò posztaviti, sztrahovit szvoj szud, koga vchiniti hoche proti onem, koji zatáje, zakriju, y nevaluju na Sz. Szpovedi kakov greh. Poklamkam bibil *Kain* Bratta vumoril, chuje on glasz od Boga, koi nyega pita: *ubi est frater tuus?* kade je tvoj Brat? na takvo pitanye malovreden *Kain*, na meszto valuvanya z-szkrussenem posaluvanyem pregreske szvoje, prez obraza terszilsze je pregresku zataiti, tájech da on nezna kade

Gen. 4. brat bibil: *nescio, numquid custos fratris mei sum?* szerdit Bog na takvo tájenye, nyega sztrahovitò proklel je. *Nunc maledictus eris super terram.* Szada proklet budes zverhu zemlye. Szpitavaju Sz. Piszma Tolnáchniki, zakaj Bog *Kaina* ni proklel, kada odurni ludomorsztva greh vchinil bibil, nego szamo onda, kada nyega poduffalsze je taiti y zakriti; y odgovarjaju, da tho je vchinil, za navchiti nasz; da táiti, zakrivati greh, kada on hoche y zapoveda nyega ochituvati, povedati, valuvati, je takov greh, koi visse, kak nijeden drugi Boga na szerditoszt poziva, y nyega ostrejssè kastiguje. *Eo, quod Cain negavit*, vel-

S. Ambr qu. 72. in vet. test. li Sz. Ambros, & *DEo abscondit peccatum suum, majorem in se derivavit pœnam.* Szumliteszi adda nevolyni gressniki, kak dabi Boga Onoga, koi kada vgressili jeszte, vasz terpel je prez kastige, v-vreme ono kada taste, zakrivate, zamuchujete na szpovedi koi greh: szumliteszi vellim kak dabi Boga onoga, vu isztom chaszu kada Szpovednik vasz odvesuje, chuli govoriti: *Nunc maledictus eris super terram*, szada proklet budes zverhu zemlye: szada, kada k-bantuvanyu pridajes neobrázanye zatajénya, y moju pospotavas miloszerdnoszt, hotech zakriti greh, koga vchinil jeszi, tebe preklinyam, *nunc maledictus eris super terram*: O preklinyanye sztrahovito! jeli jos nerazmete, kakvo zlo je, na Szpovedi greh zataiti? ali kajti boimsze, da tak obchinszko govorenye moje, vasz vszeh szerdcze neráni, miszlim dojti na nekojá lasztovita, y govoriti razbornò od treh fél y versztih gressnikov, tojeszt od oneh, koji zakrivaju, y zamuchúju greh na Szpovedi zbog *szrama*; od oneh, koji zamuchuju zbog *pomenykanya*

kanya szpitavanya, illiti kajti szebe zadovolynò izpitavati zamugyaju; y od oneh zadnich, koji zamuchuju greh zbog *gresſnoga neznanya*, koje imati bi mogli.

Da pochnem od perveh: rádbi od nyih chuti, jeli miſzle kada, y v-kojem Vremenu iz grehov ſzpovedatiſze, koje zbog *ſzrama* neſzpovedaju? Znam odgovóre, da miſzle ſzpovedatiſze, ar veruju y znaju, da drugach chinéch nebiſze mogli zvelichiti. Ali: neſzmiſzleſze, da miſzlech ovo, vkanujuſze; pokehdob iſztinito je, da teskochu onu, ſzrameslyivoſzt onu, koju ſzada, kak oni ſtimaju, preobladati nemogu, vnogò menye na potlam nyu, ar vekſſa bude, preobladaju? Jedno ſzkrovno vigyenye negdasnyega *Opata*, *Arſeniuſſa*, ovu iſztinu kak uffamſze nyim ochituje. Kada bibil molil Sz. *Opat*, chul je glaſz ſzebe iz komore zvati. *Egredere, & oſtendam tibi onera hominum.* Izidi van, y pokasem tebi terhe lyudih. Iziſſel Sz. Opat, y ſzim tam razgledajuch videl je, v-blisne loze Harapa, koi veliko breme dervi, podignuti ſzebi na Vrat terſzilſze bibil, ali videchi nezadovolynu ſzvoju za breme ovo jakoſzt, kaj vchinil je? k-ovomu bremenu jos druga, y nova derva pridal je, terſzilſze y pak na Vrat poſztaviti, y videchi ſmekſſi od pervoga ov terh, znovich y trejtich pridal dervih breme, y tulikokrat tho pridavanye chinil, kulikokrat znovich od zemlye na Vrat podignuti breme je hotel, koje vſze tesejſſe je poſztajalo. Ovo vſze videl Sz. *Opat Arſenius*, nit preſztajal chuditiſze nad bedaſztochum ovoga Harapa; ali preſztal je chuditiſze kada od Boga razmel, kaj znamenuje ovo vigyenye, koje ni drugo znamenuvalo, nego laslyivo uffanye greſſnika, koi, *dicit intra ſe, poſtquam congregavero multa peccata, plura pluribus, tùm illa levabo, & pœnitentiam agam.* Koi ſzobum govori, kada viſſe grehov vchinim, jedne k-drugem pridám, onda ſzpovemſze, y pokoru chinil budem. Ovo je prilika bedaſztoga odluchenya, y nakanyenya greſſnika, koi nemoguch kak ſtima, nadladati terh, koga nyemu ſzram donaſſa, zamuchúje greh, y vekſſe pridaje, y tak ſzrameslyvoſzt

Sacrilega Confeſſio ex ratione pudoris.

In Vit. Patr.

napotlam nyemu vekſſa, rechem nenadladana nadohaja. Szram jednoga greha zrok je zamuchanya? Kak pak takov budeſze mogel, pravò ſzpovedati na potlam, kada ſzram ov vekſſi zráſzte, valujuch na ſzpovedi da tuliko y tulikokrat, ov jedini greh zamuchal y zakril je, y ponávlyajuch vſze ſzpovedi y broi grehov, koje do onda vchinil je, y ochitujuch vſza greſſna pricheschanya, v-kojeh tello Kriſtuſſevo v-prokleta vuſzta prijemal je? tak velika teskocha nadhaja onoga, koi greh jeden zamuchí, zverſſenu Szpoved vuchiniti, z-kojum bi popravil Szpovedi greſſnò vuchinyene, da (a) *navadnem nachinom* nigdar napotlam nyu nevchiní, nego na kaſtigu preſſeſztneh greſſneh Szpovedih, Bog puſztí nyega neſzpokorenoga vumreti.

Na potvergyavanye, bi vam mogel jezero, y jezero peldih napervò doneſzti, ali da vam nebudem neprilichen z-vnogemi, jedna ovde naj bude zadoſzta. Vumerla bila je jedna ſenna, koja zbog guſchejſſega, y zvana-rednoga prijemanya Sz. Sacramentumov, velikeh y obilneh Almuſtvih, vſzevdilneh dobreh y poboſneh chínov, bi bila vu Varaſſu obchinſzkem nachinom, za Szvetu ozvana. Szprevod nyenin z-obchinſzkum ſaloſztjum, y z-vnoſinum vſzega Varaſſa ludcztva bil je zverſſen, da kakti nenávidili bibili nyenyu ſzrechu, koju za tverdnò v-Nebu veſzelitisze, jeſzu vſzi dersali. Ali ô kak razlucheni jeſzu ſzudi Boſanſzki, od ſzuda chlovechanſzkoga! izkazalaſze je po kratkom vremenu pokopa ſzvoga, mertva Matti ova, kchere ſzvoje, vu ſzpodobe tak ſztraſſne y ſztrahovite, da preſztraſſena kcher, prek obloka hititiſze je hotela, da nebi Matti nyu z-réchjum ſzvojum, y z-nazveschenyem bila zdersala; koja ſztani, nye rekla, ſztani y neſztraſſiſze kcherko moja; ar nikaj tebi nechu naskoditi, ſzamò hochu tebi ochituvati ſztalis moj neſzrechni: znaj, da ja jeſzem prokleta, y naveke ſzkvarjena; niti pokore, niti dobra della, po mene vu ſivlyenyu vchinyena, haſznila meni jeſzu. Jaj! zakriknula bolye neg nigdar, preſztraſſena kchi, tiſzi ſzkvarjena ô Matti! po tvojem ſivlyenyu tak ſzvetem? kaj adda bude iz mene? jeſzem ſzkvarje-

(a) ordinariè loquendo.

na

na ponávlya Matti govoriti; kajti zbog ſzrama zamuchala bibila na Szpovedi jeden nechiſzti greh, koga z-mojem muſem bibila vuchinila, z-nakanyenyem da nyega jos ſzpovém na druge Szpovedi, y tak je izráſzel y povekſſalſze moj ſzram, da vſze vekſſi poſztajal, nit nyega obladati mogla niſzem, y vu vſzeh Szpovedih mojeh, on prokleti greh zamuchavala y zataívala jeſzem, kojega ſzada ſuhkò plachem naveke, ali zahman. Tho zgovorivſſi neſztala je, y vu glublinu pekla prepala. In Prom. diſcip.

Ah NN. *Non confundaris*, nazvescha deneſz ſztraſslyivomu, y ſzrameslyivomu greſſniku Duh Sz. *Non confundaris confiteri peccata tua*, neſzramujſze, nit prepúſztiſze nadladati od ſzrama, nego valuj, ſzpovech pravichnò, iſztinitò tvoje vſze grehe. Eccli. 4. Naj naſz ſzram bude greſſiti, nebudi pak naſz ſzram valuvati y ſzpovedati greh. Kakva tho je nerazbornoſzt y neſzpametnoſzt; neſzramuvatiſze zablatiti duſſu z-odurnem ſzmrádom, y ſzramuvatiſze tuliko, ochiſztiti y oprati duſſu od ſzmrada? *non pudet inquinari*, je pravichno pokaranye Sz. *Bernarda*, *& pudet ablui.* Znamo dobrò, da ſzpovedatiſze iſztinſzkò y pravichnò iz vſzeh grehov, je jeden chin ſzveti, chin Bogu dragi, y Boga hvalechi, y takov chin zverſſiti ſzramujemoſze? kuliko krat na uſſano priatelu y priatelicze, ochitujuſze y odpiraju iſzti grehi, kojiſze zakrivaju Szpovedniku, akoprem dobrò znaſze, da ní priatela na ſzvétu jednoga, koibi tak otajnò y tverdnò muchal, kak Szpovednik, koi iſztinitò je, da nikak, nit pod nijeden nachin, nit pred ſzmertjum, nit vu ſivlyenyu, nit po ſzmerti ſzmé, nit more naj menyſſi greh, Pokornika ſzvoga ochituvati y povedati? S. Bern. ep. 181.

Vſze je iſztina, reche nekoteri; ali ako povem ov, ali on greh moj, y falingu moju Szpovedniku, on chudilſze bude nad hmanyochum mojum, y pri nyem pogubim onu lyubav, ono preſtimanye, koje proti mene je imal. Kaj govoris, y kaj tvoja vuſzta tepſzti puſztis? Szpovednik budeſze chudil, nad tvojum hmanyochum? y kaj? jeſzi ti morebiti jedini greſſnik na ſzvétu? vſzi jeſzmo nevolyni greſſniki, y greh kojega ti ſzramujesſze

pove-

povedati, od jezero y jezero drugeh vchinyen je, y morebiti iszti Szpovednik, od drugeh visse puti nyega chul je. Kuliki grehi vekssi od tvojega chinesze, y szpovedajusze? Szpovednik morebiti je Angel? je jeden nevolyni gressnik, kak y ti jeszi, krivecz y on vnogeh grehov, morebiti vekssеh od tvojeh; nit je greh budi naj vekssi, kojega on, ako miloscha Bosja, nyega neobsztre, nebi mogel vuchiniti. Y vellite, dasze bude chudil nad vami? vellite, da pogubi lyubav y prestimanye, koje proti vam imal je? znam povedati, da vsze szuprotivnò dapache pripéchasze; ar Szpovednik videch, takveh pokornikov, koji prez vszake szrameslivoszti isztinszkò y pravichnò, z-krussenem szerdczem vu poniznoszti, valuju szvoje grehe, veliko pomiluvanye y nyihovo prestimanye ima. Jeli znate kadasze prestimanye y lyubav pogubiva, proti gressniku rádi greha, kojega je vchinil? kada takov nima posaluvanya. Hochu vam tho ochivesztejsse raztolnachiti, y potverditi z-szvojem vszakoga zpoznanyem: *Saul* vu szvoje mladoszti bil je ponizen, pobosen, bil Bogu drag; poklamkam pak bibil za Kralya Israëlszkoga zebran, bil je nemilosztiven, malovreden, kak znate. *David* y on takaj buduchi mladenecz, bil je pravichen, Bogu lyublyen; ali kak Kraly izebran, posztal loter y ludomorecz. Szada pitam vasz, zakaj *Saul* rádi szvojeh grehov, pogubil bibil pri lyudih lyubav y prestimanye, drugach dusno szvojem pervem kreposztjam; *David* pak ni pogubil, nit pomenyssal lyubav, y prestimanye szvoje pri lyudih, dapache na szvétu preveliko ima prestimanye od vszeh? zrok ovoga, kak vi szami valuvati morate, nedohagya od drugud, nego kajti grehi *Saula* prez posaluvanya osztali jeszu; grehi pak *Davida* z-pokorum okincheni; illiti kajti *David* je pokoru za grehe, *Saul* pak pokoru ni vchinil; odkuda lahko zpoznavate, da po ochituvanyu greha, onda szamò pogubivasze lyubav y prestimanye proti gressniku, kada gressnik nima pravdenoga, y szkrussenoga posaluvanya za grehe vchinyene. *Maria Magdalena* kak gressnò y odurnò sivela je? kak odurna ni bila nevernoszt Sz. Petra? y vendar nit Ona, nit On pogubil je,

nit

nit pogubiva, nit kada pogubí prestimanye y lyubav na szvétu, y zakaj? kajti ako znani jeszu nyihovi grehi, znane takaj jeszu szuze iztochene, za zbriszanye nyihovo.

Szpovedajteszе adda NN. ali z-pravem posaluvanyem za grehe vchinyene, y nikaj prestimanya nepogubite pri Szpovedniku: dapache vellim, da akobi valuvali vasse grehe, pred vszemi takaj ochitò, nebi pogubili pri nikem prestimanye, nego bi veksse dobili, kakszte imali. Sz. *Pavel* vu szvojeh knjigah y lisztih, valuje pred vszem szvétom, da bil je pregonitel Matere Czirkve, blaznik y pospotitel; zbog ovoga valuvanya gdo je, koi neizvissuje, y koi nehváli nyegvu poniznoszt? Sz. *Augustin*, nili szvoje grehe vszemu szvétu, odpertò popiszati vchinil, da tja do szuda Bosjega budusze stali, vu nyih grehi nyegvi? y z-ovem jeli pogubil prestimanye, ali pak naj menyssu truhu prestimanya pogubiva? ni, nego dobiva vszigdar vekssu, y vekssu hvalu y prestimanye pri vszakom, koi stel je, y steje nyegveh grehov poniznoga valuvanya knige. Vi pak boíteszе iz valuvanya isztinszkoga, vszakoga greha vassega obsanoszt, y szramotu pri Szpovedniku? *Pro anima tua*, naszledujte NN Duha Sz. *Pro anima tua, ne confundaris dicere verum.* Neszramujteszе, nego z-batrivosztjum valujte isztinszkò, vszaki vass greh za zvelichenye dusse vasse. JEsus Kristus, koi nam Kerschenikom legek vchinil je terh szvoje *Zapovedi*, zovuch nyu zatho, *terb legek y szladek*, jeli stimate, dabi bil zapoved ovu szpovedi nam dál, koju Israëlczi niszu imali, dabi iz szpovedi obsanoszt y szramota Pokorniku dohagyala?

1. Tim. c. 1. v. 13.

Eccli. 4. v. 24.

Ali kajti morebiti tuliko ni oveh, koji bi od szrama greh zamuchavali, kuliko je oneh, koji zamuchuju, kajtiszе *zadovolynò neizpitavaju.* Govoremo malò od nyih. Vissekrat zpazilszem, da vnogi na szpovedi ono iszto chiné, kaj navadni jeszu chiniti, kadaszе buduch betesni, od vrachitela pohagyaju: nyemu povedaju male y retke prekorednoszti, pred nekulikemi dnevi, y koje malò pred betegom, nekuliko vur vchinili jeszu,

Sacrilega confessio ex defect. examinis

y nikaj nepovedaju od prekorednoszti pred nekulikemi tjedni, meszeczi vchinyene: tak vellim vnogi chiné na Szpovedi: povedaju, valuju Szpovedniku nekoje falinge: kakti nekoje réchi neszramne, kakov chin szerditoszti, neterplivnoszti, kakvu lás vchinyenu ali on iszti dan, ali malò pred nekojem dnevom; y nikaj negovore od grehov morebiti veksseh, kojeszu vchinili vu vremenu od zadnye Szpovedi. Ni ovo nachin NN chiniti isztinszku, nego gressnu y nikakvu Szpoved. Vszi grehi, koje vi osztavlyate, zbog *pomenykanya izpitavanya*, illiti kajtisze marlivò neizpitavate; hotech nye zamuchujete, taiste, y szpoved biva gressna y nikakva.

Ali kakbi bili rechete, hotech zamuchani, zatajeni, ako na pamet nedohajaju, y iz nyih akosze neszpominamo? nedohajaju na pamet, nitsze iz nyih szpominamo, kajti iz nyih marlivò niszmo nasz izpitavali, nye marlivò po razmisslyavanyu izkali; y rádi ovoga osztavlyanya, y pomenykanya vu izpitavanyu biva, da hotech grehe vchinyene pozabili, nit nye szpovedali jeszmo. Zapoved Bosanszka je, dasze zverssena Szpoved vchini, tojeszt: dasze valuju Szpovedniku vszi grehi szmertni razluchnò, illiti fela y broj grehov; (iznimlyujuch pripechenya nagle szmerti, od kojeh denesz nekanim govoriti, v-kojeh nemoresze fela, nit broj grehov povedati) y kajti ni moguche vchiniti tak zverssenu Szpoved prez marlivoga dussnoga zpoznanya obchinyanya, y szpitavanya; zatho iszta Zapoved Bosja, koja zapoveda zverssenu Szpoved vuchiniti, zapoveda takaj marlivo dussnoga zpoznanya obchinyanye; koje obchinyanye akoprem isztina je, da nemora biti vszigdar, nit pri vszeh jednako, nego dugsse y kratkeisse, marlivejsse, ali popuschenejsse gledech na sztalis, chaszt, dusnoszt, y priliku Pokornika, y vreme, koje presslo je od Szpovedi zadnye; nistarmanye vszi obchinyanye
Sess. 14. ovo moraju vchiniti, kak szvedochi szpravische Tridentinszko,
c. 5. z-onum, ako ne naj marlivejssum, konchemar z-szrednyum y navadnum marlivosztjum, z-kojum poszle tesejsse, y nam hasznovite obavlyati y zverssuvati jeszmo navadni. *Oportere à Pæ-*

niten-

nitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent in Confessione recenseri, etiamsi occultissima sint. Zatho hvalim navadu oneh, koji hotejuch k-Szpovedi iti, y dussno zpoznanye obchiniti, szebe marlivò izpitavaju poleg *deszetereh* Zapovedih, y *petereh* Czirkveneh, zapametujuch proti vszakotere zapovedi, prekerssenye vchinyeno.

Ali akovamsze vidi ov dug, y tesek nachin izpitavanya, primete onoga, na kojega vasz nagovarja Prorok *Jeremias. Scrutemur vias nostras, et quæramus et revertamur ad Dominum.* Hoche rechi *Jeremias*, izmiszlemosze iz pútov po kojeh hodili jeszmo, razmiszlemo *felu* y *broj* grehov nasseh, y takvem nachinom k-Bogu povernemosze. Ali kakvi jeszu thi puti, iz kojeh hoche *Jeremias*, dasze izmiszlimo? Jeszu nasse gressne navade; nasse pohotnoszti, illiti *zlocbeszta nagnyenya;* koja vu nasz pregoszpoduju: jeszu *blisnye prilike* vu kojeh sivemo. Ali tho ni doszta, potrebno je na dalye, razmisslyavati takaj gressna pádanya, v-koja opali jeszmo, illiti pregreske, koje po, y vu oveh puteh vchinili jeszmo z-misslyenyem, govorenyem, y chinyenyem, y z-ovem nachinom najdemo, *vszaku felu* y *broj* grehov nasseh. Koi ima *gressnu navadu* priszeganya; naj premiszli y zapameti v-pamet jemanyem, broj kriveh priszegih vchinyenih, naj razmiszli kak malò máral je za szvoju hman navadu, y malò szkerbelsze nyu zatreti y osztaviti. Koi ima *nagnyenye* na lyubav; naj razgleda z-pametjum, misslyenya nechiszta, koja vchinil je, szpomenke neszramne, koje zgovoril je, nedosztojnoszti, koje v-Czirkvah z-pogledi raztressenemi zverssil je, zhodischa, pajdastva, vu kojeh dan y noch posztavil bilsze je. *Scrutemur vias nostras, & quæramus.* Naj razmiszli, koi navadu ima k-Igre; one karke, one blaznoszti, one priszege, one chalarnoszti, y vkanlyivoszti, koja vsza vu igrah terszilsze je vchiniti. Naj razmiszli Goszpodar hise; hman peldu, koju dáje detczam, kulike Sz. Messe, kulika prodechtva, z-zrokom nyegvem zamugyena; naj premiszli vszaki Kerschenik, kuliko vreme potrossil je, vu kojem iz Boga, iz dusse szpomenulsze ni. Koteri

Thr. 3. v. 40.

na pijanſztvo nagnyen je; naj malò premiſzli kuliko krat razum pogubil bi bil iz pijanſztva, kulike novcze potroſſil, koji zadovolyni bi bili za zderſavanye druſine, y naplachanye dugòv, y povráchanye; naj razmiſzli jeli navaden vu pijanſztvu blazniti, preklinyati, ali vu nechiſztochu ſzpomenkov, razgovorov padati; ar takvi grehi akoprem niſzu volyni vu ſzebi, jeſzu vendar volyni rádi zroka pijanſztva; tojeſzt kajti volyno je pijanſztvo, vſza takaj ona, y vſzi grehi vu pijanſztvu vchinyeni, rádi pijanſztva, volyni rechiſze mogu, y jeſzu. *Scrutemur vias noſtras, & quæramus.* Oni koji znaju ſzebe nagnyene na nechiſztochu; naj razmiſzle, ne ſzamò ſelu y broj greſſneh chinov, koje vchinili jeſzu, nego takaj czily y nakanyenye tulikeh ſzvojeh pogledov, tulikeh ſzpomenkov, tulikeh ſálnicz, koje vu pajdaſtvu, y zhodischah zverſſili jeſzu; naj razmiſzle veliku vnoſinu nechiszteh miſslyenyh; y k-kojem y k-kulikem privolili jeſzu z-poselenyem, y z-hotenyem ſzvojem, kulikem pak z-naſzladnoſztjum. Nekoje muske y ſenſzke glave, koji da rechem jeſzu, kakti zráhſcheni z-ſzerditoſztjum, y koji neznaju, nit hote v-mirovnoſzti ſiveti; radbi znati kak obchinyaju ſzvoje duſſno zpoznanye: koi chuje nyihovu ſzpoved, ſtima da jeſzu malo menye neg duſſe ſzvete; ar nechuje iz vuſzt nyihoveh drugo tusenye, nego kakve neterplivnoſzti, y male kakve ſzerdite réchi. Bose nevmertelyni! kade oſztavlyaju one ſztraſſne kletve, ona ſztrahovita preklinyanya, koja z-vusganem od vrasjega ognya jezikom, proti detcze, proti musu, proti vſzakomu, koi nye malò rasáli izgovóre? on nuternyi nazlob kojega ima ſzneha proti ſzvekerve, y ſzvekerva proti ſznehe, on ſzerdit y oduren pogled, ono odverseno licze, ono govorenye ſzerdito, ono vſzevdilno nahrupenye, y otréſzanye; jeſzu ochiveſzta znamenya goruche ſzerditoſzti, y zverhu ovoga nechiniſze obchinyanye, izpitavanye, y iz ovoga neſzpovedaſze? *Scrutemur vias noſtras, & quæramus.*

Izpitavajmoſze iz' *bliſnyeh prilik* grehov naſſeh. Jeden privóli viſſe puti k-hman miſslyenyam; opade jeden drugi negda y ne-

y negda vu neszramne nechisztoche grehe; y kada hoche pripravitisze k-szpovedi, kakvo nyegvo je izpitavanye, razmisslyavanye je ovo. Miszli kuliko krat privolil je k-misslyenyu; razmisslyava kulikokrat vu greh nechisztoche je opal, y tak ide k-szpovedi, y stima, veruje, da zverssenu je vchinil szpoved. Ali kade proszim vasz, osztavlyate one chíne zalyublyene, kojeszu *blisnye prilike* vasseh hman misslyeny? kade osztavlyate ono priatelszvo, koje imate z-onum personum, onu szlobodschinu, koju dajete, nyim dohajati v-vassu hisu, y vi vu nyejnu hodati guscheissè nezamugyavate; koja jedini zrok jeszu vassega v-greh pádanya? Potrebno je NN. da razmiszlite y valujete, ne szamò broj vasseh szmertneh grehov, nego takaj *prilike blisnye* iszteh grehov; ar; *iszte prilike blisnye* jeszu veksse grehote, od iszteh grehov, koje szpovedate; y kada drugach chinite, nit bude dobrò vchinyeno izpitavanye, nit szpoved bude zverssena; y zatho ako igra, ako kerchma, ako pajdastvo je zrok guschejssega blaznyenya, ogovarjanya y drugeh grehov; dusni jeszte, ni szamò broj grehov, vu takveh prilikah vchinyeneh valuvati, nego takaj broj kuliko krat v-takveh prilikah greha, prez potreboche bili jeszte, akoprem vu nyih buduchi vgressili niszte. Kaj vellite? vasse izpitávanye jeli tak chinísze? ò Bose kulike falinge! y vendar niszem vam jos odkril *zlo* gorsse. *Neznanoszt* je veksse y gorsse *zlo*, vassega dussnoga zpoznanya, ar po *nye* zamuchujete na szpovedi vnoge, y vnogo veksse grehe. Tak NN. tak *neznanoszt* ovo chiní, ali ne vszaka, nego ona koja je gressna, y volyna, y ova dohagya; ali kajtisze *neposzlubne*, ali kajtisze *neveruje* onomu, koi vasz vuchi, koi vam poveda y nazvescha ono, kaj dusni jeszte *vuchiniti*, y kaj dusni jeszte *osztaviti*, da zversíte Bosje zapovedi, y dusnoszti dobroga Kerschenika szpunite.

Sacrilega Confess. ex ration culpabilis ignorantiæ.

Povechtemi jednò malò, iz kojega zroka neszpovedatesze iz sztareh dugóv, chinsev, dohodkov, plachih, kupichkov y poszudbenih imén? je dugo vremena, da cheka on kramar penéz, za szukno od nyega vzeto na opravu, ali drugu potrebochu hise vasse. Je dugo vremena, da on tesak cheka pláche za

ono dello, oranye, ali drugi poszel; da onomu odvláchite napláchanye volov, marhe, ali kakvoga drugoga dugovanya, vam na veru predanoga. Ono drusinche vnoge meszecze, y jos do szada nechiní drugo, nego proszi zaszlusenu szvoju pláchu, y vi nikaj iz toga neszpovedatesze? selyelbi znati zakaj? kajti chujem odgovarjate, mi neznamo, da nenaplatiti duge ove, greh bibil. Neznate tho dabi bil greh? niszemli vam tulikokrat povedal, da vu szedmi Zapovedi *nekrádi*, Bog prepoveda ne szamò vszaku tatbinu, y kvar blisnyemu, nego takaj prepoveda zadersavati krivichnò vsze ono, kaj drugomu je dusno, y zatho tak gresí proti ove zapovedi, koi kráde y kvár drugomu chiní, kak y on, koi nenaplácha, kaj more y mora platiti.

Vide Less de just. & jure l. 2. c. 15. dub. 3. n. 16.

Nadalye tuliki kvári, koje vuchiniti vi ô Goszpodari prepusztili jeszte! vu ludczkeh szpassinczeh, y polyu poszejanom z-markum; ali vi ô senne! z-vassum sivadjum; osztaju jos nenaplacheni. Dervih, száda, sitka, y szmoka vkragyenoga po vasz, ali po vasse drusine, povrachanye jos ni zverssено, y zakajsze neszpovedate iz ovoga odvláchenya y zamugyenya? zakaj? chujem odgovarjate meni, iz oveh kvárov, iz oveh tatbin jeszmo vech szpovedalisze, y zatho niszmo znovich dusni iz toga szpovedatisze; y akoprem niszmo jos povrachanye zverssili, jeszmo vendar Szpovedniku obechali nye zverssiti. Jeli adda neznate, da dusni jeszte znovich iz toga szpovedatisze, y ako niszte povernuli, jeszte vendar obechali Szpovedniku, da hochete povernuti? z-ovemi zroki vi batrivete y jachite vasse dussno zpoznanye, y sivete prez vszake szumlye, povolyne dersech Bogu vasse Szpovedi, koje chinite? Potrebno je y morasze rechi, da vi ali neposzlussate Prodechtva, nit navuke koje chujete; ali pak neverujete ono, kaj chujete, y kajsze od Prodekatorov, Szpovednikov vuchite, ar sztokrat morebiti chuli jeszte iz ochiveszteh zrokov, y iz navuka vszeh Navuchitelov, da vszaki, kajti je pod szmertni greh dusen povernuti, ne kada hoche, nego kada more, ali pak poterplyenye prosziti od onoga, komu dusen bibil. *Quilibet tenetur* je navuk Sz. *Thomassa A-*

qui-

quinassa, statim restituere si potest, vel petere dilationem ab eo, qui habet usum rei concedere; Zatho grefsi z-szmertnem grehom vsza- ki put, kada po obechanyu vchinyenom Szpovedniku povernuti, taki ali vsze, ali koju sztran, kak more nepoverne; y v-vszevdilnem grehu szmertnem vsze vreme sive, v-kojem ne zbog nemoguchnoszti, nego zbog szkuposzti y nemarnószti zamudí, y osztavi povernuti, y tak hotejuchsze szpovedati; mora *pervich* povedati kuliko vremena je presslo, od kada dusen bil je povernuti, *drugoch* kuliko puti mogel bibil povernuti, *trejtich* kak veliko raztusenye y kvár, zavdalo je odvláchenye onomu, komu dusen bil je povernuti. Neszprichava adda vasz, nego odszugyava ova *neznanoszt*, koju napervò meni donassate, y Szpovedilvasse, koje z-takvum *neznanosztjum* chiníte, nevalyaju, nit Bogu povolyne jeszu. 2.2.q.62. art. 2. Vide Less ibid. l. 2. c. 12. dub. 3. n. 11. & dub. 4. n. 14.

Kada Odkupitel proszil je na Krisu, Otcza Boga vekivechnoga oproschenye onem, koji nyega raszpeli bi bili, na izprichavanye grehov, doneszel je nyihovu neznanoszt, *dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* Oproszti nyim, ar neznaju kaj chiné. Ako Sidovi niszu znali zlo, koje chinilíszu, niszu adda gressni bili, y tak ni potrebno bilo, dabi JEsus Odkupitel za nyih od Otcza oproschenye proszil. Niszu Sidovi znali *zlo*, koje vchinilíszu, odgovarja *Abulensis* vucheni, yz-nyim *Baradius*, kajti oszlepleni z-jalom, y nazlobom, niszu hoteli chudam, y navukom Odkupitela veruvati: *non cognoverunt Judæi invidiá & odió excæcati, cùm maximè ex vita, doctrina, & miraculis cognoscere deberent.* Y zatho neznanoszt Sidovov, bila je *neznanoszt* gressna, koja nye nit maló szprichavala ni od prekorednoszti, koju vu raszpinyanyu Kristussa szpunyavali jeszu, y tak potrebno bilo je, da proszi y moli Odkupitel za nyhovo oproschenye. Ove isztefele je *neznanoszt* vassa NN. lyublyeni gressniki, jeli neznate, da je greh nenaplachati dúge, jeli neznate, da je dusnoszt szpovedatisze iz odvláchenya, nepovráchanya gressnoga? neznate, kajti nechete znati: neznate, kajti oszleplyeni jeszte z-pohlepenyem; neverujete kajsze vam poveda, y kajsze vuchite, y ova vassa

nezna-

neznanoszt, je jedna neznanoszt Sidovszka y gressna, koja chiní (a) *gressne*, ali konchemar nepovolyne Bogu, y nevalyane vasse Szpovedi, zbog pomenykanya (b) *zverssenoszti*. Da nebi bil dossel na zemlyu, rekel je Odkupitel, y nebi bil nazveſztil y povedal Sidovom, y oni nebi bili chuli *isztinu*, bilabi szprichana nyihova neznanoszt, nit bi bili krivczi greha; ali tulikokrat chujuchi oni moj navuk, nimaju szprichavanya, kotero nye pravichne y prez greha bi vchinilo. *Si non venissem, & locutus fuissem*
Joan. 15. v. 22. *eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent, de peccato suo.* Tuliko morem, y moram vam takaj ja rechi. Da nebi imali Plebanussa, Prodekatora, koi vam bi prodekuval, navuk daval, vuchil y nazveschal, jos pomiluvanya y szprichavanya neznanoszt vassa vredna bi bila, gressne nebi bile, akoprem nezverssene vasse szpovedi, koje chiníte; ali kajti imate Prodekatora, Plebanussa, koi vam poveda, nazvescha, tolnáchi vszaku Nedelyu, y vszaki Szvetek navuk Kerschanszki dáje, zatho neznanoszt, koju meni napervò posztavlyate, neizprichava falinge vasseh Szpovedih, nego nye odszugyava, gressne y odurne pred Bogom chiní.

Otczi, Matere zakajsze neszpovedate, iz onoga prepuschanya szloboschine, koju dájete szinom y kcheram vassem lyubav chiniti? znate dobro y vidite nyihovu nechednoszt vu Czirkvah: znane vam jeszu vsze nyihove malovrednoszti. Bilisztе vi takaj negda v-mladoszti, y jeli z-vassem kvárom y veschnosztjum zpoznali nisztе, y od drugeh, konchemar chuli; da ona pajdastva, ona zhodischa, ona proschenya, oni otajni szpomenki z-mladenczi, jeszu deklicham velika pogibel zabláchenya, y morebiti oszkrunyenya divojachtva: vi vendar vsza ova prepuschate vassem kcheram, prez vszake szumlye greha, akoprem jezerokrat chuli bi bili, da vszi grehi koji vchinesze, y mogusze vchiniti, zbog oveh nechedneh pajdastvih, zhodischih, koja prepuschate, opadaju y lesé na vasse dusse; vendar iz toga neszpovedatesze? ovde prikladno pripechenye pred ne vnogemi letti pripecheno, morem vam povedati. Nekoi sztanovit

(a) Sacrilegæ. (b) ex integritatis defectu.

Redov-

Redovnik zvan bil je k-ſenne jedne beteſne, koja videch ſzebe na pogibeli ſzmerti, v-velikom ſztrahu y raſztusényu bila je. Izpitavana od Redovnika jeli ima kakov greh, ali ſzumlyu greha, koi na duſſe bi leſal, y nyu trapil, da nyega nebi bila ſzpovedala. *Szpovednik dragi* rekla; zpoznavam ſzada, kaj vu ſivlyenyu niſzem zpoznati hotela, ar zpoznavam, da dusnoſzti Materinſzke zadovolynò vchinila niſzem, kajti kchere moje vſzigdar prepuschala jeſzem, y ſzloboschinu davala pajdaſſitiſze z-Mladenczi, y lyubav koíti. Chulaſzem viſſekrat Prodekatore karati Otcze y Matere, kakti zroke ſpachkih y vſzeh grehov, koji bivaju prez dvojne vu lyubavi, pajdaſtvih, koja oni prepuschaju; y vendar nikaj menye niſzem hotela, kak tho dabi bila veruvala: Z-réchmi kratkemi kajti ſzmert priblisavalaſze je, ſzkerbelſze je ſzpovednik na poſaluvanye ſzkruſſeno nyu genuti, y objachiti nevolynu ſennu z-uffanyem oproschenya grehov, koja ſzpovedajuchſze cheſz malò vumerla, y ſzvoje Zvelichenye Szpovedniku ovomu vu dvojne oſztavila. NN. zpoznati ſzamò na ſzmerti velikochu greha, koi vu ſivlyenyu za nikaj bilbiſze derſal; y nyega ſzpovedati, koi vu vſzeh ſzpovedih preſſeſztnih bilbiſze zamuchal; vam dájem da ſzudite, kak ſztraſſno raztusenye, y kak veliko duſsnoga zpoznyanya tráplyenye, mora vſzaki takov greſſnik, y takaj ova morala je imati, neſzrechna ſenna. V-pamet vzemete NN. y v-ſzerdcze primete, kada chujete Prodekatora, vaſz opominati, vaſz vpuchavati, vaſz navúchati, na kojega greha valuvanye, y pravdenu Szpoved, nezametajte, nit neſtimajte kak da greh nebi bil; nego zverſſenò, pravdenò ſzpovedajteſze, da na ſzmerti vaſſe vam nepripetíſze ſzpodobna, ali jos gorſſa, kak ove ſenne neſzrecha. Exemplum practicum Authoris eſt.

Ali hodmo nadalye. Sztanoviti *grebi dvojni* illiti *ſzumlyivi*, koji niſzu retki pri lyudih, zakajſze na ſztran oſztavlyaju, nit iz nyih Kerſcheniki ſzpovedajuſze? negda zakonſzki, y takaj neosenyeni tak odurna dugovanya v-nechiſztoche chiné, da ſztraſ-

ſna jeſzu; y vendar netuſeſze na ſzpovedi. Ako nyim dojde dvojna illiti ſzumlya, da tha chinyenya greſſna jeſzu, y ako chúte duſſno ſzpoznanye, vmirové nye z-onem laslivem govorenyem, koje vſzevdil na zubeh imaju, *nedersimoſzi tho za greh.* Jeli ſtimate vi, da ovi ſzegurni jeſzu na duſſe? greſſé z-ſzmertnem grehom vſzakikrat, kada takva dugovanya chiné, y greſſe vnogo bolye, kada takva na ſzpovedi zamuchúju; zatho ako hote ſzegurni na duſſe biti, potrebno je, daſze ſzpovedu iz vſzeh odurneh y ſzramotneh chínov ſzvojeh, y ponové vſze Szpovedi, vu kojeh zamuchali jeſzu ſzpomenute chíne. Znajte adda, da zbog *neznanoſzti* greha, nigdar pravichni y negreſſni mogu biti chíni, od kojeh *dvojnoſzt* y *opóminyanye duſſnoga zpoznanya*, napervo dohaja daſzu greſſni: zatho tak vaſz proſzim, kak vam je duſſa draga, da zverſſenò ſzpovedajteſze, ne ſzamò iz oneh chínov, koje znate daſzu greſſni, nego takaj iz oneh, od kojeh dvoíte. Neſzpada na vaſz, nego na Szpovednika ſzuditi od onoga, kaj moreſze, ali nemore rechi greh, y kaj mora, ali nemora na ſzpovedi valuvatiſze; y dérſite iſztinſzkò vſzigdar, da kada okolo nechiſztoche dohagya ſzumlya, y dvojnoſzt greha, navadnem nachinom greh zna biti, y jako velik, vu onom, od cheſza dvojnoſzt y ſzumlya na pamet dohagya. Ar znate dobrò, da Prodekator vu prodechtvu y navuku Kerſchanſzkem, od nechiſztoche nemore tak odpertò govoriti y navuchati, kak od drugeh grehov; y tak niti vi morete odpertò y ochitò vpucheni biti; potrebno je adda vſzaku dvojnoſzt y ſzumlyu vpamet prijeti, y nyu na ſzpovedi valuvati, ar ſzpovedajuch, y nyu valujuch nebivá vam kvar, nego vſzigdar haſzen.

Ovde ſzpomenutiſze nemorem iz ſzmerti ſztanovite ſenne, da ſztrah mene nebi obiſſel. Ova za ſzpuniti prekorednu pohotnoſzt zakonſzke poſztelye musa ſzvoga, dvojech od neſzlobodneh zakonſzkeh chínov: nye vendar z-muſem ſzvojem zverſſuvala je, y od grehote ove akoprem dvoila, y v-duſſnom zpoznyanyu traplyena bi bila, niſtarmanye, kajti za iſztinitò nebi bila znala, dabi chíni ovi ſzmertni grehi bili, iz nyih niſze

Exemplum practicum Authoris eſt.

nig-

nigdar szpovedala. Na vure szmertne v-dussnom zpoznanyu traplyena, obernulaſze je k-muſu szvojemu vsza zdvojena, k-nyemu pregovorila y rekla: *moramo obodva zkvarjeni biti*: nit vech drugo zgovoriti, nit szpovedi hman vuchinyene ponoviti mogucha, dussu szpusztila je, y tak musa raztusenoga od pogibeli szkvarjenya opomenyenoga, na szvétu siveti osztavila. Na szmerti NN. izhagyaju napervò, kak iz zászedih nepriateli, grehi; koji vu sivlyenyu niszuſze dersali, nit stimali za grehe, nit na szpovedi valuvali; gdoſze proszim vaszlmore obraniti onda, da nebi nadladan z-pogibeljum vekivechnoga szkvarjenya, od nyih bil?

Ali ako potrebno je, za zadoblyenye milosche Bosje po Sacramentumu Sz. Szpovedi, valuvati y ochituvati vsze grehe, takaj one od kojeh dvoiſze, y szumlya greha dohagya; vnogò bolye potrebno je, jedno *pravdeno y isztinszko vszeh grehov posaluvanye imati*, ar akoprem moreſze pripetiti (y tho tak retko krat nepripéchaſze) da zbog (a) *nezverssenoszti* szpovedi, y nevaluvanya vszeh grehov, oproschenye dobivaſze, nigdar vendar nepripéchaſze, nit pripetiti moreſze, da prez pravdenoga posaluvanya oproschenye grehov biſze moglo zadobiti. Adda ako velika potrebna je marlivoszt vu izpitavanyu, y na pamet dozivanyu grehov, za zverssenò szpovedatiſze, vnogò bolye potrebno je pravdeno za grehe posaluvanye vu szerdczu imati. Ovo posaluvanye, kak vissekrat chuli jeszte, more biti dvoje verszti, *Contritio & Attritio*, tojeszt *zverssenò* y *nezverssenò*. Posaluvanye *zverssenò*, je *szkrussenye y kájanye volyno vszeh grehov vchinyeneh, na kuliko Bog z-nyimi zverhu vszeh sztvarih lyublyen, zbantuvan je*. Ali kaj hoche rechi szkrussenye? velli Sz. *Thomas Aquinas: detestatio, est dolor animi de peccato, quatenus est offensa Dei, intentione eam abolendi et compensandi.* Szkrussenye je *jedno posaluvanye nuternye za greh, zatho jedino kajti Bog z-nyim zbantuvau je, z-nakanyenyem daſze greh zbrisse, y naplati*. Od ovud vidiſze, da szkrussenye v-nuternyem zpoznanyu zadersavaſze, po kojem gressnik pokájan jedinò zatho, da Boga zbantuval je, hotelbi dabi mogel zatreti greh koga vchinil je, hotelbi raiſ-

Secunda pars.

q. 85. art. 3. & art. 1 ad 3.

(a) sine integritate materiali.

bi raissi vsze zlo podneszti, y vsze dobro pogubiti, kak da je Boga naj veksse Dobro zbantuval, hotel bi naplatiti y nadomesztiti kakbi goder mogel obsanoszt, y kriviczu, koju Bogu je vchinil.

Ali marlivò pazete, ar hochu vam ochiveszteisse tho razlofiti. Szkrussenye ovo od dveh chinov szuprotivneh dohagya: od *lyubavi*, y *odurjavanya*. Od *lyubavi* proti Bogu, y od *odurjavanya* proti grehu; y ova lyubav, y ovo odurjavanye nesztoi vu onom chutlyvom pohlepenyu, y chutlyvom odurjavanyu, koje chutimo, y vu nasz zpoznavamo proti dugovanyim, kotera lyubimo, ali odurjavamo; nego sztoi vu jednom razumnom y razbornom prestimanyu, po kojem preposztavlyamo Boga; gledech na Nyegvu nezgovornu dobrotu, vszem dugovanyim, y po kojem dersimo y odurjavamo greh, gledech da je zbantuvanye Boga najveksSega dobra, kak najveksse od vszeh zlo. Ovo prerazumivssi: kada mi genyeni iz razmisslyavanya lepote, moguchnoszti, miloszerdnoszti, dobrote nezgovorne Boga, (vasz opominajuch da ni potrebno, niti vsze, niti vnoge Bosanszke zverssenoszti razmisslyavati, ar doszta je zmed nyih szamò jednu takaj, ali onu, koja bolye giblye na lyubav razmisslyavati) salujemosze, kájamosze zbog bantuvanya Nyemu vchinyenoga, tak dabi hoteli, da nigdar Nyega nebi bili zbantuvali, y bi hoteli raissi pogublyeno vsze dobro, y podnesseno vsze zlo, kak daszmo zbantuvali Boga tak Dobroga, y zatho pripravni vech Nyega nezbantuvati, y raissi pogubiti vsza szvéta ovoga dobra, y podneszti vszakotero zlo; onda chinimo jedno posaluvanye *zversseno*, tojeszt szkrussenye za grehe, koje zovesze *contritio*; y ovo szkrussenye takve je mochi, da v-isztom hipu zatíra, zbrissuje greh, y nazad posztavlya dussu vu miloschu Bosju prez vszake szpovedi, koja vendar akosze more, vchiniti morasze, y akosze nemore, konchemar selyeti morasze, dasze vchini. Kajti pak zadovolyno bibil govoril * od ovoga *zverssenoga* posaluvanya, illiti szkrussenya, stimam vasz doszta vpuchene; zatho raztolnachiti vam hochu drugu verszt posaluvanya nezverssenoga, koje zovesze *Attritio*.

* In Dom 13. post Pent. hac parte 2da invenies.

Ovo posaluvanye *nezverſſeno*, je volyno kajanye za grehe vchinyene zbog ſztraha kaſtige, z-kojum Bog groziſze onomu, koi Nyega z-ſzmertnom grehom bantuje, y nyu on zaſzluſil je. Znate, da koji z-ſzmertnom grehom greſſé, vredni jeſzu, daſze nyim na veke Nebo preprechi: vredni jeſzu, daſze v-pekel odſzude: vredni, daſze kaſtiguju jos na ovom ſzvétu z-vremenitemi kaſtigami. Na dalye znate, kak vaſz vera vuchi, da ni odurnejſſe ſztvari, nit gerſſe Bogu od greha, koi kak goder Angele oplenil je vſze lepote, y nye naj ſztrahovitejſſa ſztraſſila napravil, tak oplenuje duſſu naſſu *zverbu-naturalſzke* lepote, tojeſzt jemlye miloſchu, po koje je lyublyena y Bogu draga, y nyu chiní odurnu, ſztraſſnu y gerdu, kak iſzti vrag je pred liczem Bosanſzkem. Szada koiſze ſaluje, kája, da je zagreſſil, ali zbog gerdobe, koju zpoznava, po ſzvetloſzti Vere vu grehu; ali zbog ſztraha pogublyenya Neba; ali zbog ſztraha zadoblyenya pekla; ali takaj zbog ſztraha kaſtig vremeniteh; y odurjava iz oveh zrokov grehe vuchinyene, tojeſzt, hotel bi nye nevchinyene, hotelbi rajſſi pogubiti vſze dobro, y podneſzti vſze zlo, kak da nye vchinil je, y pripraven je nye vech nevchiniti, y rajſſi pogubiti vſza ſzvéta ovoga dobra, y podneſzti kakvogoder zlo, kak nye vech vuchiniti; takov chiní posaluványe *nezverſſeno*, koje kakſzem vam povedal z-Sacramentumom Sz. Szpovedi, greſſnika nazad v-miloschu Bosju poſztavlya. Od ovud zpoznati morete, da vſza razluka med posaluvanyem *zverſſenem* y *nezverſſenem* zaderſavaſze, vu *jedinom genyenyu*; ar posaluvanye *zverſſeno* dohagya od lyubavi, *nezverſſeno* pak od ſztraha. Koi chiní poſaluvanye *zverſſeno*, on ſalujeſze da je vgreſſil, odurjava zverhu vſzega zla greh, y obechuje nevgreſſiti vech, rádi nikakvoga dugovanya, negledech na zlo, koje nyemu iz greha dohagya, nego ſzamò gledech na obsanoſzt, kriviczu, bantuvanye, koje Bogu vchinil je, koga zbog nyegve nezgovorne lepote, zbog nyegve nezgovorne miloſzerdnoſzti, zbog nyegve nezgovorne dobrote viſſe lyubi, kak nijednu drugu ſztvar, tojeſzt preſtimava, prepoſztavlya vſzem

dobram

dobram szvéta. Koj pak chiní posaluvanye *nezverssено*, on takaj salujesze, da je vgressil, odurjava zverhu vszega zla greh; y obechuje nevgressiti vech, rádi nikakvoga dugovanya; ali vsze ovo chiní gledech na szvoju haszen, tojeszt zbog sztraha zla onoga, koje pravichnò nyemu Bog obechuje, y vreden je, ali na ovom, ali na drugom szvétu terpeti, ali zbog sztraha pogubiti dobro vekivechno Diku Nebeszku, ali zadnich zbog sztrahote, one gerdobe y odurnoszti, koju kak nasz vera vuchi, y vam povedal jeszem, greh vu szebi ima y zadersava.

Szada poklamkam raztolnachil jeszem, posaluvanye *zverssено* y *nezverssено*, razmiszlemo, jeli vu vasseh Szpovedih jedno, ali pak drugo zmed ovêh posaluvanyih? Túsesze Szpovedniki, da na szpovedih chuju navadnem nachinom vech szprichavanya, kak lasztovitoga tusenya, y da retki jeszu oni pokorniki, koji bisze hoteli videti krivczi; ar vekssa sztran nyih pripissuju krivnyu, y zrok grehov szvojeh drugem, y tak pomiluvati, ne pak pobolssati selyesze. Bose nevmertelyni! kak moresze rechi, da on odurjava y salujesze za greh, koisze iz nyega szprichava? kak je moguche dabi bil szkrussen y posaluvan, zbog greha vuchinyenoga, koi isztoga greha drugem zrok pripissuje? kada gressnik szprichavanya donassa szvoih grehov, káse ne szamò, da ni szkrussen y posaluvan, nego dapache z-oholnosztjum nepodnessenum, káse szebe negressnoga, y nekrivoga, y tak szebe nevrednoga dabisze od Boga kastiguval; y ovak perve Otcze naszleduvatisze vidi, koji Bogu *Isztomu* szprichavanya na obranyenye greha, y prekerssenya Zapovedi donássali jeszu, hotech szebe Pravichne pokazati, y szebe nevredne kastige ochituvati. *Pejor* chujte prikladno ovde, Sz. *Augustina* razlosenye, z-kojem vsze ono potvergyuje, kajszem do szada rekel.

l. 4. de civ. c. 14. *Pejor atque damnabilior est superbia, cum etiam in peccatis manifestis suffragium excusationis inquiritur; sicut illi primi homines, quorum illa dixit, serpens decepit me, & ille ait; mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno & comedi*: kak adda bisze moglo veruvati y rechi, da oni imaju isztinito posaluvanye, koji szpri-

szprichavaju szvoje grehe, y kak stimati, da szpovedi nyihove jeszu dobre y Bogu povolyne? ali ochivesztejsse hochu vam thu isztinu pokazati z-jednem pripechenyem.

Vgressil bilje *Saul*, kajti proti ochivesztе Zapovedi Bosje, prikazal bibil sivlyenye Kralyu *Amalecites*, y zadersal chrete bolysse, y vsze pléne obilneisse zasze; y nut Prorok *Samuel* poszlan od Boga, da pokára y nagrozisze prekerssitelu Zapóvedi *Saulu*. Chuvssi pokaranya y groznye *Saul*, szprichavalsze je govorech; da ni stimal, dabi Boga zbantuval, y dapache bi bil stimal, da *dobro* vchinil je, zadersavajuch chrete, marhu y pléne bolsse, nye za aldov Bogu odregyujuch. Kakva alduvanya, poprijel je réchi, szerdit *Samuel*, kakvi Aldovi? Pokornoszt hoche Bog, y zapovedih szvojeh obdersavanye, ne pak aldove, koje ti bi zebiral y odregyuval. Znaj adda, da na kastigu tvojega prekerssenya, Bog dokonchal je tebi vzeti Kralyevsztvo. *Numquid vult Dominus holocausta, & victimas, & non potiùs ut obediatur voci Domini? pro eò ergo quòd abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis Rex.* 1.Reg.15 v.22&23 Na takvu groznyu vidisze, da *Saul* szterszneszе, y iz szerdcza posalujesze za greh vchinyen; ar obernuvssisze z-poniznosztjum k-*Proroku*, valujem velli, daszem zagressil, y zpoznavam, daszem Boga zbantuval, prekerssujuch nyegve Bosanszke zapovedi, kajti zpunilszem volyu Puka. *Peccavi, quia prævaricatus sum sermonem Domini, & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum.* Ibid.v.24 Kaj vellite? jeli nevidisze vam ovo pravdeno szerdcza posaluvanye? y vendar Bog nye ni prijel, nego odvergnul, kajti *neisztinszko posaluvanye*; y obechal po vusztеh isztoga *Samuela*, da neche oprosztiti, y hoche *Saula* odverchi. *Projecit te Dominus.* Ibid.v.26 Chujmo szada posaluvanye, drugoga Kralya, y naj bude *Davida* tík namesztnika *Saula*. Poszlal je Bog Proroka *Nathana* k-*Davidu*, da pokára nyega zbog szvoje nezahvalnoszti, y velike pregreske proti *Uriassu* vchinyene. Poszlussa *David* krotkò Proroka pokaranye, netal, neszprichava, nebránisze, nit z-szprichavanyem pomenyssava szvoju grehotu, nego z-dvemi szamò réchmi, *peccavi*

2. Reg. 12. v. 13. *cavi Domino*, zagreſſilſzem Bogu; iz ſzerdcza valuje greh, ſalujeſze, y odBoga proschenye zadobíva. *Dominus quoque tranſtulit peccatum tuum.* Zakaj pak Bog prijemlye poſaluvanye *Davida*, neprijemlye pak *Saula*? Dve ſzamò réchi *Davida*, *peccavi Domino*, jeſzu tak zverſſene, da vredne jeſzu oproſchenya greha vſzakoga; y tulika ochituvanya posaluvanya, koja *Saul* chinil je, nikakve vrednoſzti, nikakvoga najma niſzu? Tak je NN tak, y proſzim Boga, da vam razmeti dá miloschu, z-napredkom vaſſem zakaj? *David* kajti z-iſztine ſaluvalſze je, kajti z-jezikom ni govoril, kajti iz pravdenoga ſzerdcza greh odurjaval, y kajalſze je, kajti niſze ſzprichaval; zatho vreden bil je oproſchenya od Boga: *Saul* pak protivnem nachinom; kajti ni imal pravdeno za greh poſaluvanye, kajti pravdenò nyega ni odurjaval, kajtiſze je branil y ſzprichaval, y poklamkam bi bil doneſzel y zgovoril, na groznye y pokaranye *Samuela*, ſzvoja ſzprichavanya; bolye ſzkazlyivò, kak iſztinſzko rekel, daſze ſaluje za greh, y znamenya poſaluvanya kazal; ali z-jezikom, ne z-ſzerdczem tho govoril, y zatho poſaluvanye, y vſza ochituvanya Bog zavergel, nit zadobil je oproſchenye greha ſzvoga.

O kak vnogi vu ove pelde ſzebe ſzpiſzane, z-okom videti mogu! povechtemi jedno malo, nili morebiti iſztina, da tuliko krat vaſſeh grehov zroke, pervlye poſztavlyate, pervlye braniteſze, kak za nye salujeteſze? jeſzem blaznil reche jeden; ali ſzerditoſzt natho je me privlekla: Jeſzem preklinyal y ſpotal blisnyega, reche drugi, y dabi bil mogel nyemu takaj, bilbi naskodil; ali imalſzem zrok, kajti on mene pochel je spotati, preklinyati, y kajti mene je obsanil, meni kvar vchinil: Jeſzemſze podala, reche ona senna zakonſzka, reche ona deklich, vu nechiſzte pohotnoſzti z-onem zakonſzkem, z-onem mladenczem; ali niſzem mogla drugach vchiniti, kajti ſzama bilaſzem, kajti groziſze je, kajti ſzillu meni vchinil: vkrál ali vkrala jeſzem, reche nekoi ali nekoja; ali potrebocha mene je primorala, paidaſſi jeſzume na tho dopelyali, y szpachili, ali otecz y matti jeſzume poſzlali. Z-takvemi ſzprichavany, ali jos jakſſemi y vekſſemi

ſſemi tuliki y tulike, chiné ſzvoje ſzpovedi; y jeliſze mora veruvati, da ovi imaju pravo posaluvanye, da iſztinſzkò salujuſze, y da odurjavaju zverhu vſzega zla, zlo y greh, kojega ſzprichavaju? kuliko ja ſzudim, neverujem; oni niſtarmanye govore, daſze saluju, daſzu ſzkruſſeni; oni obechuju, da nigdar nechejuſze vu greh, kogaſzu vchinili, vech povernuti, oni valuju, da rádi nikakvoga na ſzvétu dobra, Boga nehte zbantuvati, y vu priliku greha povernutiſze. Tak vſze ovo je iſztina; ali ova ochituvanya ſzkruſſenoſzti neverujem, nit iſztinſzkoga posaluvanya; neverujem, dabi iz ſzerdcza dobrovolynò dohajala, nego ſzamò jeſzu ſzpreſſana, zbog pokaranya y nagovarjanya Szpovednika. Ako hochete, da vam verujem, da imate pravo posaluvanye, y hochete, da vaſz ſzegurnò zauffam, da po vaſſeh ſzpovedih dobivate oproschenye grehov, vchínete da chujem od vaſz kaj velli Sz. *Auguſtin: Peccatum tuum judicem te habeat, non patronum*, tojeſzt, chinete da chujem, daſze jedinò tuſete za grehe, nechinete pak da chujem, da nye branite y ſzprichavate. Tusete vaſz y vaſſe hman nagnyenye y volyu, nepak druge rádi vaſſega chinyenya, govorenya; y vam ſzamem, ne drugem pripiſſete hmanyochu greha, nit neobterſſujte druge, vaſz izprichavajuch. Aug. de util. poen.

Ali idemo na dalye. Vidijuſze viſſekrat vnogi iſztinſzkò, y pravichnò ſzpovedati z-posaluvanyem, ali boimſze, da nyihovo posaluvanye nebibilo viſſekrat *naturalſzko*; y tak nehaſznòvito, y nezadovolyno, akoprem ſzpovedjum ſzkloplyeno za oproſſchenye grehov. Bolye raſzláſem. Poklamkam *Adam* zagreſſil bibil, pun ſztraha, ſzkrilſze je. Cheſza *Adam* bojalſze je, y zakaj ſzkrilſze je? *timui*, chujte on ſzam poveda zrok ſztraha ſzvoga, *timui eò quod nudus eſſem & abſcondi me*; neſztráſſiſze da Boga na ſzerditoſzt genul je, y Boga proti ſzebe ſzerditoga vchinil; neſztráſſiſze da Boga zbantuval je; nego ſztráſſiſze y ſzramujeſze zbog golote ſzvoje. O kuliki y kuliki vu posaluvanyu za grehe ſzvoje, salujuſze, y pláchu zbog ſzame neſzreche, Gen. 3. v. 10.

koja iz grehov doſsla je, ne pak kajti Boga zbantuvali jeſzu!
On ſalujeſze, kajti vukral y tatbinu vchinil je pred nogami Szpovednika, ali kakov je zrok nyegve saloſzti? bantuvanye Boga, koga lyubi zverhu vſzega? ni. Jeli ſztrah kaſtig, koje na ovom y na drugom ſzvétu zna, da zaſzluſil je od Boga z-grehi ſzvojemi? ni. Zrok nyegve saloſzti dohagya iz ſztraha zla onoga, koje od onoga, koga kvarnoga je vchinil nadejaſze. Ona deklica, ideſze ſzpovédat, y pláchuch poveda, da je oſzkrunyena: odurjava ſzvoi greh y jezero obechanyih chiní, da vech neche vu tha greh povernutiſze; zrok ove velike saloſzti kakov je? ſzama ſzramota, kajti greh ochiveſzt je; ſzam ſztrah, kajti oſzkrunyenye poleg obechanya ozkrunitela pokrito ni, y z-hiſnem zakonom opoſtuvano. Koiſze ſzpoveda z-takvem ſaluvanyem, nedobiva od Boga oproſchenye grehov, y chiní ſzpoved nevalyanu y Bogu nepovolynu, ali zakaj? niſzteli Prodekator rekli, chujem da nekoteri govori, kadaſzte tolnáchili *poſaluvanye zverſſeno*, da ovo moraſze chiniti iz ſztraha, ne ſzamò kaſtig vékivechneh, nego takaj vremeniteh? tak, jeſzem rekel, ali takaj rekelſzem, da ove kaſtige vremenite, potrebno je poznati kakti kaſtige od *Boga dohajajuche*, y zrok ovoga je, kajti *poſaluvanye nezverſſeno* nemora dohajati, od ſztraha naturalſzkoga y chlovechanſzkoga, nego *zverhu-naturalſzkoga* Boſanſzkoga. Koiſze ſaluje za grehe ſzvoje, zbog ſztraha ovih zlih, koja razmislyava kakti zbog grehov iſzteh, ali zbog nyihoveh kaſtig, y lyudih bantuvanya dohajajucha, on ſalujeſze jedinò gledech na ſztrah lyudih, y obſſanoſzt ſzvoju; ar raſzmiſslyava zla, kojeh boſſze, ſzamò poleg razuma naturalſzkoga, y razbornoſzti chlovechanſzke. Ali koi ſalujeſze za grehe ſzvoje iz ſztraha oneh zlih, koja razmiſslyava kakti kaſtige Bosanſzke od ſzebe zaſzluſene, y od Boga iſztoga dohajajuche; on ſalujeſze iz zroka *zverhu-naturalſzkoga* y Bosanſzkoga gledech na zla, kojeh boſſze, ne poleg razuma y razbornoſzti chlovechanſzke, nego poleg ſzvetloſzti, y navuka Vere Katolichanſzke. Szumliteſzi adda, da vidite vaſſega jednoga Pajdaſſa, koi ſalujuchſze daſze je
igral,

igral, preklinya igru y karte, y priszése da vech nebudesze igral, y tho zbog velike neszreche: szumliteszi, da vidite jednoga táta, razbojnika vu rukah pravicze, koi preklinya, odurjava szvoje tatbine, ludomorsztvo, kajtiszu nyega vu temniczu zapelyala, y morebiti na galge y glavno zgublyenye dojti primorala: szumliteszi jednoga betesnika, koi saluje szvoja pijansztva, szvoja ofiranya, kakti zroke betega szvojega; vszi ovi salosztimaju y veliko kajanye zla, koje vchinili jeszu, ali nijeden zmed nyih nima saloszt, y kajanye takaj *nezverssено*, zvano *Attritio*, ar premisslyavaju ono zlo, koje terpé, y kojega bojesze kakti dohajajuche, iz nyihoveh prekorednosztih y nerazlogov: onda onda bi bilo nyihovo kajanye *nezverssено*, zvano *Attritio*, kadabi razmisslyavali zlo, koje terpé y kojega bojesze, kakti kastigu od Boga zaszlusenu, zbog bantuvanya nyihovoga, koje Bogu vchinili jeszu, y kada iz ovoga zroka bi obechali sztalnò, nyega vech Nezbantuvati.

Hodmo na dalye, ar jos vam niszem povedal vsza znamenya, iz kojeh poznavajusze szpovedi hman vchinyene, zbog pomenykanya y falinge pravdenoga posaluvanya. Ja nemorem vputitisze y razmeti, kak mogusze rechi pravdenò y iszinszkò posaluvani, szkrussеni, akoprem tuguju, zdihavaju, plachu, y jezero krat govore, dasze saluju oni; koji kuliko pripravni kaseju sze na zverssenye kakvegoder Pokore, y broj chiszely; tuliko vendar jeszu keszni, leni na prijemanye y zverssenye terha *dusnosztih*, koje nym od Szpovednikov dopitavajusze y zapovedaju. Bude ovde, koi ali koja krutò jakò y krivichnò blisnyega zbantuval je, ali zbantuvala; káse posaluvanye y obechuje, da nebude nikak vech ono zlo proti blisnyemu rekel, nyega bantuval, kak je do szada vchinil; ali kada chuje, da Szpovednik nyemu, ali nyé nazvescha y zapoveda dusnoszt *zadovolyschine*; illiti, da oproschenye proszíti od onoga koga zbantuval, ali zbantuvala bi bila, mora, y réch nazad vzeti, y postenye, ako krivò pred drugemi, koji chuli jeszu, ogovoril, ali ogovorila je, povernuti; onda kerchisze, jezero nahaja szprichavanyih, szto

posztavlya zrokov; y zadnich obechuje vsze, kajgoder bude nyemu zapovedano zverssiti; ali tho obecha nedobrovolyno, i nehtech, y zbog. sztraha, da nyega nebi Szpovednik prez odvezanya odpravil. Kuliko ni potrebno dasze trudi, dasze poti Szpovednik, da gene one, kojiszu imali med szobum glavno nepriatelsztvo, na kvarov nadomeschanye, kojeh nyihova szantenya zrok bila jeszu, y na szkazanye znameny *dobrovolynoszti* nepriatelu, koja nyemu prez greha nemogusze szkratiti? velle ovi, da doszta je nyim nenosziti nazlob, y obechati one vech nebantuvati, kojiszu do szada nye nazlobuvali; *dusnoszt* pak nye lyubiti nehte razmeti. Ako pak hochemo govoriti od oneh, koji z-krivemi y hman napúchenyi, z-lásmi, z-cziganiami, z-vkanlivosztmi; kvare, skode zpodelavaju, y zavdali nye blisnyemu jeszu; chuli budemo vu nyihovih Szpovedih velika ochituvanya salószti, szkrussenoszti, y obechanya nigdar vech vuchiniti; ali odluchenya nadomesztiti kvare szpodelane, y zavdane nechujusze, nego na pol vusztih, y po dugom szprichavanyu na opominyanye zasgano Szpovednika. Y jelisze more rechi, da ovi isztinito szkrussenye y pravdeno posaluvanye imaju za grehe? Posaluvanye kakszem vech povedal y szkrussenye pravdeno, sztoi vu chinu nuternyem, po kojem gressnik szkrussen, da Boga zbantuval je, hotelbi rajssi, dabi bil pogubil vsze dobro, y podneszel vsze zlo, kak da Boga zbantuval bi bil; y hotelbi dabi mogel zatreti, zbriszati vsze bantuvanye, akoprem vsza dobra zgubech, y vsza szvéta zla terpech: kak pak moresze rechi, daszu tak szkrusseni y tak pripravni oni, koji tuliku protivnoszt kaseju vu zverssenyu, y szpunyenyu onoga jedino, kaj Bog zapoveda, y kaj neodpusztlyivem nachichom je potrebno, za zadoblyenye oproschenya grehov nyihoveh? kada chul je *Naaman Sirus*, da Prorok *Elisens* odregyuje, dasze naj pere vu vode Potoka *Jordana*, ako ochischen hoche biti od gube, pokazalsze je protiven y szerdit; ali od szlug verneh, kojiszu kudili ovu nerazbornu protivnoszt, z-vszum dosztojnosztjum on, y hasznovitò pokaran bil je. Kak? nyemu rekliszu

kiſzu. Ovde govoriſze za ozdravlyenye, tak odurnoga y ſznetlyivoga betega, y ti protivenſze kaſes vu zverſſenyu tak lehkoga odregyenya? dabi bil tebi Prorok zapovedal kakvo veliko dugovanye, vſzako y vſze zverſſiti bi moral zbog zdravja, kak vnogò bolye adda pripraven zverſſiti, biti moras, jedno tak lehko dugovanye, koje tebi on odregyuje? *Si rem grandem dixiſſet tibi Propheta certè facere debueras: quantò magis quia nunc dixit tibi: lavare & mundaberis.* 4.Reg. 5. v. 13. Tuliko moram rechi vſzakomu greſſniku, koi nedobrovolynoſzt y protivnoſzt káſe, na zadovolyschinu one krivicze, na napláchanye onoga dúga, na nadomeschenye onoga kvára, na zverſſenye Kerschanſzke lyubavi, kak Szpovednik nyemu odregyuje. *Si rem grandem dixiſſet tibi: certè facere debueras:* dabi vam Szpovednik zapovedal bil, da z-golemi nogami ſzvét obhajate; dabi bil odredil, da oſtre poſzte czele meſzecze y letta zverſsíte; ali dabi bil vam dal druge pokore ochite, kojeſzu perva vremena navadne bile; z-drage y dobre volye bi morali nye prijeti, y pripravni biti nye zverſsiti, za zadoblyenye ne zdravja tella, nego za ſivlyenye duſſe, tojeſzt milosche Bosje zadoblyenye; kak adda vnogò pripravnejſſi y marlivejſſi pokazatiſze morate, vu prijemanyu y zverſſuvanyu duſnoſztih tak lehkeiſſeh, koje ne iz oſtroche, nego iz neodpuſztlyivé potreboche, on vam odregyuje y zapoveda.

Ali zadnich hochu ſzpomenuti kakti zadnyi on zrok, rádi koga dvoim, da vaſſe ſzpovedi nevalyaju, nit pri Bogu prijetne jeſzu. Vre povedalſzem vam, kak posaluvanye tak *zverſſeno*, kak *nezverſſeno* vu ſzebi zadersava, jedno *preveliko odurjavanye greha*, koje odurjavanye kuliko ſzpada na greh vuchinyen, ſztoí vu onom ſzkruſſenyu, koje vre vam raztolnachil jeſzem, tojeſzt, da hotelbi greſſnik, dabi mogel zatreti greh koga vchinil je, y hotelbi raiſſi vſze zlo podneſzti, y vſze dobro pogubiti, kak da je Boga najvekſſe Dobro zbantuval; kuliko pak ovo odurjavanye ſzpada na greh potlam buduchi, ſztoí vu jednem ſztalnem y tverdnem odluchenyu, ali reczemo obechanyu, nehteti vech vgreſſiti, hoteti raiſſi pogubiti vſze dobro, podneſzti

Confeſſ. ſacrilega ex defect veri propoſiti emendatinis.

ſzti

ſzti vſze zlo, kak Boga zbantuvati: Szumliteſzi, da vidite one ſzedem Viteske Bratte *Makabæuſſe*, koji primárjani od *Antioku-ſſa*, da jedú méſzo prepovedano po zapovedi Bosanſzke, ſzerd-chenò y batrivò ſzebe ponujaju, gotove na ſzmert raiſſi, kak prekerſſiti zapoved Boga; *Parati ſumus mori magis, quàm Patrias*
2. Mach. *Dei leges prævaricari.* Y znaite, da takvo mora biti vſzakoteroga
7. v. 2. odluchenye, koiſze ſzpoveda, ako hoche da valyana y Bogu povolyna bude nyegva ſzpoved. *Parati ſumus*, moraju rechi z-ſzerdczem Bogu, *parati ſumus mori magis, quàm DEI leges præ-varicari:* jeſzmo pripravni, jeſzmo odluchili pogubiti, kajgoder imamo, y kajgoder moremo imati dobra ſzvéta ovoga raiſſi, kak vech pogubiti Miloschu tvoju ò Bosé! vumreti hochemo raiſſi, nego tebe zbantuvati. Jedno ovakvo odluchenye kakbi ſze veruvati moglo, daſze nahaja vu oneh, koji z-odgovori, koje daju Szpovedniku kasu, da pripravneiſſi jeſzu znovich greh vuchiniti, kak pripravni nyega oſztaviti? vchinim ono kaj morem, daſze nepovernem vu zlo, koje vchinil jeſzem, velli merzlò nekoteri: nebudem zaiſzto pervi, velli nekoi drugi, da bi; ako on, ako ona preſztáne mene kvarnoga chiniti, hman od moje hise govoriti, mene bantuvati, govoril y chinil kakvo zlo: Z-takvemi obechanyi tuliki y tuliki chiné ſzvoje ſzpovedi! koje daſze guscheiſſe chiné, nikaj neterſziſze duh peklenſzki pre-prechiti; kajti buduch prez pravoga obechanya, nepretiravaju greha iz duſſe, nego dapache bolye nyega vtvergyuju. Y ako hochete videti jeli iſztinu govorim, obchinajte vaſz ſzameh (govorim ſzamò z-nekojemi, ne z-vſzemi) y videli budete, da za tulikemi ſzpovedi, koje vchinili jeſzte, niſzte iztirali niti je-dnu grehov vaſſeh falingu, nego vſze zdersavate v-duſſe, bolye y glyubſſe vtvergyene. Dabi bilo vaſſe posaluvanye, kakvo mora biti, dobro, druge fele bibila vaſſa odluchenya: nebi vre govorili kak govorite, nebudem pervi koibiſze ſzvadil; vſze-kak terſziliſze budem, daſze zderſim zla, koje vchinilſzem, ſza-mò dabi lyudi preſztali mene bantuvati; kvare zavdavati, me-ne pſſaniti; nebi znovich govorim, nebi tak govorili, nego bi

rekli:

rekli: naj bude vſze kaj dobra ima y láda ſzvét, dapache iſzto ſivlyenye, jeſzem pripravlyen, jeſzem gotov vſze raiſſi pogubiti, nego vech greſſiti. *Paratus ſum mori magis, quàm Dei leges prævaricari.* Ovak govorilbi, koi iſztinſzko posaluvanye bi imal, koi bi odurjaval zverhu vſzega zla greh, kak mora nyega odurjavati.

Hvalyen Bog reche nekoi zmed vaſz; ar vuprav chinim ono, kaj vi Prodekator vuchite. Vſzakikrat, kadaſze ſzpovedam, navadu imam rechi Szpovedniku; hochu rajſſi vumreti, kak Boga zbantuvati; zatho ſtimam da pravo poſaluvanye imam, y da dobre jeſzu Szpovedi moje. Ako ono kaj z-jezikom velliš Szpovedniku, z-ſzerdczem Bogu govoris, radujſze; ar uffanye mores imati, da poſaluvanye tvoje, je pravdeno y iſztinſzko; ali jakò boimſze, da ti takaj niſzi zmed oveh; koji iduchi k-Szpovedi ſteju, ali na pamet govore, molitvu kakvu posaluvanya, koju vu kniſicze kotere nahajaju, y ove molitve jeſzu kaki za priliku y nachin, kakſze mora zverſſiti iz ſzerdcza poſaluvanye, y tak zadovolyni jeſzu, da ſzamò z-vuſztmi réchi zgovore, y ſzebe veruju ſzkruſſene y posaluvané. Govorete, y z-vuſztmi kulike hochete, nachine posaluványa chinete; obechajte Szpovedniku ſztokrat, y reczete, da hochete rajſſi vumreti, kak Boga zbantuvati; vſza ova nikaj vam neháſzne, kada ſzerdcze vuſztam y jeziku neodgovarja; ar Bog ni obechal, daſze On puſztí vſzigdar najti; illiti ni obechal, vſzigdar povernuti pogublyenu miloschu, nego ſzamò kadaſze iz ſzerdcza proſzi, y iz ſzerdczà ische z-pravem poſaluvanyem, y kajanyem duſſe, onda dáje miloschu pogublyenu, y *ſzebe* puſztí najti. *Cùm quæſieris Dominum Deum tuum, invenies eum: ſi tamen totò corde quæſieris, & totâ tribulatione animæ tuæ.* Kada chujete Szpovednika pred odvezanyem pitati vaſz; jeliſze ſalujete za grehe proti Bogu vchinyene, y jeli obechujete *Nyega* vech nezbantuvati, nechiní on kak morebiti ſtimate, *jeden obicbaj y navadu*, nego ochitò nazvescha vam, od ſztrane Bosje, da on vaſz odvesuje od greha, y vaſz nazad vu miloschu Bosju po

Deut. 4. v. 29.

Sz.

Sz. Szpovedi posztavlya, szamò da isztinito je, kaj vellite; tojeszt, da iz szerdcza posaluvani y szkrussеni jeszte, zbog bantuvanya Boga, y iz szerdcza odluchili Nyega vech nezbantuvati: *Invenies eum, si tamen totó corde quæsieris, & totá tribulatione animæ tuæ*, drugach nit on nerazmeva, nit more odvezati vasz, nego pusztí vasz z-neszrechum velikum vassum, szusnye nevolyne vraga osztati.

Uffamsze reche jeden drugi, da niszem vu broju oneh, od kojeh Prodekator vi govorite; ar vszaki krat kadasze szpovedam, terszimsze kuliko naj vech morem, pravo za grehe moje vchiniti posaluvanye, y vidimsze v-szerdczu imati pravo odluchenye y obechanye, nigdar vu nye povernutisze: nistarmanye tho zverssiti obechanye veliku teskochu imam; ar *nekojeh* grehov od detinsztva navadu imam, nitsze morem saluvati, kuliko bi hotel, nit morem sztalnò obechati vu nye nepovernutisze, kak od drugeh imam obechanye. Sálmi je dasztesze krutò keszno iz ovoga szpomenuli; ar kajti doszta govorilszem, nimam visse vremena, nit morem obilnejssè povedati, kuliko bi bilo potrebno za odgovoriti vam: metentoga pazite; ar vam povem na kratkom, kaj vam zadoszta bude moglo biti, za navuk. Kadasze szpovedate, ali imate *szame grehe szmertne*, ali *szame mále*, ali pak imate *mále y szmertne grehe*: Ako imate szkup grehe szmertne y mále, morare prez dvojne posaluvatisze za vsze *szmertne*, y sztalno imati obechanye vu *nye* nepovernutisze; akopak vidivamsze, da za *mále grehe* nemorete posaluvatisze, netrápitesze; ar kakgoder dusnoszt nimate iz oveh szpovedatisze, tak nimate dusnoszt nit posaluvatisze. Ako imate *szame grehe jedine mále*, terszitesze, dasze konchemar za nekoje posalujete, ali pak szamò za *jednoga* takaj; ar nebuduch greh máli preprechka, nit protiven milosche, kak je *vszaki greh szmertni*, zatho koi ima szamò *nye*, ni dusen posaluvatisze za vsze, nego doszta je, dasze saluje za nekoje, y szpové nekoje, dapache y *jednoga szamoga*, dasze tak ovoga Sz. Sacramentuma Szpovedi,* zverssí odvezanye. Sztanovite lási, koje

*Materia sufficiens Sacr. Pœnitentiæ habetur

nava-

navadni jeszte nekoji chinjiti, y vi fenne tuliko krat nye chinite, kada vu poszudbeno ime szol, melyu, y drugo kaj davati blisnyemu szkrachujete, koi lahko iz poszudbenoga zpozabisze, niti rad povrácha; sztanovita nemertuchlyivoszt ne vendar velika vu pitvine; sztanovito nagnyenye na igru, tanecz, na kinchenye, vsza ova jeszu mali grehi, rádi kojeh nemoretesze isztinszkö saluvati, nit ova oduriti, nit znate kakbi iz nyh pobolysalisze, y vu nye nepovernulisze: rádi oveh, vellim vam vnogò netrápitesze, nitsze v-szerdczu burkajte; ar akoprem bi bilo vnogò hvalyeno y hasznovito za vassu dussu, za nye saluvatisze, nye oduriti, pokehdob y ova zadnich jeszu, z-kojemisze Bog bantuje; nistarmanye nisztе dusni tho zverssiti, y zatho morete prez posaluvanya za nye, za druge grehe male posaluvatisze ako nye imate; y akobi videlo vamsze, da nemorete, za nikakov mali greh imati pravo posaluvanye, koje vendar je potrebno za odvezanye ovoga Sacramentuma, salujtesze za grehe szmertne vre szpovedane, valujuch na Szpovedi, konchemar jednoga számoga, tho doszta bude za odvezanye y zverssenye ovoga Sacramentuma. Ako pak imate szame *grehe szmertne*, za ove, za ove vsze potrebno je *posaluvanye*, prez vszakoga znimanya, ove odurjavati y oduriti zverhu vszega zla, y obechati vu nye vech nepovernutisze. Ali oh kak boimsze! vellim.

Ali oh kak boimsze, da vu ovom pomenykanye nahajasze! salujesze koteri, da je v-szerditoszti blaznil, kájasze szkrussenò y obechuje tverdnò, nepovernutisze vech v-blaznoszt; ali nesalujesze, nekájasze tak, da je blisnyega krivichnò obterszil, kvarnoga vchinil, nit je pripraven vech nepovernutisze, y zdersatisze od prilik blisnyemu naskoditi. Salujesze koi drugi, da po lenoszti zamudil je Sz. Massu, y v-Szvetek poszluval, salujesze da je ogovarjal, y drugo zlo veliko vchinil; ali da ni zverssil povráchanye ludczkoga, ali da je kvar vchinil vu polyu, szétve, terszju blisnyemu; ali dasze zadersava vu nedosztojneh razgovoreh, y szpachlìveh; za ova nima isztinito posaluvanye, nit tverdno oh-

obechanye nepovernutiſze. Poſzluhnete dobro NN. y v-pamet primete, da akobi zmed ſzto grehov ſzmertneh, koje imate, za devetdeſzet poſaluvaliſze ſzkruſſenò, nye odurili y odurjavali, za jednoga pak ſzamò nebiſze posaluvali, y nyega odurjavali, zbog ovoga ſzamò jedinoga, vſzeh drugeh grehov devetdeſzet devet posaluvanye nebi valyalo, nit Szpoved; na ſzpodóbu y priliku onu, kak dabi jeden Bolvano-molecz potepital, zaterl y odgovorilſze, vſzem kipom Bolvanſzkem, y jednoga ſzamoga bi zaderſal, y nyemuſze klanyal; jedno iſzto bi bilo, kak dabi vſze zaderſal, y vſzem klanyalſze: ſzpodobnem nachinom, y ovde pripechaſze, tuliko je, ako oſztavite posaluvatiſze za jeden greh ſzmertni, kuliko daſze nebi poſaluvali za nijednoga. Vu jednom harczu pod zidi Varaſſa *Baſilee* vuchinyenom med *Helveti* y *Franczuzi*, preobladanye poleg Franczuzov je oſztalo, z-razumnoſztjum, y odregyenyem viteskoga Vogye *Broccardus* zvanoga. Ov vogya kada bibil, za preobladanyem po one Ravnicze ſirokoga polya, oholno vnoſinu vumorjeneh, porásaneh, potucheneh pregledaval, podignulſze je nekoi vojak, med mertvemi leséchi na pol ſiv, y prijel kamen, y nyega z-vſzum mochjum nyemu v-glavu hitil, y tak vogya mertev iz konya je opal. Oh neſzrecha vredna plachal kaj haſznilo je ovomu neſzrechnomu Vogye, da tulike potukel bibil nepriatele? nikaj zevſzema. Tuliko nyemu je skodilo, da ſzamò jednoga ſivoga vojaka nepriatelſzkoga oſztavil je, kuliko da nebi bil nijednoga vumoril. Ovo je jedna vnogò prikladna pelda neſzreche, kojaſze pripecha onomu, (ah v-pamet primete NN! kaj govorim) koi neſalujeſze, y neodurjava jednakò vſze ſzvoje ſzmertne grehe. Akonevolyni oſztavlja ſzamo jednoga, za kojega nesalujeſze, nekajaſze, y koga neodurjava, ov ſzam ſzamehni greh zatíra, y nehaſznovito chini vſze drugo za grehe vchinyeno posaluvanye, y nyega nevolynoga puſzti mertvoga vu duſſe, tojeſzt prez milosche Bosje; ar nyemu, y vſzakomu greſſniku iſzto y jedno je, neposaluvatiſze, y neoduriti jednoga ſzamoga greha ſzmertnoga, kakti za nijednoga

posa-

posaluvatiſze y nijednoga oduriti. Hochu vam zadnich dati jeden ſzpomenek nai haſznoviteiſſi, y je ov: kada hochete ſzpovedatiſze; nebudete zadovolyni z-zmeſſanem, y kak kak vchinyenem za vaſſe grehe posaluvanyem, nit zadovolynò ſtimajte rechi ſzamò: *da obechujete Boga vech nezbantuvati: vech negreſſiti: da ſalujeteſze za vaſſe grehe, daſzte z-nyimi Boga zbantuvali*: ar ovo posaluvanye, ovo obechanye zmeſſano y razperſſeno tak rechem je; nego posalujteſze za vſzaki poſzeb greh; y obechajte vſzaki poſzeb greh oduriti, nyega oſztaviti, nit ovoga nit onoga vech chiniti; navlaſztito pak onoga, v-kojem zakorenyeni jeſzte, y nyemu navadni; onoga, rádi kojega vaſz dichiti y hvaliti od drugeh viditiſze; y onoga zverhu vſzeh y naj bolye, kojega doſzada nigdar niſzte terſziliſze habati y chuvati, y ov je *blisnya prilika* greha, koju béſali niſzte, kakti jeſzu: oni pajdaſſi, one lyublyenoſzti, ona druſtva, ona zhodiſcha, one kerchme, one igre, kade kuliko krát nahajáteſze, vſzigdár ſzkoro Boga z-ſzmertnem grehom bantujete; ar zbog pomenykanya pravoga posaluvanya, y tverdnoga obechanya zverhu oveh grehov, y zverhu oveh prilik greſſenya, biva da navadnem nachinom Szpovedi akoprem guſcheiſſe, hman vchinyene jeſzu, zbog kojeh, kak nazveſcheno je Sz. *Thereſie* vekſſa ſztrán Kerſchenikov, v-pekel prepada. Za potvergyenye ove iſztine, chujte Peldu.

Vumerl bil je nekoteri *Rufus* z-pridovkom zvan, Sz. *Cyrilluſſa* ſzeſztrich; y preminul, kak v-obchinſzkem nachinom vumiraju Kerschenikí, z-Szvetemi Sacramentumi, y poleg imajuchi Redovnike. Kadabi *Cyrillus* Sz. vu molitvi bil, y Boga zasgano proſzil, dabi nyemu nazveſztil ſztalis lyublyenoga ſzeſztricha ſzvoga, zagledalga je, ali jaj! kak v-ſztraſſne ſzpodobe! videl nyega z-lanczi goruchega zeleza zvezanoga, iz vuſzt, y noſza iſzkre y goruchi plamen ſzijati, y v-dvojnoſzti vekivechnu neſzrechu ſzvoju plakati. Preſztraſſen Szveti ov, na ovo ſztrahovito vigyenye, ſelyel znati zrok, tak velike neſzreche; y razmel, da od Boga *Rufus* naveke v-pekel odſzugyen bi bil, Epilogus

Marulus 426. kajti nisze posaluval bil, nit szpovedal, da guschejsse bilbi nayaden igrati na karte.

Oh sztrahovita pravicza Boga! zbog igre na karte, odszugyavaš adda v-pekel? tak je NN, kajti akoprem igrati na karte ni vu szebi greh szmertni, navadno je vendar y pripéchasze, da je prilika greha szmertnoga, kak isztinszko bila je pri ovom neszrechnomu, koi zbog neszrechne igre je morebiti visseкrat, ali prodechtvo osztavil, ali vnogò raszerdil Roditele y Rodbinu szvoju, ali druge od poszlussanya guschejssega Réchi Bosje, od pokornoszti nyihoveh Roditelov, buduch szkupa Paidassi y-isztom grehu odvernul, ali podignul karke, halabuke, blaznoszti, z-rechjum vchinil je, ali jednoga greha zmed oneh, ali druge, rádi chessa, igra kakti blisnya prilika nyemu bibila gressna; y tak kajti nebisze bil vu szvojeh szpovedih iz igre ove, y prilike gressne posaluval, y obechal nyu osztaviti; osztale jeszu vszigdar nyegve szpovedi nehaszno vite, y Bogu nepovolyne, y zatho pravichnò zaszlusil, y vreden bil v-pekel odszuditisze. NN. iz ove sztrassne pelde bi morali zadnich razmeti, da za vuchiniti jednu dobru szpoved, ni doszta posaluvanye vchiniti, y posaluvatisze za vsze grehe vchinyene, y obechati vech vu nye nepovernutisze, nego potrebno takaj je posaluvatisze, y kajatisze, dasze niszu besale, y ogibale blisnye greha prilike, y potrebnò odluchiti sztalnó nye osztaviti. Amen.

NEDELYA DVANAJSZTA PO TROJAKEH.

Diliges Dominum DEum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua Luc. 10.

Od Lyubavi dusne Bogu.

Exordium. Zapoved nit vugodneissu, nit leseissu mogel je nam dati Bog On, koi vu szebi je iszta Dobrota, kak lyubiti Nyega; y ven-

vendar ni zapovedi, koju vekſſa ſztran lyudih nebi ſzudila, oſtreiſſu, y teseiſſu od ove. Morati lyubiti Boga iz vſze pameti, iz vſzega ſzerdcza, iz vſze jakoſzti, gdo nevidi, govore lyubiteli tella, imetka, y ſzvéta, da je jeden terh, y jarem, koga mi y naſſa mlahavocha, noſziti nemore; ar potrebuje ova zapoved, da vſzevdilno naſztajanye, miſslyenye, hotenye, chinyenye, ravnaſze proti Bogu, y daſze odtujenye, y zaverſényе tak zverſſeno, od vſzeh zevſzema ſztvarih vchiní, da na nye nit malò miſzliſze, nit kakvo pohlepenye nederſiſze? koi ima druſinu, koi ima terſtvo, koi ima imetek, kak mogelbi ſiveti prez lyubavi priloſenya k-ovem; koja vſza on ſzam ravnati, za koja vſza on ſzam ſzkerbeti, poſzluvati, paziti v-hiſe, na polyu, y vſzigder mora. Szvetczi ljubiliſzu Boga iſztina je iz vſzega razuma, iz vſzega ſzerdcza, iz vſze jakoſzti y mochi ſzvoje, ali biliſzu Szvetczi; kak pak moguche je, dabi mi nevolyni greſſniki tho chinili, kajſzu negda Szvetczi? ovak govore vſzi oni, koji nepoznaju drugo dobro, nego ono koje vide, koje vſivaju, y kuſſaju na zemlye, y hman razmevaju moch y jakoſzt zapovedi, tak lehke, y ſzladke.

Priſztupite ſzim adda vi, ar hochu vam ochiveſztò napervò dati, y vaſz vputiti od lyubavi, koju niſzte jos razmeli, niti kada zverſſuvali; nit bude moguche, da, poklamkam mene razmeli y chuli budete, nebi odſztupili od vaſſega vkanlyvoga miſslyenya, koje doſzada imali jeſzte, od tak ſzladke y vugodne zapovedi lyubavi Boga. Na chetiri ſztrane razdelim govorenye moje; *V-Pervi ſztrane* povem, kakva je lyubav, koju Bog od naſz potrebuje; *V-Druge* razloſiti hochu vſze zroke, zbog kojeh Bog lyubitiſze mora, y k-tomu pridam zrok, koi zverſſenu ovu lyubav chiní; *Vu trejte ſztrane* povem dusnoſzt, koja vſze na lyubav ovu vese, y kakti primarja; povem takaj *Vreme*, vu kojem Bog lyubitiſze mora, y *nachin*, z-kojem zverſſitiſze more ova zverſſena lyubav: *Vu cheterte y zadnye ſztrani* navchim vaſz naredbe, z-kojemi lahkò lyubav ovu zverſſuvali budete. Y akoprem gluboko bibilo govorenye ovo vu ſzebi, terſziliſze vendar Propoſit. quadrifar

dar

dar budem ochiveszto y odperto nye razlositi, prez gusztenya vassega y uffamsze, da vpucheni budete. Proszim poszluh y pochinyam.

Confirmatio. Da nebudete vech veruvali y stimali, da ovu zapoved, *Boga lyubiti*, malo menye kak nemoguche je zverssiti y obdersavati, hochu vasz vputiti, y vam raztolnachiti Réchi, koje dobro nerazmete, Zapovedi od Boga nazveschene. *Diliges Dominum DEum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex omnibus viribus tuis, ex omni mente tua.* Lyubi Goszpona Boga tvoga, zevszega szerdcza tvoga, zevsze dusse tvoje, zevsze jakoszti tvoje, zevsze pameti tvoje. Vi sztrassitesze nad tak chversztom nazveschenyu zapovedi ove; kajti stimate, da vszigdar miszliti, y vszigdar k-Bogu miszel imati morate, da vszigdar hotenye vasse proti Bogu, ali gorucha selya hlepeti vu chinih vasseh mora. Nerazmevajusze tak Réchi, ove zapovedi, nit ni ova vassa dusnoszt, koju Bog bi zapovedal, akoprem gledech na neizrecheno Boga nassega Velichansztvo, prez dvojne bilabi naj pravichnejssa y naj dosztojneissa. Razmevanye zapovedi ove tak imasze, y dusnoszt, koja nam nazveschasze, je ova; da *lyubimo Boga visse kak vsze druge sztvori*: odkuda Bog z-ovum Zapovedjum, neche da drugo razmemo, nego da hoche pervo meszto v-szerdczu nassem imati; y zadovolyen je, da druga sztvorjenya lyubimo, y dobra szvéta ovoga, ali z-razlogom, ne pak prez razloga, tojeszt, da ova vsza menye lyubemo kak Nyega, y zatho govori, da nevreden je nyegove milosche, ne on koi lyubi Otcza, Mater, nego koi visse nye lyubi, kak Nyega. *Qui amat Patrem & Matrem suam plus quàm me, non est me dignus.* Jeli vidi vamsze NN. ova zapoved teska, ova dusnoszt ostra? dabi Czeszar selyen lyubavi vasse, proszil y zapovedal, da nyega bolye lyubite, nego on prah, nego ono blato, po kojem hodite; bili morebiti rekli, da od vasz vnogo proszi? bili rekli, da ova prossnya, ova zapoved teska je? vi zaiszto oszupnyeni na takve prekorednoszt dobrote, ali nebi veruvali, da z-isztine govori, proszi, y zapoveda; ali rekli bi, da prevech

Luc. ibid. v. 27.

Math. 10

vech

vech ponizujesze, tak malò proszech, y tak v-velike preczembe lyubav, vasz nevolyneh proti szebe imajuch. Ah dobrota neizreechena! ô Bose vekivechni! nad tvojum jedinum, y preokorednum lyubavjum vendar mi jos nechudimosze! vsza zaisztò sztvorjenja, y vsza szvéta ovoga dobra, naproti tvojemu velichanſztvu, y zmosnoszti neizrechene, jeszu priprosztejsſa neg je prah y blato, gledech na velichanſztvoy zmosnoszt, vszakoga najvekſſega Kralya szvéta ovoga; y niſtarmanye kajti vu nasz nevolyne zalyublyen, proszis y zapovedas, da tebe viſſe od sztvorjenyih drugih lyubemo; da tebe lyubemo zverhu vszeh dobrih, y sztvarih szvéta ovoga; tak daleko je od nasz, da zachudeni y oszupnyeni nad ovum lyubavjum, bi rekli; da prevech tebe ponizujes, proszech tak malò; y da vu velike preczembe y preſtimanyu imas lyubav, nevolyneh nasz greſſnikov proti tebe, nevredneh da nasz gledis, nego k-tomu dapache vnogò y jakò teska vidinamsze tha proſſnya, prevech oſtra y tverda tha zapoved! ali osztavemo ova zdihavanya, akoprem naj prikladnejſſa.

Lyubav adda, koju Bog proszi y zapoveda, je jedna lyubav vekſſa od vszake druge sztvari, koja na szvétu ovom lyubitisze more. Lyubemo szlobodno Roditele, lyubemo Priatele, lyubemo naſſe zemlye, marhu, pohiſtvo, imetek: Ali viſſe od oveh, y vszakoga drugoga dugovanya lyubemo Boga, y z-tem nachinom, y tak lyubech Boga, budemo nyega lyubili, kak od nasz lyubitisze, y lyublyen hoche biti. Ali vendar reche koteri, znasze y verujesze, da Bog hoche biti szam Goszpon szerdcza naſſega. Iſztina je, ali ovo neprepréchuje lyubav proti sztvorjenyu; szamò da lyubav proti sztvorjenyu bude podlosna Bogu, y razlosna; buduch iſztinito govorenye Mudro-znanczev, da kade jeszu vnoga dugovanya, y ako vsza na jedno czilyaju, onde morasze rechi, da je jedno, ne vech dugovany. *Ubi est unum propter aliud, ibi est unum tantùm.* Vu jednem Kralyevsztvu, kakti Franczuszkem y Spanyolszkem jeszu vnogi Herczegi, Vogye, Baroni, y velikaſſi, kojiszu ladavczi vnogeh gradóv, varaſſev; koji zapovedaju Puku; Voj- Apud D. Th. 1.2. q 15. art. 4.

szke

szke oborusuju; y vendar z-isztinum vellisze, da szam Kraly je Goszpon y ládavecz vszega Kralyevsztva: zrok je, kajti vsza ova Goszpoda podlosna jeszu Kralyu; vszi vu vremenu vojszke dusni jeszu braniti Kralya, y korunu nyegovu, y pripravni vsze kaj imaju, ládaju alduvati, dapache iszto sivlyenye za obranyenye szvoga Kralya dati: szpodobnem nachinom, akoprem vu nassem szerdczu sztanuje lyubav proti Roditelom, priatelom, proti *Dobru* szvéta ovoga, vendar kada vsze ove lyubavi podlosne jeszu zapovedam Bosjem, kada vu vremenu vojszke, ali od vraga, ali szvéta, ali pak od nasseh hman pohlepenyih podignyene; vsze szebe aldaju na obranyenye milosche Bosje, osztavlyajuch vszu zadovolyschinu, vszaki vremeniti dobichek, vszaku telovnu naszladnoszt, da obchuvasze miloscha Bosja, moresze rechi z-isztinum, da Bog szam je vu nasz Goszpon vszega szerdcza.

Szada pitam vasz: kaj nahajate teskoga vu ove zapovedi? ono kaj nahajamo teskoga vu zapovedi ove, chujem odgovarjate je, da akoprem, zpoznavamo naj vrednejsse y naj pravichnejsse, da Bog lyubitisze mora zverhu vszeh sztvarih, y akoprem bi hoteli, y morali tak nyega lyubiti; nistarmanye nemoremo, ar z-vszem nassem terszenyem, koje chinimo, nigdar nemoremo vu nasz chutiti proti Bogu jednu takvu lyubav, nit takaj jednaku, jos menye vekssu, kak je ona, koju chuti jeden Otecz, jedna Matti proti szinu; kak je ona, koju ima tovarus proti senne, ali zaruchnicze szvoje; kak je ona, koju chutimo mi priproszti musi, proti nasse marhe, proti nassem zemlyam. Polahko, polahko, kajti lyubav, koju Bog proszi y zapoveda, ni takva, illiti takve fele, kakva je navadnem nachinom proti sztvorjenyu, y *Dobram* zemelyszkem, nego je druge fele y zverssenejssa, plemeniteissa, y vszem moguchna; ar Bog neproszi nasz, nit zapoveda, niti proszíti y zapovedati more ona, koja *nemoguchna* bi bila. Y da ovo ochitejssé razmete, znati morate, da dvoje verszti je lyubav; tojeszt, jedna lyubav (a) *chutlyiva* illiti chutenya, druga (b) *vrednoszti, preczenyenya*, illiti pre-

(a) amor sensitivus. (b) amor appretiativus.

prestimanya. Lyubav *chutlyiva* illiti lyubav *chutenya*: je nagnyenye y dobrovolynoszt ona, koja nasz chiní miszliti, govoriti z-povolynosztjum, y z-chutlyivosztjum od sztvári, koja lyubisze: je ona mehkocha szerdcza, koja nasz chiní zdihávati, plákati, y veszelitisze, zbog zla ali kakvoga dobra prissesztnoga, ali szadassnyega, Onoga koga lyubimo. Lyubav *preczenyenya* illiti *prestimanya* je ona; koju vu nasz nechutimo z-takvum chutlyivosztjum, y nagnyenyem proti onomu koga lyubimo, nego prestimanye imamo proti onomu, koga lyubimo, vekse, nego proti nijedne druge sztvári, y zebiramo rajssi podneszti kvár kakvoga goder dobra, kak nyega, koga lyubimo, pogubiti. Vigymo jednu y drugu lyubav vu prilike.

Kadabi bil on viteski y veliko-szerdchen, *Alphonsus Perez Gusman* zvan, varass imenuvan *Dariffa* od Harapov obszegyen branil; szin nyegov, neszpametnò iziduchi iz varassa, vlovlyen bil je. Veszeli nepriateli nad ovem dobichkom, veszelò popevali y raduvalisze jeszu; y pelyavssi szina na lanczu okolo zidov varassa, Otczu *Alphonsussu* govorili: da ako hoche sivoga y prosztoga szina imati, naj nym v-ruke preda varass; ar drugach lyublyeni szin nyegov, nemilosztivnò vumorjen y zkonchan bude. Na ovo tusno nazveschenye, kaj stimate, z-szobum je dokonchal veliko-szerdchen vitez *Alphonsus*: lyubil je szina y selye nyega od szmerti oszloboditi: lyubil je Kralya, y hotel nyemu vernoszt sztalnu szkazati: lyubav proti szinu morala je szerdcze *Alphonsussa*, *z-chutlyivosztjum otchinszkum* raztusiti; ar pred ochi posztavlyala je nyemu, lyublyenoga szina szvoga pleme nite zverssenoszti; gluboka zdihavanya; szuze, plach, y prosnye; z-kojemi proszil je szebi pomoch; y tak morala je predvojne zbuditi v-szerdczu raztusenye, turobnoszt, y nyega genuti na odluchenye pomiluvanya, y miloszerdnoszt proti nyemu. Lyubav pako proti Kralyu szvomu szuprotivnem nachinom, ni morala z-takvum *chutlyivosztjum* szerdcze nyegvo raztusiti, nego zvelikemi drugemi zrokmi, y z-chíni viteske szerdchenoszti szvoje; nye prebijati y prehajati; ar pred ochi posztavlyala je,

laje,

ha je, da dusnoszt dobroga y viteskoga vojnika z-szobum donassa, v-vszakoj pogibeli, y v-vszakem zgubichku braniti korunu y ladanye Kralya: napervo davala preczembu y vrednoszt, koja doszto iſze milosche Kralya tak velikoga, lyublyenoga y dobrovolynoga, komu obechal je vu obranyenyu varassa vernoszt; y ova razmisslyavanya morala jeszu nyega genuti na odluchenye, vekivechne do szmerti proti Kralyu vernoszti, y sztalnoszti, tak da bráni y obchuva varas *Tariſſu* Kralyu szvomu, zamétajuch ne menye nepriatelszke groznye, kak v-szerdczu imajuch lyubav proti szinu. Nepreobladani adda *Alphonſus* nesztrassivssiſze, na sztrahovito ovo nazveschenye, odluchil y odgovoril je; *Nedaj Bose, dabi ja vu vernoſzti pomenykal Kralyu momu, da obchuvam ſzina moga; najſze zkoncha, naj pogine on ſzlobodno; ali varas najſze brani tja do prelejanya kervi.* Ovo zgovorivssi, iztergnul gol Palass, hitil nyega iz zida med nepriatele: *Nut Pallos rekel, z-kojem ako nimas ó nepriatel! tvojega, búdes mogel zverſſiti, kaj nakanil jeſzi: prepuſztim da nebudem Otecz; ali nigdar neprepuſztim, da nebudem veren Kralyu momu:* Zatem obernulſze k-szoldatom szvojem, nazveſztil nyim nova odregyenya, sztráſe premenil, ſtuke nabil, y vsza meſzta varassa, nemárajuch groznye nepriatela; koji nazochi nyegve szina vumorili jeſzu, potverdil, objáchil, obsanczal, nit nyega ni predal.

Vu ovom pripechenyu NN. videli jeſzte dve lyubavi, tojeſzt, lyubav proti szinu, y lyubav proti Kralyu: szada pitam vaſz, koja lyubav, zmed oveh dveh vekſſa moraſze rechi? vekſſa prez dvojne, odgovarjate moraſze rechi, da je bila proti Kralyu. Ali kak tho more biti iſztina, ako lyubav proti Kralyu ni raztuſila ſzerdcze *Alphonſuſſa*, nit ſaloſzt dodala, y na pomiluvanye nyega genula, kak je lyubav proti ſzinu? nikaj zatho odgovarjate; ar velikocha lyubavi ove, nemoraſze ſzuditi iz *chutlyivoſzti*, y *mehkoche* ſzerdcza, nego iz *preczenyanya* illiti *preſtimanya* vekſſega, koje pokazal je proti Kralyu vekſſe, kak proti ſzinu: moraſze ſzuditi y meriti od odluchénya, da najmre rajſſi pogubí ſzina, akoprem lyublyenoga, nego dabi pogubil

z-preda-

z-predanyem varafsa, miloschu szvoga Kralya. Kruto razumnò szudili y rekli jeszte. Szada znajte, da lyubav, koju Bog od nasz proszi, mora biti ove fele, kojuszte razumnò szudili veksfu, y ova lyubav zovèsze lyubav *preczenyenya, amor appreciativus*; kajti zadersavasze vu jednom razbornom preftimanyu, koje imamo proti milosche y priatelsztvu Boga, veksfem od vszakoteroga drugoga sztvorjenya; y ovo preftimanye sztoi vu jednem zverssenom odluchenyu, da obchuvamo miloschu y priatelsztvo Boga, z-kvarom y z-gubichkom kakvoga goder dobra szvéta ovoga. Vreden je Bog NN. da nyega lyubimo, takaj z-lyubavjum *chutlyivoszti*, po koje chutimo vu nasz mehkochu onu szerdcza, y nagnyenya pohlepenye, kak gore povedal jeszem; ali kajti ova lyubav takva bi bila, koja nevíszi od nasse volye, nit nyé podlosna je; kajti ova lyubav, koju akoprem vnogi, navlasztitò pak Szvetczi imali jeszu, vszem moguchna nebi bila; y kajti Bog zadovolyen bi bil, da nyega lyubimo z-szamum jedinum lyubavjum *preczenyenya* illiti *preftimanya*, y lyubav ova vszem moguchna bi bila, y k-tomu zverssenejsfa y plemenitejsfa, kak lyubav *chutlyivoszti*, zatho On z-ovum szamò, kakti vszem nam moguchnum, dasze lyubi, hoche imati y nam zapoveda.

Szada poklamkam vam povedal jeszem, kakva je lyubav, koju Bog hoche od nasz imati, hochu vam raztolnachiti zroke, iz kojeh lyubav ova mora dohajati, pokehdob lyubav ova ni lyubav szlepa, kak je ona, koja dohagya iz nagnyenya y naturalszke pohlepnoszti, nego je razborna y volyna, potrebno je rechi, da zroke ima pravdene y velike, od kojeh dohagya. Vnogi zroki jeszu, od kojeh more ova lyubav dohajati; y *pervich* more dohajati od *sztraha kaftig*, z-kojemi Bog grozisze szvojem nepriatelom na ovom y drugom szvétu. Y zatho ako koteri vu prilike neszreche kakve, poszta vemo betega, ali protivnoszti hman zraka, kuge márhe; ali chujuch oftri y sztrassni szud Bosji, koi vszem nasztáje po szmerti, y na konczu szvéta; ali pak chujuch oftrochu múk, koje pripravlyene jeszu nepriatelom

Secunda pars.

telom Bosjem vu peklu; szpovesze, y greh osztávi z-obechanyem, y zversenem odluchenyem pogubiti, kakvogoder dobro szvéta rajssi, kak pogubiti miloschu y priatelsztvo Boga; ov zverhu vszeh sztvárih lyubi Boga, y lyubi nyega iz razbornoga y pravdenoga zroka; ar razbornò y pravdenò je bojatisze vremeniteh, y vnogò bolye vekivechneh kastig Boga, y rádi toga zroka szebe zdersati vu nyegvem priatelsztvu y milosche. *Drugoch* more dohajati ova lyubav od *uffanya zadobiti na ovom*, ali na drugom szvétu pláchu obechanu, y ov takaj zrok je pravdeni; odkuda ako koteri, kajti uffasze od Boga szrechu vu imetku, terstvu y szvojeh poszlih zadobiti, y zverhu vszega ovoga, pláchu vekivechnu prijeti; zverssenò obécha, odluchi, y dokoncha z-vszakem nachinom zdersatisze vu milosche y priatelsztvu nyegvem, ov takaj Boga zverhu vszeh sztvarih lyubi. *Trejtich* more dohajati ova lyubav iz zroka, *dárovy miloschih vnogeh prijeteh*, y ov zrok je pravdeni, y vnogò razborni; odkuda, ako koteri gledech na dáre, y dobra, koja od Boga prijemlye y prijel je, sztalnò odluchi, dokoncha priatel Bosji biti, y szebe vu nyegve preszvete milosche vszekak zdersati; ov takaj zverhu vszeh sztvarih Boga lyubi. *Cheterttich* more dohajati ova lyubav iz zroka, *nezgovorne vrednoszti*, koju Bog zverhu vszeh sztvárih ima, rádi neizrechene dobrote szvoje, da vreden je lyubitisze, y ov zrok je naj *pravdenejssi*; odkuda koi gledech na dobrotu neizrechenu, zbog koje neizrechenò *Bog Nass vu szebi* lyublyen je, zverssenò y isztinszkò odluchi, dokoncha, nyegvu miloschu imati, y vu priatelsztvu nyegvem zdersatisze, akoprem z-gubichkom vszeh szvéta dobrih, ov takaj zverhu vszeh sztvárih Boga lyubi. Ovi jeszu zroki vszi razborni y pravdeni, zbog kojeh Bog moresze lyubiti, zverhu vszeh sztvárih, z-lyubavjum *prestimanya y preczenyenya*, koje vam jeszem raztolnachil: zmed vszeh vendar bolyssi, dapache *jedini* kakti zverssenejssi je, koi y zverssenejssu lyubav chiní, zrok cheterti. Ar.

Isztina je, da tak, koi lyubi Boga zbog ovoga *chetertoga* zroka

zroka, kak, koi lyubi zbog rechench gore *treb peruch*, on lyubi iz vszega szerdcza Boga, ar prepolsztavlya nyegvu miloschu, y priatelsztvo vszem szvéta sztvárim; ali vendar nelyubi nyega zverssenò, nit z-lyubavjum krepolszti *Bogo-szlovne*, * nego szamò on, koi nyega lyubi iz zroka nyegve *neizrechene dobrote*; y zakaj? odgovor chujte iz odgovora *Alexandra Maczedonszkoga*. Imal je ov Kraly *Alexander*, dva vnogò zauffana priatela *Ephestiona*, y *Craterussa*, obodva biliszu od Kralya lyublyeni, y Kraly od nyih lyublyen videlsze je; ali da pokase Kraly razluku lyubavi oveh dveh priatelov, nekoteri dan od oveh dveh on govorech, rekel je. *Craterus amat Regem, Ephestion Alexandrum*. Hoche rechi: *Craterus* lyubi mene, kajti nyemu haszní, dame lyubi, *Ephestion* takaj lyubi mene, kajti meni dobro hoche: *Craterus* lyubi szvoju haszen, szvoj napredek; *Ephestion* lyubi moju vrednoszt: pervi hoche szebi dobro, y szvoju haszen; drugi hoche meni dobro, y moju haszen: on je priatel, ali zbog szebe; ov je priatel, ali ni zbog szebe, y zatho pravdeni priatel. Nut ovde vidite zrok, rádi koga szama lyubav Boga Ona, z-kojumsze Bog lyubi, zbog szvoje *neizrechene vrednoszti*, tojeszt: nezgovorne vu szebi dobrote, je lyubav krepolszti Bogo-szlovne y zverssene. Koi lyubi Boga zbog sztraha nyegveh kaštig lyubi nyega, * kakti szluga Goszpona, koga lyubi, kajti nyega bolsze; y ova lyubav szpodobna je k-lyubavi szusnya, koi na tuliko hoche zadersavatisze vu milosche szvoga Goszpona, na kuliko bolsze kaštige y bijenya. Koi lyubi Boga zbog uffanya dára y pláche, on takaj lyubi Boga, z-lyubavjum szebi napredlyivum, * z-lyubavjum pohlepnoszti, koja gledi haszen szvoju. Koi lyubi Boga zbog dárov, koje prijel je y prijemlye, on takaj lyubi Boga z-lyubavjum; ali z-lyubavjum * koja ni prez pohlepnoszti hasznovite; ar lyubav Boga, kajti je nyemu hasznovit, nelyubi pak kajti je *verden lyubavi* y *dober vu szebi*: ali koi lyubi Boga, kajti zbog nezgovorne szvoje dobrote vreden je lyubitisze, ov isztinitò Boga lyubi, ar negledí nasze, y na haszen szvoju; lyubi kak pravi y isztin-

Amore amicitiæ sive amore Thelog.

Cel. Rodig. l. 23. antiq. lect c. 4. in fin.

amore servili.

amore concupiscentiæ.

interessatò amore.

isztinszki priatel, buduch isztinitò, kak velli Sz. *Auguſtin*, da pravi priatel nemora lyubiti priatela, gledech na haszen szvoju, nego szamò zbog jedine vrednoszti nyegve: *Amicus gratis amandus eſt propter ſe, non propter aliud.* Odkuda z-zrokom izhitava Mudro-znanecz, iz broja y knige praveh Priatelov onoga, koi lyubi igrassa, kajti je igras, y koi lyubi Vrachitela, kajti je vrachitel: *Erit Amicus amico, non quia muſicus, vel medicus.* Ar koi lyubi Igrassa, kajti je Igras, nyega lyubi zbog naszladnoszti: y koi lyubi Vrachitela, kajti je Vrachitel, nyega lyubi zbog zdravja, koje seli po nyem dobiti.

S. Aug. lib. Hom. 38.
Ariſtot. l. 7. moral c. 4.

Poklamkam ova znate, selite kak ja szudim, takaj znati, jeli iz vszeh oveh szkup zrokov recheneh, dusni jeszte Boga lyubiti; vam odgovarjam, da niszte dusni; ar ali lyubimo Boga iz jednoga zroka, ali pak iz vszeh szkupa zrokov, Bog zadovolyen je, szamò da Nyega lyubimo. Ovo vendar potrebno je, da vszi znaju, da akoprem moremo lyubiti Boga iz jednoga jedinoga kakov budi zroka, nistarmanye poleg zapovedi lyubavi Bosje, lyubiti nyega, kada y kada *z-zverssenum lyubavjum* dusni jeszmo; tojeszt z-lyubavjum (drugoch povedam, da dobro razmete) ne takvum, kojabi bila zarad nasz, ali nasse hasznì; illiti zbog sztraha kastig, zbog uffanya pláche vekivechne, zbog dárov y miloschih prijeteh, nego jedino zbog *nyegve vrednoszti*, y zbog nyegve *nezgovorne dobrote, z-kojum vu szebi je naj bolſſi, y naj lyublyeneiſſi*; y zatho z-szmertnem grehom gresé (ako *neznanoszt negreſſna* (a) nye neizpricha) vszi oni, koji kada y kada neobrachajusze k-Bogu z-lyubavjum ovum, tojeszt, lyubech Boga, *rádi nyegve nezgovorne dobrote.*

Tertia pars.

Videsze meni ovde vnogi zmed vasz zmessani, y kakti presztrasseni; nekoji kajti nebibili tho nigdar chuli; nekoji pak kajti ovu dusnoszt y zapoved, Boga lyubiti za vnogo dersali nebibili; zatho dobrò pazete, da vpucheni budete. Je adda vszaki prez dvoine kakszem rekel, pod szmertni greh dusen negda y negda zverssiti chín lyubavi zverssene, illiti *zverſſenò Boga lyubiti*; ali kak, y v-koje vreme tha chín zverssiti y vchinitisze mora? kuli-

(a) Ignorantia invincibilis.

ko

Ko dosztoisze vremena vam vellim *pervich*, da vszi, kak berse v-pervom hipu detinsztva dobivamo razum; y na konczu sivlyenya nassega, illiti szmertne vure dusni jeszmo *zverssseno* Boga lyubiti; y tho zatho, kajti vszaki chlovek morasze z-pametjum y z-szerdczem Bogu obernuti, da Nyega zpozna y Nyega lyubi kakti szvojega pochetka, y zadnyega koncza; y navlasztito onda, kada pochne dusnoszt imati nyemu szlusiti, y nyega lyubiti, y tho biva na pochetku razuma; y onda kada z-nym selisze zjedinati, y tho biva na konczu sivlyenya. *Drugoch* vellim vam, da zvun oveh dveh vremén, tojeszt na pochetku razuma, y konczu sivlyenya, dusni jeszmo takaj *visssekrat* chín lyubavi proti Bogu zverssiti, y nyega vu sivlyenyu nasssem lyubiti; y akoprem nemoresze ochitò raztolnachiti, kulikokrat vu sivlyenyu tho chinitisze mora, isztinitò vendar je, da thi *retki* chíni lyubavi proti Bogu nemoraju biti; y zatho koibi letta y letta zamudil, chín lyubavi proti Bogu chiniti, z-szmertnom grehom bi vgressil. Y ako selite znati, kaj ja stimam, y od toga szudim, vellim vam, da vszakoteri moralbi vszaku Nedelyu tha *chin lyubavi Boga* zverssiti, pokehdob vuche vnogi *prestimani* (a) Navuchiteli, da vszaki szvetek chin lyubavi ove proti Bogu, vszi dusni jeszmo vchiniti.

Tho recheno je, kuliko dosztojsze *vremena*, kuliko pak dosztoisze *nachinov*, z-kojemi, y kak zverssitisze mora chin ov zverssene proti Bogu lyubavi, vellim da nemorasze z-rechjum, nego z-szerdczem zverssiti; ar chin ov sztoi vu zverssenom onem odluchenyu, kakszem vech povedal, po kojem chlovek vszekak odluchuje, szebi zadersati milosςhu y priatelsztvo Boga, y tho ne zbog sztraha kastig, ne zbog uffanya vekivechne pláche, nit zbog szpominyanya prijeteh dárov y miloschih, nego *jedino*, ali konchemar *oszebujnò*, zbog *nezgovorne vrednoszti*, koju Bog vu szebi ima, da vreden je lyubitisze, prestimavatisze, y vszem sztvarim, y vszem dobrim szvéta ovoga preposztaviti. Y tak kadagoder mi genyeni jeszmo, ne zbog sztraha kastig, y zbog haszni nasse, nego *jedinò*, ali konchemar *oszebuj-*

(a) graves Doct.

nò

no zbog nezgovorne Boga lyubavi y dobrote, da nyega vszem dobram y sztvarim szvéta ovoga prepoſztavlyamo, hotech rajſſi kakvogoder dobro y sztvar, akoprem nam dragu y lyublyenu, nego miloſchu y priatelſztvo nyegvo pogubiti, onda chinimo *chin zverſſene krepoſzti Bogo-ſzlovne*, illiti zverſſen chin lyubavi proti Bogu. Nit pripetcze rekelſzem, pazite dobrò, kada goder genyeni jeſzmo *jedino*, ali konchemar *oſzebujnò* zbog nezgovorne Boga *lyubavi y dobrote*, nego rekelſzem z-zrokom, da najmre znate, da chin *lyubavi Boga zverſſen**, moreſze vchiniti, akoprem zbog ſztraha kaſtig, y zbog laſztovite haſzni vchinyen je, ſzamò da *oſzebujni** zrok china lyubavi ove, bude *dobrota nezgovorna Boga*. Razlasujem odpertejſſe. Dabi koi zmed vaſz genyen z-razmiſslyavanyem ſztrahoviteh kaſtig, z-kojemi Bog groziſze onomu, koi greſsí, ali z-razmiſslyavanyem vekivechne pláche, koju obechuje onomu, koi nyega lyubi, y vernò obderſava nyegve zapovedi, hotel vſzekak nyega lyubiti, nyemu ſzluſiti; y tak ſzobum bi dokonchal, da pogubiti kakvogoder dobro, y vſzakotero podneſzti zlo rajſſi hoche, kak pogubiti nyegvu miloſchu; ovde ſzami vidite, da takov Boga bi lyubil, ali vendar chin *zverſſene lyubavi* proti Bogu nebi chinil, nit zverſſenò Boga kakbi moral lyubil, kajti nebi bila ova lyubav zbog nezgovorne *jedine dobrote* Boga, nego zbog haſzni ſzvoje; ako adda bi ſelyel iz china ovoga, chin zverſſene lyubavi proti Bogu napraviti, y nyega zverſſeno lyubiti, kajbi moral vchiniti? bi moral morebiti iz ſzerdcza ſztrah Boſanſzkih kaſtig izhititi, y nye nepremiſslyavati; bi moral morebiti odverchi razmiſslyavanye pláche vekivechne, koju od Boga uffaſze zadobiti? ne NN. ne. Mogelbi zaderſati v-ſzerdczu ſztrah kaſtig, y uffanye vekivechne pláche, y k-ove lyubavi pridavſſi zrok plemeniteiſſi, tojeſzt: *nezgovornu Boga vrednoſzt*, koju ima Bog vu *ſzebi, da vreden je zverhu vſzeb ſztvarih lyubitiſze, zbog nezgovorne dobrote ſzvoje*, iz china nezverſſenoga, chin zverſſen lyubavi Boga bi poſztal: odkuda takov, ne z-jezikom, nego z-ſzerdczem moralbi rechi ovak: *Lyubimte ó Boſe!*

amor Dei perfectus

motivum principale.

y kaj-

y kajti boimsze tvojeh kastig ostreh, z-kojemisze grehis tvojem nepriatelom; y kajti uffamsze onu vekivechnu plachu zadobiti, koju obécbas onem, koji tebe lyube: ali y takaj akoprem nebimi dal zbog ove lyubavi plachu vekivechnu, y mene bi kastiguval, date nebi lyubim; vendar joscbe tebe bi lyubil, kak te y lyubim rádi tvoje nezgovorne Dobrote, zverbu vszake sztvari. Tak, vellim, lyubilbi te Bog moj! y lyubim te! kajti lyubavi vreden jeszi, y raissi botelbi kak tebe zbantuvati, y tvoje priatelsztvo pogubiti, vszako dobro szvéta ovoga, dapacbe iszto sivlyenye moje zgubiti. Nut NN. kak neodhitavajuch y neodvergujuch sztraha kastig Bosanszkeh, nit uffanya vekivechne pláche, moresze vchiniti, moresze napraviti chin *zverssene lyubavi* proti Bogu.

Doszada vsze, reche koteri dobrò razmemo, ar vsze ochitò y ochiveszto nam napervo dano je, nego teskocha vu thom najvekssa je, kak y z-kakvum naredbum moresze vchiniti, y napraviti ov chín zverssene proti Bogu lyubavi; pokehdob vidimo krutò retke Kerschenike, kojibi zverssuvali ove nuternye szerdcza chine lyubavi; morasze adda rechi, da ove chíne ni lahko napraviti. Znateli zakaj dragi NN. retki jeszu Kerschenik, kojibi chinili ove lyubavi proti Bogu chíne, akoprem vszi dusni bibili nye zverssuvati? kajti ali neznaju naredbe, ali pak nehte nye, akoprem krutò potrebne zverssuvati. Znati morate, da za zverssiti ove chine lyubavi proti Bogu, potrebno je poznati (poleg nachina vendar moguchnoga) nezgovornu dobrotu Bosanszku; ar isztinito je, kak vuchi Angelszki Navuchitel Sz. *Thomas*, da nassa volya, nit mi lyubiti moremo kakvo dobro, nego ono koje poznamo, *non enim amamus, nisi quod conceptione mentis apprehendimus.* Zatho ako hochemo zverssen chín lyubavi proti Bogu vchiniti, potrebno je, da poznamo nezgovornu Dobrotu Nyegvu. Za zadobiti pak ovo poznyanye, *troja* potrebno je vuchiniti. *Pervo* greha od szebe odverchi; ar greh je on oblak peklenszki, koi nam zakriva obraz Boga, kak szvedochi *Isaias* Prorok: *Peccata nostra absconderunt faciem tuam*

Quarta pars.

D.Th. 1. p. 36. art. 2.

Isaiæ 59.

om ..... , y tak zrokom nasz opomina *Cassianus*, koi govori, da zabisztuyn y prez hasznè ische poznati Boga on, koi daleko od greha neche sztati: *Frustra ad conspectum DEI tendit, qui vitiorum contagia non declinat*, y zrok ovoga je; kajti Bog nezgovorna *Isztina*, neprepusztisze kak velli Sz. Bernard poznati, od nechiszteh y gresfneh dusſ: *impuris non se ostendit veritas.* Potrebno je adda osztaviti onenechiszte lyubavi; koje zamasuju dussu z-nechisztochum; potrebno je zdersati onu szerditoszt, z-kojum rádi najmeinſsega zbantuvanya, kak sztochni pszi lajate proti drusinè, szuszedom, z-szpachlivemi preklinyany, y proti Bogu z-blaznosztjum; potrebno je zverchi one nazlobe, koji vasz chiné selyeti, ali zverſsiti fantenya szada proti chloveku, szada proti imetku, szada proti postenyu y dobromu glaszu onoga, koi vasz zbantuje; potrebno je nadomesztiti kvare blisnyemu vuchinyene; povernuti krivichnò imetek zadoblyen; postuvati Czirkve; szvetiti Szvetke; ar drugach nebudete mogli zadobiti isztinszko poznyanye Dobrote Boga, kak ochitò vszemu szvetu szvedochi y poveda, on veliki vszeh narodov *Apostol Pavel*: *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei.*

Coll. 14. c. 2.

ser. 62. in Cant.

1. Cor. 2.

Drugo potrebno je vchiniti, za zadobiti ovo Boga poznanye, y tho je Molitva; ar poznanye ovo Bog obechuje, po vusztih Apostola *Jakoba*, ne vszem, nego onomu, koi nyega proszi y moli: *Si quis vestrum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei.* Y ovde nam je osztavil Sz. *Bernard* verli szpomenek: da poznanye Boga vrednelsse dobivasze z-molitvum, kak (a) *z-pregovarjanyem. Deus orando, quàm disputando dignius quæritur, & facilius invenitur.* Privuchetesze anda NN. proſziti z-zasganemi molitvami Boga szvetloszt, da nyega mogli budete najti, y nyega mogli poznati, nyega zverhu vszeh sztvárih mogli lyubiti: *Doce me* reczete z-Sz. *Anselmom*: *quærere te, & ostende te quærenti, quia nec quærere te possum, nisi tu doceas, nec invenire nisi tu ostendas.* Dajmi Bose jeden trák szvetloszti, tvoje nezgovorne dobrote! da tebe poznati morem, y poznajuch, tebe morem lyubi-

Jac. 1.

S. Bern. l. 5. de consid.

S. Ansel. ser. 2. de S. Andr.

(a) disputatione.

lyubiti; ar zabſztuin bibil veſz moj trúd, zabſztuin vſze moje terſzenye, poznati y lyubiti nezgovornu tvoju dobrotu, dabi name ſzamò y pomoch moju puſztil, prez pomochi tvoje.

Trejto k-rechenem dvojem, potrebno je vchiniti, za zadobiti poznanye Boga; premiſslyavati najmre *jednu*, ali *mnoge zverſſenoſzti* nezgovorne Boga; ar premislyavanye jedne takaj jedine zverſſenoſzti zadovolyno je, za poznati nezgovornu dobrotu Boga, y nyega iz pravoga ſzerdcza lyubiti; kajti vu vſzakotere poſzeb zverſſenoſzti Boga, zaderſavajuſze vſze nyegve ſzkup druge zverſſenoſzti: ali kak moreſze tho chiniti? kak? kada ali ſtejete, ali chujete povedati chíne viteske, kojega glaſzovitoga viteza, ali krepoſzti prevelike, kojega Szvetcza, odkuda dohagya, da nyega preſtimavate, da proti nyemu pobosnoſzt imate? dohagya iz razmiſslyavanya oneh viteskeh chínov, oneh chudnoviteh krepoſztih, koje ſtejete ali chujete, nili tak? ſzada povechtemi: Vera Katolichanſzka nevuchili, y jeli nepoveda vam, da Bog je vſzamoguchi, da je naj mudrejſſi, vekivechni, neizrecheni? jeli nenazveſcha, da je nezgovorno dober, nezgovornò zverſſen? razmiſslyavajte ove chudnovite zverſſenoſzti; y ovak razmiſslyavajuch, previſzoko preſtimavali, y verlo takaj poznavali budete Boga vaſſega, y poznavajuch nyega lyubili.

Tho ni za muſe, rechete meni, nego za Piſzmo-znancze, y vuchene lyudi; ar za mochi dobro razmiſzliti zverſſenoſzti Boſanſzke, potrebno je znati ſteti, y razmeti ono, kaj od nyih piſsu, y govore raſzſzvécheni y vucheni vu knigah lyudi; mi ſziromahi muſi, neznajuchi piſzma, nego ſzamò znajuchi okolo polya, y zemlyih poſzle y trúde; kakbi mogli razmiſslyavati zverſſenoſzti tak previſzoke? Vera naſz vuchí iſztina je, da Bog je vſzamoguchi, naj mudrejſſi, vekovechni, neizrecheni; da je nezgovornò lep, nezgovornò dober, nezgovorno zverſſen; y tho verujemo, y vſzi moraju veruvati Kerſchenikі: ali tho razmiſslyavati, y razmeti ove chudnovite zverſſenoſzti, ni za vſze Kerſchenike, dabi mogli y morali tho chiniti, nego ſzamò za

one, koji znaju fteti, y koji mogu razmeti, dugovanya tak viſzoka. Ah kaj vellite? dabi tho odgovarjanye iſztinſzko bilo, takbi morali rechi, y iz toga izpelyati; da vſzi Kerſcheniki, nemogu Boga zverhu vſzeh ſztvárih lyubiti, buduch iſztinitò, da volya nemore nikaj lyubiti, ako pervlye razum, kakti predhodechi duplyér, dobrotu vu dugovanyu nepokáse; pokehdob pak múſi, nebi mogli z-razumom razmiſslyavati zverſſenoſzti Bosanſzke, y z-ovem razmiſslyavanyem razmeti ovu nezgovornu dobrotu Boga, nitbi mogli takaj Nyega zverhu vſzeh ſztvárih lyubiti. Koi adda neche v-bludnoſzt opaſzti, y vu Vere bluditi, potrebno je, da veruje: da vſzaki, akoprem piſzma neznajuch mús, y priproſzti chlovek, more z-razmiſslyavanyem chudnoviteh Boſanſzkeh zverſſenoſztih, dojti na poznanye nezgovorne Boga dobrote, illiti nyegvu poznati dobrotu nezgovornu. Kuliko Szvetczev je, obodvojega ſzpola y vſzake dobe, koje hvali y poſtuje Sz. matti Czirkva, koji niſzu bili piſzmeni, nego priproſzti, ſztaliſſa y dersanya, kak vi jeſzte; y vendar tak viſzoko razmeliſzu, y dapache govorili od Boga, kak viſzokò *Ambroſi*, *Hieronymi*, y *Auguſtini*? znamenye je adda, da razmiſslyavati y poznati zverſſenoſzti y izviſſenoſzti Boga, (razmem vſzigdar poleg moguchnoſzti chlovechanſzke) vſzem je moguchnoſzt dana, vſzi mogu tho vchiniti, akoprem vu piſzmu y znanyu zvucheni niſzu; ar Bog hoche, da ovo znanye ſzvojeh prelyublyeneh zverſſenoſztih, akoprem viſſejſſe od vſzeh navukov, vſzi prijeti mogu, y vszifze navuchiti, da tak vſzi nyega mogu lyubiti: *non mercede, non libris* velli mudri *Lactantius*: *non lucubrationibus opus eſt. Gratis iſta ſunt, facilè, cito; pateant modò aures, & pectus ſapientiam ſciat. DEI fons uberrimus atque pleniſſimus patet cunctis, & hoc cæleſte lumen univerſis oritur, quicunque oculos habent.* Znanye hoche rechi mudri *Lactantius*, Boſanſzkeh zverſſenoſztih, y Boga, nedobivaſze z-znanyem y ftanyem knig, z-ſzkoznuvanyem y trudom navuka; ono dobivaſze prez vſzakoga ſztroska, prez truda, prez troſſenya velikoga vremena: doſzta je ſzamò, da vuha duſ-

Lactant. l. 3. c. 26.

se poszluhnu glasz Boga, k-szerdczu vszeh, koi govori; y doszta je, dasze z-isztine seli zadobiti ovo znanye. Bog je jeden zdenecz nepreszussen, y obilen dobrote, koi odpert vszem sztoi: je szvetloszt ona, koja odkriva chudnovite zverssenoszti vszem, y vsze razszvechuje. Znanye pak, koje Mudroznanczi zverssenosztih Bosanszkeh, y Bogo-szlovczi imaju, je szamò jedno razmisslyavanye za razum bruszliti, y raztolnachiti ona, koja nevidiju z ochima: je jedno znanye, koje pametnoga chloveka, mudroga, y vuchenoga chini; y ovo znanye nepotrebuje Bog od vszeh, nit zapoveda nyim nye imati: nego znanye, koje Bog potrebuje od vszeh; je znanye, koje zadersavasze vu zverssenyu razmisslyavanya, naj lyublyenejsseh nyegveh zverssenosztih, prisztojnoga k-razumu tupomu nassemu, z-szvetlosztjum vere nasse razszvéchenem, koje znanye tak ravnati moramo, da volya nassa, pamet, y vszi mi na lyubav proti nyemu, vusgemosze.

Ali vendar odgovóri, koi zmed vasz: nemoresze taiti, da poznyanye ovo Boga, ako je moguchno vszem, nistarmanye nebi bilo krutò teskò zverssiti, y nye dobiti onomu, koi steti nezna, nego mora nye dobivati po razmisslyavanyu. Vam odgovarjam, da tho ni isztina; ar razmisslyavanye Bosanszkeh zverssenosztih, ni kak morebiti stimate nepovolyen, netechen, y gruszltlyv poszel, nego povolyen, techen y lagek: y da je tak, pitam vasz, jeli razmisslyavanye vam techno, y povolyno, koje imate od lyublyeneh vasseh znanczev, priatelov, dobrochinitelov; od vassega imetka, terszjá, polya? kak pak razmisslyavanye nebude techno, povolyno, od nezgovorne zmosnoszti, od nezgovorne mudroszti, lepote y drugeh Boga zverssenosztih, koja prez koncza lyublyenejssa jeszu, od vszeh szvéta ovoga sztvarih? znateli velli Sz. *Hieronymus*, zakaj vam tesko biva razmisslyavanye Bosanszkeh zverssenosztih? kajti privuchena vassa pamet, y nagnyena na razmisslyavanye vszevdilno sztvarih zemelyszkeh, nemoresze podignuti na razmisslyavanye Boga. *Anima possessionibus terrenis intenta, de Deo liberè cogita-* S.Hieron adLucian

gita-

gitare non valet. Vsze vure, vsze dneve, v-vszakom mesztu vi miszlite, govorite od polya, terstva, goszpodarsztva, y sztvárih szvéta ovoga; kak adda hochete, da vam lahkò bude miszliti od Nebeszkeh y duhovnih dugovany? ni moguche velli Sz. *Gregur*, dasze pamet proti Bogu podigne, kada vszevdil zabavlyena je z-poszli, y z-szkerbmi zemelyszkemi. *Nequaquam mens ad suprema attollitur, si curarum tumultibus continuo in infimis occupetur.* Potrebno je adda vzetiszi vreme negda y negda, y tho vreme prikladno more biti, kakszem rekel, v-vszaku Nedelyu, y od poszlov zemelyszkih odterchisze; izhitajuch iz pameti ona tulika misslyenya, koja dussu dersé prignyenu k-sztvárim ovem zemelyszkem, y podignuti pamet proti Bogu; razmisslyavajuch z-szvetlosztjum vere, nyegvu nezgovornu zmosnoszt, izvissenoszt, velichansztvo, nezgovornu dobrotu, z-rechjum naj lyublyenejssé nyegve zverssenoszti; da z-ovem nachinom vu vasz vusgeize proti Bogu lyubav ona, koju on hoche, y seli proti szebe imati.

S.Greg.l. 5. moral. c. 8.

Ali naj bude takaj isztina, da prez stanya knig, tesko je poznyanye Boga, y da veliku poleschiczu ima, koi more y zna steti; jeli vendar menykaju morebiti vam knige, koje od izvisseno-sztih Bosanszkeh pissu, ali morebiti neznate nye steti? Bog koi kakszem rekel, hoche, dasze od vszeh lyubi, hoche takaj, dasze od vszeh pozna; y zatho odperte tulike knige vszigdar dersí, koje tolnáche prez primere ochiveszteisse, kak vsze knige od Bogoszlovczev naj vuchenejsseh popiszane, chudnovite Boga zverssenoszti; y vszem takaj neyuchenem dal je znanye, da nye steti y razmeti mogu, kuliko nyim potrebno je za Boga lyubiti. Koje tho jeszu knige? y kade nahajajusze? y kak mogusze videti? vasz navchi on veliki Sz. *Anton.* Bil je negda opitan ov Sz. Opat, kakbi mogel siveti vu one sztrahovite puschine y szamoche, nijedne neimajuch knige, z-kojimbi szebe veszelil? kaj, z-chudom odgovoril je Sz. Opat, ja prez vszake knige jeszem? pogleite, z-persztom pokazal Nebo, zemlyu, mladicze, drevja, y kaj viddi je okolo szebe; y rekel: ovo je kniga, da-

pache.

pache vnosina knig, vu kojeh vszigdar nahajam kaj ftejem; ar vsze visse vu poznyanyu velichansztva, y izvissenoszti Boga moga napredujem. Ovefzu knige NN. koje vi takaj morete fteti. Vsza sztvorjenya jeszu knige, koje odpertò y ochiveſztó kásu; z-ſzvojum lepotum, dobrotum, izviſſenoſztjum, nezgovorno velichanſztvo, nezgovornu lepotu, y nezgovornu dobrotu Boga; y zatho koi dobrò ova razmiſslyava, iz nyih znanye dobiva tak veliko, tak plemenitò, tak ochiveſzto, zverſſenoſztih Bosanſzkeh; da prehaja vſze drugo znanye, koje moreſze iz knig vſzega ſzvéta dobiti. Kaktigoder glaſz y réchi chlovechanſzke, chujte lep navuk Sz. *Thomaſſa* Angelſzkoga Navuchitela, jeſzu znamenya, koja ochituju y nazveſchaju znanye, navuk y razumnoſzt nuternyu; tak y ſztvari od Boga ſztvorjene jeſzu znamenya, koja ochituju y nazveſchaju nezgovornu Nyegvu mudroſzt. Kakgoder adda plemenitejſſi y razumnejſſi navuk je, koi od Boga dobivaſze, kak on koi od lyudih prijemlyeſze; tak plemenitejſſe y razumnejſſe bude znanye Bosanſzkoga velichanſztva, koje dobimo od ſztvorjenya, kak ono, koje dobiti moremo od navuka y navuchenya lyudih. *Sicut voces ab homine formatæ, ſunt ſigna intellectualis ſcientiæ ipſius, ita creaturæ à DEO conditæ, ſunt ſigna ſapientiæ ejus. Sicut igitur dignius eſt doceri à DEO, quàm ab homine, ita dignius eſt accipere ſcientiam per ſenſibiles creaturas, quàm per homines doctrinam.* D.Th.3. p. q. 12. art. 5. ad 2.

Ali kakſze more chiniti; ovo razmiſslyavanye iz ſztvorjenya? potrebno je v-pamet vzeti, y razmiſzliti vſze kaj lepoga, zmosnoga, dobroga vu nyih vidimo, y kaj lyubimo; y zatem v-miſzel prijeti poleg moguchnoſzti naſſega ſzláboga razuma, nezgovornò vekſſu lepotu, zmosnoſzt y dobrotu Boga, koi ova ſztvoril je; govorech: (je navuk Sz. *Auguſtina*) Bog, koteri ove ſztvári je ſztvoril tak lyublyene, tak lepe, kak vnogò mora biti vu ſzebi lyublyenejſſi, kak mora biti lepſſi. *Fratres cogitate iſta, quæ videtis: pulchra quæ amatis, ipſe fecit. Si hæc pulchra, quid eſt ipſe?* Vuprete anda koikrat NN. ochi, y ſztalnò poglejte, koju ſztvár, ali tulika druga vnoga od Boga S.Aug.in Pſ.8.

ſztvor-

sztvorjena, koja okolo nasz vidimo; ali naj bude czvétje, ali naj budu loze zelene, ali naj budu vode, Góre, ali kakvogo der drugo dugovanye; y videli budete, velli Sz. *Gregur*, da vszakotera sztvár, takaj zmed oneh, zbog koje nerazborne lyubavi vgressili jeszte, vam ochiveszto pokase Boga vassega, y neizrecheno nyegvo velichansztvo, y izvissenoszt. *Quocunque se verterit Anima, si vigilanter intendit, in iisdem ipsis Deum invenit, per quæ deliquit, ejusque potentiam ex eorum consideratione cognoscit, quorum amore deseruit.* Y zrok je, kaiti lepota, dobrota, y zverssenoszt vszakoteroga sztvorjenya, buduch jedno *mălo delnichtvo*, illiti dél lepote, dobrote, nyihovoga Sztvoritela, je ochiveszto szvedochansztvo, nezgovornò veksse nyegve zverssenoszti, dobrote y lepote. *Omnia pulchra testantur ipsum pulcherimum, dulcia dulcissimum, sublimia altissimum, pura purissimum*, jeszu réchi Sz. *Lovrencza Justinianussa.* Ali hodmo na (a) *zverssenye*, y ochiveszteisse pokasemo, kak mogu vszi videch, y razmislyavajuch sztvorjenya, Boga vnogo prestimavati, y z-ovem nachinom Boga zverssenò lyubiti, y lyubav ovu proti Bogu, vu szebi y nuternyem zpoznanyu lahkò podignuti, y zapoved Bosju lyubavi ove (b) *zverssene*, na koju zavezani jeszmo, negda y negda zverssiti.

S.Greg.l. 26.moral c. 8.

S. Laur. Justin. de casto Conn.c.8

Kadasze szameh nahajate zverhu bregóv, ali pak jeszte na sirokeh polyah: podignete ochi proti Nebu, y z-okom merite vissinu y sirinu nyegvu; prelepu okruga Nebeszkoga modrinu razgledajte; oneh tulikeh leszkanye, y szijanye zvezd, koje kaku tuliki dragi gemanti, okrug Nebeszki kinche premiszlite; ono preszvetlo szuncze, koje z-szvetlosztjum szvojum vesz szvét siroki razszvechuje poglejte; y kada z-okom razgledate, y zmerite velikochu, izvissenoszt, y lepotu okruga Nebeszkoga; podignete miszel y pamet proti Bogu, razmislyavajuch, da on Mester y Sztvoritel vszega ovoga je, koi prez truda, y prez potroska vremena, prez vszakoga orudelya, y vszakoteroga pomochi, y pripomaganya, v jednem hipu, v-jednem chaszu, iz nistara, z-jednum szamò réchjum ova napravil y sztvoril je,

(a) praxim. (b) amorem Theologicum.

je; y z-ovem razmiſslyavanyem prez dvojne, na pamet vam dojde, kak nezgovornò nyegva velika mora biti mudroſzt, kak neizrechena zmosnoſzt y nepreſzesna; y tak z-chudom obſztreni, krichali budete z-okorunyenem Prorokom *Davidom*: *Magnus es tu, & faciens mirabilia, tu es DEUS ſolus.* Ti ſzam ô Bose jeſzi zaiſzto velik! Ti ſzam chinis chudnovita! Ti ſzam jeſzi Bog vſzamoguchi. Zatem poklamkam zmosnoſzt y velichanſztvo Boga, v-pamet vaſſu primete, lahkò dapache naj legſſe vam bude, proti Bogu chín zverſſene lyubavi napraviti; ar drugo vam nebude menykalo, kak ſzerdcze proti nyemu obernuti y rechi: Ti ſzam vreden jeſzi, daſze lyubis, ô prezmosni Bose moj! Tvoja ſzama nepreſzesna Mudroſzt, Tvoja neizrechena znanoſzt, y velichanſztvo, vredna jeſzu vſzega preſtimanya; y zatho Tebe ſzamoga lyubim, Tebe ſzamoga zverhu vſzeh ſztvárih preſtimavam; y za obdersati Tvoju miloschu, Tvoje priatelſztvo, gotov y pripraven jeſzem, vſzega dobra mene opleniti, y vſza zla ſzvéta ovoga podneſzti. Nut ovo je chín zverſſene jedne lyubavi, prez bruſzenya pameti, y ſzerdcza primárjanya, gledeoh vu Nebo. Pſ. 87.

Putujete kada poleg ſzéll y varaſſev, y z-obraduvanyem navadni jeſzte pregledavati plodnoſzt zemaly, obilnoſzt terſzja, ſzétve dragochu, y lóz povolynoſzt. Vidite podugovate ravnicze, na ovu, na onu ſztran ochi obrachate; zdencze hladne, poteſcze vugodne razmiſslyavate, y zevſzeh ſztran obraduvanye vu vaſz chutite: z-vami adda vu takveh prilikah govórete, miſzel vu vaſz podignete, y z-nyum ſzpitavajte: gdo je ſztvoril zemlyu ovu, po koje hodite? kakov temely ima, na kojem lesí? gdo je nyu na ravnicze ove tak daleko raſztegnul? gdo nyu na tak viſzoke Gore y brege podignul? gdo nyu z-tulikem Drevjem y mládiczami nakinchil? gdo tak z-obilnemi ſetvami nadelil? z-tulikemi potosczi oblejal? y chuli budete v-ſzerdczu vaſſem odgovor: Bog, Bog vſze ove lepote, vſze vugodnoſzti Meſter bil je! Bog temely vſze ove zmek-

chíne je, koi vtvergyuje, y zdersava vſza v-zraku, z-ſzvojum vſzamoguchnum volyum. Od ovud puni chuda, *quàm magni-*
Pſ.103. *ficata ſunt* krichali budete, *opera tua Domine.* Ah kak izviſſe-na, kak chudnovita, Bose! jeſzu della y chinyenya tvoja! kak velika, kak zmosna, kak hvale y preſtimanya vredna jeſzu, vſza koja ſztvoril y napravil jeſzi! ah kak vu oveh vidiſze ne-zgovorna Razuma tvoga mudroſzt, y neizrechena Ruke tvo-je zmosnoſzt! za ovem ſzpodobnem chudenyem pridajte: y ja nepreſtimavam zverhu vſzakoteroga ſztvorjenya tvoje veli-chanſztvo? y ja nelyubim zverhu vſzake ſztvari dobrotu tvo-ju? ah Bog moj! kajti zpoznavam, da Ti ſzam vreden jeſzi, zbog tulikeh y tak chudnoviteh zverſſenoſztih, preſtiman y lyublyen zverhu vſzeh ſztvarih biti; Tebe ſzamoga preſtimavam, y Te-be zverhu vſzake ſztvari lyubim, z-ſztalnem odluchenyem, po-gubiti z-vſzem dobrom ſzvéta ovoga, iſzto ſivlyenye moje rajſ-ſi, kak Tebe zbantuvati, y pogubiti tvoju naj vrednejſſu mi-loschu. Nut ovo je chín zverſſene proti Bogu lyubavi, gledech na zemlyu.

Kada vidite vu trávnikih, gmainih tulike fele trávicze, vu ternaczih y vertih tak razlucheno czvetjé y roſicze; z-miſzlyum razgledajte tuliku razluchnoſzt vu felah, vu ſzpodobah, vu du-hé; ovu z-ovum duhum lepò diſſechu, onu z-onum, ovu traviczu ovak, onu drugach ſzpodobu ſzvoju imajuchu; jedna modra, druga bella, trejta cherlena, suta, zelena, karmaſinſzka, jedna od druge vu vſzem razluchena; ova haſznovita za vrachtvo, ona preſtimana vu duhé, ova za protimbu betega, ona za zder-savanye zdravja y ſivlyenya; y z-miſzlyum vſza ova razgledav-ſſi; chudeteſze nad zmosnoſztjum Boga, koi tak vugodnò, tak prelepò, kinchi iſzti nóg naſſeh pód po kojem hodimo, y iſzte néme ſztvari nyega tlache y tepchu; y v-ruke primite nekoje rose, dapache ſzamò jedinu zmed oſztaleh roſiczu, y vuprete vu nyu oko vaſſe, y pregleite vu nye vſzako poſzeb pércze, vſzaki nyenin (a)*zarecz*; y chudiliſze budete videch kak vu ſzebi, kak vu vſzakom perczu, v-vſzakom zarezu razluchena je, y ovde

(a) nexus.

primo.

primorani budete rechi: Ah koja ruka ova pércza tak szlosnò szlosila je, ove zareze tak chudnò zrezala? koje pero z-takvum farbum ovu rosu razluchilo je? koi mester tak prelepò vsza ova vu jedine rose, y malahne travicze poredil je? Prezmosni Bose! valuvati moram, koi vu vszeh sztvorjenyih tebe ochitujes, Ti jeszi vsza ova napravil: *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Vu vszake sztvari akoprem malahne, y pri nasz zaversene, vidisze nezgovorna tvoja mudroszt, tvoja nepreszesna izvissenoszt, tvoja neizrechena odichenoszt; ò kuliko adda jeszi chudnovit! kuliko vreden vsze lyubavi! zatho Bog moi, rádi oveh tak velikeh, tak chudnoviteh zverssenosztih tvojeh, koje vu razmisslyavanyu vszakoteroga tvoga sztvorjenya, vidim vu tebi; prestimavam Tebe, y lyubim Tebe zverhu vszega sztvorjenya. Nut ovo je chín lyubavi zverssene, y Bogo-szlovne, gledech na czvétje polyszko, verte y trávnike. Ps.138.

Stimam, da koikrat z-veszelyem poszlussate popevanye szlavichkov, y drugeh pticz; vu thom adda poszlussanyu, premisslyavaite najmudrejsse navuchanye, prevelikoga y prezmosnoga Boga onoga, koi znal je navuchiti tak male y drobne ptichicze, tak vugodne popevke, kojeh z-nepresztainem trudom y navukom lyudi razumni nebisze nauchili, y valujte, da on vreden je prestimanya y lyubavi, y zatem reczete; da zverhu vszega dobra Nyega lyubite, y ov takaj chín zverssene lyubavi bude.

Kada vidite neizbrojene mussicze lettati po zraku; (vigyte kak lahkò je vu vszake sztvari, akoprem priprioszte, zgledati prevelike, y chudnovite zverssenoszti Boga); kada vnoge mravinczev serege, zerna vu duplya szvoja prinassati; premisslyavajte kak Bog On najdareslyveissi, koi preszkerblyuje vsza ludcztvu, y vszemu vekissemu sztvorjenyu za hranu, szkerb takaj lyublyenu ima oveh najpriprosztejsseh mussicz y mravinczev, nyim dan na dan protrebno hrane brasnjo dájuch, y zatem zakriknete: ò Otecz najdareslyvejssi, y najlyublyenejssi! gdo bude, pamet y szerdcze imajuchi, koi nebi prestimaval, koi nebi lyubil, tvoju nezgovornu dobrotu! zpoznavam szada

ô Bog moi! dusnoszt neizprichanu, koju imam, Tebe lyubiti iz vszega szerdcza moga; ar vsza sztvorjenya takaj najmeinssa, y najpriprosztejssa meni kásu, tvoju nepresesnu moguchnoszt, tvoje chudnovite zversenoszti, y najlyublyenejssu dobrotu tvoju; zatho hochu Tebe lyubiti, y lyubim Te zverhu vszeh sztvarih, zverhu vszega dobra szvéta ovoga.

Nut ovde NN. kak vsza sztvorjenya nam kásu Bosanszke zverssenoszti, y kak navuchaju vsze one takaj, koji steti neznaju, nit knige razmeju, na poznyanye y lyubav zverssenu Boga. Zatho potrebno je veruvati velli Sz. *Bonaventura*, da szlepu ima pamet on, koi od tak velike szvetloszti nerazszvechujesze, koja iz zverssenosztih Bosanszkeh vu sztvorjenyu vidisze; y bedaszto y gluho szerdcze je, koje na tulike y tak velike kriche, hvalecheh Sztvoritela vszeh sztvarih neprebudisze, neoglaszisze, y Boga nelyubi. *Qui igitur tantis rerum creatarum splendoribus non illustratur cætus est; qui tantis clamoribus non evigilat, surdus est.* Ni mochi adda ni mochi, za izprichanye máloga poznyanya, y male proti Bogu lyubavi, doneszti neznanoszt; ar pokazajuchsze Bog vigyenoga, z-tulikemi nezgovornemi, y chudnovitemi zverssenosztmi vu sztvorjenyu, neprijemlye szprichavanye, ako Nyega nelyubimo. *Invisibilia ipsius*, potvergyava nam Sz. *Pavel*: *Invisibilia ipsius à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus, & Divinitas, ita ut sint inexcusabiles.* Szveti *Augustin* kak znamo bil je najvuchenejssi, stel je knige, y vnoge izpiszal; ali videchi, da iz knig nemore ono poznyanye, y lyubav proti Bogu imati, y dobiti, koje bibil selyel; pochel je znanye iszkati iz sztvorjenya. Posztavilsze je adda (kak szam poveda) na razmislyavanye zemlye, morja, szuncza, zvezd, y okruga Nebeszkoga; y razmisslyavajuch chudnovitu velikochu, vissinu, sirinu, zmosnoszt, lepotu, tak velikeh, y vnogeh sztvarih od Boga sztvorjeneh, pun chuda velikoga; pital je vsze sztvari sztvorjene, koje z-okom videl je; jeszuli one Bog, y chul je nyihov odgovor, da niszu, niszu one Bog. *Dixistis mihi de Deo meo,* quod

S.Bonav. itin.ment c. 3.

ad Rom. c. 1.

quod non estis. Ako adda vi, vſze ſztvari, poprijel je *Auguſtin*, niſzte Bog, povechtemi anda, gdo je Bog, da Nyega morem poznati, Nyega morem lyubiti? na ovo pitanye z-jednem glaſzom odgovor jeſzu dale; Bog je, Bog On, koi naſz je ſztvoril, koi naſz je dal. *Exclamaverunt voce magnâ, Ipſe fecit nos, Ipſe fecit nos.* Ali kak, rechete meni, Sz. *Auguſtina*, mogle jeſzu razmeti néme ſztvari, kak ſztvorjenya odgovor dati? ni bil ov NN. jeden razgovor jezika zvunſzkoga, nego razgovor pameti, y nuternoga zpoznyanya. Moje izpitavanye velli iſzti Sz. *Auguſtin*, ni bilo po zvunſzkeh réchih, nego po razmiſslyavanyu, y odgovor nibil drugi, kak pogled y vigyenye nyihove lepote, nyihove zverſſenoſzti, iz kojeh razmiſslyavanya, zpoznal jeſzem nezgovornò vekſſu lepotu, zverſſenoſzt y dobrotu Boga, koi nye dal, y ſztvoril je. *Interogatio mea, intentio mea: reſponſio eorum, ſpecies eorum.* Tho chinil je jeden Sz. *Auguſtin*, akoprem najvuchenejſſi; odkuda vidite, da iſztina je ono, kajſzem rekel, da naimre vekſſe poznyanye iz razmiſslyavanya ſztvorjenya, y ſztvarih od Boga ſztvorjeneh dobivaſze, kak iz ſtanya knig vucheneh doprinaſſaſze. L.10. c.6.

Kaj vellite ſzada NN. jeli tesko vidivamſze Boga lyubiti? ni tesko ni, nego onomu tesko vidiſze, koi poleg nachina volye ſzvoje ſiveti hoche, y zadovolyen je, ako Boga veruje; Nyega pak poznati kakvo *Dobro* je, neſzkerbiſze; y kajti zverſſenoſzt lyubavi Bosje, velli vucheni *Lactantius*, vu poznanyu Boga ſztoí, zatho tesko Boga on lyubi, koi nyega nepozna, kaj, y kak veliko *Dobro* je. *Quia virtus in Dei cognitione conſiſtit, omnia gravia ſunt, dum ignores, ubi cognoveris facilia.* l.6. c.23.

Szkerbeteſze adda napreduvati vu poznyanyu Boga vaſſega; z-chiſztochum dersanya y ſivlyenya, z-guſztem vtekanyem k-Otczu Nebeſzkomu ſzvetloſztih, y z-razmislyavanyem Bosanſzkeh zverſſenoſztih, z-nachinom, koga navchilſzem vaſz; ar ſzkem viſſe zpoznate Boga zverſſenoſzt, y Nyegvu izviſſenoſzt, ſztem viſſe Nyega preſtimavali, nyega lyubili, y vſzem ſztvarim prepoſztavlyali budete. Bude mogel iſztina je vrag, Epilogus

ſzvét

szvét, y tello, napervo donassati vszakojachke naszladnoszti, dobichke, zadovolyschine; ali z-jakosztjum prestimanya, koje proti Bogu vassemu imali budete, y z-mochjum zverssenoga odluchenya vassega, koga chinili y ponávlyali budete, vsza ova lahkò nadládate, y zavérsete vsze ponujanye rechenih vasseh nepriatelov; selyech vam vszekak zadersati nyegvo priatelsztvo y miloschu; y naszledujuch *Mudroznancza* negdassnyega *Demetriussa*, kojemu, kada bibil od sztrane *Caligule* Czeszara ponujen velik broi zlata, dabi privolil nyegvomu, neznam kakvomu krivichnomu hotenyu: on szerditò na dár ponujen pogledal, y nyega zavergel, Czeszara za bedasztoga dersech, koibi bil stimal, da nyega z-malem dárom na szvoju sztran oberne. *Ne dignam quidem summam judicans, quâ non acceptâ gloriaretur: cùm miraretur dementiam ejus, quòd se putâsset tanti posse mutari.* Kada viteski on Biskup *Ancire* Varassa, y Muchenik Sz. *Clemens*, bilbi videl szebi od *Diocletianussa* Czeszara obechano bogacztvo, kinch, y vszakojachki smuk, chaszti, dike, y vsze kaj najprestimanejssega bi imal szvét; szamò ako Veru JEsussa Kristussa osztávi, y od nye odsztupi; tak raztusilsze je, premislyavajuch tak priproszta szebi ponugyati, za miloschu y priatelsztvo Boga szvoga, da szamò suhke szuze tochiti, nikaj govorech, nebi bil presztal.

Sen. l. 7. de benef. c. 11.

Oh chudnovita lyubavi Boga zrokuvanya! ah vusgi Bose vu merzlom szerdczu mojem, y v-szerdczu Poszlussitelov mojeh proti Tebe lyubav, da odluchimo Tebe nigdar nezbantuvati, nit rádi szvéta vszega imetka y dobichka; y da pláchemo, kajti vu pressesztnem nassem sivlyenyu rádi tak priproszteh sztvarih, Tebe zbantuvali jeszmo, Amen.

NE-

NEDELYA TRINAJSZTA PO TROJAKEH.

Et factum eſt, dum irent mundati ſunt Luc. 17.

Od ſzkruſſenoga * poſaluvanya. * Contritio.

Deneſz vu chudnovitem povráchanyu zdravja deſzeteh gubavczev, JEsus Kriſtus priliku nam daje, kakvu krepoſzt, moch, y jakoſzt ima *ſzkruſſeno posaluvanye*; chujte kak? kak videl je ove nevolyne, y proſſnye nyihove chul miloſztivni Odkupitel, taki genulſze je na pomiluvanye, y nyim zapovedal, daſze pokásu Redovnikom: *Ite oſtendite vos Sacerdotibus*, y dabi bili iſsli, nut ochischeni poſztali jeſzu, y ſzebe zdrave zagledali: *Et factum eſt dum irent, mundati ſunt.* Ovde je ſzkrovnoſzt. Po oveh deſzet gubaveh razmevaju Szveti *Cyrill*, *Origenes*, y *Ivan Chriſoſtomus* vſze one, koji proti deſzetere zapovedi Bosje greſſé, tojeſzt vſze greſſnike; y kajti Odkupitel hotel je ochituvati, da zverſſeno y ſzkruſſeno posaluvanye, ozdrávlya duſſu od gube greha predi, neg pred nogami Szpovednika, ſzpoved y valuvanye grehov bi chiniloſze; zatho vchinil je, da ovi deſzet gubavi predi negbi doſsli bili nazochi Redovnikov, zdravi y ochischeni bi poſztali. Ah chudnovita moch *zverſſenoga posaluvanya*! zakaj adda tak za malò dersíſze ovo posaluvanye? mogu greſſniki z-ovem tak pripravnem vrachtvom, v-chaſzu jednom zadobiti zdravje Duhovno, y vendar za nye nemáraju, nit nye prijemlyu? kakva je ovo bedaſztocha? odkuda dohagya? chujem, da meni odgovarjaſze, kajti najtesejſſi je tho poſzel. Vellite, da tho je najtesejſſi poſzel? y dabi vſze bil takov poſzel, nebiliſze vendar vſza ſzkerb, y vſza marlivoſzt pridati morala, za zverſſiti ov poſzel, tak haſznovit y duſſe napredlyv? ali ni iſztina, dabi tho najtesejſſi bil poſzel, y dabi najtesejſſé bilo posaluvanye zverſſeno, y ſzkruſſeno vchiniti, ni iſztina; buduch iſztinitò, da nit jeden tak preteski nachin je, koga za zadoblyenye priatelſztva, nam bibil oſztavil Bog On, koi seli naſs vſzigdar

Priatel

biti. Ali dasze bolye vputite y navchite, obilnessse denesz nakanilszem vam govoriti, raztolnachujuch: *Pervich*: Kaj je szkrusseno posaluvanye, y kojaszu nyemu potrebna, *Drugoch*: Navchim vasz nachine, kojiszu potrebni za zversseno posaluvanye vchiniti. *Trejtich*: Vsze dvoine y teskoche, koje vam napervo dohagyaju od szkrussenoga posaluvanya, razlosim. *Cheterticb*: Pokasem vam haszne, y napredke, koje donassa zversseno posaluvanye dusse. Iz treh perveh sztranah zpoznate, da posaluvanye je lageg poszel; iz cheterte pak, kak uffamsze genyeni budete, da guscheisse nye chinili budete. Proszim poszluh y pochinyam.

Propositio quadr

Confirmatio.

Znate, da imamo dusnoszt neizprichanu Boga zverhu vszeh sztvarih lyubiti, y ovu lyubav ochituvati moramo z-obdersavanyem, y pokornosztjum nyegveh zapovedih: *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Y tak kada selimo, ali hochemo proti nyegve volye kaj zadobiti, nassu pohotnoszt szpuniti, zadovolyschinu nassu zverssiti; onda nyemu szkrachujemo lyubav, koju proti nyemu dusni jeszmo imati, y herbet kak velli Sz. *Thomas* nyemu, szerdcze pak sztvorjenyu obrachamo, visse prestimavajuch y bolye lyubech sztvorjenye, kak Nyega. Po posaluvanyu pak chinimo, da szerdcze nasse obernyeno k-sztvorjenyu, na meszto szvoje, tak rekuch povernetze, tojeszt: da zverhu vszakoga sztvorjenya, Boga lyubi, y osztavlya y odurjava sztvorjenya, koja visse kak nyega lyubilo je, y Boguszе oberne. Kada adda chujemo, da Bog z-lyublyenum Réchjum Proroka *Ezekiela* nasz zove, y odzava od gressneh putov nasseh: *Convertimini, convertimini à viis vestris pessimis*: Y da po vusztih *Jeremiassa*, obechuje oproschenye grehov vszakoteromu, koi k-nyemu povrachasze: *Revertatur unusquisque à via sua pessima, & propitius ero iniquitati; & peccato eorum. Revertere ad me, et ego suscipiam te*; Nemoramo miszliti, da On od nasz proszi kakvo zvana-redno, y drugach najteseisse od vszeh sztvarih razluchenye y odsztuplyavanye; nego szamo jedino y pravdeno povráchanye, k-lyubavi one,

Joan. c. 14

Eze. h. c. 13.

Jer. c. 36.

Jer. c. 3.

koju

koju Bogu dusni jeszmo, y jedno pravichno nadomeschenye krivicze, y obsanoszti, koju Bogu vuchinili jeszmo, zaposzta-vlyajuch nyegvu lyubav, lyubavi sztvarih zemelyszkeh, y nasse volye szpunyenyu; y tho po *szkrussenem posaluvanyu* zversujesze, ar ovo posaluvanye chiní, da Boga zverhu vszeh sztvarih lyubimo, da odurjavamo y osztavlyamo one sztvari, koje vu lyubavi, Bogu prepoſztavili bilişzmo. Kada adda Bog vasz zove na pokoru, kada vasz proszi, da k-nyemu obernete szerdcze; szumliteszi y miszlite, da z-vami chiní, y vam velli ono, kaj vchinil y rekel je Biskup *Remigius Clodovæussu* Kralyu Franczuszkomu, kada hotel y selyel je on pokersztitisze; nyemu z-jedne sztrane pokazal Razpelo, Kip Devicze Marie, y Szvete *Osztanke* vnogeh Szvetczev; z-druge pak sztrani vnoge pelde Bolvanszke z-zlata, z-szrebra zleane, y z-velikem glaszom rekel: *Incende quod adorasti, & adora quod incendisti.* Ako hoches ô Kraly! pravi Kristussa Naszlednik biti, moras zesgati y zatreti vsze pelde Bolvanszke, kojem doszada jeszi klyanyalsze, y moras klyanyatisze Bogu, Devicze Marie, y Szvetczem, kojeh kipe y szvete *Osztanke* doszada jeszi preganyal, odurjaval, sgál, y zatíral. Morate vellim szumlitiszi y miszliti, da iszto vam Bog velli, y z-vami iszto chiní, tojeszt vam ochituje naszladnoszti, nazlobe, fantenya, tatbine, nechisztoche, nischetnoszti, koje doszada ziszkavali jeszte, vusivali, lyubili; y vu iztom vremena hipu, vam pred ochi daje, szvoju nezgovornu dobrotu od vasz zaversenu, pospotanu, y vam velli: *Incende quod adorasti, adora quod incendisti.* Ako selis tvojeh grehov oprosschenye, ako Miloschu moju, potrebno je; da zverhu vszake sztvari y sztvorjenya, mene prestimavas, mene lyubis tvoga Goszpona y Boga, kojega doszada za malo dersal, y malo prestimaval jeszi; y da osztavis, zavérses, odurís vsza, koja visse kak mene lyubil jeszi. Ovo razmevssi, lahkò kak stimam y ussamsze, znali y razmeli budete, kaj je, y kaksze mora chiniti *zverssено y szkrusseno posaluvanye.*

Cauſ. in par. eloq. L.14.c.17.

N n Kaj

Kaj je *Posaluvanye zverſſeno?* Posaluvanye ovo je, *jedna dobrovolyna ſzkruſſena saloſzt za vſze vchinyene grebe, nakuliko Boga zverbu vſzeb ſztvarih lyublyenoga bantuju, z-obechanyem pobolyſſanya vu nye vech nepovernutiſze.* Iz ovoga ochiveſztò vidiſze kak vuchi Sz. *Auguſtin*, da zverſſeno posaluvanye dvoja vu ſzebi zadersava ſzuprotivna, tojeſzt, *lyubav*, y *odurjavanye. Pœnitentiam certam non facit, niſi odium & amor.* Odurjavanye grehov, y lyubav Boga. *Odurjavanye greba*, zatho kajti greh je jedno preveliko zlo, y Boga naj vekſſega *Dobra* obsanoſzt: *lyubav Boga*, kajti zarad ſzvoje izviſſenoſzti, y nezgovorne dobrote lyubiſze; y vech nego vſze ſztvári preſtimavaſze. Y tak morate znati, da ova dvoja, akoprem ſzebi protivna, vu posaluvanyu zverſſenom, nigdar niſzu razdrusena, nego kakti dvojki vu porodu ſzkloplyena; ar kak vuchi Sz. *Thomas*, hoteti komu *dobro*, y odurjavati *zlo* nyegvo koga lyubimo, niſzu dve verſzti y fele razluchene, nego jedna verſzt, fela, y jedne nature jeſzu: *Ejusdem rationis eſt, quod vellimus bonum alicujus, & quod odio babeamus malum ipſius.* Y zatho nemoraſze ſtimati, da za *oduriti greba*, *y Boga lyubiti*, potrebno bibilo ſzuprotivna dvoja v-ſzerdczu vaſſem prebivati, y dabi kakti protivna dvoja ſzerdcze vaſſe moralo zverſſiti; ar kak berse odurjavanye greha v-ſzerdczu poragyaſze, taki lyubav proti Bogu v-ſzerdczu naſztaje, na ſzpodobu mládicze, koja kak berse, y kadagoder iz zemlye znikne, taki ſzencza okolo nye poſztaje.

S.Aug. ſer. 7. de tem.

2.2.q.34. art.3.in c.

Ali da bolye razmete chín zverſſenoga poſaluvanya; ſzudim potrebno je vam raztolnáchiti, *lyubav Boga* y *odurjavanye greba*, iz kojeh posaluvanye ſzkruſſeno y zverſſeno biva: govoremo od pervoga. *Lyubav Boga*, koja je potrebna, y v-koje vtemelyeno je posaluvanye, ni one fele, koju chutimo, kada koga nam dragoga ſelynò y zasganò lyubimo, koja chiní chloveka betesnoga y viſſekrat mahnitoga, ni vellim ove fele; ar ova lyubav je *chutenya*, je lyubav mehkoche ſzerdcza; y zatho zoveſze lyubav *chutlyivoſzti*, *amor ſenſitivus*; kojabi bila hvale vredna, dabi nyu greſſnik v-ſzerdczu chutil, ali vendar

dar fzama ona zadofzta nebi bila, nit nyu vfzi mogu imati, y chutiti: lyubav adda, koja v-posaluvanyu zadersavafze, je plemenitejffa, razbornejffa, y ova z-pomochjum Bosjum vfzem je moguchna, y zovefze *lyubav preftimanya, amor appretiativus*; koja fztoí vu thom; da *Bog, priatelfztvo, y miloscba nyegva viffe preftimavafze, kak vfze fztvari y dobra fzvéta ovoga*; tak da fzada kada greffnik salujefze, prepofztavlya Boga, y preftimava viffe miloschu y priatelfztvo nyegvo, kak vfze fztvari fzvéta ovoga, y odluchuje on z-fzobum, pogubiti vfza dobra fzvéta rajffi, kak miloschu y priatelfztvo Boga. Z-jednem pripechenyem vafz obilnejffè vputim, da razmete ovu lyubav, koje pripoveda *Pater Eufebius Nieremberg*. Bila je jedna Poglavita Gofzpa, koja imajucha fzina jedinoga, vfzem videlafze je nyega nelyubiti; ar z-oftrem, y z-fzerditem okom vfzigdar nyega gledela, kaftiguvala, y v-fztrahu velikem dersala; k-tomu takaj imala jedno czucze, y videlafze je, nye jakò lyubiti; ar nye obímala, v-naruchaju nofzila, kuffuvala, y vfzu fzkerb zverhu nyega nofzila je. Pripetilofze je, da fzin obetesal bibil, y od vrachitelov zadnye vrachtvo za vuiti fzmerti, nyemu prepifzano bibilo; dafze czuze mora zaklati, y kerv nyegva, za popiti mora dati. Kada chula Gofzpa tolnách vrachitelov, mifzlite kak turobna bibila, y vendar zapovedala, dafze czucze zakolye. Nili pokazala Gofzpa ova, da lyubav nyenya proti fzinu, akoprem ova meinffa v-chutenyu, y v-fzerdcza mehkoche, kak lyubav proti czuczetu, niftarmanye vekffa vu preczenyanyu y preftimanyu bibila, privolyech pogubiti czucze rajffi, kak jedinoga fzina fzvoga. NN. ova lyubav je ona, koja vu posaluvanyu zadersavafze, y od koje ja govorim, tojefzt *preczenyenya y preftimanya*, koja akoprem nechútifze z-onum mehkochum fzerdcza, koju imamo proti roditelom, priatelom, proti dugovanyam fzvéta ovoga; niftarmanye nagiblye nafz y volyu naffu, da rajffi pogubivamo vfzakotero najdragffe dugovanye, za obchuvati Miloschu y Priatelfztvo Boga. Ovaje lyubav, v-koje vtemelyeno je *zverffeno* posaluvanye, kotero, koi dobrò

premiſzli ni tesko, kak vnogi y vnogi ſtimaju; ar ni ova lyubav, kojabi dohagyala od naturalſzkoga naſſega nagnyenya, y mehkoche ſzerdcza, nego kakſzem gore ſzpomenul, dohagya iz razmiſslyavanya, y zpoznyanya vrednoſzti, koju Bog *vu ſzebi* ima, da vreden je lyubavi, da vreden je zverhu vſzeh ſztvarih preſtimanya, y vſzemu ſztvorjenyu prepoſztavitiſze:

Kajſze pak doſztoi *odurjavanya*, koje vu posaluvanyu zverſſenom, proti grehu zaderſavaſze, znati morate, da nit ono morra biti *chutenya*, nego doſzta je, da, kakſzem rekel od lyubavi, bude odurjavanye *preſtimanya*, tojeſzt volyno y razborno, vtemelyeno vu poznanyu velikoga zla, koje greh je ſzmertni; kajti bantuvanye je Boga naj vekſſega *Dobra*; y tak ovo odurjavanye neſztoí vu chutlyvom merzényu, ſztraſſenyu, y odvráchanyu, koje vu naſz chutiſze, proti glavnomu naſſemu nepriatelu, proti jadovite kache, y kojemu drugomu dugovanyu nam odurnomu y protivnomu; nego ſztoí vu chínu, po kojem ſalujemoſze zbog vchinyenoga greha, dabi radi nyega zatreti, y ſelyelibi pogubiti vſzako dobro, y podneſzti vſzako zlo ſzvéta ovoga rajſſi, kak daſzmo Boga zbantuvali; y tak pripravni jeſzmo podneſzti vſza zla, y pogubiti vſza dobra ſzvéta rajſſi, kak zopet greh vuchiniti, y vu nyega povernutiſze; y tho ne zbog ſztraha kaſtig, koje Bog obechuje dati onomu, koi greſsí, nego jedino zatho; kajti po grehu Bog bantujeſze y obsanujeſze, koteri, kajti vreden je, zbog nezgovorne dobrote ſzvoje, daſze lyubi zverhu vſzeh ſztvárih, nebi hoteli, dabi zbantuvan bil, nit hochemo zbog nikakvoga dugovanya ſzvéta ovoga nyega vech zbantuvati. Ovo je *odurjavanye* NN, ovo je vellim, *odurjavanye* greha vu kojem * zadersavaſze (a) *zverſſeno poſaluvanye*; y ovo odurjavanye kak vſzaki lahkò vidi, dohagya iz lyubavi jedine proti Bogu; ar iz preſtimanya prevelikoga, to jeſzt prepoſztavlyanya, koje greſſnik vu ſzerdczu ſzvojem ima proti Bogu, gledech nyegvu nezgovornu dobrotu, zverhu vſzeh dobrih ſzvéta; hotech miloſchu y priatelſztvo nyegvo, akoprem z-zgubichkom vſzega dobra; y hotech nye

Eſſentia-liter.

(a) Contritio.

nye obchuvati, akoprem z-podnaſſanyem vſzeh zlih ſzvéta (y vu ovom ſztoí, kakſzem rekel, *lyubav*, koja je potrebna vu *zverſſe-nom poſaluvanyu*) dohagya; da iſzti greſſnik, koteri premiſslyava veliku obsanoſzt, koju Bogu vchinil je, preſtimavajuch viſſe volye ſzvoje pohotnoſzt, y priproſzte ſzvéta ovoga ſztvári, kak nyegvu miloſchu y priatelſztvò, *odurjavanye* tak velikoga zla vu-chinyenoga; za ovem dohagya ſelya, da nebi bil nigdar tho zlo y greha vchinil, y dabi mogel vſza podnaſſajuch zla, greh zatre-ti (y vu ovom ſztoí *ſzkruſſenoſzt*) y dohagya obechanye, il-liti pobolyſſanya odluchenye (koje akoprem *ſzkrovnò** naha-jaſze vu odurjavanyu, bolye vendar je *ocbiveſztò** nye z-ſzerd-czem zgovoriti) nigdar vech v-greh povernutiſze, rádi nikak-ve ſztvári na ſzvétu. Veſz ov doſzada zgovorjen navuk je Sz. *Thomaſſa, Navuchitela Angelſzkoga*, koi velli, da vu ochische-nyu greſſnika v-iſztom jednom vremenu, dva chíni jedne je-dine volye bivaju; jeden proti *Bogu*, drugi proti *grehu*. Chín proti *Bogu* vu thom ſztoí, da greſſnik proti Bogu lyubav ima, koja dohagya iz razmiſslyavanya nezgovorne nyegve dobro-te; chín proti *grehu* ſztoí vu odurjavanyu, koje zoveſze posa-luvanye. Zmed oveh dveh chínov pervi, tojeſzt, *lyubav pro-ti Bogu*, naturalſzkem nachinom pervejſſi je, kak drugi, tojeſzt odurjavanye greha, illiti poſaluvanye, ar posaluvanye y sa-loſzt, da greh vchinyen je, y odurjavanye greha, dohagya iz lyubavi proti Bogu, y tak pervi chín je zrok drugoga. *In ju-ſtificatione impii*, ovoſzu réchi Sz. Navuchitela, *ſimul eſt motus liberi arbitrii in Deum, qui eſt actus Fidei per charitatem forma-tus, & actus liberi arbitrii in peccatum, qui eſt actus pœnitentiæ, horum tamen duorum actuum primus naturaliter præcedit ſecun-dum, nam actus pœnitentiæ eſt contra peccatum ex amore DEI, unde primus actus eſt, cauſa ſecundi,*

* implicite
* explicite

3.p.q.85. art. 6.

Iz vſzega kaj do ſzada recheno je, ſtimam razmeli jeſzte, da zverſſeno y ſzkruſſeno poſaluvanye nedohagya od ſzame jedine milosche Bosje, y da nye pripechenem nachinom ne-zverſſuju ſzamò nekoji; ar buduch, da ovo posaluvanye je voly-

Secunda pars.

volyno, nemore dojti v-szerdczè, nego onoga, koi nye hoche yuchiniti y zverssiti, tojeszt: hochu rechi: da posaluvanye vu vszeh szerdcze more dojti, koji ischeju y szkerbésze za nachine, z-kojemi dobiti nye mogu. Kojiszu pak nachini potrebni za posaluvanye zversseno vchiniti? jeszu ovi: *pervich* Molitva, *drugoch* razmislyavanye nezgovorne Boga dobrote, *trejtich* razmislyavanye prevelikoga bantuvanya y obssanoszti, Bogu z-grehom vuchinyené.

Kulikosze dosztoi *Molitve*, ona kakgoder moguchna je vszakomu miloschu od Boga zadobiti, tak nit je dvoiti, da nebi bila nachin krutò ják, y szeguren za zadobiti posaluvanye, koje akoprem kakszem rekel, nedohagya od szame jedine milosche Bosje; ar potrebno je takaj, nasse pripomaganye, nistarmanye, kajti ni jedno posaluvanye y saloszt naturalszka, nego zverhu-naturalszka, mora imati, kak vuchi Sz. *Thomas*, szvoj pochetek od milosche: *Principium est Dei operatio convertentis*
D.Th. q. 85.art.5. *cor, secundùm illud Threnorum ultimo. Converte nos Domine ad te & convertemur.* Y kajti ovu miloschu Bog obechal je dati onomu, koi nyu iz szerdcza proszi. *Cùm quæsieris Dominum*
Deut.4. *Deum tuum, invenies eum, si tamen ex toto corde quæsieris eum.* Zatho potrebno je za nyu proisziti y moliti.

Drugi nachin je *razmislyavanye nezgovorne Dobrote Boga*, koje razmislyavanye biva; pretreszujuch zmosnoszt, izvissenoszt nyegveh nezgovorneh zverssenosztih, y doszta je jednu szamu takaj razmiszliti; ar vu vszake naiti moresze tuliko lyublyenoszti, izvissenoszti, y vrednoszti, da zadovolynò moremo Boga nassega lyubiti, y nyega zverhu vszeh sztvarih szvéta prestimavati. Najsze premiszli posztavemo, nyegva *chudnovita lepota*; y zverhu ove lepote najsze miszel vupre kak ova lepota velika, kak vu szebi lyublyena mora biti; ar vu szebi vszeh sztvorjenyh takaj moguchneh sztvoritisze, lepote y vugodnoszti zadersava, vu koju lepotu glede, y naveke gledeli budu vszi Angeli y Szvetczi Bosji, y vu nyu gledech nigdar nezaszíteszę, nego szkem visse glede, sztem visse y visse selyé glede-

ti

ti y lyubiti Nyega prez vszakoga grusztenya, veszelye y radoszt neizrechena vu nyih povekssavajuchsze. Nadalye najsze razmiszli, da tak lyublyena, y tak velika Nyegva lepota je, da akobi nyu szamò za jeden hip videti mogli, y vsivati duhi peklenszki, y proklete v-peklu dusse, obernulbisze na naj zasganejssu lyubav vesz nyihov nevtaslyv nazlob, z-kojem goré proti Bogu, y vu nyih tuliko veszelye iz ovoga kratkoga vigyenya bi osztalo, da ni malò sztrahoviteh y ostreh muk peklenszkeh nebi vech chutili. Najsze premiszli, da jedno najkratkejsse vigyenye, tak lyublyene y nezgovorne lepote, bi bilo vu vrednoszti y pláche, z-vszum preobilnosztjum veksse, nego vu vrednoszti, najmu; lyubav, szuze, y naj ostrejsse bile jeszu pokore Marie Magdalene, akoprem bibile, jezero y jezerokrat veksse; bi bila plácha nezgovornò vekssa oberh zaszlusenya vszeh trudov, vszeh poszlov Paula Apostola, dabi takaj na veke bil nye chinil y zverssuval. Szpodobnem nachinom moresze razmisslyavati, kotera takaj druga zverssenoszt Bosanszka, navlasztitò zmed oneh, koje nasz pozivaju na lyubav Boga; kakti je: *nezgovorna nyegva dobrota*, da nasz na ov szvét sztvoril je, y vu Vere Katolichanszke meszti poroditisze milosztivnó prepusztil, koi mogel nasz je vu nistaru nassem osztaviti, y dasze med Poganini, Neverniki, y Bolvano-molczi porodimo vuchiniti: kakti je *nezgovorna Miloszerdnoszt, y najgoruchejssa Nyegva lyubav*, zbog koje poszta je chlovek, za nasz vumerl, y szebe za hranu duss nasseh v-szvetem Sacramentumu dal: kakti je *neizrechena Nyegva dobrovolynoszt*, z-kojum nasz y nevolye nasse miluje, grehe oprascha, od szebe beseche k-szebi zoye, prijemlye, y obimlye vsze kakti szine, kojisze k-nyemu vtekuju, y z-posaluvanyem prisztuplyuju. Ovo je razmisslyavanye nezgovorne zmosnoszti, y dobrote Boga, koje ako isztinszko zverssisze, podigne prez dvoine vu szerdczu vassem lyubav prestimanya, od kojega gore govoril jeszem. Trejti pak nachin, koi je *razmisslyavanye prevelike obsanoszti, y bantuvanya*, Bogu z-grehom vuchinyenoga, chinitisze more; razmisslyavajuch, da zbog priprosztih y

nis-

nischetnih szvéta ovoga sztvarih, za szpunyenye gressneh nasseh pohotnosztih y poselyeny, za vsivanye naszladnosztih, y tellovneh vugodnosztih, koje vu dusse onoga, koteri nye ische y vsiva neosztavlyaju drugo, kak turobnoszt, sztrah, y szerdcza raztusenye; zapoved Boga tak zmosnoga jesze prekerssila, miloscha y priatelsztvo Boga tak dobroga zapusztilo; ar takvo razmislyavanye pravo y isztinszko jeden, ali vissekrat vchinyeno, ni moguche, da nebi nasz na posaluvanye tak velikoga zla genulo, y nebi vu nasz zbudilosze odurjavanye, y szkrussenoszt proti grehu, kakszem gore raztolnachil.

Tertia pars.

Szada kadaszte razmeli, kaj je posaluvanye, y kak chiniti sze mora, hochu vam odgovoriti na vsza vassa dvojna pitanya, koja vam na pamet mogu doiti, rádi kojeh bi stimali, da tesko je pravdeno posaluvanye vchiniti. *Pervich*: moresze pripetiti, da akoprem chiníte za grehe posaluvanye, vendar v-isztom chaszu vu vasz y v-szerdczu vassem, chutite nagnyenye na greh, y tak nemorete zevszema odverchi tho nagnyenye, da vu vasz nebi chutili: y zatho dvoíte y boítesze, da chín isztinszki y pravdeni lyubavi proti Bogu niszte vchinili, niszte pravdenò posaluvalisze. Odgovarjam, da vissekrat vu pokorniku ovo nagnyenye nuternye na greh, zna biti *nedobrovolyno*(a), buduch, da ono dohagya ali od hman gressne pressesztne navade, ali pak od zlocheszte nature; y kada od ovud dohagya, neprepréchuje lyubav proti Bogu, vu koje vtemelyeno je posaluvanye; zrok je, kajti lyubav proti Bogu, iz koje biva posaluvanye, mora biti kakszem rekel, jedna lyubav *preczenyenya y prestimanya*, jedna lyubav *zbiranya y odluchenya*, koja je *szlobodna y volyna* tojeszt: rajssi vsza pogubiti dobra, y zla podneszti, kak Boga zbantuvati, y ova lyubav more biti zverssenò vu pokorniku, akoprem vu szebi nagnyenye na greh chúti, szamò (dobrò zapametite) da ovo nagnyenye na greh nebude volyno, nego jedinò dohajajuche od pressesztne hman navade, ali pak szlocheszte nature. Ali kaksze more poznati rechete meni, da ovo nagnyenye na greh je *nedobrovolyno*, ali pak da je *volyno*? moresze poznati y poznava-

(a) id est involuntarium.

znavaſze od iſztoga nagnyenya y odluchenya volye; ar kada volya tak nagnyena je, y vi z-vami odluchili y dokonchali jeſzte, da na trucz kak govoriſze vaſſemu hman nagnyenyu, oſztavlyate greh, y priliku greha, y vſze ono, kaj na greh vaſz vléche; kada odluchili jeſzte, da vſzekak y z-vſzemi nachini hochete miloschu, y priatelſztvo Boga zaderſati y obchuvati; onda vaſſe hman nagnyenye na greh ni *volyno*, nego *naturalſzko*, y zlocheſzte nature; ali pak iz *oſztankov* grehov oſztalo; kada pak volya vaſſa tak pripravna ni, nit vi z-vami odluchili niſzte, nego ſzamò ſzlabò, lenò, y merzlò hotelibi Miloschu, y Priatelſztvo Boga imati, ali takaj hotelibi vaſſe nagnyenye y pohotnoſzt ſzpuniti; y tak neznate vaſz, nit zverſſenò ſzkerbiteſze od vaſſeh naſzladnoſztih odterchi, y od oneh grehov, y greſſneh prilik odſztupiti, koje na greh vaſz vlécheju; onda tho vaſſe nagnyenye k-grehu, rechiſze mora volyno; onda lyubav proti Bogu ni pravdena, nit iſztinſzka; y tak nehaſznovito, laslyivo, y zkazlyivo je vaſſe posaluvanye.

Hochu vam povedati pripechenye, koje ſtimam prikladno, da razmete, kak more ſzkupa ſztati, iſztinſzka lyubav preſtimanya Boga, z-znagnyenyem na greh. Doſsla bila je pred *Dariuſſa* Kralya *Perſſianſzkoga* ſztanovita Plemenita Goſzpa, koja naj turobnejſſa, kajti neznam zbog kojega zroka, vſza druſina hise nyeine, od Kralya na ſzmert odſzugyena bi bila, Ona molechiſze nyemu, y proſzecha miloschu, koi genulſze je na prosnyu nyeinu, y nye rekel: da ſzamò jednomu iz hise nyeine prikasuje ſivlyenye, koga hoche ona ſzebi zebrati, nye na zbiranye y volyu oſztavil. Ova Goſzpa imala musa, detczu y brata jedinoga, y zmed vſzeh (gdo bi bil veruval) zebrala je brata; zachudenomu Kralyu zrok zebiranya dála y rekla: ako ô Kraly! pogubim musa; pogubim detczu; morem dobiti musa, poroditi detczu; ali ako pogubim bratta, buduch mertvi moji Roditeli, nemorem dobiti bratta drugoga: *ó Rex! maritus mihi,* Herod. l. 3.
atque alii liberi eſſe poſſunt: alius frater parentibus meis jam vita functis, nulla ratione eſſe poteſt. Na ovo pripechenye, pi-

tam vasz: lyubav proti brattu Goszpe ove jeli bila, ali ne, prava y isztinszka? bila je prava lyubav, chujem da odgovarjate; y bila krutò velika. Ali vendar ona morala je chutiti proti musu, y proti detcze szvoje nagnyenye? isztina je, odgovarjate, ali ovo nagnyenye y dobrohotenye ni bilo nye *volyno*, nego *naturalszko*; y zatho ni mogla vuchiniti da nye nebi chutila; szuprotivnem pak nachinom odluchenye ono, da bratovo sivlyenye volyla je obchuvati, z-zgubichkom sivlyenya tak musa kak detczé szvoje, bilo je, jeden ochiveszti chín lyubavi takve, z-kojem pokazala je ochitò, da visse prestimava, y k-tomu visse lyubi nyegvo sivlyenye, kak nijednoga deteta, nit musa bi prestimavala y lyubila. Prilosemo szada zrok pripechenya ovoga k-nam. Lyubav, koju proti Bogu imati moramo, y v-koje vtemelyeno je posaluvanye, kakszmo vissekrat rekli, je jedna lyubav *prestimanya*, tojeszt chín takov, po kojem preposztavlyamo miloschu y priatelsztvo Bosje, vszem dobram szvéta ovoga, y pripravni jeszmo pogubiti vsza dobra szvéta, da népogubimo, nego obchuvamo ovu naj vrednejssu miloschu, ovo priatelsztvo; kadagoder adda mi tho prestimanye Boga imamo, kadagoder pripravni jeszmo pogubiti kakvogoderdobro rajssi, kak miloschu Boga; onda isztinszkò y pravdenò lyubimo Boga; y onda nagnyenye y selyenye, koje chutisze na greh ni *volyno*, nego *naturalszko*, koje dohagya, ali od nature pokvarjene, ali zlocheszte presseszne hman navade, y ovo nikaj neprepréchuje zverssenu proti Bogu lyubav. Hodmo na drugo dvojno pitanye.

Vnogi jeszu, koji salosztésze kajti nechúte vu szebi, onu saloszt, kojubi selyeli chutiti; vszigdar z-szuhemi ochmi vidijusze, nemogu nit jedno zdehnyenye iz szerdcza vchiniti, y tak dvojé, da nigdar pravo posaluvanye nechiné, y veruju, da je tesko tho posaluvanye zverssiti. Odgovarjam, da takvi vnogò vkanujusze; ar stimaju, da posaluvanye vu chutlyvoszti sztoí, kotero kakszem rekel sztoí vu odurjavanyu greha. Ali vendar reche koi, tulike pelde stejusze gressnikov, koji kajti posalu-

vanye

vanye zverſſenò imaliſzu, ſzuzę takaj tochili jeſzu za grehe; y naj bude pelda za vſze *Marie Magdalene*, koja tak obilnò plakala je, da vu ſzuzah noge Odkupitela vumívala bibila. Dobrò vellite, ali znati morate, da posaluvanye ni jednako nego vekſſe y meinſſe, y zatho vu nekojeh ję viſſe, ali menye zverſſeno. Kada posaluvanye je krutò veliko, y jakò ſzkruſſeno, biva tak zvana chutlyvo, da pokornika chiní ſzuze tochiti, y suhkò zdihavati; ali kajti ni potrebno za ochiſchenye pokornika, y greſſnika posaluvanye takvo y tak zverſſeno, buduch zadoſzta, ako vu ſzebi ni tak ſzkruſſeno, da ſzamò je *iſztinſzko*; zatho biti more, y viſſekrat ję, *pravdeno* posaluvanye y *iſztinſzko* prez ſzuz y zdihavanya. Iſztinito je, da raſzipni ſzin bil je ſzkruſſen y posaluvan, y vendar neſtejeſze, dabi bil jednu ſzpuſztil ſzuzu; ſzamò ſtejeſze, da oduril y posaluvalſze je za greh: *Pater peccavi in cælum, & coram te.* Nut adda, da posaluvanye ſztoí vu odurjavanyu greha, ne vu plachu; nut da iſztinito posaluvanye morę biti prez ſzúz, y ako vu *Magdalene* Odkupitel nam oſztavil je peldu posaluvanya naj zverſſenejſsega, y jakò retkoga; vu ſzinu pak raſzipnom oſztavil je peldu posaluvanya navadnoga y guschejſſega, y tak priſztojnoga, za zadobiti Bosju miloschu.

Jos ovde dvojno je pitanyę, koję nikaj menye, kak gore rechena, vaſz ſztraſſi; da najmre vnogi pokorniki nahajajuſze, y morebiti zmed vaſz vekſſa ſztran takveh je, koji ſalujeteſze, y greha odurjavate, zbog ſztraha kaſtig Bosanſzkeh, y ne zbog lyubavi Boga; y tak neznate, kakbi tho bilo pravo posaluvanye, koje kak je recheno, vtemelyeno mora biti vu lyubavi proti Bogu. Razmem vaſz. Vi derſíte y ſtimate, da kadaſzte genyeni na posaluvanye grehov vaſſeh, chujuch kakvo ſztrahovito Prodechtvo od Prodekatora, ali ſztraſſno pripechenye, ali videch naglų y nepripravnu ſzmert, ali kakvu drugu ſztraſſnu kaſtigu, velim ſtimate, da potrebno je za zverſſeno posaluvanye vchiniti, veſz ſztrah iz ſzerdcza kaſtig Bosanſzkeh izhititi, y na meſzto ſztraha chiſztu y jedinu lyubav proti Bogu

imati y rechi: Bose salujemsze, daszem ztebe zbantuval, y odurjavam zverhu vszega zla grehe, ne zbog sztraha pekla, ali druge tvoje kaftige, nego jedinò kajtiszem tebe dobrotu nezgovornu zbantuval, zbog koje vreden jeszi vsze lyubavi. Odgovarjam, da ni potrebno izhititi sztrah Bosanszkih kaftig; ar v-isztom chaszu, v-kojem v-szerdczu sztrah je, szkup more biti y lyubav proti Bogu, rádi koje (a) *navlasztitò*, akoprem potrebno je saluvatisze y greha odurjavati, da posaluvanye bude zversseno, koje zovesze *Contritio*, niftarmanye ni potrebno, dabi ova lyubav szama v-szerdczu bila, tojeszt prez sztraha; y tak morete prez izhitavanya sztraha, koga imate (ar nyega tesko je izhititi) posaluvanye zversseno y isztinszko vchiniti. Kak, y z-kakvem nachinom NN ovák? salujuchsze za grehe iz dveh zrokov, tojeszt zbog sztraha múk, y kaftig, kojeh vredni jeszte, y zbog bantuvanya Boga najvekssega *Dobra*, nit tho nemora vam videtisze jakò tesko; ar tho navadno je, da krivecz salujesze zapregresku y krivnyu szvoju, zbog sztraha y lyubavi v-jednom isztom vremenu. Jedna zakonszka neverna senna, jelisze morebiti tho nepripécha, y morebiti je nechujeno, y proti nature; da salujesze za greh nechisztoche z-drugem vchinyen, zbog sztraha kaftige, koju kakti oszkrunitelicza, zakonszke posztelye je zaszlusila, y zbog krivicze y obsanoszti vchinyene tovarussu szvojemu lyublyenomu, y prisesne vere szvoje, koju nyemu dala je? salujtesze szlobodno, daszte zagressili zbog sztraha kaftige, koje zpoznavate, da vredni jeszte, y odurjavajte, rádi toga sztraha grehe vasse; ar tho bude posaluvanye, koje zovesze *Attritio*; ali v-isztom vremenu posaluvanya vassega, razmislyavajuch kak velika, kak lyublyena je dobrota Boga, koi poklamkam tulika od vasz bantuvanya, y obsanoszt prijel bi bil, na meszto odszugyenya vu pekel, kam tulike zbog menyssih grehov odszudil y hitil je, vasz zval je y zove, dasze z-nym pomiríte, kak dabi vi od nyega bili zbantuvani, salujtesze, kájajtesze za obsanoszt y bantuvanye, koje nyemu vchinili jeszte, odurjavajte vsze zlo greha, kojeszte vuchinili, zbantujuch

(a) Principaliter.

Boga

Boga dobroga, y valujuch, ali iz szerdcza, da akoprem jakò salujetesze, dașzte zagreſſili, zbog vekivechneh kaſtig, koje jezero jezero krat rádi tulikeh grehov vuchinyeneh zaſzluſili jeſzte, y zatho nye odurjavate zverhu vſzega zla, y odluchujete nigdar nye vech vuchiniti, y vu nye povernutiſze; niſtarmanye vnogò bolye ſalujeteſze, y kájateſze zatho, kajti zbantuvali jeſzte Boga tak lyublyenoga, tak dobroga, koga preſtimavate zverhu vſzeh ſztvarih, nit hochete vech nyega zbantuvati; y za obdersati nyega priatela ſzvoga, hochete y pripravni jeſzte pogubiti, ako bude potrebno, vſza dobra ſzvéta: *O Boſe*! (reczete v-ſzerdczu vaſſem) *ov je mech y pallos*, koi vjſſe od vſzeh ſztvarih prebáda ſzerdcze moje, da znam, da z-mojemi grehi zbantuval jeſzem Tebe, jedino y najvekſſe Dobro. Boimſze ô pravichni Bose! oneh kaſtig, koje ſzpodobnem meni greſſnikom, pripravne y obechane jeſzu, y salujemſze, da nye zaſzluſil jeſzem; ali akoprem nebi bile kaſtige nit vremenite, nit vekivechne; vendar tuliko y tuliko biſze ſaluval, daſzem zagreſſil jedino zatho, kajti Tebe zbantuval jeſzem. Zbantuvanye tvoje ô Bose! viſſe ſtimam, kak nijedno zlo, viſſe kak nijedno zlo odurjavam; y kakti goder hotelbi rajſſi vſzega ſzvéta zla preterpeti, nego daſzem Tebe zhantuval, tak hotelbi dabi mogel, zatreti y na niſtar obernuti bantuvanye, koje tebi vuchinil jeſzem z-terplyenyem vſzih zlih, koja radbi podneſzel; ali kajti zlo, kojeſzem vchinil, ni mochi vchiniti, da nebi bilo vchinyeno, obechujem iz ſzerdcza viſſe nye nevchiniti. Ovak NN. morete ſaluvatiſze y kájati za grehe vaſſe, iz dveh zrokov, zbog ſztraha Bosanſzkeh kaſtig, y zbog lyubavi Boga, y tak chinech zverſſíte dvoje verſzti posaluvanye jedno *nezverſſeno* ali vendar *iſztinſzko*, drugo *zverſſeno*, *Attritionem & Contritionem*, y more pervo priprava biti na drugo.

Jos jedno oſztaje pitanye dvojno, y ovo morebiti vaſz viſſe, kak koje drugo ſztráſſi. Vnogem pripechaſze, da vu posaluvanyu, y odurjavanyu laſztoviteh ſzvojeh grehov ſzude, daſze nemogu zdersati, da zopet nebi vgreſſili; y tak poboſſanye

nye y odluchenye nyihovo nebude sztalno, koje vendar je potrebno, y zatho bojesze, da niszu *pravo* vchinili *posaluvanye*, dvojé, da niszu kakbi morali odurili grehe. Ov sztrah y dvoinoszt dohagya, kajti previde malò menye kak zaiszto, da povernejusze y opádu v-greh. Presseſztna pádanya, zlocheszta vu zlu navada, veschnoszt y zpoznyanye nesztaloszti, vu obechanyu pobolssanya, koja vissekrat vchinili jeszu, zrok velik davaju, da dvojé y szkoro veruju, da akoprem posaluvanye za grehe vchinili bibili, vu nye vendar povernejusze; y zatho bojesze, da niszu pravò szkrusseni, bojesze, da nimaju pravo grehov odurjavanye, koje vu posaluvanyu potrebno je, y szklopitisze mora z-sztalnem obechanyem vech nevgressiti. Odgovarjam drugo je * *szegurnoszt* vech nevgressiti, y v-greh neopaszti, drugo je * *odluchenye* vech nevgressiti, y v-greh neopaszti. Szegurnoszt nevgressiti ni potrebna, nitsze more imati, odluchenye pak y obechanye nevgressiti, je potrebno y moresze imati, ar ov chin je volye, koja je szlobodna, y koja kaktigoder more odluchiti vgressiti, tak more odluchiti nevgressiti. Nadalye obechanye ovo, illiti odluchenye nevgressiti, moresze trojversztnò premiszliti; kakvo je *szada*, y kakvo bude, ali napotlam kakvo more biti. Mi nemoramo vagati, meriti, odluchenye y obechanye nasse, za ono kakvo more biti, ali kakvo bude; nego szamò za ono kakvo je *szada*. Presseſztna padanya, zlocheszta vu zlu navada, zpoznyanye nesztalnoszti vu pobolssanyu vissekrat vuchinyenem, mogu nasz dvoine vchiniti, dapache veruvati, da obechanye y odluchenye vech nevgressiti, koje imamo *szada*, nebude sztalno, nebude tverdno, y premenisze; ali nemogu nasz dvoine chiniti, da obechanye ovo, koje imamo szada nevgressiti, nebi bilo za szada sztalno, y tverdno, kakvo y potrebno je vu posaluvanyu. Dvoinoszt y previgyenye ono, kaj more biti, ali kaj bude, chín je razuma y na razum szpada, koi nikaj neposzluje vu nassem obechanyu, nit nyè préchi, nit nevalyano chiní obechanye, koje je potrebno, y koje moremo imati, ar ono chín je volye, y na volyu szpada. Kajti Sz. *Philip-*

* certitudo propositum.

lip Nerius navaden bil je vszaki dan rechi: Bose! denesz zaiszto Tebe odurnò zbantujem, ako malò odverses od mene tvoju Ruku; jeli zatho rechete, da Szveti Otecz ni imal odurjavanye greha? jeli rechete, da ni imal pripravnu volyu nevgreffiti? ne, nego reczete, da Sz. Otecz tak govoril je, kajti premislyavajuch chlovechanszku kerhkochu y nesztalnoszt, premislyavajuch malò terpeche odluchenye dobreh dellov, y obechanye pobolssanya; dvoil je, dapache videl, da prez oszebuine pomochi Boga, odurjavanye koje imal je proti grehu, lahko obernulobisze na lyubav; obechanye, koje vchinil je vech nevgreffiti, lahkò premenilo bisze na privolyenye greha. Vigyte adda, da previgyenye na zlo y greh, ni hotenye na greh; y da more nassa volya odurjavati greh, more pripravna biti vech v-greh nepovernutisze, akoprem z-razumom, razmisslyavajuch prilike pressesztneh grehov, navadu zlochesztu, nesztalnoszt chlovechanszku previdimo, dvoímo, dapache verujemo, da znovich v-greh vchinyen y szpovedan opádemo. Hochete videti znamenye ochiveszto, po kojem poznate, jeli vasse odurjavanye proti grehu isztinszko, jeli odluchenye y obechanye vasse vech nevgreffiti zverssеno? razmiszlite kak vu szerdczu vassem pripravni jeszte: ako poznate, da v-szerdczu vassem pripravni jeszte, y z-vami odluchilisztе, osztaviti vsze prilike, koje vissekrat vasz na greh dopelyale jeszu: ako z-vami dokonchali jeszte vsza vchiniti, y vsze nachine zverssiti, koje szúdi Szpovedik vam potrebne, y vam zapovedal je, dasze obdersíte vu milosche Bosje: ako gotovi jeszte vsze dusnoszti zverssiti pravicze y lyubavi, kakti jeszu; naplatiti duge, blago, imetek ludczki, y posteno ime povernuti, obssanitelom oprosztiti, y nyim znamenya dobrovolynoszti zkazati: ako jeszte pripravni premeniti malovredno sivlyenye, y dersanye ponoviti, tak szegurni morete bjti, da posaluvanye vasse je isztinszko, da odurjavanye greha, koje imate, je pravdeno, y da isztinito je odluchenye y obechanye vasse vech v-greh nepovernutisze; ali ako pak pripravni niszte ova gore rechena, y oszta-

la

la zverssiti, szlobodnò morate dvoiti, dapache za isztinito dersati, ar velik zrok imate, da nisztе posaluvani, y pravdenò szkrusseni, nit isztinszko greh odurili, nit zversseno v-greh nepovernutisze obechali.

Szada selyelbi znati, kaj szudite od Posaluvanya? jeli vamsze josche najteseissi tho poszel vidi? ni sztanovitò najtesejssi poszel, chujem odgovarjate, dapache je lahki, akosze razmiszle zroki, y navuk, koga doszada ovde jeszmo chuli; ali ako posaluvanye je lahki poszel, zakaj pak Prodekatori y Plebanussi krichè proti onem gressnikom, koji uffajusze, da na szmertni vure za grehe saluvalisze budu? nili tulikokrat chuli jeszmo, y vi Prodekator, koi vendar denesz jeszte nasz razveszelili, da vszi mogu posaluvanye zverssenò vchiniti - y poszel lahki je, jeli povedali nisztе, y z-szvetem piszmom, y z-szveteh Otczev navukom, y sztrassnemi peldami potverdili? da gressnikom nisze mochi zvelichiti, kajti nyim najtesejsse, y szkoro moguchno ni vu vremenu szkradnye vure obernutisze, illiti pravdeno y isztinszko posaluvanye vuchiniti? kak adda mogu ova dvoja szuprotivna sztati: moguche y lahki poszel je vszem posaluvanye vchiniti: y naj tesejssi poszel je, y kakti ni moguche gressnikom vu szmerti vure posaluvanye vchiniti? poszluhnete kak? Posaluvanye kak je *vu szebi**, vszem lahko je vuchiniti, kak zroki y navuk do szada povedan potvergyuju; ali vu vremenu szmerti *naj tesejsse, navadno je biti* gressnikom, zrok je, kajti neznaju nye napraviti, nit k-nyemu privuchilisze jeszu. *David* z-Sissakom(a) pokrit, z-oklopjem zeleznem oblechen, y z-Pallossem oborusen, ni rekel, da teska *od szebi* y *vu szebi* nyemu bi bila, ova orudelya orusja; nego rekel, da je nyemu szamò *preteska*, y kakti *nemoguchna*(b) *vkretlyivoszt*, y krutò *neprilichna*; y tho zatho, kajti k-orusju ovomu nisze privuchil, y z-nym baratati nebi bil navaden: *non possum sic incedere, quia usum non habeo.* Vu ovom razmevanyu y razlosényu, govoré y kriché Prodekatori proti gressnikom: ovak razmevajuch ja takaj terszimsze, y terszilsze budem vasz presztrassiti (y Bogbi dal napredek y haszen) z.

* si per se consideretur.

1. Reg. 8.

(a) galea & lorica. (b) tractabilitas.

Sz.

Sz. Piszma, y Sz. Otczev potvergyavanyem, z-zrokov, y sztrahoviteh peldih szvedochansztvom, vam pokazajuch y nazveschajuch, da ako nasztajali budete, od Rechi Bosje y prodechtva besati y daleko sztati: ako nepresztanete dersati vsze szerdcze vassę prileplyeno, y prikovano na poszluvanye polya, szkerbi imetka, terstva, dobichkov; neszkerbechsze y vnogo nemarajuch navuchitisze, y negda ter negda privuchatisze, k-posaluvanyu, y nye guschejssè chiniti; tak zaisz'o akoprem ono *vu szebi* je lehko, vam bude zbog *nevkretlyivoszti*, y *neprivuchanya* naj tesejsse, y szkoro nemoguchno vu vremenu szmerti: tak pripetilosze je jednomu Bogatomu y plemenitomu Goszponu, koi buduchi na szmertne vure, pohogyen od pobosnoga y vuchenoga *Cardinala Bellarmina*, bil je nagovarjan na posaluvanye grehov, y odgovoril; da nezna kaj je posaluvanye. Zachudivssisze pobosni *Cardinal*, da tak nevolyni betesnik neszpameten je, y videchi pogibel vekivechnoga szkvarjenya, pochel nyega z-nachinom lepem y vugodnem navuchati posaluvanye chiniti; ali on volye neimajuchi k-ovomu navuku rekel: naj presztane, kajti szada vu onom, v-kojem nahajasze sztalissu, nemoresze navchiti, nit privuchiti tak teskomu dugovanyu y navuku; y ovak neszrechno preminul, y dussu szpusztil. Privuchajtesze adda NN. guscheissè k-ovomu posaluvanyu tak hasznovitomu, kotero vszem na szkradnye vure je potrebno, navlasztitò pak vu pomenykanyu szpovednika tak je potrebno, za grehe ovo posaluvaye vchiniti, da prez nyega zvelichiti nisze mochi, y ono *jedini* zvelichenya nachin je. *de arte bene moriendi l. 2. c. 6.*

Quarta pars. Ali akoprem vam tho nepripetisze, dabi tak na szkradnye vure vam potrebno bilo posaluvanye, buduch vi z-Redovnikom, kojega pri posztelye vassę bi imali; vendar na guschejsse posaluvanye vasz genuti mogu, prevelike haszni y dobichki, koje po guscheissem posaluvanyu, kada jos zdravi jeszte, zadobiti morete. Kakve jeszu haszni, kotere posaluvanye ovo donassa? jeszu ove. *Pervich* vu onom hipu, v-kojem gressnik zver-

ſſenò poſaluvanye chiní, odvezan y oſzłobogyen je od vſzakoga greha ſzmertnoga, y poſztaje dragi priatel, y * prijetni ſzin Boga. Dabi ſzin Henkarov, koi nepoſten je, ſzam od ſzebe y po ſzebi ſzbriſzati mogel ovu truhu nepoſtenya, kaj nebi vchinil, y kakſze nebi terſzil? na dalye, dabi k-tomu ov iſzti ſzin mogel z-kakvem trudom ſmehkem, teskem, y z-kakvum ſzlusbum vendar moguchnum, poſztati ſzin Kralya, zaiſzto veſz trud, y ſzlusbu bi zverſſil: ſzada iſztinito je, da koterigoder vu grehu ſzmertnom je, on ſzin vraga ſzluge Bosanſzke pravicze, y Henkara greſſnikov je: *Vos ex Patre diabolo eſtis.* y takaj naj iſztinejſſe je, da z-zverſſenem posaluvanyem izbriſſujeſze greh, koi zrok je rodbinſztva vraga; y dobivaſze naj plemenitejſſe ſzinſztvo Boga; y jeli ovo posaluvanye guschejſſe budeſze oſztavlyalo? *Drugoch* ako pred posaluvanyem duſſa je vu Bosje milosche, tak ovo posaluvanye povekſſava vu duſſe miloſchu, y rádi toga povekſſavanya miloſche, duſſa poſztaje vnogò lepſſa, ſzpodobnejſſa y dragſſa Bogu. Nebi bila ſzkerb, nit trud, nit marlivoſzt, koju nebi zverſſila zaruchnicza, dabi znala, da more, lepſſu ſzebe vchiniti, y lyublyenejſſu zaruchniku ſzvomu: mí pak koji znamo za tverdnò, da vſzako poſaluvanye zverſſeno za grehe, pridaje veliku lepotu duſſe, y nyu chiní dragſſu Bogu; jeli nebudemoſze ſzkerbeli zverſſiti, y viſſekrat ponoviti ovo posaluvanye? *Trejtich* posaluvanye izplácha vſze, ali koju ſztran, kakje vekſſe ali mejnſſe, kaſtig, koje duſniſzmo Bosanſzke Pravicze naplatiti, ali na ovom ſzvétu z-pokorami, ali na drugom z-podnaſſanyem preteskeh múk Purgatoriumſzkeh. Bogati oſztavlyaju po ſzmerti vnogo ſztotin Sz. Maſs, podelyuvati odregyuju vnoga almuſtva, daſze oſzlobodé Purgatoriuma: vi ſziromahi, koji nit zauſſani morete biti, za jednu Sz. Maſſu, imate nachin lagek y ſzeguren vgaſziti ogeny Purgatoriuma, jos predi nego vu nyega dojdete; y ov nachin je poſaluvanye; y jeli nye budete zamugyavali? zaiſzto dabi nye chinitizamugyavali, moralbi rechi, da ali neverujete jaki y goruchi ogenypurgatoriuma, ali da vam iſztem jeſzte naj vekſſi nepriateli.

Che-

[Margin notes: "* filius adoptivus." beside line 2; "Joan. 8." beside the line "Henkara greſſnikov je".]

Cheterticb vszaki chin posaluvanya zverssenoga, ima novu ftengu Dike vu Nebu. Dabi bila koja igra, vu koje bi znali, da vszigdar obladanye y dobichek budete imali; drugo zaiszto nebi chinili, nego dan y noch bisze k-ove igre privuchali, da bogati z-guscheissem dobichkom bi posztajali. Ova igra je chín posaluvanya, po kojem je isztina, dafze dobiva nova ftenga dike, koja nezgovornò visse kak vesz szvét je vredna; jeli adda budemo zamudili y nemárali, nam povekssati ov dobichek tak prestiman, z-osztavlyanyem nye guscheissè zverssiti? *Peticb* posaluvanye ako guscheissè chinisze, odimlye od dusse on traplyiv sztrah, kojega imaju Dobri takaj y Bogabojechi, dvojechi jeszuli ali neszu vu milosche Bosje. Nigdor nemore znati, jeli vu milosche, kajti nemore znati, jeszuli szpovedi vchinyene z-oproschenyem grehov: *Nescit bomo utrum amore, an odio dignus sit.* Koi vszaki dan y guschejsse chiní posaluvanye, siveti more prez ovoga sztraha; ar more biti kakti szeguren, velli naj vuchenejssi *Suarecz*, da je zmed tulikeh chínov tulikokrat zversseneh posaluvanya, kotero isztinszko y pravdeno vchinil, y tak zadobil milo'chu Bosju: *Si ponamus*, ovo jeszu réchi Navuchitela, *bujusmodi bominem sæpius in vita, vel quotidie per multum tempus iterare actus contritionis, faciendo quantum in se est, & quantum ipse assequi potest, perseverando diu sine conscientia peccati mortalis, non videtur possibile quin aliquando veram contritionem eliciat, suppositis principiis certis de gratia DEI, & promissionibus ejus quas babemus.* *Sesticb* iz guschejssega posaluvanja haszen dohagya; jedna najmre krotkocha pravdena vu bantuvanyih, jedna volyna terplivnoszt vu protivschinah, jedno isztinszko hotenye y volynoszt pokore; ar ni moguche, da on, koi vissekrat salujesze za grehe, y bantuvanya Bogu vchinyena; nebi selyel, y nebisze terszil dati, y vchiniti kakvu zadovolyschinu velichansztvu, y Dobrote Boga tak velike, koju poteptal y zbantuval je, hotech podneszti, y preterpeti kakvu kastigu, y protivschinu za volyu Nyegvu, govorech z-Prorokom *Mikæassem*: *iram Domini portabo, quoniam peccavi ei.* Ovi pregoni akoprem krivichni,

Eccl. 9.

Tom. 3. de Grat. l. 9. c. 11. n. 7.

Michæas 7. v. 9.

ni, ove protivschine akoprem ſmehke, ove tuge, ovi betegi, ova zimlyieza, ova terplyenya akoprem preteska, meni jeſzu poſzlana od Boga, y vuprav zatho, da nye podneſzem, kajti Boga zbantuval jeſzem.

Blasena *Angela* iz meſzta *Fuligno* zvanoga, kajti guscheiſſe posaluvanye bi bila chinila, ſelyela je od vſzeh odurjavatiſze, y preganyati, y kada nebi imala, koibi nyu odurjaval, preganyal, pospotaval, krutò ſaloſztila y plakalaſze je. Pokore vſzevdilne chinila, z-miſslyenemi vſzemi nachini tello ſzvoje trapila, nit z-tem zadovolyna; ſelyela y proſzila je, dabi vſze protivschine y zla, tak ovoga, kak drugoga ſzvéta mogla terpeti. Ali oſztavemo pelde Szvetzzev, y dokonchajmo z-peldum y pripechenyem, ſztanovitoga jednoga greſſnika.

Poveda *Cæſarius*, da jos vu vremenu ſivlyenya nyegvoga, bil je glaſz od jednoga velikoga greſſnika, koteroga koſzti pokopane vu Czirkve Sz. *Gerona*, od ludcztva kakti Szvetcza poſtuvaleſze jeſzu. Bil je ov uſuras ochiveſzti, koi z-zverſſenem posaluvanyem malovrednoga ſivlyenya ſzvoga, ſzpovedalſze je pravdenò, y ochituval na ſzpovedi z-plachem velikem nevolyni ſztalis duſſe ſzvoje. Po ſzpovedi povernulſze je domov, da poverne taki krivichne uſure y preobilne dobichke; odpre skrinyu kade penezi leſali jeſzu; nut najde peneze, ô ſztraſſno chudo! obernyene na cherve: na vigyenye ovo preſztraſſiſze, y znovich z-vekſſem, y z-ſzkruſſenejſſem posaluvanyem salujeſze za grehe ſzvoje, y poverneſze zaplakanemi ochmi, y z-velikem zdihavanyem Szpovedniku, nyemu povedajuch pripechenye; y proſzi velike, ſztraſſne za grehe ſzvoje, nachine pokore; ar pripraven zevſzema bil je Bogu, koga tuliko zbantuval bibil, iz ſzebe zadovolyschinu dati: *Negledete* Otecz Duhovni, rekel je, name nezahvalynoga, odurnoga, malovrednoga, koi takaj niſzem gledel na Boga, koga krutò zbantuval jeſzem: zapovechtemi, da vſzi mene naj teptaju tho vchinim: zapovechtemi vekovechne y nepreſztajne oſtre pokore, iz drage volye zverſſim nye: odredite, da tello zevſzemi nachini y

oru-

orudelyi trápim, pripraven jeszem vsza zverssiti; ar ni kastige, zla, nit pokore kakgoder naj ostrejssa, y naj sztrassnejssa bi bila, kojabi mogla zlo nadomesztiti, koje vchinilszem, Boga dobroga bantujuch. Oszupnyen Szpovednik nad tak szkrussenem posaluvanyu, odredil je (od Boga tak nadehnyen) da naj odpre skrinyu, vu koje chervi iz penéz posztaliszu, y vu nyu naj lésse, y czelu noch sztanuje. Zverssil je pokornik iz drage volye pokoru, posztavivssisze v-skrinyu, kade od vnosine chervov gladneh, od nog do glave pojegyen bil je, osztajuch szame jedine koszti, koje od priatelov nyegveh drugi dan najdene, z-velikem Puka zhodischem v-Czirkvu prenessene jeszu, y kakti prestimani *osztanki* pravdenoga pokornika onde zakopane; y velli recheni Piszecz *Cæsarius*, da tja do vremena nyegvoga, vnoga chuda pri kosztih oveh Bog zkazal je.

NN. kaj stimate hochu zpelyati z-ovum peldum? hochu zpelyati, da ako jedno zverssено posaluvanye, tak veliku selyu pokore moglo je vusgati, ni moguche da guschejssa, akoprem ne tak zverssena posaluvanya, nebi vusgala vu vasz jednu pravu selyu, y sztalno odluchenye, da hochete nadomesztiti tulika Bogu vchinyena bantuvanya, podnassajuch prez vszakoga fantenya obsanoszti, spote, krivicze od vassega blisnyega; Bosanszke volye vasz vszeh predajuch vu neszrechah, terpech dobrovolyno teskoche sziromastva, tráplyenye betegov, neprilike trudov, vu vszeh oveh, y osztaleh protivschinah govorech: *Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei.* Amen. Epilogus / Michææ ibid.

NEDELYA CHETERNAJSZTA PO TROJAKEH.

Non poteſtis Deo ſervire & mammonæ. Math. 6.

Od koncza chloveka.

Koi vozisze na velikom morju *Oceanus* zvanom, potrebno je, dasze ogiblye meszta sztanovitoga v-onom isztom morju, Exordium.

ju, koje zhrascheno y kakti naj vugodnejssa ledina, z-zelenum travum pokrito, po morju brodechem vidisze; y neszpametne Brodare z-vugodnosztjum zelenine szvoje poziva, da ládje k-mesztu ovomu pripelyati za obraduvanye szvoje tersze: ali zlo y jaj! one ládje, kojasze k-nyemu pripelya; ar tak posztaje szpletena y szplendrana z-korenyem, z-rozgvami, y z-sillami, v-trave ove rasztúchemi, y po vode plavajuchemi; da vissekrat nit veksse ládje, akoprem z-velikem vetrom po morju nossene, mogusze iszplendrati, y oszloboditi; prez pogibeli vendar velike vtáplyanya, nigdar vun neizhajaju.

Gio. Ley. in itineribus Ind.

Ja obznanujem NN. y szudim, da vu szplendranyu ove tráve, znamenujesze jedna prilika y szpodoba oveh sztvárih zemelyszkeh. Y nili morebiti isztina, da ova zemelyszka dobra privablyujuch z-zeleninum, hochu rechi, z-uffanyem noveh y noveh dobichkov, zakrivaju pút, koi pelya k-nassemu zadnyemu konczu; y akoprem neszta1na, y prez korenya sztalnoszti, y do malo vremena terpecha bi bila, vendar tak z-poszli, z-trudi, y z-pohotnosztjum, szpleteju, szplendraju dussu neszpametnoga, koi k-nyim prileplyujesze, da on nemoguchsze odtergnuti, izplendrati, y oszloboditi, nit takaj z-nagnyenyem Kerschanszkeh kreposztih, akoprem v-szerdczu nyegovem bi púhal veter milosche dára Duha Szvetoga; osztaje v-pogibeli szkvarjenya, nit dohagya na brodische zvelichenya.

Ja anda, koi vszigdar za dobro vasse szkerbimsze, zpoznajuch, y videch tak veliku nekojeh pogibel, nyu denesz vszem odpertò, y ochitò raztolnachiti hochu, dasze nye naj ogiblyu; y pokazati, da koteri goder je prileplyen prevech, y z-prekorednum selyum na *dobra*, y szvét ov chalarni, prechku takov ima, koja preprechuje nyemu put k-zadnyemu szvomu konczu, y vu ochivesztí je pogibeli vekivechnoga szkvarjenya; kak denesz z-naj ochivesztejssemi réchmi nam Odkupitel szam poveda, y da razmemo nazvescha, nasz opominajuch, da nemoremo lyubiti dobra y imetek szvéta; y Bogu Odkupitelu szlusiti. *Non potestis Deo servire & mammonæ.* Proszim poszluh y pochinyam.

Propositio unica.

Dvoja

Dvoja potrebno je, da pred vszem drugem vam povem, da tak bolye razmete on veliki nerazlog, koi pri veksse sztrane lyudih vidisze, y selim nyega vu vasz pobolssati. *Pervo* je, da Bog sztvarjajuchi chloveka, y rechem *Bitje* nyemu dajuchi, kaj drugo zapovedal je, y zakaj na szvét nyega sztvoril, ako ne da on sivuchi na szvétu; proti nyemu kakti zadnyemu konczu putuje, y nyemu szlusi. *Illi soli servies.* *Drugo* je, da akoprem Bog chloveka zbog greha, na delo y trude odszudil bi bil, y za kastigu dál, da szebi z-trudi, z-súlyi, z-szkerbi on hranu y zdersavanye ische, *in laboribus comedes*; hoche vendar, da iszti trudi, poszli, súlyi, y szkerbi, chloveku budu na najem; y tak kadagoder mi nye zverssujemo z-terplivnosztjum, y z-zruchanyem na Bosju volyu, onda vszigdar nam na najem y plachu za zadoblyenye dike Nebeszke jeszu: od ovud izpelyavasze, da vszi poszli y trudi, kojiszu nam potrebni za zdersavanye sivlyenya nassega, mogu y moraju nasz pripomagati na zvelichenye, y zadoblyenye nassega zadnyega koncza. Z-ovem kratkem tolnáchenyem lahko vam bude mene razmeti, kak denesz nakanilszem govoriti od oneh Kerschenikov, koji na vsze drugo miszlech, zvun zadnyega szvoga koncza, pogubivaju vesz najem szvoih trudov, y chínov; ar jedinò nye ravnaju na dobichek dobrih zemelyszkeh, y tak v-velike pogibeli jeszu, pogubiti vekivechno zvelichenye, y od ove denesz pogibeli zvelichenya govoril budem, y nyu vszeh veliku pokásem.

Confirmatio.

Gen. 3. v. 17.

Y pervich selyelbi od takveh razmeti, jeli stimaju, da nyim Bog dal je szloboschinu vszu vremena, da nye potrossiti kak hote mogu; y da zbog potrossenoga vremena nikakov rachun nebudu davali? na dalye radbi takaj znati, jeli veruju, da nyim Bog na ovom szvétu odredil je kakvo dobro, koje nyihoveh trudov y chínov bilobi zadnyi konecz? kaj odgovarjaju? ali negubemo vremena chekajuch odgovora, pokehdob na meszto vszeh vera odgovárja y nasz vuchi, da Bog vreme dal y osztavil je, z-ostrum Zapovedjum poleg mere, nye *vsze* vu szlusbe Bosje potrossiti, y da nijedno dobro szvéta ovoga nemore biti zadnyi

konecz

konecz, nijednoga akoprem najmenyſſega truda y chína; nego *ſzam jedini* Bog vſzeh chínov, trudov naſs zadnyi konecz je, illiti da vſza na hvalu y diku Boga, y naſſe zvelichenye ravnati morajuſze. *Sive manducatis, ſive bibitis, ſive aliquid facitis; omnia in gloriam DEI facite.* Tak piſſe narodu *Corinthianſzkomu* Sz. *Pavel*: *Ut ambuletis dignè DEO per omnia placentes*, y ovak obznanuje *Colloſſianczem.* Ako ovo vſze je íſztinito, kak mogu nebojatiſze ſzkvarjenya oni Kerscheniki, koji troſſe vſze vreme po ſzvoje volye, y koji ſzvojeh chínov y trudov oſzebujnejſſeh, zadnyi konecz imaju *dobra* ſzvéta ovoga?

1.Cor.10

Coloſſ.1.

Znamo vendar, y verujemo, kakti kotrig vere Katolichanſzke, da po ſzmerti Bog vſzamoguchi nedá, nijednomu zmed naſz pláchu drugu, kak onu ſzamu, koju pravdenò z-chíni, y z-délli naſſemi zaſzluſili jeſzmò; ar tak vu Evangeliumu obechanye nyegvo popiſzano je: *Reddet unicuique ſecundùm opera ejus.* Szada pitam vaſz lyublyeni NN. kak budemo mi mogli uffatiſze, y chekati pláchu vekivechnu vu Nebu naſſeh trudov, súlyev, chínov, ako ova nigdar niſzmo ravnali, y zruchali na hvalu Boga, nego jedinò na naſs vremeniti dobichek? Doſſel bil je nekoteri dan pred *Alexandra Maczedonſzkoga* jeden oſzebujni Igraſs, koi znáſſajuchſze, da nyemu pokáse ſzvoje ruke chudnovitu vu igre vmetelynoſzt y hitrochu: v-poſzred ſztolla vczepil je iglu, iznel iz ſepa skatulyu ſita, y tak zerno za zernom z-rukum prek vuh igle porivaval, da z-nijednem falel ni, da prek vuh igle nebi bilo preſslo. Stimal ovde Igraſs, da *Alexander* nad ovem igre chínom chudilſze bude, y obechuvalſzi je vu ſzebi veliku pláchu, y dâr zadobiti od *Alexandra*; ali uffanye nyega vkanilo, ar poklamkam opitan bi bil kuliko vremena potroſſil je, doklam the igre teske navuchilſze bibil, odgovoril; da vekſſu ſztran ſivlyenya ſzvoga potroſſil je: zapovedal Kraly nyemu dati za pláchu y dár sakely ſita; y ſzudil, da vreden ni druge pláche za tak veliku igru, y k-nyemu z-ſzerditem okom obernuvſſiſze rekel: *Ti malovrean* lenyak! jeliſze neſzramujes, da tulika letta zahman prez

haſzni

haſzni bibil potroſſil; dabi bil ovo vreme, y tuliko vreme potroſſil, y vuchilſze lúk ſzpruſavati, y Pallos v-ruke prijemati y z-nyim kreſziti, bilbi poſztal viteski vojak, y vreden ne menye hvale, kak dára velikoga: odidi hitro iz ochih mojeh, y primi za miloſchu tvoje ſivlyenye, ar vreden jeſzi da izviſſis.

NN. Kada dojdete pred vekivechnoga Szudcza JEſuſſa Kriſtuſſa, za prijeti pláchu trúdov, y chínov vaſſeh; koje y kakove trúde y chíne pred nyega doneſzete? terſzja dobrò obdelana, polya lepò zorána, mládicze zaſzagyene, drevja ſzádovena okleſtrena, dobichke velike, napredke verlò povekſſane hiſe vaſſe. Ovi chíni, ovi poſzli y niſzu drugi vaſſi, z-kojemi vaſz nepreſztajnò zabavlyate: budeteli uſſaliſze proſziti, ali chekati od Boga, za ove chíne, trúde y poſzle, pláchu vekivechnu? ſito za ſito primete, ovi chíni, ovi trúdi, ovi poſzli jeſzu zemelyſzki, y zemlyu za pláchu moraju dobiti. Plodnoſzt sétve, obilnoſzt ſitka, pohiſtva y imetka, zdravje ſztalno, y dugo; ova je ako neznate plácha, koju Bog vam dal je za tulike vaſſe trúde y poſzle; y zatho reche vam naj pravichnejſſi Szudecz, y vekivechni Kraly Neba, *recepiſti mercedem tuam*, prijelſzi ſito za ſito. Troſsíte dneve delatne y Szvetke vu poſzlih y trudih zemelyſzkeh; prez ravnjanya y podiganya jedne miſzli proti Nebu, imate prileplyeno ſzérdcze z-vſzem vaſſem pohleplyenyem na zemelyſzka, tak da nigdar *chin lyubavi* Boga nezverſsíte; druga plácha vam neide kak zemlya, y kajti ovu vſivali jeſzte vu ſivlyenyu, nechekajte ne, nechekajte drugu pláchu po ſzmerti. *Viventes enim ſciunt ſe eſſe morituros, mortui verò nec habent ultra mercedem*, Duh Sz. je koi tak govori: hoche rechi, znaju lyudi, da jeden krat vumreti moraju, ali kada mertvi jeſzu, naj nechekaju ſzvojeh trúdov druge pláche: *non habebunt, non habebunt ultra mercedem.* Eccl. c. 9. v. 5.

Nit ovde potrebno je rechi, da ſzkerbetiſze za polye, za imetek, za hiſu, ni greh; ar velim vam, da akoprem bi potverdil, da y nepreſztajnò takaj ſzkerbetiſze za zemelyſzka ni greh;

niſtarmanye bi morali bojatiſze od Boga ſzkvarjenya; y zrok ovoga ſztraha je ono jedino, kajſzem vam na pochetku povedal, tojeſzt kajti Bog neodpuſztlyivem nachinom je zapovedal, da vſzako vreme, vſzaki chaſz, vſzaki poſzel, trúd y chín ravnamo k-naſſemu zadnyemu konczu. Izpiſſuju kakti zvanaredno pripechenye *Platerius* y *Schenchius* vucheni piſzczi, od ſztanovitoga *Tánczuſſa*, navadnoga na vusjú vu zraku, z-nogami gore, z-glavum y z-rukami k-zemlye obernyenemi viſzéch tanczati, da ovomu v-takvem tanczu ſzerdcze iz ſzvoga meſzta genuloſze bi bilo, y preobernulo; koi poklamkam bilbi jakò nevolyen, vumerl je: ah kak pripechenye ovo naſſe vreme, ni ták vech retko, nego guschejſſe! kuliki nahajajuſze na ſzvétu, koji obernyeni, y prignyeni z-glavum, y z-nogami jeſzu k-zemlye, ovu jedinu v-miſzli imaju, z-ovum vſzigdar ſzebe zabavlyaju; ſzerdcze takaj imaju, ali ne k-konczu ſzvomu zadnyemu obernyeno, nego vſze privinyeno k-zemlye? y jeli veruvali nebudemo, da ovo privínyenye, y preobrachanye ſzerdcza, ni jakò skodlyivo duſſe?

Obſ. med l. 2. obſ. de corde.

Znate dobrò, da Odkupitel ochitò nam prepoveda, *prekoredni* ſzkerb za dobra ſzvéta ovoga, akoprem ova nam kruto potrebna bi bila: kakti je jeſztvina, pitvina y oprava: *Nollite ſolliciti eſſe dicentes, quid manducabimus, quid bibemus, vel quo operiemur.* y ako prepoveda *prekorednu* ſzkerb y pohlepenye za ona, koja za ſivlyenye jeſzu nam potrebna, razmiſzlite kak vnogò ostreiſsè, y grozovíteiſsè prepoveda onu vſzevdilnu veliku, nigdar nepretergnyenu ſzkerb, koju imamo na dobichke, na dohotke nepotrebne, rádi kojeh nemárajuch za napredek duſſe, troſſimo viſſekrat Szvetke. Znate dobrò, da zaruchnik Evangeliumſzki, naveke preprechil je dojti, na ſzvadbu Deviczam bedaſztem, y tho na kaſtigu; ne vre zbog chínov malovredneh y nedoſztojneh, nego jedinò kajtiſzu zamudile bile nakinchiti, y zeſznaſiti lampaſſe ſzvoje. Znate dobrò y chuli jeſzte, da on Goſzpon Evangeliumſzki odſzudil je, prez pomiluvanya ſzlugu; ne kajti bibil potroſſil peneze, illiti *Talentum* malovrednò, nego

Math. 6. v. 31.

kajti

kajti nyega bibil zakril, y z-nyim nikaj nebi bil prigoſzpodaril. Y ako vſza ova znate, kak pak vſze ſzuprotivnò vu chínih, y trudih vaſſeh morete veruvati, tojeſzt: da Bog puſztí vaſz dojti na ſzvadbu Dike Nebeſzke, y da hoche vaſz daruvati z-pláchum vekivechneh *Dobrih*, akoprem naj leneiſſe vu ochiſchavanyu lampaſſa duſſnoga zpoznanya, y vu kinchenyu z-olyem ſzveteh y vredneh chínov duſſe vaſſe; akoprem ráſzipne vu troſſenyu vremena, koje dál vam je potroſſiti na hvalu ſzvoju, y napredek duſſe vaſſe, kada vi nye troſſite vſzekuliko, vu nevolyneh y priproſzteh niſchetnoſztih zemlye ove? y ako ovo vſze vam moreſze odgovoriti, dopuſchajuch takaj vam ono, kajſzte rekli, da greh ni nepreſztajnò y vſzevdilno, ſzkerbitiſzé za zemélyſzka, y z-poſzli ſzvéta ovoga, y trudi zabavitiſze; kaj pak vam odgovoriti moram, ako ochiveſztò vam pokáſem, da prekoredna ſzkerb dugovany zemlye ove, akoprem *vu ſzebi* y *iz ſzebe* ni greh ſzmertni, je vendar zrok y prilika vnogeh y velikeh grehov?

Ja nedonaſſam ovde navuke navuchitelov, akoprem *k-iſztine* (a) *prilichne* y hvale vredne, koji navuki, kajti niſzu (b) *obchinſzki*, od nekojeh ſtimajuſze *oſtri*, kakti poſztavemo je navuk: da vſzaki kak berſe vu ſzmertni greh opade, duſen je poſaluvanye vchiniti. Nechu vellim nechu ov navuk, nit druge k-ovomu ſzpodobne donaſſati, akoprem hvale vredne, napredlyive y haſznovite; ar ſzudim, dabiſze vam prevech pamet zmeſſala, y ſzkoro Oneh navlaſztitò bi bludila, koji vſzigdar zabavlyeni z-poſzli okolo tellovneh y zemelyſzkeh dugovany, nigdar pamet nepodigneju na preveliku pogibel duſſe ſzvoje: Ali zamuchati nemorem zbog Redovnichke chaſzti moje, nekoje vaſſe dusnoſzti, kotere akoſze zamugyavaju, oſztavlyaju, vaſz chiné krivcze vnogeh ſzmertneh grehov. Y naj pervich znati morate, da vſzaki Kerſchenik duſen je znati kotrige Vere Katolichanſzke, ne ſzamò one (c) *oſzebujne*, prez kojeh zvelichitiſze nikak nemore; kakti jeſzu, da je *jeden Bog*, *tri Perſone*

(a) opiniones. (b) univerſales. (c) neceſſitate medii, quæ ſunt.

Bosanſzke, da Szin Boſi chlovekom je poſztal; da dobre darnje z-dikum Nebeſzkum, greſſnike pak z-mukami peklenſzkemi kaſtiguje; nego takaj ona vſza, kojaſze vu Vere Bosje zadersavaju; y ova pod *zapoved* (a) *y ſzmertni greh*, kakti jeſzu; ſzkrovnoſzti y navuki: *od tella gore ſztajanya*: *grehov odpuschanya*: *ſitka vekovechnoga*, y oſztala vu Vere Bosje zadersana. Nadalye dusen je znati ſzvete Sacramentume, navlaſztitò pak one, koje prijemlye, kakve milosche, kakvi dári vu nyih zadersavajuſze, y kaj po nyih dobivaſze. K-tomu jos viſſe, vſze deſzetere Zapovedi Bosje, y petere Czirkvene kaj zapovedaju, y kaj prepovedaju. Zadnich dusen je znati vſzaki Kerschenik, chin Vere, uffanya y lyubavi, y dapache k-Bogu po oveh chínih obernutiſze, y nye neſzamò na ſzmertne vure y pogibeli ſzmerti, nego takaj zvun pogibeli ove, viſſekrat vu ſivlyenyu chiniti; y ova vſza pod zapoved, tojeſzt: da z-ſzmertnem grehom greſſi koterigoder ova nezna, nenavchiſze, ali zamugyava zverſſuvati.

Szada pitam vaſz lyudi, kojiſzte vſzi z-poſzli zemlye zabavlyeni, bili mogli meni vuprav odgovoriti, dabi vaſz ſzpitaval od kotrigov Vere Katolichanſzke, y od zapovedih *deſzetereh y petereh Czirkveneh*? dabi vaſz pital, kojaſzu potrebna za ſzpoved; koja za doſztoinò prijeti ſzveto Pricheschanye. *hic enumera reliqua*. Bili znali vellim odgovoriti, kulikokrat zverſſili jeſzte vu ovom lettu, (ali prevech je tho) kulikokrat vu vſzem vaſſem ſivlyenyu, chín vere, uffanya, y lyubavi proti Bogu? oh Bose! iz prignyenya glav vaſſeh od ſzrama, koje vidim vu vſzeh vaſz, poznavam vaſſe duſſno zpoznyanye tulikeh grehov puno, y vu tulikeh *zamugyényh* (b) vnogo krivo! kakov je zrok vaſſega greſſnoga neznanya, da tak potrebna za duſſno zvelichenye neznate? kakov je zrok tulikeh faling, y pomenykanyh vu dugovanyh, koje vſzi dusni jeſzte zverſſiti; akone ona prekoredna ſzkerb y marlivoſzt okolo zemelyſzkeh, buduch iſztinito govorenye *Petra Damiana*; da koi ima

(a) neceſſitate præcepti. (b) omiſſionibus

ima szerdcze prileplyeno k-sztvarim zemelyszkem, on neprijemlye, nit szkerbísze za nebeszka. *Animus curâ rerum temporalium imbutus, non percipit Divina.* Y ako je tak NN. kak ja drugach morem zaversiti govorenye moje, nego ochitò valujuch, da, ovak sivuchi prez male y szkorò nikakve szkerbi za dussu, vnogò pak szkerblyvi, y vszigdar zabavlyeni vu poszlih y trudih zemelyszkeh, jeszte v-ochiveszti pogibeli szkvarjenya? neche Bog da szkerb, poszli, trudi nassi vszevdilni, prepreche nepresztainu nassu molitvu, nego hoche, da do szmerti szkerbemosze vu dobrote napredek chiniti. *Ne impediaris orare semper, & ne verearis usque ad mortem justificari*, tak nam nazvescha vu Sz. Piszmu. Y mi jeli veruvali budemo, dasze zvelichimo, buduch vszigdar zabavlyeni vu zemelyszkih, koja nasz odvráchaju od molitve, y od vszeh pobosnosztih, y koja vszigdar visse, nasz od zverssenoszti y dusnoszti Kerschanszke odzivaju; y ono kaj je gorsse nasz chinè, da vnogeh y vszevdilneh grehov szmertneh, konchemar grehov (a) *Zamugyenya* krivczi posztajemo? Pet.Dam. l.1.c.15. Eccl. 18. 22.

Znam rechetemi, ni tak vszevdilna vassa szkerb okolo poszlov zemelyszkeh, da nebi bila vissekrat v-lettu dan pretergnyena, z-prijemanyem Sacramentumov: tak, tak znam, da vasse uffanye naszlányate vu broj krutò mál, y sztanovit vasseh pobosnoszth, koje chiníte; y ove na pamet meni donassaju ono, kaj pisse *Elianus* od sztanoviteh kráv, odregyeneh za vlechenye vodé, na verta *Susa* zvanoga zalevanye pri Kralyu *Persianszkom*; koje kajtiszu bile navadne, vszaka na dan zvléchi sztó zajímáchev vodé, tak zapametile jeszu ov broj, y k-nyemu privuchilesze, da pod nijeden nachin, nit z-dobrem, nit zlem, jeden szamò zajímach visse zvléchi niszu hotele. *Susanas vaccas --- singulas quotidie centum cados ad irrigandos Regis hortos haurire, sed ad alterum supra centum, nec verberibus, nec blanditiis induci posse.* Imate navadu nekuliko krat v-letu dan prichesztitiszę! kakti k-Vuzmu, ar zapoved je; k-Bosichu, gledech na druge, y jos koterikrat (naj bude reczemo) iz pobos- Elian. l. de Al.c.8

(a) peccatis omissionis.

bosnoszti; ali nistarmanye Plebanus, y drugi Prodekator vszeh vasz zasganò proszi, y nagovarja na Pricheschanye, vu Szvetkih Devicze Marie *oszebujnejsseh*, da Nyu milosztivnu na szmerti bi imali, y da oproschenye grehov z-obilnem proschenyem bi zadobili; vendar zevszemi nagovori nemore zadobiti od vasz, jedno szamò visse prichefchanye y szpoved, *ad alterum supra centum blanditiis induci non possunt.* Videchi Prodekator, Plebanus, da nagovarjanya nehaszne kaj chiní? prijemlye v-ruke Evangelium y od sztrane JEsussa Kristussa groziſze vszem, da naj menye miszlyechi budu morali dati rachun, vszega sivlyenya szvoga; da tak razmeju dusnoszt, koju imaju, pripravno dussno szvoje zpoznyanye dersati, ne szamò vu oneh dnevih, koje szebi zebiraju, nego vszaki dan, vszaku vuru y vszigdar. Ali vendar na vsze ove groznye, nit malò broj povekssavaju szpovedih y pricheschanyih, kak dabi prepoved imali, broj nepovekssavati. *Sed ad alterum nec verberibus, nec blanditiis induci possunt.*

Szada da dobrò razmete y v-pamet primete, da ov vass kruto mal, y sztanovit broj pobosnosztih, vasz neiznimlye iz pogibeli szkvarjenya, pazete na jeden szkrovni chín Odkupitela. Povernesze On jedno jutro iz *Betanie* Varassa vu *Jerusalem*, y zagledavssi jedno viszoko figovo drevo poleg puta; buduch gladen, priblisaſze k-drevu, gledí, y razgledava po
Math. 21 v. 19. vszem, da najde szád, *nihil invenit in ea nisi folia tantùm*: Ni nassel száda, nego szamò zverſsje. Szerdit posztal, drevo proklel, y taki szehnulo je: *continuò aruit.* Ono kaj chudnovitejsse
Ibid. v. 20 je vu ovom chínu, je kaj pridaje Sz. *Marko* Evangelista: *Non enim*
Marc. 11. v. 13. *erat tempus ficorum*, ni bilo vreme szádu; kaj adda krivo bilo je drevo, ako száda ni imalo, dabi bilo vredno tak sztrassno prokleto biti? chujmo ovde Sz. *Augustina.* Znal je dobro JEsus Kristus, velli Sz. Navuchitel, da onda drevo ni moglo imati száda, nebuduch jos vreme za szád, *quod non noverat arboris cultor, noverat arboris Creator*? Ali nistarmanye pravichno nye kastiguval y proklel je, zrok je ov; kajti po ovom pro-

kletcz-

kletcztvu dreva, ni razmel iſzto nechutlyivo drevo, nego *Drevja razumna*, tojeſzt lyudi, vu kojeh neplodnoſzt dobreh dellov je greſſna *vſzigdar*; ar oveh dellov *neplodnoſzt* neviſzi iz prikladnoſzti vremena, nego ſztoí vu razumu. *Illorum* nut ovoſzu réchi Sz. Navuchitela, *illorum eſt culpa ſterilitas, quorum fœcunditas eſt voluntas.* Niſzuli NN. dragi, retki dnevi letta, koji bi prav videliſze vu nekojeh Kerſchenikeh *vreme poboſnoſzti*: Ar k-Boſichu, k-Vuzmu, y v-koterem drugem Szvetku, videſze iſztina je pred nogami Szpovednika, y pri ſztolu Sz. Pricheschanya takaj oni, koji nedersé za velik y haſznovit poſzel, ako ni poſzelpolya, terſtva, goſzpodarſzva; oſztalo pak vſze vreme czelloga letta; nili nyim *vreme* ſzamò daſze ſzkerbé za dobichke y napredek hiſe? niſzuli meſzeczi (a) *toploga letta*, y ovi czelli jeli nepotroſſeſze vu polyu y vu ſétve? niſzuli meſzeczi (b) *jeſzenſzki*, y jeli ovi neodregyujuſze na bratvu? niſzuli meſzeczi *zimſzki* (c) y *protuletni*, y vu oveh, jeli retki nenahajajuſze dnevi, vu kojeh bi bilo vreme za ſzád pobosnoſzti. Naj adda ſzlobodnò Nebeſzki On Goſzpodar, z-nagovárjanyem y z-razſzvéchenyem, naj vellim proſzi y ische zvun oveh, koje ſzebi zebrali jeſzu vremen, ſzáda pokore; zabſztuin bude zaiſztò proſzil y iſzkal: *non eſt tempus ficorum.* Ni vremena za pokoru, za Szpoved, za pobosnoſzt odgovarjaju; ar jeſzmo obterſſeni z-poſzli polya, prevech raztreſſeni z-poſzli hisnemi. Naj bude gladen kuliko hoche Nebeſzki on Goſzpodar po Nedelyah; y z-tolnáchenyem Evangeliuma po vuſztih Prodekatora, Plebanuſſa, naj proſzi povrachanye ludczkoga; oproschenye krivicz y obsanoſztih; chednoſzt jezika; chiſztochu miſzlih, razbornoſzt vu pohotnoſztih; naj proſzi iſztinitoſzt vu terſtvu y pogodbih; praviczu vu dobichkeh; guschejſſe prijemanye Sakramentumov; poboľſſanye ſivlyenya: *non eſt tempus ficorum*: ni vreme za ov ſzád; doſzta je, da budu zvérſſi nekotereh molitvih ſztepeneh; nekotereh pobosnoſztih nechedneh. Naj znaju ova *drevja*, koja nehte ſzád, nego retkokrat donaſſati, y kada nym vidiſze

ſer. 44. de verb. Dom.

(a) æſtatis. (b) autumni. (c) hiemis & veris.

vidiſze, y ſzprichavajuſze nyega onda davati, kada zmosni nyihov Goſzpodar, nyega ische y hoche; da zverhu nyih z-ſzkrovnoſztjum deneſſnyega figovoga dreva, hicheno bude ſztraſſno prokletcztvo; y naj znaju, da kakti derva od ognya oſztajaju poſzuſſena, tak y oni ſzehnu prez vláge y vuhkoche duhovnoga ſivlyenya. *Ubi*, je Sz. *Hilarius*, koi nam naſzveſcha dopitanye, govorech, da kada Odkupitel z-ovem chínom hotel je nam pokazati, ſzvoju oſtrochu proti tverdokornem Sidovom, hotel je takaj nam naſzveſztiti, da kaſtiga dreva, je
Can. 21. in Math. prilika one kaſtige, koju zverſſil bude proti nam: *Ubi in contumaces formam ſeveritatis conſtituebat, futuri ſpeciem damnatio arboris indicavit.* Sztraſſeteſze adda, je Apoſtol narodov Sz. *Pavel*, koi vaſz nagovárja, daſze ſztraſſete. *Nolli altum ſapere, ſed time. Si enim Deus naturalibus Ramis non pepercit, ne fortè*
Rom. 11. v. 20. & 21 *nec tibi parcat.* Ar ako Bog ni proſztil naturalſzkomu figovomu drevu, bojatiſze je, da y vam neoproſzti. Ah lyublyeni NN. potrebno je, da vaſz nevkanyuvate: vreme za dobro chiniti ni ſzamò Vuzem, ali Boſich, nego je vſzakoteri dan, dapache vſzakoteri chaſz, hip naſſega ſivlyenya. Vſzigdar dusniſzmo miſzliti na zadnyi naſs konecz; hochu rechi, vſzigdar y vſzako vreme y hip duſniſzmo Bogu ſzluſiti. Niſzmo na ſzvétu kakti Goſzpodari, nego jeſzmo kakti tesaki, y zatho moramo troſſiti vſze vreme na ſzlusbu Goſzpona onoga, koi naſz zval je na dello.

Ali predi nego dokoncham ovo govorenye potrebno je, da poſzluhnem zroke, koje doneſzti hochete, na obranyenye vaſſe prekoredne ſzkerbi, poſzlóv, trúdov, koje imate proti ſztvárim zemelyſzkem. Y pervich, vi kaſete polya vaſſa; tulika drevja ſzadovena poſzagyena; tulika terſzja dobrò obdelana; ova vſza vellite, jeſzu trúdi, ſúlyi rúk naſſeh; potlam kaſete marhu vaſſu; y ova velite, jeſzu za napredek, goſzpodarſztva vaſſega; y zadnyich pred ochi poſztavlyate meni obilnu druſinu, vnogo-brojnu detczu; vſzi ovi vellite, chekaju dan na dan hranu y zdersavanye iz naſſeh rúk; potrebno je

adda

acda, daſze ſzkerbímo, potímo, trudimo od jutra do nochi vu poſzlih naſſeh; y potrebno je, da po Szvetkih hodimo po pjáczeh, po terſtvu, iſchuch prilik za povekſſati naſſe dobichke; y zlo po naſz ako preſztanemo ſzkerbetiſze; ar ove naſſe zemlye, koje videſze kakti verti, poſztaneju loze; zlo po naſz, ako zamudimo prilike napredka, y nebudemo ſzkerblyivi vſzako vreme, na haſzen imetka naſſega; ar po zlu bude preſslo na berzom, ono naſſe gotovo novcheno, kajſzmo dobili vu vnogeh lettah, z-potom y z-trudom naſſem.

Szada kadaſzem vaſz poſzluhnul, potrebno je, da vam odgovorim, y zatho pitamvaſz: vaſs tulik y nepreſztajni trúd, vaſſa ſzkerb tak velika, po koje vam dohagyaju tak veliki napredki vu hisu, kojeſzte meni povedali; jeli je na haſzen, ali na kvár duſſe vaſſe; jeli vaſz daleko dersí od guſchejſſega prijemanya Sacramentumov; ali pak vam dáje moch, y pripomága vaſz na guschejſſe prijemanye, za ſzproſziti Bosju pomoch vu poſzlih, y ſzkerbih teskeh vaſſeh, koje imate za druſinu? jeli vaſz odzáva od prodechtvih, od navuka Kerſchanſzkoga; ali pak pozáva na poſzluſſanye Réchi Bosje, dabi navchiliſze nachina, kakbi ravnati morali pravichnò terſtva vaſſa, y v-pamet bi vzeli navuk haſznovit y potreben, kak poſzle vekſſe y haſznovitejſſe bi zverſſili duſſe vaſſe? jeli vaſz chiní, daſze ſzpomenete iz molitvih y oſztaleh pobosnoſztih: kakbi bilo poſztavemo, na pochetku dneva, y takaj vſzakoga della dobro k-Bogu nakanyenye napraviti; nyemu nye alduvati, kakti vaſſemu konczu, y nyega proſziti pomoch za zverſſenye; ali pak chiní vaſz, daſze ſzpozabite iz oneh, kojaſzu tulikò potrebna za dojti k-vaſſemu zadnyemu konczu, odvrachajuch od nyih miſslyenye y volynoſzt? ako nepréchi, nego podſiſe y pozíva na zverſſenye z-poſzli tella, takaj na poſzle ſzkup duſſe; nepreſztanete ſzlobodnò od ove vaſſe ſzkerbi y marlivoſzti; kajti je hvale vredna, kajti je ſzveta; ali ako vaſz préchi, odzíva od ſztraha Bosjega; ako vam odvrácha pamet y ſzerdcze

od jedínoga, y naj haſznovitejſſega poſzla vekivechnoga zvelichenya; vam vellim y tverdim, da ona je, jedna ſzkerb naj skodlivejſſa, koja vaſz nemore dopelyati, kak na jeden neſzrechni konecz

Ni vre ſzvetuvanye zverſſenoſzti, nego je naj haſznovitejſſa zapoved, za vekivechno zvelichenye ona: *Diliges Dominum*
Luc. 10. *Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus vi-*
v. 27. *ribus tuis*, lyubi Goſzpona Boga tvoga iz vſzega ſzerdcza tvoga, iz vſze pameti tvoje, iz vſze jakoſzti tvoje, nazveschena vſzem od Boga. Szada radbi znati, kak zverſſuju thu zapoved ovi lyudi, tak zabavlyeni z-poſzli ſzvéta, kojiſze niſzu jos navchili, ali konchemar neſzpominajuſze, dabi bili kada vchinili *Chin lyubavi* proti Bogu; koji nepodigúju jednu miſzel k-Bogu; neravnaju nit jednoga zmed tulikeh proti Bogu poſzla y truda? Znam y verujem, da vi takaj znate, da on iſzti ſzin Bosji, koi je naſzveſztil onu zapoved, da nijeden nemora, nit more ſzluſiti dvem Goſzponom, tojeſzt Bogu y imetku,
Math. 6. *non poteſtis DEO ſervire & mammonæ*, nam je obznanil y potver-
v. 24. dil, da on dersí za nepriatela, jednoga zmed oveh Goſzponov, koterigoder lyubi drugoga: *aut enim unum odio habebit, & alterum diliget.* Y ako ovo vſze vera vuchi y iſztina Katolichanſzka je, proſzim naj vpute mene, kak zverſſuju zapoved, daſze Bog jedinò lyubi, oni, kojiſzu prileplyeni z-vſzemi miſſlyenyi y z-vſzem ſzerdczem k-dobichkom y k-poſzlom zemelyſzkem. Najvekſſi zmed Navuchitelov Matere Czirkve Sz. *Hieronymus* z-potvergyavanyem meni velli, da koteri z-ſelyenyem je prileplyen zemelyſzkem ſztvaram, on nemore mi-
S. Hieron ſzliti od Boga. *Anima poſſeſſionibus terrenis intenta de Deo libe-*
ad Lucia- *rè cogitare non poteſt.* Koi pak nemore od Boga miſzliti, kak
num. more Boga lyubiti?

Lyublyeni NN. proſzim vaſz k-ſzebi dojdete, y pretreſzéte dobrò ſzerdcze vaſſe, y ako zpazite, da ſzkerbi zemelyſzke vam jemlyeju vſze vaſſe miſzli, y vam odímlyu vſza vaſſa pohtenya, ah razmiſzlite vaſs veliki kvar; koi vam do-

hagya

hagya, nemiszlech, nit lyubech vassega zadnyega koncza. Bojtesze proszim vasz; ar zrok veliki sztraha imate onoga neszrechnoga koncza, k-kojemu setujete tuliko trudéchsze za ov szvét. *Redi ad cor* je Sz. *Bernard*, koi zbog jedine lyubo-morszti zvelichenya vassega, vasz ovak nagovarja. *Redi ad cor: discute te ipsum: considera unde venis, quo tendis.* V-pamet vzemete jedenkrat, kuliko vam je dussa draga, da dobra vsza szvéta ovoga, onda jedinò mogusze rechi *dobra*, kada nasz pelyaju k-Bogu naj vekssemu *Dobru*; ali ako nasz od Boga odvrachaju niszu *dobra*, nego jeszu *zla*, buduch ov navuk Evangeliumszki, od Sz. *Basiliussa*, y od vszeh Szveteh Otczev raztolnachen: *nullum bonum, nisi quod ad summum bonum conducit, nullum malum, nisi quod à summo bono retrahit.* Szpomenetesze iz onoga, kaj jezik *Paula Apostola* prorokuje, koi je jezik Duha Szvetoga, vszakoteromu, koi szkerblyiv je za dobichke szvéta ovoga y je ovo: da on obsztren osztane od szkussavanyih, napunyen z-pohlepenyi nehasznovitemi, y vnogò skodlyivemi, koja v-taplyaju dussu v-grehih, y potlam v-peklu. *Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem, & desideria inutilia, & nociva, quæ mergunt homines in tentationem & perditionem.* Niszmo sztvorjeni za zemlyu, nego za Nebo, k-Nebu adda miszliti moramo, Nebo lyubiti moramo, vsze nasse korachaje proti Nebu ravnati moramo. Dobra zemlye ove naj vsivaju neverniki, ar druga dobra na szvétu drugom vsivati nemoraju; ali mi Kerscheniki, koji chekamo jedno *dobro* vekivechno, ah szramujmosze visse prestimavati koje dobro, y sztvar szvéta ovoga. Setalszeje *Themistocles* za preobladanyem kervavem dobro dugo, po sztanovitoga potoka kraju; y zapazil da szluga za nyim iduchi iz mertveh vojakov, koje na vsze sztrane mertve leseche bibil videl, plén dobiti selyejuchi, nye marlyivò bibil razgledal: vzemi; nyemu rekel, kaj hoches, ar ti niszi Themistocles. *Accipe tu non es Themistocles.* Naj ischu NN. naj izi szkavaju dobichke, dohotke takaj neszlobodne, nevolyni Sidovi: *accipe tu non es Themistocles*: ar oni niszu Kerscheniki; y zatho drugo Bo-

S.Bern. de int. Dom. c. 14.

1.Tim.6. 9.

Plut in Them.

gatcztvo, y imetek chekati nemogu. Naj vsivaju *Mahometanczi*, illiti Turczi naszladnoszti nechisztoche, y ládanye pol szvéta: *accipe tu non es Themistocles*, ar oni niszu Kerscheniki, y zatho druge vugodnoszti, obraduvanya, y druga dobra vsivati nemóraju. Ali mi Kerscheniki, ah podignemo na vrednejssa nasse miszli, y vsza nassa hotenya. Primemo v-pamet, y v-szerdcze dojti pusztemo, naj hasznovitejsse opominyanye JEsussa Kristussa, koi govori; da nikaj nehaszni dobiti vszega akoprem szvéta, kada dobichek z-kvarom je dusse. Kakvu haszen nam doneszu, na szmertne vure za vekivechno zvelichenye, dobichki, dohotki, zidine, imetki, ládanye, koja imaliszmo? kakov napredek bude nepresztajneh trudov, súlyev vu obdelavanyu polya vuchinyeneh, szkerbih, zkoznuvanya vu dohodkeh hise, ako zbog oveh zamudimo szvetiti Szvetke, prijemati Sacramentume, imati na pameti szkerbi dussnoga zpoznanya?

Ps.75.16 *Dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis*, nikaj nikaj dobra nenajdemo, *nihil* nikaj iz tulikeh nasseh trúdov, tulikeh súlyev, potov, tulikeh tulikeh miszlih, tulikeh nepilik podnesseneh za dobra szvéta ovoga. Z-menyssem vnogò trudom, reche koi zmed vasz na szmerti posztavlyen, neg bil je on, koga vchinil jeszem za dobichek falatchecza zemlye, y malahne haszni, mogelszem meni kupiti kinch nepreczenyen Neba! *Minori labore margarita*

Ep. Nep. *Christi emi poterat*, jemlyem réchi Sz. *Hyeronimussa*: ahmogelbi bil szada obraduvanye imati, y z-menum vesz dobichek vszeh mojeh lett na drugi szvét odneszti, vu kojeh zadersavalsze y sivel jeszem na zemlye, dabi bil vu chínih, poszlih, trúdih czily imal vu Nebo, trossech Szvetke na haszen dusse, y ravnajuch moje szkerbi vu delatneh dnevih, poleg pravdene mere Bosanszkeh deszetereh Zapovedih; mogelbi szada uffatisze dobiti pláchu vszake moje molitve, dabi bil nye k-Bogu ravnal.

Szumliteszi, da vidite glaszoviti varass *Athene*, kada vesz bibil vu protivschinah, v-plachu, chekajuch poroblyenye od nepriatelszkoga serega, z-obladanyem izvissenoga; y razmiszlite

lite mudroga *Biaſſa*, iziduchega polahkò ſzamoga prek vrat Varaſſa, prez vſzakoga raztuſenya, kak da nebi nikaj vu naſztajuchem poruſſavanyu varaſſa, y domovine ſzvoje pogubiti, y kvaruvati moral: y ako ſelite zrok znati, tulike mirovnoſzti obraza y ſzerdcza vu *Biaſſu*, kada drugach vſzi oſztali varasczi bi bili v-ſztrahu y prevelike ſzkerbi, odvzeti iz ruk nepriatelſzkeh, imetek y Bogatcztvo; poſzluhnete dobrò kaj on odgovárja, ſzebe pitajuchem; *Zakaj tak batriv y neraztuſen bi bil? zakaj neſzkerbi obchuvati od ruk nepriatelſzkeh ono*, kaj ima ſzvojega: *Omnia bona mea*, rekel *porto mecum.* Moj imetek, moje bogatcztvo hoche rechi, ni vu *Athene*, nego vu pameti moje; y zatho ni podverseno naſztajuche neſzreche varaſſa: *Omnia bona mea porto mecum*: Ja niſzem potroſſil vreme vu ſzpravlyanyu imetka, vu delanyu Palách, niſzem vu dugovanyih, koje budu plén ſzkupoſzti y ſzerditoſzti nepriatelſzke; nego vu kinchenyu duſſe z-znanyem y mudroſztjum, nit ova meni oſztaju vu *Athene*, nego vſza zmenum noſzim: *omnia bona mea porto mecum.* Nailze adda pláche, koi zrok placha ima, koi mora pogubiti napredek ſzvojeh trudov, ſzvoje ſzkerbi, y ſzvojeh lett; ja koi nikaj nepogubivam, y veſz ſzmuk, kogaſzem zadobil, nyega noſzim z-menum ſzegurnò, nit moram ſaloſztitiſze: *Omnia bona mea mecum porto.* Dojde vreme NN. y morebiti vnogem ni daleko, vu kojem od ſerega y vnoſine nevoly, bude obſztreno y obterſſeno ovo gingavo tello na poſztelye, dojde ſzmert za porobiti, y mentuvati naſz vſzega imetka, vſzega blaga y vſzakotere naj menyſſe ſztvari. Jaj kakva ſaloſzt, kakvo raztuſenye bude onem, koji ſzebe videli budu vſzeh dobrih oplenyene, vu koja vpirali jeſzu vſze miſzli, vſza hotenya, yiſzto ſivlyenye naléczali! ali ô kak veſzeli odhajali budu! izovoga ſzvéta oni, koji znajuchi, da jeſzu Bogu ſzluſili, obderſavajuch nyegve Bosanſzke Zapovedi, y vernò pazili vu vſzeh ſzvojeh chínih na ſzvoj zadnyi konecz, budu mogli rechi puni pravoga uffanya: *Omnia bona mea mecum porto*, nikaj nam vzeti nemore ſzmert, ſkonchajuch tello naſſe, ar veſz napre-

dek,

dek, veſz dobichek ſivlyenya naſſega, z-ſzobum duſſa odnaſſa na drugi ſzvét.

Ali vre je vreme dokonchati govorenye, y kajti ſelim vam napervo doneſzti vſze zroke vekſſe y jakſſe, za odterchi vaſſu pamet y ſzerdcze od zemlyé ove, hochu za zadnyi zrok jednu peldu povedati. Poklamkam bi bil Sz. *Bernard* z-ſzobum odluchil, ſzvét oſztaviti, y iz nyega odíti z-petemi bratti y z-trideſzetemi drugemi plemenitemi pajdaſſi, po nyem nagovorjenemi, y vnogò bolye z-peldum ſzvojum genyenemi; videl je bratta ſzvoga imenom *Nidarda*, koi jedini ſzin bil je oſztal na ſzvétu, za poleſchiczu ſztarcza Otcza; y milò gledech na nyega: z-Bogom rekel ô bratte *Nidardus*, mi oſztavlyamo veſz ſzvét, za puſchinu Kloſtranſzku meſzta *Clarevalle* zvanoga: tam vſzi putujemo, kade pokore, molitve, ſzuze, budu naſſe obraduvanye, naſs imetek, naſſe veſzelye; ali oh kak vſza ova ſzladka z-uffanyem Neba nam budu! oſztani ſzlobodnò Ti za poleſchiczu Otcza na ſzvétu, y za zderſavanye hiſe od naſz odregyen, Goſzpon y ladavecz vſzega: *Eja frater Nidarde ad te ſolum ſpectat omnis terra poſſeſſionis noſtræ.* Na ovo pozdravlyenye y ſzprichavanye, z-ſzuznemi ochmi gledech mladi *Nidardus* bratte ſzvoje, y vſze plemenite pajdaſſe, ne kakti mladi nego kakti verſzten y razumni chlovek odgovoril: vam adda zaderſali jeſzte Nebo, meni pak oſztavlyate zemlyu? ni tho pravichni dell: *vobis ergo cœlum & mihi terra? non eſt æqua diviſio.* Naj ima gdo hoche zemlyu, ja niſzem tak nerazumen, dabi nyu obderſal, y vzel za Nebo. Kak berſe mladi *Nidardus* tho bilbi zgovoril, taki odluchil, y zverſſil je ſzvoje hotenye; ar prez odvlachenya oſztavil hiſu, Otcza, ſzvét, y ſzebe pridruſil plemeniteh pajdaſſev druſtvu, pod ravnyanyem Bratta *Bernarda*.

Epilogus Ovu peldu vam napervo poſztavilſzem, da vaſz genem na ſztalno jedno odluchenye; ne dabi oſztavili polya, hiſu, y vſzu zavergli ſzkerb goſzpodarſztva; nego da odverſete pohlepenye od vſzeh ſztvarih ſzvéta, nebuduch pravichni dell, nit napred-

predlyiv vasse dusse; da za priproszte dobichke zemlye ove, pogubijusze dobra vekivechna Neba. Y da vam pred ochi posztavim kakove fele mora biti ovo odluchenye, koje vszem selim; je takvo, koje prevnogò haszni, y da vasz nye navchim, vam znovich nazvescham opominyanye Sz. *Bernarda*: *Redi ad cor tuum, discute te ipsum: considera unde venis, quo tendis. Pervich* adda (je vsze kaj vam hochu povedati, y tho vszaki dan chinete) *redi ad cor tuum.* Razmiszlite vasse szerdcze, y ako zpazite, da na tuliko lyubi zemlyu, da za vszaki naj menyssi dobichek, osztavlyate szvetiti Szvetke, zamugyavate prodechtva y navuke Kerschanszke, nezverssujete pobosnoszti, y guschejsse prijemanye Sacramentumov; proszete oproschenye od Boga, y obechajte nikaj drugo kak Boga lyubiti: preposztavlyajuch nyegve Zapovedi, y nyegvu volyu vszakoteromu dobichku, akoprem vszega szvéta. *Drugoch, discute te ipsum!* pretreszujte vassa chinyenya, y ako znajdete, da niszu k-Bogu ravnana, y znajdete, da potrossili jeszte vreme vu dugovanyih, koja nikaj hasznila nebudu dusse na szmertne vure; salujtesze zbog velikoga kvara, kojega vchinili jeszte, y obechajte da hochete napotlam vu pochetku dneva, y vszakoga vassega chína, podignuti pamet y szerdcze k-Bogu, nyemu vszako dugovanye izruchajuch, y vszako prijemlyuch za lyubav nyegvu. *Trejtich, considera, unde venis, quò tendis*, razmiszlite, da kakgoder od Boga prijeli jeszte *bitje*, illiti da *jeszte*; tak k-Bogu morate setuvati vszigdar y vu vszem, zverssujuch vsze ono, kaj On hoche y zapoveda, y ako znajdete, da vasse miszli, vassa hotenya jeszu zatepena z-gizdosztjum, z-nazlobom, z-nechisztochum: ako znajdete da vassi razgovori, szpomenki, kajti nedosztojni, Bogu jeszu protivni, ali blisnyemu skodlyivi: ako znajdete da vassi chíni, ali zevszema, ali v-nekoje sztrane jeszu nepodlosni Bosjem zapovedam, y vasz odvernuli jeszu, y oddalechili od koncza vassega, koi je Bogu szlusiti, y nyemu szlusech Nebo zadobiti; z-szkrussenem posaluvanyem proszete oproschenye, y ponóvete obechanye vasse, vasz pobolyssati,

ſſati, y zdersavatiſze od vſzakoga greha, y nyemu vernejſsè napotlam ſzluſiti. O vi ſzrechni! ako, ovo iſztinſzkò, ſztalnò chinili y zverſſuvali budete odluchenye, tak haſznovito, tak ſzveto, ar ſzegurni budete, za onu odichenu y obilnu pláchu, koju Duh ſzveti obechuje vſzem onem, koji pred ſzmertjum, kakti verni tesaki paze na dello, na koje od Boga zvani bi bili.
Eccli.c. 51.38. *Operamini opus veſtrum ante tempus, & dabit vobis mercedem veſtram in tempore ſuo.* Amen.

NEDELYA PETNAJSZTA PO TROJAKEH.

Accepit autem omnes timor, & magnificabant DEUM. Luc. 7.

Od razumnoga ſztraha ſzmerti.

Exordium. Gdoſze nechudi nad miloszerdnoſztjum Odkupitela? kada je vhezuval zdrusen z-ſzvojemi Vucheniki, y od vnoſine ludcztva naſzleduvan vu varaſs *Naim*, videl je v-grob noſſenoga ſzina jedinoga ſzirote vdovicze, koja vſza zaplakana med ludcztvom za léſzom ſetuvala bi bila: nyu miluje, y turobnoſzt nyenyu vtiſſuje, z-réchmi naj krotkejſſemi jáchi, y raztuſenye na veſzelye obracha, povráchajuch ſivlyenye ſzinu, y nyega od ſzmerti zbugyujuch. Najſze ovde chudi koi hoche, nad miloſzerdnoſztjum Odkupitela; ja vendar nemorem, nit znam chuditiſze, ar On, buduch nyegvo ſzerdcze iſzta miloſzerdnoſzt, naturalſzko nagyenye ima, y vſzigdar imal je na pomiluvanye. Ono kaj meni bolye y viſſe chudnovito vidiſze, je ſztrah, koi vſze bilbi prevzel. *Accepit autem omnes timor & magnificabant Deum.* Prevzel je vſze ſztrah, y veliko hvaliliſzu Boga. Stimam, da vſzi videchi ovo chudo tak veliko, bi bili morali bolye veſzelitiſze, y bolye raduvatiſze; kak hvaliti Boga zbog chudnovitoga, mladencza od ſzmerti zbugyenya; y k-tomu iſzto vreme, kada Boga hvalili bibili ſztraſſitiſze?

tifze? y jeli vam nevidifze chudnoviti ov fztrah? Profzim vafz adda, hochemo denefz nakratkom videti, jefzuli koji zroki razumni, rádi kojeh razumnò bifze bilo moglo ludcztvo bojati y fztraffiti: y ako nye najdemo; zapametimo adda nye z-napredkom naffem. Profzim pofzluh y pochinyam.

Propofitio unica.

Pervi zrok razumni fztraha, vu deneffnyem Sz. Evangeliuma pripechenyu vu ludcztvu, mogel je biti razmifslyavanye *nefztanovitofzti* fzmerti: videch ovoga fzina vdovicze vu lepò czvetuche mladofzti, y vu naj jakffe dobe mertvoga. Y zaifzto akoprem vfzi dobrò znamo, da fzmert nijedne dobe neoprafcha, niftarmanye ovo znanye fzamò v-pameti naffe fztojeche, nikaj nafz negene fzmerti bojatifze, kak nafz gene, kada vidimo z-ochmi naffemi, koga mertvoga na fzkolkih lefati. Kuliki jefzu, koji veruvalifzu y znali kak mi, da fzmert ni oborusna z-fzekirum, dabi kerchila z-razlogom fzamò fztara drevja, y nye fzekla, nego z-kofzum, da pokofzi fzkup travu, czvetje, fibicze, y mladicze takaj naj zelenejffe, y naj friskejffe; vendar nifzufze mogli nagovoriti, dafze fzmerti bojé y fztráffe: videchi pak z-ochmi mertve priatele, prijelifzu on razumni fztrah, koi bil je pochetek nyihove fzvetofzti? *Sz. Ferencz Borgias*, akoprem bibil jeden Herczeg vefz pobosen, vendar nijedenkrat ifztinfzko prijel ni fztrah fzmerti v-fzerdcze fzvoje; nego kada pochel je premifslyavati, mertvo tello z-ochmi videchi Czefzaricze *Ifabelle*, koju fzlufil y lyubil bi bil. Ah onda navchilfze je kak nefztanovita bi bila fzmert, kak nyé vfzaka doba, y vfzaki fztalis bojatifze mora; onda odluchil je ofztaviti fzvét z-vfzem nyegvem preftimanyem y odichenofztjum. Szada nevidilivamfze, razumni fztrah deneffnyega ludcztva, nad vigyenyem fzmerti mladencza, vu czvetuchih lettih mertvoga? lyublyeni NN. koji zauffani v-jakofzti fivota vaffega, y v-mlade dobe vaffe, vfzega drugoga boitefze, zvun dabi mogli na berzom vumreti, toga neboitefze, y zatho na vfze drugo mifzlite, kak dabi dobru fzmert zadobili: poglejte ifztinfzko z-okom vaffem, na

Confirmatio.

vasse iszte czintore, y razgledajuch szim tam jos na friske grobe, malò pervlye odperte; reczete z-vami: ovde lesi on moj priatel, on moj rogyak, onde on mladenecz, koi zauffalsze bil je vu jakoszt, mladoszt: oh dabi bili ovi stimali tak na berzom szebe mertve! drugi nachin zaiszto szvoga sivlyenya bi bili poprijeli: zathem prijemlyujuch z-denessnyem ludcztvom on hasznoviti sztrah szmerti, odluchete vchiniti ono, kajbi bili vchinili vassi priateli, vassi znanczi, dabi bili veruvali, da tak na berzom premineju, pokehdob od sztrane vszakoteroga zmed nyih, obznanuje Sz. *Augustin* vszakoteromu zmed nasz: *Quod tu es, ego fui, & quod ego sum modo, tu eris.* Ja bil jeszem on koiszi ti szada, ali znaj, da na berzom ti takaj budes on, koi szada ja jeszem; to jeszt: jeszem bil siv kakti ti szada, ali znaj, da budes na berzom ti takaj mertev, kakszem ja szada.

Vre domisslyavamsze ono, kaj govorite v-szerdczu vassem, najmre, da ova razmisslyavanya niszu za vasz, nego za Redovnike, koi nimaju kaj drugo chiniti, kak szamò za dussu szvoju szkerbeti; buduch vi od jutra do vechere zabavlyeni z-teskemi trudi y dellom, y buduch primorani dan na dan, vam kruh szkerbeti z-vassemi súlyi, y pótom; druge miszli nemorete, imati, kak od polya, goszpodarsztva y drusine. Szada pitam vasz, koji tak govorite: jeli szkerb za dussu, szkerb szameh Redovnikov, ali je szkerb vszeh? je szkerb vszeh chujem odgovarjate. Ako anda je szkerb vszeh, zakaj adda szami Redovniki, y ne takaj vi nebi morali miszliti? pitam na dalye: kojem je tesejssè dobrò vumreti, vam, ali pak Redovnikom? je tesejssè Nam, chujem da vszi meni odgovarjate; ar chinimo doszta zla, y malò ali nikaj dobra. Ako adda tesejssè dobrò vumreti je vam, kak Redovnikom, zakaj miszliti bolye moraju Redovniki, ne pak vi? Redovniki, koji za dobrò vumreti, jeszu dobrovolynò osztavili vsza dobra szvéta; koji sivu oddrusseni od prilik Boga bantuvati; y koji vu molitvah vszevdilni jeszu, y vu zverssenyu Pokore; miszle vissekrat na szmert, y szude da potrebno je guschejssè miszliti za dobrò vumreti;
vi

vi pak, koji vekſſu ſztran vremena ſivete vu grehu, koji zaderſavateſze vu prilikah greha; vi koji prepuſztite prehajati dneve, y negda tjedne prez molitve; vi koji v-czellom lettu nit jeden chín lyubavi proti Bogu nezverſsíte; vi koji nechete podneſzti z-terplivnoſztjum jednu protivschinu; jedno bantuvanye y oproſztiti obsanoſzt, kriviczu; jeli morete rechi, da miſzliti za ſzmert, y k-nye dobrò pripravitisze, je jedno zverſſenye Redovnikom priſztojno, ne vam? kaj ſtimate, kaj vamſze govori, kada vamſze velli, da morate miszliti y pripravitiſze k-ſzmerti? morebiti, da oſztavlyajuch y odverſujuch poſzle polya, y ſzkerbi hise; morate ſzkerbetiſze, y vaſz zadersavati vu jedinom y ſzamem ovem miſslyenyu; neveliſze tho vam, ne; nego ſzamò, da zméchete iz vaſz terh y dusnoſzt povrachanya ludczkoga; da odhitete jále, nazlobe; da pobolsate vaſſe dersanye; da ako potroſſite veſz tjeden vu poſzleh tela, potroſſete konchemar Szvetek vu poſzlih duſſe; poſzluſſajuch Réch Bosju, guschejſsè prijemlyuch Sacramentume, yzverſſujuch pobosnoſzti; da ſivete z-rechjum vu miloſche Bosje; da tak vaſz naj de ſzmert dobrò pripravlyene. Jeli vamſze vidi ovo za vaſz prevech, y ſzamò vlaſztito za Redovnike?

Kada Bog naſs govoril je od potreboche pripravlyanya k-ſzmerti, ni vre govoril k-Redovnikom, nego govoril je vſzem, y kaj rekel je? z-prilikum jednum, koja nazvescha zvana-redno y oſzebujno ſzkoznuvanye, nam ochituval je takvu potrebochu, koju vſzi imaju vſzigdar pripravni biti k-ſzmerti. Ako jeden goſzpodar hise, je Bog naſs rekel, bi znal, da tát v-ſztanovite vure hoche dojti za okraſzti hisu, zaiſzto onu vuru vnogòbi ſzkoznuval, y dobrò pripraviſſze, za prepréchiti kvár, y okragyénye hise. *Si ſciret Paterfamilias, quâ horâ fur veniret, vigilaret utique, & non ſineret perfodi domum ſuam.* Ovo je prilika; chujte pak navuk, y izpelyavanye. Tak morate pripravni biti, k-ſzmerti, ar kada naj menye nyu chekate, more y mora ona dojti, *Et vos eſtote parati, quia quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet.* Y dobrò vam zaznamenujte velli naj vu-

Luc. 12. v. 39.

Ibid. v. 40

Ss 2 che-

chenejſſi P. *Baradins*, da JEſus Kriſtus ni razmel nam povedati, da kak goder Goſzpodar hise bi zkoznuval, y pripravlyen bil vu one vure, v-koje bi znal, da tát hoche dojti; tak moramo mi pripravni biti k-ſzmerti vu one vure, v-koje mora y ima ona dojti; nego razmel je nam povedati y naſz navchiti, da ono veliko zkoznuvanye, y pripravlyanye, koje bi imal, goſzpodar hise, vu vure ſzebi znane dohodka táta, Mi tho iſzto zkoznuvanye za ſzmert moramo imati, vſzaku vuru naſſega ſivlenya; ar nebuduch nam znana vura dohodka ſzmerti, more dojti, dapache prez dvojne dojde vu one vure, koju menye ſtimamo: *Si Paterfamilias horam ſciret furis, illà horà vigilaret utique, & vos eſtote parati, & vigilate non unà tantùm horà quemadmodum ille, ſed omnibus horis, quia quà horà non putatis, Filius hominis veniet.* Ako adda Goſzpodin Bog zapoveda vſzem jedno zkoznuvanye, y pripravlyanye k-ſzmerti tak zverſſeno, y nepreſztajno; kakvo prorokuvanye moreſze chiniti od oneh, koj nikaj nemiſzle na pripravlyanye priſſeſztne ſzmerti, y vſze miſzli troſsé, y vſzu ſzkerb poſztavlyaju, vu jedineh poſzlih ſzvéta ovoga? Prorokuvanye drugo zaiſzto od nyih nemoreſze vchiniti, nego od neſzrechne y zlocheſzte ſzmerti. Y ako hochete znati da iſztinu govorim, doſzta bude zmiſzlitiſze na navuk zevſzema protiven, kojega daje y vuchi Szin Bosji JEſus Kriſtus, y Duh peklenſzki. Szin Bosji kajti naſz lyubi, y kajti naſz ſeli ſzobum imati vu Nebu, naſz vpuchuje y nam poveda, da za ſzrechno y dobrò vumreti, potrebno je pripravnomu biti vſzaku vuru; Duh peklenſzki glavni naſs nepriatel, koi vſzigdar hlepi naſſe ſzkvarjenye, y naſz ſelí v-peklu ſzobum imati, pajdaſſe y delnike múk, naſz nagovárja, y naſz podsíſe, da vſze naſſe miſzli daleko naj ſztojé od ſzmerti, y vſza hotenya vu poſzlih, y dobrih ſzvéta ovoga daſzu vuperta; y nam velli, da miſzliti od ſzmerti, y k-nye pripravnomu biti, v-vſzako vreme, ni potrebno za dobrò, y ſzrechnò vumreti; anda ako nechemo blazniti govorech, da Szin Bosji naſz vkanyuje, y duh peklenſzki iſztinu govori, potrebno je

Barad. l. 3. in Ev. c. 3.

je rechi, da vſzi oni, koji zamugyuju, y nemaraju za ovo pripravlyanye, nemogu nego neſzrechnu ſzmert, imati.

Nedajteſzi adda NN. od poſzlov polya, terſtva, y hiſe vaſſe, tak pamet y ſzerdcze zabaviti, da nebi ſzkerbeli za poſzel, od vſzeh drugeh poſzlov haſznovitejſſi, koi je pripravlyanye v-vſzako vreme k-ſzmerti; kajti da ovo pripravlyanye potrebno nebi bilo, zaiſzto nit Odkupitel nam nye nebi tuliko preporuchal, nit duh peklenſzki nepreſztajnò od nyega nebi razgovarjal. Zna peklenſzki vkanitel, da v-vſzako vreme dojti more ſzmert, y zna, da ako na dohodku nyenyom nebudemo pripravni, duſſa naſſa poleg pravichnoga naſzveschenya Jeſuſſa Kriſtuſſa bude pogublyena; zatho da tak vu veliku neſzrechu dojdemo, vſzaku miſzel ſzmerti od nasz odvracha, naſz chinech prileplyene nepreſztajnò k-poſzlom ſzvéta ovoga. Chiní z-nami duh peklenszki ono, kaj negda chinil je ſegav *Hanibal*, protiRimlyanom, vu glaſzovitom harczu derſánya *Apulianſzkoga*; chakal je dneva, vu kojem bi puhal, veter proti ſeregu nepriatelſzkom, y vchinil vſze ravne pute prekopati z-krampi y lopatami, y rahlu putov vſzu okolo zemlyu napravil; y iz meſzta genuvſſiſze ſereg nyegov, takov prah podignul proti vojszke nepriatelov Rimlyanov, da po vetru noſſen y v-ochi nyihove zaneſſen, tak nye zaſzlepil bibil, da pervlye ſzebe od *Hanibala* ſerega vmorjene bi chutili, kak nye bi bili videli. NN. poszli, trudi, ſzkerbi ſzvéta ovoga, drugo niſzu, kak zemlya y prah; y zatho meſtria je peklenszkoga nepriatela, noſziti ov prah vu pamet vaſſu, y oſzlepiti vaſz tak, da nemorete miſzliti, y pripravitiſze k-ſzmerti, odkudaj vasz nahajate ranyene y vmorjene od szmerti, pervlye kak znate, da imate vumreti, y pogubivate szkupa z-ſivlyenyem tella, ſivlyenye takaj duſſe.

Drugi zrok sztraha k-isztine prilichno je, da je ludcztvo deneſſnye imalo, kajti premiſslyavalo je, vu ovom mertvom Mladenczu, kak szmert ni gledela nit pazila, da on jedini szin bibil vdovicze, y vnogo Matere szvoje potreben. *Filius unicus matris ſuæ, & hæc vidua erat.* Y je isztina, da y mi neg-

da

da vkanyujemofze, y ftimamo, da fzmert bude gledela y pazila, ako ne na frisku y mladu dobu, konchemar na naffe poszle velike vre prichete. On Goszpodar hise, koi ftimafze za jedini y potrebni podpor drufine; on vnogò razumen vu tolnácheh, vu terftvu fzkerbliv chlovek, koi ftimasze, da je poszlan na fzvét na podiganye, y izviffavanye po fzvojeh pregyov zaterteh hifs, za zverffavanye pravdih oneh, za povekffavanye dohotkov, za napreduvanye vu polyu; y nili morebiti isztina, da five pun vkanlyivoga zauffanya; da Bog nyemu je obechal, bolye rechem, dusen zdersati fivlyenye dugo vremena; ali pak fzmerti nazvesztiti ono, kaj negda naszvesztili y rekliszu szvomu mornaru, dva Czeszari szvéta ovoga, Imenom *Andronicus* y *Michael Palæologus.* Brodiliszusze vu jedne iszte ládje ovi dva Czeszari, y buduchi vu pogibeli vtaplyanya, zbog velikoga morszkoga burkanya, obernuliszusze k-mornaru y rekli: potrebno je da tebe trudis viffe kak mores, za obchuvati ovu ládju; ar vu dveh Czeszareh, koje vozi, ona zadersava, ako ne vfza uffanya vfzega fzvéta, zaifzto uffanye vfzega Rima. *Contendendum ultra vires, fin minùs mundum universum, univerfam certè Romanam Rem, exiguo illo ligno contineri, quò ambo Imperatores vehebantur.* Tak vellim, nekoi fzumlifzi y ftima, da Bog naszveschuje fzmerti, da ona zverhu navade, y réda fzvoga na vrednofzt gledí; nepokofziti, nit fivlyenye vzeti onomu, koi potreben je za zdersavanye, ali ravnanye, ako ne vfzega varaffa, fzella, meszta, konchemar za velikeh poszlov tolnáchtvo, y zverffuvanye, y za zdersavanye vfze drufine.

Greg. Pachimoris in Michaele Palæologo.

Szada ovi takvi naj pogledaju z-deneffnyem ludcztvom Evangeliumfzkem, na léfz mertvoga mladencza, fzina jedinoga Matere, y jedne Matere vdovicze; y videchi z-ochima, da fzmert nerazluchnò, z-kofzum fzvojum kofzi, y vfzakoteroga iz fzvéta jemlye, negledech nit na velikochu poszlov, nit na zdersavanye drufine, Rodbine; naj odhite skodlivo uffanye dugoga fivlyenya. Kakve fzmutnye, kakve vojszke, kakve

nefzre-

neſzreche niszu dohagyale viſſekrat vu varaſſih, Orſzagih, y na ſzvétu iz ſzmerti Herczegov, Poglavarov, Kralyev, Czeſzarov; y vendar Bog nijednomu ni podufil fivlyenye rádi obchinſzkeh oveh protivſchin? vi pak jeſzte tak priproſzti, koji vaſz date vputiti duhu peklenſzkomu, da Bog vaſz hoche z-dugem fivlyenyem zdersati, da po vaſſem preminyenyu, nepomenyka podpor y zdersavanye drufine, Rodbine y hise? kada *Ladislav Kraly* Vugerſzke y Chehſzke zemlye, poſzlal bi bil po kcher *Carola* Franczuſzkoga Kralya, obechanu zaruchniczu, y hisnu tovaruſſiczu Herczega ſzina ſzvoga; poruchil je *Carolu* po ſztanovitom Poſzlu, da tak veliku, tak izviſſenu odichenoſzt za dvorbu y pajdaſtvo putno, zaruchnicze odredil je, da takva jos nigdar od nijednoga Kralya odregyena nebi bila, nit chujena. Poſzel vlaſztiti bil je *Udalricus* Biskup Paſſavienſis, koga z-dvorbum obſztirali jeſzu, zebrani dveſzto poglaviti Vugri, dveſzto Chehi, dveſzto Auſtrianczi, y vſzi z-takvum odichenoſztjum konyaniki, vu preſtimaneh opravah y dersanyu bili, da vſzi tuliki Kralyi biſze bili videli. Zatem Biskup drugeh ſzto, zmed podlosnikov ſzvojeh zebral je, z-naj preſtimanejſſum opravum opravlyeneh; k-tomu chetiri ſzto Goſzpodichne zdrufene bileſzu, z-takvem kinchem, y z-ſmukom nakinchene, da vſze Herczeſicze biſze videle bile. Velik broj bil je hintovov vſzeh z-zlatom ſtukom pokriteh, y z-dragemi kamenyi razlucheneh; za ovemi dári voseni naj zmosnejſſi, za prédanye v-ruke zaruchnicze. Chujte ſzada chudno pripechenye. Dojduchi ovi z-ovum odichenoſztjum v-*Paris* varaſs; nit jos prijeti vu Palache Kralyevſzke, ſzebi za pozdravlyenye odregyene; nut glaſz, tusne novine noſzi: kakve? kakve novine: novine noſzi y poveda ſzmerti Herczega zaruchnika. NN. kaj vellite, jeli bi bili vi miſzlili, da ſzmert pred tak odichenum ſzvádbum biſze bila pripetila, kojabi tak berzo na saloſzt, veſzelye obernula; bilabi veſz potroſſek nehaſznovit y nischeten vchinila, y v-jednem chaſzu dveh Kralyev uſſanye na niſtar poſztavila? Verujte ſzada, ako morete, da ſzmert

gledi

gledi na vaſſe nevolyne poſzle, y ſziromaske trúde hise, imetka y goſzpodarſztva vaſſega.

* Inſula. Poglejte z-menum na * *otok* zvan *Sancianus*: viditeli putnika vu oprave Redovnichke, raztegnyenoga na zemlye, z-mertvem liczem naſzlonyenoga na Razpelo, koje v-rukah dersi? On je ako neznate, veliki Apoſtol Indianſzki *Ferencz Xaverius*, koi poklamkam bi bil obernul, poloviczu ſzvéta na veru Katolichanſzku, y bilbi hlepel za vekſſe dobichke Matere Czirkve; vu iſztom doſſeſztku vu ladanye y orſzag *Kina* zvan, od ſzmerti navalyen, primoran bil je Apoſtolſzki zasgani poſzel oſztaviti; neznam jeli z-vekſſum radoſztjum, videch ſzebe zdrusenoga z-JEſuſſem ſzkupa vu Nebu; ali z-raztusenyem, videch ſzebe razluchenoga od zemlye, kade ſelyel je naj odichenejſſe chiniti Ime JEſuſſa, z-predobivanyem neizbrojeneh duſs vu Nebo. Adda ako Bog neche, dabi ſzmert, nit na vrednoſzt haſzne dike ſzvoje, y zvelichenye tulikeh duſs gledela, kojebi od lyubavi, y zasgane selye velikoga rechenoga Szvetcza, bile preobernyene; jeli morete ſzenyati, da Bog bude obznanil ſzmerti, da naj gledi vu vzimanyu iz ſzvéta na vaſz, y vaſſa terſtva, pravde, haſzne, napredke drusine, Rodbine, y poſzle vaſſe pochete, nit jos zverſſene? Ah proſzim vaſz, navchemoſze z-deneſſnyem ludcztvom ſzmerti bojati, z-razmiſslyavanyem preminyenya, y ſzmerti mladencza ovoga, akoprem jedinoga ſzina, y matere potrebnoga; ar vu ovom ſzmerti ſztrahu, poprimemo vekſſu ſzkerb vu poſzlih duſſe, y pogubímo oveh preſtimanye, dapache kak govori Sz. *Hieronymus* zamétali budemo, poſzle, y vſza dobra ſzvéta ovoga. *Facilè contemnit omnia; qui ſe cogitát moriturum.*

Epiſt. ad Paulin.

Trejti y morebiti vekſſi zrok, koga razumnejſsè moreſze rechi, da ludcztvo ſzmerti je imalo; je znanye duſſnoga vlaſztovitoga zpoznanya. Morate znati, da zbog greha Adama Otcza pervoga naſſega, pogubili biliſzmo zevſzema vſzu oblaſzt na ſivlyenye vekivechno; y na dalye znajte, da vſzakikrat, kada zagreſſimo z-ſzmertnem grehom, pogubivamo iſztu

oblaſzt

oblaszt vu Nebo y z-zrokom krivnye nasse; y tak znovich odszugyeni posztajemo na szmert zbog vszakoga greha szmertnoga. Szada kada ovo znate, kaj je najisztinitejsse: Zaiszto ni k-isztine ni malò neszpodobno*; da denessnye vu Evangeliumu szpomenuto ludcztvo, videche mladencza mertvoga, razmisslyavalo bi bilo sztalis szvoga vlasztovitoga dussnoga zpoznanya, y z-szobum govorilo ovak: ov mladenecz morebiti, rádi szvoje pravichnoszti ni bil vreden szmerti, nego rádi greha pervoga Otcza Adama; y zatho nyegvo preminyenye y szmert, genula je na pomiluvanye ovoga tak velikoga Proroka, tojeszt JEsussa Kristussa, da osíveti nyega vchinil je: Ali mi kojiszmo zvun iztochnoga y pervoga greha Adama, vredni szmerti zbog tulikeh y tak velikeh grehov nasseh, dabi szada vumerli, kajbi chinili? nebi zaiszto mogli uffatisze, tak chudnovito osívanye zadobiti. Z-takvem razmisslyavanyem, sztrassechsze grehov szvojeh, vu nyé pravichni sztrah szmerti dossel je, y iszto vreme Boga velikò hvalili, y nyemu nezgovornò milosztivnomu, zahvalyuvali jeszu, da nye bilbi obchuval; na priliku vuprav onu, kak vidimo chiniti onoga, koteri po szreche, vratolomnomu mesztu vugnulsze bi bil, da naglavcze opal ni; ov razmisslyavajuch pressesztnu szmerti pogibel, zdersznesze, sztrassisze, y naveke zahvalyuje onoj Ruke, koja nyega zdersala bi bila. *Accepit autem omnes timor, & magnificabant DEUM.*

* non est improbabile.

Ah NN. kakbi ja selyel, dabi ovo razmisslyavanye, vi dobrò y marlivò v-szerdcze prijeli! vi chujete visse krat za mertve, zvone zvoniti; tuliko krat chujete govoriti, y szpominatisze: ov takov premínul je, y odissel na drugi szvét; visse krat zesztajete szprevode, dapache szprevajate vasse znancze, priatele v-grob; y na ova szpominyanya, na ovo vszagdassnye vigyenye, neszmiszlitesze na sztalis vassega dussnoga zpoznanya, y szmerti nesztrassitesze? kada Bog prepusztil bi bil, da poserti sivi v-zemlyu bi bili, oni tri malovredni Pobuchiteljii; *Core*, *Datan*, *Abiron*, koji proti *Moysessu* podignulisze bi bili; vesz

Puk Israëlfzki akoprem kriv, y zrok ove pregreske nebi bil, preſztraſſen besal je krichech: béſemo, béſemo, da takaj naſz zemlya neposere: *omnis Iſraël qui ſtabat per gyrum, fugit ad*
Num.16. *clamorem pereuntium dicens: ne fortè & nos terra deglutiat.* Y vi NN, koji vidite ovde, y onde pod vaſſemi nogami, vu Czirkve ove y Czintoru, odpirati zemlyu za tulike grobe, y pokápati mláde y ſztare, morebiti menye, kakſzte vi, vredne ſzmerti; ſivete veſzeli, prez ſztraha, prez miſzli ſzmerti, y zamugyavate jedine poſzle duſſe vaſſe? y dabi vam doſsla ſzmert vu ovom nevolynem vaſſem, v-kojem ſivete ſztaliſſu, koja vre vam je obechana, ne ſzamò zbog greha Adama, kak zbog grehov vaſſeh, kajbi bilo iz vaſz? znateli dobrò, daſze ſteju tulike pelde y pripechenya, vu knigah duhovneh y ſzvetczkeh greſſnikov, koji predi vumerli jeſzu, nego bi bili duſſu ochiſztili, y ſzpoved vuchinili? jeli nechujete negda y negda ſzmerti nepripravne y nagle? y vi koji zbog tulikeh zrokov, kulikoſze broji grehov vaſſeh, vredni jeſzte takvu ſzmert, nye neboíteſze, nit ſztráſſiteſze? neboímoſze nye chujem, da odgovarjate; ar ova pripechenya, ove neſzreche, koje ſtejuſze, koje chujuſze; pripechajuſze retkem, y nepripeteſze vſzem. Chujte za odgovor jedno ſzmeſſno pripovedanye, y naj bude za obſſanoſzt, vaſſe tak naj skodlivejſſe neſztraſslyivoſzti.

Traplyen bil je oſtrò od kamencza; negda ſztanoviti Imenom *Arnolphus* Groff *Flandrie*, y poklamkam vſza vrachtva betegu pohaſznila nebi bila, tolnách vrachitelov vchinyen; koji dokonchali jeſzu, da rezanye moraſze vchiniti. Rezanye velli betesnik moraſze vchiniti, rezanye? ſzegurnoga mene vchinite, da glavno y ſzmertno nebude ovo zarázanye? bilabi neſzrecha velika, odgovorili jeſzu vrachiteli, da ovo vrachtvo, y rezanye, koje tulikem ſivlyenye je obchuvalo, glavno tebi bi bilo: Ali gdo zmed vaſz mene zauffa, y ſzegurnoga vchini od takve neſzreche, znovich odgovoril betesnik? ah nechu moje ſivlyenye poſztaviti na tak pogibelno rezanye, ako pervlye, izpitavajuch marlivò po varaſſu, meni nepoveſzte kuliko

ko oneh je, koji rezani, y zdravi poſztaliſzu, y kuliki mertvi oſztali. Tho vchiniliſzu vrachiteli, marlivò iſzpitavali, y znasli; da zmed dvajſzet, koji v-takvem kamencza betegu rezani bi bili, jeden ſzamò neſzrechu zpoznal je, pod rezanyem pogubil ſivlyenye y vumerl; drugi pak vſzi zadobili ſzrechnò pervo zdravje. Veſzeli adda tekú k-betesniku Groſſu, y tho povedaju; koi bolye kak nigdar bilje preſztraſſen na ov glaſz y rekel; zmed dvajſzet, koji biliſzu rezani jeden je vumerl? y da mene ja predám na jedno takvo rezanye, kotero meni ſzmert more zavdati, nevchiním ja tho, nevchiním? neſzrecha, da pod rezanyem vumerl je, jednomu pripetilaſze je, anda moreſze y meni pripetiti, nechu zatho mene na pogibel poſztaviti; kade akoſze falí, prez dvojne vumreti moraſze. Ovo pripechenye vſzekuliko za vaſz je. Vellite, da neſzreche tusne kojeſze ſteju, y kojeſze chuju ſzmertih nepripravneh y nagleh, y jeſzu *Retkeh*, y neſzu *vnogeh*? naj bude vam, kak vellite; ali vendar vſzekak morate meni potverditi, da takve neſzreche vam takaj moguſze pripetiti: y niſtarmanye vaſz poſztavlyate na pogibel ſiveti prez ſztraha; nebojechſze, dabiſze vam tha neſzrecha ſzmerti nepripravne pripetila, akoprem znate dobrò, daſzte nyu zaſzluſili za jezero, y jezero grehov vuchinyeneh, y akoprem znate takaj, da akovamſze pripetí tak vumreti, pogubíte na veke duſſu?

Dobrò y verlò govorite Prodekator, velle vnogi; ali mi nemoremo bojatiſze tak velike neſzreche: ar uffamoſze vu obrambu y zavjetje Marie Prechiſzte y Miloſzerdne Matere, koja kak ſzvedoche milosche y chuda po nye vchinyena, neprepuſztí vumreti neſzrechnò, koi proti nye pobosen je. Razmelſzem vaſz. Hochete rechi, da gledech na ono chiſzlo, koje molite; na skapular, koga noſzite; ali na poſzt, koga vſzaku Szobotu na hvalu Marie zverſſuvate; Ona vam hoche podeliti miloschu, koju kak ſtejeſze, podeliila je nekojem greſſnikom, koji akoprem na ſzmert beteſni buduchi, niſzu vendar vumerli pervlye, negbi bili ochiſztili, y okrepili duſſu z-Sz. Sa-

cramentumi, y tho za napláchanye oneh iszteh pobosnosztih, koje vi zverssuvate. Jeli nevidite, da tho chiniti, y tho ussatisze, je pridati k-navadnem grehom vassem, jeden novi greh, tojeszt greh *prevzetnoszti*, koi greh visse, kak nijeden drugi, vasz chiní nevredne, zavjetja y obrambe Devicze Marie, y nyenyu oborusuje Ruku nagnyenu na daruvanye, na velikeh kastig szprusavanye? ova isztina za nass navuk y vpuchavanye, bila je od Boga v-prilike dana, v-pripechenyu jednem, koje sztoí popiszano vu *perve Knige* Kralyevszke, *v-delu petom*. Kada
1.Reg. c.5. *Philistæanczi* vlovili bi bili *Arku Testamentuma*, veszelilisze jeszu; ar razmeli velika y vnoga chuda, koja Israëlczem ona chinila je, zatho posztavili nyu vu Czirkvu *Dagon* Bolvana, komu oni klanyalisze jeszu; veruvali y stimali, da gledech na chasztenye, koje nyé zkazuvali bi bili, bi morala Ona takaj za napredek nyihov chuda, y milosche chiniti one, koje na haszen puka Israëlszkoga chinila je. Ali vkanilisze jeszu, z-szvojem velikem kvárom. Bog, koi do onda terpel je y podnassal, prez kastige Philistæancze Bolvano-molcze, szerdit zbog nyihove prevzetnoszti, y podsztuplyenya; podignul y oborusil je proti nyim onu Sz. Arku, navadnu chiniti chuda, y podelyuvati milosche tak, da szedem meszecz, v-kojeh prebivala je pri nyih, vu varassu *Azotus* zvanom, zvun sztrahovitoga zatíranya vu polyah, y betega naj sztrahovitejsseh rán, onoga vnogobrojnoga puka, vchinila je vumreti, poleg szvedochansztva vuchenoga *Philona*, dveszto dvajszet jezer lyudih. Vu ovom pripechenyu NN Bog, kakszem rekel, vu prilike za nass navuk, y szterszenye, nam ochituje velik kvár, kojega szebi chiné oni gressniki, koji prez pobolssanya sivlyenya, nerazumnò szebi obechuju, obrambu y zavjetje Devicze Marie; y kajti ovi takvi gressniki chuli ali steli bi bili, kakvu negdassnyu, y sztaru peldu dveh ali treh gressnikov, kojem zbog zverssenya chiszla, ali nossenya skapulara, ali poszta szobotnoga, szprosszila bi bila Devicza Maria na szkradnye vure, vreme zverssenò szpovedatisze, y miloschu, dobru y szrechnu szmert dobiti, stima-

ftimaju y veruju, da Ona, rechem dusna je, nym isztu miloschu dati y szproszkiti, gledech na chasztenye, koje Marie chiné, zverssujuch najmre iszte gore rechene pobosnoszti? szada naj znaju ovi, da ako Bog nye do szada terpel je, akoprem velikeh grehov krivcze prez kastige, nistarmanye budu kastiguvani zbog ove szvoje prevelike prevzetnoszti y preuffanya; ar Maria Matti Bosja, koju Arka znamenuvala je, neimajuch prijetne ove pobosnoszti, nye kastiguje z-neszrechami, z-protivschinami velikemi, y kaj je gorsse, nye prepusztí prez pokore y neszpokorene vumreti.

Ali morebiti vam povedam dugovanya, koja retkò pripechajusze, y vam neznana jeszu? kuliko ni oneh pomerlo nasse vreme, y kuliki nevmíraju vszevdilno prez Sz. Sakramentumov, prez vszakoga znamenya prave Kerschanszke pobosnoszti, kojiszu uffalisze kak vi, szvetò y szrechnò vumreti, zbog pobosnoszti, koje kak vi, zverssuvali bi bili? od kada pobosnoszt chiszla, nossenye Skapulara, poszt szobotni, posztal je nachin szegurni dobrò vumreti? kada je Bog tho obechanye dal, y v-kojem Evangeliumu je popíszano? Pobosnoszti isztina je jeszu lepe y dobre, y vnogò pripomaseju za zadobiti vu sivlyenyu, y na szmerti obrambu Marie; ali potrebno je, da zdrusene y zjedinyane budu z-dobrem y hvale vrednem sivlyenyem; y drugach akoszu zdrusene z-gressnem sivlyenyem, malò ali nikaj nepripomaseju vu sivlyenyu, y skodlive bivaju na szmerti. On Mladenecz, iz kojega szpominasze P. *Cataneus*, navaden bil je odgovarjati, koi nyega bibil nagovárjal, na pobolssanye y premenyanye sivlyenya; da uffasze vu obrambu jedine Szveticze, koja vsze more, y nyega zvelichi; y tha Szveticza, govoril je, je *milosszerdnoszt Bosanszka*, koja kakgoder zvelichila je *Mathæa*, *Paula*, jednu *Magdalenu*, y tulike velike gressnike, tak y nyega zvelichi. Na szmertne vure vchinil je k-szebi dozvati Szpovednika, y kada bibil razmisslyaval, szvoje gressno sivlyenye, y iz nyega szpovedatisze odluchil; nyemu zkaseszе vrag, koi nyega zlehkotil je vu razmisslyavanyu, y szpitavanyu

vanyu ſivlyenya; ar odperl je nyemu knigu, vu koje bi bili popiſzani grehi nyegvi, y nye videti vſze vchinil; ſtejuch y videch ov mladenecz vſze grehe, zevſzemi (a) *okoliczami*, oſzupnyen y preſztraſſen, nevolyni vumirajuchi zakriknul: *Oh kak velik broj! ó kuliki grehi!* y neſzrechnò vumerl. Uffatiſze vu Bosanſzku miloſzerdnoſzt je haſznovito y potrebno, za prijeti vu ſivlyenyu, y na ſzmerti milosche velike od Boga; kada ovo uffanye zdruseno je z-dobremi delli; ali kada zdruseno je z-delli greſſnemi, kak bilo je vu ovom mladenczu hman vpuchenomu, ni haſznovitò, nego skodlivo; ar ni pravo uffanye, nego prevzetnoſzt. Tho iſzto moramo rechi od pobosnoſztih, kadaſzu zdrusene z-ſivlyenyem dobroga Kerschenika doſztojnyem; da jeſzu krutò haſznovite, kakſzem rekel, vu ſivlyenyu y na ſzmerti; ali kadaſzu zdrusene z-malovrednem ſivlyenyem, niſzu haſznovite nego skodlive; kajti uffatiſze vu nye ni dobro, nit pravo uffanye, nego preuffanye illiti prevzetnoſzt.

Vuchemoſze adda od deneſſnyega ludcztva, razumnoga ſztraha ſzmerti, y z-razmiſslyavanyem, da nyu tuliko krat zaſzluſili jeſzmo, kuliko krat zagreſſiliſzmo, preſztraſſechſze na vigyenye pekla, vu koga hicheni bi bili, dabi v-grehu onom vumerli bili, reczemo z-zahvalynoſztjum Bogu iz ſzerdcza. *Miſericordiæ Domini, quia non ſumus conſumpti.* Hvala Bosanſzke Miloſzerdnoſzti, da niſzmo vumerli y poginuli, kak potrebuje naſſa malovrednoſzt; y odluchemo naſſe oſztalo, koje ſiveti imamo, ſivlyenye, y koje Bog nam prikáse, potroſſiti vu pripravlyanyu, z-dobremi y hvale vrednemi delli k-ſzmerti.

Thren. c. 3. v. 22.

Epilogus

Stejeſze vu ſivlyenyu Sz. *Andraſſa Avellino*, da buduchi On na ſzmert betesen, vu ſztaroſzti y dobe ſzvoje, lett ſzedemdeſzet chetireh, od nóg do glavę derhtal bibil, bojechiſze, da z-neſzrechnum ſzmertjum nevumre. Nyemu zkazaliſze jeſzu Sz. *Auguſtin*, y Sz. *Thomas* Navuchiteli Matere Czirkve, nyegovi Zagovoriteli, y obraniteli za objachiti nyega; y On nye veſz turoben y preſztraſſen videchi pital; kaj znadu povedati od vekivechnoga nyegvoga zvelichenya: vſze neſztanovito

(a) circumſtantiæ.

odgo-

odgovorili, vsze nesztanovito; y ovo szamò isztinitò tebi povedati moramo y znaj; da tebi jos Bog prikasuje chetiri letta sivlyenya, dasze szkerbis nye szvetò potrossiti, za szegurnoga tebe vchiniti, vu zadoblyenyu Dike Nebeszke.

Oh Bose NN kaj bude iz nasz! Jeden Sz. *Andras Avellino*, koi vekssu sztran sivlyenya szvojega potrossil je, vu ostre pokore, y koi tak obilen bilbi vu najmeh; da po prossnye nyegve vnoge milosche chudnovite, nyemu Bog bilbi prikazal; derhta y dvoí, da nevumre vu milosche Bosje; y mi nevolyni gressniki toga malò, ali nikaj sztrassimosze? dva Szvetcza dojduchi iz Neba, nemogu szegurnoga vchiniti chloveka tak szvetoga, dabi imal szrechnu szmert; nam pako jeli szegurnoszt dadú szrechnu zadobiti; one merzle, poszpáne, y raztressene pobosnoszti, koje zverssujemo? jednomu Szvetczu, koi szkrovna y nebeszka vigyenya imal je; koi visse, kak vu lettih, osztarel bilbi vu kreposztih: koi oszebujnò zbog szvoje chisztoche, lyublyen bilbi od Marie Matere Bosje; jos prikasujusze chetiri letta sivlyenya, da nye potrosí vu pripravlyanyu k-szmerti; y mi kojiszmo potrossili vsze szkorò sivlyenye vu bantuvanyu Boga; kaj odlúchimo chiniti vu onom sivlyenyu, koje Bog nam iz nezgovorne szvoje miloszerdnoszti prikasuje, neznam jeli na letta, ali dneve? ah ako neodlúchimo nye potrossiti, vu pobolssanyu nassega dersanya, vu chíneh Pokore, vu zaszlusenyu oproschenya grehov vuchinyeneh; nemoremo razumnò uffatisze dobroga koncza y szmerti, nego vuprav bojatisze moramo jedne teske y neszrechne szmerti. Primemo adda tolnach Sz. *Paula*, koi nasz vuchi *dvoja*, vu kojeh szegurnoszt je, szrechne szmerti y zvelichenya: *siveti z-razumnem sztrahom* nassega vekivechnoga zvelichenya; y *trossiti vreme*, koje nam Bog iz miloszerdnoszti prikasuje, vu delleh dobreh y szveteh. *Cum metu & tremore salutem vestram operamini*, z-sztrahom szkerbetesze za vasse zvelichenye. *Dum tempus habemus, operemur bonum.* Doklam vreme imamo, y doklam sivemo, dobrò sivemo, da na veke vu Nebu siveti, budemo mogli, Amen. Philip. c. 2. v. 12. AdGalat 6. v. 10

NEDE-

NEDELYA SESZTNAJSZTA PO TROJAKEH.

Et reſpondens JEſus dixit ad Legiſperitos & Phariſeos, dicens! ſi licet Sabatho curare? Luc. 14.

Od obderſavanya Szvetkov.

Exordium. Ako za pokuditi y pokárati ſzkazlyivo ſzobotnoga dneva Phariſeuſſev obdersavanye, pital bibil Odkupitel, jeli ſzlobodnò v-Szobotu vráchiti? *Si licet Sabatho curare?* kajbi pital Kerschenike Odkupitel, dabiſze On chuti y videti vchinil vu Varaſſeh; y dabi gledel poſzle, ſzkerbi, y razfriskanya, Kerschenikov, z-kojemi ſzebe po Szvetkeh zabavlyaju? znateli kajbi pital? pitalbi jeſzuli jòs na ſzvétu Szvétki? y zaiſzto govorech, da daleko neodhajam iz ovoga ſzella, meſzta, kade prodekujem; ako razmiſzlimo, kakſze poſtuju Szvetki; koga nájti je, kojbi vech nye dersal, kakti dneve pobosnoſzti Bosje, dneve za duſſu; y koi nebi bil, koteri nye nebi dersal, y veruval dneve poſzlov, dneve razfriskanya, dneve veſzelya y obraduvanya? govori y poveda naturalſzka zapoved y iſzti razum, vu ſzerdczu vſzeh Kerschenikov, y lyudih, da moraſze *ſztanovito vreme* odluchiti, za poſtuvanye y klanyanye Boga: govori Bosanſzka y Czirkvena zapoved; Ona naſzveſchajuch: *Szpomeniſze da Szvetke ſzvetis*; Ona odregyujuch dneve, koji ſzvetitiſze moraju; y vendar kakti, da nebi bile razmene, ali pak naſzveschene, y obdersavatiſze dusne, ove oſtre Vuſzt Bosjeh zapovedi; dnevi menye ſzveti jeſzu ſzvetechni; vreme ſpotlyivejſſe y malovrednejſſe je ono, koje odregyujeſze za chaſztenye Boga; y zatho ſzvetki niſzu vech Bogu, kak biliſzu, dnevi prijetni, nego kak On ſzam tuſechſze naſzvescha, dnevi odurni, Dnevi neprilichni nyemu jeſzu. *Solemnitates veſtras odivit Anima mea, facta ſunt mihi moleſta.*

Iſaiæc. 1. v. 14.

lesta. Szada kaj morem vchiniti oh Bose! da povernem obderſavanye tvojem Szvetkom, y ono klanyanye, tebi dusno razczveſzti vchinim? drugo vchiniti nemorem, nego mene z-selyum zasganum onoga dobroga *Nehemiaſſa*, proti prevzetnem ozkrunitelom oboruſiti; y poklamkam pretreſzem nyihove chine, gledech na dusnoſzt, koju imamo, vſze Szvetkov vreme, na hvalu nyegvu potroſſiti, z-grozovitem y velikem gláſzom nyim rechi: *quæ eſt hæc res mala, quam vos facitis, & profanatis diem Sabathi.* Z-ovemi poſzli, jeli poduffateſze oſzkrunyavati Szvetke? *Nunquid non hæc fecerunt Patres noſtri, & adduxit Deus noſter ſuper nos omne malum? & vos additis iracundiam violando Sabathum?* Y neznateli kulike y kak velike kaſtige zbog toga greha, doſsle bile jeſzu na ſztarejſſe y pregye vaſſe? y vi z-novem vekſſem poſpotanyem Szvetkov, neſztraſſiteſze pozivati viſſe ſzerditoſzt Bosanſzku? ovo je Bose! kaj nakanilſzem deneſz napervo poſztaviti, objáchime proſzimte z-tvojum pomochjum, y dobrovolyni chekajuch poſzluh, pochinyam. Propoſitio unica 2. Eſdræ c.13.v.17 Ibid.v.18

Konecz, zbog kojega Bog zapovedal je, ſzvetiti y obſzlusavati Szvetke; je kak vſzaki zna, kajti hotel je, da budu ſztanoviti dnevi odregyeni na diku, hvalu nyegvu, y za jedinu haſzen duſſe. Iſztina je, da vu delatnih takaj dnevih dusni jeſzmo Boga hvaliti, nyemu klanyatiſze, y nye obrachati na zvelichenye duſſe; ar ov je konecz, zbog kojega jeſzmo na ſzvétu; ali kajti zna Bog naſs, da zbog ſzkerbih y poſzlov vremeniteh, zbog vlaſztite lyubomornoſzti naſſe, odvráchamóſze od ovoga tak plemenitoga koncza; zatho hotel je, da budu dnevi, y ovi jeſzu Szvetki, kojiſze zovu *Dnevi Nyegovi*, da vu nyih, oſztavivſſi vſze poſzle y ſzkerbi, mi ſzkerbimoſze, y obernemo na ſzlusbu nyegovu, y nadomeſztímo, kak velli Papa Sz. *Gregur* kváre y zgubichke, kojiſzu doſsli od nerazlosne ſzkerbi vu czellom tjednu, okolo poſzlov vremeniteh y zemelyſzkeh. *Dominico die à labore terreno ceſſandum eſt, atque omni* Confirmatio. S.Greg.l. 11.Ep.3.

modó orationibus insistendum, ut si quid negligentiæ per sex dies agitur, per diem Resurrectionis Dominicæ precibus expietur.

Szada naj dojdu szim vszi oni, koji stimaju, da zadovolynò zverssili jeszu zapoved; poszlussajuch jedinò Sz. Massu. Kak? Bog zapoveda, dasze Szvetek szveti; vi pak z-potroskom pol vure vu poszlussanyu Messe, stimate dasze vesz dan szveti? ali vendar Szveta Matti Czirkva, meni odgovarjate, drugo v-Szvetek nezapoveda, kak dasze Sz. Massa poszluhne. Isztina je, ali znateli zakaj? kajti buduch, da Sz. Massa je naj oszebujnejssi zmed vszeh chinov drugeh, chin Bogo-szlusnoszti, vredno y dosztojno je, da vu Szvetek, kajti dan na szlusbu Bosju odebran je, z-ovem chinom od vszakoga Kerschenika Bog hvalisze; nit nerazme Sz. Matti Czirkva po ovom jedinom chinu, dusnoszt vszu Kerschenika, nego razme y hoche, da szvetechni dan vesz szvetò potrossisze, buduch da ov jedini konecz je, rádi kojega prepovedano je vszako szlusbeno dello, y drugi poszli vnogò odvrachajuchi, kakti jeszu; terstva, y szkoro vszi zvunszki poszli. Y z-kakvoga zroka stimate z-odregyenyem naj szvetejssem Matti Czirkva dokonchala je; dasze po Szvetkih Massa popeva; duhovni poszli v-Czirkvah zverssuju, dasze prodekuje; Réch Bosja y navuk Kerschanszki ima; y vnoga druga duhovna obverssavaju? ni zbog drugoga zroka NN. nego dasze Kerscheniki zabáve y zaderse, vu pobosnoszti y szlusbe Bosje, potrossech czell szvetechni dan vu *Bogo-szlusnoszti*: y da nebi bilo tak, nebisze mogel dati zadovolyen odgovor mudromu Poganinu *Seneke* (komu vendar vu thom odgovoril je Sz. *Augustin*) koi pospotavasze iz szvetkuvanya Szoboth Sidovszkeh y velli, da czell dan sztáti v-tjednu prez poszluvanya, je pogubiti malo menye, kak sesztu sztran szvoga sivlyenya. Tak vellim, nebisze mogel zadovolyen odgovor dati, kajti k-nam prilosech nyegvo govorenye, bi potrossili zahman tulike dneve, kuliko je Szvetkov; ar vu nyih, odimlyujuch onu naj visse poloviczu vure, koju vu poszlussanyu Messe potrossimo; bisze ali zahman sztálo y manguvalo, ali bisze preszker-

S.Aug. l. 6. de Civ. c. 11.

blyuvala veſzelya, y razfriskavanya, pokehdob vu takveh dneveh prepovedano bi bilo vſzako dello ſzlusbeno. Y nevidili vamſze ovo iſztinſzko pogublyenye vremena.

Nechu vendar od ovud, dabi veruvali y ſtimali, da tak dusni jeſzmo druge chíne ſzvete chiniti pod ſzmertni greh, kak Sz. Maſſu dusni bi bili poſzluhnuti, nego ſzamò hochu, da razmete, da z-poſzluſſanyem ſzamò Sz. Maſſe neſzpuniavaſze zapoved; y akoprem koi poſzluhne Sz. Maſſu, oſztavi pak prez zroka vſzu drugu pobosnoſzt, neobterſſuje ſzebe navadnem nachinom z-grehom ſzmertnem; greſsí vendar prez dvojne zbog zgubichka, y nehaſznovitò potroſſenoga vremena, koje zapoda Bog daſze potroſsí na nyegvu ſzlusbu. *Memento*, proſzim vaſz pazite z-kakvem tolnáchenyem, Bog naſzveſztil je zapoved vu Deſzetereh trejtu. *Memento ut diem Sabatbi ſanctifices*, ſzpomeniſze da Szobotu ſzvetis, y po ſzobote razmeti moramo vſze naſſe Szvetke. Y zakaj vu ove ſzamò zapovedi prepoſztavlya, ovu Réch *Memento*, ſzpomeniſze? nebili doſzta bilo, da bi bil zapovedal ſzvetkuvanye Szobote prez vſzakoga prepoſztavlyanya Réchi ove: *ſzpomeniſze*, kak je vchinil vu drugeh Zapovedih, zmed kojeh vu vſzakoteri prez prepoſztavlyanya ochituval, y nazveſztil je ſzvoju volyu rekuch: *Nemaj drugoga Boga nego mene: neprimi za bman v-vuſzta tvoja Ime moje*: y tak vu vſzeh drugeh? vam povem: Réch *Memento* ſzpomeniſze, prepoſztavlyena kotere zapovedi, znamenuje *oſzebujno preporuchanye*; ar je jeden nachin govorenya, koi znamenuje oſzebujnu ſzkerb; y tak kada komu zapovedamo razluchna dugovanya, zmed kojeh jedno je, koje nam pri ſzerdczu lesí, navadni jeſzmo rechi: vſza ova tebi povedam, ali *pazi, ſzpomeniſze iz ovoga: memento.* Prepoſztavlya Bog ovo opominyanye vu naſzveſchenyu trejte Deſzetereh ſzvoih zapovedi, y v-nijedne druge, za obznaniti nam oſzebujnu ſzkerb, koju ima, daſze obdersava ova Zapoved; odkuda réchi, *ſzpomeniſze da Szvetke ſzvetis*, je rechi: hochu, daſze vſze moje zapovedi zverſsé, ali zverhu vſzeh, ſzkerb moja je, daſze Szvetki ſzveté. Adda ako z-takvum ſzkerbjum,

Exod. 20 v. 8.

y selyum Bog zapoveda, daſze Szvetki ſzveté, moreteli veruvati, da zverſſujete zevſzema ovu zapoved, ſzamò poſzluſſajuch Szvetu jednu Meſſu.

Poklamkam ochituvana je dusnoſzt, koju imamo potroſſiti veſz den ſzvetechni na chaſztenye Boga, vigymo ſzada kak tho zverſſujeſze. Kada dojde Szvetek, gdo je proſzim vaſz? koi na ſztran odversuje, y koiſze odimlye od poſzlov, y ſzkerbih, koje odvráchaju pamét, y ſzerdcze od chaſztenya, y ſzlusbe Bosje? Vidim, da na priblisavanye Szvetka nemiſzliſze, nitſze negovorí drugo, nego kak berse je mochi, poſzluhnuti, y oditi od Meſſe; y zatho besíſze farna Meſſa zbog zadersánya, daſze najmre nechuje tolnáchenye Evangeliuma, y tak moreſze predi ſzkerb vzeti za poſzle, kojiſzu zaoſztali nezverſſeni vu delatnikih. Akoſze moraju chiniti rachuni, ali z-Goſzpodari, ali z-tesáki, tho zadersavaſze na Szvetek: ako moraſze putuvati, y put chiniti, tho v-Szvetek; akoſze mora pogledati na polye, ſzétve, ſzterni, ſzinokoſſe, ledine, tho v-Szvetek; y ſzamò najſze zemlya neobdeláva, y najſze dello, koje trúd ſivota potrebuje, nezverſſuje, vſzaki ſzlobodnòſzi chiní zabavitiſze vu poſzlih, koji nepreprechuju ſzlusbu Bosju, nikaj menye, kak vſzakotero dello z-trúdom ſivota vchinyeno; odkuda biva, da vu *dnevu Szvetechnem* nikaj, ali krutò malò hvale, y klanyanya prijemlye Bog; nikaj, ali krutò malò prijemlye duſsa haſzne, kak v-*Dellatnik*, kajti veſz y czel den potroſſen je vu poſzlih ſzvéta. Y jeli tho je ſzvetiti Szvetke? kada pobosne ſene ſelyeleſzu biti na *Calvarie*, dabi namazale tello Odkupitela, akoprem ſelya nye vlekla bi bila, da kaj berse zverſsè, y dokonchaju ov tak ſzveti poſzel; vendar niſzuſze poduffale kupuvati vu dnevu Szvetka máſzti diſſeche, k-mazanyu potrebne, nego chakale jeſzu, doklam prejde Szvetek. *Cùm transi-*
Marc. 16. *ſet Sabathum Maria Magdalelæ, Maria Jacobi & Salome emerunt Aromata, ut venientes ungerent JEſum.* Vnogi pak Kerscheniki, ako moraju kupiti ſzukna, ſivinu, y druga dugovanya; ako moraju vchiniti, ali vtverditi pogodbe; nechekaju

vre

vre da prejde y dokonchaſzè, nego da dojde Szvetek, y poklam kam vſzega potroſſili jeſzu, odjimlyujuch ono naj kratkeiſſe vreme, kojeſzu potroſſili vu poſzluſſanyu Sz. Meſſe, vu takveh y ſzpodobneh poſzlih; tak, daſze niſzu nit iz Boga, nit iz duſſe ſzpomenuli, jeli mogu veruvati prez tráplyenya duſsnoga zpoznyanya, daſzu Szvetek ſzvetili? znam, da nekoji zmed oveh poſzlov niſzu prepovedani, kakti prepovedani jeſzu (a) *ſzlusbeni poſzli*; ali znam takaj, y radbi dabi y vi znali, da oni vremeniti poſzli, koje Navuchiteli vuché ſzlobodne, kajti nebi bili *ſzlusbeni*, bivaju neſzlobodni, kada preprechuju ſzkerb, koja je potrebna za duſſu. Bose nevmertelyni! kulika ni preprechka, ova fela poſzlov, za poſzel duſſe? odkuda dohagya tulika priproſztocha vu znanyu kotrigov Vere; tuliko neznanye Zapovedih Bosjeh; tulika nerazumnoſzt vu oneh, koja potrebna jeſzu za prijeti haſznovitò Sz. Sakramentume; ako ne, kajtiſze vam hoche po Szvetkih klatiti po piaczeh, hoditi po ſzenymeh, terſtvih; ſzkerb imati na poſzle hisne, dobichke; na meſzto, dabiſze iſslo v-Czirkvu, y chulo Prodechtvo, y Réch Bosja poſzluhnula? znajte NN, da vrag terſziſze, kuliko more, da vaſz czell den ſzvetechni, zabávi z-poſzli vremenitemi, y tho vſze zatho, da vaſz odverne od duhovneh poſzlov, navlaſztitò od Réchi Bosje poſzluſſanya; ar z-takvem nachinom on zadobiva, da ſivete y vmirate vu neznanyu oneh dugovany, koja dusni jeſzte znati, y koja neznajuchi po nemarnoſzti, vaſz na veke ſzkvarite.

Chiní vrag; da vam vſze vreme vzeme, kojebi morali potroſſiti vu ſzvetechni dan, na chaſztenye Boga y napredek duſſe, ono kaj chiné karvani vu *Libie*, za ſzeſznuti vodu. Chuvaſze vu ovom Orſzagu ſzuſſnom y zasgánom, voda vu poſzudah y ſztanoviteh barileh illiti ſtuczkah; y kajti ovi barili dugoga vrata bi bili, y vuzek klyun vuſzt bi imali; nemoguchi karvani doſzechi do vode, zatho z-klyunom hitaju vu barile ove, drobne kamencze, da zamecheju nye z-kamenczi, y tak voda iz barilov zbog tulikeh na dno hicheneh kamenczev, na verhunecz

(a) opera ſervilia.

teche

teche, y ovak vodu szesznu, y barile szprazmuju. Vidi vrag, da den szvetechni je vam, kakti poszuda puna vode sitka vekivechnoga, kajti vu nyem podelyujusze Sz. Sacramentumi, tolnáchisze Réch Bosja, popevajusze Bosanszke hvale, aldujusze Bogu obchinszke, y vlasztovite molitve; y da neosztáne vam nit jedna kaplicza vode tak hasznovite, napunyuje dan szvetechni z-jezero poszli za haszen hisnu, za dobichek pri tersztvu, za povekssavanye imetka; y zabavlyajuch vasz vu oveh od jutra do vechera; chiní, da na konccu y prehajanyu Szvetka, bivate puni szameh miszlih, szameh poszlov zemelyszkeh, y osztanete prez jedne kaplicze pobosnoszti, prez jedne kaplicze najma, y zevszema szussni vu znanyu oneh, koja dusniszte znati, za pokazati vasz z-chíni prave Kerschenike. Y da z-rukum morete prijeti ovu isztinu potrebno bi, dabi mochi, ovde na ochi vasse pitati, visse nego jednoga zmed vasz, koji prileplyeni vszigdar k-dobichku, k-poszlom zemelyszkem, ne menye v-delatne dneve, kak po Szvetkih, stimajuch szebe vnogo razumne; tak vellim potrebno bi ovde nazochi nye pitati, y iz nyih zezvédati, kaksze mora chiniti chín *pravoga posaluvanya*; kak y kada morasze zverssiti chín *Vere*, *Uffanya*, y *Lyubavi*; kakva y kulika je dusnoszt jednoga hise Goszpodara, vu ravnanyu duhovnom drusine, kakva y kulika vszéh dusnoszt, da pomogu blisnyega szvoga, tak vu tellovneh, kak v-duhovneh potrebochah; iz nerazumneh zaiszto nyihoveh odgovorov bi zpoznali, da je isztinitò; da oni vremeniteh dugovany poszli, z-kojemi po Szvetkih szebe vszigdar zabavlyaju, jeszu nym krutò skodlyiv zrok ovoga neznanya, dugovany na dussu szpadajucheh. Szada pitam vasz, kak mogu szegurni biti na dusse oni, koji troszech dan szvetechni vu poszlih szvéta, stimaju y veruju, daszu szvetili Szvetek szamò zatho, kajti chuliszu jednu kratku Messu, y zdersalisze od *trudlyiveh* y *szlusbeneh* poszlov. Z-obchinszkem nachinom vuché Navuchiteli, da buduchi koteri primòran, zbog neprilike osztaviti vu Szvetek Messu, ali Prodechtvo; more, dapache mora predi osztaviti Messu, kak zamuditi

muditi Prodechtvo, kada ovo nyemu je potrebno za navuk duhovni, koga nezna; y koja dusen je pod szmertni greh znati: y jeli vendar jos budemo ſtimali y veruvali, prez vszake szumlye greha, da moresze Prodechtvo, Réch Bosja, y drugi navuki duhovni osztaviti, dasze na dan delatni neodvlécheju vremeniti vaſſi poszli; y dasze nepogubí on nevolyni dobichek, koga obechuje duh peklenszki, da szamò vasz pogubiti vchiní, tulike hasznovite y potrebne duhovne navuke; y vasz zadersí vu tak velikom neznanyu, tojeszt vu neznanyu greſſnom, zbog kojega pogubiti morete, ali da bolye rechem, prez dvojne pogubivate Nebo.

Ali kaj rechemo od oneh, koji po Szvetkih delati takaj szlobodnoszi chiné? poszluhnete vszi marlivò iz vuszt isztoga Boga oſtru zapoved, koja naszveschasze, y potlam povechtemi, jeli more szlobodnò biti ono, kaj chiné. *Non facies omne opus in Sabatho tu, & Filius tuus, & Filia tua, servus tuus, & Ancilla tua, & jumentum tuum.* Hoche rechi: nechu dabisze v-Szvetek kakovo goder dello delalo, nit od tebe, nit od detczé tvoje, nit od szluge, szlusbenicze, nit od marhe tvoje. Vu ovom prepovedanyu tak zverſſenom, y tak obchinszkem, radbi znati; jelisze zadersavaju ova poszluvanya y della: noszititi, ali voziti vu melin; noszititi szád, ali vuglenye, ali voziti na piacz; szuſſiti ſitek, szeno kupchati, pretrészati, vejati; prati rubje, tkati, greſtati grozdje, pretákati vino; radbi vellim znati, jelisze ova poszluvanya, della, y osztala ovem szpodobna, kojaszu vsza iz szebe *szlusbena*, zadersavaju y razmevaju, vu Bosanszkem prepovedanyu, po kojem, kak chuli jeszte, da prepovedasze z-obchinszkem nachinom, prez vszakoga znyímanya, vszakotero dello? *Non facies omne opus in die Sabathi.* Rechete, dasze razmevaju; ali kajti navada je, da vnogi ova po Szvetkih zverſſuju, zatho, y vi takaj nye zverſſujete. Lep zaiszto odgovor? Vnogi, ova navadu imaju zverſſuvati? y kojiszu ovi, koji tho chiné? jeszu morebiti lyudi razumni; lyudi koji guschejſsè prijemlyu Sz. Sacramentume; lyudi z-rechjum

Exod. 20 v. 10.

more-

morebiti, koji fivu v-ſztrahu Bosjem? niſzu; ar takve fele lyudi videſze po Szvetkih na vſzake pobosnoſzti; videſze pri Prodechtvu; videſze pri farne Meſſe; videſze pri navuku Kerschanſzkem; videſze z-rechjum ſzkerblyivi za haſzen y napredek duſſe. Jeſzu lyudi, koji preſtimavajuch viſſe dobra vremenita, kak vekivechna, demech viſſe zemlyu, kak Nebo, odjimlyu Bogu ono vreme, koje ſzebi zadersava; y nye obrachaju na haſzen y dobichek ſzvoj laſztoviti, da tak den delatni zevſzema proſzt oſztane za druge poſzle. Znajte adda, da navada oveh, vaſz pravichne nechiní, nego vaſz odſzugyuje, y z-ſzmertnem grehom greſſite vſzaki krat, kadaſze zabavlyaté v-Szvetek z-rechenemi gore poſzli, ali z-drugemi ſzpodobnemi. Nadalye znati morate, da navada proti zapovedi, da moreſze rechi ſzlobodna y prez greha, potrebno je, *daſze vidi* * *y podnaſſa* od Poglavarov, drugach nemoreſze rechi, ſzlobodna y prez greha, nego vſzigdar je greſſna: ſzada iſztinito je, da Biskupi *nevide*, y zatho nemoreſze rechi, da *terpé* y *podnaſſaju* ovu vaſſu navadu; y je iſztinito, da Plebanuſſi (y vi dobrò znate ſzinki moji) karajuſze vſzevdilnò, y grozeſze z-kaſtigami Bosanſzkemi onem, koji tho chiné, y jos vellite, da je ſzlobodnò naſzleduvati navadu tak skodlyivu, tak greſſnu?

* Videatur & ut toleretur ab Eppis

Ali ako navada rechetemi, nechiní ſzlobodna ova poſzluvanya y della, koje vi chinite, niſtarmanye chiní nye ſzlobodna, prez dvojne *potrebocha naſſa.* Potrebocha? y jeli neznate, da, kade je laſztoviti vaſs napredek, vſzaka kakva goder budi haſzen, kojaſze poznava, daſze more dobiti iz poſzluvanya, velliſze, y ſzudiſze *krivò* potrebocha? Potrebno je NN vu prilikah poſzluvanya po Szvetkih podatiſze, ne ſzvojemu laſztovitomu ſzudu, y tolnáchu, nit lyudih, kakſzte vi podverseneh hlepenyu napredka ſzvoga, nego tolnáchu razumneh, pobosneh, Bogabojecheh; y zverhu vſzega toga, tolnachu vaſſega Plebanuſſa; ar na nyega ſzpada, ne na vaſz ſzuditi kakva, y kak velika je potrebocha, zbog koje ſzlobodnò morete dellati

lati y poszluvati; kajti moresze pripetiti (y naj guschejssè pripechasze) da potrebocha vassa ni takva, rádi koje szlobodno bi bilo dello vasse, ali pak je tulika, rádi koje szama jedina sztran della bi bila szlobodna, ne pák vsze y czello dello. Chujte jedno pripechenye, koje vam raztolnachi ochivesztò vsze, kaj povedam.

Bil je Sz. *Tobiassu* vu vremenu obeda glasz dossel, kak je nekoi *Israëlecz* na piaczu lesal mertev, od drugoga vumorjen; taki *Tobias* osztavivssi obed, na plécha szvoja mertvo posztavil tello, y vu hisu szvoju zaneszel, da nye pokopa, kada szuncze zajdé. Zakaj Sz. *Tobias*, kaj stimate, ni zverssil pocheto dello pokápanya on iszti dan, y nye ni pokopal? vam povem: bil je Den Szvetechni. *Cùm esset dies festus.* Y znal *Tobias*, da vu takvem dnevu, nyemu nikakvo dello ni szlobodno, akoprem pocheto iz lyubavi Kerschanszke; y da ono szamò mogel je vchiniti, kaj potrebocha potrebuje, y z-szobum donassa. Da tello bilo je meknyeno, y vzeto iz obchinszkoga piacza, y bilo szkriveno vu hisu; bilo je dello y chín potreben, kajti vu orszagu Bolvanszkom, bi bilo moglo ono tello mertvo, na spot, ali iz nazloba, dano biti za hranu némem sztvárjam, illiti zvérju, y ovo dello *Tobias* v-Szvetek zverssil je. *Exiliens de accubitu suo, relinquens prandium jejunus pervenit ad corpus, tollensque illud portavit ad domum suam occultè.* Ali, da taki onda tello bi bilo pokopano, ni bila potrebocha; ar doszta bilo je, dasze pokopá po zminyenyu Szvetka; y zatho akoprem *Tobiassa* bi bila pozívala lyubav Kerschanszka, taki na pokápanye tella mertvoga, ni vendar tho hotel vchiniti; dapache kakti bisze bojal bil, da y prevech vchinil bi bil, prisztupil je k-sztollu y obbedval, ali vszigdar plachuch y derhtajuch; ar v-pameti je dobrò dersal, groznye sztrassne od Boga, po vusztih *Amosa* Proroka, proti ozkrunitelom Szvetkov nazveschene. *Manducavit panem cum luctu & tremore, memorans illum sermonem, quem dixit Dominus per Amos Prophetam: Dies festi vestri* con-

Tob. 2. v. 1.

Ibid. v. 3. & 4.

Ibid. v. 5. & 6.

convertentur in lamentationem & luctum. Zatem kak je zminul Szvetek, koiſze je onda dokonchal z-zahajanyem ſzunczi, pokopal je mertvo tello: *Cùm verò ſol occubuiſſet, abiit & ſepelivit eum.*
Ibid.v.7.

Nut NN. kakſze mora vagati y paziti potrebocha della, poſzluvanya, vu Szvetechnih dnevih. Nemoreſze ſzlobodnò prijemati, nit pochinyati dello, koje potrebuje dugoga vremena, pokehdob potrebocha prepuscha dello kratkeh vúr y vremena; ar razumnò nemoreſze ſzuditi y miſzliti, da Bog zadovolyen je, daſze od dneva na ſzvoje chaſztenye odregyenoga odvzeme viſſe, y potroſsí, kak ſzamò ono, kaj je potrebno za potrebochu. Ako vreme poſztavemo burkaſze, y kdesgyu pripravlyaſze, y ſzeno na ſzinokoſſah je raztreſſeno: ſzlobodno je nye na kupiche ſzpraviti, da nepomochi, y neſzkvariſze; ar ovak chinech moreſze pripetiti kvár, ali ni ſzlobodno domov nye voziti. Ako vaſz ſziromaſtvo priſziluje zakerpati halyu, chismei; zakerpajte, prikerpajte: ali nemorete poleg ovoga prikerpanya ſivati y krajati, ar viſſe od Szvetka odjimlyete vremena, kak vam je potrebno. Ovak moramo NN. ovak, gledech na potreboche naſſe, poſzle y della; troſſiti vreme ſzvetechno, koje, kakſzem rekel, Bog hoche, daſze vſze potroſsí vu chaſztenyu y ſzlusbe nyegve. Ali jaj! kak daleko je tho razborno vremena troſſenye, od hman vaſſe navade vu poſzluvanyu! koi hoche ochiveſztejſsè videti, jeli iſztinito, kaj ja vellim; naj pogledi vu Szvetkih na polya, ſzella, zvunſzka ládanya; y zpazi kuliki poſzluju okolo ſzlame; naj pogledi na pute y ſzteze, po kojeh obterſſena kolla pelyajuſze vu varaſs, na piacze, y v-meline; naj prebroí, ako more lyudi, koje vidi, jednę v-saklyeh ſitek noſzeche, druge za kolli obterſſenemi iduche; naj pogledí na guvna, naj gledí v-hise; y prez dvojne valuval bude, da nerazluchavajuſze od tulikeh muskeh y ſenſzkeh gláv Szvetki, ako ne po ſzame oprave, imajuch po Szvetkih nekuliko lepſſu, chiſztejſſu, y menye raſzterganu, kak vu delatnikeh opravu, y vidnejſſe na ſivotu dersánye.

Ali

Ali ovde znajte, da On prezmosni Bog nass, koi vsza vidi, y vsza zgleda, ochitò szebe szerditoga poveda, proti oszkrunitelom Szvetkov Nyegoveh: *Irritaverunt me Domus Israël, et Sabatha mea violaverunt vehementer.* Y kajti ova nazveschanya sztrahovita, sztrah vnogem nezavdavaju; zatho negda y negda z-kastigami szvoju szerditoszt ochituje proti tverdokornem. Za szvedochansztvo kastige naj bude on mus, komu v-deszne ruke osztal je, z-prekorednem boli tráplyenyem, prileplyen kladivecz, kojega *dan Nedelyni* v-ruku prijel bi bil, da popravi plúg; y dabi vszem orszaga onoga, za peldu bila kastiga ova tak velika, ni Bog nyegve nit szuze, nit molitve, nit zagovore hotel poszluhnuti, nego sztoprav chesz dva czella letta*. Za szvedochanszztvo naj bude on Goszpodar hise, koi vszu melyu vu Szvetek melyenu, videl je na naj szmerdlivejssi pepel obernyenu, vszu chernu, vszu zesganu.* Za szvedochanszztvo naj bude on tesak na polyu, koi videl je vszu zrelu sétvu, od ognya na prah y pepel obernyenu, kajti vu Szvetek, kak vi okolo nye bi bil poszluval.* Za szvedochanszztvo naj budu senne one, koje hotejuche szebi vu sztanovitu Nedelyu glavu oprati, zamétajuch opominyanye Sz. Biskupa *Edo*, drugo jutro nit lásza jednoga na glave bi bile nassle, na kastigu greha szvoga.* Za szvedochanszztvo naj bude szesztra Sz. *Petra Cœlestina*, koja videla je iz melye, y kvasza pripravlyenoga vu Szvetek, za kruh omesziti, tulike obernyene cherve: Za szvedochanszztvo zadnich, da nebudem duglye govoril, naj bude on mus, koi hotejuchi vu Szvetek vejati sitek, bil je od vraga zgrablyen, y kakti zerno vu zrak podignyen, y hichen.* Znam ovde, da vnogi zmed vasz, ali malò, ali nikaj neszstrassesze, nad pripovedanyem oveh peldih, kajtiszu retke; ali sztrassiti bi vasz morali vihri hman vremén, szusse vre tak guisztò dohajajuche, da ni letta, vu kojem, ali od jedne, ali od druge neprilike, y vissekrat od obodveh neposztaju polya vassa puszta; tak NN, ova vellim, bi vasz sztrassiti morala; ar ako do szada vam pravdeni zrok ni bil znan, zakaj tak gusztè jeszu ove neprilike y zla, vam

Exod. 20 v. 8.

* Greg. Tur. l. 2. de Mart. c. 11. de S. Juliano.
*Vinc. Bel. l. 26. c. 46.
*S. Petr. Dam. in vit. S. Rufini.
*In vita S Edi.
S. Gaudent. in vita S. Philastrii.

nyega zaiſztò poveda, ne vre Plebanus ne, nego jeden krutò veruvan jezik, y je Sz. *Vincentius Ferrerius*, koi ne z-razmiſslyavanyem zvezdo-znanya, nego z-navukom iz Sz. Piſzma y Bosanſzkeh nazveschenyih zadoblyenem, poklamkam ochitò y odpertò povedal bi bil, Puku ſzvojemu z-jezikom ſzvojem; vſzemu potlam ſzvétu na piſzmu oſztavil je, da zbog prekerſſénya Szvetkov, protivschine y zla dohagyaju. *Ex fraude feſtivitatum veniunt ſiccitates & tempeſtates.*

In Dom. 2. poſt oct. Paſc. ſerm. 1.

Ali jos ni vreme zevſzema preſztati govoriti od grehót, z-kojemi oſzkrunyujuſze Szvetechni dnevi; ar jos meni oſztaje govoriti od drugoga zla, koje akoprem je vnogò gorſſe od onoga, od koga do ſzada govoril jeſzem; vendar od Kerschenikov za menyſſe dersíſze. Grehi, koji vu Szvetek chineſze, jeli ſtimali budete, da niſzu protivni ſzvetkuvanyu dnevov, na ſzlusbu Bosju odrégyeneh, kakſzu protivna vſza della y poſzluvanya, od kojeh govorili jeſzmo; y tak jeli veruvali budete, da on ſzamò oſzkrunitel Szvetka je, koi déla y poſzluje, ne pak on, koi greſsí? ô skodlyiva neznanoſzt! vi neverujete, da greh je protiven ſzvetkuvanyu? povechtemi kakov je konecz, rádi kojega Bog y Matti Czirkva odredila je Szvetke? y kakov je zrok, zbog kojega vu takvih dnevih prepovédani jeſzu *poſzli ſzlusbeni*, y druga oſztala poſzluvanya? konecz Zapovedi, prez dvojne odgovorite meni, je ſzlusba y chaſztenye Boga, hotech On, da na nyegvu hvalu y poſtenye takvi dnevi od naſz poſtujuſze, y z-chíni ſzlusbe nyegve ſzvetéſze: *poſzli* pak *ſzlusbeni* y oſztala poſzluvanya, navlaſztitò pak ona, koja odvrachaju od ſzlusbe Nyegve, jeſzu prepovedana zatho; kajti vſza ova, prepréchka Nyegve hvale bi bila, nemoguch on, koiſze z-nyimi zabavlya, Bogu ſzlusbu y chaſztenye dati. Dobroſzte odgovorili; ali ako je iſztina ono, kaj vellite; kak morete veruvati, da on, koi greſsí, ni oſzkrunitel Szvetka, ako ni nijedne ſztvári, koja bolye bi préchila hvalu y ſzlusbu Bosju, kak greh? pitajte malò Sz. *Thomaſſa Aquinaſſa*, jeli iſztinſzko, koi greſsí, oſzkrunitel *trejte Zapovedi Bosje*, y navu-

vuchajuch vaſz, vam odgovorí: *magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die feſto, quàm qui aliud corporale opus licitum facit.* Hoche rechi, da bolyè oſzkrunyuje trejtu zapoved, koi greſsí, kak koi della y poſzluje; ar koi poſzluje, chiní dello, koje *vu ſzebi* ni hman y greſſno, nego ſzamò je vu takvom dnevu *prepovedano*, kajti preprechuje hvalu y ſzlusbu Bosju; ali koi greſsí, on chiní dello vu ſzebi hman y greſſno, koje vſzako vreme je neſzlobodno, y Boga bantuje. Odkuda zrok ima Sz. *Chriſoſtomus*, kada obrachajuchſze k-onem, koji v-Szvetek troſſé vreme vu pijanſztvu, y osíranyu, dersech da ſzveté y obdersavaju Szvetke, kajti zdersavajuſze od della, proti nyim krichí, y velli, da ovak chinech, neſzveté dneve Bogu na poſtenye y hvalu odregyene, nego nye prekerſſuju y bláte. *Non eſt hoc fratres feſtivitatem Dei colere, ſed inquinare.* 2. 2. q. 122. art. 4. ad 3. S. Chriſ. de Reſur.

Negdaſſni Poganini obſzlusavali jeſzu iſztina je, ſzvoje ſzvetke vu igrah nedoſztojneh, y v-odurnom osíranyu? ali kaj iz toga? ar biliſzu odregyeni nyihovi Szvetki na chaſztenye Bolvanov y kriveh malovredneh Bogov *Venuſſa*, *Floruſſa*, *Adoniuſſa*, *Bakuſſa*; y zatho ovi chíni bili niſzu nedoſztojni takvem Bogom malovrednem: ali Szvetki, Szvetki Kerſchenikov, koji odregyeni jeſzu od Sz. Mattere Czirkve, na ſzpomenek ſzkrovnoſztih ſzvetejſſeh Vere naſſe; na chaſztenye Marie Matere Bosje y Szvetczev; koji z-retkum peldum Pokore, chiſztoche, vſzake krepoſzti y zverſſenoſzti vnogò viteske, bi bili chudnoviti ſzvétu, y odicheni vu Nebu; Szvetki vellim Kerschenikov, jeſzu Szvetki vredni, y dnevi ſzveti; y nye z-chíni nedoſztojnemi obſzlusavati, z-kojemi Poganini ſzvoje obſzlusavali bi bili, Bogom krivem; jeli tho obſzlusavanye vredno, y doſztojno? y jeli tho iſztinſzkò rechiſze, y jeli veruvatiſze more, daſze tak Szvetki ſzveté? kak vnogo bolye ſzveti morajuſze rechi vaſſi dnevi delatni, kak ſzvetki, pokehdob vu dnevih delatnih nezabávlyateſze zadnich, kak z-trudi, y z-poſzli ſzlobodnemi; vu ovek pako pijanſztva, osíranya, nechiſzte lyubavi; della, trudi, y poſzli jeſzu vaſſi? oh chudna bedaſztocha

tocha, kríchí Sz. *Bernardin Senensis*, potrosşiti vesz tjeden vu trudih, poszlih szlobodneh y negressneh; dneve pak illiti Szvetke Bogu alduvane, y odregyene; v-igrah, v-sálniczah, v-noriah, v-pijansztvu, v-tanczu, y nye z-gressnemi chíni y délli oszkruniti, zatepszti! *stupenda vesania! per totam hebdomadam laborare in operibus licitis, & diem Dominicum polluere, & violare ludis, voluptatibus, ebrietatibus, & choreis!* Kuliko ja szudim y stimam, chujte potvergyavanye Sz. *Augustina* proti onem, koji trossé szkorò veszSzvetek vu tanczu; OvSz. Navuchitelvelli, kuliko ja stimam, na meszto tancza, bolye bi chinili, dabi delali y poszluvali: *meliùs utique tota die foderent, quàm tota die saltarent.* Adda ako naj vekssi zmed Navuchitelov szúdi, da vekssi oszkrunitel bi bil Szvetka on, koteri vu nyem tancza, kak koteri vu nyem della; kajsze reche od oneh, koji trossé vesz dan, ali vekssu sztran dneva szvetechnoga vu zhodischu, kerchmah, szpomenkih, Razgovoreh nedosztojneh, vu lyubavi szpáchlyive, y osztaleh chíneh, vu szebi neszlobodobneh, y vnogò bolye od tanczov gressneh? jeli reche, da oni Szvetke szveté?

Tom. 2. inDom. I Quadrag art. 2. c. 1. serm. 10.

S. Aug. Conc. 1. in Ps. 32.

Ali vendar tak, reche koteri, po vszem szvétu chinísze, ar vidimo, da vekssa sztran tesakov y musev, chekaju Szvetek, za odehnyenye teskeh poszlov y trudov, vu delatneh dneveh podnesseneh, y vu nyem veszelye chinisze. Znam dobrò tho y ja, dasze tak zevszema chiní, y ov vuprav je zrok, zbog kojega zdihavanya salosztna, y szpochitanya suhka chiní gore recheni Sz. *Bernardin*: *Mira multorum insania! per totam septimanam laborare pro misero corpore, in die festo laborare pro damnatione infelicis Animæ.* Hoche rechi: da chudna je bedasztocha y szlepota tulikeh, koji vesz tjeden poszluju y trudesze za tello, Szvetek pak trossé na szkvarjenye dusse szvoje; Szvetek, koi moresze rechi dan (a) *Poszlubnyenya* Boga: ar vu nyem prilichnejsse, kak v-drugem vremenu, z-nyim prilika y dusnoszt je govoriti, y Nyega za vekivechno zvelichenye proszziti; chekasze adda za obraduvanye, trossisze vu lebudkariah, nit iz Boga, nit iz dusse szpomenek chinísze? obradujte vasz,

Sup. cit.

(a) dies impetrationis.

veszé-

veſzélete vaſz koju vuru, dopuſcham vam, vu kakvom veſzelyu, v-igre ſzlobodne; ali od greha daleko dersete vaſz y ſztojte; y vchinete, da vekſſa ſztran vremena bude vu hvale, ſzlusbe, y chaſztenyu Boga, y na haſzen duſſe vaſſe. Negledete NN. na ono, kaj od mladenczev ſzvojvolyneh, nepoſzluſſneh, y od drugeh tverdokorneh, nemárneh, y malovredneh lyudih, vu onom, ali v-drugom ſzellu, varaſſu, vidite chiniti; nego gledete na ono, kaj za obſzlusavanye Szvetkov Bog od vaſz y vſzeh potrebuje, y hoche imati, daſze chiní y zverſí.

Kadabi bili Iſraëlczi popelyani vu ſzuſanſztvo *Babylonſzko*, Bog, koteri kada kaſtiguje, jos vendar neoſztavlya greſſnike, poſzlal je k-nyim Proroka *Jeremiaſſa*, koi ovo nyim za ſzpomenek dal je govorech: Pokehdob vaſſi grehi ô Iſraëlczi! pelyaju vaſz vu ſzusanſztvo, pazete y chuvajte vaſz, da bolye z-novemi vaſſemi grehi, neraſzérdite vſzamoguchega Boga onoga, koi vaſz kaſtiguje: ar dojdete v-*Babyloniu*, kade pravi Bog ni poznan, y kade povſzud aldovi, y klanyanya krivem Bogom chinéſze: pazete adda, da nye nenaſzledujete, y nyihov greſſni zakon nepoprimete, y po nyih vaſz nepodajte: vi videchi od vſzeh onoga naroda, hvalu y chaſztenye davati krivem Bogom, y odurjavajuch nyihove odurne naredbe, navade; nadoméſztite z-chíni vaſſemi v-ſzlusbe Bosje, obſſanoſzt Boga, y reczete v-ſzerdczu vaſſem: Tebe ô Bose! ova klanyanya, ova chaſztenya doſztojajuſze, koja ov narod Bolvanſzki laslyivem y krivem Bogom ſzvojem dáje. *Visa itaque turba de retrò & ab ante adorantes, dicite in cordibus veſtris: Te oportet adorari Domine.* Tho morate ſzpodobnem nachinom NN. vi takaj chiniti. Videchi, da povſzud Szvetki ſzprevajajuſze vu poſzlih, ſzkerbih ſzvéta; da oſzkrunyujuſze z-hman ſivlyenyem, z-pijanſztvom, osíranyem, z-igrum, z-tanczi, y z-osztalemi gressnemi nachini; nenaſzledujte, nego odurjavajte thu tak malovrednu navâdu, y ſalujuchſze v-ſzerdczu vaſſem, zbog obsanoſzti, koju vidite, daſze Bogu zavdaje; troſſete tho Szvetkov vreme vu pobosnoſztih, vu poſzluſſanyu Rêchi Bosje, vu Molitvah,

Epilogus

Baruc. c. 6. v. 5.

litvah, y drugeh hvale vredneh chíneh, v-ſzerdczu govorech y Bogu zdihavajuch: *Te oportet adorari Domine.* Szvetki Bose! jeſzu dnevi tvoji, y zatho morajuſze vu hvale y chaſztenyu tvojem ſzprevajati, y najſze od ſzada ſzprevajaju. Amen.

NEDELYA SZEDEMNAJSZTA PO TROJAKEH.

Diliges proximum tuum, ſicut te ipſum. Matth. 22.

Od lyubavi blisnyega, y nachina nyega lyubiti.

Exordium. Od jedne ſzamò Zapovedi opitan bil je deneſz Bosànſzki Meſter. *Quod eſt mandatum magnum in lege?* y On od dveh odgovárja, y od dveh haſznovit navuk dáje: *Diliges Dominum*
Math.22 *Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua: hoc eſt ma-*
v. 37. 38. *ximum, & primum mandatum: Secundum autem ſimile eſt huic:*
& 39. *diliges proximum tuum ſicut te ipſum.* Lyubi Goſzpona Boga tvoga iz vſzega ſzerdcza tvoga, y iz vſze duſſe tvoje, y iz vſze pameti tvoje: ova je naj vekſſa y perva zapoved: Druga pako je ſzpodobna k-ove: lyubi blisnyega tvojega kakti ſzamóga tebe. Nili doſzta bilo za odgovoriti pitanyu, dabi Odkupitel ſzamò pervu, y naj vekſſu zmed vſzeh drugeh, zapoved bil povedal, pokehdob od nye, ne pako od druge opitan bi bil? ni, ni doſzta bilo, y zrok je; kajti Bog nemoreſze lyubiti, ako blisni nelyubiſze; zatho potrebno je bilo, da JEſus Kriſtus, hotejuch dati odgovor takov, koibi vſzem bil za navuk, y zverſſavanye pitanya, raztolnáchi zvan perve Zapovedi, takaj drugu Zapoved. Jeli tuliko adda potrebna lyubav blisnyega, da prez ove Bog lyubitiſze nemore? tak je NN. y od ovoga deneſz vam govoriti nakanil jeſzem; ali kajti meni ni doſzta, dabi ſzamò vi razmeli, potrebochu y haſzen ove proti blisnyemu lyubavi; nego k-tomu ſelim; dabi nyu takaj zverſſuvali, razdeliti hochu govorenye moje na dve ſztrani; *Vu*
Per-

Pervi pokasem, da lyubav proti blisnyemu tak je hasznovita, tak potrebna vszem, da prez nye Bog lyubitisze nemore, nit lyubav proti Bogu more biti, kako ni lyubavi proti blisnyemu; *Vu druge sztrani* navchim vasz, nachin vszem potreben obverssavati, ovu proti blisnyemu lyubav, proszim poszluh y pochinyam. Propositio bifaria.

Pervich kak vsze drugo, potrebno je znati, da po blisnyemu nassemu nemorajusze razmeti Roditeli, Priateli y Szuszedi isztoga jednoga szella, Varassa, ali meszta, nego razmevajusze vszi lyudi. *Omnis* chujte Sz. *Augustina*: *Quippe homo, omni homini est proximus, nec ulla cogitanda est longinquitas generis, ubi est natura communis*; y zatho ona lyubav, koju Bog proti blisnyemu zapoveda, mora biti proti vszem lyudem, prez vszakoga *odimanya* (a) ali priprosztoga sztalissa, ali razluchene Domovine, budi vu sivlyenyu, budi vu vere; odkuda z-zrokom zove Sz. *Pavel* szam szebe, vszakoteromu Narodu dusnika. *Græcis, ac Barbaris, Sapientibus, & insipientibus debitor sum.* Ovo hotelszem povedati nakratkom, dasze nevkanuju vnogi, koji ako vide sziromaske sztranszke, stimaju da dusni niszu nyè pomiluvati y pomóchi; y kada od Nevernikov govorisze, kakti Turczev y Sidovov; stimaju, da je szlobodnò selyeti, y nyim vszako zlo vchiniti. Szada hodmo na obechano perve sztrani govorenye. Confirmatio. super Ps. 118. ser. 8. Rom. 1. v. 14.

Ove dve zapovedi *lyubiti Boga*, y *lyubiti Blisnyega*, kojesze temely vszeh Zapovedih Bosjeh. *In his duobus mandatis universa Lex pendet, & Prophetæ*, isztina je, med szobum jeszu razluchene; ali ne tak, kakti da jedna druge nebi bila podlosna, illiti (b) *szamovlasztna* bibila, y dabisze mogla jedna prez druge zverssiti, nego imaju med szobum takvo zdrusenye, illiti hochemo rechi podlosnoszt, da nemogu biti razdrusene; y tak nemoresze jedna prez druge obdersavati, y zrok je; kajti lyubav Boga, y lyubav blisnyega, kak vuchi Sz. *Augustin*, niszu *dve lyubavi*, nego szamò *jedna lyubav*. Od ovud izpelyu- Math. 22. v. 40. S. Aug. l. 8. de Trin. c. 7.

(a) sine exceptione. (b) una ab altera independens.

pelyujesze, da, koi lyubi blisnyega, on lyubi takaj Boga, y tak obdersava vszu zapoved; ar vsza zapoved zadersavasze vu lyubavi Boga, y v-lyubavi blisnyega. Ali da ochivészteisse zpoznate, y vidite ovu isztinu krutò hasznovitu, y vam potrebnu, hochu vam pokazati nyu iz isztoga Evangeliuma. Razlosil, y raztolnachil je Szin Bosji z-szkrovnem tolnáchenyem, zapoved lyubavi blisnyega, *hoc est præceptum meum*, rekel, *ut*
Joan. 15. v. 12. *diligatis invicem*; ovo je zapoved moja, dasze lyubite jeden z-drugem. Ali jeli ni takaj tvoja, ò Goszpone zapoved! dasze Ti *lyubis Bose*? zakaj adda naszveschas y povedas, za tvoju zapoved, szamò *lyubiti blisnyega*? tak je NN, je nyegva takaj zapoved, lyubiti *Nyega*; ali kajti On, ne szamò kakti zakonitel, illiti zapovedi posztavitel, bibil naszveschal y povédal ovu zapoved, nego takaj kakti Mester y Navuchitel, zovuch *szvoju Zapoved* szamò, lyubiti blisnyega, hotel je ochivesztò nam na znanye dati, kak vnogò hasznovitò y potrebnò je,, obdersavanye ove zapovedi; z-ovem nachinom naszveschajuch; da krutò jakò selí, dasze obdersáva ova zapoved; ar od obdersávanya ove zapovedi, víszi takaj obdersávanye druge zapovedi, koja je, *lyubiti Nyega*. Y da po ovom szkrovnem tolnáchenyu tho iszto razmeval bi bil JEsus Kristus, nam potvergyava Apostol Sz. *Ivan*, tolnachnik hotenya y miszli Mestra szvoga. Pazite dobrò y chujte.

Ov odicheni Apostol, k-zadnye sztaroszti szvoje dojduchi, kak poveda on veliki Matere Czirkve Navuchitel Sz. *Hieronymus*, y buduch donessen na pléchah szvojeh vuchenikov v-Czirkvu, ni prepusztil vszaki Szvetek nyim kratek y zasgan navuk davati, koteri vesz y vszigdar vu oveh Réchih zadersávalsze bi bil. *Filioli diligite alterutrum*: Szinki lyubitesze med vami. Prigrusztechsze Vuchenikom vszaki dan, vsze jedno prodechtvo y Réchi chuti, rekliszu, jeli moguche Mester, da nimass kaj drugo, y od chesza drugoga nam govoriti y navuk dávati? na ovo neprilichno Vuchenikov pitanye, Sz. Apostol, dal je hvalyeni y glaszoviti odgovor, komu szpomenuti Navuchitel

Hye-

Hyeronimus Imeniti * *napiszek* dáje, y nyega zove, *dignam Joanne sententiam*, vrednoga jednoga Sz. *Janussa* odgovora. Znateli ô Szinki! (nut odgovora, nyega dobrò zapametite) zakaj vam vszigdar iszto jedino prodechtvo povedam, y iszte Réchi govorim? zakaj vszigdar zapoved lyubavi blisnyega preporucham? *quia præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit.* Kajti je ova zapoved Boga mojega, y akosze ova obdersava, tak obdersavasze y szpunyava vsza zapoved, *& si sola fiat, sufficit.* Tho rekel je *Janus*, koi zaiszto nebi bil rekel, nit kakti kotrig Vere vuchil szvoje vuchenike, dasze nebi bil, ovu zapoved od Bosanszkoga Mestra navuchil. Y gdo more od toga, dasze nebi bil navuchil, dvoiti? morebiti ni odpertò govoril Bosanszki Mester y Odkupitel, kada bi bil na pitanye *Petra*, jeli Nyega lyubi, y nyegov odgovor: daga lyubi, *Tu scis Domine quia amo Te*; odgovoril On, adda *pasce oves meas.* Kaj drugo ov odgovor Mestra JEsussa vu szebi znamenuval je, ako ne, da lyubav, koju *Peter* proti nyemu bi imal, mora zkazati z-lyubavjum lyubech blisnyega, y da prez ove lyubavi nemore lyubav proti Bogu sztáti? y kada buduch na konczu sivlyenya lyublyeni mester, podelyuval bi bil hasznovite szpomenke Vuchenikom szvojem, y nyim preporuchal zversseno obdersávanye szvoje Zapovedi, kaj rekel je? *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem.* Nechu ovde mene zadersavati, vu razmisslyényu nenavadnoga preporuchenya zapovedi Réchih, *Mandatum novum do vobis, zapoved novu vam dajem*; razlosenye theh Réchih osztavlyam za drugu sztran; nego szamó premisslyavam zadnye Réchi, ovoga zasganoga preporuchenya, *sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem, kak lyubilszem vasz, tak y vi lyubetesze med vami.* Szudim y stimam ja, da iz oveh Réchih, *kak ja lyubilszem vasz*: moglo bisze ovo, ne pak drugo izpelyati: *tak y vi morate lyubiti mene*, pokehdob naturalszkem nachinom vszi lyubiteli selyé, da oni, koje lyube, nyim z-szpodobnum lyubavjum odgovore; zakaj adda lyublyeni Mester neproszi od

* Elogium

de script. Eccl.

Joan. 13. v. 34.

szvojeh Navuchitelov ovu lyubav, tojeszt: dabi *Nyega tak lyubili, kak je On nye lyubil*; nego szamò proszi y zapoveda, da lyubav nyegva naj bude naredba y nachin lyubavi, z-kojum oni med szobum lyubitisze moraju? *sicut dilexi vos, ut & vos diligatis invicem*, kakszem lyubil vasz, tak y vi med szobum, y med vami lyubetesze. O glubok navuk Boga lyublyenoga! selyel je Odkupitel od szvojeh Navuchitelov, lyublyen biti, y lyublyen biti zverssenò; ali dabi tak oni, y mi vszi razmeli, da lyubav Boga zadersavasze vu lyubavi blisnyega; y da kakva je lyubav proti blisnyemu, takva je lyubav proti Bogu; y da szeguren bude za nassu lyubav, y za lyubav, koja bi bila velika y zverssena; zapoveda lyubav blisnyega, na meszto lyubavi szvoje, y nyu zapoveda poleg naredbe naj zverssenejsse lyubavi one, z-kojum nasz lyubil je. *Sicut dilexi vos, sic & vos diligatis invicem.* Vchinil je Odkupitel ono, kaj navaden je vchiniti vszakoteri vuchen y zverssen Meszter, y Skolnik, koi poklamkam diakom szvojem obilen, y viszok navuk kakvoga dugovanya bi dal, y povedal; da bolye ov navuk razmeju, y v-pamet primeju; szkerbisze, akoje moguche, na kratke réchi szpraviti, y kakti zavjetek kratki, vszega navuka dati, koga v-glavu dobrò prijemssi, vsza druga lahko primeju y raztolnáche. Razlosil je adda on z-obilnemi navuki Vuchenikom szvojem, y vu Vuchenikeh szvojeh vszem nam, y vszemu chlovechanszkomu narodu, szvoje Sz. Zapovedi, koje vsze vu dveh zadersavajusze, vu *lyubavi Boga*, y vu *lyubavi blisnyega*, y dabi vsze ove Zapovedi nyegve od nasz, y vszeh lyudih dobrò v-pamet prijete bile y obdersavalesze, v-zadnyem navuku szvojem, kojega na konczu sivlyenya szvoga je imal, kaj je vchinil? vchinil je y zaverssil vsze zapovedi vu jednu szamu jedinu zapoved, y ova je: *lyubav blisnyega*, y ona takva, dobro pazete NN. kojabi szpodobna bila k-lyubavi Nyegve, tojeszt k-lyubavi, koju vszigdar proti nam nevrednem, milosztivnò imal bi bil; y ovu lyubav proti blisnyemu, akobi mi zverssenò zverssuvali; tak lahkò y proti Bogu, takaj nyu bi imali, y nyega zverssenò

nò bi lyubili; ar lyubav proti Bogu, porágyaſze iz lyubavi proti blisnyemu: odkud z-zrokom rekel je Sz. Pavel *Omnis lex in uno ſermone impletur: diliges proximum tuum ſicut te ipſum.* ad Galat c.5.
Vſze zapovedi vu jedne zaderſavajuſze, lyubi blisnyega tvojega kakti ſzamoga tebe.

Ali kak biti more rechete vi, dabi zapoved lyubavi proti Bogu zadersavalaſze v-lyubavi proti blisnyemu, y ovoj podlosna bila, pokehdob vnogò meinſſa dusnoſzt bi bila lyubiti blisnyega, kak lyubiti Boga? ar dobrò znamo poleg ſzvedochanſztva iſztoga Szina Bosjega JEsuſſa Kriſtuſſa, da zapoved *lyubiti Boga* ni ſzamò najvekſſa, nego takaj je najperveiſſa: *Hoc eſt maximum, & primum mandatum.* Kak adda razmevatiſze more, da zapoved lyubavi proti Bogu, zadersavaſze y podlosna je, zapovedi lyubavi proti blisnyemu, koja je ni ſzamò meinſſa, nego dapache druga? *Secundum autem ſimile eſt huic: diliges proximum tuum.* Ako selite razmeti, poſzluhnete.

Szveti *Jamus Evangeliſta*, koi zmed vſzeh Vuchenikov naj bolye zvuchen bibil v-lyubavi proti Bogu, razláse y tolnáchi ono, kaj nam tesko je razmeti. *Qui non diligit*, govorech od lyubavi blisnyega, *non novit DEum*, koi nelyubi ſzvoga blisnyega nepozna Boga; y zrok ſzvoga govorenya daje ov; kajti jos nigdo ni mogel ochi imati za videti Boga: *DEum nemo vidit unquam.* Od ovud izpelyuje, da vſzakoteri moraſze rechi láſecz, y za láscza dersati, koi velli da lyubi Boga y nelyubi blisnyega ſzvoga: *Si quis dixerit, quoniam diligo DEum, & fratrem ſuum oderit, mendax eſt.* Kajti (v-pamet dobrò primete ovo, ar je temely potvergyavanya) kajti ako on nelyubi blisnyega, koga vidi, kak more lyubiti Boga, koga nevidi? *Qui enim non diligit fratrem ſuum, quem videt, DEum quem non videt, quomodo poteſt diligere?* Znam, da ov razgovor ni za vaſs razum, ali dobrò pazete, ar hochu vaſz vputiti, y vam raztolnachiti, da lahkò vſzaki zmed vaſz nyega razmel bude.

Joan.Ep. 1.c.4.v.8
Ibid.v.12
Ibid.v.20

Selyel je ſztanoviti nekoi *Poſzel** Benetachki, vudati prelepu ſzvoju *vnuku* za *Jacoba*, Kralya dersanya *Cyprus* zvanoga;

* legatus

ga; jeden dan adda (chujte kaj vchinil je *Poszel*) kadabisze bil dugo vremena vu szpomenku z-Kralyem zadersaval, imajuchi na platnu zmálanu szvoju Vnuku, y kip v-nadreh zakrit, nyega kakti nedomisslyenò iz nadreh szpusztil, da tak nyega Kraly szpazi, y z-okom szvojem vidi: vu koga gdabibil sztalneisse vuperl ochi, taki chutil je szebe v-szerdczu genyenoga: opital kade bibil? y gdobi imal sivu peldu ovoga tak prelepoga obraza? y razmevssi kadebi bila siva pelda ovoga kipa; ni rekel, nit vchinil drugo, kak jedinò z-lyubavjum vusgalsze proti vigyenomu kipu, y vu vnuku zalyubilsze, nyu selyel za predragu szvoju zaruchniczu, od nye miszlil, od nye govoril, nyu pred ochima vszevdilnò imal, y zadnyich z-nyum vu hisno tovaruſtvo dossel.

Loschi comp. histor. de Rep. Venet. p. 352.

Ni NN. ov Kraly nigdar videl, nit videti mogel plemenitu ovu mladu Goszpodichnu, y tak niti nyu poznati mogel, nit mogel lyubiti, nego videl je y lyubil kip y peldu nyenyu; y z-ovem vendar nachinom, nyu isztu poznaje, nyu isztu lyubi. Bila je ona buduch siva, vu szebi vnogò lepssa, y plemenitejssa vu obrazu, kakbi bila zmálana; prez priszpodáblyanya vrednejssa lyubavi, vu szvoje iszte persone, kak vu kipu y pelde szvoje; nistarmanye lyubav proti nye vusgana, pochetek iz lyubavi proti kipu nossene je imala, y iz ove lyubavi proti kipu szvojem, zaruchnicza poznala je lyubav Kralya proti szebe, y izvissenoszt szreche szvoje. Szada lahko vam bude razmeti, glubok razgovor gore recheni Sz. *Janussa*. Bog najvekssa lepota, y zatho vreden lyubavi od vszega sztvorjenya, selyejuch od vszeh lyublyen biti, y posztati zaruchnik dusse nasse, zmálal je vu vszakoteromu zmed nasz Bosanszki szvoj kip; koi adda nepremisslyava, koi nelyubi, hoche rechi Sz. *Januss*, ov Bosanszki Kip, koteri je vu vszakoteromu zmed nasseh blisnyeh izrezan, nemore poznati, nit more lyubiti Boga: *non novit Deum, qui non diligit*, kajti Bog buduch nezgovornò daleko od vigyenya pogleda nassega, nemore vu szebi od nasz videtisze. *Deum nemo vidit unquam*. Láse adda vszaki, koi velli,

da

da lyubi Boga, y nelyubi blisnyega szvoga, *Si quis dixerit quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit mendax est*; ar ako nelyubi kipa Bosjega vu blisnyem szvojem, kojega vidi, kak bi bilo moguche, dabi lyubil onoga, koisze po kipu pelduje, tojeszt Boga isztoga, koga nevidi? *Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt, Deum quem non videt, quomodo potest diligere*? ov je razgovor Sz. *Janussa*, koi dobrò zpoznavate, kak ochiveszto káse dusnoszt, koju imamo lyubiti blisnyega; y kak dobrò razláse podlosnoszt oveh dveh lyubavih, vidite; y kak ochituje lyubav Boga, podlosnu lyubavi blisnyega, pred ochima odpertò imate. Menyssa je dusnoszt lyubiti blisnyega, kak je lyubiti Boga isztina je, y zapoved lyubiti Boga, perva y naj vekssa je; ali vendar vu zverssenyu podlosna je zapovedi lyubavi blisnyega: *quoniam hoc illud inducit* velli Sz. *Ivan Chrisostomus*; ar obdersavanye ove Zapovedi, napelyava na obdersavanye one, y kajti z-lyubavjum blisnyega, velli Sz. *Gregur* Veliki, lyubav Boga koisze: *per amorem proximi, amor Dei nutritur*. Na szpodobu onu, kakszmo gore rekli, y szpoznali, da lyubav proti kipu vpelyuje vu szerdcze lyubav, y nye vusse proti onomu, chij kip pelduje.

Joan. Ep. 1. c. 4. v. 20.

S. Chris. hom. 72. in Math.

S. Greg. l. 7. moral. c. 10.

Szada razmem, zakaj Szin Bosji, govorech od szuda obchinszkoga, y naszveschajuch one, koji budu Izebrani, nepoveda druge ako ne one, koji proti blisnyemu lyubav zkazuvali budu: *Tunc dicet his, qui à dextris ejus erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum: esurivi enim, & dedistis mihi manducare &c.* Y nazveschajuch one, koji budu prokleti, nepoveda druge, nego szamò one, koji niszu proti blisnyemu lyubav zkazuvali: *Tunc dicet his, qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum, esurivi enim & non dedistis mihi manducare &c.* ar nestimajte, da po ovom hotel je Szin Bosji nam ochituvati, da szamò oni, koji lyube blisnyega, ne pak takaj oni, koji lyube Boga med Zebranemi; ali pak szamò oni, koji prez lyubavi proti blisnyemu, ne pak takaj oni, koji prez lyubavi proti Bogu biliszu, med prokletemi broiliszе budu; ar tho pro-

Math. 25 v. 34. 35.

Ibid. v. 41 42.

tivno

* Divinis oraculis.

tivno bi bilo Bosanszkem odgovorom*, koji povedaju Zebrane y Blasene szame, lyubitele Boga, vsze pako druge nazveschaju odversene y proklete, koji niszu lyubiteli Boga; nego hotel je nam ochituvati, da oni nahajalisze budu prez lyubavi Boga y tak naveke prokleti, y v-pekel odszugyeni, koji nebudu imali lyubavi proti blisnyemu, oni pak szami isztinszki lyubiteli Boga imenuvalisze budu, y tak vredni Neba, koji pravdeni biliszu lyubiteli blisnyega; buduch isztina tverdna y kotrig Vere, od velikoga Apostola Sz. *Jamussa* nazveschen; da onda vu nasz je lyubav zverssena proti Bogu, kada lyubav proti blisnyemu vu nasz nahajasze. *Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas ejus in nobis perfecta est.* Kaj vam ovde NN. govori vasse szerdcze? jeli stimate, da vu dnevu obchinszkoga szuda, rachun JEsusu Kristussu szudczu ostromu, dati mogli budete, rádi lyubavi proti blisnyemu? himbarie, vkanlivoszti vu pogodbah, tatbine, povráchanya nezverssena, odvláchenya pláche zaszlusene vekivechna, nazlob dobra y szreche blisnyega, okornoszt szerdcza, rúk priszkuposzt vu nevolyah, y potrebochah blisnyega, preklinyanya, hman pelde, szpachke; vasz povedaju y szvedoche prez vszake zevszema ove lyubavi; kakva adda szrecha vam bude vu onom sztrassnom dnevu? vu kaj vpirate uffanye vassega zvelichenya? morebiti vu molitve, vu Sz. Messe, vu kakov aldov, ali almustvo razdelyeno? ali neznateli da JEsus Kristus zvun toga, da potverdil je Réchi ove, pri Sz. Marku popiszane, *Diligere proximum tanquam se ipsum, majus est omnibus holocautomatibus & sacrificiis*, lyubiti blisnyega, kakti szamoga szebe je visse, kak vszi aldovi, y vsza della; nam takaj rekelszem zvun toga obznanil, y ochitò nazvesztil je; da prez lyubavi proti blisnyemu, nijeden aldov nyemu ni drag, ni povolyen, nit nijedno dello nyemu prijetno je: *Si ergo offers munus tuum ad Altare, et ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari fratri tuo.* Ni potrebno NN. ni, dasze zauffate vu kakvo dobro dello, od vasz vuchinyeno; ar ako bude-

Joan. Ep. 1. c. 4. v. 12

Marc. 12. v. 33.

Math. 5. v. 23. 24

budete prez lyubavi proti blisnyemu, nebudete v-broju Zebraneh. Szinki moji rekel je po szkrovne * vecheri, szvojem lyublyenem Vuchenikom Odkupitel: znajte, da znamenye, po kojem vesz szvét vasz poznaval bude, za moje Vuchenike, nebude drugo kak lyubav, z-kojum med vami jeden drugoga bude lyubil. *In hoc cognoscent omnes, quia Discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Adda po szame jedine lyubavi blisnyega, morajusze poznavati Vucheniki, ne pak po velikeh chudih, ne po ostreh pokorah, ne po nepresztajne nyihove molitve. Vi vkanyeni Kerscheniki stimate, da poznani budete vu one velike Dolicze *Josaphat*, za pravdene naszlednike JEsussa Kristussa, rádi nekojeh merzleh vasseh pobosnosztih; akoprem ono malo szmilyenye, koje noszite proti sziromahom, y ono malo dersanye, koje imate kvara tellovnoga, y duhovnoga blisnyega vassega, vasz poveda, da prez vszake proti blisnyemu lyubavi jeszte? Ali ni szada vreme káranya, y proti vam navalyenya, nego dojti na drugu sztran govorenya, vu koje vam povem nachin lyubavi blisnyega.

* post mysteriosam cœnam.

Joan. 13. v. 35.

Mandatum novum do vobis, rekel je Odkupitel, Mester Bosanszki Vuchenikom, y vu Vuchenikih vszem nam obznanil, *ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*: Vam dajem jednu novu zapoved, dasze lyubite med vami tak, kakszem ja vasz lyubil. Ali kak je ova *Nova* zapoved, pokehdob tulikokrat vre bibila nazveschena *Israëlczem*, kakásze steje vu Sz. Piszmu*, y iszti Sz. *Janus* vu lisztu szvojem, koga *Elekte* piszal bibil poveda, da pissuch od ove zapovedi, nepisse kak od znovich najdene, nego od sztarinszke y negdasnye? *Non tanquam Mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum.* Vam povem: ozval je Szin Bosi *Novu* ovu zapoved, ne kak da nebi bila vnogò pervlye, y negda jos nazveschena Israëlczem, nego kajti nigdar nyu kak bibili dusni y morali, niszu pravdenò obdersavali; y kajti najpotrebnejsse je, dasze zverssenò obdersava za vekivechno zvelichenye ova zapoved;

Secunda pars.

Joan. 13. v. 34.

Levit. 19.

Joan. Ep. 2. v. 5.

zatho nyu z-ſzvojum peldum vuchil je, y nachin pravi y iſztinſzki nyu zverſſavati nazveſztil; y tak vu zverſſavanyu y nachinu biſze videla, kakti Nova Zapoved. *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem*; vu Réchih oveh zadersavaſze Novina, *ſicut dilexi vos*, kakſzem ja vaſz lyubil, vi takaj med vami lyubeteſze. Nachin adda lyubiti blisnyega, kak moramo, je on, koga naſz je navchil z-ſzvojum peldum JEſus Kriſtus. Lyubav JEſuſſa Kriſtuſſa *troja* vu ſzebi zaderſava; ar lyubav Nyegva proti nam bila je: *Miloſzerdna*; *obchinſzka*, *y ſztalna*; y ova troja mora imati lyubav proti blisnyemu naſſemu.

Miloſzerdna lyubav bila je JEſuſſa Kriſtuſſa, ah kak vnogò! gledel je On, tak miloſzerdnò na naſſe duhovne potreboche, da vſze naſſe dúge, ſzvoje bilbi vchinil, y naſze vzel, y vſze z-prelejányem predrage ſzvoje kervi, Otczu Bogu ſzplatil. Je On vſze vreme, koje na zemlye bi bil ſivel, vſzigdar za zvelichenye greſſnikov ſzkerbliv bil, vſza kojagoder bi bil govoril, chinil, terpel, za zvelichenye Kerſchenikov je zverſſuval: ſzada vſzu ſzláſzt y vugodnoſzt, vu navuchanyu pravoga puta zvelichenya; ſzada vſzu ſelyu y hotenye vu pokáranyu tverdokorneh; ſzada vſzu dobrovolynoſzt vu prijemanyu Pokornikov ſzkazuval. Nit menyſſa nyegva lyubav bila je, zverhu potreboch y nevoly tellovneh. Gledech On z-miloſztivnem okom, vſzake verſzti vu potrebochah poſztavlyene y obterſſene, vſze dragovolynò poſzluſſal, vſze pripravnò poſzluhnul. Iz dareslivoſzti ſporne ſzebi od drugeh vuchinyene, ſziromahe za zdersavanye y hranu nyihovu nadelyuval; preſzkerbel vnogobrojno gladno ludcztvo z-obilnoſztjum hráne; oſzlobagyal obſzegyene; ſantave ozdravlyal; ſzlépem vid povráchal; gubave ochiſchaval; betesne zdrave chinil; vſzakoga nevolynoga objáchuval, y tuliko proti vſzem potrebnem, nyegvo bilo je pomiluvanye, y lyublyenoga ſzerdcza nyegvoga miloſzerdnoſzt; da za genuti y pozvati vſze na nadelyenye potrebneh y ſziromahov; vſzakoteromu, koji nye bi nadelili, y proti nyim miloſzerdnoſzt ſzkazali, tverdnò bibil obechal, ſztoverſztno

nado-

nadoméschenye vszega, kajbi za lehkotu potrebnem y vbogem podelili bili; natuliko, da nit napitek hladne vode, nyim prez pláche nebi osztal. Nili tak NN. nili tak? szada razmiszlemo, jeli na ov nachin szlaseſze lyubav naſſa, koju mi chinimo proti blisnyemu: y pervich pretreſzemo potreboche blisnyeh naſſeh Duhovne, y ſelyelbi znati, kakvu szkerb imamo, kakvu ſelyu noszimo, proti zvelichenyu nyihoveh Duſs? ſtimaju vnogi, da szkerbetiſze za obráchanye greſſnikov, dusnoszt je szameh Plebanuſſev, y Redovnikov odregyeneh na ov poszel, ali ô kak vkanyujuſze! vszeh y ni szamò Redovneh lyudih, dusnoszt je pomóchi blisnyega: *unicuique mandavit de proximo ſuo*, y ni szamò vu potrebochah tellovneh, nego navlasztitò vu duhovneh, buduch isztinitò, da potreboche duhovne zbog pogibeli y kvára vekivechnoga, vszigdar bi bile y jeszu Otczu Bogu, tak k-szerdczu, da rádi nyih y lehkote nyihove, Szin nyegov predragi vszu kerv bilbi sztochil. Eccl. 17.

Dvoja jeszu * *dogogyenya*, vu kojeh vszi dusni jeszu pomóchi blisnyega, vu potreboche duſſe, illiti duhovne posztavlyenoga: *Jedno je*, kada znamo, da on hoche opaszti vu greh; onda ako moremo dusni jeszmo preprechiti greh: *Drugo je*, kada blisni padajuchi vre vu greh, lesí v-neszrechnem greha sztaliſſu; onda ako moremo, dusni jeszmo szkerbetiſze, nyega iz sztaliſſa ovoga izneti: Nit ovde potrebno je szprichavatiſze z-nemoguchnosztjum; ar Bog nezapoveda, daſze ova dusnoszt zverſsí z-prodekuvanyem, ali z-nachini, koji Plebanuſſev, y Nameſztnikov Apoſtolszkeh doſztojajuſze, nego z-nachini, koji vszakoteromu doſztojni y moguchni jeszu, *Recupera proximum ſecundùm virtutem tuam*, tak potvergyava Sz. Piſzmo. Znaſze, da on takov, zbog jedne obsanoszti y bantuvanya, koje od blisnyega prijel je, noszi v-szerdczu ogeny nazloba, seli y ische priliku ſantenya; ovde koi ſtima y dersí, da more, ali z-tolnáchem, ali Zapovedjum, ali z-drugem kakvem nachinom nyega od zla odvernuti; pod szmertni greh duſen je zverſsiti. Vidiſze, da ono druſinche, on priatel, on znanecz, zbog

* circumſtantiæ temporis

Eccli. 29.

vszevdilne karke, nechedne lyubavi y dersanya, krivichneh dobichkov; zamugyava Prodechtvo, osztavlya Sz. Sacramentume, sive prez sztraha Bosjega; dusen je pod szmerten greh dopelyati nyega na put zvelichenya, koteri goder stima y dersí, da more tho z-napredkom zversiti, ali z-nagovarjanyem, ali z-prossnyum, ali z-groznyum. On ladavecz y Goszpodar polya zna, da med tesaki, je nekoteri velik berbotlivecz, koi nezna drugach vreme trossiti, y teske trude lehkotiti, nego z-razgovori skodlivemi, szada chisztoche, szada postenyu; tepuch y ogrizújuch blisnyega; szada mir y jedínoszt szvojeh pajdassev y tesakov bantujuch; szada szpachke davajuch; gressí prez dvojne on, koi neprepréchuje ove grehe, ar more, ali nyemu jezik zavezati, da muchí, ali nyega iz della pretirati.

Exod. 23. Deut. 22. Vidivamsze NN. morebiti ov navuk krutò oster? zapovedal bil je Bog vu sztarom Zakonu, da ako koi zesztane vola ali oszla, ali kakvo sivinche pogublyeno szvojega nepriatela, ali kojegagoder blisnyega, mora iz lyubavi nye dopelyati k-szvomu Goszpodaru. Y jeli vidivamsze krutò tesko, da videchi ne jedno sivinche, nego dussu vassega blisnyega na putu szkvarjenya, y pogublyenya tojeszt v-grehu; nyega bi morali iz lyubavi, z-vszemi nachini vam moguchnemi odvernuti, y dopelyati k-Bogu jedinomu, y najvekssemu Goszponu y Goszpodaru? Jeli stimate, dabi jedna zapoved vredna y dosztoina, Szina Bosjega bila lyubavi one, koju z-tulikemi, y tak zasganemi preporuchanyi, nam nazvescha proti blisnyemu zverssuvati, za nachin nam prepissujuch iszte lyubavi, isztu peldu szvoju; ako Ona nebi nasz vezala, da pripomágati moramo blisnyega, vu najveksse zmed vszeh pogibeli y zlu, koja pogibel y zlo je dusse? Vera nasz vuchi, y tverdnò verujemo, da greh szmertni, je najvekSse zlo zmed vszeh zlih, y da vu najvekSse zmed vszeh Pogibelih vszakoteri nahajasze, koi v-grehu sive; y jeli nebudesze veruvalo, y za tverdnò dersalo, da pod szmertni greh vszakoteri dusen je, prilositi nachine vsze, koje moguch bibil, za zdersati y oszloboditi blisnyega szvoga

od

od takve pogibeli, y zla takvoga? mi zpoznavamo lyubav Jesussa Kristussa (zaverssujem ovde dusnoszt lyubavi blisnyega, kulikosze dotiche potreboch duhovneh, z-hasznovitem y krutò potrebnem szpomenkom Sz. Janussa) kaiti sivlyenye szvoje bilbi dal za zvelichenye dusse nasse; y zatho mi takai dati moramo sivlyenye nasse za dussu Bratov y Blisnyeh nasseh. *In hoc cognovimus charitatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro Fratribus animam ponere.* Ako hochemo NN. nasz pokazati naszlednike Odkupitela, moramo nassem blisnyem szkazati onu lyubav, koju on vszem szkazal je: ako adda on dal y alduval je szvoje preszveto sivlyenye za haszen dusse nasse, mi takai moramo dati ni szamò jezik, y chine nasse, nego dapache iszto sivlyenye; pripomagajuch dusse nasseh Bratov y Blisnyeh! ali jaj kak daleko jeszmo od zverssenya takve lyubavi. Videsze grehi Blisnyega; zpoznavasze, da nyegvo dersanye ni Kerschenika; govorisze, da on ovak sivuch nemore zvelichitisze; y muchisze, nit gdo szerbisze za nyegvo szterszenye, za nyegvo pobolssanye? *& peribit*, branite vasz ako morete od pravichnoga szpochitanya Sz. Paula, *& peribit in tua scientia frater, propter quem Christus mortuus est*, y pogine Brat tvoj z-znanyem tvojem, za koga Kristus vumerl je.

Joan. Ep. 1 c 3. v. 16

1. Cor. 8.

Mora nadalye lyubav, koju Blisnyemu dusni jeszmo, biti Miloszerdna takai, vu potrebochah tellovneh Blisnyega; ali kajtiszem vre od toga, vam czello govorenye vu Nedelye seszte po Trojakeh povedal, szada doszta bude, da vasz szamò szpomenem rádi ove dusnoszti. Kadasze zna, da koi zbog sziromastva, dossel je na takvu teskochu sivlyenya, daszi nezna, nit nemore pomochi, y tak primoran je nevolyno y krutò teskò sivlyenye siveti, ali pak zbog prevelike potreboche primoran je sivlyenye zdersavati, y hranu szkerbeti z-chini nevrednemi, ali gressnemi: pod szmertni greh vése lyubav, nyega pomochi. Niszu retka, kak more biti stimate pripechenya takveh potreboch vu szellah, nit tak retki grehi, koji proti

lyu-

lyubavi chinésze. Kotero letto, takai jos vu vremenu nassem ni preslo, vu kojem nebi vnogi vbogi videlisze, navlasztitò v-Zime y v-Protuletju, rádi prevelikoga sziromastva szvoga prez kruha, ali pak szmoka czel dan biti; Pszi pako y Kernyaki z-sitkom y z-szmokom tusztésze? Kulike sziromaske Sene videsze, Deklichi zamusni, Vdovicze Sziroticze, koje tuliko, da pokriti mogu tello szvoje, sivlyenye preteskò zdersavaju, y morebiti rádi potreboche y pomeynkanya, postenye szvoje na prodaj posztaviti pripravne jeszu? niszu retka Detcza verszttna, koja veksu sztran letta zbog pomeynkanya oprave, obutely; szvete Masse y Réch Bosju osztavlyaju, y tak kuliko vu neznanyu kotrigov Vere Katolichanszke, y Zapovedih Bosjeh odhranujusze, tuliko z-manguvanyem zvucheni vu vszake Verszti grehov posztaju? Vi dobrò znate NN. jeszuli ova pripechenya retkeissa, ali guszchejssa; pokehdob ona dogagyajusze ne vu orszagih od nasz dalekeh, y med narodi prez szvetloszti prave Vere, nego med Kerscheniki, y vu oveh nasseh blisnyeh meszttah; ar retke jeszu prilike vu kojeh vidisze, koi genyen z-lyubavjum, y pripraven na daruvanye sitka kojega vagan; na prikasz oprave, y kakve sztarine, dabi pomogel kak je dusen vu oveh potrebochah blisnyega. Szada pitam vasz: Verujeteli daszu szprichani priproszti Musi, kajti sziromaski, kada vide ove potreboche vu szvojem blisnyem, y nepripomogu nyega? Zapoved lyubavi velli Sz. *Ambros*, je Zapoved obschinszka koja vese vsze, y koja potrebna je vszem, y koju vszi moraju obdersavati. *Misericordiæ communis est usus: ideò commune præceptum, omnibus officiis, omnibus ætatibus necessaria, & ab omnibus deferenda.* Nit jeszu proszti od ove tak potrebne y obschinszke Zapovedi Musi, nit Sziromahi: *non Publicanus, non Miles excipitur, non Agricola vel Urbanus, Dives vel Pauper: Omnes in commune admonentur ut conferant non habenti.* Vszi jeszu potrebni Bosanszke Miloszerdnoszti, y zatho vszi moraju nyu blisnyemu szkazati, ako selyé oni takaj nyu zadobiti od JEsussa Kristussa. *Misereantur Pauperum*, je

S. Ambr. in Luc. num. 77.

je Sz. *Leo* Papa, koi vſze opomina, *qui volunt ſibi parcere Chriſtum*; y Apoſtol Sz. *Jacob*, koi zverſſenoga preporuchenya y zapovedi, od Kriſtuſſa Szina Bosjega lyubavi, proti blisnyemu *potrebnomu*, vſzem dane ſzvedok chujenya je, nagráſaſze vſzem onem, koji nebudu miloſzerdnoſzt chinili blisnyemu ſzvojemu, z-jednem ſzudom naj oſtrejſſem prez miloſzerdnoſzti po ſzmerti: *Judicium enim ſine miſericordia illi, qui non fecit miſericordiam.* Nimate, rechete vi penéz, ali dugovanya, koja bi vaſſem potrebocham preoſztajala: jeli zatho? morebiti morete poleg duſſnoga zpoznyanya, prepuſztiti vumreti blisnyega Bratta vaſſega od glada: ali morete gledeti nyega, nepoznajuch dusnoſzt vaſſu, da nyega bi pomogli, vu velike neprilike, ali malo menye, kak glavne potreboche? nimate penéz, nit dugovanya, kojabi vaſſem potrebocham preoſztajala? y kakve jeſzu ove vaſſe potreboche? jeſzu morebiti one, kojeſze doſztojaju, zderſavanya potrebnoga vaſſega*? akoſzu ove, zrok imate y vellim, dusni niſzte vaſz opleniti, dabi drugem dáli thu, vam drugach potrebnu za zdersavanye ſivlyenya hranu. Akoſzu pak one, kojeſze doſztojaju ſzamò zdersavanya vaſſega ſztaliſſa; tojeſzt one potreboche, koje zovete *doſztojnoſzti* y potrebna za *ſztalis*, za hisu, y za preſtimanye vaſſe; vam vellim, da dusni jeſzte pod ſzmertni greh podneſzti kakvu, ne veliku nepriliku; y podeliti, ako ne vſze, konchemar kakvu ſztran onoga, kaj vam je potrebno y doſztojnejſſe k-ſztaliſſu, y k-preſtimanyu vaſſemu; daſze tak zlehkóti y okrépi, koi gladuje, y ſive ſivlyenye, koje ni poleg ſzuda lyudih, tusneiſſe y téſejſſe od ſzmerti. Zapovedal bil je Bog Iſraëlczem, daſze nigdor zmed nyih neprepuſztí, zevſzema potreben y ſziromah biti: *omnino indigens & mendicus non erit inter vos*; y zaiſzto hotel je, da vſzakoteri ima vſzigdar ruku pretegnyenu, y pripraven bude vu pripomaganyu, ali z-poſzudbenom Imenom, akoprem povráchanye nebude, ali z-dareslivem Almuſtvom brattu y blisnyemu ſzvomu: y med Kerſcheniki, kojem zvun zapovedi, Pelda takaj JEſuſſa Kriſtuſſa dusnoſzt káse, buduſze vnogi videli

S. Leo ser. 8. c. 2.

Jac. Ep. c. 2. v. 13.

*pro conservatione vitæ.

Deut. c. 15.

deli gladujuchi, goli, boſzi nevolyni; y on koi nye pozna, y nye vidi, jeli nebude ſtimal, da dusen je pomochi nye z-Almuſtvom, kada more z-malum neprilikum ſztaliſſa ſzvoga, ali z-poſzudbenem imenom, kada drugach nemore, kak z-pogibeljum kvara; *qui viderit fratrem ſuum*, chujte kak chudechſze, nazveſcha Apoſtol Sz. *Janus*, vſzakoteroga prez miloſche Bosje onoga, koi ima ſzerdcze tak tverdo y okkorno, da gledí blisnyega vu potreboche, y nyega nepomore: *Qui viderit*
Ep. I. c. 3. v. 17 *fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?*

Ali hodmo na drugu verſzt lyubavi JEſuſſa Kriſtuſſa. Bila je kakſzem rekel, lyubav JEſuſſa Kriſtuſſa *Obchinſzka*; ar terpel je za vſze; vſzem dobro vchinil; nijednoga iz goruche lyubavi ſzvoje, y dareslyivoſzti dobrovolyne, akoprem naj gorſsega ni odvergel; y ovakve verſzti takaj lyubav naſſa, koju dusniſzmo blisnyemu, mora biti. Izpitavaju duhovni tolnáchniki, iz kakvoga zroka Bog vu ſztvorjenyu ſzvéta ovoga; vu néme y ſivinſzke nature * *tulike fele* ſztvárih bi bil ſztvoril; vu chlovechanſzke pak nature, ſzamò jednu *felu* musku y ſenſzſzku glavu; y odgovarjaju z-mudrem *Pereriuſſem*; da Bog tho je vchinil, da vſzi lyudi, zpoznajuch jednoga iſztoga y ſzamoga Otcza, jednu iſztu y ſzamu Mater vu nature chlovechanſzke; bi imaliſze za bratte: y z-ovem nachinom med nyimi ſzloſnoſzt y jedinſztvo biſze vchinilo, y vekſſa med nyimi lyubav bila. *Ad conciliandam inter homines majorem concordiam, & charitatem, omnes ex uno parente voluit procreari.* Ali malò haſzné ô Bose! (dopúſztimi, da tak rechem, za pokazati ſaloſzt moju) malò vellim háſzné, tvoja tak prelepa odregyenya; ar daleko je, daſze lyudi med ſzobum za Bratte poznaju, y med ſzobum lyube, nego kakti bi bili razluchene nature chlovechanſzke, ne pak razlucheneh Otczev, gledeſze viſſekrat; y med ſzobum kakti zvérje odurjavajuſze.

* diverſas ſpecies.

Oſztavemo na ſztran ova pravichna ſaloſzti narekuvanya, y raztolnachemo obichaj lyubavi ove *Obchinſzke*, koja proti vſzem

vſzem noſzitiſze mora: *Quæcunque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis*: koja hochete, da vam drugi vchiné, vchinete y vi drugem. Ova je ne menye naredba, kak obichaj y mera lyubavi, koju naſz vuchí JEſus Kriſtus, y zapoveda obdersavati proti blisnyemu naſſemu; y kajti nemoreſze selyeti nikomu *dobro*, akoſze neodurjava nyegvo *zlo*, ar kak vuchi Angelſzſzki Navuchitel Sz. *Thomas*, od jedne iſzte lyubavi dohagya, daſze seli *dobro*, y odurjava *zlo* onoga, koiſze lyubi. *Ejusdem rationis eſt, quòd vellimus bonum alicujus, & quod odio habeamus malum ipſius*: Zatho ona zapoved, koja naſz vese, da vſzem obschinſzkem nachinom vchinimo ono dobro, koje selimo, daſze nam iſztem vchiní; naſz takaj vese, da vu vſzakom odurjavamo ono zlo, koje nebi nam radi dabiſze vchinilo. Ali ovo rechete kak je moguche buduch, da ſzerdcze naſſe naturalſzkem nachinom nemore, zajedno y ſzkup odurjavati y lyubiti, nego ſzada odurjava, ſzada lyubi? nijeden ni, koteri ali iz naturalſzkoga nagnyenya, ali iz zahvalynoſzti, ali zbog haſzne, nebiſze chutil genyenoga na lyubav onoga, koi nyemu dobro bibil vchinil; koi nyemu obraduvanye, ali kakvu haſzen bibil doprineſzel; y ſzuprotivnem nachinom nijeden ni, koi nebiſze chutil genyenoga na odurjavanye onoga, koi nyemu nezahvalynoga, y protivnoga bilbiſze ſzkazal: kak adda bude moguche, dabi vu tulikeh razluchenoſztih, y protivnoſztih zrokov, koji podíſu zevſzema protivne pohotnoſzti, ſzerdcze naſſe *niedno-ſztranò* * lyubav proti vſzem noſzilo? pazite proſzim na odgovor, koi vam bude neſzamò za navuk, nego takaj za od bludnoſzti odtíravanye.

Math. 7. v. 12.

2.2.q.34. art.3.in c

* Indifferenter.

Lyubav, koju Bog zapoveda proti blisnyemu imati, ni ona, koju vi miſzlite, tojeſzt lyubav naturalſzka, koja dohagya iz zrokov naturalſzkeh y chlovechanſzkeh, kak jeſzu: *nagnyenye* *, zahvalynoſzt, napredek y oſztáli ovem ſzpodobni, nego je lyubav vnogò plemenitejſſa, tojeſzt lyubav zverhu naturalſzka y Bosanſzka, koja dohagya iz zrokov zverhu natu-

* naturalis ſympatia.

ralſzkeh: kak jeſzu zapoved Bosja; pochetek y konecz zadny, koga vſzi imamo; Kip Boſi, koga vſzi noſzimo vu duſſe; y oſztali kojiſzu po vere naſſe nazveſcheni, da nye verujemo. Znam takaj ja, da naſſe ſzerdcze nemore lyubiti *vſze* z-lyubavjum naturalſzkum, neimajuch vu vſzeh one zroke, iz kojeh dohagya ova lyubav: Ali takaj znam, da nahajajuchſze vu vſzeh lyudih oni iſzti zroki, od kojeh dohagya lyubav zverhu-naturalſzka y Bosanſzka, moremo kak takaj y moramo lyubiti *vſze* z-lyubavjum zverhunaturalſzkum y Bosanſzkum. Y nili morebiti iſztina, da vſzi lyudi, budi neverniki, budi nemiloſztivni, nezahvalyni, budi krivodusni, jeſzu, kak y mi jeſzmo ſzini Bosji? lyubemo nye adda kakti Bratte. Nili morebiti iſztina, da vſzi imaju y noſze vu duſſe, kak y mi noſzimo, kip Bosji? lyubemo adda nye zbog kipa ovoga Bosanszkoga. Nili morebiti iſztina, da vſzi, kakti y mi, ſztvorjeni jeſzu za Nebo? lyubemo adda nye, kakti ſzkup znami odvedke. Nili morebiti iſztina, da Bog nam zapoveda, da lyubemo *vſze*, akoprem naſſe pregonitele y nepriatele? lyubemo adda nye gledech na ovu zapoved Bosanſzku. Ali hochu vam odpertejſsè obichaj ove lyubavi raztolnachiti, ar je krutò haſznovit.

Bil je pretiran, ni vnogo vremena, zbog pravichneh zrokov iz varaſſa y z-vſzega dersanya Benetachkoga, jeden poglavit chlovek; ali chez nekuliko lett bil je ov iſzti poglavit chlovek, od ſztanovitoga Kralya poſzlan, za Poſzla ſzvoga v-iſzti Varaſs Benetachki, zbog vnogò velikoga opravka. Nemoraſze puſztiti, rekliſzu nekoji Véchniki, vu naſs kotar y dersanye, koi vreden bil ni, dabi vu nyem prebival: zroki pretíranya nyegvoga jeſzu veliki y jos friski, nit zatho nemorajuſze potáiti; kak da nebi vſzem znani bili: najſze adda nyegvo poſſilyanye prime, y Poſzel chuje, zvun kotarov naſſeh: Najſze vendar puſztí, vekſſa ſztran vechnikov, rekliſzu, y najſze prime on, kak Kralyevſzki Poſzel, z-doſztojnoſztjum y preſtimanyem; ar nemoraſze vu nyem gledeti nyegva malovrednoſzt y krivnya, nego izviſſenoſzt, preſtimanye, y vrednoſzt Kralya, koi nyega

ga poszlal je: on obnassa Kralya nazochnoszt nam dobrovolynoga; k-nam dohagya, kajti poszlan je; zversiti mora poszel, koi ni nyegov nego nasz; y ovak moremo v-priatelsztvo veliko z-nyegvem Kralyem dojti, y nye vtverditi. Tolnách ov premogel je druge protivne Véchnike, y Poszel bil je prijet z-vszum dosztojnosztjum y prestimanyem. Jeszu y nahajajusze NN. moji, lyudi koji zbog szvoih chinov y nevrednoszti, niszu vredni lyubavi, znam y vam tho dopuscham; ali nemorate premisslyavati vu nyih nyihovu nevrednoszt, nego izvissenoszt, velikochu, moguchnoszt, y vrednoszt Bosanszkoga Kralya, Boga vekivechnoga; chij jeszu, y nosze kip, chij jeszu szini, chija je zapoved nye lyubiti, y chije priatelsztvo y milosschu dobíte, nye lyubech. Mi navadni jeszmo gledeti, na zverssenoszti naturalszke, y zroke chlovechanszke, koji nam chiné lyublyene; ali pak odurne lyudi; y zatho nam vidisze nemoguche *vsze* lyubiti: vupremo ochi, y z-razumom poglejmo one zroke, koje nam napervo dáje, nassa vera Katolichanszka, y lahko nam bude vsze obchinszkò lyubiti, kak moramo.

Zverhu toga y nadalye razmeti morate, da z-ovum lyubavjum, koju donassaju zroki naturalszki y chlovechanszki, nezverssujesze Zapoved Bosja, y tho je navuk obchinszki vszeh Sz. Otczev y Bogoszlovczev. *Viva prop. 10. Innoc. XI. num. 8.* y tak nikakov najem pri Bogu nima, koi nenoszi drugu lyubav proti blisnyemu kak ovu szamu, iz naturalszkeh zrokov dohajajuchu: *si diligitis eos*, chujte jeli odpertò negovori Szin Bosji *si diligitis eos, qui vos diligunt, si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt, & si mutuum dederitis his, à quibus speratis recipere, quæ gratia est vobis?* szada vidite kaksze vkanyuju oni, koji vszu priaznoszt, vsze chlovechtvo, vszu dobrovolynoszt, vsze hotenye imaju proti onem, kojem zbog dobrochinyenya, ali haszne, ali napredka *od szebe* nagnyeni jeszu. Vszi moramo med nami lyubitisze; ar vszi jeszmo szini Bosji, vszi imamo, y vu nasz noszimo kip Bosji; vszi na jeden iszti konecz sztvorjeni jeszmo; Luc. 6. v. 32. 33. 34.

vszi imati moramo lyubav szpodobnu k-lyubavi JEsussa Kristussa, koi vsze lyubi y proti vszem lyubav imal je.

Akobi selyeli razluchnò znati, kakviszu chini ove lyubavi, koju moramo proti blisnyemu imati, nut oviszu vszi konchemar oszebuinejssi: *Pervich*: morasze selyeti iz szerdcza, y za vsze szkerbeti Miloscha Bosja, y Dika Nebeszka, y vsze ono, kaj more pripomóchi za zadoblyenye oveh. *Quisquis rectè diligit proximum* chujte Augustina, *hoc in eo agere debet, ut mente & corpore DEO serviat, quo & ipse bonum suum diligendo consequi possit. Drugoch*: morajusze lyubiti vszi z-lyubavjum zvunszkum dobrochinyenya, pomágajuch nye, kuliko je moguche, ne szamò vu duhovneh, nego takaj vu tellovneh potrebochah, kaj vre gore jeszem vam povedal. *Nulli malum*
Rom.12. *pro bono reddentes, providentes bona non tantùm coram Deo, sed*
v. 17. *etiam coram omnibus hominibus* tak Sz. *Pavel. Trejtich* moramosze veszeliti zbog dobra, y salosztiti zbog zla *vszeh*; kaj guschejssè preporucha Rimlyanom Sz. *Pavel* napervo donassajuch, szpo-
c. 12. dobu od nasseh kotrigov, zmed kojeh vszakoteri chúti dobro y zlo drugoga kotriga. *Chetertich* y zadnich morajusze podnassati, y pomiluvati falinge, betegi, nevolye vszeh; kaj preporucha szpomenuti Sz. *Pavel*, kakti jedno szpunjenje y zverssénie Sz.
Galat. 6. Zapovedi Jesussa Kristussa. *Alter alterius onera portate, & sic adim-*
v. 2. *plebitis legem Christi.* Ovi jeszu oszebujni chíni lyubavi, koje dusniszmo zkazati, vszem lyudem pod Zapoved; tak Poganinom, Krivovernikom, kak gressnikom; nit moremo prez greha nye osztaviti, y od nyih presztati, akoprem prijeli bibili nezahvalynoszt odvernyenu. Y szada idemo na trejtu verszt lyubavi, koja proti blisnyemu morasze imati, da tak szpodobna bude k-lyubavi JEsussa Kristussa; koja vuthom zadersavasze, da je vszigdar *sztalna*: y ova sztalnoszt tak je z-lyubavjum szkloplyena, koju izpissuje Apostol, da prez sztalnoszti
1. Cor. 13 lyubav nemoresze rechi isztinita. *Charitas omnia suffert, omnia*
v. 7. & 8. *sustinet, nunquam excidit*, kak dabi bilo recheno; da lyubav blisnyega nigdar ni isztinita, nit je, kakvu Bog zapoveda, ako ni

ni sztalna y tverdna vu vszake nezahvalynoszti, y v-vszakom bantuvanyu, *charitas nunquam excidit.*

Y zaiszto gdo more szeguren biti, y batrivò rechi, da lyubav nyegva proti blisnyemu, akoprem *miloszerdna*, y *obchinszka* bibila; ona takaj Bogoszlovna bibila, tojeszt, dohajajucha iz genyenya zverhu naturalszkoga, koteru Bog zapoveda, ako *sztalna* y *tverdna* vu vszeh bantuvanyih nenahajasze? je dvojnoszt konchemar, y velika dvojnoszt, da takva lyubav dohagya bolye od naturalszke szerdcza mehkoche, ali dobrovolynoszti, ali pak drugoga neszpazenoga zroka naturalszkoga; y tak je lyubav, koja nikakov najem nima pri Bogu; illiti jedna lyubav naturalszka, koja kajti dohagya, y kajtisze tverdi, vu szameh zrokih naturalszkeh, koji zroki vu szebi jeszu szlabi y nesztalni, kada ovi pomenykaju y nésztanu, ona takaj navadna je pomenykati y nesztati: ar dabi bila lyubav, koju Bog zapoveda, tojeszt lyubav, koja dohagya od gore recheneh zrokov szveteh; tak zaiszto, kakti goder ovi vszigdar sztalni jeszu, y vszigdar tverdni, takaj proti lyudem nezahvalynem, krivichnem, y malovrednem; sztalna y tverdna takaj y ona bi morala biti, negledech na nijednu nezahvalynoszt, y nijedno bantuvanye: y jeli vidi vamsze NN. da mal kvar vass bibil, ako ona lyubav, koju do szada imaliszte, proti blisnyemu, od Boga zveditela szérdcz nassih, znajdena bi bila takve fele, koja pri nyem ni prijeta, niti kaj valya? Ali naj bude, da nebi nikakov vam kvar nadossel, ah kak vendar vnogò neszpodobna bi bila tha lyubav vassa, k-lyubavi JEsussa Kristussa, dabi vu bantuvanyih pomenykala; y jos gorsse, dabi na nazlob y odurjavanye preobernulasze. Zverssenoszt naj lepssa, koja chudnovitu chiní lyubav JEsussa Kristussa, je *sztalnoszt* vu vszeh kriviczah, vu vszeh spotih, obsanosztih, vu vszeh mukah; zatho ova vnogò hvalisze y po vusztih *Jeremiassa*: *in charitate perfectâ dilexi te*, y po vusztih mudroga *Salamona*, *aquæ multæ non potuerunt extingvere charitatem*: od ove vu sztotine y sztotine prilikah, govori Duh Sz. vu Sz. Piszmu; od ove govore z-chudom vszi Proroki

Jer. c. 31. v. 3.
Cant. 8. v. 7.

roki y Evangelifte. Szada gledech na ovu lyubav, kajbi videlafze naffa, da nebi imala ovu naj preftimanejffu zverffenofzt? kak bifze mogli fzprichati od ove zapovedi, koju z-tulikum, y tak z-razluchnum fzkerbjum nam ofztavil je, naj lyublyenejffi Odkupitel: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, ficut dilexi vos*, ako vu zbantuvanyih bili bi prez lyubavi?

Ali krutò je tesko, rechete vi, zdersati fztalnofzt, y tverdnu lyubav vu obsanofztih, y kriviczah, kojefze od blisnyeh prijemlyeju. Znate zakaj je tesko? kajti na mefzto vpíranya mifzli, vu jedinu drago-volynofzt Boga, nyu vpíramo fzamò vu odurjavanye chínov onoga, koi nafz zbantuje. Patriarka *Jakob* kakve y kulike krivicze ni prijel od *Labana*? fzlufil je y kakti drufinche y kakti pafztir: potilfze vu vruchine, y krepenil vu zime: fzkerbliv y veren chuvar; fzada na brege, fzada na ravnicze, vfzigdar lepffu paffu y vodu bifztrejffu ifzkajuchi, chrete ovácz gonil; kaj dobil, y kakvu pláchu za tak vernu fzlusbu fzvoju zafzlufil je, ako ne fpote y prevare odnefzel? jelifze morebiti pomenyffala zatho, lyubav nyegva? jeli popufztil kaj malo od vernofzti, y trudov fzvojeh napredlyiveh, nenezahvalynomu, y krivichnomu Gofzpodaru? vfze jednaka vfzigdar bila je lyubav y vernofzt *Jakoba*; y vnogeh lett fzlusba, tak malovrednò od Gofzpodara prijeta, nyemu videlafze je kratkeh dnevov, y zakaj? kajti laslyivomu *Labanu* fzlusęch,
Gen. c. 29 v. 20. fzlufil je lepe y lyublyene nyegve kchere *Rakel. Servivit ergo Jacob pro Rachel feptem annis, & videbantur illi pauci dies præ amoris magnitudine*: Znal je *Jakob*, da nyegvo terplyenye vu teske fzlusbe, y nyegvo krivicz, y teskoga fivlyenya podnaffanye, koja prijemal je od Táfzta, bi bila * fzkuffavanya fztanovitejffa y dragffa, kotera fzvoje lyubavi mogel je pokazati Rakele; y ovo razmiflyavanye, nyemu vfza je chinilo povolyna, lahka y kratka. Poprimete NN: od ove pelde obichaj, lahku vam chiniti ovu lyubav, koja vam teska vidifze proti onomu, koi vafz bantuje, ali pfáni. Nemorate vpirati mifzel vu obffanofzti, krivicze, kojefzu vam vchinyene, nego morate vpirati vu

* Argumenta & probæ.

Boga

Boga lyublyenoga zaruchnika dusse vasse; premisslyavajuch, da za pokornoszt, y povolynoszt nyegvu *szamu y jedinu*, morate y hochete, lyubiti vsze sztalnò takaj one, koji vasz bantuju, y z-vámi zlo baráchu: morate zmiszlitisze na onoga naj lyublyenejssega Odkupitela, koi vam zapovedal je, y osztavil peldu lyubiti blisnyega, y komu povolyna natuliko jeszu szkussavanya * ove lyubavi, vu bantuvanyih y protivschinah; da naszvescha y ozíva, ne vech szluge neverne, ne vech gressnike, ne vech nepriatele, nego lyublyene Szine vsze one, koji mogu rechi, da tak chiné. *Diligite inimicos vestros, & eritis filii Altissimi.* Ova y druga ovem szpodobna jeszu razmisslyavanya, koja morate vchiniti vu vszeh prilikah, v-kojeh zbantuvani jeszte, y ova vam vchiné lahku onu lyubav, koja vam vidisze teska y szkorò nemoguchna. * probæ. Luc. 6. v. 35.

Napravilszi bil je tak lagek obichaj ove lyubavi Sz. *Pavel*, da oszebuinejsse y razluchenejsse lyubilbi one, koji nyemu nezahvalni bi szkazuvalisze; odkuda píssuch puku *Corinthianszkomu*, nyim szebe vszega na dobrochinyenye, kak najbolye mogel je, ponudil bibil, akoprem szkem visse nye bilbi lyubil, zpoznal bibil, da oni sztem menye nyemu zahvalyni jeszu. *Ego autem libentissimè impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris, licèt plus vos diligens, minùs diligar.* Naszleditel ovoga velikoga Apostola bil je On vnogò imenuvani Opat *Steffan*, hvalyen od Sz. *Gregura (hom. 25. in Evang.)* koteri za dragsse Priatele szvoje dersal y imal je one, koji gorsse nyega bibili pszuvali, y prijemal z-takvum povolynosztjum krivicze, da vszakoteromu, koi nyemu nye bilbi vchinil, zahvalyuval je, nye dersech za lyubav y priaznoszt. *Eum sibi amicum credebat, qui sibi molestiæ aliquid irrogásset. Pendebat contumeliis gratias.* 2. Cor. 12. v. 15.

Ali za dokonchati govorenye z-jednum peldum, koja ni sztarinszka, vam povedam od *Emanuella Fernandecz* Redovnika Tov. JEsussevoga. Buduchi ov dobri Redovnik zbíjen, szpotren y na szmert sztuchen; obernuvssisze k-malovrednem vumoritelom szvojem, vre vumirajuchi od ostreh vudarczev; Epilogus

zasgan

zasgan proti nyim z-lyubavjum, nye proſzi, daſze taki naj posaluju za greh ludomorſztva, koje nyemu zavdali bibili, kajti bi imal moch nye, tak od prokletcztva zarazújuch ſzebe duhovnu personu, kak y od vſzakoga drugoga greha odvezati, y ſzpoved pred nyim naj vchinė; koi na tuliko govoril, y na tuliko nye proſzil, da vendar zadnich jeden zmed nyih, na tak goruchu proti ſzebe lyubav genyen, y v-ſzerdczu ſzkruſſen bil bi ſzpovedalſze, y od nyega prijel odvezanye; y tak dál priliku pobosnomu Redovniku, najveſzelejſſe ſzmerti.

Jeſzteli chúli NN. kuliko je potrebna lyubav; jeſzteli razmeli nachin kak nyu zverſſiti morete; dokáncham adda vaſz nagovárjajuch, y ſzpomenek Sz. *Petra* vam oſztavlyajuch: *Estote itaque prudentes, et vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in vobismet ipſis charitatem, continuam habentes.* Budete ſzpametni ſzkoznujte vu molitvah; ali zverhu vſzega imajte lyubav ſztalnu y nepreſztainu proti blisnyemu, *charitatem continuam habentes*, Amen.

Petr. Ep. 1. c. 4. v. 7. & 8.

NEDELYA OSZEMNAJSZTA PO TROJAKEH.

Ut quid cogitatis mala in cordibus veſtris. Math. c. 6.

Od hman miſslyenya.

Exordium.

Kulikogoder govoriſze od zla prevelikoga, koje vu duſſe oſztavlya hman miſslyenye, vendar retki ſztráſſeſze, y retki besé hman miſslyenye, y ſzkorò, ſzkorò neveruješze, da hman miſslyenye bibilo kakvo zlo. Govori Duh Sz. y nam na znanye daje, da hman miſslyenye naſz razluchuje, naſz oddrusuje, naſz oddalechuje od Boga, tojeſzt, nam jemlye miloschu y priatelſztvo Bosanſzko; *perverſæ enim cogitationes ſeparant à DEO.* Y na dalye, da nam ochiveſztejſſe poſztane, kak odurno je hman miſslyenye, *nye* imenuje, *nye* oziva odurnoſzt, y

Sap. 1. v. 3

ſzmrád

fzmrad proti Bogu; *abominatio Domini cogitationes malæ.* Y jos nefztraſſimofze hman miſslyenya, y derſimo, da ali ni *zlo*, ali pak da je krutò malo *zlo*? Prov. 15 v. 26.

Adda deneſz terſzilſze budem vam pokazati, da razmete, y verujete hman miſslyenye jedno najvekſſe zlo, y tak ovoga zla od ſzada bojaliſze y daleko od nyega ſztali budete; y da tho zverſſím, hochu vam raztolnachiti: *Pervich*: Koje je, y koje ozivaſze hman miſslyenye? *Drugoch*: Pokáſem veliko zlo, koje vſzigdar je doneſzlo, y donaſſa vſzakomu, koteri nye v-ſzerdcze prijemlye? *Trejtich* navchim vaſz nachin, kojega morate prijeti, da daleko od nyega ſztati, y nyega odhititi morete, proſzim poſzluh; ar pochinyam. Propoſit. trifaria.

Tolnáchi vú maleh Réchih Sz. *Hyeronimus*, y poveda koje je ono miſslyenye, kotero je greh ſzmertni. Znajte velli, da vſze ono, kaj akoſze zverſſuje z-chinyenyem je greh ſzmertni, je takaj greh ſzmertni akoſze miſzli: *Hoc cogitare nefas eſt, quod facere crimen eſt.* Adda onda greſsíſze z-zmiſslyenyem ſzmertnem grehom, kada hotech y volynò miſzliſze na dugovanya ona, koja nemoguſze prez greha ſzmertnoga vuchiniti. Ali da vam jos ochiveſztejſsi ov navuk poſztąne, potrebno je, da nyega obilnejſsè razloſim. *Troja* potrebna jeſzu, kak z-obchinſzkem nachinom, vſzi vuché Navuchiteli k-ſzmertnomu grehu, illiti da gdo z-ſzmertnem grehom vgreſsí, tojeſzt *v-pamet-jemanye*; *privolyenye*; *y dugovanya velikocha.* * *V-pamet-jemanye* hoche rechi; da potrebno je znati y v-pamet vzeti, da dugovanye, illiti chín, koiſze hoche zverſſiti; je prepovedan od Boga: * *odluchenye* illiti *privolyenye* hoche rechi; da buduch mí ſzlobodni, y moguchni tho dugovanye vchiniti, ali nevchiniti; dokonchamo, odluchemo, y privolímo zverſſiti: * *dugovanya velikocha* hoche rechi; da dugovanye, koje hochemo zverſſiti, nebude *vu ſzebi*, ali pak rádi * *okolicz* malo, nego veliko. Ova adda troja ſzkup potrebna jeſzu, daſze miſslyenye greh ſzmertni more rechi: potrebno je *pervich*, da je *v-pamet-jemanye*, tojeſzt Confirmatio. * plena adverten tia. * deliberatio. * materiæ gravitas. * ex circumſtantiis.

jeszt potrebno je, da koi ima hman y zlocheszto misslyenye, v-pamet vzeme, da nye ima: *Drugoch* potrebno je odluchenye, illiti privolyenye; tojeszt potrebno je, da zvun *v-pamet-jemanya*, odluchi, dokoncha, y privóli k-misslyenyu: *Trejtich* potrebno je; da je dugovanya velikocha; tojeszt: potrebno je, da hman misslyenye od velikoga dugovanya biva, illiti od dugovanya, koje akobisze zverssilo, greh bilbi szmertni. *Hoc cogitare nefas est, quod facere crimen est.*

* inadvertenter.

Iz ovoga navuka izpelyujesze, da kada prez * *v-pamet-jemanya*, y nedomisslyenò pamet preteche, y miszel dojde, okolo dugovany gressneh y neszlobodneh; negressímo; kajti kade ni *v-pamet-jemanye*, nemore biti volynoszt, y tak nit greh. K-tomu visse izpelyujesze, da ona hman misslyenya, koja poznavamo da imamo, y da nemoremo nye iz pameti izhititi; niszu takaj grehi, kajti nemore biti privolyenye, y tak nit greh, kade ni *szloboschina*, illiti oblaszt volye. Ali ovde potrebno je szpomenutisze velli Sz. *Augustin*, da akoprem nimamo *oblaszt volye* preprèchiti, y iz pameti izhititi hman misslyenye, imamo vendar vszigdar oblaszt volye, ali *privoliti*, ali *neprivoliti*; y od ovud izpelyuje Sz. Navuchitel, da akoprem Eva, kada govorila je z-kachum, ni mogla chiniti, da nyu nebi chula; mogla je vendar y morala, kajti imala je szloboschinu, illiti oblaszt volye, neprivoliti k-nyenyim szkussavanyam: *Liberum est ingestam cogitationem, ac sensum respuere, aut cogitationi consensum præbere: debuit Eva non consentire, etsi non potuerit non sentire.*

l. 3. de liber. arbit. c. 25.

Nesztrasetesze vendar, y neburkajtesze dusse Bogabojeche, ako nad vasz dohajaju hman misslyenya, y ako odhichena nazad povráchajusze, za trápiti vasz; ar ona nepovolynoszt, koju v-szerdczu, y z-nutra chutite, kada vasz obhajaju, je szvedochansztvo ochiveszto, da niszu vam povolyna. Muhe takaj czell dan nad nasz dohajaju, y nasz obhajaju, y kulikokrat pretirajusze, tuliko krat povráchajusze, za trápiti nasz, y akoprem szedú, szada na chelo, szada na licze; nevellimo

zatho

zatho daſzu nam povolyne, y drage, nego odurne y nepovolyne; y toga je ſzvedochanſztvo ona nepovolynoſzt, koja rádi múh dohagya: ſzpodobnem nachinom tak y miſzli, ako dohagyaju, ako povráchajuſze, y ako takaj koje vreme negda vu pameti oſztajaju, nemoramo veruvati, daſzu nam volyne, doklam goder nepovolynoſzt vu naſz chutimo, y hoteli bi nye neimati.

Do ſzada vſze ochiveſzto, reche nekoteri, y lahko je razmeti; ali ono naj teſejſsè je razmeti, da ne retko krat vidinamſze, da nimamo nepovolynoſzt hman miſslyenyih, y dapache vidiju namſze povolyna; y tak dvojechi, jeſzmoli privolili, boímoſze, daſzmo v-grehu ſzmertnom, y ſivemo v-velikem tráplyenyu. Odgovarjam da tha neſzrecha viſſekrat dohagya, ne ſzamò nad bedaſzte muse, nego takaj nad vuchene lyudi, da dvojé od ſzvoih nuternyih chínov; ar nemoreſze vſzigdar ochiveſztoſzt od oveh, kak zvunſzkeh chínov imati: niſtarmanye, davaju * *Deſzete skole Diaki* za ravnanye duſſnoga zpoznanya, jeden nachin obchinſzki, po kojem vſzi mogu ſzebe vu takoveh miſslyenyih ravnati, grehotu y hmanyochu miſslyeny znati. Oni, koji neprivolyuju nigdar, ali pak privolyuju kruto retko onem miſslyenyam, od kojeh dvojé, jeſzuli *privolili*, mogu veruvati y dersati, da niſzu privolili: oni pak koji vſzigdar, ali pak viſſekrat y guscheiſſe privolyuju iſztem miſslyenyam; takvi kuliko goderkrat dvojé, jeſzuli *privolili*, mogu y moraju veruvati, y dersati, da jeſzu privolili; y zrok je, ar za pravdeni ſzud vchiniti, moraſze na *navajénye* illiti *navadu* gledeti y paziti: y ov nachin ſzúda navadni jeſzu Szpovedniki dersati, za vmíriti duſſno zpoznanye lyudih bogabojecheh, kojiſze ſztráſſe na vſzaku miſzel, koja nye obhája, bojéchiſze vſzigdar Boga zbantuvati: ali ovde selyelbi, dabi takaj ov nachin ſzúda dersali, y ſzvoje duſſno zpoznanye po nyem ravnali oni, koji akoprem imaju ſzerdcze, koje kakti obchinſzſzki oſtarias, navadno je vuſze prijemati vſzako miſslyenye neſzlobodno, kajti ſivu neſzkerblyivi za duſſu; vendar na ſzpove-

* Moraliſtæ.

 di

di netúsefze, y Szpovedniku, koji nye pita, jeszuli privolili hman mifslyenyu, odgovarjaju, da neznadu, nit neftimaju, dabi privolili: naj prilose fzebi ifztem vízi ovi, kajfzem do fzada povedal, y kaj jos povem, y potlam naj rekú, jelifze more veruvati, da nebi bili privolili k-nijednomu hman mifslyenyu.

More *dvojversztno* volya naffa privoliti k-hman mifslyenyu; tojeszt: *pervich* * *zverfslyivò*, illiti *z.pobtenyem*, *z-pofelyenyem* y tho biva, kada poklamkam zpoznavafze hman mifslyenye y mifslyenya hmanyocha, y vendar volya k-nyemu privolyuje, ali feli mifslyenye z-chínom zverffiti: y more *drugoch* volya privoliti k-mifslyenyu * *nezverfslyivò*, y z-profztum vugodnofztjum; y tho zovefze *nafzladnofzt ftentajucha*, illiti *delectatio morofa*: y tha biva, kada volya neselí, nit káni mifslyenye zverffiti, nego dobrovolynò y hotech zadersavafze, nafzládujefze vu nafzladnofzti, koju mifslyenye donaffa y napervò dáje. Ochitejfsè razlásujem. jefzteli zpazili, kak z-razluchnemi nachini buduchi na fzenymu, razgledavate dugovanya vu ftaczuneh, y na fzenymu na prodaj pofztavlyena? negda gledíte pofztavemo, fzukno z-hotenyem y z-selyum nye kupiti; y negda gledíte prez hotenya y felye nye kupiti; nego fzamò gledíte, kajti vam dopadafze, kajti v-gledu vam radujetefze, y vafz nafzladujete; vam pred ochi pofztavlyajuch, kakbi lepo bilo vafz videti, dabi opravu iz takvoga fzukna imali. Szpodobnem nachinom pripéchafze vu hman mifslyenyu.

* efficaciter.

* inefficaciter.

Duh peklenfzki neverni tergovecz, vu pamet pofztavlyajuch hman mifslyenya, napervo takaj dáje priliku y fzpodobu greffnoga dugovanya, pofztavemo nechifztoche, y nechifztoga della (napervo donaffam takvu peldu, kajti guschejfsè na pamet dohaja) ako vi fzpoznajuch ovo mifslyenye tak malovredno; privolyujete y selite nye zverffiti; onda volya vaffa privolyuje k-mifslyenyu *zverfslyivò*: ako pak neprivolyujete, y neselíte mifslyenye zverffiti, nego hotech zaderfavatefze vu nyem, tojeszt: zadersavatefze v-povolynofzti, y v-nafzladnofzti,

fzti, koju vu vafz chutite, y koju pamet napervo dáje, onda volya vaffa privolyuje k-mifslyenyu *nezverfslyivò*, koje kakfzem rekel zovefze *nafzladnofzt ftentajucha*, *Delectatio morofa*. Znajte metentoga, da tak *privolyenye zverffeno*, kak *nezverffeno*, ali hochemo rechi *nafzladnofzt*; je greh fzmertni: y fzamò ova je razluka med ovemi; da vu *privolyenyu zverffenom*, poleg vfzeh obchinfzkoga navuka Navuchitelov, dufni jefzmo na fzpovedi povedati vfze * *okolicze*, koje bifze morale povedati vu *chinyenyu y zverffenyu*, tojefzt: jeli Perffona, z-kojumfzte felyeli greffiti fzlobodna, ali zakonfzka, Bogu z-chifztochum zavezana, vu rodbinfztvu, fvogorfztvu, ali divojachtvu: vu privolyenyu pak *nezverffenom*, tojefzt: *v-nafzladnofzti jedine*, nifzmo dufni vfza ova ochituvati, poleg navuka, akoprem ne obchinfzkoga, vendar vnogeh Navuchitelov k-ifztine prilichnoga, y zatho veruvanoga; y tak dofzta je rechi na Szpovedi: *Jefzemfze* pofztavemo *nafzladuval vu nechifztoche*, neochitujuch gore rechena, nit jeli persona fzlobodna, ali zakonfzka, vu Rodu, ali fvogorfztvu bila. Zrok ove razluke je; kajti *privolyenye zverffeno*, buduch ravnano na chín zvunfzki, vfze one hmanyicze nafze jemlye, y vu fzebi zadersáva, y kakti oblàchi, koje ifzti chín zvunfzki z-fzobum ima: *nafzladnofzt* pak *jedina*, illiti *privolyenye nezverffeno*, nebuduch ravnano na chín zvunfzki, nego fzamò prikloplyeno y priloseno k-mifslyenyu jedinomu, druge hmanyicze nafze nejemlye, nit oblàchi, nego fzamò one, koje ima vu fzebi nyeino mifslyenye.

* circumftantias

Szada pitam vafz, kakfze more veruvati, da oni, koji vfzigdar pred ochima pameti fzvoje, imaju obsanofzti y krivicze, kojefzu prijeli; neprivolyuju v-fzerdczu, y neselyé fantenye, ali konchemar nenafzládujufze rádi zla, koje more pripetitifze, ali kojefze je pripetilo onem, koji nye jefzu zbántuvali? kuliko krat nevellé v-fzerdczu, dabi bil moguchen, dabi bil bogat; trápil bi nyega. Rúke moje bi chutil on; koji meni je tho vchinil, y mene zbantuval: da nebifze bojal kvára hise moje, da nebi imal detczu; dabi bil v-mladofzti; hotelbi fzpuniti volyu

moju,

moju, hotelbi nyega navchiti, y morebiti szkonchati, y nyemu napiti, koi mene nepresztane preganyati, y nazlobuvati? Ovi NN. jeszu grehi szmertni *pobtenya* * y *selyenya*. Kulikokrat vu misslyenyu vam napervo dohajajuch; da vass nepriatel, bi bil pogubil on imetek, one zemlye; dabi bil na sziromastvo dossel; dabi bil rányen, vúzen; y dabi bil vumerl; chútite nuternye obraduvanye, y akoprem neselíte, dabisze nyemu ove pripetile neszreche, v-pamet jemlyuch vendar y hotech naszládújeteszе vu misslyenyu, dabisze pripetile, ali dabisze mogle pripetiti? ovi jeszu grehi **stentajuche naszladnoszti y obraduvanya*. Kakszе more veruvati, da oni, koji nigdar szkorò drugam pogled szvoj nimaju, ako ne proti deklichem y senszkem glavam; koji nigdar veszel razgovor y szpomenek nechiné, nego szamò kada je razgovor od nechisztoche, y tepnyarie; neselé, ali nenaszládujuszе nuternyem nachinom od nechiszteh dugovavany? kada gledíte pogibelna dugovanya, kada govorite od nechisztoche, isztinito je, da nisztе prez hman misslyenyih; kak adda more biti, da nebi privolili k-nijednomu? Proszim vasz navchiteme vassega nachina, kojega imate, da neprivolyujete. Prodekator vam povem, chujem da nekoteri odgovárja: kadami dojde kakvo hman misslyenye, maloszе vu nyem zadersavam, malò na nye pazim? jeli neznate NN, da naszladuvatiszе hotech, y v-pametjemlyuch, vu nechisztom misslyenyu, szamò jeden takaj hip y chasz, je greh szmertni?

* peccata desiderii.

* peccata delectationis morosæ.

Pisslu vucheni Piszczi, da nahajajuszе nekoji chemeri zvani *venena substantiæ*, tak chemero-nosztni, da pol sitnoga zerna tál, szmert zavdati more. Vi vellite, da vasz malò zadersavate; da malò pazite na hman misslyenya; znaite, da ono *malo v-pamet vzeto y volyno*, vam szmert duhovnu zavdati more; tojeszt vasz chiní krivczе szmertnoga greha; y zrok je, kajti volyna miszel nechisztoche akoprem hipna, y chaszna, vu szebe ima vszu hmaniczu greha szmertnoga; y zatho vszi navuchiteli jedinem nachinom navuchaju, da nemore vu nechisztoche greh biti, koi nebibil greh szmertni, kada vuchinyen je

Hercules Mateoli accad. 15 §. 17.

v-pa-

v-pamet jemanyem. Koi adda neodganya y neodhitava hman misslyenye *ſtatim ac*, kak vuchi Angelſzki Navuchitel Sz. *Thomas: attingitur à ratione*, taki kak berse nye v-pamet vzeme, y nye zpazi; y ako ali seli, ali naſzladujeſze vu nyem, akoprem jeden hip, greſſi prez dvoine z-ſzmertnem grehom. Ako dotikajuchſze vuglena goruchega, taki ruku odmeknete, neſzpecheteſze; ako pak nyega z-rukum primete, ſzamò za jeden hip, vaſz ſzpechete: ſzpodobnem nachinom pripechaſze velli Sz. *Auguſtin* vu miſslyenyu nechiſztem; ako taki kak nye v-pamet vzemete, odhitite y odtirate, vaſz nevrasujete: ali ako prepuschate nye malò v-ſzerdczu vaſſem, vre nemorete nye odtirati, da vaſz nebibilo vrazilo, tojeſzt, da nebibili vgreſſili z-ſzmertnem grehom. *Quomodo ſi aliquis carbones apprehenderit, ſi citò eos projecerit, nihil ei nocebunt, ita qui ad concupiſcendum oculorum defixerit intuitum, & libidinis malum in corde ſuo ſuſcipiens*, pazite na rechi, koje idu, *morari in corde ſuo permiſerit, excutere à ſe ſine maxima plaga non poterit.* S.Aug.de honeſt. mul.c.5.

Vidimiſze, da doſzta ochiveſztò povedalſzem pervu ſztran, do hajam na drugu, vu koje pokasem vam, kak veliko zlo je hman miſslyenye, y tak kuliko nyega bojatiſze moramo. Hman miſslyenye moreſze veruvati y rechi, da tak je veliko jedno zlo, koje nadhagya vſzako drugo zlo, zrok je; kajti miſslyenye zrok je vſzakoga greha. Y da tho je iſztina, chujte kratki navuk zverhu hman miſslyenya Szina Bosjega. Iz ſzerdcza velli Odkupitel, dohagyaju hman miſslyenya; *ab intus enim de corde hominum malæ cogitationes procedunt*, y iz hman miſslyenyih dohagyaju lotrie, grehi oſzkrunyenya chiſztoche, ludomorſztva, y z-jednum réchjum vſzake verſzti grehote: *Adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritiæ, nequitiæ, dolus, impudicitiæ, oculus malus, blaſphæmia, ſuperbia, ſtultitia, omnia hæc mala ab intus procedunt.* Zrokom adda Szveti *Nilus* oziva hman miſslyenye, ſzeme vrasje. *Pravas cogitationes ſemen diaboli exiſtima*; ar porágyajuſze iz hman miſslyenya vſze hmanyoche. Chíni y della zvunſzka velli Sz. *Auguſtin* dohagyaju iz miſslyenya;

Secunda para.

Marc.7.v 21.22.23

S. Nilus in Paranas.

ar

ar negenejufze naffi kotrigi na chinyenye, y nikakvo dello prez *zapovedi miſzli*, kotere kotrigi; jeſzu kakti ſzlugi, y zver-
S.Auguſ. ſſiteli. *Facta enim de cogitatione procedunt; nec quidquam poſſunt*
hom. 16. *aliquid facere, aut ad aliquid faciendum membra moveri, niſi primò præceſſerit juſſio cogitationis.* Ako adda moraſze besati zverhu vſzega ono, kaj je zrok najvekſſega naſſega zla, od ovud izpelyavaſze, da hman miſslyenye moraſze besati zverhu vſzega, y bojatiſze, kajti je zrok greha, koi je najvekſſe zlo.

Pridajte ovde, da hman miſslyenye je jeden greh, koi tak chiniſze, da nyega drugi neſzpazi, y prez vſzakoga truda: y nadalye znajte, daſze more vchiniti v-vſzakom meſztu, prez ſztraha, budi ogleda chlovechanſzkoga, budi kaſtige, ali protivnoſzti. Sztrah pak kaſtige, ogled chlovechanſzki, ali protivnoſzt, pogibel poſtenya, y imetka, ſzrameslyivoſzt, jeli viſſekrat nepreprechuju vumárjanya, tatbine, blaznoſzti, ogovarjanya? ali hman miſslyenya, nili preprechku nikakvu nimaju, kajtiſzu otaina. Y zatho akobiſze moral besati on nepriatel, koi nebiſze mogel odvernuti, da nebi vu vſzakom meſztu skodil; kak nebiſze moralo vnogò besati hman miſslyenye, y mi nyega bojatiſze, koje je takve verſzti, y tak otaini nepriatel, da moguch je v-vſzakom meſztu duſſe skoditi?

V-derhtanyu, v-plachu, y v-ſztrahu bil je Varas Rimſzki, kada ſzpazil bi bil chaláriu y himbenoſzt vrasju; nemiloſztivnoga *Diokletiana*, koi otajni pomor Varasczem zavdaval bi bil. Vchinil y zapovedal je Kervolok ov Czeſzar, oboruſiti vnoge vojnike, z-ſpiczami naj tenyſſemi chemernemi, koji zeſztajuchiſze z-Varasczi, nye otajnò zarázuvali, y z-ſpiczami vumárjali jeſzu, y mertve padati chinili; tak da nebi nit malò znali ſzebe zarásene: *Nec ſentientes quidem moriebantur.* Ni bilo meſzta ſzegurnoſzti v-Varaſſu; vu vſzakom korachaju naproti otajni Hahar bil; povſzud preoſtre ſpicze rázile Varascze; y Varas veſz prez ſtropota orusja z-mertveczi vſzaki dan obilen videlſze je. Takvu chaláriu y himbenoſzt NN iznaſſel je vrag, za pomor vchiniti duſs. Hita on v-vſzakom meſztu miſslyenya chemer-

na,

na, tojeszt napunyena z-chemerom jála, nazloba, ali koje druge gresſne pohotnoszti; y neopraschajuch nit sztarem, nit mladem, nit bogatem, nit vbogem; nit gledech na hise, nit na Czirkve, povszud, y vszako vreme rázi y pomor chiní, chinech nye padati vu *nechiszta poselyenya*, ali *stentajuche naszladnoszti*; y zlo, koje nemore po zverssenyu chínov od nasz zadobiti, zadobiva po misslyenyu. Y jeli nevidivamsze NN. jedno veliko zlo, koje morasze bésati, y mi nyega bojatisze, *hman misslyenye*? Pridajte k-tomu, da greh chinyenya nemoresze *vszigdar* zverssiti; kajti vissekrat pomenyka * *dugovanye*, koje zverssitisze bi moglo; *vreme* y *moch*: ali greh misslyenya *vszigdar* moresze zverssiti; ar vszigdar imamo dugovanye, okolo kojega presztíratisze more; vszigdar imamo *vreme*; vszigdar *moch*; kojaszu zadovolyna, dasze misslyenya greh vchiní. Jeden Loter, jeden Tát, jeden Szerditecz, kulikokrat zdersavasze, da nezversí chín nechisztoche; kajti je daleko lyublyena y poselyena persona; da neszpuni tatbinu; kajti nenahaja nit penéz, nit dugovanye, kojebi vzel: da fantenye nevchiní; kajti nima priliku y moch potrebnu za nye vchiniti? vu grehu pak misslyenya nijedna teskocha neprepréchuje; ar po misslyenyu vsza nam lahka posztaju, vsza nazochi jeszu, akoprem teska y nemoguchna, akoprem dalechna v-mesztu y v-vremenu; kajti moguchni jeszmo selyeti y lyubiti ono zlo, kotero nemoremo zverssiti y dosztichi.

* objectum sive materia deest.

Vu vure szmerti chujte NN. jeli hman misslyenye veliko zlo, y jeli vnogo morasze bésati, y mi nyega bojatisze: vu vure szmerti, je jedno vreme, kak znate, vu kojem jeszmo neprikladni y nemoguchni, na vszaki naj menyssi chín; ar prez mochi y jakoszti, y prez chutény buduchi, nikaj nemoremo chiniti, nikaj govoriti; nistarmanye vu the iszte vure y vremenu, misslyenye nam osztáje vu szvoje jakoszti; y zatho Duh Peklenszki z-nassem nasz obhaja misslyenyem, y vu onom vremenu proti nam podíse vojszku, ali ah kakvu vojszku! vojsz-

ku, koja gressnikom navadnem privolyuvati hman misslyenyam, biva szkoro vszigdar neszrechna. Za potvergyavanye ove isztine, naj bude na szvedochansztvo on gressnik (vam povedam jednu szamò peldu, ar vreme neprepúscha vnoge doprineszti) koi na vure szmerti, poklamkam bi bilsze z-szkrussenem posaluvanyem szpovedal, y prijel z-velikum pobosnosztjum Sz. Sacramentume, vumerl y preminul je; za tverdno dersechi vszi okolo sztojechi, y navlasztitò nyegov Szpovednik, nyega zvelichenoga: ali drugi dan szkazalsze je isztomu Szpovedniku vu onom vremenu, kada za nyega hotel bi bil Sz. Messu szlusiti, nyemu iz rúk jemlyuch kelih, z-salosztnum réchjum rekel: *Messnik y szluga Kristussev* osztavi, neszlusi zame, ar Messa mene nemore pomochi, nit meni hassniti: Jaszem on neszrechni, koiszem vchera na drugi szvét preminul, y znaj daszem szkvarjen. Jaj! kaj chujem, odgovoril presztrassen y oszupnyen Messnik, kakbi tho moglo biti; akosze jeszi tak z-szkrussenem szerdczem, y zaplakanemi ochmi szpovedal, y z-tulikemi znameny pobosnoszti Kerschanszke, prijel Sacramentume, y vsze poleschicze duhovne, Matere Czirkve dobil? vsze je isztina, odgovoril neszrechni; ali znaj, da malo pervlye negbi Dussu bil szpusztil, hman misslyenye mene je obesslo y obterszilo; k-komu, dugo borechsze, privolilszem, y tak iz szvéta na vekivechnoszt preminulszem, y na veke vu pekel odszugyen. Kaj vellite NN. jeli vamsze vidi hman misslyenye jedno malo zlo? koje vnogò besati nemorasze, y mi nyega bojatisze, jeli nemoramo?

Barzia Tom. 1. discur. 18 n. 46.

Ali ako nebi vasz, kajszem do szada povedal, bilo genulo, dabisze bojali, sztrassili y besali greha hman misslyenya; naj vasz gene ono, kaj od nyega govori nassa Vera Katolichanszka. Kaj nam govori Vera Katolichanszka? govori nam y poveda, da vekssa sztran prokleteh je vu peklu, ne zbog greha govorenya, ali zbog greha chinyenya; nego zbog greha misslyenya. Pazite y chujte: isztinito je, da Angeli iz Neba vu pekel hicheni, vu broju nadhajaju vsze Dusse proklete; y zbog kak-

voga

voga greha, tulika vnoſina Angelov je hichena vu pekel? rádi jednoga greha miſslyenya, koje ni terpelo, kak valuje Sz. *Thomas*, nego ſzamò jeden hip. O ſztraſſni, y ſztrahoviti greh miſslyenya, gda vu jednom hipu tak veliko zruſſavanye chiní! y mi nevolyni, koji krivczi tulikeh hman miſslyenyih jeſzmo, nebudemoſze bojali, y ſztraſſili ovoga greha? q.63. art. 2.

Szada kadaſzem vam vre pokazal, kak veliko zlo je hman miſslyenye, potrebno je; da vam takaj pokasem, y vaſz navchim protimbe y nachine proti nyemu. *Tri nachine* y protimbe vam na pervo poſztavlyam, vſze tri ſzegurne. *Pervi* nachin je: *privuchatiſze k-miſslyenyam doſztojnem, razumnem y poboſnem*; ar tak chinech vam odurna budu hman miſslyenya; buduch iſztinito, y vſzem ochiveſztnò, da koi nagnyen y privuchen je *k-dobru*, protivno zlo *dobru* odurjava. * Mudroznanecz *Socrates*, koiſze bil je privuchil k-miſslyenyam ſzamò razumnem y pravichnem; ni hotel paziti, nit mogel je chuti, miſzli y tolnáche, koji nebi bili vnogò doſztojni; y tho pokazal je navlaſztitò vu zadnyem chínu ſivlyenya ſzvoga, onda kadabi bil poſztavlyen od Kervoloka vu vuzu, y odſzugyen krivichnò na ſzmert y pogublyenye; chulſze je on nagovarjati od ſzvoga lyublyenoga priatela *Critona*, da najſze ſzkerbí podmítiti ſztrásu y chúvare, y tak iz vuze iziti, y v-ſzloboschinu *labkò* dojti; *nemoras meni rekel*, ô Priatel *Crito* povedati, da ov nachin obchuvati ſivlyenye je *legek*, nego da je *poſten* y *doſztojen*; ar ja niſzem on chlovek, koibi priſztal k-priatelom, nego k-ſzamomu zroku: *Ego enim ſum, qui meorum nulli parcam, niſi rationi*: y tak nyemu na pervo poſztavlyajuch, jáke y velike zroke, da poſteneiſsè, y doſztoineiſsè je vumreti, kak iz rúk nepriatelov iziti, y oſzloboditiſze z-nachinom od nyega ſzvetuvanem, rekel: *znaj moj lyublyeni priatel*, da glaſz jedini ſzamoga zroka, tak jako vu meni zvoní, da neprepuſztí mene chuti tolnáche, koje tvoje dobro hotenye meni poveda. *Hæc quidem ô dulcis Amice Crito audire videor, atque in me ſermonum ejuſmodi ſonitus adeo reboat, ut alia audire non poſſim.*

Tertia pars.

*Philoſophus.

In Critone.

Nut ako jeden Poganin, kajti privuchen chuti fzame mifzli y tolnáche razumne, nifze mogel nagovoriti, dabi prifztal k-tolnáchu, ne vre hmanyemu, nego menye dofztojnomu. y protivnomu, kak nyegov bi bil, akoprem nyemu bilbi od lyublyenoga fzvoga priatela nazveschen, y jedino ravnan, na preobchuvanye fivlyenya fzvoga; kak bude mogel jeden Kerschenik, ako bude privuchen k-mifslyenyam pravichnem y fzvetem, prifztati k-tolnáchem malovrednem, od hman mifslyenyih vu pamet hichenih po Duhu peklenfzkom, ali pak od greffneh pohotnofztih: koji vfzi jefzu nepriateli nevtaslyivi duffe nyegve; koji vfzi jefzu tolnáchi ravnani na vekivechno nyegvo fzkvarjenye? zatho ovde navúcha Duh Sz. dafze nepreſztajnò vupre mifzel vu zapoved Bosju: *Quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper.* *Cogitatum tuum habe in præceptis Dei*; y tho ne za drugo, ako ne, kajti ov je nachin fzeguren, kak On fzam fzvedochi, nafz zdersati od greha: *Cogitatio sancta servabit te.*

Eccli. 3. v. 22. Ibid. c. 6. v. 37.

Ali kakfze vellite vi, more dersati mifzel vuperta vu Zapoved Bosju, kada potrebno je vfzevdil mifzliti od polya, od hise, y od drugeh ofztaleh dugovany? kak? na priliku onu, kak zidar vu pameti derfechi * *obrisz* viffine, firine zida, pochinya tak delo, y dokáncha, da zvan *obrisza* nezide, nego poleg nyega vfze fzvoje dello y zidanye ravna. Szpodobnem nachinom y vi vu vaffem mifslyenyu, v-vaffem govorenyu, v-vaffem chinyenyu fzpomenetefze vfzigdar, y v-pameti dersete Zapoved Bosju: vfza odregyujuch y ravnajuch poleg naredbe y obichaja zapovedi; y tak chinech lahko vam bude proti fztati vfzem hman mifslyenyam; ar privucheni ofztavlyati ono, kaj Zapoved Bosja prepoveda, y zverffuvati ono, kaj zapoveda, odgovorite hman mifslyenyih malovrednem tolnáchem: *Is sum, qui meorum nulli parcam; nisi rationi.* Nifzem ja on, koi bi pofzluhnul tak malovredne tolnáche, tak hman mifslyenya v-fzerdze prijel; jedina y fzama zapoved Bosja je moj verni tolnáchnik, nit drugoga morem chuti dobrovolynò; druge navuke, druga fzvetuvanya nemorem prijeti, nit k-nyim prifztati, kak onem, koja Zapoved Bosja nazvescha. Je

* delineatio.

Je isztina takaj, da za zverfiti-ov pervi nachin, y szebi lahkoga vchiniti, potrebno je y drugomu nachinu szebe privuchiti, koga ja vasz hochu navchiti; y je *zdersavanye ochih y drugeh chutenyih.* Morate znati, da vsza dugovanya dobra, y hman, koja nam dohagyaju na pamet, prez dvoine potrebno bilo je, daszu pervlye bila vu chutenyih nasseh. Pretreszete vassa misslyenya, y znaidete da vsza, nit jedno iznímlyujuch, jeszu od dugovány ali chujeneh, ali vigyeneh, ali staneh, ali típaneh, ali z-kojem drugem chutenyem vsivaneh. Ovo preposztavlyajuch, kaj je isztinito y ochivesztо; kak hochete, daszе pamet privúchi, miszliti dugovanya dósztoina, y szveta, y da ravna chíne szvoje poleg *Deszetere Zapovedi*; ako pogledi ochih vasseh na nedosztoina presztirajusze; ako jezik govori od nechisztoche y lyubavi; ako vuha vszigdar podana jeszu tolnáchem y szpomenkom hmanyem? stejesze od Szina Kralya *Cambaja* zvanoga, koi buduch privuchen jeszti chemere; tak posztal je chemeren, da ako iz tella nyegvoga muha zletela bibila, y na drugoga szela, moralbi vumreti. Vi jeszte privucheni gledeti kuliko sén ide po putu, y kuliko v-Czirkvu nyih dohagya; y izhagya; navadni jeszte govoriti, y szméhe od nechiszteh dugovanyih chiniti; vsza ova mogusze rechi chemer; y kakvo je chudo, ako od takveh pogledov, od takveh szpomenkov, zleté na szpodobu chemérneh múh vu glavu, nechiszta misslyenya, y vu pameti zadersavajusze, szédu na dussu, y nyu ochemeré z-privolyenyem gresshem? *ut mens sit munda* chujte szvetuvanye Sz. *Gregura*: *reprimendi sunt oculi, & sensus alii quasi raptores ad culpam*, hoche rechi, koi seli obchuvati pamet chisztu od hman misslyenyih, y od greha; nyemu potrebno je chuvati dobrò ochi, szkupa z-drugemi chutenyi, tojeszt potrebno je, zdersavatisze od pogledov rasztressеneh; potrebno zdersavatisze od salnícz, od noryh, szpomenkov nedosztoineh, y szramotneh; potrebno zatverditi vuha vszem tolnáchem, szpomenkom, y hmanyem razgovorom.

Scaliger exercitat. 175.

Ali

Ali kajti pripechaſze, da akoprem marlivò chutenya zdersavajuſze, vendar hman miſslyenya vu pamet y ſzerdcze dohagyaju, y kakti po putu y ſzteze po *ſzpameteny*u (*), y domiſslyenyu vu duſſu vlezuju; zatho trejti nachin proti ovem hochu vam povedati. Vu jednom ſztanovitem zmed oneh zhodischeh, y ſzkup zeſztájanyih, koja negda dersaliſzu negdasni Puscheniki za napredek duſſe; bilo je napervo poſztavlyeno pitanye; tojeſzt kakva najſzegurnejſſa protimba bi bila proti hman miſslyenyu. Nekoji rekliſzu, da najſzegurnejſſa protimba je *Molitva*; drugi razmiſslyavanye *poſzlednyih*; nekoji *ſzpomenek Muke Kriſtuſſeve;* ali zmed oſztaleh Puſchenikov nekoi Sztaracz je odgovoril; *ja kuliko ſtimam vellim*: da ni vekſſe y jakſſe protimbe proti hman miſslyenyam, nit ſzegurnejſſega zavétja, kak *zkozmuvanye*, *y bitro nyih odbitavanye*: ar kada nochne ſztráse, koje za obchuvanye varaſſa ſzkoznuju, pochúte zdaleka, koga priblisavatiſze, y k-ſzebi prihajati, kriché: *gdo je, nazad poverniſze?* y ako zpaze, da blise prihaja: kriche *k-orusju* y prihajajuchega pobechi chiné, nit prepuſztè pod nijeden nachin, daſze priblisati more, jos menye med zide puſztè nyega dojti: Tak y ja govori ſztaracz Puschenik, terſzilſzemſze vſzigdar vchiniti: napervo ponugyavanye hman miſzli, ſzkratilſzem prihod y priblisavanye, y vſzako akoprem najkratkejſſe vu pameti moje ſtentanye y prebivanye; rekuch nyemu odſztupi, neprihajaj k-ſzerdczu mojemu; ar vu nyem ni meſzta zate; y zovuch na pomoch miſslyenya druga ſzveta y pobosna, hman miſslyenye akoprem ſzilno y okorno, pobechi jeſzem vchinil. Dopalſze je vſzem Puschenikom vu onom zeſztajanyu ſzkup ſzpravlyenem, ovoga Sztarcza odgovor, y z-obchinſzkem zakonom, ſzudiliſzu vſzi ov nachin y protimbu, zmed vſzeh nachinov najbolyſſu y najſzegurnejſſu.

*reminiscentia.

Ova je NN. protimba, ov je nachin, koga vi takaj imati morate proti hman miſslyenyam, *nye napervo ponugyanye y prihod odbititi*; tojeſzt taki kak berse chútite nye prihajati: y

znaj-

znaite, da zamudéch ovo zverſſiti, vſzaki drugi nachin bude vam nehaſznovit. Pazite velli Sz. *Hieronymus*; da vrata neodprete, y puta nenapravite hman miſslyenyam; ar ako vlezneju v-ſzerdcze, y onde zaderséſze, ládala lahko ſzerdcze budu, y vu nyem goſzpoduvala, y vaſz chiné privoliti: *Nunquam vagis cogitationibus pateas, quæ ſi animo ſedeant, dominabuntur tui, & te ducent ad delictum maximum.* Zatho hoche Duh Sz. da ſztoimo vu ſzkoznuvanyu ſzkerblivi, da na ſzkrovnom nevlezne v-ſzerdcze hman miſslyenye. *Cave ne fortè ſubrepat tibi impia cogitatio.* Y ako ſelite znati, kada ſzkrovnò y ſzkomcze hman miſslyenya vlezuju vu duſſu; onda znajte, kada akoprem nye neprijemlyemo, nit dobrovolynò ſztanuvati neprepuſztímo, nitſze vu nyih z-privolyenyem zaderſavamo, niſtarmanye neſzkerbimoſze nye takaj odhititi. Ni potreba NN. ni potreba pod nijeden nachin, nijedno hman miſslyenye prepuſztiti v-ſzerdcze vlezti, nit naj menyſſe ſtentanye nyemu v-ſzerdczu naſſem dati; ar vrag drugo neche, nego da mudni y ſtentajuchi vu odhitavanyu hman miſslyény, vu pervom dohodku budemo; ar ovo zadobivajuch, zadobiva vſze, kaj je doſzta za goſzpoduvanye ſzerdcza. On chiní onu ſegavoſzt, y onu himbenu meſtriu ima, koju imal je *Adingus* Kraly *Danimarke* dersanya, kada preobladal je, y pod oblaſzt dobil varaſs *Duna* zvan, kojega ni mogel z-orusjem, y nadſzkochenyem ſzilnem nadladati. Szpazil je adda, da vnoſina láſztovicz doletava vu varaſs y iz varaſſa odletava, zatho vchinil je, kaj naj vech je mogel nyih vloviti, y pod krelyutih y repom nyim, ognyene z-prahom zmeſſane ſveplyenke zavezati, y nye ſzlobodne puſztil; koje letájuch ſzada na krove, ſzada na hiſe y palache k-gnyezdam ſzvojem, ogeny povſzud podigleſzu, kadegoder poſztajaleſzu; y tak v-kratkom vremenu velik pogor varaſſa vchinyen, da varaſsczi negledech na obranyenye zidóv, varaskih, y ſzebe od ſztraha zgubechi, nit kajbi chiniti morali znajuchi, priliku vſzu nepriatelu bi bili dáli, zadoblyenya varaſſa, koga y zadobil je. Ovu meſtriu rekelſzem ima, y ſega-

Deut. 13. v. 9.

Olaus l. 5. c. 20.

voſzt

voszt chiní duh peklenszki, za predobiti dussu vassu. Szpazi y vidi, da mudni y léni jeszmo, y prepuschamo vlezuvati v-pamet misslyenya; zatho prilepí segav mester vnogem, ogeny szerditoszti y nazloba, nye chinech szpametitisze, y szpomenuti iz bantuvanya, y spotov vchinyeneh: podsge ogeny nechisztoche, napervo donassajuch naszladnoszti tella; y akosze ova misslyenya malò y kuliko zadersé, y v-pameti obsztojé; ogeny, y plamen podigneju vu pohtenyu, y chutenyu tella; vusgú- y razvrúche kerv, nagnyenya nerazborna zbudé; y kada szpoméssaju jakoszti dusse, pamet, razum y volyu, vech negledísze na obranyenye, nit proti sztoísze misslyenyu; y tak On biva nadladitel dusse, nadladane y predoblyene po hman misslyenyu, po dobrovolyne pohotnoszti, y po stentajuche naszladnoszti. Odtiravajte adda nepriatela na pervi nyegov prihodek, hochu rechi; taki kak berse vidite, da hoche vleszti, nit prepúsztite nyemu nijedno, akoprem hipno v-szerdczu vassem sztanuvanye, ako selite vasz preobchuvati od greha szmertnoga: *Quando diabolus incipit*, vam ponávlyam z-rechmi Sz. *Augustina*, naj hasznovitejssi navuk: *Quando diabolus incipit mala suggerere, tùm repelle, antequam surgat delectatio, & sequatur consensus*: y da vam tho bolye v-szerdczu osztane, hochu vam jednu peldu povedati, da vidite veliko zrussavanye, koje vu dusse chiní hman misslyenye, akosze taki neodtíra.

In Ps. 48. & 103.

Epilogus

Nigdar neszpominamsze iz neszrechnoga pripechenya glaszovitoga *Pelagiussa*, Redovnika Reda Sz. Benedika, dame nebi chutil genyenoga na plach, y velik sztrah. Chujte na kratkom neszrechno nyegvo pripechenye, y szudite imamli zrok placha y sztraha. Rodilsze je *Pelagius* od Boga-bojecheh Roditelov, vu mladoszti y detinsztvu v-krepoosztih Kerschanszkeh odhranyen, tak da drugeh mladenczev pelda, sztraha Bosjega bi bil. Kada bibil dossel k-versztne dobe, y Roditeli nyemu bilibi pomerli, za zverssenejsse Bogu szlusiti, razdelil je sziromahom y vbogem vesz szvoj imetek, y vu puschinu odissel, kade zbog szvetoszti szvoje po vszeh blisnyeh sztranah

glaszo-

glaszovit bil. Nenaviden Duh peklenszki nyegvomu Szvetomu sivlyenyu, pochel je nyega szkussavati z-misslyenyi nechisztoche; y akoprem videl je szebe vissekrat odtiranoga, ni vendar presztal nyega tentati, nego objachilsze je; y nyemu znovich napervo donassal, y pred ochi posztavlyal senszki szpol, y nechiszte tellovne naszladnoszti chine. Pochel je nevolyni Puschenik opessuvati, y lenitisze, y kakti nemarliv posztajati, vu oveh tak velikeh vrasjeh szkussavanyih, y z-szobum razmisslyavati nechisztochu, tellovne pred ochi posztavlyene naszladnoszti; y tak presztal odvrachati miszel y nyu odhitavati. Videchi duh peklenszki, nyegvo opessanye y lenoszt, vre preobladanye szebi je obechal: kaj adda na dalye vchinil je? nyemu szopet nechisztoche chin senszkoga szpola pred ochi posztavil, tello na nechisztochu podignul, kerv vu sillah vusgal, szvetloszt razuma temnu vchinil, y nyega zaszlepil tak: *ó Bose*, kakvu grehotu Sz. Puschenik je vuchinil! da zadnich z-misslyenyem vu poselyenye opal je, y k-nechisztoche privolil. Nechu vam ovde na pervo posztavlyati kakvu saloszt, kakvo raztusenye, y szerdcza turobnoszt, chutil bi bil *Pelagius*, videch szebe v-greh zrussenoga; osztavlyam szuze, plach, narekuvanya, koja zverssil je; nego szamó povedam, da on szramujuchsze iz greha vchinyenoga szpovedati, odluchil bibil z-szobum, osztaviti puschinu; vu Klofter pojti, y v-Red Sz. Benedika dojti, y vu nyem do szmerti siveti; stimajuch, da z-ovem nachinom oproschenye greha od Boga zadobí: y tak vchinil je, vu Redu ovem vnogo lett sivel, poniznoga, pokornoga vu vszem szebe szkazal, chudnovitu pokoru chinil: zadnich vu betegu posztavlyen, Sz. Pricheschanye prijel, vumerl, y z-velikum dosztojnosztjum, kakti jeden Szvetecz na ovom szvétu sivuch pokopan. Drugu za pokopom noch (chujte veliko chudo) nut tello nyegvo zvan na zemlyi najdeno! videchi tho Opat Klostra onoga, dozval vsze Redovnike y Bratju Klostra; szkupa Boga molechi vszi, y proszechi, da nyim obznani szvoju

ju Bosanfzku volyu, kaj z-tellom vchiniti bi morali? y Opat obernuvssisze k-tellu mertvomu, z-velikem glaszom opita y reche: *Pelagius* povechmi, jeli Bosja volya, daſze ti kakti na daruvanye tvoga ſzvetoga ſivlyenya, y preoſtre pokore, koju qvde ſivuch, chinil jeſzi, vu vrednejſſem meſztu pokopas, ali pak na oltar, kakti Szvetecz, poſztavis, pokehdob tello tvoje pod zemlyum lesáti neche? zdehnul je na ovo pitanye *Pelagius*, y z-tusnum réchjum odgovori: *ah jaj mene neſzrechnoga!* na veke proklet jeſzem, y v-peklu gorim! jeden greh nechiſztoga miſslyenya mene ſzkvaril je, y rádi nyega, koga vſzigdar na ſzpovedi zamuchaval y táil bi bil, pogubil jeſzem miloschu Bosju, y najem vſze moje pokore; y tak prez uffanya miloſzerdnoſzti, hichen jeſzem vu muke y plamen pekla, kade na veke budemſze muchil y trápil. Preſztraſſen Opat, y vſzi Redovniki, kada pobechi hoteliſzzu, chujuchi ov odgovor; zakriknul drugoch *Pelagius*, y rekel; *chekaj y poſztani* ô Pater, y vzemi Szvetu hoſtiu, koju v-vuſzta moja vumirajuchi, greſſno prijeti poduffalſzemſze, pod jezikom vſza czella je; y hiti ovo tello prokleto vu gnoj y ſzmrád; ar neche Bog, dabi v-ſzvetom meſztu pokopano bilo. Prijel y vzel vſzu czellu hoſtiu Opat, veſz derhtajuchi z-vſzeh ſztrahom okolo ſztojecheh, nyu poſztavil vu poſzudu za pricheſchanye odrégyenu, y nekuliko vremena nyu chuval, za ſzpomenek ovoga prichechénya.

Pelda ova je tak ochiveſzta, tak ſztrahovita, da moraſze rechi zevſzema prez razuma, y prez Vere vſzaki on, koi nyu chuvſſi, neveruje, neſtima, ali nedersí, da hman miſslyenye je velik greh, y je greh, kojega vſzaki vnogò moraſze bojati y bésati. Amen.

NEDE-

NEDELYA DEVETNAJSZTA PO TROJAKEH.

Quomodo huc intrasti non habens, vestem nuptialem? Math. 22.

Kak velik greh je, y kak velika kastiga onoga, koi sze gresfnò prichefcha?

Hotejuchi Kraly, kak denesz poveda Sz. Mate Evangelista, zmosnu y veliku szvádbu napraviti szinu szvomu, selyel je imati velik broj Goschenikov; zatho poszlavsi na vsze kráje putov szluge szvoje, koji bi vszakotere, koje goder bi nasli, zváli na szvádbu; zadnich vlezne nuter Kraly, da vidi pri sztollu szedéche: ali razgledavsi jednoga po jednoga zmed szvadbenikov, zagleda jednoga, koi nerazluchujuchi sztol Kralyevszki od sztolla prosztoga musa, pri sztollu szedechega, nit z szvadbennm szvitum oblechenoga: szerditò nyemu reche: *ne vredni chlovek y priatel*, kakszi poduffalsze dojti na szvadbu Kralyevszku, y k-sztollu prisztupiti tak preftimanomu, y szim vleszti, neimajuchi szvite y oprave szvadbene? taki obernuvsi sze k-szlugam Kraly y reche; primite nyega y zvésete ruke y noge nyegve, y versete nyega vu tmiczu zvunszku, y skuru temniczu, onde bude plach, y skripanye zubih; y on prevzetnoszt szvoju naj oplakuje. *Ligatis manibus & pedibus ejus mittite eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium.* — Exordium. — Ibid. v. 13

Dvoja vu ove prilike, nam na pervo hoche dati y ochituvati Odkupitel, y obodvoja potrebno je, dasze dobrò razmeju. *Pervo je*, kak velik greh je, prisztupiti k-sztollu Sz. Prichefchanya, y Pricheschanye Szveto prijeti prez Szvite, oprave dosztojne; tojeszt: prez milosche Bosje, illiti vu grehu pravichnò neszpovedanom, y nevaluvanom. *Drugo je*, kak veliku kastigu zaszlusuje, koi z-grehom szmertnem k-ovomu sztollu prisztup-

szt̃uplyuje, y Sz. Pricheschanye prijemlye; y ova dvoja poleg dusnoszti moje, na dve sztrani v denesnyem govorenyu razdeliti hochu.

Stimam da vszi znaju, da priszt̃upiti k-ovomu sztollu y prichesztitisze v-szmertnom grehu, y nevredno, je krutò *velik greh*; ali dvoim, da retki znaju * *velikochu* greha ovoga: zatho hochu nyu raztolnachiti vu perve sztrane, da tak sztrassilisze budete *velikoche* greha ovoga: szudim, da vszi veruju: da oni, koji nevrednò prijemlyu Sz. Pricheschanye, zaszlusuju *veliku kastigu*; ali dvoim da retki znaju, *kakva je ova kastiga?* koju zaszlusuju; y ovo vu druge sztrani razlosim, da tak bojalisze budete *velikoche* kastige ove. Proszim poszluh y pochinyam.

*gravitas peccati.

Proposi- bifaria.

Sztanovito je ono Réchih szpominyanye, z-kojem nazvescha Apostol Sz. *Pavel* velikochu greha, koga chini, koi nevrednò pricheschasze, y Pricheschanye prijemlye; ar velli, da takov je krivecz Tella y Kervi Kristusseve, illiti takov kakti Kristussa vumarja. *Quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & sanguinis Domini.* Y hoche ovak razmeti, da takov greh, je tak velik vu hmanyoche, kak je veliko vu preczembe Tello y Kerv Kristusseva, illiti tulika je greha ovoga hmanyocha, kulika je vrednoszt y preczemba, Tella y Kervi Kristusseve. Ni med lyudi, ni med Angeli tak mudroga y viszokoga razuma, koibi mogel premiszliti vrednoszt y preczembu neizrechenu, nit naj menysse kaplicze Kervi Kristusseve; at vsza vrednoszt vszega zlata, vszeh drageh kamenov, gyungya, y vszeh naj prestimanejsseh dugovany, kojeszu na zemlye, dapache y na Nebu, nemoresze priszpodobiti, jos menye zjednachiti z-vrednosztjum neizrechenum, szame jedine kaplicze Kervi Kristusseve; gdo adda more premiszliti velikochu grehote onoga, koi nevrednò y gressnò pricheschasze, pokehdob Krivecz posztaje greha, tak velikoga vu hmanyoche, kak velika je vu vrednoszti ne jedna kaplicza, nego vsza Kerv Odkupitela? *Reus*

Confirmatio.

1.Cor.11 v. 27.

erit,

erit Corporis & Sanguinis Domini. Ali hochu vam ochivesztejsse razlositi isztinu ovu, da nyu bolye v-pamet primete.

Isztinito je, da od vszeh oneh, koji z-kakvum sztranum pripomágali jeszu k-szmerti Odkupitela, rechisze more y mora, da krivczi jeszu Tella y Kervi JEsussa Kristussa, illiti vumoriteli Kristussa bibili; ali ova krivnya med vsze razdelyena bila je, nit vsza vu vszakom poszeb, bila je; illiti vszaki poszeb ni bil krivecz vsze muke, nego kuliko koteri pripomágal je k-muke y k-Rászpinyanyu, tuliko y krivecz bil je muke, szmerti y Raszpinyanya. Tak *Judas* bil je krivecz Tella vumárjanya y Kervi prelejánya Odkupitela, ali na kuliko je nyega izdal z-potmajnosztjum Priatela: bil je krivecz *Kajfas*, y vsze szpravische Sidovszko, ali na kuliko *Kajfas* dál bi bil tolnách krivichni, szpravische Sidovszko podsgalo bi bilo Puk z-szvojem szvetuvanyem na raszpinyanye Kristussa: biliszu zadnich krivczi Hahari y Henkari kervolochni, ali na kuliko krivichno dopitanye, illiti odszugyenye bi bili zverssili: bil je *Pilatus* krivecz, ali na kuliko na prossnyu, y poduszávanye Sidovov nyega na szmert, y bichuvanye odszudil bi bil. Ah szamò jedinò, koisze gressnò, y nevrednò prichescha, tak krivecz je, kak szkup vszi ovi malovredni; y zatho od nyega szamoga bolye, kak od nijednoga zmed oveh more, y morasze rechi, da ima vszu krivnyu, y krivecz je Tella y Kervi Odkupitela. Y ako hochete videti, jeli tho isztina, doszta bude, ako dobro premiszlite; sztrahovitu hmanyochu, koju vu szebi zadersava grehota onoga, koi nevrednò Sz. Pricheschanye prijemlye: Ar on pervich tolnách chinech z-malovrednemi szvojemi misslyenyi, privolyuje k-odurne y sztrassne grehote szvoje, kada prisztuplyuje k-Sztollu, za prijeti v-gressna vuszta szvoja preszvetu Hostiu; y nili ov greh, *Kajfassa* malovrednoga tolnách, y szpravischa Sidovszkoga szvetuvanye? on szkasujesze zvana pobosen, y ponizen klanyavecz Sz. Sacramentuma; zakriva pak znutra malovredno misslyenye, y hotenye nyega zdati, v-grehu szmertnom nyegvo preszveto tello prijemlyujuch; nili ovo izdavanye *Judassa*?

daſſa? on na poduſzávanye vraga, y podſiganye ſzvoih zlih nagnyenyih, zadnye chiní privolyenye, prijeti z-greſſnum duſſum Kriſtuſſa vu Sz. Sacramentumu; privolyenye zaiſztó ovo, ni menye krivichno, nit menye JEsuſſu odurno, kak bilo je dopitanye ſzmerti; y nili ovo krivnya y grehota *Pilatuſſa*? on zadnich zverſſitel greſſnoga odluchenya, prijemlye Sz. Hoſtiu, y priſzilyuje Szina Bosjega, da ſztanuje v-nyegveh nevrednéh Perſzah, ſzkupa z-greſſnem ſzerdczem, vu kojem jeſzu tulike malovredne pohotnoſzti; primárja duhovnem nachinom nyega vumirati, y ſivlyenye ono, koje vu Sacramentumu ima, y koje pod ov nachin, ne drugach, kak rádi naſz prijel je, zkonchati; chín zaiſzto nikaj menye malovreden y Bogu krivichen, kak bilo je nemiloſztivno razpinyanye; y nili ov greh Haharov Kriſtuſſa na Kris razpinyajucheh? nut nili iſztina, da koi greſſnò y nevrednò pricheschaſze, krivecz poſztaje vſzeh oneh grehot, koje vſzi oni, koji k-ſzmerti Kriſtuſſa pripomágali bi bili, imali jeſzu; y tak jeli nemore y nemoraſze rechi od nyega bolye, kak od nijednoga zmed oneh Haharov, da on vſzu krivnyu ima, y krivecz je Tella y Kervi prelejánya Odkupitela JEſuſſa? zrok adda ovde ima, Sz. *Ivan Chriſoſtomus* rechi, kada velli; da kojſze z-grehom na duſſe prichescha, nemoraſze tuliko lyutiti proti *Judaſſu*, y proti nemiloſztivnem Haharom, kojiſzu razpeli Odkupitela, kuliko lyutitiſze mora proti iſztomu ſzebe; ar vſzu onu nemiloſztivnoſzt y grehotu, kojuſzu zverſſili oni, chinech na Kriſu vumreti Szina Bosjega naſſega Odkupitela, on zverſſuje, nyega nevrednò y greſſnò vu Sz. Sacramentumu prijemlyujuch. *Cogita quantum, adverſus Proditorem indignaris, & contra eos, qui illum crucifixerunt: Illi ſanctiſſimum Corpus occiderunt, tu polluta ſuſcipis animâ.*

Hom.60. ad Pop. Antioch.

Pridajte drugo razmiſslyavanye vekſſe, y je; da od oneh kojiſzu pripomogli, y zverſſili Odkupitela razpinyanye, nemoreſze rechi, dabi bili vumorili Tello, y Kerv prelejali Odkupitela Boga ſzkup y chloveka, koibi bil doſſel na zemlyu zbog *ſzameh nyih*; buduch da On chlovekom je poſztal, y na zemlyu

lyu dossel, kak nasz Vera Sz. vuchi, *za vsze lyudi*; ali nistarmanye moresze y mora rechi onomu, koi gressnò y nevrednò pricheschasze (ah kuliko je chudnovita lyubav Boga nassega vu Sz. Sacramentumu, tuliko je sztrahovitejssa y odurnejssa malovrednoszt onoga, koi nyega gressnò prijemlye) more vellim y morasze rechi onomu, koi gressnò pricheschasze: Ti jeszi zrok vumárjanya Tella y prelejanya Kervi Boga Odkupitela, vu Sz. Sacramentumu prebivajuchega, koi iz Neba na zemlyu vu onu Hostiu, koju ti prijemlyes, ni za *vsze lyudi*, nego za *szamoga tebe* dossel; odkuda od tebe ô malovredni! bolye kak od *Judassa*, bolye kak od kogagoder drugoga, nemilosztivnoga Hahara JEsussa Kristussa, more y morasze rechi; da jeszi vumoril Tello, y Kerv prelejal Kristussa, da jeszi krivecz Tella y Kervi nyegove. *Quicunque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.*

Ali hodmo na druge zroke, da dobrò razmemo velikochu greha ovoga. Znamo da Bog, koi je sztvoril vsze sztvári za szvoju szamu diku. *Universa propter semetipsum operatus est Dominus*, vekssu diku y chaszt dobiva, iz jednoga szamoga akoprem naj menyssega chína Odkupitela, kak nedobiva iz vszeh chínov, kojegoder y kakgoder chiniti mogu na hvalu y chaszt nyegvu, vsza szkupa sztvorjenya; y zrok je, kajti vszaki chín, akoprem naj menyssi Odkupitela, zbog *Bitja* y nyegve *Persone*, je Bosanszki; zatho od ovud dohagya, da koibi vzel Bogu chaszt y diku, koju mora imati iz kakvoga chína Odkupitela, Nyega prez priszpodoblyenya bi visse zbantuval, kak dabi nyemu vzel onu chaszt y diku, koju ima od vszeh Angelov, od vszeh lyudih, y od vszeh takaj sztvorjenyih. Ovo vuprav je bantuvanye, koje Bogu chiné oni, koji nevrednò y gressnò prijemlyu Bosanszki Sacramentum; ar zbog greha, koga imaju na dusse, chiné; da iszti Sacramentum, koi ni naj menyssi, nego je, kak nam szvedochi Sz. *Thomas*, naj vekssi chín zmed vszeh Odkupitela chudnovitejssch chínov: *miraculorum ab ipso factorum maximum*, neprinassa vu nyihovu dussu, *one*

Prov. 16. v. 4.

Ser. fest. Corp. Xsti

*chudno-

* mirabiles effectus.

* *chudnovite zverssenoszti*, koje bi moral *iz szebe y nature szvoje* doprineszti; y tak Bogu jemlyeju hvalu y diku, koju prez dvojne bi imal iz tak izvissenoga chína, dabi *chudnovite zversse-noszti* szvoje bil doprineszel.

* In privatione sola

* positiva offensa.

Ali nesztoí vu * *odimanyu jedinom* dike y hvale Bosje, vsze bantuvanye, koje Bogu chiné, koji nevrednò y gressnò prijemlyu ov Bosanszki Sacramentum, nego jos zverhu dodáje-sze *drugo y isztinito * bantuvanye*, y je vekisse, kak hmanyocha chlovechanszka more vchiniti; ar ovo bantuvanye je zavdano Bogu, vu *iszte Persone Szina szvoga*. Da budete razmeli nekuliko velikochu bantuvanya ovoga, y nyega sztrassilisze, hochu nye vu prilike, pripechenya tusnoga vam na pervo posztaviti. Preobladan od *Cambisessa* vu harczu, y szuseny dopelyan vu *Persiu* orszag, *Sannites* Kraly *Ægyptussa*, bil je nemilosztivnò traplyen od szpomenutoga Kralya *Cambisessa*. Primoran bil je iziti na sztermo y viszoko meszto *Sannites*; y onde pred ochi nyegve posztavlyen Szin nyegov pervo-rogyeni, vu prószte y razdrapane oprave, z-lanczem y z-vuzdum seleznum vu zubeh, na szpodobu sivine po varassu pelyan. Plakaliszu vszi Ægyptonczi, koji pod zapoved Kralya *Cambisessa*, onde gledeti bi bili morali, y nazochi biti, videch lyublyenoga szvoga mladoga Herczega tak pospotanoga; ali *Sannites*, od koga stimaliszu vszi, da nyemu od placha ochi izczuré, nit jedne szuze ni szpusztil; nego malò potlam videchi jednoga szvoga priatela, koi z-nyim vojujuchi vu szpomenutom harczu, v-isztu neszrechu bibil opal, suhke szuze tochil je. Chudivissisze nad ovem *Cambises*, opita nyega; kakov zrok bilbi, da mogel bilbi z-nezaplakanemi ochmi, y prez vszakoga placha gledeti neszrechu szina szvoga; nad neszrechum pak isztum priatela szvoga, bisze tak jakò bil plakal? *Filii aspectu*, odgovoril salosztni Kraly, *flere non potui, quia si flere mihi concessum esset, jam pœna mihi levior fuisset*: Druga bila je obsanoszt, hotel je rechi, koju ti jeszi meni *vu Szinu* vchinil; y druga kojuszi vu *Priatelu*: y zatho druga bila je vu one, y druga vu ove obsa-

Herod. I. 3.

noszti

noszti salosztmoja, kojuszi meni zavdal: obsanoszt, kojuszi meni vu *Priatelu* vchinil, bila je velika, y zatho velika bila je takaj salosztmoja; nistarmanye mogelszem nyu vtasiti z-plachem: obsanoszt pako, kojuszi meni vchinil z-pospotanyem, y nemiloszerdnem chínom tvojem vu *lyublyenem Szinu* mojem, bila je vekssa, negbi bila mogla tvoja nemiloszerdnoszt zavdati; y zatho bila je saloszt moja krutò prevelika, y naj vekssa; y tak niszem nyu mogel z-plachem vtasiti. Veliko je bantuvanye, velika obsanoszt NN. koju Bog od nasz prijemlye, videchi nassu nedosztojnoszt vu Czirkvah, nasse prekerssenye Szvetkov, malo postenye, y klanyanye Nyegvem Sz. kipom; veliko bantuvanye, koje prijemlye, kada chuje pospotavanye szvojega Sz. Imena, kada vidi nassu okornoszt proti dragem szvojem priatelom, koji jeszu vbogi y sziromahi; Ali kada vidi *jedinoga szvoga Prezmosnoga Szina*! ah vigyenye naj turobnejsse Bosanszkomu pogledu! kada vidi vellim, jedinoga szvoga prezmosnoga Szina, dopelyanoga iz Neba po rukah Redovnika, vu vuszta tulikeh malovredneh Kerschenikov, koji z-dussum z-grehom szmertnem zatepenum, poduffajusze nyega prijeti; bantuvanye y obssanoszt nyemu ova vekssa je, od vszake druge obssanoszti; ar je vchinyena, ne vre y-Czirkvah, ne vu kipeh, ne vu Imenu nyegvem, ne vu priatelih, nego vu *Persone iszte* nezgovornò lyublyene, prezmosnoga Szina onoga, koji je jedini czily vszeh nyegveh vugodnosztih, veszelya y radoszti

Da bolye razmete ovo razlosenye, potrebno je, da vam raztolnáchim razluku, koja je med grehom ovem y med grehi drugemi. Morate adda znati, da vszaki greh moraszerechi, kak y isztinito je, jedno bantuvanye neizrecheno, y tho gledech na *Boga*, kakti czilya, kojiszebantuje, *Nezgovornoga*; greh onoga, koisze nevrednò y gressnò prichescha, je takaj, kakti jeszu y drugi grehi, bantuvanye neizrecheno, y tho ne szamò gledech na *Boga*, kakti czilya, koisze bantuje *Nezgovornoga*, nego takaj

gledech na nachin, z-kojem ov greh chinísze; y tak ov greh je bantuvanye, *dvakrat nezgovorno y neizrecheno!* za vchiniti druge grehe y nye zverſſiti, nam pripomáſemo *z-ſztvorjenemi ſztvári*; ali za vchiniti ov greh, y nyega zverſſiti, nam pripomásemo *z-Szinom iſztoga Boga*, komuſze klanyamo vu Oltarſzkem Sakramentumu; illiti, oh ſzlepota! oh prekorednoſzt ſztraſſna! *Bantujemo Boga z-iſztem Bogom.* Moreliſze vchiniti Bogu NN. obſſanoſzt y bantuvanye vekſſe od ovoga? koja ſela greſſnikov miſzlite je, kojeh doticheſze ono ſaloſztno oponaſſanye, y ſuhko raztusenye, koje Bog obznanyuje, y po gláſzu Proroka *Iſaiaſſa* nazvescha: *Servire me feciſti in peccatis tuis, præbuiſti mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Ova, ova ſzama naj malovrednejſſa ſela Kerschenikov je, koji malovrednò dersé Bosanſzki ov Sacramentum; ar oni ſzami jeſzu, koji iſztinſzkò y vuprav z-Bogom ſzebe pripomáseju, Boga iſztoga bantuvati; primárjajuch vekivechnoga Boga, Szina ſzkupa y chloveka zakritoga vu Sacramentumu, da On je nachin, z-kojem y po kojem naj ſztraſſnejſſi greh chinísze. Nemoreſze, nemore zaiſztò, valujte vi takaj, nemoreſze Bogu chiniti vekſſe, od ovoga bantuvanye y obſſanoſzt!

Iſa. c.43. v.24.

Ali maloſzem rekel, govorech, da nemoreſze vekſſe od ovoga, bantuvanye y obſſanoſzt vchiniti; bilbi moral rechi, da bantuvanye y obſſanoſzt vekſſa od ove, nit moreſze izmiſzliti. Y ako ſelite videti, da tho je iſztina, na kratkom razmiſzlite miloschu y lyubav, koju Odkupitel nam zkazal je, kada napravil je ov Sacramentum; ar tak je velika ova miloſcha y lyubav, da poleg obchinſzkoga tolnáchenya Sz. Otczev, nam nemore Bog vekſſu ſzkazati. *Cùm ſit Omnipotens*, chujte Sz. *Auguſtina*, *plus dare non potuit*, *Cùm ſit Sapientiſſimus plus dare neſcivit*, *cùm ſit ditiſſimus plus dare non habuit.* Hoche rechi, da buduch Bog vſzamoguchi, ni mogel dati viſſe, buduh naj mudrejſſi, ni znal dati viſſe, buduch naj bogatejſſi, ni imal kaj viſſe dati. *Quid miſericordius*, chujte takaj lep razgovor Szv. *Anſelma*: *Quid miſericordius intelligi poteſt, quàm peccatori tormentis deputato, & unde ſe redimat non habenti, Deus Pater di-*

S. Anſ. l. 2 cur Deus homo c. 20.

xit: accipe Unigenitum meum, & da pro te: ipse Filius tolle me, & redime te. Koje réchi, kaj drugo hote rechi, nego da nemoreſze zmiſzliti vu Bogu, * *prekomera* miloſzerdnoſzti vekſſa od ove, kak y koju vchinil je vu Sacramentumu Oltarſzkom; ar vu nyem Otecz Bog vekivechni, vſzakoteromu greſſniku pekla vrednomu, y neimajuchemu jakoſzti y mochi, ſzebe od pekla oſzloboditi, vidiſze govoriti ovak: *vzemi, primi jedinoga Szina, y meni nyega alduj za tvoje oſzlobogyenye*: y iſzti Szin Bosji rechi: *primi, vzemi mene, y z-mojem preſzvetem Tellom y z-predragum kervjum odkupi, oſzlobodi duſſu tvoju.* Chujte zadnich Sz. Szpravische Tridentinſzko, koje govorí, da vu ov Sz. Sacramentum, Bog veſz kinch ſzvoje nezgovorne lyubavi, kakti zleal bibil. *Divitias divini ſui erga homines amoris velut effudit.* Prepoſztavivſſi vam ov kratek razgovor, pitam vaſz: kaj chiní on, koi nevrednò y greſſnò pricheschaſze? on zaiſztò proti Bogu obracha vſzamoguchnu nyegvu lyubav, oſzmehavajuchſze iz nye, y nyu pospotavajuch; y ov jeli nevidivamſze greh vekſſi, kak moreſze zmiſzliti? ſzumlyimoſzi jednu nemoguchnoſzt. Dabi Bog bil ſztvoril dugovanye, tak viſzoko vu velikoche, y tak ſmehko vu tesíne, da nebi mogel po ſzvoje vſzamoguchnoſzti vekſſe, teseјſſe ſztvoriti: povechtemi, biliſze moglo vekſſe bantuvanye y obſanoſzt Bogu vchiniti, kak akobi gdo proti ove velikoche y tesíne, z-rechjum, ali z-chinom poſpotavalſze? zaiſzto nebi? ſzada kaj je nemoguchno, y ſzamò z-miſslyenem zmiſslyeno vu ovom razgovoru z-nachinom tellovnem, moguchno y iſztinſzko je, z-nachinom duhovnem. Sacramentum Bosanſzki Tella Kriſtuſſevoga, y preſzvetoga Pricheschanya, je kakſzmo gore rekli, takov chín, od kojega vſzamoguchna lyubav Boga naſſega, proti chloveku, vekſſega nemore vchiniti; kaj pak chlovechanſzka hmanyocha, y chlovek z-greſſnem y nevrednem prijemanyem ovoga Sacramentuma chiní? poſpotaváſze z-chinom ſzvojem, illiti z-nevrednem prijemanyem, iz chína y daruvanya vekſſega od vſzeh dugovany, koja negda nezgovorna nyegva lyubav zkazala je; pospotavaſze

* Exceſſus miſericordiæ.

Seſs. 13. c. 2.

vaſze

vaſze iz chína, od kojega na znamenye lyubavi proti chloveku, Bog nemore vekſſega vchiniti, y tak bantuje Boga, illiti Bogu zavdaje obsanoſzt, da kak je ova, nit moreſze vchiniti, nit zmiſzliti vekſſa. O odurno ſztraſſilo nezahvalynoſzti! ô ſztrahovita grehota! kakva malovrednoſzt more biti vekſſa od ove, izkrikuje pun ſztraha, y raztusénya Sz. *Bernard*, da Bog pospotavaſze, da Bog oſzmehavaſze vu chinu takovom, rádi kojega viſſe, kak rádi nijednoga chína, vreden je naſſe lyubavi. *Quæ major iniquitas, ut inde contemnatur, unde plus amari merebatur.*

S.Ber. de grad. Humilit. Secunda pars.

Ali kak mores podnaſſati prez kaſtige, ô Bog najpravichnejſſi takvu malovrednoſzt tak odurnu, takvo bantuvanye, y obsanoſzt tak veliku? kaſtiguvalſzi oh Bose! y hitilſzi najſztraſſnejſſe kaſtige na puk *Philiſteanſzki*; kajti poduſſalſze bil je nameſztiti *Arku Teſtamentuma* blizu oltara, Odurnoga Bolvana ſzvojega, vu iſztu jedinu tvoju Czirkvu; y vendar prepuschas tulike Kerschenike malovredne prez kaſtige, koji poduſſajuſze prijeti, y kakti nameſztiti preſzveto *Bitje* Bosanſzko Szina tvoga vu perſzah ſzvojeh, kade poleg oltar ſztoí, odurnoga Bolvana; hochu rechi greha ſzmertnoga v-ſzerdczu nyihovem? ali ni iſztina Kerscheniki ni, ni iſztina, dabi Bog nekaſtiguvanu terpel ovu malovrednoſzt tak odurnu; nyu kaſtiguje, y kaſtiguje z-nachinom tak ſztraſſnem, dabi vſzakoga, koi ima zdrav razum, preveliki ſztrah obſztreti moral.

Dabi kada k-Sz. Oltaru priſztuplyujete, za prijeti preſzveti Sacramentum, videli v-onom hipu na ſztene, ali zidu ſztrahovitu ruku, koju videl je malovredni Kraly *Boltiſar*, koja *z-ſzlovi* * velikemi y ochitemi, bi piſzala dopitanye vekivechne ſzmerti, proti vſzakomu zmed oneh malovredneh, koji nevrednò y greſſnò pricheschajuſze; povechtemi, y nili morebiti iſztina, da kojigoder bi videli ovo chudo, y ſteli ſztrahovito dopitanye, preſztraſſeni y oſzupnyeni bi oſztali? Szada znajte, da vuprav je ovo, kajſze pripecha vſzakikrat, kadaſze goder vu ove, y drugeh Czirkvah daje, delli kruh *Angelſzki*, y preſzve-

* litteris trabalibus.

to

to pricheschanye. Bog On, koi vidi, y zevszema zna vrednoizt vizeh, koji goder k-ovomu sztollu Nebeszkomu prisztuplyuju, videch nekoje (ô dabi Bog dal, da nebi bilo tak) na dussnom zpoznyanyu; y na dusse zatepene z-onemi grehi, koje ali po nemárnoszti izpitavanya; ali zbog bedasztoga szrama, niszu szpovedali; ali koje zbog pomenykanya isztinszke y pravdene saloszti niszu odurili, y za nye posaluvaliszе; pisse proti vszakoteromu zmed nyih dopitanye vekivechne szmerti; y ako ovo nebi veruvali, nut ruke *Paula Apostola*, koja genyena od Duha Sz. y po nyem ravnana, pisse z-ochitem perom, y od vszeh Kerschenikov veruvanem, proti vszakoteromu, koi nevrednò ov Sacramentum prijemlye sztrahovitò odszugyenye: *qui enim manducat, & bibit indigne, judicium sibi manducat, & bibit*: koigoder vu grehu szmertnom hrániszе z-tellom y Kervjum JEsussa Kristussa, naj zna neszrechni, naj zna malovredni, da prijemlye vuszе pod peldum kruha, *Boga chloveka*, Szina, Otcza Boga nebeszkoga, ali ne kakti szvoga Odkupitelya lyublyenoga, nego kakti Szudcza sztrassnoga, ostroga, szerditoga, koteri iszti hip nyega odszugyuje vu pekel. *Judicium sibi manducat, & bibit.* Moreliszе chuti odszugyenye sztrahovitejsse? ali da ovoga odszugyenya primete kakov sztrah, hochu vam povedati pripechenye, koje pisse *Cedrenus*, y *Baronius*. 1. Cor. 11 v. 29. Ann. 659 nnm. 2. v. 29

Poklamkam bibil nemiloszti vnò vumoriti vchinil *Constans* Czeszar, Bratta szvoga *Theodosiussa*, iz chijeh ruk (buduch on Redovnik seszti Red imajuchi) vissekrat *Constans* Czeszar bi bil prijel pri Oltaru, y pil Kerv Kristussevu, na pricheschanyu, (kak ono vreme zakon y navada bi bila, da y szvetczki Kerv Kristussevu prijemali bi bili, kaj szada szami Redovniki pri Sz. Messe prijemlyu) taki drugu noch vidi Bratta nazochi, sztrahovitoga vu obrazu, koi nyemu bi bil nudil Kelih, nyega v-rukáh dersechi, y Bratta presztrassenoga z-ovemi Réchmi primárjal: *Bibe frater, bibe frater*: *pij bratte*, *pij brate*: kak dabi rekel poleg razlosénya Piszczev: *Inebriare fraternó sanguine*,

quem

quem fudisti: explére cruore Germani porrigentis, non ut olim in Ecclesia porrigebat in tuarum redemptionem culparum sangvinem Christi, sed in ultionem paratum. Píj neszrechni, píj nevredni, píj nemiloszivni! kerv Bratta, koju tebi dáje, ne kak negda tebi daval je vu Czirkve, za oproschenye tvojeh grehov Kerv Kristussevu, nego pripravnu za fantenye y kastigu. Presztrassen *Constans*, szkochil iz poszteIye, iszkal nachina iz vigyenya szpozabitisze; ali zahman: odíssel vu *Siciliu*; issel vu Rim; obissel vnoge sztrane szvéta; ali povszud tenya vigyénya z-nyim zdrusena bila, vszigder pred ochima Kelih sztrassen imal, vszigdar glasz sztrahovit vumorjenoga bratta vu vuheh chul; koi vsze obraduvanye, vsze veszelye nyegvo bi raszt usaval. *Bibe frater, explére cruore Germani porrigentis sangvinem Christi, non in redemptionem culparum, sed in ultionem paratum.* Saloszine y tusne dneve vszega fivlyenya szvoga imal je, doklam neszrechnò On takaj bil je vumorjen.

Ovo NN. je pripechenye, koje veruvatisze more, y dasze rádi potvergyavanya vucheneh Piszczev, koji tho povedaju veruje, vrednò y doszojnò je: kak pak prez greha moresze neveruvati pripechenye, od kojega vam denesz govorim, koje je tak tverdno, tak veruvano prez vszake dvojne; da prez greha prevelikoga nemoresze osztaviti, dasze nebi veruvalo; ar ono vere nasse kotrig je. Bog On, koi *posztajuch chlovekom*, doszojal je ozvatisze Brat nasz, bil je kak znamo y verujemo vszi, zbog grehov nasseh vumerl; szada ov vre ne vu tenye, nego z-szvojem czelom tellom, z-vszum szvojum kervjum, z-dussum, z-bitjem Bosanszkem, fiv, odichen, zakrit pod prilikum vina y kruha zkasujesze vu rukah Redovnika, nazochi vszakoteroga, koi nyega hoche prijeti; y videch On nyega zatepenoga z-grehom; *Hránisze velli nyemu z-Tellom mojem, napojsze z-kervjum mojum;* ali znaj nevreden! znaj neszrechni! da prijemlyuch mene tak nevredno y gressnò, prijemlyes tvoje odszugyenye y szkvarjenye; moje Tello, moja Kerv tebi ni jesztvina fivlyenya, nego jesztvina szmerti; nedodaje tebi oproschenye grehov,

hov, nego krichí proti tebe fantenye. *Explére, explére cruore Germani porrigentis, non in redemptionem culparum Sangvinem Christi, sed in ultionem paratum.* Ali neszu Réchi ove, neszu krichi ovi, Tella onoga preszvetoga, y Kervi Bosanszke: nego jeszu, *judicium sibi manducat, & bibit.* Ove, ove vellim jeszu Réchi nyegve, ah kak jeszu sztrahovitejsse, ako jeszu menye razmene! y hote ovo znamenuvati: da na szpodobu onu, kak jesztvina prijeta vu vuszta, razdelyujeszе po vszem tellu, nye hránech y kojéch vu vszeh kotrigih, jáchech vu vszeh gibanyih y chínih; tak y dopitanye tusno, y szkvarjenye neszrechno, koje dobiva, koi nevrednò pricheschaszе, razdelyujeszе po vszeh nyegveh jakosztih duhovneh, pameti, razumu, y volye; vu vszeh chutenyih, vu vszeh chínih, tojeszt: Tello y Kerv Bosanszka, koju prijemlye, nyega preklinya, nyega odszugyuje, tak ako szkoznuje, kak ako szpí, tuliko ako govori, kuliko ako muchí: nyega preklinya kada poszluje, y kada pochiva, jé, pije, y hodi neszrechni: najszi najde veszelye, naj ische obraduvanye, naj kóſta naszladnosztí: ovo Telló preszveto, y Kerv Bosanszka krichí, povszud fantenye proti nyemu, nyega preklinya, nyega odszugyuje: *Qui manducat & bibit indignè, judicium sibi manducat, & bibit.*

Ali ovde chutim, da jedno turobno misslyenye meni obtersſuje szerdcze, y primárjame zakriknuti: *ah gdo zna, gdo zna!* da visse kak jeden zmed vasz drageh Poszlussitelov, ni on nevolyni y neszrechni, od koga govorim? fantitelyi nazlobni, koji tuliko krat z-ognyem jála jos goruchem vu szerdczu, prijeli jeszte iz oveh mojeh rúk, naj krotkejssega Odkupitela, govorim z-vami: blazniki, oszkruniteli Imena Bosjega, ogriziteli ludczkoga postenya, y dobroga glasza; krivodusni, y kriviczu blisnyemu vu imetku chinechi, govorim z-vami: z-vami nechiszti, z-vami nechedni, koji chemeríte y osztvárjate zrak z-vassemi nechisztochami, koji szmradíte takaj naj postenejssa zhodischa, y pajdassev drustva z-vassemi nedosztojnemi szpomenki, koji oszkrunyujete, Czirkve z-vassemi pogledi rasztresſenemi

senemi

senemi: z-vami govorim pohleplyivi, koji za najmenyssi dobichek, nesztrassitesze poszluvati v-Szvetek, koji z-kvárom drugoga y neprilikum, nesztrassitesze z-krivichnem nachinom pripomóchi k-vassemu dobichku; kuliko krat na Sz. Szpovedi od Bogabojecheh Szpovednikov opominyeni y pokárani, rádi navadneh vasseh grehót, vasz szkrussene valujuch; obechali jeszte pobolssanye: kade, kade jeszu isztinszka szvedochansztva posaluvanya y obechanya, koja vchinili jeszte, kada jeszte vszigdar vsze jedni iszti; kada jeszte vszigdar krivczi iszteh, dapache vsze vekssеh grehov? szada povechtemi nevolyni, ako posaluvanye, ako obechanye, kojaszte chinili, nebi bila isztinszka, nego jedine szkazlyivoszti, y jedinoga jezika govorenya, y ne pravdene volynoszti szerdcza pravò szkrussenoga; od pricheschanyih, kojeszte vchinili, kajbi moral rechi? ah szerdcze me od saloszti boli! nit meni prepuszti rechi, kajbi moral; govóri na meszto mene, y odpertò govóri Ti, ô Sz. *Auguſtin* tak, da tebe vu ovom poszlu krutò hasznovitom vszi poszluhnu, y vszi razmeju. *Mutet vitam, qui vult accipere vitam, nam ſi non mutet vitam ad judicium accipiet vitam, & magis ex ipſa corumpitur, quàm ſanatur, magis occiditur, quàm vivificatur.* Naj premení sivlyenye, koi hoche vu pricheschanyu prijeti sivlyenye; ar ako nepremení sivlyenye, prime szmertno odszugyenye, y iz sivlyenya, koje je vu pricheschanyu, neprime sivlyenye nevmertelyno, koje je obechano, nego szmert vekivechnu.

Serm. 1. de temp.

Navadni grehom y vu nyih zakorenyeni Kerscheniki, kaj vellite? moreteli chuti prez sztraha Réchi tak sztrassne? ah kak boimsze, da vnogi zmed oneh, kojibi bili denessnye jutro, od mene prijeli Bosanszki ov Sacramentum, prijeli bi bili vekivechno szvoje odszugyenye y szkvárjenye; da poserli bi bili z-Szvetum Hostium Bosanszko prokletcztvo, y prokleti bi bili izesli iz Czirkve, y prokleti povernulisze k-hise szvoje; prokleti takaj bi bili ov iszti chasz od Boga vszamoguchenoga, koga pod kipom Kruha y vina, szada ovde postujemo, y nyemu na o-

ovm

vom Oltaru klanyamosze. Ali od mene naj nevredneissega szlugeBosjega y Messnika, koi vszaki dan prijemlyem z-otemi rukami Sz. ov Sacramentum, kaj morem rechi? jaj mene nevolynomu! dabi rádi hman mojega pripravlyanya, preobernulasze na osztvar y chemer szmertni, ona jesztvina sivlyenya! Plakalasze je suhkò senna *Aureliussa Martinussa*, kada k-nyoj donessen bi bil glasz turobni, da na goschenyu nyeni lyublyeni zaruchnik bilbi vumorjen, y zdelnúch zakriknula: *Heu infelix homo! quis diceret mensam laqueos injecisse, & causam mortis fuisse.* Gdobi rekel, hoche rechi, da ti moj neszrechni zaruchnik, od sztolla, kade stimalszi da primes hranu sivlyenya, prijeti bi bil moral szmert? oh kak z-pravdenem mojem szpochitanyem, meni bisze prilosilo ovo narekuvanye, dabi iz goschenya ovoga sivlyenya, k-kojemu vszaki dan prisztuplyujem, dobila dussa moja, rádi nevrednoga pripravlanya, szmert y szkvarjenye! *Heu infelix homo!* reklibi zachudeni y presztrasseni Angeli, koji prevnogi okolsztáju Oltara, y dvoré Boga vu ovom Sz. Sacramentumu. *Heu infelix homo! Quis diceret mensam laqueos injecisse, & causam mortis fuisse?* Messnik neszrechni! gdobi bil rekel, da On Bosanszki kruh, kojega tvoj Odkupitel, z-nezgovornum lyubavjum je dál, da tebi budé na hranu nevmertelynoga sivlyenya, bi obernulsze rádi tvoga szamoga zroka, na hranu vekivekivechnoga tvoga szkvarjenya: oh kak, y kuliko ja toga bojimsze! NN, y kak vi takaj bojati toga moratesze; ar niszu retki kak stimamo, nego prevnogi, govori krichech Sz. *Augustin*, koji prisztuplyuju k-Sz. Oltaru, y koji pricheschajusze; y mertvi na dusse odhajaju od Oltara. *Quam multi*, nut krich ne menye turoben, kak sztrassen Sz. Navuchitela. *Quam multi de Altari accipiunt, & moriuntur, & accipiendo moriuntur!* ô kuliki! ô kuliki prijmajuch kruh sivlyenya, prijmaju szmert.

Herod. l. 3.

tr. 26. in Joan.

Za odvernuti kastigu tak sztrahovitu, kaj morasze chiniti? Apostol Sz. *Pavel*, koi do szada vu vszem govorenyu mojem, mene je navuchal, nam pove: *probet autem se ipsum homo*, velli Sz. A-

1. Cor. 11 v. 28.

Sz. Apoſtol, *& ſic de pane illo edat.* naj ſzpitava, naj pretreſzava dobrò vſzakoteri, hoche rechi; ſzam ſzebe; y akoſze nahaja krivcza greha ſzmertnoga, najſze ochiſzti po Sz. Szpovedi, y ochischen od vſzakoga greha navlaſztitò ſzmertnoga, naj priſztupi k-Sz. Sztollu, y najſze hrani z-ovem Bosanſzkem kruhom. Ali ovo rechete, navadni jeſzu vſzi chiniti, daſze ſzpovedaju. Bog bi dal, dabi tak bilo! kadaſze hoche znati, jeli ſzrebro, y vnogo bolye zlato hman, y hocheſze chiſztiti; vſza ſzkerb, y marlivoſzt biva, y naj zverſſenejſſi nachin, tho zeznati, zebiraſze: dobrota ali hmanyocha na kamenu * *zlatoprobzvanom*, ne jeden nego viſſekrat izvedaſze; z-kladivom tucheſze; v-ogeny poſztavlyaſze. Szpodobnem nachinom tho iſzto vſzakoteri mora chiniti, za dobro pripravitiſze prijeti ov Bosanſzki Sacramentum. *Probet autem ſe ipſum homo*, mora pridati marlivo y zverſſeno ſzerdcza ſzvoga * *izvedanye*: nit ovo izvedanye ſztoí vu *tuchenyu perſzih*, nit vu jezika *govorenyu*, *y obechanyu zvunſzkom ſivlyenya premenyanya*, koje pred Redovnikom valujeſze, nit vu *jedne Szpovedi vuchinyene iz navade*; nego ſztoí, vu jednem marlivem *pretreſzanyu* duſſnoga zpoznanya, koje biva po dobrem y verlem izpitavanyu; ſztoí vu jednem pravdenem *posaluvanyu*, za vſzakoteri najmre ſzmertni greh, proti Bogu vchinyen; y ovo *poſaluvanye* nemoreſze vchiniti, y zverſſiti, ako nimaſze greha jedno preveliko odurjavanye; ſztoí vu jednem *iſztinſzkem y tverdnem obechanyu* Boga vech nezbantuvati, y ovo *obechanye* nemoreſze vchiniti prez jednoga zverſſenoga, y tverdnoga odluchenya ſivlyenye premeniti, beſati greha y greſſnu priliku. Ovo je izvedanye, koje moraſze chiniti pred prijemanyem kruha ovoga Bosanſzkoga, ovo je izvedanye, koje poleg Zapovedi Bosje nazveſztil je Sz. Apoſtol. Ali NN. jeli tak chiniſze? jaj kuliki grehi zbog pomenykanya y falinge marlivoga pretreſzanya, y iſzpitavanya, oſztaju otajni vu duſſnom zpoznanyu takaj po ſzpovedi, y z-kulikemi hman pohtenyi, oſztaje zvezano ſzerdcze takaj vu iſztom hipu odvezanya, zbog pomenykanya poſaluvanya! ſtimate, da vaſſe

* lapis lydius.

* examen conſcientiae.

vaſſe *dobro* * *veruvanye*, koje imate od vaſſeh Szpovedih vchinyeneh, vam zadoſzta je, daſze morete vrednò pricheſztiti, ali vkanyujeteſze; ar kakgoder nemore *dobro veruvanye*, Szpovedi vaſſe; dobre, valyane y haſznovite vchiniti, kada zbog pomenykanya, koje * *ſztrani bitne* bi bile nevalyane; tak ſzpodobnem nachinom nemore vaſz vredne, y doſztojnò pripravne vchiniti, za prijeti Sz. pricheschanye, kada pomenyka *marlivo izpitavanye*, *pravdeno posaluvanye*, ali *iſztinſzko odluchenye*, *ſivlyenya premenyanya*. Vſze kaj vam more vuchiniti, y vaſz pomóchi *dobro veruvanye vaſſe*, je ovo; da prijemlyuch ov Sz. Sacramentum negreſsíte hotech * *z-pogĕrdenyem ovoga Sz. Sacramentuma*, kak greſſi, koi hotech y znajuch ſzvoju nevrednoſzt, y greh ſzmertni, ov Sacramentum prijemlye; drugach nijednu, y nikakvu haſzen ov Sacramentum nedonaſſa, nit chiní, dabi koju haſzen prijeli; ar haſzen, moch, y napredek ovoga Bosanſzkoga Kruha neprijemlyu oni, koji ſivu vu *veruvanyu dobrom y ſtimanyu*, nego ſzamò oni, kojiſzu vu milosche.

* bona fides.

* pars essentialis.

* peccato sacrilegii.

Ali dabi ja po neſzreche, reche koteri, bil zmed oneh, koji ſivu vu takvom ſtimanyu y veruvanyu, illiti dabi rádi koje falinge, y glavnoga pomenykanya, neznajuch nevalyane vchinil Szpovedi, y tak bilbi vu ſzerde y nemilosche Bosje (y toga vſzi, koji viſſe, koji menye morajuſze bojati) kajſzem chinechi, da zopet zadobím miloschu; y tak vreden y pripraven poſztanem prijeti, y dobiti haſzen Bosanſzkoga ovoga Sacramentuma; pokehdob dobro veruvanye, vu kojem ſivem, neprepuſztí mene miſzliti, daſzu hman vchinyene y nevalyane moje ſzpovedi, y da nye z-Szpovedjum vſzega ſivlyenya popravim? Vam povem *pervich* (y proſzim vaſz dobrò pazite) y vellim, da vſzega ſivlyenya Szpoved, illiti ponávlyanye vſzeh Szpovedih hman vchinyeneh je potrebno, kada hotech y znajuch nye hman vchinili jeſzmo. *Drugoch* odgovarjam, da kada nehotech y neznajuch, one hman vchinyene y nevalyane jeſzu; onda nye popraviti ne z-ponavlyanyem vſzeh Spovedih, nego z-posaluvanyem ſzkruſſenem *vſzeh*, je mochi, y je potrebno;

bno; y zatho vszi duhovni Navuchiteli vszem szvetuju, dasze k-pricheschanyu priprave z-szkrussenem ovem posaluvanyem, da po nyem izbrissu greh iz dusse, akobi koi bil kakti préchka * zverssenoszti y hászni ovoga Sacramentuma. *Zadnich* vam odgovarjam, ako adda vi, koji stimate, da Szpovedi vasse dobrò jeszu vuchinyene, y tak verujete, da jeszte vu milosche Bosje; po neszreche vendar bi bile hman y gressnò vchinyene; tak vellim, ako vi k-Pricheschanyu prisztuplyavali budete z-szkrussenem posaluvanyem, zaiszto zadobíte od Boga vu Sz. Sacramentumu prebivajuchega, z-oproschenyem grehov szvitu, y opravu milosche; y ovu zadobivajuch vsze takaj hászni y y napredke Sz. ovoga Sacramentuma popriimete. O neizrechena, y neizrechenò chudnovita Boga nassega dobrota! Moreli on lehkeisse nam vuchiniti oproschenye grehov nasseh, y nam obilnejssè podeliti one nezgovorne kinche, koje nam szam po szebe y z-szvojum rukum, vu ovom preszvetem Sacramentumu dáje?

* impediret effectum.

Ali vre je vreme pred ochi ovu isztinu, z-jednum peldum vam posztaviti, y govorenye dokonchati. Vu *Cordube* Varassu bil je pogibelnò obetesal nekoi Goszpon zmed veksseh, y opomenyen od Vrachitelov, dasze szkerbí za dussu, nebuduch vech uffanya za zdravje; vchinil je dozvati Szpovednika, iz Reda Tovarustva JEsussevoga, da nyemu pri szmerti bude, y Szpoved nyegvu poszluhne. Dossel szpovednik y Szpoved poszluhnul; pervlye vendar, nego bi bil nyemu odvezanye grehov dál, rekel: *Goszpone*, ako selis mir z-Bogom imati, y z-odvezanyem oproschenye grehov dobiti, potrebno je, dasze z-blisnyem pomíris, y iz szerdcza vszu obiszanoszt, y bantuvanye oproszt́is: ar znano je tvoje nepriatelsztvo vszemu Varassu, koje do szada imalszi z-onem poglavitem Goszponom; opominyanya Redovnikov y Rodbine, nagovárjanya Priatelov, vsza zabszt́ujn bilaszu, nehotechísze ti nikak z-isztine z-nyim pomiriti; szada nit ja tebi morem dati odvezanye, nit ti imas uffanye oproschenya tvojeh grehov, ako pravichnò szkrussen

sen zbog nazloba neoprosztis blisnyemu, y nepriatela kakti Bratta nebudes dersal, kak Bog tebi zapoveda, y JEsus Kristus dál y osztavil bi bil peldu: *Ab Pater* y Szpovednik, odgovoril betesnik; pripraven jeszem vsze vuchiniti, kajmi vellis, y zapovedas, y hvalimti na dobrom navuku y opominyanyu: najsze zove taki moj nepriatel k-meni, ar hochu nyega prijeti y objeti kakti Bratta moga, y z-ochitum dobrum peldum popraviti obchinszku szpachku, koju puku Varassa ovoga daljeszem: taki prez ftentanya Protivnik dossel k-nyemu, med szobum lyublyenò szpominajuchisze, jeden drugoga objel dragovolynò, y z-réchjum vsza znamenya priatelsztva, med szobum szkazaliszi jeszu. Razveszelyen ovo videchi Szpovednik, odvezanye grehov dál betesniku, putno vekivechnoszti pricheschanye podelil, y chesz malo vremena dussu szpusztil, y tak pri vszeh veliko uffanye osztavil vekivechnoga zvelichenya.

Ali oh Bose! kak razluchni jeszu szudi chlovechanszki od Bosanszkih. Drugu noch po szprevodu, nut dva lepi mladenczi z-goruchemi vu rukah duplyeri, kúche na vrateh zvunszkeh Kloftra, y prosze dabi taki szada selyeli govoriti z-Szpovednikom, Poglavitoga vchera mertvoga Goszpona. Dojde *Pater* y nyega prosze selynò, dabi z-nyimi v-Czirkvu issel, kade pokopan bibil nyegov pokornik. Idu addą szkupa y dojduchi k-Czirkve, taki jeden zmed nyih nyu odperl, y nuter dojduchi, pokleknuliszu pred veliki Oltar, kade nekuliko molili; zapovedali Patru, da vzeme iz Oltara poszudu, vu koje Bosanſztvo za pricheschanye sztoí; koju vzeme, za nyimi ide, ne kak morebiti miszlite, v-hisu kojega betesnika za pricheschanye, nego v-raven k-grobu kade bil je poglaviti Goszpon pokopan, y tello nyegvo v-Raku poloseno. Ovde NN. pochinyajusze chuda sztrahovita. Odperlsze je grob, y mertvo tello na noge podignulosze, y vuszta pressiroko odperlo, y pod jezikom czellu *Hostiu* szvetu, koju na pricheschanyu bil je prijel, dersalo: nut rekli mladenczi proti Redovniku: *ovo tvoj je pokornik*, koga pred dvemi dnevi odvezal jeszi, y nyemu putno Sz. Pricheschanye

schanye dál jeszi: bilo je zkazlivo nyegvo posaluvanye, bilo je laslivo obechanye, bila je gressna nyegva Szpoved: Rekel je da oprascha spote, krivicze y obssanoszt szebi vchinyenu; rekel da lyubi protivnika y nepriatela szvoga; ali govoril je z-jezikom, ni govoril z-szerdczem; prijel je v-grehu szmertnem preszveti Sakramentum Prichesschanya, y prijemssi nevrednò, prijel je vekivechno szkvarjenye: Iznemi adda iz malovredneh vúszt preszvetu onu *Hostiu*, dasze vredno nye dá postenye: Prime z-derhtajuchum rukum Redovnik, preszvetu *Hostiu* iz prokleteh vúszt, y kak berse nyu iznel bibil, neszrechno te llo prepalo vu glubinu pekla. Poklamkam vu meszto na Oltaru odregyenyo bi bil Redovnik, preszvetu *Hostiu* posztavil, nyega Mladenczi ovi do Klostra szprevodili, z-goruchemi duplyeri jeszu, y v-jednem hipu nyih je nesztalo, koj niszu drugi bili, kak iz Neba Angeli, z-ovem chudom sztrahovitem na znanye vszemu szvétu dajuchi, kak velik y sztrassen greh bi bil onoga, koisze nevrednò y gressnò prichescha, y kak sztrahovite takov kastige vreden je.

Epil ogus Dragi NN. nemorajusze szpovedi kak goder chiniti, negò z-vszum marlivosztjum zverssiti morajusze: rechi salujemsze za grehe kojeszem vchinil; obechujem dasze nechu vu nye povernuti; zatho szamò je doszta, da odvezanye od szpovednika dobisze, ni pak doszta, dasze ono od Boga dobi; doszta je szamò zatho, dasze vidite pripravni, ni pak doszta, dabi bili z-isztine k-pricheschanyu pripravni. Potrebno je NN, potrebno, da szerdcze koje Bog vidi, z-isztine govori; potrebno je, da szerdcze je szkrussenò; potrebno, da szerdcze odurjava y mérzi na greh; y da je odluchilo vu greh nepovernutisze; drugach Kruh ov Bosanszki, koga prijemlyete, nebude vam hrana na sivlyenye, nego bude hrana na szmert, Amen.

NEDE-

NEDELYA DVAJSZETA PO TROJAKEH.

Rogabat eum, ut descenderet & sanaret Filium ejus. Incipiebat enim mori. Joan. 4.

Od velike dusnoszti, koju imaju Otczi y Matere, dobrò odhraniti Detczu.

Iz velike szkerblivoszti, koju denessni Kralyecz, illiti Poglavar Varassa *Kapharnauma*, Za zdravje Szina szvoga szkazal je, imate obilen navuk Otczi y Matere, za dobrò odhrányenye Detczé vasse. Chujuch y razmejuch ov Kralyecz, da Odkupitel osztavlyajuch Varass *Judææu*, dohagya na one sztrani; naproti iz lyubavi nyemu setuje, y poveda pogibelni sztalis, szina szvoga betesnoga; proszi Odkupitela da nyega pohódi y zvráchi. Genyen miloszerdni JEsus z-prosnyami salosztnoga Otcza, taki prez stentanya nyega raszveszelil z-miloschum, nyega obatrivech, da zdrav je Szin nyegov. *Vade filius tuus vivit.* Exordium.

Ovakvo bilo je denessnyega Evangeliuma pripechenye, po Sz. *Janussu* Evangeliste popiszano, iz kojega navuchitisze moraju vszi Otczi y Matere marlivoszt, koju moraju imati za zdravje Duhovno Detczé szvoje. Ni chekal gore szpomenuti Kralyecz, dabisze vtekel Odkupitelu *sztoprav* po szmerti, y na Vure szkradnye szina szvoga; nego *taki* kak berse bilbi szpazil, da betesni Szin, znamenya dáje pogibeli szmerti, vtekelsze je k-Odkupitelu, y szkerbelsze za zdravje; ar visse krat szpazil bi bil y morebiti videl, da retke Odkupitel bilbi od szmerti zbudil; neizbrojene pak betesne bi bil ozdravil: zatho szudil je, da ni dosztojnò odvláchiti betesnoga vráchenye, koi seli nyegvo ozdravlyenye, pokehdob retkem miloscha zkazana je, od szmerti tella zbugyenya, kada vre ono mertvo je.

Otczi y Matere, ako isztinszko selite, dabi zdravi vu dersanyu, y sivlyenyu szini vassi bili, taki kak vidite da greh, koi

koi je beteg dusse k-nyim priblisavasze, y oni k-nyemu pri-sztaju, potrebno je da proti vrachtvo y protimbu ischete; ar ako odvláchili budete vráchenye, doklam Szini y Detcza vassa prez Sztraha Bosjega, y prez Milosche Bosje kakti mertvi, vu navade gressenya zakorenésze; zaisztò doszta tesko, da nerechem nemoguchnò bude, nye osíveti, z-sivlyenyem pravdenoga, y isztinszkoga Kerschenika.

Opominyanye ovo, koje vam dajem je krutò hasznovito, y velikoga napredka, y da nye v-szerdcze primete, hochu denesz pokazati dusnoszt vassu, koju zverssuvati morate: y povem ono kaj morate chiniti, y kaj morate osztavlyati, da

Proposit. trifar. zverssenò dusnoszt vassu zverssíte. Ali kada? *pervich*, kada Detcza vassa nimaju jos razuma, ali pak malo jos szvetloszti razuma imaju, y tho bude perva sztran. *Drugoch* kada póvekssá posztáju, y razmeju zlo y dobro, y tho v-druge sztrani. *Trejtich* kadaszu versztna, y v-dobe Mladensztva, tho v-trejte sztrani vam napervò posztavim. Proszim poszluh y pochinyam

Confirmatio. Retki jeszu Otczi y Matere, kojibi znali konecz, zbog kojega Bog nyim bi bil dal Detczu; y zatho retki takaj jeszu oni, kojibi znali dusnoszt, koju imaju nye odhraniti. Vi kak vidim stimate y verujete, da Bog bi bil dal vam Detczu, da vam pripomáseju v-dellu, y da zdersavanye od nyih hisa vassa ima; y od ovud dohagya prez dvojne prevelika szkerb, koju imate, da od Detinsztva Detczu privuchate k-hisnem poszlom okolo Marhe, passe, voznye, y osztaleh szvetczkeh y vremeniteh poszlov, ravnajuch nye poleg jakoszti y dobe nyihove, na vsza ova malò gore visse rechena. Ni NN.

* Principalis. ni ov * *lasztoviti* konecz, rádi koga vam Bog Detczu bi bil dal, nego nye vam dal je; da v-szlusbe nyegve, nye odhránite, y nyim za vogyu budete; da hodé y putuju po szteze zvelichenya; y zatho vassa lasztovita szkerb mora biti, nye vuchiti od malahneh nóg na zpoznyanye Boga, y dusnoszt, koju imamo, lyubiti Nyega zverhu vszeh sztvarih, y nyemu vernò

nò

nò szlusiti, zverssujuch koja zapoveda, y zdersavajuchsze od oneh, koja prepoveda; y tho iszto morate chiniti kadaszu póvekssa poleg dobe nyihove. Tak vchinil je Sz. *Tobias*, chije navuke, koje szinu szvomu bilbi dál, hotel je Duh szveti vu Sz. piszmu popiszane imati, da tak budu za peldu, y podsiganye vszem Roditelom. Pochel je ov dobri Otecz, privuchati szina szvoga jos vu detinsztvu buduchega, sztrahá Bosjega, y Boga bojatisze, y vszakoga greha vuchil besati. *Ab infantia timere DEum docuit, & abstinere ab omni peccato*: y iszti navuk obilnejssè y zasganejssè ni presztal nyemu davati, kada k-dobe priversztne, prikladne za Senitvu bi dohagyal, y doraszel. Hochete nyega chuti? nut je ovo: *omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente habeto DEum, & cave ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini DEI nostri. Attende tibi fili mi ab omni fornicatione, & præter uxorem tuam nunquam patiaris crimen scire. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Quicunque tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue. Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias. Consilium semper à sapiente perquire. Noli timere fili mi, pauperem quidem vitam gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum.* Na pameti imaj Boga, bési y chuvajsze zverhu vszega, greha vszakoga; neprekerssi zbog nikakve sztvari Zapovedi Boga Goszpona nassega: Szkerb imaj dasze habas vszake nechisztoche, y pazi da vu tvojem govorenyu, tvojem chinyenyu nebude nyedna gizdoszt; ar ona je pochetek vszega zrussenya y szkvarjenya: Ako kaj z-najimeni tesaki délas, taki nye plati: nebojsze szinko moj, da tebi pomeynka Kruha za zdersavanye tvoje; ar akoprem sziromahi jeszmo, vendar nam Bog podelí y previdi z-nami, ako v-sztrahu nyegvem siveli budemo. Ovi biliszu navuki, koje *Tobias* daval je Szinu szvojemu, da tak nyega preobchuva od vszakoga greha, kak nyegva dusnoszt bi bila.

Tob. c. 1. v. 10.

ibid. c. 4. v. 6.

ibid. v. 13. 14. 15. 16

ibid. v. 19. v. 23.

bila. Vi Otczi y Matere, koji imate iſztu dusnoſzt, jeli chinite tak? neſzamo nechiníte tak, nego dapache nit odpirate vuſzta, za pokarati Szine y Detczu, kada chujete y vidite, da Boga bantuju. Vigymo jeli tho iſztina?

Vi vidite negda y negda vu rukah Detczé vaſſe ſzád, ali budi ſzmok; y znate dobrò, da ov ſzád, ov ſzmok ni iz ternacza, y hise vaſſe; nye viſſekrat vu láſi zapopadete; neznaju dobrò zgovoriti Ime JEsuſſa y Marie, y vendar zgovarjaju chiſztò, y zrelò nechiſzte y neſzramne rechi; vidite, da med drugum Detczum, vaſſa ospotavajuſze z-réchmi, koje med nyimi nedoſztojne y merſzke jeſzu; vidite, daſze nahrukavaju z-rukami, y z-kamenczi nahitavaju, y vi kaj chinite? ſzada vaſz chiníte ſzlepe, ſzada gluhe; ſzada nazochi ſzmejeteſze, radujuchſze, videch ove norjicze Detinſzke; jeli ſtimate, da dusnoſzt vaſſu ſzpunyavate? Ali jeſzu norjicze ove, y lebudkarje, koje vſza Detcza chiniju, chujem da odgovarjate, y nebi imali kaj drugo mi delati, kak vſze ove lebudkarje pri Detczah ſzkonchati: jeſzu lebudkarje? znam takaj tho y ja, ali ove lebudkarje jeſzu vekſſi grehi, kojiſze mogu vu gingave ove dobe vchiniti; ar buduch Detcza ſzeſzt ali ſzedem lett ſztara, kaj hochete drugo da vchinè? hochete morebiti, da pune saklye ſitka vkradú, da preklinyaju, da Blazne, da ſpotnicze prevelike zgovarjaju, da kervave vudarcze prileplyavaju? za ſzada vu ſzvoje dobe ove malahne, ova zverſſiti niſzu moguchni, nit k-dobe nyihove primerjene jeſzu ove prekorednoſzti; nego znajte, da takveh prekorednoſztih, jeſzu kakti ſzeme, one malahne tatbine, one láſi, one malahne nechiſztoche, y one detinſzke nagloſzti, y ohrukavanya, koja kakti lebudkarje detinſzke ſzada za nikaj dersíte; y zatho dusni jeſzte nye popraviti, Detczu pokarati, y iz korena ſzkonchati, poleg opominyanya obchinſzkoga vſzeh ſzpametneh y mudreh: *dum parvus eſt hoſtis interfice: nequitia elidatur in ſemine.* Vu pepelu ogeny moraſze zaduſſiti, y kokolya ſzeme iz korena jos malo, prepukati y ſzkerchiti.

Znaj-

Znajte, da zmed vszeh chloveka Verſztih naj pripravnejſſa je, za prijeti ſzeme ali krepoſztih, ali grehot doba Detinſztva; ar buduch ova nerazumna, y neznajucha kaj je dobro, y kaj je zlo, ſzpodobna je polyu, na kojem tak ſzeme dobro, kak zlocheſzto poſzejatiſze more, y tak je pripravno, za dobro, kak za zlocheſzto ſzeme. Ovde Duh peklenſzki ſegav, y zkoznujuchi vſzega zla ſzejavecz; ſzkerbiſze vu dobe Detinſztva poſzejati vſzakotere grehote y pregreſske, znajuch dobrò, da akoſze takvo ſzeme v-ove dobe prime, ráſzlo bude na potlam vu verſztne dobe, doprinaſſajuch priſztojne léttam grehe; y z-takvem nachinom vu czellom, y vſzem ſivlyenyu chlovek vſzigdar biva greſſen, grehotam privuchen y podán. Vu Detinſztvu poſzeje láſi pri Detczah; y ove vu verſztne dobe poſztaju prevelike hymbenoſzti, y vkanlivoſzti: poſzeje Sálnicze nechedne; y one vu verſztne dobe, y v-mladenſztvu donaſſaju ſpachlyive greſſne lyubavi, y ſzramotne nechiſztoche: Poſzeje lebudkarje nedoſztojne; iz oveh vu vekſſeh lettah, izráſzteju neſzramnoſzti prevelike, ogovori ogrizlyvi: poſzeje male tatbine; y po oveh dohagyaju k-vremenu ſzvojem ludomorſztva, oplenyenya velika y krivicze: poſzeje malahna ohrukavanya y ſzerditoſzti; y iz oveh dopelyava verſztnu dobu na glavne y ſzmertne nazlobe, y kervolochna Fantenya. *Oſſa ejus*, chujte jeli vſze iſztinito kajſzem rekel, ar Job Sz., ali da bolye rechem Duh ſzveti, z-vuſztmi Joba naſzvescha vſzakoteromu zmed oneh, kojem lebudkarje videſze, da niſzu chíni nechedni Detczé gore zbrojeni. *Oſſa ejus implebuntur vitiis Adoleſcentiæ ejus, & cum eo in pulvere dormient.* Job.c.20. v. 11. Hoche rechi, da chlovek napunyujeſze z-grehi, y privuchíſze grehotam Detinſztva ſzvoga, y ſive y vmira greſſen, y grehotam podán. Privuchíſze grehotam Detinſztva? privuchiſze tak NN. grehotam, tojeſzt onem, z-kojemi kakſzem rekel poſzejano bilo je Detinſztvo. Vidite adda Otczi y Mateɹe, jeliſze moraju za dobro prijeti Detczé, one kak vi zovete lebudkarje, pokehdob iz nyih tuliki dohagyaju grehi,

kojiſzu zrok tulikoga kvara, y tulikeh Duſs ſzkvarjenya. Potrebno je y doſztojno anda, paziti y ſzkerb imati, da iz Detczé vaſſe ſzkerchite on hman kukoly, kojega vu nyih naſzéva Duh peklenſzki; ar drugach vſze zlo vam budeſze pripiſzavalo, vi vſzega zla zbog nemarnoſzti krivczi budete, koje oni vu verſztne dobe vchiné, y od Boga kaſtigani. *Omnia quæ deliquerint filii, de parentibus requiruntur, qui non erudierint, neque corripuerint eos.* Hoche rechi mudri *Origenes*, da vſze zlo, koje chiné Szini, bude Bog Roditelom pripiſzaval, kajti nevuché nye v-ſztrahu Bosjem ſiveti, y nye prepuschaju kaſtiguvati, y ſztrahuvati.

Origenes L.2. in Job

Secunda pars.

Ali ako tulika ſzkerb moraſze imati Detczé, kadaſzu jos nerazumna, y z-pravem razumom neraſzvéchena vu Detinſztvu; kak vnoga vekſſa budeſze morala imati, kada vre raſzvéchena jeſzu, y raſzpoznavaju zlo od dobra, y dobro od zla? koj hoche znati velli Sz. *Gregur Niſſenus*; kakve viſſine bude Dete, kada vu Verſztnu vre dobu dojde, naj nye zmeri vu trejtem lettu; y naj zna, da dvakrat tak bude viſzoko, kada dojde vu verſztnu chloveka dobu. *Filiolum cùm tertium ætatis annum compleverit, metietur Mater; duplo enim major futurus eſt, quando fuerit vir*: Ova iſzta ſtimam, ali pak malò razluchna mera bude vu dersanyu, y ſivlyenyu Detczé. Koi hoche znati, na kakvu viſſinu dobrote, y hmanyoche dojdu jos Szini y kchere, naj nye meri kada jos jeſzu vu Detinſztvu, tojeſzt vu deſzetom ali dvanajſztom lettu; y naj zna, da dvakrat bolſſi ali gorſſi, nego jeſzu vu ove dobe, onda kada na verſztnu dobu dojdu, budu. Potrebno je adda vuchiti nye, pokehdob vuthom Vremenu prikladni jeſzu za vſzaki navuk, Bosjega ſztraha, obechajuch vſzakoteromu Duh Sz. koi tho zverſſuval bude, veſzelye y obraduvanye veliko vu ſzineh ſzvoih. *Erudi Filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delitias animæ tuæ.*

Prov. 29 v. 17.

Ali kaj moraju chiniti Otczi y Matere za navchiti detczu ſztraha Bosjega? moraju vſze ovo chiniti. *Per vich*, da vſzaki

dan

dan pred vſzem drugem, oni proſze Bosju pomoch, molech ſztanovite molitve. *Drugoch*: da vſzaki Szvetek poſzluhnu ne ſzamò Sz. Maſſu, nego ftakaj prodechtvo, ali Navuk Kerſchanſzki. *Trejtich*: moraju navchiti nye, da veruju, y znaju, da viſſe, viſſe haſzni Boga imati, nego veſz ſzvét zadobiti; da nikaj nevalya naſſa moch, jakoſzt, naſs razum, y naſſa ſzkerb, kada Bog ſzvoju pomoch nepridáje; da viſſe preſtimavatiſze mora priatelſztvo, y miloscha Bosja, kak obramba y zavjetje vſzeh lyudih, y vſzeh dobrih zemelyſzkeh; y da zatho moraſze bojati viſſe od vſzega zla greh; kajti naſz chiní nepriatele Bosje, y kajti ſzam greh je ſuhki zdenecz, iz kojega doſsla jeſzu, y dohajaju vſza zla. *Chetertich*: vſzevdilnò, y nepreſztajnò paziti na nyihove koráchaje, jeliſze z-deklichi zpoznavaju, y pajdáſſe: jeli ſzramotne réchi govore; jeli na kakov greh jeſzu nagnyeni; y akoſze znajde kakvo zlo, ſzkerblyivi moraju biti, da z-opominyanyi, y z-kaſtigum oni pobolſſajuſze, doklamſzu vu detinſztvu, y doklam vaſz bojéſze; ar ako prepuſztíte, da raſzté zlo, y vtvérdiſze, nebudete vech mogli nye zkonchati; kajti kada budu vekſſi, nebudu vaſſe kriche, vaſſa opominyanya poſzluſſali, y z-prevelikum vaſſum saloſztjum, budu hoteli poleg volye ſzvoje ſiveti. *Curva cervicem ejus in juventute*, je Duh Sz. koi vaſz opomina, *& tunde latera ejus, dum infans eſt, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ.* Eccli. 30. v. 12.
Kaj hoche rechi: obrachaj y prigni na ſztrah Bosji ſzina tvoga, doklam je vu detinſztvu, y vudri nyega, doklam je vu lettih mladoſzti, daſze nevtverdi vu zlu; y za nikaj nedersí vu dobe verſztnejſſe tvoja opominyanya; y ovak chinech da tebi nezavdá preveliku ſaloſzt. Vſze ovo potrebno je vam zverſſiti, da zaſzadíte vu vaſſe detcze, doklamſzu malahna, ſztrah Bosji: Ali kajti iz vſzega ovoga krutò malò zverſſuvaſze, zatho povſzud videſze detcza, y ſzini hman nagnyeni y malovredni. Kakva je povechtemi ô Otczi! ô Matere vekſſa vaſſa ſzkerb! y terſzenye, koje vſzaki dan imate? Nili daſze za ránoga jutra odide z-marhum na paſſu; daſze marha vu vremenu nahráni; odkuda

da szini tuliko y tuliko krat idu na polye, y prehajaju tulika jutra, y tuliki takaj dnevi, dasze nezmoli nit *Zdrava Maria*, nit takaj negda znamenye Sz. Krisa naprávi; kuliko krat videsze vu Szvetek szini igrati po vuliczah, ali na ledinah y szpaszinczeh, pászuch marhu vu vremenu prodechtva, y Sz. Messe; y nyihovi Roditeli zatho nikaj nemáraju, da szamò szini dopelyaju dobro napassenu, y szitu márhu: nit na miszel nyim dohagya, ako oni prodechtvo, y negda Sz. Messu osztavlyaju; ovak chinech odpertò kásu, kak narekuje Sz. *Chrysostomus*, vekssu szkerb proti marhe, kak proti Detczé. *Majorem Asinorum, & Equorum, quam Filiorum curam habemus.*

Hom. 10. in Math.

Szumlyiteszi pak kakvi navuki y opominyanya jeszu, koja za szlusbu Bosju, y zvelichenye dusse szinom dáju, tak dobri Roditeli, y kakvo terszenye imaju, za odvernuti nye od grehov, koje vu nyih vide. Nedavaju nyim nigdar jeden dober szpomenek, nigdar jedno pokáranye, za odvernuti nye od malovrednoszti: Jeli znaju, ali neznaju szkrovnoszti Vere nasse; jeli veruju, da Bog Pravichen, malovredneh fantitel, y dobreh darovnik je; jeli razmeju, y znaju dusnoszt, koju ima Kerschenik? ova jeszu, koja nigdar, nit malò izpitavajusze; od oveh nigdar negovorisze; ar szkerb nyihova vsza posztavlyasze ne, dabi szini poprijeli dusnoszt, y nachin Bogu szlusiti; dabi negda dobri Kerscheniki posztali; nego da posztaneju dobri volári, pasztiri, y dobrò zvucheni polya delavczi. Chujesze, da on szin szerdit na vola, konya, zverhu nyega szklopota jezero kletvih, y neszramneh réchih; y nekastigujesze: znasze, da v-hise, y zvan hise je posztal szin nepochinyen, nemíren; y vsze prepúschasze chiniti: vidisze, da je nepobosen, da nemoli, y potrebno bi nyega podbadati na prodechtvo, y Sz. Messu: chujesze, da odgovarja oholno; y za vsze muchísze: Ako pak kada zamudi narediti marhu; ako pozábi, ali pogubí klin od kolih, odku od pluga; akosze pokáse neszkerbliv, ali lén na gonyenye volóv; podignesze krich, klopáchesze, y ruke takaj na vudarcze pridadusze. Y jeli ov nachin od-

hra-

hranyuvati detczu za on previſzoki y oſzebujni konecz, rádi koga nyim Bog nye dal je?

Da nebi imali drugo kaj delati, *Otecz Dubovni* y prodekator, imali bi zrok proti nam govoriti, y naſz karati, chujem vnoge Roditele, da meni odgovarjaju; ali buduch mi od jutra do nochi zabavlyeni z-trudlyvi poſzli, y imajuchi mi vſzigdar ſzkerb y miſzel za zdersavanye ſivlyenya; kak hochete Prodekator, da vſzigdar imajmo, y pazemo na ono, kaj govore, kaj chiné y nechiné naſſi Szini, koji zadnich jeſzu jos Detcza? ova vaſſa ſzprichavanya niſzu nit malò prilichna k-mojemu govorenyu, y meni na pervo donaſſaju odgovor, kojega biliſzu dáli *Poſzli Spartianſzki*, Kralyu *Ligdamuſſu.* Ovi proſzili ſzu, da nye puſztí nazochi ſzvoje, ali Kraly nyim odgovor vchinil je dati, da nazochi ſzvoje nye puſztiti nemore; ſzprichavajuchſze, da je jos mlahav y gingav od betega: kaj iz toga, y kaj doprinaſſa, odgovoriliſzu *Poſzli*, chujuch tak nischetno ſzprichavanye, mlahavocha tella k-naſſemu poſzlu? niſzmo dosli daſze z-tobum mechèmo, y ſzkuſſavamo jakoſzt y moch tella, nego dosliſzmo, daſze ſzpomenemo y razgovórimo. *Non ad colluctandum, ſed ad colloquendum venimus.* Kaj iz toga, y kaj doprinaſſaju draga Bratja NN. vaſſi vſzagdasni poſzli, y ſzkerbi, koje imate za vaſſe zdersavanye, k-dusnoſzti koju imate kakti Otczi? ja nevellim vam, da preſztanete dellati, poſzluvati, y da nemiſzlete za zdersavanye ſivlyenya, y hiſe vaſſe; nego vam vellim, da duſni jeſzte vuchiti vaſſu Detczu ſztraha Bosjega, y tho morete y morate vchiniti prez kvara vaſſeh poſzlov, y prez preſztajanya domacheh y hisneh ſzkerbih. Jeli nepazite, da dobrò derseſze, y dobrò delaju vaſſi voli? jeli nimate veliku ſzkerb za konya y oſzla; vſzekak ſzkerbechſze nye ozdraviti, kada ból imaju v-zubeh, kada ſántaju, kada tverdokorni jeſzu; nit zatho odpuschujete vaſſe dello, y od nyega preſztajete? adda ako vam vellim, da tuliko chinete za duſſu vaſſeh Szinov y Detczé, kuliko chinite za vaſſu marhu; jeli vidi vamſze da prevech proſzim, y da preprechujuſze

jusze vassi poszli? vam vellim, da kada znate, da vassi Szini imaju ból v-zubeh; tojeszt govore réchi neszramne, priszeguju, prevzetnò odgovarjaju; nye kastigujte: vam vellim, da kada sántaju; tojeszt nehodé pravò vu sztrahu Bosjem, y po putu Bosanszkeh Zapovedih; szkerbete nye odvernuti z-dusnemi opominyany: vam vellim, da kada vidite tverdokorne na dobro, nerazborne, nepochinyene; poprimete paliczu, y pridajte ruke; y vi da ovoga nevchinite, szprichavatesze, da imate szkerb y miszel na zdersavanye sivlyenya, y zverssavanye poszlov? naj vam budu tha szprichavanya, ali kada bude vam zapovedano od Boga, rachun dati od dusse vasleh Szinov, vasse Detczé, videli budete, buduli prijetna.

Ovde povechtemi jednò malo, akobi bili prijeli, par jeden, volov *najimeneb.* (potrebno je ovde priproszta poprijeti da razmete vassu dusnoszt) jeli nebisze pridal ov* razlog; da ako pogineju voli ovi, rádi hman ravnyanya, ali bibili vkragyeni, rádi male szkerbi vu chuvanyu, dusni budete podlechi kvar, y nye naplatiti? Szada, dabi, kajti morate vszaki dan poszluvati, y na hisne poszle szkerb imati, zamudili nye dobrò ravnati, y tak doslibi na zlo; ali osztavilibi vi hlév odpert, y oni bilibi vkragyeni; pitamvasz bili mogli pravichnò szprichatisze, da nisztе dusni podlechi vesz kvar, y Goszpodaru vole naplatiti? nijeden szud nebi vasz odvezal od napláchanya; kajti poszli: szkerbi hisne: neiznymlyeju vasz od dusnoszti, da nye dobrò neravnate, y nye dobrò nechuvate. Detcza y Szini koje imate, niszu vassi nego jeszu Bosji, y Bog nye ni vam jedinò dál, dabi vasz pripomágali vu dellu, y zadobivanyu kruha, nego sztem razlogom vam dani jeszu; da zverhu vszega od vasz bilibi odhranyeni vu sztrahu Bosjem, y dobrochuvani od vszeh grehov: *Magnum habemus pretiosùmque depositum filios*, poszluhnete malo Sz. *Chrisostomussa*, y potlam povechtemi jeli isztinu govorim, *ingenti illos servemus curâ, atque omnia faciamus; ne id nobis astutus auferat.* Niszu vassi hoche rechi, Szini koje imate, nego jeszu Bosji, y nye vam dal

* Conductitios.
* hæc conditio.

S. Chrisost. homi. 9. in Ep. 1. ad Timot c. 3.

dal je vu fzrambu, koji velike preczembe jeszu; zatho potrebno je nye chuvati, ravnati z-velikum marllvosztjum; y szkerbeti kak je naj moguchnejsse, da vrag nye vam nevkráde. Y vi kajti morate dellati, kajti morate poszluvati, kak vellite, y szkerbetisze za sivlyenye, nijednu neprijemlyete szkerb, dabi szini vassi sztrahBosji pred ochima, y v-szerdczu imali, nit tersziteszе za preobchuvati nye od grehov, koji jeszu kakti vojka y oglavnik, zkojemi vrag nye k-szebi vléche, y nye v-Pekel pripelyuje; y jeli neverujete, dabi vi bili krivczi, y dati morali Bogu rádi nyih rachun? *Si quis autem suorum*, vam donassam dopitanye Sz. *Pavla*, kotero, ako nisztе prez razuma, y prave vere, vasz bi moralo derhtati vchiniti; *Si quis autem suorum, maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* 1. Tim. c. 5. v. 8.
Koigoder nima szkerb hoche rechi, szvojeh hisneh y domácheh, zmed kojeh prez dvojne v-pervom mesztu jeszu detcza; on taí veru, y je gorssi od Turchina y vszakoga nevernika. Razmeteli dobrò, y jeszteli v-pamet prijeli tolnáchenye, oveh Réchih gore szpomenuteh? hoche rechi kak tolnáchi *Tirinus*; da Otczi y Matere, koji imaju malu, ali nikakvu szkerb Detczé, ali drugeh hisneh y domacheh, neszkerbechsze za ono, kaj nyim potrebno je za tello, y vnogo bolye za ono, kaj potrebno je za dussu, tajé, ako ne z-jezikom, sztanovitò z-chínom Veru; pokehdob Vera navúcha, da morasze szkerb imati szvojeh domácheh; y gorssi jeszu od vszakoteroga Nevernika; kajti neverniki szkerb imaju szvojeh szinov, navuchajúch nye vsza ona, koja dotíchusze vere y zapovedi, vu koje nevolyni neszrechnò sivu. Otczi y Matere, kaj znate szada odgovoriti?

Mi, chujem navlasztitò nekoje senne odgovarjati, imamo szine, koji jeszu iszti vragi. Neszstrassesze krichev, nit bojesze vudarczev: ako nye zovemo, herbet nam obrachaju; ako grozimosze, oczerjavajusze, ako nye bijemo, jos gorsse chiné: moliti ali nehte, ali pak mole kada nyim hochesze: k-Prodechtvu

idu, kada kam drugam oditi nemogu: nechinimo drugo, kak kriche, kak karke od jutra do nochi. Vre nepovedajte vech meni; ar razmelſzem vaſz. Ali jeli neznate drage ſzeſztre, da tuliki vaſſi krichi, tuliki vaſſi vudarczi, koje zverhu ſzinov chinite, nehâſzne vuprav zatho, kajti jeſzu tuliki? Vuchi *Columella* nachin ſzeguren y lagek, odvuchiti vole od tverdokornoſzti, y vſztájanya; pazete y návcheteſze nyega. Kadi velli on vu pochetku della vidite vola, da vſztáje, y z-meſzta negeneſze, nit pod nijeden nachin morete nyega genuti da délla; ni potrebno daſze ſzérdite na marſſe, nye nemilò bijete; ar tak chinech nikaj neopravite, nit nye odvuchite od vſztájanya, nego vchinete ovak: zveſete marſſetu, ali vòlu z-vusjem vſze chetiri noge, y hitite nyega na zemlyu vuprav onde, kade bil je na meſztu vſztál, nitſze bil je z-meſzta genul; y púſztite nyega czel dan vu onom meſztu zvezanoga lesati; pochne chutiti glad y ſegyu, y onda giblyechſze, terſzilſze bude ſztati; ruchal bude, kak dabi proſzil pomoch, ali vi naſztajuch k-poſzlom vaſſem, púſztite nyega daſze borí, ruchí, daſze ſzérdi, y razveſete nyega k-nochi; y videli budete, da chutech kajſze je z-nyim vchinilo, odvuchíſze od onda na potlam vſztajati, pokorno y pripravno tho marſſe zpoznate na vſzako dello.

Otczi y Matere takov nachin poprijeti morate, za vpokoriti, y odvuchiti od vſzakoga greha detczu vaſſu, kada opominyanya, krichi, y vudarczi nehaſzne. Zaprete kruh, y nedájte nyim jéſzti czel dan, y mirujte naj pláchu, naj kriché kuliko hote; y doklam glad nye neprimora odvuchitiſze od grehov, y doklam nevpokoréſzę; puſztite naj gladuju: hrane mertuk, illiti mertuchlyiv razlog jéliſſa y piliſſa, je kakti obchinſzko vrachtvo, proti vſzem betegom tella, y iſzto takaj vrachtvo more biti, haſznovito proti betegom duſſe. *Si quis non vult operari, nec manducet*, hoche rechi: koi neche dellati naj nejé: ovo je * govorenye ne vrachitela *Galenuſſa*, nego *Paula* Apoſtola, proti betegu vnogeh, koiſze zove *lenoſzt*, y more haſznovito biti proti vſzakomu grehu. Poprimete adda ov nachin Otczi

2 Theſſ. 3 v. 10.

* Aphoriſmus.

y Ma-

y Matere, proti grehom, y malovrednosztiDetczé vasse, y prez tulikeh krichev y karkih, videli budete nye pobolssane. Nevellim vendar, da nehaszní y koikrat takaj morasze nad nyimi krichati; nego on nepresztajni krich, karka, ono v-vszaku vuru vszevdilno káranye, y one vsze isztе groznye, kak znate da niszu do szada pohasznile; tak morate znati, da nit napotlam budu hasznile; y tak niszu za drugo, kak hisu nevmiriti, y szuszede zaglussiti.

Ali szerditoszt je krutò velika nassa, chujem da odgovárjate, nit moresze menye vchiniti, kak nad nyimi krichati; y the kriche chinimo takaj, da nye presztrassimo. Verujte meni, dasze vkanyujete. Tulike kriche izgovorite, y vendar nikaj nebudusze szini vasz bojali y sztrassili. Znaju y zvuchilisze jeszu, da vassi krichi, vasse groznye, z-prehajanyem szerditoszti neszaju, y da jeszte kakti oni pszi, koji vnogò láju, y nigdar nevgrizneju. Ako hochete, dasze z-isztine vasz boje, govorete malò, y chinete kratke réchi, kratke groznye naj budu, ali isztinszko, y tverdno kastiguvanye. Zverhu ovoga vam vellim, da on krich, koi je szamò szerditoszti, je jeden krich gressen; y kak hochete, da krich ov bude nachin hasznovit za dobro? Da Detcza vassa pobolssajusze vu falingah szvojeh, potrebno je, da Bog prilosí pomoch szvoju, szkup k-vassem opominyanyem, k-vassem krichem, k-vassem groznyam, dajuch nyim jakoszt y moch, da dojdu v-szerdcze nyihovo; akoszu pak ova gressna, kak hochete, da Bog k-takvem grehotam pomoch szvoju prilosi? Ako hochete da vassa opominyanya, vassi krichi, vasse groznye napredek imaju, y od Boga pomoch dobé, nemorajusze chiniti z-prekorednosztjum szerditoszti, nego iz lyubomornoszti, illiti iz selye y szkerblivoga hotenya, nyihovoga dobra y napredka. Ali kade je vu vasz ova selya; ovo hotenye? ako govorim od Materih, one neznaju nad szinmi krichati, ako nehíte nad nye jezero kletvih, y neseljé szto neszrech: ova ni selya, y hotenye nyihovoga dobra, nego povekssavanye nyihovoga zla, y nyim za napredek davati, nyihovo zrus-

ſavanye y neſzreche: z-onemi kletvami, koje zgovorite drugo nechiníte, kak nye vuchite vaſſega zlocheſztoga jezika; y z-onemi preklinyani, koje nad detczu hitate viſſe krat; ali na berzom, ali keſznejſsè, nye obterſſujete z-onum neſzrechum, y zlom, koje ſelite y nyim proſzite.

Kuliko krat ona preklinyanya, one kletve Otczev y Materih, zrok jeſzu oneh tusneh neſzrech, y nevoly, koje nad detczu dohajaju? naglavcze opade iz loitre, iz dreva ovo, y ono drugo dete; ovo od puske zaraseno, vumre ono jos vu czvetuche dobe; ovo nevumre, nego betesno ſive; y oveh neſzrech gdo je zrok? neſzrecha vi vellite y pripechenye. Jeli hochete znati gdo je zrok? Matti; y tho onda, kada ſzerdita proti ſzinu, ſztokrat bi bila rekla: *dabiſzi mogel vrat vtergnuti: dabiſzi mogel ruku vlomiti: dabi odiſſel jedenkrat, y nigdar nepovernulſze: nedajti Bog nigdar dobra.* Ove kletve neſzrechu y pripechenye, jeſzu zmeſtruvale; nemoguch kak iſztinu govoriti Duh Szveti, koi nam poveda, da kak goder blagoſzlov Otcza tvérdi y jáchi hisu ſzinóv, tak preklinyanye Matere zruſſuje nyu iz te-
Eccli. 3. v. 11. melya. *Benedictio Patris firmat domos filiorum: maledictio autem Matris eradicat fundamenta.*

Vuprav je iſztina, chujem viſſe kak jednu Mater, za ſzprichati ſzebe, da govori; vuprav je iſztina, da mi ſenne, jeſzmo hitre, buduch prevech nagloga ſzerdcza, na kletve, y preklinyanya jezero neſzrech naſſem detczam; ali tho chinimo za ſzpunyenye ſzerdcza, ne pak iz nazloba, y z-hotenyem, daſze nym pripetí, naj menyſſe zlo y neſzrecha: Premiſzlite Prodekator bili mi hotele, dabiſze naſſe detcze, koju tak lyubimo, kakov kvar pripetil: kada naſz prejde ona perva ſzerditoſzt, jeſzmo vre druge, y ſalujemoſze za ono, kajſzmo izgovorile. Szprichavanya ova pri vaſz jeſzu prijetna, ali niſzu pri Bogu. Ona takaj ſziromaska vdovicza, od koje ſzpominaſze Sz
S. Aug. l. 22. de Civit. c. 8. *Auguſtin*, ſzamò za ſzpunyenye ſzerditoſzti, y prez hman hotenya, preklela bila je ſzine, kojeh bilo je deſzet, y vſzi deſzet pocheliſzu na tellu, y vſzeh kotrigeh tak ſztraſſnò derhta-

ti,

ti, da szramuvalisze bi bili vu Varassu, na sztrahotu Varasczev osztati, na sztrane szvéta bisze razluchili bili, szim tam bludechi rásissli; y tak prepusztil Bog bilbi, dabi na sztrah Otczem y Materam bili, koji szvoju detczu preklinyaju. Ona takaj senna, kaksztе vi Musacha, kchere jos szesznejuche, koju imala je vu zibke plachuchu, rekla je za szpunyenye szerditoszti, y prez hman hotenya: *ó dabi Vuk dossel, y tebe pojél*; ar bi naveke muchala, y nebime vech z-tulikem plachem bantuvala, y tho zrekuch, odisla v-Czirkvu k-szvete Masse; ali povernuvssisze k-hise, póchela jakò plakatisze y lászi tergati, kada bi bila videla zibku vszu kervavu, y nassla szamò osztanek glave Deteta pravichnoga, od Vuka pojedenoga. (a) Ona takaj druga Mati szinu zimlichavomu, koi plakalsze bibil czellu noch, y proszil piti, y nyega visse kak deszetkrat poklamkam bi bila naposla, y szopet bi bil proszil piti; vtraglyva od neprilike, y obterssena od szna, kadabi bila zadnich pehárecz nyemu z-vinom podala, rekla; *pi, y dabi vraga popil*; nut kletva akoprem nebi bila iz nazloba, nego iz nagle szerditoszti, je vendar taki szpunyena bila, Decharecz od vraga obszegyen posztal. * Jeden takaj Otecz szerdit, za szpunyenye szerditoszti szvoje, kchere rekel, koja bi bila skomcze jedno malo mleka popila; *ó dabi vraga popila!* nut tuliko da tho bi bil zrekel, vrag vu nyu je vlezel. * Ovo je napredek, kojega chiné Detczam kletve, y preklinyanya vassa ô dobre Matere, akoprem vu kletvih nimate nazloba, nit hman hotenya, nistarmanye zpoznati morete, jeli dober tho nachin za pobolssanye y szterszenye vasse Detczé, Szinov, y Kcherih.

*Eretssessus de Maled.

*Drexelius de imprec.

Ako pak govorim od Otczev, oni nimaju isztina je, ovu malovrednu navadu, y nachin preklinyati Szine; imaju vendar drugu falingu y navadu, koja ni mejnssa; ako ni gorssa; ar spotaju nye sztrassnò, y govore nyim naj-odurnejsse réchi, z-pletene z-groznyami zvanarednemi, koje vissekrat tvérde z-priszegami sztrahovitemi: y ov nachin jeli vidivamsze pravdeni

(a) Franciotus in vita S. Agnelli.

la

deni pokaranya? jeli vidi vamſze priſztojni, navchiti Detczu ſztraha Bosjega? vam znam povedati, da v-takvem navuku zvucheni budu takaj vaſſi Szini, y po navuku tak lepoga jezika navchéſze, y oni z-jezikom ſzvojem klapiti y tepſzti. Navadni biliſzu negda *Anglianczi*, na tellu ſzvojeh Szinov jos vu Detinſztvu gingavem, zrezavati pelde Medvedov, oroſzlanov y drugeh fél zvérja, koje pelde y kipi niſzamo nigdarniſzuſze zbriſzale, nego ráſztuch tello, pelde takaj y kipi na tellu jeſzuſze zráſchuvale; y tak ſzini doráſcheni k-dobe vekſſe y jakſſe, niſzuſze videli, dabi lyudi, nego zvérje bili. Ni chuda vredno, da pri Puku Poganinſzkom nachin, y navada ova Poganinſzka bibila; nego verlò chuda je vredno, da jedna vnogò gorſſa od ove navada bibila, y nachin pri Otczeh Kerschenikeh. Vi dobri Otczi z-onemi ſpoti, y z-odurnemi réchmi zpletenemi z-priſzegami, y z-blaznoſztjami koje zgovorite, kada ſzerditi karáteſze na vaſſe ſzine, drugo nechiníte; nego zrezavate z-hman peldum ne vre vu tellu, nego na duſſe nyihove, tulike fele grehov, kulike jeſzu verſzti, vaſſi odurni ſpoti, tojeſzt da vam ochitejſſe povem; navuchate nye ſzpunyavati ſzerditoſzt z-ſztrahovitemi ſpoti, z-priſzegami, z-blaznoſztjami, z-groznyami ſztraſſnemi y krivoduſſnyemi; grehi vſzi, kojiſze vu ſzineh jos Detinſztva zrezuju, tuliko je dalekò dabiſze ſzbriſzali, nego dapache z-ráſztenyem dobe, y lett povekſſavanyem; vſzigdar viſſe, y bolye v-duſſu zraſchujuſze, y tak nemoguchnò poſztaje Plebanuſſu y Prodekatorom kulikogoder prodekuju, y opominaju nye zatreti. Jeli ov nachin odhranyuvati Szine ò Otczi, ò Matere vu ſztrahu Bosjem.

Solinus c. 24.

Ali nedokánchaſze ovde vſze zlo, koje chinite vu odhrányenyu Szinov, kadeſze jos *hman pelde*, y *malovredni navuki*, od Otczev y Roditelov davaju? ja nerazmem, kak hochete, da vaſſi ſzini bi bili dobri, buduch vi Otczi y Matere tak malovredni? dabi pital ja, zakaj vaſſi Szini govore po Musko; vi zaiſzto bi odgovorili: kajti buduch rogyeni y odhranyeni vu ſzellu, niſzu mogli poprijeti drugo govorenye, nego ono kojeſzu chuli

y dabi pital zakajſzu poprijeli Meſtriu oránya, ſzétve zemaly, y ne predi Meſtriu zidarſzku, kovachku; bi odgovorili: kajti jos Detcza buduchi, y vu Detinſztvu, vſzigdar videliſzu obdelavati zemlyu, y ovu ſzamu Meſtriu ne drugu mogliſzuſze navchiti, dobrò vellite: kak adda hochete, da ovi iſzti vaſſi Szini poprímu govorenye dobroga Kerschenika; ako nechuju od vaſz drugo, kak réchi neſzramne, kak obsanoſzti, kak priſzege, kak ogovarjanya? kak hochete da budu pobosni, y Bogabojechi; ako vaſz ſzkorò nigdar nevide moliti, ſzkorò nigdar prijemati ſzvete Sacramentume, ſzkoro nigdar pri Prodechtvih, y navukeh Kerschanſzkeh; nego pobolye vide vaſz vu Kerchmah, vu igrah, vu poſzluvanyu po ſzvetkih, vu tátbinah, y drugeh malovrednoſztih? poleg ove pelde jeli hochete, da poſztaneju dobri Kerscheniki? tho hoteti, je hoteti da poſztaneju dobri Kerscheniki po *chudnovitem ſzamo nachinu*; * ar je hoteti, da Bog odpuſztí od Zakona Zapovedi naturalſzke, koja nagíba Szine na naſzleduvanye Otczev. Kada Bog prepuſztil bibil, da ſivi vu zemlyu poserti bi bili tri Pobuchiteli Puka, *Core*, *Abyron*, *y Datan* ſzkup ſzvojemi Sennami, velli Sz. Piſzmo, da pripetiloſze bi bilo veliko chudo: y koje bilo je tak veliko chudo? chudo bilo je, da posert bi bil *Core*, y nebi bili ſzkup z-nyim poserti Szini nyegovi. *Factum eſt grande Miraculum, ut Core pereunte, filii non perirent.* Da opade Otecz vu Jamu, y neopadeju takaj ſzini ni ſzamò chudo, nego je chudo preveliko. Ti padas ò Otecz vu vſzevdilne grehe govorenya, chinyenya, vu iſzte grehe pada takaj Senna tvoja; y da Szini nepadaju, y nepoſztaneju takaj malovredni, nego dobri, tho hoteti, je hoteti jedno chudo, y krutò veliko chudo; y tho chudo ni navaden Bog chiniti, nit hoche nye chiniti, ako nekrutò retko. Zapovedal bil je Bog grozovito Puku ſzvojemu, da nebi priatelſztvo chinil z-Poganini. *Cave ne unquam cum habitatoribus terræ illius jungas Amicitias*, y zrok ove Zapovedi je dal; kajti prez dvojne bilbi popriel hman nyihovo dersanye, y naredbe. Nadalye

* per Miraculum.

Num. 26. v. 10. & 11

Ex. 34. v. 12.

dalye Bog obznanuje niſzamo Puku Israëlſzkomu, nego vſzem lyudem, da najſze ogiblyu Hmanyeh Paidaſtva, y najſze dadû Paidaſtvu *Dobreh*, tverdnò povedajuch onem, koji v-Pajdaſtvo hman ſzebe podáju, da poprimeju nyih ovo hman dersanye, y onem koji v-Paidaſtvo *Dobreh* ſzebe podáju, da poprimeju dobro

2. Reg. 22. v. 27. dersanye: *cum electo electus eris; cum perverſo perverteris.* Ako ſzamo Priatelſztvo z-Pukom *Bolvanſzkem*, y ſzamò Paidaſztvo *z-hmanyemi*, poleg naj tverdejſſega naſzveschenya Bosjega, chiní poſztati Bolvano-Molcze, y malovredne; premiſzlite jeli prez chuda, y chuda prevelikoga more, jeden Szin poprijeti govorenye y dersanye dobro, y poſztati dober Kerschenik, pod navukom jednoga Otcza y Matere, koji jeſzu prez ſztraha Bosjega, imajuch kak vſzaki zna, vnogò vekſſu jakoſzt *rech y pelda* Otcza, kak réch y pelda naroda ſztranſzkoga y Paidaſſev, za poprieti krepoſzt, ali greh.

Pars tertia. Ali kaj rechemo od male ſzkerbi, koju imaju Otczi y Matere Szinov, kadaſzû vre verſztni, y vu dobe Mladenſztva prikladni za Senitvu? kchere prepuschajuſze vu ſzloboschine hoditi z-vetrom na vſzako proschenye, y vſza zhodischa; zdrusavatiſze po vuliczah z-Mladenczi y videtiſze z-nyimi vu Czirkvah; prepuchajuſze zeſzmehavati, ſzpomenkuvati niſzamò ochitò, nego takaj na ſzamom ſzkrovnò: Szinom pak neprepreçhujeſze klatiti po vſzud, ſzhájati z-hman Paidaſſi, hoditi vu meſzta y hise ſzkrovne, y pogibelne: Pohválujeſze akoſzu nadrapicze, akoſzu na poteschiczu vſzakoteru chutlivi, y akoſze vide nadskochlivi: Akoſze povedaju Roditelom nyihova hman hogyenya y dersanya; odgovarjaju da neznaju kajbi chinili, da jeſzu jos mladi; da potrebno je nekaj pripiſzati Mladoſzti nyihove, y z-ovemi zroki vmiré ſzvoje duſſno zpoznyanye, y ſivu prez duſſnoga traplyenya, prepuschajuch nadalye Szine ſiveti kak hote; y ſzamò da v-dnevih delatneh vchiné ſzvoj poſzel, y poſzluju dobrò na polyu,* prepuschaſze da ſzvetechni dan, hodé y chiné ono kaj

*Indifferentia. hote. Z-ovum adda * *nijednoſztranoſztjum* Otczi y Matere terpite

píte prekorednoſzti, y pregreske vaſſeh Szinov, y Detczé prez vſzake ſzumlye greha? Redovnik y Maſſnik ſztaroga Zakona *Helli*, bil je dersánya vrednoga y ſzvetoga: ni dal nigdar hman pelde Szinom ſzvojem; y videch nyihove hman pute y dersanye, ova vu nyih ni pohválil, nego nyeje pokaral; y vendar kajti vu pokáranyu ni pridal onu oſtrochu, koju bilbi moral, nego ſzamó krotkò y myrovnò nye bilbi opominal, govorech nyim ſztaroverſztne, y ſzvete Réchi, ali prevech chedne y ſzlatke; Bog odſzudil je nyega krivcza prevelikoga greha; y zatho dvakrat nyemu grozechiſze, nyega ſztraſſnò ſzmertjum naglum kaſtiguval, z-pogublyenyem iſzteh Szinov, y z-zatíranyem vſze hise. Y vi koji zvan hman 1. Reg. c.
pelde, koju jeſzte dali, y dajete vaſſem Szinom, prepuschate 3. & 4.
takaj ſpachlive lyubavi, pohválujete nyihove nischetnoſzti, nyihova nahrupenya, nyihova Fantenya: videchi nyihove ſpachke, chujuchi nyihove blaznoſzti, znajuchi z-rechjnm vſze nyihove greſſne korachaje: neodpirate nigdar vuſzt na pokaranye y pobolſſanye vaſſeh Szinov; ſzprevajate dneve prez naj meinſſe ſzumlye greha ſzmertnoga, y ſivete prez ſztraha kaſtige od Boga? Dabi bili vaſſi Szini od vaſz ſzvetò odhranyeni (hochu vam ochiveſztejſsè pred ochi poſztaviti greho-tu vaſſu, daſze ſzpomenete iz chínov vaſſeh) y na potlam prez vaſſe krivnye poſztalibi malovrédni, y bi nye negda y negda pokárali * reſzno y ſztarobichno; y k-tomu akòbi na kakvu vre- * ſeriò.
dnoſzt nyihovu gledeli, poſztavemo. kajti bi bili vre za ſenitvu, ali pak oſenyeni; ah NN rádi ſzamoga zaiſzto takaj ovoga zroka, velikoga gréha krivczi bi bili, y ſztrahovito od Boga kaſtigani; kajti Bog hoche y zapoveda, da kada ſzini, akoprem verſztni prekerſſuju zapovedi Nyegve, y malovredni jeſzu, pokarajuſze; y ako pokáranya krotka, y oſzlaſztna nehaſzné, daſze pridadu oſtra, y kaſtiguvanya. Y zatho Sz. *Ivan Zlato-vuſztni Chryſoſtomus*, nam pred ochi poſztavlya, peldu gore ſzpomenutoga *Helli*, na potvergyavanye naj tverdnejſſe y ochiveſztejſ-

se iſztine, nam ochitujuch, da nibil *Helli* kaſtiguvan zbog malovrednoga dersanya ſzvoih ſzinov; ar rádi nyega ni bil krivecz, pokehdob dobrò nye bilbi odhranil, nit bil je kaſtiguvan, kajti nye bilbi zamudil pokárati, pokehdob znaſze iz Sz. Piſzma, da nye pokaral bibil reſznò y ſztarobichnò, nego bil je kaſtiguvan jedinò zatho; kajti bilbi gledech na vrednoſzt nyihovu nye pokáral, govorech nyim, y nye kárajuch krotkò, mirovnò z-ſzladkemi réchmi, nye k-tomu nekaſtigujuch. *Neque enim ideo quòd malos haberet filios puniebatur, ſed quia ultrà debitum increpationi pepercerat, ut cùm Dei leges violarentur, ſeveriùs in illis ultus non eſt.*

S. Chryſ. l. 3. de Provid.

Dobrò Prodekator govorite, chujem vnogi, da meni odgovarjaju; ali neznate kaj, y kakvo zlo je imati ſzine verſztne y velike, hman nagnyenya y nature, koji po ſzvoje volye ſiveti hote: Ar dabi nye oſtrò y verlò pokárali; oni naſz bi oſpotali, nam nevredne odgovore bi dáli, y tak biſze ſaluvali, daſzmo nyim govorili: zlo pak veliko bi bilo, dabi prijeli v-ruke paliczu, ali korbach; ar tak prevzetni bi bili, dabiſze proti nam oponeſzli, y morebiti nad naſz bi nadſzkochili; na ſzpodobu czuczkov, koji proti onomu, koteri nyim groziſze, y nye vudri nadszkoché; anda bolye je nye puſztiti, da ſivu poleg volye ſzvoje, pokehdob na berzom, ali keſzneiſſe, kakſze vnogem pripécha; navcheſze z-kvarom ſzvojem odurjavati,, y oſztavlyati ono ſivlyenye, koje ſzada lyube, y nye pobolſſati nehte. Tho odgovarjati draga Bratja NN. je iſzto, kak rechi da nechete vaſſu dusnoſzt ſzpunyavati, nego hochete chekati, da neſzreche y poruſſavanya naj odvuche, od takvoga ſivlyenya vaſſe Szine; y da z-doſztojnem pokaranyem nye nerazdrasete, hochete da vam pripetiſze ono, kaj pripetiloſze je gore rechenomu *Helli*, koi kak velli Sz. *Chriſoſtomus*: *Dum Filiis moleſtus eſſe ſeverà increpatione recuſat, & illos & ſe ipſum unà perdidit.* Tojeſzt hochete ſzkup z-ſzinmi vaſſemi pogubiti tello y duſsu. Chujte adda kaj odgovarjam vaſſemu * *opoſztavlyanyu*, y vam bude moglo biti za ravnyanye, kada z-iſztine duſnoſzt vaſſu ſzpuniti budete odluchili.

hom. 9. in 1. Tim. c. 3.

*objectio

Naj

Naj pervich vellim vam, da vu pokaranyu kcherih vasseh, nemorate na tho gledeti, kajszte gore od Szinov rekli y odgovorili; ar niszu one tak prevzetne, y szerdchene, dabisze proti vam oponeszle; y kada vide v-rukah paliczu ali korbach, dabi nad vasz nadszkochile, y proti vasse volye sztále. Ove adda morate pokarati ostrò, y resznò, navlasztitò kada znate, da lyubav z-kem imaju, da hode na zhodischa, y nechedno zube vszakomu kasú, szmejusze, y razgovarjaju v-Czirkvah: y ako visse krat pokarane, vidite dasze nepobolssaju, vzemete nyim one rubcze, párte, fertuhe, halye, z-kojemisze znássaju, kinché, diché za lyubav mladenczev; y ako ovo nepohaszni, odvernite nye z-paliczum, y z-korbachem, ar vasz szegurne chinim, da ali presztanu zevszema od oveh lyubavih, y presztiranya mrés, k-kojem privuchilesze jeszu bile, ali pak zdersavalesze budu, y szramuvale prez kinchenya lyudem nazochi dojti. Kuliko pak dosztoisze Szinov, koje teseissè pokarati vam vidisze, vam vellim y zopet govorim; da kada vidite nye siveti prez sztraha Bosjega, y hoditi po puteh gressneh, morate ostrò, zrelò nye pokarati, y ako pokaranya nehaszné, nye kastigujte: Ali z-kakvem nachinom? vu pokaranyu nemorate govoriti kletve, preklinyanya, spote velike; ar z-ovemi nechiníte drugo, nego nye pozivate na odgovore, kak vre meni povedalíszte nedosztojne; nit morate proti nyim paliczu, ali korbach v-ruke podigati, ar tesko bisze pusztili bitti, y naj leseisse, negledech na vrednoszt vassu, y zgubivssi prestimanye vasse, nad vasz bi nahrupili: nego morete nye karati ostrò prez réchih nedosztojneh, oponassajuch nyim odurnu y sztrahovitu nezahvalnoszt, koju proti Bogu, y proti vam chiné; pred ochi nyim posztavlyajuch onu saloszt, onu nepokornoszt, koju vam vu sivlyenyu vassem zavdavaju, y naplachanye nevredno, z-kojem napláchaju vasse trude, vasse szkerbi, koje imalíszte nye do ove dobe versztne zdersavajuch, odhranujuch; y tolnáchech nyim obssanoszt, szramotu, y kvar, koja donassaju vsze hise. Ali ovo ni doszta, potrebno je takaj, da sztarobichnò y odpertò

 nyim

nyim nazvesztíte novi nachin dersanya y sivlyenya: *nebudesze zaiszto tak sivelo, morate rechi, nebude: zevszema y nikak nechu, dabisze vech pajdastva ona chinila: nechu dabisze vech tam zbajalo: nechu dabisze vech bodilo vu bisu onu, dabisze pobajala ona kerchma, ono meszto, ono zbodische, ona igra, one karte: nemorem, nit nechu vech podnassati tvoje blaznoszti, tvoj jezik nechedni, tvoje sivlyenye popuscheno.* z-ovemi y szpodobnemi pokaranyi, morate vasse szine versztne poprijeti, kada hmanji jeszu; y zverhu vszega potrebno je, da visse krat, y iz szerdcza preporuchíte nye Bogu, y B. D. Marie, proszech pomoch y miloschu potrebnu dasze pobolssaju, y v-pamet vzemu. Kralyecz denessnyega Evangeliuma vtekelsze bil je k-nassemu Goszponu JEsussu Kristussu, za betesnoga szvoga szina vre vmirajuchega, y zadobil bil je taki miloschu da ozdravil je: Senna Kananeanszka proszila je za oszlobogyenye kchere obszegyene, y nemi-
Math. 15 losztivnò tráplyene od vraga, y oszlobogyena bila je. Ako tak chinili budete takaj vi, vtekujuchsze z-molitvum k-Bogu za zdravje duhovno Szinov vasseh, zadobíte miloschu zaiszto; ar ako poszlussa Bog, y Goszpon nass z-hitrochum, prossnye Otczev y Materih, koje prosze za zdravje tellovno szvoih szinov, vnogo bolye poszluhne vasse; ar dotichejusze zdravja nyihovoga
*stimulus Duhovnoga. Sz- *Monika* naj vam bude za peldu, y * *pozvanye.* Ona videla je szina *Augustina* vtoplyenoga prez chlovechanszke pomochi vu greheh, y pregreskih Krivovernika *Manikeussa*, z-nepresztainem y z szkerblyivem vtékanyem, kotero bi bila vchinila k-Bogu za nyegvo pobolssanye, nyemu zadobila je, ne szamò pobolssanye, nego veliko takaj zdravje. Kada betesni vassi szini jeszu, y vu pogibeli szmerti, vi molitve y szto zagóvorov chiníte za zadobiti nyim od Marie, y Sz. Zagovoritelov zdravje; ali kada szmertno betesni jeszu na dusse, y vu pogibeli, da od Boga kastigujusze y naveke szkváresze; jeli nevtéchetesze nit z-jednem *Otecz nassem* k-Bogu za nyihovo pobolssanye; y gdo zna, da ova nemarnoszt vassa za dussu Szinov, nebi bila negda y negda zrok nyihove okornoszti vu zlu? Ali

pover-

povernemofze, odkudfzmo odifsli. Morate adda pokárati Szine z-nachinom, kojega povedalfzem: Ali ako pokáranya nikaj nebi hafznila, potrebno je pridati groznye; ali ne one groznye odurne, koje vfzevdil imate vu vufztih: *Poteremti glavu, ruku*, nego one groznye, koje pravichnò y fzlobodnò morete y morate zverfsiti. Ako pak nit groznye nebi pohafznile, bude potrebno v-takvem pripechenyu na kaftiguvanye dojti; predi vendar kak dofslo bifze na kaftiguvanye, potrebno je; da z-razbornofztjum zeberete kaftigu ne onu, koju fzerditofzt, nego koju razum prilichnu k-pregreske poveda; bilobi vendar dobrò, dabi návuka popitali Plebanufsa, ali koga drugoga fzpametnoga y vrednoga chloveka.

Akobi felyeli dabi ja vam povedal zverhu oveh hmanyeh Szinov vafseh, moj tolnách y fzvetuvanye, vam vellim, da kada Szini vafsi jefzu jakò malovredni, y nye nit z-dobrem, nit zlem mochi je na pravi put dopelyati, nye iz hise pretirajte. Ali ov nachin rechetemi, je gorfsi od zla, koje v-hifé chiné; ar ako v-hise kade chuju fzada od Otcza, fzada od Matere neprefztajna káranya, chiné tuliko zlo, vnogo vekfse chinili budu, kada od nikoga pokáranya chuli nebudu, y vu fzloboschine vfzé ofztaneju: Nadalye kada budu zvan hise, kak budu fiveli? hodili budu dan y noch po tatbinah. Vfze tho naj bude ifztina, ali znajte, da ovo zlo, koje chinili budu, *vfze* bude nyihovo; Drufina pak y hisa nijednoga kvara, nego pokoj y mir veliki y hafzen bude imala; ar fztanujuch v-hise, jeden tak malovreden Szin, ifztinito je, da nepokoj chiní y bantuje vfzu vafsu hisu; y takaj ifztinito je dafze kvaré z-hman peldum nyegvum drugi Szini vafsi; y nili bolye draga Bratja, da naj nyemu fzamomu bude zlo; koi nye hoche imati, kak zbog nyega vnogem drugem, koji zrok nifzu? Zapovedal bil je Bog vu fztarom Zakonu, da akobi bil koi Szin fzamoláden, tverdokoren, koi nebi hotel pofzluhnuti, y pokoren biti zapovedam Matere, y Otcza, y bi zamétal nyihove pokaranya; On od Puka bi kamenuvatifze y vumreti moral. dafzod

ſze odverne ſpachka, y navcheſze vſzi z-kvarom nyegvem ſiveti v-ſztrahu Bosjem. *Si genuerit homo filium*, nut zapovedi *ſi genuerit homo filium contumacem, & proteruum, qui non audiat Patris aut Matris imperium, & coercitus obedire contempſerit. lapidibus eum obruet populus civitatis, & morietur, ut auferatis malum de medio veſtri, & univerſus Iſraël audiens pertimeſcat.* Ove Zapovedi akoprem vre * *zatrene*, hotel je Bog da vu ſzvetem piſzmu ſzpomenek vekivechni oſztane, y zakaj? kajti, da videch Otczi kuliko Bog lyubo-ſelyen bibil, raſzdruſiti od drufine, y hise, Szine tverdokorne, da nebi ſaloſztili ſziromahe Roditele, y nebi ſzpachuvali z-hman peldum drugu Bratju; navcheſze vellim ono, kaj moraju vchiniti, kada Szini nyihovi poſztaju okorni * vu pobolſſanyu; y tho je, da nye pretiraju iz hise. On veliki Otecz Patriarkov *Abraham* ni znal ovu Zapoved, ar jos ni bila ona naſzveschena; ali Bog nyega nyu navchil je po vuſztih Senne ſzvoje *Sara* zvane, da potrebno bi bilo pretirati iz hise Szina *Ismaëla*, akoprem jos Deteta, (kaj zverſſil je *Abraham* volynò y marlivò) kajti iz nachina igre z-Brattom *Iſakom*, mlajſſem od nyega vu lettih, y v-dersányu vnogò pravichnejſſem; zpoznavaloſze bi bilo y videlo, da *Iſaku* bi bil na ſpáchenye; od ovud vidite, da naj bolſſi y naj potrebnejſſi nachin je, za zdersati druſinu od grehot; pretirati iz hise malovredne Sziné, kada nit pokáranya, nit groznye nehaſznè za pobolſſanye.

Deut. c. 21.

* abolita lex.

* incorrigibiles.

Ali vchiniti ovo, meni odgovárjate, vidiſze chin ſztraſſne nemiloſzerdnoſzti. Ni tho iſztina; nego dapache je chiniti, jeden chin Miloſzerdnoſzti. Szveta Matti Czirkva kak vſzi znamo y verujemo je miloſztivna Matti; y vendar kada Ona vidi ſzvoje Szine ſzamo-ladne y tverdokorne, da doſztojno poſtenye nedaju kotrigom nyenyem, y vernu pokorhoſzt nekásu nyenyim zapovedam; nye *odverse*, *odbiti iz obchine* * *drusbe ſzvoje*; hochu rechi nye oddrusuje od verneh y praveh Katolikov obchinſztva po Proklecztvih; y jeli rechemo morebiti, da Ona chinech ovo, je ſztraſſnò nemiloſzerdna? ne, nego da je milo-

*excludit à cõmunione fidelium.

miloszerdna; ar nekastiguje ove takve iz szerditoszti, y nemiloszerdnoszti, nego iz lyublyene szkerbi, koju ima za obchuvati vu neozkrunyenyu, Veru drugeh szvojeh Szinov pokorneh, po razdrusenyu tverdokorneh; koje akoprem nezahvalyne y nevredne; vszigdar pripravna je prijeti, y objéti vu szvoj naruchaji, kadaſze k-nye poverneju z-posaluvanyem y pobolſsanyem. Tak morate chiniti takaj vi Otczi y Matere lyublyene, ako Szini vaſſi vre verſztni, jeſzu malovredni, y nehte vaſz v-poſtenyu dersati; poſzluhnuti nehte vaſſa pokaranya, nit bojatiſze hòte groznyih; raſzdrusete nye od drugeh vaſſeh Szinov, pretirajuch nye iz hise; y ako hochete tho chinech pohvalyeni biti, y nájem pri Bogu dobiti, y nemiloſzerdni nevidetiſze; pazete da tho nebude iz odurjavanya, da nebude iz ſzerditoſzti, nego da bude iz zroka y lyubavi, hochu rechi: naj bude jedina ſzkerb oddalechiti hman peldu iz vaſſe hise, da zablachena neoſztane druſina; y naj bude ſelya dopelyati po kaſtiguvanyu bludechega Szina, na dusnu vam pokornoſzt. Szpomeneteſze vendar Otczi y Matere, da buduch *ov nachin * naj zadnij*, nemorate nyega poprijeti, nego vuprav onda, kada preveliko y naj vekſſe je zlo, tojeſzt; kada ſivlyenye Szinov, na tuliku je doslo prekorednoſzt, da nikak ni * *nachina pobolſſanya*: Dapache morate za poprijeti nyega z-ſzegurnoſztjum, tolnach imati pervlye z-lyudmi ſzpametnemi, z-Plebanuſſem, z-ſzpovednikom, y z-drugemi, koji vaſz mogu vu ovom ſzegurne vchiniti.

* extremum remedium.

* dum eſt incorigibilitas.

Doſzada govorilſzem od dusnóſzti, koju imate Otczi y Matere vu odhranyenyu Szinov vaſſeh kojiſzu pri vaſz, y v-hise vaſſe; od Szinov pak, koje dajete vu ſzlusbu, jeli imate kakvu dusnoſzt? Za ove y od oveh chujem odgovárjate; miſzliti moraju nyihovi Goſzpodari. Jeli miſzliti moraju nyihovi Goſzpodari? y jeli vi nikaj? Znajte, da za nye imaju y moraju miſzliti iſztina je Goſzpodari; ali viſſe kak Goſzpodari morate miſzliti vi; kajti dusnoſzt, koju vam zapovedal je Bog odhraniti vu ſztrahu Bosjem Deteczu, je neodpuſztlyva, y

pod

pod szmertni greh vasz vese. Kaj adda morate chiniti? morate *naj pervich* dobrò paziti, da nigdar vu szlusbu nedászte Szine vasse malovrednem lyudem. Ni potrebno ô Otczi kada hochete dati vu szlusbu, ali za Pasztira, ali Volara Szina vassega, dabi szamò gledeli, da mentujete vasz. terha, y sztroskov, oddájuch nyega iz hise; nego je potrebno, da takaj imate oko, y pazite, da dászte nyega vu szlusbu takvem Goszpodarom, koji nyega ravnali budu po putu sztraha Bosjega, y v-sztrahu Bosjem dersali. Jaj vam akoszte dáli Szina v-szlusbu Goszpodara, koi nezna kaj Bog zapoveda, nit mára za Zapovedi Nyegve; koi neprisztuplyuje k-szvetomu pricheschanyu, nego szamò k-vuzmu; koi odurjava pobosnoszti. Jaj ako dáli jeszte Goszpodaru privuchenomu hodati vu Kerchme, vu igre, navadnomu Blaznosztjam Imena Bosjega; podanomu nahrupnoszti y Mahnitoszti; ar akobi z-szmertnem grehom gressili, da nebi raszdrussili Szine vasse od hman paidastva, zbog pogibeli spachenya; premiszlite kak vnogò z-vekssem grehom bi gressili, v-szlusbu dájuch Szine vasse malovrednem Goszpodarom, kade neprefztajni navuk hman pelde y spachenya je isztinszko, da vu sivlyenyu poprimeju. *Drugoch*, kada vre Szini dani jeszu vu szlusbu, morate paziti na nyihove korachaje y hodanya; tojeszt jeli hode na navuk Kerschanszki; jeli vu sztanoviteh Vremenih prijemlyu szvete Sacramentume: jeli dohagyaju, kada mogu k-pobosnosztjam: morate videti jeli-sze prileplyuju k-lyubavi pogibelne, y hman paidastvam; jeli vu jeziku malovredni jeszu: y ako zpazite kakvo zlo, morate taki tho zlo popraviti z-opominyanyem razbornem, na znanye dájuch Goszpodaru, y vtekajuchsze k-Plebanussu; Ali koi je vu ovom szellu, y Varassu, koteri bi tho bil kada vchinil, ali pák hotel vchiniti? jeli znate NN. kadasze Otczi y Matere zvrúche, kadasze saloszté y kada trapesze nad Detczum szvojum? onda kada nye vide hudodelnike, y velike zlo-chinitele, y kada zbog velike krivnye y pregreske, jeszu v-pogibeli doiti v-temniczu, ali na glavnò zgublyenye; oh

onda

onda vszi jeszu vu jedine szkerbi, vszem vtéchisze kojegoder znaju, da pomochi mogu; ali ova lyubo-mornoszt, ova szkerb, kajti ni vu Vremenu, zatho ali kruto malò, ali zevszema nikaj Bogu ni povolyna, nit pri nyem prijetna; y tak Roditelom, kajti niszu zverſſili vu odhranyenyu szvoju dusnoszt, od Boga pripiſſujesze vsze zlo greſſecheh Szinov. Vnogo zverhu ovoga bisze moralo vam ô Otczi y Matere govoriti; ali kajti opeſſal jeszem vu tak dugom govorenyu; dokancham y zavérſſujem z-jednem szkrovnem pripechenyem, vsze ono kajbi mogel povedati, y vsze ono; kajszem do szada vam povedal.

Kada po zapovedi *Davida* bila je dopelyana *Arka testamentuma* iz hise *Aminadab*, voli koji nyu pelyali y vozili bi bili, tak kolla pripetczè biliszu záverli, da malo bi bilo menykalo, da Arka iz kóll ni opala; tho videch Redovnik *Oza* nyu z-rukami, y z-plechi poprijel y zdersal je. Vi verujete, kak ja stimam, da ov chín tak verni, Bogu povolyen bibil; ali chujte jeli povolyen bil. Pred ochima vszega Puka, taki na naglom opal *Oza* mertev, blizu *Arke* z-velikem vszeh sztrahom. *Percussit eum super temeritate, qui mortuus est ibi juxta ArcamDei.* Zakaj tak veliku kastigu Bog na nyega je hitil? morebiti bilo je zlo zdersati onu *Szvetu Arku*, da v-blato neopáde? zrok ove kastige bil je, velli *Abulensis* Navuchitel, kajti *Arku*, pokehdob bisze bila morala od Redovnikov noszití, nebi bil moral *Oza* prepusztiti, nyu z-voli voziti, nego na plechah szvoih bi bil moral noszití; y dabi bil nyu, kak bil je dusen noszil na plechah, nebi bila vre vu pogibeli pádanya: Ali szprichati szebe od terha, y pusztiti da nyu voze voli; y zderſati nyu z-plechi szamò y jedinò onda, kada vidi nyu szkorò padajuchu; ni chín, koi bi Bogu mogel povolyen biti: y zatho *Oza* pravichno, y sztrahovitò bil je od Boga kastiguvan. 2. Reg. c. 6. v. 7.

Otczi y Matere! szrovnoszt pripechenya ovoga, vasz za czily ima. Terh odhraniti vu sztrahu Bosjem Szine, vszakom vre- Epilogus

Kkk

vremenu mora biti vass. Vi morate tja od detinsztva nye voditi, nye pelyati po putu Bosanszkih Zapovedih; vi morate vu dóbe nyihove gingave mladensztva voditi, pelyati nye, z-razbornemi opominyanyi, y z-dobrum peldum po sztezah szegurneh, dasze nezaverneju vu grehe; vi morate vu versztnoszti nyihove privekſſe, nyim biti za veliko zdersavanye; pazech na nyihove korachaje, hodenya, y zverſſujuch vsza, da nye ravnate po putu dobreh Kerschenikov; ali ako osztavite szkerb y terh vaſſe detczé drugomu, y odſmali budete plecha vaſſa, za pomochi szine y detczu vaſſu, y nye szamò jedinò onda podévali budete, kada ali rádi krivnye glavne, ali rádi druge neszreche bisnyi budu glavnomu padanyu, illiti sivlyenya vekivechnoga pogublyenyu; vszi vaſſi sztroski, vszi korachaji, vszi trudi, vsza szkerb, koju imali y podnaſſali budete, malò krutò, ali zevszema nikaj, Bogu povolyna budu; ar zlo nyihovo iz zroka vaſſega vsze dohagyalo bude, y zatho oſtrò y sztrahovitò od Boga kaſtiguvani budete. Amen.

NEDELYA DVAJSZET-PERVA PO TROJAKEH.

Sic Pater meus cœleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis unusquisque fratri ſuo de cordibus veſtris. Math. c. 18.

Od lyubavi Nepriatelov.

Exordium. Poklamkam Szin Bosi JEsus Kriſtus z-jednem nenavadnem, doverſſene oblaszti szvoje, szvedochansztvom bilbi nazvesztil, zapoved lyubavi nepriatelov: *Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros*: Nazvescha takaj proti prekerſſitelom ove zapovedi, jednu sztrahovitu groznyu: *Sic Pater meus cœleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis*: Kak dabi hotel rechi; neodpusztlyvem nachinom szkvarjeni, y odszugyeni budete od Otcza moga Nebeszkoga; ako opraschali nebudete iz szerdcza blisnyemu,

Math. 5. v. 44.

nyemu, koi vaſz bibil zbantuval. Tuliko adda grozitiſze potrebno je ô Bose, dą Tebi pokornoſzt ſzkaseſze? Ni zadoſzta ſzama zapoved, nego takaj pridajes groznye?

Ovde NN. potrebno je rechi, da prevelike teskoche, koje proti obdersavanyu ove zapovedi, napervo donaſſaju Naſzlediteli ſzvéta, jeſzu male vrednoſzti y mochi; pokehdob Bog On, koi nezapoveda, nego pravichna y razumna, ni malò teskoche ove nepremislyava; y z-ſzvedochanſztmi tak zverſſenemi, groznye prekerſſitelom obechuje. Szim priſztupite ſantiteli, y vaſſe zroke povechte, y naproti zapovedi ove, koju vellite nemoguchnu, doneſzete vaſſa ſzprichavanya, z-kojemi odgovarjateſze od obdersavanya ove zapovedi.

Trojverſztno je vaſſe ſzprichavanye, koje donaſſate. *Poſtenya vaſſega pomenykanye*: *Vaſſe nature kerhkocha*: *Kvar y skoda vaſſega napreduvanya*: y ja vam obechujem pokazati y vaſz vputiti, da ova troja ſzprichavanya laslyiva zpoznate; ar nyihovu laslyivoſzt vam tak pred ochi poſztavim, da vi z-ſzvetloſztjum ſzamò razuma vaſſega, y veſchnoſzti; valuvali budete ovu Zapoved, *Pervich* chaſztlyivu illiti poſtenya vrednu, *drugoch* lehku, *Trejtich* haſznovitu; y ako vam ova nepokáſem, onda ſzloboſchinu vam dám, nyu neobderſavati. Proſzim poſzluh y pochinyam. Propoſitio trifar.

Da vreme vu Réchih negubimo, hodmo na pervo ſzprichavanye vaſſe. Zapoved vu deneſſnyem Evangeliumu ochituvana, nemoreſze adda poleg tolnácha lyudih oholneh, y ſantitelov prez *pomenyſſanya poſtenya* obderſavati. Y zakaj proſzim vaſz? kajti velle, *ſzvét* dersí za priproſztoga y ſztraſslyivoga onoga, koi prez zamere, bantuvanye y obſſanoſzt podnaſſa; protivnem pak nachinom preſtimava, y za verloga dersí onoga, koi bátrivò y ſzerdchenò, ali z-jezikom, ali z-chínom odvrácha, prijete obſſanoſzti y bantuvanya. Y da ovo je iſztina, jeſzuli koja zhodischa y drúſtva, vu kojeh nebiſze z-pohvályenyem povédala, y z-povolynoſztjum poſzluſſala ſantenya, ſpoti, y ſzramote ódvernyene onem, od kojeh bantuva- Confirmatio.

tuvanye bilo je vchinyeno; y jeli pak kada protivnò pripechafze, dabi koi fzramuvalfze, y falofztil, kajti znadúfze fantenya, y kajti od fpotov, obffanofztih govorifze oneh, koje odvernul je onem, koji nyega bi bili zbantuvali? vidifze pak ifztina je, da lyudem nefzerdchenem y bojazlyivem ni povolyno, akofze poveda, y akofze govori od oneh fpotov, od oneh obffanofztih, od oneh bantuvanyih; koja prez odvráchanya podnefzli, y prez fantenya kakti gluhi zamuchali jefzu; y tak daleko jefzu ovi, dabifze fzami pohválili, y povedali, da prez odvráchanya fpote y obffanofzti bi bili podnefzli; dapache fzebi derse za fpot velik, akofze fzpomenek od oneh chiní, vu zhodisschah y druftvih.

* Confequentia. Znateli NN. kakvo * *izpelyavanye* iz razgovora ovoga poragyafze? fztraffitefze, *izpelyavanye* je ovo: *Adda Bogo-chafztenye, y vera Kerfchanfzka ni menye nerazumna, kak je Bolvanfzka.* Jelifze chuti more vekffa od ove blaznofzt? zmed zrokov drugeh od Sz. *Auguftina doneffeneb* proti Rimlyanom Bolvano-Molczem, z-kojemi primorani bi bili valuvati, y fzpoznati, da nerazumno bi bilo nyihovo kriveh Bogov chafztenye je zrok ov: da najmre oni ifzti fzami z-oftremi zapovedi, prepovedali bi bili vnoge chíne, koje vu Bogeh fzvojeh bi hvalili; y one kakti nepoftene bi derfali, nit nye na chafzt bi podigali, koji takve chíne bi bili chinili y nafzleduvali; y tak valuvati bi morali, da vera nyihova Bolvanfzka nerazumna bi bila; vu koje bi poftuvalifze, y za Boge derfali oni, kojeh chíni lyudem, kakti odurni, y nevredni nafzleduvanya, prepovedani bi bili. *Nolli Deos falfos*, govori Sz. Navuchitel proti Varaffu Rimu, *Nolli Deos falfos, fallacesque requirere, abjice potiùs, atque contemne in veram emicans libertatem. Patere afferi libertatem tuam, adverfus immundos fpiritus, qui tuis cervicibus impofuerant facrandam fibi, & celebrandam ignominiam fuam. Actores criminum Divinorum removifti ab bonoribus tuis.* Szada chujte y vigyte iz zroka gore rechenoga *izpelyavanye.* Szvét poftuje y hvali vu Szinu Bosjem JEfuffu Kriftuffu, *terplivnofzt* y *mirovnofzt,*

S.Aug.de civ.Dei l. 2. c. 29.

med

med obſſanoſztmi, ſpoti y bantuvanyi; Poſtuje y hvali *dobrovolymu lyubav*, vu opraſchanyu nemiloſztivnem haharom ſzebe razpinyajuchem; y ovu *terplivnoſzt*, ovu iſztu *mirovnoſzt* y *podnaſſanye*, med obſſanoſztmi, y ſpoti; ovu iſztu *dobrovolymu lyubav* vu opraschanyu; kudi, prepoveda vu lyudih, kakti jeden chín priproſzt, ſpotlyiv, y nedoſztojen chloveka poſtenoga; adda ſzvét odurjava y poſpotavaſze iz Bogo-chaſztenya, y vere Kerſchanſzke, y za nevrednoga chaſztenya, dersí *Chloveka Boga*, chije chíne on prepoveda y kudi vu lyudih, kakti nepoſtene y nevredne naſzleduvanya. Kajſze vam vidi, y kaj vellite od ovoga razgovora y izpelyavanya? ako vaſz ſztraſſi ov razgovor, koiſze vuprav izpelyuje iz onoga, kaj chiní y navaden je zverſſuvati ſzvét; pod vſzaki nachin moraſze rechi, da po ſzvétu onom, koi kudi, koi odurjava, kakti chín nevreden y nepoſten opraſchanye ſpotov y bantuvanyih; nerazmevajuſze dobri Kerſcheniki, lyudi razumni, y Bogabojechi, nego ſzamo lyudi oni razmevajuſze, koji Kerſchenika pravoga drugo nimaju, nego kerſzt; lyudi kervoloki, malovredni y hudodelniki; kojeh ſzudite vi, jeli poſteno naſzleduvati tolnáche, y ſzvetuvanya, prepoſztavlyajuch nye tolnáchem y Zapovedam JEſuſſa Kriſtuſſa. Zavérſſemo adda ov pervi zrok z-Sz. *Auguſtinom*, *non dedignetur*, *quod fecit Chriſtus*, *facere Chriſtianus*. Thojeſzt: koiſze poveda Kerſchenika, naj nedersí za chín nevreden, nego za chín plemenit y poſten opraſchanye ſpotov; nitſze naj neſzramuje, nego najſze díchi y hváli, kada nyega zverſſuje, buduch da nyega Kriſtus JEſus bibil zverſſil. tr.52.in Joan.

Ali kaj rechete, ako vam pokáſem, da iſzti fantiteli, y obſfaniteli; povráchanye ſpotov, * *vu chíneh ſzvojeh* kude? pazite. kada pripetiſze, da nekoi zmed oneh, koji tak viſzoko ſzvoje poſtenye vidijuſze preſtimavati, y zovu fantenye, chín poſten y vreden; zbantuje ali z-jezikom, ali z-chínom, y z-kakvum obſſanoſztjum drugoga * *nenavidnika* ſzvoga; y da ov z-vekſſum obſſanoſztjum y z-ſpotom, ochitò nyemu oponeſzeſze; jeliſze morebiti on raduje, ali pohváli takvu obſſanoſzt, ſzebi

*in praxi

*æmulus

payer-

povernyenu? ne zaiſzto, nego dapache plahné na ſzerditoſzt, nyu odurjava, y kakti mahnit zvan ſzebe poſztajuch, iſche vreme, priliku y nachin zverhu nye fantitiſze. Ali polahko: nili poleg tolnácha, takvoga chloveka mahnitoga chín poſten, y hvale vreden, povrachanye obſſanoſzti y ſpotov? zakaj adda buduch povráchanye obſſanoſzti y ſpotov, chín hvale vreden y poſten, On vendar ov chín odurjava, y zverhu tak vrednoga y poſtenoga, iſche fantitiſze, koga nyemu *nenavidnik*, pervlye od nyega zbantuvan odvernul je? morebiti chín, koi hvale vreden je vu nyem, je kudlyiv vu drugem; y ona morebiti zapoved poſtenya, koja véſe y primarja fantitiſze nad bantuvanyem, obſſanoſztjum, je nazveſchena, ne vre *nenavidniku*, nego ſzamomu nyemu?

Hodmo na dalye; ar jos viſſe proti ovem ſpotov povrachitelom imamo. Kaj tho hoche rechi; da kada koteri zmed oveh fantitelov, obſſanoſzti, y ſpotov povrachitelov; ali zbog vudarcza ſzmertnoga, ali drugoga neſzrechnoga pripechenya ſzebi zavdanoga, nahajaſze na ſzmertne vure; tuliku ſzkerb ima ochituvati, da on opraſcha vſzaku obſſanoſzt, y vſzako bantuvanye; y zapoveda vſzemu ſzvomu odvetku, da nijedno vreme, nit pod nijeden nachin, y iſzte takaj ſzvetczke pravicze y ſzudu preporucha, naj neische nitſze fanti zverhu onoga, koi nye bibil glavnò ranil, koi nye ſztraſſnò bibil zbantuval? dabi oproſchenye ſpotov y obſſanoſztih bilo, kak je on govoril, jeden chin priproſzt, y nepoſten, vumerlbi adda takov kakti priproſzt y nepoſten; y nerazumnò y krivichnò bi zapovedal, da priproſzt, y nepoſten ſive nyegov odvetek. Jeſzteli chuli NN. takaj, kojega akoprem malovrednoga, dabi kudil kakti priproſztoga y nepoſtenoga onoga, koi bi bil vumerl opráſchajuch bantuvanya y ſpote; ali pak chuliſzte kojega poſtenoga razumnoga, y vrednoga, koibi hvalil Deda, Otcza ſzvoga; kajti bibil vumerl vu ſzerdczu jalnom, y pohlepnom fantenya? niſzte zaiſzto nit jednoga, nit drugoga chuli, y nigdar chuli nebudete: nego vſzigdar chuli budete, daſze

hváli

hváli takaj od lyudih malovredneh, zlocheſztih, y od lyudih ſzvétu vſzeh podaneh, koi vumíra opráſchajuch ſpote, obſſanoſzti; y daſze kudi, koi vumíra ochitujuch ſzerdcze jála y ſantenya puno. O Bose! kak je pravichna, kak je lepa, kak je odichena, tvoja lyubavi zapoved, pokehdob ov iſzti ſzvét, koi nyu zatréti, y nyu z-ſzvojemi protivnemi tolnáchi zbriſzati terſziſze, primoran je v-láſi oſztati, y zadnich valuvati; da oni pravichni, oni poſteni, oni viteski ſzamò y odicheni jeſzu, koji nyu zverſſuju y naſzleduju. *Mentita eſt iniquitas ſibi.* Pſ. 26. v. 12.

Ali naj bude opráschanye obsanoſztih, chujte Kerscheniki kaj vam hochu dopuſztiti, naj bude vellim opráschanye obsanoſztih chin *vu ſzebi* priproſzt, ſpotlyiv, y kudlyiv; niſtarmanye moralbi *nye*, koi je Kerschenik, dersati za jeden chin plemenit, odichen, y viteski ne za drugo, nego kajti *nye* JEſus Kriſtus Szin Bosji, na peldu nam zverſſil je. Bil je Kris jedno Dervo ſpotlyivo, y vendar poklamkam na nyem Szin Bosji vumerl bi bil, poſztalo je naj izviſſenejſſa záſztava ſeregov, znamenye naj ſzvetejſſe okorunyenih Kralyev, czimer naj preſtimanejſſi Goſzpode. Chudimſze adda kak Kerscheniki, koji vu tak velikem preſtimanyu dersè Krisno Drevo, y tho ne za drugo, akó ne kajti nyega z-ſivotom ſzvojem, doteknulſze bi bil JEſus Kriſtus; nederse pak vu jednakom preſtimanyu opráschanye obsanoſztih, pokehdob ov chin opráschanya iſzti JEſus Kriſtus, zevſzema zverſſil bi bil, y zevſzema *nye* lyubil, y *koje* vu nyem poſtujemo kakti naj odichenejſſe. Bilbi jeden puntar y odbega od Vere, kak bil je malovredni *Julianus* Czeſzar, koibiſze poſpotaval iz Krisnoga Dreva, y koibi kakti czimer nepoſtenya iz herbta nyega hital; kak pak recheſze pravi Kerschenik on, koi poſpotavaſze iz china kakti kudlyvoga y nepoſtenoga, iz opráschanya obsanoſztih, y terſziſze z-vrasjemi podſiganyl, y z-odurnum peldum ov chin oduriti, kakti chin ſpotlyiv y kudlyiv, poklamkam lyubilbiſze bil ov chin od JEſuſſa Kriſtuſſa, nikaj menye z-Réchjum, kak z-peldum vſzem ſzvojem naſzlednikom? ſtimam,

mam, dą vidim y chujem naſſega Odkupitela, poklamkam bilbi proſzil Otcza ſzvoga Nebeſzkoga, za oproschenye ſzvojeh nemiloſztivneh haharov, iz krisa vaſz vſzeh gledeti; y ſzpametujuch vaſz iz plemenitoga Imena, y viteske chaſzti, koju imate, buduch vi nyegvi ſzini; govoriti vſzakoteromu zmed vaſz ono, kaj Czeſzar *Baſilius* govoril je *Leonu* Herczegu, ſzinu ſzvomu, da nyega gene na pelde ſzvoje naſzleduvanye: *Ne me quæſo Patrem amantem pudefacias; debent enim pictores quidam corporum lineamenta, filii autem quaſi vivæ imagines Patrum virtutes refere.* Ah Kerschenik fantitel, y obsanoſztih povrachitel! tebi govorim iz krisa ovoga, na kojem vidis mene, zbog lyubavi tvoje viſſechega; y proſzim tebe, akoſze neſzramujes moi ſzin ozvati, nedaj zrok, dabiſze ja ſzramuval tvoi otecz imenuvati. *Ne me quæſo Patrem amantem pudefacias;* Mora, koi ſzin je, biti ſiva ſzpodoba y kip otcza, ne ſzpodobu ovu imajuch vu liczu; ar tho ſzpada na Málare, izriſzati ſzpodobu na platnu; nego mora ſzpodoba biti vu naſzleduvanyu chineh viteskeh otcza, y v-dersanyu krepoſztih vu ſzerdczu: Jaſzem iſzti On, velli Kriſtus na krisu Raſzpeti, koi za podnaſſanyem tulikeh krivicz, tulikeh spotov, tulikeh obsanoſztih, tulikeh rán, tulikeh muk, kojavſza tebi znana jeſzu, drugo fantenye niſzemſzi vzel zverhu mojeh nepriatelov, obſſanitelov; nego proſzilſzem od Otcza Nebeſzkoga za oproschenye nyihovo: y On ja jeſzem, koi tulikokrat od tebe verlò zbantuvan, vſzigdar proſztil tebi jeſzem; y ti za moju lyubav neches oproſztiti jednu obsanoſzt tvojemu blisnyemu, tvojemu brattu, nego kakti na spot mojeh proſſnyih, y moje pelde, moje zapovedi, hoches zadersavati ſzpomenek obsanoſzti, y goruchi nazlob vu ſzerdczu za fantenye? *Ne me quæſo Patrem amantem pudefacias:* Ja koi jeſzem neizrechena Mudroſzt; y koi zevſzema y vuprav poznam vſzu vrednoſzt y plemenschinu vſzeh chinov; vu tak velikem preſtimanyu dersal jeſzem opráschanye obsanoſztih; da nye zverſſilſzem kakti chin zviſſeneiſſi ſivlyenya y ſzmerti moje; y tho jos ni tebi doſzta, dabi veruval, da je opráschanye jeden chin

Caſ. in c. exhor. ad Leon. filium.

chin vreden y posten? y tho jos tebi ni zadoszta, dabisze genul za zversuvanye china ovoga? *Ne me quæsò Patrem amantem pudefacias; debent enim filii, quasi vivæ imagines Patrum virtutes refere.*

Jeli jos imate szerdcze NN. proti tak velikem zrokom, y tak velike pelde sztati, y govoriti: da je chin spotlyv y neposten opráschanye obsanosztih? nimate szerdcze chujem, da odgovarjate proti sztati; nego szamò vellite, da opráschanye obssanosztih je chín tak tesek, gledech na *mlahavochu nature nasse*, da biva *szkoro nemoguchen*, y nyega kakti nemoguche je zverssiti. Lásete, lásete krichí Sz. *Augustin*, kajti oprafchanye obssanosztih dabi bilo, gledech na mlahavochu nature nasse chín nemoguchen, nebi bilo od Boga zapovedano, *Non imperaret hoc Deus, si impossibile judicaret*: bilbi nepravichen Bog nass, dabi nam dal Zapoved, koju nemoguche bi bilo zverssiti, y mogel bisze rechi nemilosztivnejssi, od jednoga *Kaligule* Czeszara; ar ako otajno Ov Zapovedi szvoje je nazveschal, dabi tak prekerssene od vnogeh bile, y mogelbi imati zrok zaszititi szvoju odurnu nemilosztivnoszt z-szmertjum prekerssitelov; Bog pak dájuch zapoved nemoguchnu zverssiti, videlbisze da volyu ima, dasze od vszeh prekerssí, y dasze odszude vszi vu pekel. Ali chujem da ódgovarjate znovich, da nerazmete, dabi bila zevszema nemoguchna; nego szamò *krutò teska* Zapoved: Vam odgovarjam naj pervich, da akoprem bi bilo tak tesko opráschanye kak vellite, vendar bisze moralo z-vszum hitrochum zverssuvati, kajti Bog nye zapoveda: nili pokoren pesz taki na zapoved Goszpodara szvoga, akoprem zadersaval bisze vu nadszkakanyu proti onomu, koi nyega bi bil vudril, y v-lyutoszti bil z-lájanyem, koju ima proti nyemu? y jeli nebude moral z-hitrochum pokoren biti Bogu chlovek, koi je razumen, y koi je Kerschenik? ali chujte prikladno k-ovomu pripechenye y chudnovito.

Secunda pars.

S. Aug. in Ps. 16.

Lll Imal

Imal je ſztanoviti chlovek Oroſzlana tak vkrochenoga, da kakti mirovnoga peſzeka ſzobum vodil bi bil, po vuliczah Varaſſa *Barcellona* zvanoga. Sztanoviti jeden dan, nekoteri prokſſen dechak, poduffalſze bil je nyega vudriti: v-oroſzlanu zbudivſſiſze naturalſzka lyutoſzt; y ogeny ſzerditoſzti, kreſſechſze vu ochih; y kundre na razdrapanye dechaka podigavajuchſze; zakrikne ſzpazivſſi ovo Goſzpodar; y reche k-oroſzlanu: *ſztani oroſzlan ſztani, y k-meni bodi.* Na zapoved Goſzpodara k-meſztu dojde, y lyuta zvér pokorna ſztáne, y nevrazi dechaka; ali ſzerditoſzti takvu protivnoſzt vu ſzebi ova zvér je chutila, da nazochi Goſzpodara zbog ſzerditoſzti neizpunyene, mertva bi bila luſznula, y razpuklaſze. Jedna zvér od nature ſzvoje lyuta y nevkrochena, na zapoved lyublyenoga dobrochinitela Goſzpodara, zdersáva y ſzteguje naturalſzku ſzvoju lyutoſzt, y opraſcha z-kvarom iſztoga ſzvoga ſivlyenya: jeden pak Kerſchenik jeli nebude moral zderſati, y ſztegnuti ſzvoje ſzerditoſzti pohotnoſzt, opráſchajuch bliſnyemu, koi nyega zbantuval bi bil, da poſzluhne y zverſsí zapoved ſzvoga lyublyenoga Odkupitela? zlo bi biló *obchinſztvu* Sz. Matere Czirkve, dabiſze ſzada negdaſſnye protivſchine, y pregoni podigli! kakbi Kerſcheniki tverdili y valuvali veru JEſuſſa Kriſtuſſa, nazochi tulikeh nemiloſztivneh pregonitelov; na vigyényе tulikeh muk, kolóv, ſzekír, oſtreh britvih, tulikeh zvér, y tulikeh ognya plamnov; ako ſzada ſzprichavaju ſzebe pokazati naſzlednike, y zverſſitele zapóvedi Nyegve, nehotech maló ſztegnuti ſzvoje ſzerditoſzti pohotnoſzt?

Nieremberg. in Præf.

Ali kajſze trudim vu ochituvanyu duſnoſzti, koju ima Kerſchenik opraſchati obſſanoſzt, gledech na vſzakoteru preveliku teskochu; kada teskocha prevelika nemoreſze znajti vu opráſchanyu obſſanoſztih? y da je tak, povechtemi gdoje nazveſztil ovu zapoved, opráſchanya obſſanoſztih y lyubavi nepriatelov, koja vam tak vidiſze teska, y tak ſmehka? nili Szin Bosji mudroſzt neizgovorna, mudroſzt neizrechena nyu nazveſztil; komu buduch znana tesína Bregov y Gór; broj péſzka mor-

morſzkoga: znano, y ochito takaj je, kulike y kakve bi bile chlovechanſzke mochi, y kak ſmehkek bi bil terh zapovedi ove, koju nam dáje y nazveſcha? tak je zaiſzto. Anda ako Szin Bosji zove, primárja, y pozíva vſze lyudi obterſſene, z-prevelikem terhom greha, da primu járem ove nyegve Zapovedi, nyim obechajuch y nye batrivech, da pod nyim nájdu pochinek y vugodni pokoj, ne pak obterſſenye, ne nepokoj; buduch zapoved ova jarem ſzladek, y terh legek: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis: tollite jugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde: & invenietis requiem Animabus veſtris.* Kak pak moreſze prez bludnoſzti y pomenykanya vere rechi, da Zapoved ova opraſchanya obſſanoſztih, y lyubavi nepriatelov, je jedna Zapoved preteska, y prevech ſmehka? *aut Deus fallitur*, ovde je prikladno ſzvedochanſztvo Sz. *Bernarda*, *aut Deus fallitur*, *aut mundus errat*; Ali vkanyujeſze Szin Bosji, kada govori, da nyegva zapoved je járem ſzladek, y terh legek; ali ſzvét láſe y bludi, kada poveda, da je járem tesek y zapoved kruto ſmehka. Komu veruvati moraſze? odgovorite. Math. 11. v. 28-29.

Neſtimajte ovde vendar, da za nadládati vaſz, ſzamò vpiramſze vu Bosanſzka ſzvedochanſztva; ar imam *zroke* takaj, y iſztu *veſchnoſzt* illiti zpoznanye, koja *lahko obderſavanye*, ove Zapovedi káſu. Nemoreſze táiti, da chíni y poſzli naj teſeiſſi, y naj ſmehkejſſi mogu poſztati lahki y povolyni onomu, koi nye zverſſuje; ako z-nuternyem razmiſslyavanyem gledí, ali na *peldu*, ali na *zapoved*, ali na *uffanye*. Moreliſze najti poſzel, y Imenit chín teſejſſi y ſmehkejſſi kak on, koi je z-pogibelyum ſzmerti? nemore zaiſzto: y vendar *uffanye* dike, y odichenoſzti, kulike Herczege, kuliku Goſzpodu, neodzove od pochinka vugodneh hiſs ſzvojeh, pripravne y veſzele negene na podnáſſanye neprilik voiſzke, y pogibelih Taborſzkeh? kulike vojnike nechiní nevgiblyve y tverdne vu meſztu, akoprem vſzem podverſenom ſtukom, y goruchemu Puſſak ognyu? kulike negene derchati med jezero y jezero ſzablih ne-

priatelſzkeh; *Zapoved*, ali *Pelda* * *Sztotnika*? y kulike nechinı́ neſztraſslyve y pripravne pod Bombardami ſveplyenemi, y ognyenemi vu nadſzkakanyu na zide; y grabe nepriatelſzke; *uffanye* dára obilnoga, ali velikoga pléna? y ako jeden ſzamò zrok zmed tulikeh, lahke chini Imenite chiné, tak teske y pogibelne, kojeh natura naſſa ſztráſſiſze; kak pako vſzi ovi ſzkupa zroki nebudu zadovolyni, za vchiniti lagek jeden chin lyubavi, koi je opráschanye obsanoſztih? imamo zaiſzto za vchiniti ov lepi chin, raſzmiſslyenye Bosanſzke *Zapovedi*:

Math. 5. v. 44. *Ego autem dico vobis: diligite inimicos veſtros*; imamo prizávanye *uffanya* dobrih nepreczenyenyih, koja nam obechana jeſzu od Jeſuſſa Kriſtuſſa, koja dobra jeſzu grehov naſſeh oprosche-

Math. 6. v. 14. nye; *ſi enim dimiſeritis hominibus peccáta eorum, dimitet & vobis Pater veſter cœleſtis delicta veſtra*, y chaſzt ſzinſztva Iſztoga Boga:

Luc. 6. v. 35. *diligite inimicos veſtros, & eritis filii Altiſſimi*: imamò zadnich za objachenye *Peldu*, ali chiju? Szina iſztoga Otcza Boga, koi med ſpoti, med-obsanoſztmi, y vſzake verſzti pregoni, naſz poziva, daſze navchimo ne od lyudih, nego od ſzamoga Nyega

Math. 11. v. 29. terplivnoſzt, y krotkochu: *diſcite à me quia mitis ſum.* Kaj ovde morete odgovoriti ô Fantitelji? morebiti odgovarjate da vſzi ovi zroki, kajti bi bili Duhovni y Bosanſzki, niſzu zadovolyni vchiniti lahko opráschanye obsanoſztih; jeden pak protivnem nachinom ſzamò zrok chiſztò zemelyſzki y chlovechanſzki, moguch je vchiniti lagek vſzaki drugi Imenit chín, akoprem budi on tesek, y trudliv poſzel, y nature ſztraſſen? ali kak ovi zroki duhovni nebi bili zadovolyni: akoſzu bili zadovolyni jednomu *Steffanu* pervomu Mucheniku, jednomu *Paulu* y vſzem Vuchenikom, dapache neizbrojenem Vitezom, nekojem zbog ſzvetoſzti, nekojem zbog Plemenschine odichenem y preſtimanem, od kojeh Sz. Matti Czirkva, y veſz ſzvét vu Knigah, vu Kipeh, y vu Oltareh, viteski y vekivechni ſzpomenek derſí? jeli niſzu adda zadovolyni vſzi ovi zroki, kajti duhovni y Bosanſzki bi bili, vchiniti vam lahko

oprás-

* Ducis vel Capitanei.

opráschanye obsanofztih? odgovorite ako imate fzerdcze na ov *razlog potvergyavanya*, * y nyega fzada chujte. * Argumentum.

Aristides pospotan z-jednem hráchkom na Obraz hichenem, ni fzamò nifze fantil, nego ražumni fzpomenek ofztavil fzvojemu Obffanitelyu: *Licurgus* onomu, koibi bil nyemu fzpehnul oko, y nyega ofzlepil; lyublyeno ponudil je pri fzebe fztán, y z-lepemi navuki dugo vremena nyega navuchal je. *Octavianus* prikazal je ni fzamò jedenkrat fivlyenye, *Cinę* glavnomu fzvojemu nepriatelu, y nemilofztivnomu izdavczu; nego takaj nyega podígel na chafzti y preveliko preftimanye. *Titus* zverhu vnogeh fzvojeh dobrochinyenyih, felyel je takaj dobro dvem fzvojem Protivnikom, koji nyemu zadoblyénye Czefzarfztva vnogò prechili bi bili. Ovi jezero drugi glafzoviti vitezi, koje iz Poganinfztva zbroiti bi mogel, kakov zrok imalifzu, da tak pripravni y hitri bi bili, na tak velike chíne? fzam zrok zemelyfzki y chlovechanfzki Poftenya, koje nahajafze vu ifzteh chínih imalifzu. Szada pitamvafz: ovi ifzti chíni opráschanya, y dobro chinyenya nepriatelu, jeli morebiti fzada vu Kerschenikih nifzu pofteni, kajti zapovedani jefzu od JEfuffa Kriftuffa? ni zaifzto tho mifzliti fzmeti. Adda vefz czel zrok jos nam Kerschenikom ofztáje, rádi koga lehki ovi ifzti chíni bilifzu Poganinom; tojefzt rádi *poftenya.* Anda ako mi Kerscheniki zvun ovoga zroka chlovechanfzkoga, tojefzt Poftenya, imamo vfze druge takai gore rechene, zroke duhovne y Bosanfzke; y ako zvun oveh imamo takaj, nuternyu pomoch *Milosche Bosje*, koja jáchi y tvérdi naffu naturalfzku mlahavochu; ovi chini opráschanya y dobrochinyenya nepriatelu, moraju biti prez prifzpodoblyanya vnogo lehkejffi nam, kak Poganinom. Ali josche ovomu ifztomu potvergyavanyu pridaimo vekffu moch. Gore recheni Poganini genyeni od zroka chlovechanfzkoga, illiti *poftenya china*, moglifzu zverffiti jeden chin vnogò tefejffi, neg je on, kojega dusen je zverffiti jeden Kerschenik; pokehdob (pazete dobrò) nebi bili fzamò opraschali bantuvanye, y davali

vali

vali znamenya *obchinſzke lyubavi*, ſzvojem Protivnikom nye bantujuchem, nego k-tomu zvanarednum dobrovolynoſztjum bi bili davali, znamenya takaj *lyubavi oſzebuijne*, kaj chiniti y zverſsiti Kerschenik ni dusen. Szada pitamvaſz jeli Kerschenik vnogo bolye tojeſzt, z-vſzum pomochjum Milosche Bosje; z-vſzum mochjum, koju y vnogo vekſsu, kak je zrok chlovechanſzki *poſtenya*, prijemlye od tulikeh tak plemeniteh, y jákeh zrokov Bosanſzkeh gore recheneh, nebude mogel legek ſzebi vchiniti chin, *vu ſzebi* vnogò menye ſmehkeiſsi, y trudlivejſsi, koj je oproſztiti obsanoſzti, y pokazati ſzvojemu Protivniku, ona ſzamò *znamenya obchinſzka dobrovolynoſzti*, *koja obichaj*, *lyubav Kerschanſzka y dobra navada* potrebuje, daſze obchinſzkem nachinom ſzkasuju, vſzem ſzpodobnem ſzebi vu chaſzti, ſtaliſsu, y v-dobe?

Ali preſztanemo vech govoriti od toga, kaj zverſsuvali jeſzu Poganini, y nadládajmo ſantitele *z-iſztemi nyihovemi chini*, * koje iſzte oni ſzami zverſsuju. Dabi oni bili na ſzmertne vure poſztavlyeni; znam dobro, dabi bili hitri y pripravni oproſztiti vſze bantuvanye, y vſzu obsanoſzt; y zkazati nepriatelu vſza dusna znamenya Kerschanſzke dobrovolynoſzti, nili tak? ali ako opráschanye obsanoſztih, y lyubav proti nepriatelu, jeſzu chíni kak oni velle naj tesejſsi; kak adda mogu biti pripravni, nye vchiniti y zverſsiti na ſzmertne vure? znam vendar poleg obchinſzkoga ſzvedochanſztva Sz. Otczev, y iſztoga Sz. Piſzma, da chíni pokore bivaju vnogò tesejſsi na ſzmerti, kak vu ſivlyenyu; adda ako opráschanye obsanoſztih, y lyubav nepriatela, koja jeſzu oſzebujni, y vlaſztiti chíni Pokore, bilibi nyim tak malò teski, y ſmehki na ſzmerti, da kak oni govore, y kak iſzta nyihova veschnoſzt nam ſzvedochi, nye bi zverſsili z-hitrochum; tak oni ali hote ali nehte moraju potverditi, da niſzu tuliko teski y ſmehki chíni vu ſivlyenyu, kak govore; nego lahki, ſzamô daſze z-iſztine zverſsuju.

* ipſorum praxi.

Proti ovomu potvérgyavanyu, vre vidim kakov odgovor pripraven imaju, y je ov; da na ſzmertne vure opráschaſze z-

veli-

velikum hitrochum zatho; kajti vu thom vremenu potrebno je paziti, ne vre na obsanoszti y bantuvanya, kojaszu prijeta od Protivnika; nego na bantuvanya, koja Bogu jeszusze od nyih vchinila: Vuthom vremenu nemorasze miszliti na szerdcze malovredno onoga, koi nasz je zbantuval; nego na dusnoszt neodpusztlyvu opráschanya, y lyubavi proti vszakoteromu nassemu nepriatelu nasz zbantujuchem, akosze seli zadobiti od Boga oproschenye grehov vuchinyeneh: vu thom vremenu zadnich nepazisze nit na ono, na kaj poziva szerditoszt, nit na ono, kaj szvetuje szvét; nego na ono, kaj szvetuje szpovednik, y kaj Bog zapoveda. Neposztavlyamsze proti ovomu odgovoru, nego zevszema nyega hválim, ar je naj isztinszkejssi. Chujte vendar kakvo izpelyavanye iz nyega dohagya, je ovo: *adda vu nasse volye je, nam labko, ali tesko oprascbanye vucbiniti.* Hochu vam raszlositi ochivesztejsse ovo; ar odpertejsse budesze moglo razmeti ono, kajszem gore rekel, y budesze mogla rasztirati, kak uffamsze, cherna megla pohotnoszti, koja vam neprepusztí ochitò szpaziti ovu isztinu. Ali pred vszem drugem potrebno je, da vam povem kratki navuk, koi je potreben, da dobrò iz temelya razmete ono, kajszem vam obechal povedati.

Vszi chíni, akoprem teski y trudlyvi, kak poveda Sz. *Augustin* posztaju lahki od lyubavi: *Omnia sæva, & immania, facilia, & propè nulla reddit amor.* Hocheteli videti vu *vescbnoszti*? gdo chiní da lahkò y hitrò prime tergovecz teska y dalechna putuvanya, po neszmernom Morju; po orszageh neprilichneh, y sztranszkem zraka Podnebju, ako ne lyubav Blaga? gdo chiní, da legek je vszaki trud Matere, vu ravnyanyu y odhranyenyu Deteta, ako ne lyubav? gdo chiní, da vam volyni y lahki posztaju trudi, koje imate vu obdelavanyu vasseh zemaly, y vinogradov, ako ne lyubav setve y bratve? dapache tuliko lehki bivaju trudi lyubitelom, velli v-drugem mesztu Sz. ov Navuchitel, da pogubivaju vszu smehkochu, y posztaju povolyni, kaksze vidi vu lovczeh zverjá y Ribi-

S.August. serm.9.in Ev.Math

S.Aug.de Bono viduit.c.22 Ribichih. *Nullò modò sunt onerosi labores amantium, sed & ipsi delectant, sicut venantium, aucupantium, piscantium.* Adda ako lyubav chiní, lahke y povolyne, kak vidite chíne tesejsse, y poszle ostrejsse, y trudlyivejsse; od ovud izpelyujesze *v-pro-tivnem* * razgovoru, da nazlob, y odurjavanye chiní teseissi, smeh-keissi, y trudlyiveissi vszakoteri drugach legek vu szebi chín. Ako lyubav razhladísze, velli veliki vszigdar Navuchitel *Augustin*, chín takaj posztaje merzel, tojeszt: trudlyiv y tesek: *Si refrigescit amor, refrigescit & actio nostra.* Adda ako szama merzlocha vu lyubavi, obtesuje y smehkek chiní chin, nili odurjavanye, koje zevszema vgássuje lyubav, chin prez dvojne, nechiní tesek y trudlyiv, y malo menye kak nemoguchen. Tho preposztavivssi.

* contrariò argumento.

S.Aug.in Ps. 83.

NN. Znati ovde morate, da chín oprászhanya obssanosztih, y lyubavi nepriatela, morasze razmeti pod dvojem razluchenem nachinom*, y verszt jum, koji obodva nachini sztoje vu nasse volye; *jeden* je, po kojem prisztajemo na lyubav; *drugi*, po kojem prisztajemo na odurjavanye gore rechenoga china. Najsze premiszli oprászhanye obssanosztih, kakti jeden chín nam preporuchen od lyublyenoga nassega JEsussa, y od Nyega zverssen, y zverssen od neizbrojeneh naj odicheneisseh nyegveh naszlednikov: najsze premiszli kakti jeden chín vreden y pohvályen od vszeh Angelov y Szvetczev Nebeszkeh: najsze premiszli kakti jeden chín, rádi kojega za daruvanye dájesze oproschenye grehov; chaszt Szinsztva Bosjega y Nebo: pod ov nachin prez dvojne chín oprászhanya, vid避sze nam bude jeden chin lyublyen, y legek za zverssenye. Szuprotivnò pak najsze premiszli oprászhanye obssanosztih, kakti jeden chin, pospotan, y zaversen od szvéta; kakti jeden chin neprikladen bantuvanyu, y obssanoszti, y nevreden vchiniti nepriatelu: gdo nevidi, da pod ov nachin, oprászhanye nebudesze videlo jeden chin oduren, y szkorò nemoguchen za zverssenye? ako adda selisze, da oprászhanye bude lehko zverssiti, najsze premiszli pod on nachin, koi zbuditi more vu nasz lyubav. * *Vgledaliszhe*

* sub duplici formalitate & respectu.

* exempr nostr-

dalifcbe nasse y perva pelda Odkupitel JEsus, ni gledel, nit premisslyaval, spote, krivicze, obssanoszti, Muke, Ráne, y vsze szvoje salosztno tráplyenye, kakti jedno * *zrokuvanye* jála, y nazloba szvojeh nepriatelov; nego kakti jeden pehar szebi ponugyen od Ruke Otcza Boga Nebeszkoga; y zatho ni nyega pil kakti pitvinu suhku z-gruszteny em, y odurjavanyem nehtech; nego kakti szladku pitvinu nyega prijel je z-selyum, z-hitrochum, y z-segyum. Sz. pervomu Mucheniku *Steffanu*, bilifzu szladki vudarczi kamenya: *lapides illi dulces fuerunt*, y klechech proszil je za one, koji nyega kamenuvali bi bili; kajti ni premisslyaval nenavidnoszt vrasju szvojeh nepriatelov, nego vupertu dersal je miszel, vu obraz JEsussa szvoga Mestra, y vu Nebo, koje chekal je. Vszi Sz. Mucheniki, y vszi naszledniki Odkupitela, veszeli y pripravni, szebe ponugyali jeszu na vszaku Muku, tverdni y sztalni podnassali jeszu vszaku krivicz u, objimali kakti Bratte, szvoje pregonitele; kajti niszu gledeli na oftrochu Múk, na lyutoszt y malovrednoszt pregonitelov; nego gledeliszu na peldu szebi osztavlyenu od JEsussa Kristussa; na veszelye, kotero iz Neba obechávaloszе je nyihove sztalnoszti; na daruvanye vekivechno, koje nyim bi bilo pripravlyeno. Ali vi kadaszе govori od opráschanya obssanosztih, na drugo negledíte, nego na kriviczu, na obssanoszt onoga, koi vasz je zbantuval; drugo nechiníte, nego pretreszate y razmisslyavate hmanyochu, y velikochu obssanoszti; druge tolnáche, druge zapovedi neposzlussate, nego one, koje szvét poveda; na drugo z-réchjum nepazite, nego na ono szamò, kaj vam chiní oprafchanye odurno, y spotlyivo: kak adda hochete, da vam nebude tésko videloszе opráschanye zverssiti?

* effectum

Bilo je zmisslyenye vrásje ono *Maximinussa* Czeszara, koi vchinil bil je zmálati Odkupitela z-obrazom sztrassnem y sztrahovitem, da tak vchiní nyega vszem sztrassnoga, y odurnoga. Szpodobnem nachinom vszevdil chini, szadassnye takaj vreme

me Duh peklenszki z-Kerscheniki: nam mála zapoved Bosju opráschanya obsanosztih z-obrázom spotlyvem, kudlyvem y nepostenem; da tak nyu vchiní vszem, ovem nachinom tesku, y maló menye kak zverssiti nemoguchnu. Neglédite dragi NN. na hmanyochu y velikochu obssanoszti, nevpiraite miszel vu szerdcze nazlobno onoga, koi vasz bibil zbántuval; nego gledete na zapoved, na peldu, koju Szin Bosi vam dal je, y na napredek, koi vam dohagya iz opráschanya; ar ovo gledech, ovo razmisslyavájuch, opráschanye vam bude krutò lahko.

Ovde na pamet meni dohagya prikladno, y lepo jedno pripechenye, koje na kratkom hochu vam povedati, ar vam bude za navuk opráschanya, koga vasz vuchim. Vu dnevu korunyenya, Benetachkoga Herczega *Celsus* zvanoga, vszi Vechniki kak je navada, isslisz u vu poniznoszti na pozdrávlyenye, y ruk kussuvanye zebranoga Herczega szvoga; szam pak Sztaracz Otecz zaosztal je, y nisze dal, dabi ov chin poniznoszti zverssil; za spot y nedosztoinoszt dersech, dabi on kakti otecz, takvu poniznoszt Szinu szvomu vchinil. Szpazivssi tho mudri Herczeg, otczu pokazal je jedno malo Razpelo, koje vdelano bi bilo v-korune Herczeske, y rekel: *O amantissime Pater, quid me attendis ut filium tuum? attole oculos, & capiti meo, videbis imminere Christum: illi defer obsequium, ad quod evocaris.* Zakaj gledis vu me kakti vu szina tvojega ô najlyublyenejssi otecz? podigni ochi na ono Razpelo; koje noszim na glave, y nyemu hitrò naklonisze, y nyemu aldui dusnoszt pozdravlyénya, k-komu pozvan jeszi; y nyemu, ne meni szkazana y naklonyena naj bude poniznoszt. Ah kak lepò je zverssenye, y nachin dragi NN. koga navchitisze morete iz ovoga pripechenya! pozivatesze na opráschanye vassemu nepriatelu, nevpirajte miszel vu isztoga nyega, vu malovrednoszt nyegvu; nego podignete miszel vu JEsussa Kristussa, razmisslyavajuch nyegvu vrednoszt, nyegvu zapoved. *Non illi sed Christo.* Nerazmisslyavajte hmanyochu y gerdobu obssanoszti, negledete na tolnáche, szvetuvanya, y navade gizdavczev, y fantitelov; nego poglej-

Petr. Just hist. Venet.

poglejte na chaſztényе, y lyubav nezgovornu Boga, koi tuliko krat zbantuvan, vam oproſztil je; koi vam ponugya ſzvoje priatelſztvo; koi vaſz prijeti hoche v-ſzvoje ſzinſztvo. *Non illi ſed Chriſto.* Ni potrebno meni rechi, da opraſchanye obsanoſztih je jeden chin naj teſejſſi; ar ako vam takvo je, zrok teskoche vi jeſzte. Vſzaki Kerschenik, kak malo pervlye videliſzmo, na vure ſzmerti z-hitrochum y z-vſzum lehkotum opráſcha; kajti onda nerazmiſlyava one obsanoſzti, koje prijel bi bil od blisnyega; nego vuprav one, koje on Bogu vchinil bi bil: y zakaj ſzada tho iſzto razmiſlyavanye nechinite, dabi tak vam lahko vchinili opráſchanye? zakaj gledite na obsanoſzti, bantuvanya vam od Protivnika vchinyena; y negledite na vnoge y prevelike obsanoſzti, bantuvanya, z-kojemi vi Boga zbantuvali, y poſpotali jeſzte? *Attendis*, je pravichno oponáſſanye Sz. *Auguſtina*, *quid tibi fecerit homo*, *&* *non attendis quid tu feceris Deo.* S.Auguſ. ſer.15. de S.Steph.

Oſztaje zadnich trejto ſzprichavanye y je: *kvar napreduvanya, koi more dojti iz opraſchanya obſanoſztih*; ar videch vaſz, tak velite vi, nepriateli y protivniki vaſſi, kakti bedaſzte na odvernyenye obsanoſzti; y malo menye kak nechutlyive; z-ſzerdchenoſztjum, koju bi imali, da vi nyim neodvernete, bi poſztajali bolye nemirni y nepochinyeni, vaſz obterſſujuch, y nad vaſz hitajuch nove y druge obſſanoſzti, y vam kváre vekſſe vu napreduvanyu zavdájuch. Za nadladati vaſz vu thom vaſſem ſzprichavanyu, hochu poprijeti, kakſzem vu drugeh dveh ſztranih vchinil, ſzam jedini *razum* * y *veſchnoſzt*, y da pochnem od razuma, naproti, poſztaveteſze, akoſze morete ovomu razgovoru. Tertia pars. * experientiam.

On nenavidnik, on protivnik, koi vaſz zbantuval je, zaiſzto mora biti *gorſſi*, ali *bolſſi* od vaſz; ali pak *ſzpodoben* vam vu derſanyu ſivlyenya. Ako je *gorſſi* od vaſz, adda nyega podsgete, da z-povráchanyem vaſſem, kak z-opráschanyem, vaſz jos bolye obſſani: ar ako vi, kojiſzte bolſſi od nyega, chutite vaſz tuliko genyene zbog obsanoſzti, koju vam vchinil bi bil,

da nemorete vasz zdersati od fantenya y povráchanya; on koi je gorssi od vasz, budesze zaisztò moral bolye chútiti genyenoga zbog povráchanya, koje nyemu vchiníte, y vnogò menye kak vi, budesze mogel zdersati od povráchanya; y ako iz opráschanya on kak vellite vi, podsgesze na bantuvanye y obsanoszt, vnogo bolye podsgesze iz povráchanya y fantenya. Ako pak je *bolssi* od vasz, ovo pripetisze; da ako vi, kojiszte gorssi, nezbantujete nyega, koi vasz obssanil bi bil, y nyemu neodvernete, vnogò menye on, koi od vasz je bolssi, vasz zbantuje y obssani, komu opráschate, y tak kvára vam nevchiní. Ako pak vam je *szpodoben* vu dersanyu sivlyenya, ovo pripetisze; da ako ova obsanoszt prijeta, vasz podsise na povráchanye obsanoszti, tak takajsse nyega obsanoszt odvernyena, ne pak opráschanye podsge na obsanyenye, y bantuvanye zopet drugo vasse; y ovak szprichavanye vasse trejto gore recheno sztáti nemore, kadeszte rekli, da z-nepovráchanyem, y z-nefantenyem protivniki, bolye posztaju nemirni y nepokojni.

Hodmo na zpoznyanye y *veschnoszt*, Naidetemi jedno pripechenye, ali vam, ali komu drugomu dogogyeno, iz kojega bisze zpoznalo, da iz opráschanya, vekssa bantuvanya y obsanoszti dohagyaju, y gorssi kvari; rad budem chul y videl. Naidete dobrò znam po vszud, dasze lyudi preganyaju, kajti jeszu zmosni vu imetku y bogati; dasze odurjavaju, kajti jeszu vu chaszti posztavlyeni; dasze nenavidiju, kajti jeszu prestimani vu znanyu; dasze obterssuju, kajti jeszu Viteski vu junachtvu; ar pohlepnoszt y nenavidnoszt jeszu plodne Matere takvih peldih y pripechenyih: ali dabisze lyudi preganyali, kajti nepovráchaju obsanoszti, y bantuvanya; dabisze odurjavali, y vszigdar visse ospotavali, kajti spote prez fantenya y povráchanya opráschaju: ako morete napervo meni doneszti jednu peldu y pripechenye, proszim nye doneszete, kajti z-isztine govorim, budemisze videlo novo, y zvana-redno. Ali nai bude akoprem takaj bi mogli ne jedno, nego vnoga takva pripechenya y pelde napervo doneszti; nistarmanye gledech

na

na neizbrojene pelde, koje iz vszeh Vrémen, vszeh mesztih, y vszeh stalissév lyudih, vám bi izbroil na poszvedochenye, tulikeh Kvarov, tulikeh pomorov, tulikeh porussavanyih, koja tulikem lyudem, tulikem obchinam, tulikem Varassem, czellem orszagom od fantenya nadosla jeszu; y na poszvedochenye velikeh hasznih, y dobrih, koja vszigdar iz mirovnószti dosla jeszu; vellim gledech na vsza ova, primorani bi bili valuvati, da kakgoder nerazumnò ussatisze je, napreduvanya y haszni, iz fantenya y povráchanya obsanosztih, tak nerazumnò bojatisze je, kvárov y zgubichkov iz opráschanya obsanosztih. Kaj ako hochete poszvedochenye, iz zpoznyanya y *vescbnoszti* takáj vasz isztéh; obernetesze z-miszlyum na one neprilike, vu kojeh, y drugach vissekrat zbantuvani bili jeszte; y vendar vasz zdersali jeszte od fantenya y povráchanya obsanosztih; zbog kakvoga zroka? odgovarjate, da vasz nieszte zdersali zbog drugoga zroka, nego da nebi zmutnyu vu vasse hise napravili: nut kak z-isztém odgovorom vassem szami szvedochite, y zpoznavate; da opraschanye nemore skodlivo, y fantenye hasznovito, ali napredlivo biti; y tak v-isztom zpoznyanyu vassem lásete, kada govorite, da opráschanye vam more biti skodlivo, y fantenye napredlivo. Jeden zmed lyudih bolye pregnaneh, y bolye zbantuvanyih, prez dvojne bil je *David*, kak vszaki zna; ali takaj bil je jeden zmed myrovnéjsseh y krotkejsseh. Szada selyelbi znati, jeli iz opráschanya nepriatelom, nyemu nadoslo kakvo zlo? On vu szvojih Soltarih jezero y jezerokrat hváli, y izvissuje Bosanszku miloszerdnoszt, kajti nyega oszlobodila bi bila od vszake fele zászedov, y nyega izvissila z-obterssenyem vszeh nyegveh nepriatelov. Ali osztavemo szvedochánsztva, koja on poveda od napredkov zadoblyeneh po myrovnoszti szvoje; y chujmo ona, koja od iszte mirovnoszti govori, nyegov naj glavnejssi nepriatel, koi bil je *Saul.* Kada iziduchi iz Jame *Engaddi Saul*, bilbi videl, y chul *Davida*, da nyemu falat szkricza od halye bilbi odrezal; zpoznal je, da buduch moguchen

nyemu

nyemu glavu odrezati, kak odrezal bi bil szkricz halye, zdersal vendar bilbisze od fantenya oneh glavneh obsanosztih, y nemilosztivneh pregonov tja do onda podnesseneh; y oszupnyen y presztrassen *Saul*: *Zpoznavam szada ó David*, y vidim ochivesztò, zakriknul je, genyen od Duha szvetoga; da moras biti ládavecz Kralyevsztva, y moj Namesztnik vu sztolicze, Goszpon y Poglavar Puka Israëlszkoga: *Nunc quia scio quòd certissimè regnaturus sis, & habiturus in manu tua Regnum Israël*:
1.Reg.24 v. 21.
Vszaki szpameten chlovek bilbi prez dvojne, prenaszvesztil ove izvissenoszti *Davidu*; ali onda kada bilbi videl nadladanoga, y na zemlyu padajuchega *Goliatha*; ali pak onda, kada bilbi videl vszega poszkroplyenoga z-kervjum nepriatelszkum, povrachatisze nadladaucza iz prevnogeh Taborov; ali pak kada bilbi chul Puka vszega z-veszelyem, nyega ozivati jedinoga szvoga Obranitela: tho je isztinito; da prenaszveschenye ovo bisze bilo moralo vchiniti, gledech na chlovechanszki razum, koi vissekrat vkani y pomeynka: ali kajti *Saul* govoril bi bil, ne vre ravnan z-szvetlosztjum razuma chlovechanszkoga, nego znanya nebeszkoga, koje nigdar nevkanyuje, nit pomeynka; prenaszvesztil je izvissenye. *Davidu*, poklamkam bilbi prijel sivlyenye za dár; kajti znal je, da opraschanyu obsanosztih pripravna jeszu od Boga dobra naj prestimanejssa, na nadomeschenye. Jeli vidivamsze szada NN. naj lyublyenejssi, pravichen vass sztrah, y razumno vasse govorenye, da po opráschanyu imaju dojti vekssa bantuvanya, vekssi kvari?

Ali chujte za potvergyavanye ove isztine, y za zaverssenye govorenya jednu peldu, koja morebiti bude vam nova. Bil je nekoteri Poglavit Goszpon, koi kajti nyemu bi bil vumòrjen Otecz, iszkalbi bil vszaki nachin za fantitisze z-szmertjum nad onem, koi bilbi Otcza vumoril: jeli bilo pripechenye, ali pak peklenszki Duh nyega dopelyal je, na jeden put neznam, kade vuprav nassel bi bil Vumoritela Otcza szvoga, y prenessen z-goruchum szerditosztjum odurjavanya, nadszkochil nad nyega z-golem Palassem; presztrássen nevolyni Otcza Vumoritel, videch szebi szmert nasztajati od Palassa

Poglavitoga Szina; hitiſze na zemlyu, y molechiſze proſzi za lyubav JEſuſſa Kriſtuſſa, da ſivlyenye nyemu prikáse: ſztegneſze v-iſztom hipu ſzmertnoga Vudarcza nadſzkochitel, y raſzmiſslyavajuch ne vech kriviczu y bantuvanye, nego preſtimánye y vrednoſzt JEſuſſá, vu chijem Imenu chuje proſzitiſzi opráschanye; nazad poſztavi Pallas v-nosnicze, y oproſztí Vumoritelyu. Preſslo nekuliko Vremena, y poduffaſze ov Poglavit Goſzpon, po neſzreche ſzvoje, iti vu lóv, vu meſzta zadersana za Kralyevſzku lovinu; y zatho primoran beſſe iz domovine vu ſztranſzke daleke orſzage oditi, z-prezvanyem glavnoga pogublyenya, y vſzega Imetka za Kralyevſzku Komoru * *zajimanyem.* Terpel je vu ovom pregnyanyu takve y tulike neprilike, da dersech traplivnejſſe od ſzmerti ſivlyenye ſzvoje, tak neprilichno y trudlyvo; doſſel bi bil hotéch y volynò ſztanoviti dan, buduch vu *Normandie* orſzagu, v-Czirkve jedne pri ſzvete ſzlusbe *Recaredus* nyegov Kraly z-vſzem ſzvojem Dvorom, dabi ſtimam ja, on prepoznan bil, y tak ſivlyenya y kaſtige mentuvalſze; ali ni bil poznan od nyednoga iz Dvora Kralyevſzkoga, kajti vu Obrazu veſz od traplyenya bilbi premenyen. Genyen zadnich od nyuternoga nagnyenya, doſſel pred jeden Oltar, y onde poklekſſi pred noge Raſzpela, koje poſzred Oltara bi bilo ſztálo; veſz zaplakan onde proſzi, dabi doſztojal zmekchati ſzerdcze Kralya *Reccareduſſa*, y nyega genul na opráſchanye, pregreſske ſzvoje; pokehdob on takaj za nyegvu ſzamu volyu y lyubav, bi bil oproſztil nepriatelu. Na ovu molbu videloſze je: chujte veliko chudo! Razpelo z-glavum kimati, ne jeden, nego vechkrat proti molechemu; koje vigyenye vu vſzem puku prevelikoga chudenya zrok bilo je, y Kralya genulo, da nyega dozval bi bil; da opita y razme zrok ovoga prevelikoga chuda. Ochito povedal je on, na zapoved Kralyevſzku ſzvoju neſzrechu y Ime: valuval ſzvoju krivnyu, zbroil podneſsene teskoche, traplyenya, y ſzvoju ſzadaſſnyu glavnu potrebochu, ochituval ſzvoj chin zkazan proti vumoritelu

* confiſcatio bonorum.

telu Otcza szvoga, y zadnich vszu molbu y prossnyu povedal, koju malo pervlye bilbi k-Razpelu vchinil. Poszluhnul *Reccaredus* Kraly marlivo vsze, poglavitoga Goszpona pripechenye, chudilsze je zverhu vszega, nad nyegvem lepem chinom oprafchanya nepriatelu, y ovo vsze chudo pripiszal opráschanyu, y szebe genyenoga zachutil, na opraschanye pregreske y krivnye nyegve, nyemu szloboschinu povernutisze v-domovinu dál, v-szvoju milofchu prijel, y vu ládanye vszega imetka nyega posztavil.

Epilogus. Ovo je pelda NN. vu koje vi, stimam szpoznavate vnoga chuda, ja vendar vu nye nevidim, nego jedno szamo; y tho je vigyeno ono gibanye Razpela; haszne pak ynapreduvanya, koja prijel je ov dobri poglaviti Goszpon, nedersim za milosche *chudnovite*, nego za jedino napláchanye szudim, jedine zapovedi lyubavi proti nepriatelom; buduch tverdno obechanye Boga, koje vszigdar mora biti sztalno y isztinszko, poszluhnuti molbe y prossnye onoga, koi bi bil zbantuvan: *deprecationem læsi exaudiet* Eccli. 35. v. 16. *Dominus*. Odkuda zaverssujem, da nemore biti skodlyivo, nego hasznovito, opráschati obssanoszti y krivicze. Amen.

NEDELYA DVAJSZET-DRUGA PO TROJAKEH.

Cujus est imago hæc, & superscriptio? dicunt ei: Cæsaris. Tunc ait illis: reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Matth. 21.

Potrebno je chuvatisze od greha, dasze nepogubí Kip Bosji, koga imamo vu Dusse.

Exordium. Imamo vu denessnyem Evangeliumu velik, ali od nasz malo razmen navuk, kojega dal nam je Szin Bosji, Mester isztine. Bil je opitan On od nekojeh, koji bisze bili vu szebi, y

v-szvo-

v-szvojem dussnom zpoznjanyu znássali, jesli dusni jeszu pláchati dáchu Czeszaru. *Licet censum dare Cæsari an non?* y zapovedal je, szebi pokazati penez, y pital nye; chij kip je na penezu; y chuvssi on, da odgovarjaju, da kip je Czeszarov, rekel nyim: plátite adda, y dajte Czeszaru, kaj je Czeszarovo, y Bogu kaj je Bosje. *Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo*, y hoche rechi, velli Sz. *Augustin*: Morate dati Czeszaru za dáchu penez; y Bogu morate dati vasz iszteh: *reddite Cæsari nummos, Deo vos ipsos.* Zakaj pak moramo dati Bogu iszteh nasz szameh? zakaj, razlàse ochitò Réchi Sz. Navuchitel; kajti mi jeszmo penez Bosji: *homo est nummus Dei.* Y kak goder hoche vszaki Kraly, da dáche plachajusze z-penézi nyegvemi, tojeszt z-penézi, na kojeh nyihov kip je; tak y Bog hoche, da nyemu nasz iszteh aldujemo, kajti jeszmo penez nyegov, na kojem zrezan je kip nyegov Bosanszki. *Quærit Deus nummum suum, sicut Cæsar suum. Nummus Cæsaris est argentum habens imaginem Cæsaris; nummus Dei homo est, imaginem habens Dei.* Jeli razmete lyublyeni NN ov navúk? S. Aug. tr. 40. in Joan.

Vi negda y negda navadni jeszte govoriti; da imate szamò jednu dussu, y da nyu morate povernuti, y dati Bogu; y szada kada gdo vumre, vellisze, da je Bogu povernul y dál dussu; ali, akobi ova dussa po krivnye vasse nezadersala vu szebi kip Bosji, nego bi imala kip vrásji; jeli takov vumirajuch, nyu Bogu povrácha, y jeli Bog nyu prijmlye? nepovráchasze ona Bogu, nit Bog nyu prijmlye, nego kakti penez laslyiv, pohablyen, y prepovedan, bilabi Ona od Boga odversena. Veliko je ovo dugovanye, koje vredno je glubokoga razmisslyavanya; zatho hochu, da razmisslyavamo, pravdenò pretreszujuch; *pervich* preveliku kriviczu, y bantuvanye, koje Bogu chinisze, nezadersavajuch vu dusse nyegov kip: *drugoch* pretreszujuch sztrassnu kastigu, koja nasztaje onomu, koi Bogu tak veliku chini kriviczu y bantuvanye; y ako ova razmisslyavanya dodadú, kak stimam, velik sztrah zvelicheny a vsza- Propositio trifar.

koteromu onomu, koi bi bil szpoznal, da je pogubil prelepi kip; terszilsze budem nyemu dodati szerdcze, da bude mogel najti protimbu y nachin, z-kojem zbriszani kip, bude mogel ponoviti, y tho v-trejte sztrane. Proszim poszluh y pochinyam.

Confirmatio- Navuk vre od Matere Czirkve proklet, y zahichen je, koga *Origenes* krivovernik z-szvojemi navuchiteli bi bil vuchil; da najmre po grehu kip Bosji zrezan na dusse, posztaje *siv* * *y bitni kip vraga.* Nepogubiva, ne dussa nassa gresech, naturalszke szvoje zverssenoszti, tojeszt: *pamet*, *razum* y *volyu*, koja jeszu tak rekuch, *potezaji* * *y trácbiczi*, iz kojeh biva naj lepssi kip; nego osztaju ovi *potezaji y trácbiczi* tak zablacheni, y pogergyeni od priprosztoche sztvorjenya, k-kojem gressech prileplyujusze gore rechene zverssenoszti, *pamet*, *razum*, *volya*; da vech nepoznajesze lepota Bosanszkoga kipa. Ali za veksse razmevanye ove isztine, potrebno je znati, da dvojversztnem nachinom, kák velli naj vuchenejssi *Pererius* moresze razmeti, vu chloveku ov Bosji kip. *Pervich* kip razmevasze poleg darov naturalszkeh, koji vu thom zadersavajusze; da chlovek je razborno, y razumno sztvorjenye, *creatura rationalis*, y poleg ovoga razlosénya kip Bosji, nemoresze vu chloveku tak zbriszati, da y chlovek nebisze zbriszal, y zaterl. Bolye razlasem, da razmete. Napravil bil je glaszoviti *Fidias*, kip iz dreva, Bosicze *Pallas* zvane; y kajti bi bilo kruto prelepo, y vnogo chudnovito, tislyarszke dletve ovo dello; zrezal bil je takaj vu nyem kip szvoj; ali z-takvem nachinom, da nisze mogel zatreti, nit zbriszati nyegov kip, dasze nebi bil takaj iszti vesz kip Bosicze *Pallas* zaterl y zbriszal. Szpodoben nachin imal je Bog vu sztvorjenyu chloveka: y tak kajti chlovek bi bil dello jedno, vnogo chudnovito na ove zemlye, Ruke Boga Vszamoguchega; vu nyem zrezal, y pritisznul je kip szvoj Bosanszki: ali kade nyega zrezal je? morebiti na tellu? ne, kajti buduch tello * *raszpadlyivo*, y priproszto, ni dosztojno y vredno bilo, dabisze vu nyem zrezal kip ov tak plemeniti, y tak prestimani; zatho nyega zrezal je vu *Bitju dusse*, koja je sztran

ple-

Margin notes: Confirmatio. *substantialis imago. * lineamenta. Per. l. 4. in gen. q. 7. *corruptibile.

plemenitejssa y prestimanejssa chloveka; y ov kip je *Duh chiszti*, koi je nevmertelyni; y zatho nemoreſze zbriſzati, daſze nebi iszto bitje duſſe, illiti iszta duſſa zaterla; y kajti pogrehu nezatiraſze, nitſze premenyuje *Bitje* duſſe; ar ona oſztaje zevſzemi moguchnoſztjami ſzvojemi, y z-naturalſzkemi zverſſenoſztjami; zatho po grehu neizbriſſujeſze, nitſze more zbriſzati kip Bosji. Iſztina pak je tho, da akoprem duſſa naſſa nezatiraſze, nitſze premenya po grehu; poſztaje vendar tak priproſzta, da vech nevidiſze Ona, *Duh* * *razumni, y razborni*, nego vidiſze jedna ſztvar tellovna, pogergyena, y nerazumna; y tak ako nepogubiva kak je *vu ſzebi*, y v-ſzvojem bitju, illiti kakſze vu skolah govori *eſſentialiter* on lepi kip Bosji, ar je neizbriſzlyiv y nigdar nezatren; pogubiva niſtarmanye nyega prigodlyivo, illiti *accidentaliter*, kulikoſze dotiche chinyenya; kajti chini, baráche kakti néma y nerazumna ſztvar, y od Proroka *Davida* priſzpodablyaſze k-néme ſztvari. *Comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.*

* intellectualis rationalis.

Pſ. 48. v. 21.

Drugoch kip Bosji vu chloveku razmevatiſze more, poleg dárov zverhu-naturalſzkeh, koji vu thom zadersavajuſze; da chlovek ima *miloſchu Bosju*, koja miloscha ozvatiſze more *ſzpunyenye y zverſſenoſzt iſztoga kipa*, ar buduch miloſcha Bosja, jedno kakti *delnichtvo Bosanſzke nature*; ali pak ſzlobodneiſſe morem rechi, *delnichtvo Boſanſzkeh dárov*, poſztaje po ovom delnichtvu, duſſa naſſa kakti Boſanſzka, y bolye kak nigdar ſzpodobna Bogu, y poleg ovoga razloſenya, kip Bosji zbriſzujeſze zevſzema, y zatiraſze po grehu. Nut ovo imate tuſna * *zrokuvanya* greha proti kipu Bosjemu, koga imamo vu duſſe: nyu pogergyuje vu oſzebujnih potezaih, y tráchiczih, tojeſzt vu mochih ſzvoih naturalſzkih *pameti, razumu, y volye*; y nyoj jemlye * *naviſſek* lepote zverhunaturalſzke, koju lepotu za zadnye zverſſenye y ſzpunyenye, bi bila navergla miloſcha Bosja. Szumliteſzi jednu ſenſzku glavu zvanaredne y oſzebujne lepote, koja biſze priſzpodobila one lepote, tuliko glaſzovite *Hellene*, koja bila je zrok ſzvoga obraza lepotum, burkanya vu vſze

* effectus.

* augmentum.

Asie; y da ova fenſzka glava tak prelepa oberſſena z-fzmertnem betegom, bi poſztala od ovoga betega po vſzem tellu razleanoga, pogergyena na obrazu z-gruſztlyivum, y vonyuchum gubum: kaj proſzim bi rekli? bi rekli morebiti, da ova vonyucha guba zevſzema ſzbriſzala, y zaterla je potezaje obraza? tho rechi nebi mogli, kajti jos obraz zaderſava iſzto chelo, iſzte ochi, noſz, licza, vuſzta, y vſza vu ſzvojem meſztu; nego vre mogli bi rechi: da chelo, ochi, y druge ſztrani obraza jeſzu iſzte jedine, ali od gube tak pogergyene y tak grusztlive, da vech nevidijuſze one, kak pervlye: bi mogli rechi, da zverſſenoſzt chela, da ochih biſztrocha, da rumenoſzt licz, da lepo derſanye, y veſzelye obraza y odichenoſzt, jeſzu zaterta y zevſzema pogublyena: bi mogli rechi, da vech nepriſzpodablyaſze ſena ova k-obrazu, one naj lepſſe *Hellene*, chija ſiva pelda bila je; y da one naj lepſſe pelde, zaderſava perve *potezaje*, koje dobila bi bila od nature, ali tak ſztaczkane y tak pogergyene, da vech nevidijuſze oni, koji biliſzu pervlye. Iſzto ſzamo NN. moreſze y mora rechi od duſſe naſſe. Greh je jedna naj gruſztlyvejſſa guba, koja zatira zevſzema iſzte duſſe onu izviſſenoſzt, y lepotu zverhu-naturalſzku, y Bosanſzku, koju nye dodáje miloſcha Bosja; y na dalye pogergyuje one potezaje y tráchicze, z-kojemi Bog vu ſztvorjenyu nakinchil bil je vu nye, peldu naj lepſſega Bosanſzkoga obraza; odkuda ona poſztaje tak pogergyena y gruſztlyiva, da Bog gledech nyu, kakti nebi poznaval vech vu nye, nikaj Boſanſzke ſzvoje ſzpodobe, nit vech nyu poznal, ſaloſztiſze y turobiſze. Chujte jeli iſztinu govorim.

Tuliko da *Adam* greh vchinil bi bil, taki chul je ſzebezvati od Boga: *et dixit ei*: *Adam ubi es*? ſzkróvno ozivanye! ako Bog
Gen. 3 v. 9. zbog ſzvoje nepreſſesnoſzti vſzem ſztranam je nazochni, zakaj zove *Adama*, kakti dabi bil od nyega on daleko ſztojechi, ali kakti dabi bil zakriven Bosanſzkomu ſzvomu pogledu? vam povem. Ni ovo bilo jedno ozivanye, kojebi znamenuvalo neznanoſzt; nego bilo je ozivanye, koje znamenuvalo je

je népovolynoszt, y szpochitanye pregreske. Bog videl je *Adama* tak pogergyenoga po grehu vuchinyenem, da vech nebisze videl *Adam*, kajti bi bil pogubil onu zverhu-naturalszku lepotu, koju nyemu bila je dodála Miloscha Bosanszka; y bi bil tak pogerdil y zatepel on Bosanszki kip, koi vu nyegvem sztvorjenyu bil je zrezan, y pritisznyen od Boga v-dusse, da kipa ovoga teskò szléd y tenya videlabisze; odkuda na ochiveszto znamenye, y potvergyenye, ove sztrassne premenybe, koju vu dusse vchinil bi bil greh, nyega oziva kakti da nebiga poznal. Na szpodobu onu, kak dabisze povernul na szvét, nekoteri zmed negdasnyeh Czeszarov, koji goszpoduvali bi bili vu Rimu, kada Rim ládal je z-szvétom; ov prehajajuch okolo, raszgledavajuch, y videch szame szlede oneh zidin presmosneh, vu kojeh potili, y trudilisze bi bili razumi glaszoviteh Mestrov; y bilibi potrosseni tuliki podanki, tulikeh dersány y orszagov; na znamenye y potvergyavanye protivnoga, y vszega drugoga vigyenya od negdasnyega, z-salosztnem szpitavanyem: *kade jeszi rekelbi, ó Rim moj*! kade jeszi, da vech nevidim Sirinu tvojeh Zidóv, nit chudnovita igrih tvoja gledalischa, nit izvisseno veliko-chinsztvo tvoga meszta, zvanoga *Kapitolium*? *Adam ubi es*? Adam kade jeszi? bilo je iszto rechi, velli Sz. *Chrisostomus* kak rechi: *kade je moj prelepi kip*, kogaszem zrezal y pritisznul; ar vech nyega nepoznavam vu *Adamu*? *ubi est imago mei, primò efformata*. Ah kak suhko, kak traplyivno bilo je, nevolynomu Adamu ovo ozivanye, y pitanye; ar razmel je dobrò On, da nyemu bilo je vchinyeno na szpochitanye. S.Chrys. serm. de Adam.

Bolye traplyivno od ovoga ozivanya, bilo je drugo ochituvanye rasztusénya, koje Bog vchinil je po vusztih *Jeremiassa*. *Aspexi terram*, velli Prorok, *& ecce vacua erat: & non erat homo*, pregledel jeszem hoche rechi, z-ochmi vszu zemlyu, nitszem nassel szamò jednoga chloveka. Ali kak moglo je tho biti, ako *Jeremias* prodekuval bi bil tulikem jezeram lyudih v-Jerusalemu, y v-*Tassne* glavnom Varassu *Kaldeæ*? Jer. c. 4. v. 23. & 25.

vam

vam povem: govoril je Prorok od lyudih praveh, koji Jeszu oni, velli Sz. *Chrisostomus*, koji zadersavajuchsze vu milosche Bosje, chiszt, y nevrásen chuvaju vu dusse naj lepssi kip, koga prijeliszu od Boga: *Solus ille verus est homo, qui conservatâ puritate, Imaginem à DEO concessam minimè fœdavit*: Ni govoril od lyudih, koji zgubivssi po grehu szpodobu Bosanszku; y pogerdivssi prelepi kip, morajusze bolye rechi sztrassila, kak lyudi, nebuduch poleg tolnácha rechenoga *Chrisostomussa*, vekssega sztrassila, nit sztrassnejssega, neg je dussa zatepena z-szmertnem grehom: *nihil impiùs, aut informiùs Animâ vitiis obnoxia*; y kajti bilbi videl Prorok, da vesz szvét bilbi pun ove verszti lyudih sztrassily, rekel je, da na zemlye nebi bilo chloveka. *Aspexi terram, & ecce vacua erat, & non erat homo.* Dabi fivel szadassnye Vreme ov szveti Prorok, y pogledal na nassa, y tulika druga Szella y Varasse, kajbi rekel? bi rekel morebiti, daszu puna Szella, puni Varassi lyudih? ah kak bojimsze, da na odurjavanye tulikeh Krivicz, y bantuvanyih, koja povszud chinésze Bogu z-tulikemi, y tak velikemi grehi, ponovilbi szvoja pravichna narekuvanya, iszkrikajuch *Aspexi terram, & non erat homo*: nenahajam jednoga pravoga chloveka, nenahajam jednoga pravoga Kerschenika.

S. Chr. in catena Græca.

Hom. 22. ad pop.

Ali vre domisslyavamsze, da iz razgovora doszada vchinyenoga, nisztе razmeli velikochu bantuvanya, y krivicze, koja chinisze Bogu po grehu, rádi onoga pogergyenya, koje biva nyegvomu kipu; zatho terszitisze hochu, da ovu velikochu krivicze razmete z-lehkejssemi, y ochivesztejssemi zroki. Jedna zmed velikeh krivnyih, koje zovusze * *vrásenya Velichansztva Kralyevszkoga*; je pogergyenye, koje chinísze kipu Kralyevszkomu. Krivnya ova je takve velikoche, da Pravde szvetczke neodregyuju, za ovu krivnyu *sztanovitu kastigu*; y tho zatho, kajti nebi bila nijedna kastiga, koja bisze mogla primeriti k-ove krivnye: odkuda rekel je pri piszczu *Cassiodorussu*, Kraly *Theodoritus* z-Imenom vizeh Kralyev: *Quidnam erit tutum, si in nostra peccetur effigie?* y znamo od Czeszara *Theodosiussa*, da On * *nikajmetanye*, y neprestimavanye, od

* del'cta læsæ Majestatis.

l. 7. Var. c. 22.

* vilipendium.

Purgarov *Antiokie* Varassa, kipu szvojemu vchinyeno, y kipu *Placille* presmosne Czeszaricze nyegve szkazano; za tuliku krivnyu, za tak veliko bantuvanye y obsanoszt je dersal; da nebisze moralo ovo bantuvanye, ova obsanoszt nikaj menye kastiguvati, kak z-pomorom obchinszkem vszega Puka. Bose vszamoguchi! Goszpon vszega sztvorjenya! y naj veksſi Kraly vszeh Kralyev zemlye! jeli med lyudmi bude, koi nebi v-szerdcze prijel velikochu krivnye y obsanoszti, koja chinisze Tebi z-grehom; znajuch dobro, da po nyem pogergyujesze, y neprestimavasze naj lepssi tvoj kip? ali podaimosze bolye vu raszmisslyavanye ovoga bantuvanya, da ochiveszteſſè zpoznamo nyegvu velikochu. Ako je veliko bantuvanye y obsanoszt pogerditi, y neprestimavati kip jednoga Kralya, chij kip je Mertev, y koi nikakvo delnichtvo nima nature Nyegve; kak veksse bilobi bantuvanye y obsanoszt, dabi kip imal sivlyenye, y delnichtvo nature isztoga Kralya? Szada znajte, da kip, koga imamo vu dusse ni kip mertev, nego je jeden kip sivi Boga Isztoga, koi dusse dál je sivlyenye z-nadehnyenyem szvojem vszamoguchem: *Et inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ.* Na dalye iszta Miloscha, koja kakszmo rekli, je szpunyenye y zverssenoszt kipa ovoga, y koja nasz chiní naj szpodobnejsse Bogu, y kakti Bosanszke; buduch kak rekliszmo gore (y vuchi Sz. *Thomas*) jedno delnichtvo daróv Bosanszkeh: *Ipsa participatio Divinæ Bonitatis est gratia*; kaj stimate, kaj sztoí Miloscha ova Boga? nyega sztoí, da vszu Kerv, y sivlyenye iszto Szina szvojega za nyu bi bil dál, na tuliko, da kip ov ni szamo siv; ni szamo delnichtvo dárov Bosanszkeh; y budi mi szlobodnò rechi, *Iszte nature Boga*; nego rechisze more, da tuliko valya, kuliko Bog; pokehdob kakszmo rekli Kerv vszu, y sivlyenye za miloschu, koja szpunyenye je kipa ovoga, bilbi dal.

Gen. 2: v. 7.

S. Th. l. 3. cont. gen c. 11. n. 4.

Szada merete ako Szerdcze imate, velikochu bantuvanya, velikochu obsanoszti, kojasze chini Bogu greſſech; ar pogergyujesze, y zatepuje jeden kip tak plemenit, tak pre-

stiman.

ftiman. Pridajte jedno drugo raſzmiſslyavanye, y je ovo; da kipi Kralyev z-vekſſum ſztranum jeſzu zrezani, ali zmalani prez nyihovoga znanya; jeſzu napravlyeni z-zapovedum Podlosnikov, y z-rukum Meſtrov takaj nerazumneh. Ni tak kip Boga; ar napravlyen je kak velli Sz. *Ambros*, z-tolnáchem vſzeh *Treb Preſzveteh Perſon*, y z-poſzluvanyem vſzamoguchega velichanſztva Bosanſzkoga: *Conſilio Sanctiſſimæ Trinitatis, & opere Majeſtatis Divinæ*: y je napravlyen iz iſztoga ſzamoga nagnyenya Boga lyubavi: y ov kip pogerditi, nepreſtimavati, y za nikaj dersati? ah kak velika je tha krivnya y obsanoſzt! *Alexander* veliki z-oholynoſztjum bolye, kak z-ſzrechum ſzvojum izneſſen, tak vnogo ſzebe je preſtimaval, da ſzebe vekſſega, y izviſſenejſſega od vſzeh lyudih bi dersal; ſzebe y koleno ſzvoje iznáſſajuch do *Jupitera*, y ſzebe z-pervemi Bogi ſzvojemi priſzpodablyajuch; bilbi ſtimal, da nijedno pero Malarſzko, nebi nit moglo, nit moralo nyegov Obraz na platnu malati, ako nebi bilo pero kaktu Bosanſzko; odkuda ſzudil je, da za veliko poſtenye y vrednoſzt bude dersalſzi, naj glaſzovitejſſi Malar *Apelles*, ako dá nyemu ſzloboschinu, da more kip nyegvoga Obraza zmalati; y zlo veliko bi bilo, dabi drugi Malar mejnſſi od *Apelleſſa* poduſſalſze nyega malati. Szumliteſzi pak kaibi bil vchinil Oholni Kraly, dabi bil znal, da nyegov kip, vuprav od pera glaſzovite ruke *Apelleſſa* zmalan, bilbi pogergyen y zatepen z-farbami priproſztemi, y z-blatom nechiſztem: Palaſſi, méchi, ſzekire, britve, nebi bila orudelya zadoſzta prikladna, za kaſtiguvanye ove obsanoſzti.

Ah pervi y naj izviſſenejſſi Kraly Neba! Velichanſztvo, y lepota nezgovorna, Bose vſzamoguchi! Ti dobrò znaſs, da nit miſzel chlovechanſzka, nit Angelſzka zmiſzliti mogla je takov kip, koibiſze Tebi priſzpodobil; da nit zemlya, nit Nebo bi znaſslo farbe tak preſtimane, kojebi mogle lepotu obraza Tvoga ſzpodobiti; zatho z-tvojum jedinum Bosanſzkum, y z-jedinum Rukum vſzamoguchnum moralſzi zverſſiti, y kip tvoj vu duſſe naſſe zrezati, y pritiſznuti; y niſtarmanye

daſze

daſze jeden kip takve izviſſenoſzti pogérdi, y nekuliko kakti zatere, kak ſztraſſna bude tha obſſanoſzt y bantuvanye, y koi plamen pravichne ſzerditoſzti, vu Tebi nepodigneſze proti greſſniku prekerſſitelu? y vendar mi, mi jeſzmo krivczi prekerſſénya tak ſztraſſnoga y prekorednoga; y tuliko krat krivczi jeſzmo, kuliko krat z-ſzmertnem grehom zagreſſili jeſzmo; y jos neſztraſſimoſze, kada iz toga ſzpominamoſze, nit ſztrah naſz neobhaja?

Ali ako neſztraſſimoſze velikoche greha, konchemar ſztraſſemoſze, velikoche y oſtroche kaſtige, z-kojum velichanſztvo zbantuvano Boga viſſnyega nam nagráſaſze. Jeſzmo v-druge ſztrane. Jeſzteli kada razmiſslyavali on odgovor, koga dal bil je Zaruchnik Evangeliumſzki Deviczam bedaſztem, po kojeh razmévajuſze greſſniki? Goſzpone rekleſzu proſzeche, Goſzpone odpri nam: *Domine, Domine aperi nobis.* Nepoznam vaſz, odgovoril je Zaruchnik, *neſcio vos.* Ali kak mogel jeſzi rechi, da nepoznas ove Devicze ô Zaruchnik Boſanſzki! akoſzi nym vuprav zaperl vrata, kajti poznalſzi nye bedaſzte? ſtimam bolye, da na proſſnyu bilbi moral odgovoriti ovak: ne, nechu vam odpreti; kajti nevredne vaſz jeſzte zkazale, moje ſzvadbe z-lenoſztjum, y poſpotavanyem vaſſem; ar z-ovem nachinom odgovarjajuch, bilbi pokazal pravdeni zrok, rádi kojega niſzi nye puſztil. Ah na ſztran oſztavemo Réchi; nego razmiſzlemo v-pamet jemanyem, ſzkrovno raztuſenye zbantuvanoga Boſanſzkoga Zaruchnika. Prevech ochitô pokazal je naj pravichnejſſi zrok, koga imal je nepuſztiti bedaſzte devicze na ſzvadbu, vu ſzvojem kuliko kratkem, tuliko v-ſztraſſnem odgovoru. *Neſcio vos:* to je bilo jedno kak rechi: *Ja nepoznam vech vu vaſz lepi kip, koga dalſzem vam: ja vech nevidim one chudnovite y Boſanſzke potezaje y tráchicze,* koje zmalala bila je vu vaſz miloſcha moja, lyubav moja. *Non cognoſco colores meos, non agnoſco imaginem meam,* je razmiſſlyavanye Sz. *Ambroſa*: oni grehi, vu kojeh zaſzpale jeſzte, jeſzu ruſnô pogerdili on kip, koga vu vaſz jeſzem zrezal z-mojum rukum, da vech nyega nepoznam:

Secunda pars.

Math. 25 v. 11.

S. Amb. L. 1. de par. c. 14.

znam: zatho vam naveke zakrachujem moju szvadbu, *nescio vos.* Oh sztrahovite! oh turobne Réchi! napoznam vasz, *nescio vos*! da jeden zaruchnik zpoznajuchi nevernoszt zaruchnicze szvoje, nyu od szebe pretira, y nye reche *nepozam tebe*; je ovo szpochitanye vnogo suhkejsse, kak nye bi bilo rechi, *neverna ti*; ar znamenuje, da on vszu lyubav zaruchnika jednoga, prisztojnu je odhitil, y da kastiga bude prez uffanya vszakoga opráschanya. Gluboka szpochitanya ova jeszu Zaruchnika Bosanszkoga! szada razmem sztrahovit odgovor, koga dalszi Nebeszki zaruchnik deviczam bedasztem, *nescio vos.* Vu dveh Réchih nazvesztil jeszi vszu nyihovu krivnyu, koja bila je; *pogergyenye*, y *krivicza*, vchinyena tvojemu kipu z-sivlyenyem nyhovem poszpanem; y szkup nazvesztil jeszi ostrochu kastige one, na koju pravichnô nye odszudil jeszi, koja bila je *szkrachnvanye* od szvadbe prez uffanya nigdar na nyu dojti. Nut NN. velike y sztrassne kastige, koju Bog dersí nam pripravlyenu za tuliku krivnyu: da neposzluhne na szmerti prossnye nasse; da nebude hotel miloszerdnoszt podeliti, kada nyega proszili budemo.

Oh Bose! kulikem vumirajuchem budu za sztrah, ne pak za poleschiczu one molitve, koje moliti navadna je Mati Czirkva za nyihovo bátrenye. *Agnosce Domine creaturam tuam*, velli Sz. Matti Czirkva po vusztih Redovnika, sztojechega poleg vumirajuchega; koi proszi za nyega Bosanszku miloszerdnoszt: alí ahime! kak na glász ove prossnye, raszergyujesze Bosanszka pravicza, y vu szerdczu gressnika govoriti, one sztrassne Réchi chujesze, *nescio vos*: jeli ti mene proszis, velli Bog onda, da ja poznam tvoju dussu od mene sztvorjenu, *agnosce creaturam tuam*? ali po kakveh potezajeh y tráchiczeh nyu morem poznati? kade je razluka* naj lepssa, koju nyé dalszem kipa moga? nyu vidim vszu zatepenu z-grehi; pogergyenu vu razumu od gressnehmisslyény, vu volye od odurneh pohotnoszsztih; nyu vidim izobrasenu od nazlobov, fantenya, nechisztochih; y iz ovehl potezajeh jeli morem poznati nyu, kakti sztvorjenye mojeh Rúk? *non cognosco colores meos, non agnosco imaginem*

*distinctivum.

meam Ova jeszu szpochitanya oh kak suhka! koja chuje gres-
snik vumirajuchi na pravdenu kastigu obsanyenya, y krivicze
vchinyene z-szvojemi grehi, onomu Bosanszkomu kipu, koga
ima na dusse: y da nebi stimali, da ova jeszu moja zmisslyenya,
hochu da chujete Proroka *Isaiassa*, ali da bolye rechem iszto-
ga Boga po *Isaiassu* Proroku. *Non miserebitur ejus, qui fecit eum;* Isaiæ. 27. v. 11.
jeszteli zaznamenuvali ov nachin govorenya? nevelli: *non mise-
rebitur ejus Deus*; nego velli; *non miserebitur ejus, qui fecit eum,*
y za veksse poszvedochénye pridaje, *&* *qui formavit eum, non
parcet ei*: nazveschajuch otajnò z-rechmi ovemi; da Bog nebu-
de imal miloszerdnoszti zverhu puka szvoga, vuprav zatho,
kajti nyega On je sztvoril; y kajti nyega On je dál: *non misere-
bitu ejus, qui fecit eum.* Ar buduch mi dello, y sztvorjenye Boga,
zapoveda da chuvamo ono dello vu szvojem lepem sztalissu,
y buduch da prijeli jeszmo od Boga, nyegov Bosanszki kip,
nam zapoveda, da nyega chuvamo, v-szvoje lepote; *Deus ani-
mæ tuæ*, tak opomina nasz *Origenes*, *imaginem suam*, *&* *simili-
tudinem commendavit*: y zatho ako Bog pregledajuch ovo del-
lo, y ov kip na nasse szmerti, nyega najde pogergyenoga, y iz-
obrasenoga po grehu, *non miserebitur ejus, qui fecit eum; et qui for-
mavit eum, non parcet ei.* Na szpodobu onu kak Dervo-rez, * * Sculptor.
kada vidi, da pelde drevene jeszu izobrasene, szerdisze na nye
y nye razszéche; malar szpuni szerditoszt szvoju proti kipom y
nye v-ogeny hiti, kada zpazi, da od nemirneh Ruk, nyemu
jeszu pogergyeni.

Ali da pred ochi vasse vam posztavim ovu isztinu, hochu
da chujete Sz. *Vinczencza Fererinssa*, koi razluchnò nam na per-
vo daje ono, kaj morasze pripetiti po szmerti vszem onem,
koji neszkerbésze obchuvati po milosche Bosje on kip Bosan-
szki, koga imaju na dusse; y koji nepresztajnò valyajusze y
zatepajusze z-grehi. Dojduchi ovi, velli Sz. Navuchitel, nazo-
chi sztrahovitoga szudcza JEsussa Kristussa, kaj chinili budu, ka-
da podignyeno z-nyihovum naj vekssum sztrahotum med vrag-
mi tusbeniki, y med Angeli Obraniteli, chuli budu sztrassno iz-

 pita-

pitavanye? ar pital bude *Arkangel* Sz. Mihaly, jeszuli the dusse, nyegve oblaszti y ládanya; y jeli po pravichne dáche k-nyemu szpadaju? *Fiet quæstio; ubi dæmones accusantes, Angeli defendentes, Michaël dicet Christo: licet censum dare Cæsari?* y kakvo bude dopitanye? dopitanye bude takvo, kakov oneh duss kip bude. Kristus Goszpon nass, govori gore recheni Navuchitel, odgovori Sz. Mihalyu ono, kaj odgovoril bibil, na pitatanye iszto, koje nyemu od *Phariseussev* vchinyeno bi bilo; *cujus est imago hæc, & superscriptio?* kakov kip imaju ove dusse? imaju kip greha, imaju napiszek vrága: ako tak je, naj szpadaju k-vragu; najsze nyemu dadú, one jeszu nyegve; y taki v-isztom hipu vrag prime dussu, y nyu odnesze v-pekel. *Statimque diabolus accipiet animam.* Ov je konecz NN. lyubleni, koi nasztaje y meni y vam, ako si veli budemo vu grehu.

S. Vince. ser. 2. in Dom. 2. post Trin

Ali kak more dussa, reche nekoteri najtisze z-kipom vrasjem; morate znati velli Sz. *Ivan Chrisostomus*, da greh nasz, chiní szpodobne vragu. *Vitia hominem diabolo simillimum faciunt:* y ova szpodoba nesztoi vu nature, tak dabi po grehu natura chloveka gressnika, posztala szpodobna nature vrága, nego sztoi vu hmanyoche; kajti kadasze gressí, velli Sz. *Gregur*, naszledujesze hmanyocha vrága, y tak z-naszleduvanyem prijemlyesze kip nyegov. *Quia illius nequitiam imitantur, ejusque imaginem, quasi umbram exprimunt, dum ejus in se malitiæ similitudinem trahunt.* Y da ovo je isztina, iszti Szin Bosji nam ochivesszto povedal je; kada govorech z-szvojemi Vucheniki bil bi rekel. *Ex vobis unus diabolus est.* Jeden zmed vasz je vrag, y gdo bil je tha? bil je *Judas*, koi, velli Sz. *Thomas* razlásech ove réchi, rádi szvoje hmanyoche posztal je vrag, ne vu nature, nego vu naszleduvanyu vrasje hmanyoche; *unus ex vobis diabolus est, non per naturam, sed per imitationem diabolicæ malitiæ.* Oh Bose! kuliki, kojisze vide lyudi, jeszu vrági; y dabi JEsus Kristus pregovoril iz preszvetoga Oltara, kadesze alduje, y kade vu prilike kruha sztanuje; od kulikeh, kojiszu vu ove Czirkve bi rekel, ne vre kak je rekel Vuchenikom:

S. Chris. Hom. 4. ad Pop.

S. Gre. L. 33. moral c. 3.

Joan. 6. v. 71.

unus

unus ex vobis, jeden zmed vasz, nego vekssa sztran zmed vasz, *plurimi ex vobis diaboli sunt.* Jaj mene lyublyeni NN. y jaj vam, ako nasz z-ovem pregérdem kipom najde Bog; nenajdemo pri nyem milosszerdnoszt, nenajdemo pomiluvanye; nenajdemo oproschenye. *Non miserebitur ejus, qui fecit eum, & qui formavit eum, non parcet ei.*

Kaj anda moramo chiniti: vam povem, velli Sz. *Ambros: Erue de numismate animæ tuæ imaginem diaboli, & attolle imaginem Christi.* Odhitite; szbrissite, hoche rechi, od vasz kip vraga y primite kip Kristussa. Ali kak moresze tho vuchiniti? moresze y mora vuchiniti, naszledujuch peldu Kristussa. Pravi kip Boga gdo je? je on, velli recheni Sz. *Ambros*, koi govorech Apostolu Sz. *Philippu* y drugem Vuchenikom rekel je: *koi vidi mene, vidi y mojega Otcza Boga*; y koi rekel je: *Ja, y Otecz Bog, jeszmo jeden szam: Dei imago est, qui dixit: Philipe qui videt me, videt & Patrem meum. Imago Dei est solus ille, qui dixit: Ego & Pater unum sumus.* Ako JEsus Kristus adda je pravi kip Boga; tersze mosze, dasze priszpodobimo nyemu, naszledujuch nyegvu peldu; y nazad dobimo Bosanszke lepe potezaje y tráchicze, koje pogubili jeszmo. Zakaj, kaj stimate vi, JEsus Kristus je hotel med nami trideszet tri letta prebivati? jeli morebiti potrebno bilo ovo prebivanye, y stentanye tak dugo za nasse Odkuplyenye? ni, ni bilo potrebno tak dugo stentanye; nego zadersavalsze je tak dugo vremena, da nam pred ochi posztavi tak z-dúgum peldum, szvoje preszveto sivlyelyenye, iz kojega kakti iz * *pochetne perve pelde*, vu nasz iszteh drugu szpodobnu k-one peldu bi napravili; y dabi z-tem nachinom popravili Bosji kip zatepen, y pogergyen z-nassemi grehi. *Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum Ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Naszledujte adda vellim.

Tertia pars. S.Amb.l. 1.off.c.49

S.Amb.l. 6. Hexamer.c.7.

* ex origi nali.

Joan. 13. v. 15.

Naszledujte adda od szada poniznoszt, y terplivnoszt Odkupitela; podnassajuch vsza, y od vszeh; naszledujte nyegvu lyubav; lyubech ne szamo onoga, koi vasz lyubi, y dobro vam chini, nego takaj onoga, koi vasz odurjava y bantuje;

naſzledujte z-réchjum, nyegve krepoſzti y zverſſenoſzti; y z-ovem nachinom popràvite, y ponovíte kip Bosji vu duſſe vaſ-ſe. Moji dragi ſzinki, govoril je veliki Apoſtol narodov, Sz. *Pavel Gàlatianczem*; ja znovich kakti Mati vaſz poragyam, doklam vu vaſz videl budem JEſuſſa Kriſtuſſa. *Filiòli mei quos iterùm parturio, donec formetur Chriſtus in vobis.* Y tho bilo je iſz-
ad Galat. c. 4. v. 19.
to kak rechi: ſzinki moji ja dragovolyno terpim za vaſz, kakti trude poroda, pláchuch za vaſſe grehe, potéchſze y trudech, da porodim vaſz na miloſchu, nit kada preſztanem plakati, y truditiſze za vaſz, doklam nebudem vaſz videl naſzleditele JEſuſſa Kriſtuſſa. NN. Bratja draga, nimam ja onu lyubo-mornoſzt velikoga Apoſtola *Pavla*; ali vendar vi jeſzte ſzvedoki potóv, y nevolyneh mojeh trudov; alduvaneh za vaſſe zvelichenye: ja vaſz nepreſztajnò nagovárjam, da izhitite breme y terh ludczkoga imetka z-dusnemi povráchanyi; ja vam vſzigdar krichim, da daleko ſztoite od lyubavi tella, od igrih, od zkoznuvanya malovrednoga, y od tulikeh drugeh prilik bantuvanya Boga; ja nepreſztajem vre nigdar nagovárjati vaſz, da poboly ſſaite on jezik tak pripraven, govoriti hman od blisnyega, ſzpominatiſze od nechiſztoche, zazavati prez zroka y potreboche Ime Bosje, y tepſzti z-blaznoſztjami, lajati z-priſzegami, y z-preklinyanyi; y tho vſze chinim y chinil budem z-tem hotenyem; dabi zbriſzali iz vaſſe duſſe, tulike truhe gruſztlyive grehov, koji jeſzu pogerdili, zatepli on lepi kip, kojega Bog vu nyé je zrezal, *formetur in vobis Chriſtus*; y dabi vu vaſz iſzteh kip JEſuſſa Kriſtuſſa Szina Bosjega popravili, naſzledujuch nyegvu peldu. Oh Blaſeni vi! ako tho zverſsíte; ar gledech vaſz na ſzmertne vure Bog, vaſs Sztvoritel, y videch, da popravlyen je vu vaſz kip nyegov Boſanſzki; tojeſzt: videch vaſz, da jeſzte ſzpodobni nyegvomu Szinu, vam reche; *Ego dixi Dii eſtis,*
Pſ. 81. v. 6 *& filii Excelſi omnes*, y vaſz vchiní kakti vre * *poſzinovlyene*, od-
* filios adoptivos. vetek z-JEſuſſem Kriſtuſſem, z-Szinom ſzvojem naturalſzkem. *Si autem Filii & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem*
Rom. 8. v. 17. *Chriſti.* kak naſz batrivi Sz. *Pavel.* Ali vre je vreme dokonchati

govo-

govorenye; závérſſemo adda nye poleg navade z-jednum peldum, vu koje bi mogli videti vu veſchnoſzti, vſze ono, kajſzem do vezda terſzilſze povedati, y vam pokazati; to jeſzt ſztrahovito preobráſenye y premenyenye, koje biva vu duſſe po grehu, y nachin popraviti tak veliko zlo.

Povernul bilſze je po nochi k-hiſe ſzvoje, ſztanoviti nekoteri nechiſztoche podan chlovek, y ov poklamkam onu iſztu noch neſzrechni loter, greh nechiſzti z-drugum zakonſzkum ſenum bibil zverſſil, taki prelepi kip Bosji, duſſe ſzvoje pogerdil y zatepel je, chujte. Nyega nekoju noch ſenna do velikoga mráka domov cheka, y dabi na oblok bila nagledalaſze, chuje nekoga prihajati k-vulichnem vratam; derchí na vrata, da vidi gdo je; ali nut zagledavſſi nyega na vrateh, zatropi hitrò vrata, y kakti mertva opade y krichí, *Pomoch! Pomoch*! doderchí vſza druſina, y nyu najde zamertvu; y kada ſzkerbéſze nyu od zemlye podignuti, kuchi na vrateh Goſzpodar hiſe, komu tuliko da vrata odperliſzu, vſzi preſztraſſeni raſzbegúſze, y kriché: *Jaj! jaj! vrag je, vrag je.* Videchi y chujuchi ov nevolyni, ovo tak zvana-redno ſzvoje ſztraſſilo, rádi koga vſzakoteri, gdo obraz nyegov vidi, kakti od vraga besí; ſzpomenulſze je iz greha ſzvoga onu noch vuchinyenoga, koi nyega kakgoder na duſſe pogerdil je, tak na kaſtigu po pravichnem Bosjem prepuſchenyu na tellu, licze y obraz nyegov na ſztraſſilo obernyen: zakrijeſze y ſztiſzneſze vu jeden kút hiſe, onde plache czelu noch ſzvoju neſzrechu, y kak berse biſze dánilo, ſaloſzten y turoben izide, y iſzkat ide Szpovednika. Ali nut po vuliczah y puteh, y zopet chujte nova ſztraſſenya! Vigyen od czuczkov, kóny, volóv; od vſzeh oveh lajanya, bavkanya, herzanya, tuljenya, ruchanya poſztaju: Preſztraſſeni derché daſze ſzkriju paſztiri, volari, konyari, y vſzi z-kojemi zeſztajeſze, ali pak nyega iz daleka vide; y Plebanus iſzti, koi pred vrati Czirkvenemi Breviar bibil molil, tuliko da nyega jos iz daleka zagledí, bojechſze da k-nyemu nedojde, v-Czirkvu zapreſze. Onda nevolyni k-tomu turobnejſſi,

y salosztnejssi, hitisze pred vrata Czirkvena, suhkò pláche y krichí: *Ah pomilujme! ah pomilujme!* Redovnik Bosji Nameszt-nik, y moj duhovni Otecz y Pasztir! niszem ja on, koga mene stimas, niszem vrag, nego jeszem jeden nevolyni gressnik, koi po pravichne kastige Boga vszamoguchega, préd ochima lyudih takov vidimsze, kakvoga pred ochima Bosjemi chini isti greh: Proszimte, szmilujmisze, y poszluhni Szpoved grehov mojeh, y po odvezanyu tvojem poverni meni milofchu pogublyenu, y pervi moj obraz. Obatrivelsze je Plebanus y genul na prossnye nyegve, poszluhne neodprivssi vendar vrata, szpoved nyegvu visse z-szuzami, kak z-jezikom vchinyenu, y nyega odvezal: oh veliko chudo ovoga Sz. Sacramentuma! neszталo je v-jednem hipu sztrassilo obraza, y pervi chlovechanszki vesz obraz posztal; povernuvssisze domov z-veszelyem y obraduvanyem, od vszeh priatelov, znanczev, sene y drusine poznan y prijet; y tak zvuchen z-kvarom szvojem y zpoznanyem vlasztovitem, kak daleko sztáti od greha bi moral, y szebé zdersati z-jednem pravoga Kerschenika dosztojnem sivlyenyem, vu milofche Bosje.

Bonif. Bagata Tom 2. c. 3. n. 7.

Epilogus

Draga Bratja NN, akobi koi zmed vasz znal, szebe vu grehu szmertnem, ah najsze zmiszli, iz nevolynoga, y neszrechnoga sztalissa dusse szvoje: ona pogubila je milofchu, y nyu pogubivssi pogubila je takaj onu lepotu, malo menye kak Bosanszku, po koje bila je szpodobna Bogu; y posztala je odurna, sztrassna, y sztrahovita kak vrag. Y ako tak sztrassna sztrassila neviditesze pred ochima lyudih, verujem tverdnò (y kruto isztinito je) da viditesze pred ochima Prechiszte Devicze Marie, pred ochima Szveteh vasseh zagovoritelov; y szumlimszi, da kada posztájete y klechíte pred nyihovemi kipi, Oltari, y nye proszite kakvu miloschu; obrachajuch vszaki zmed nyih plecha, vam odgovarja ono, kaj odgovoril bil je odicheni Muchenik Sz. *Policarpus*, malovrednomu *Marcionu*, kada ov zesztavssi *Policarpa*, nyega opital bibil, bili nyega poznal. *Cognosco*, nyemu odgovoril Policarp Sz., *Primogenitum diaboli*. Ti niszi

nass

nass zluga, y nam zlusechi, vam odgovarjaju; ar po odurnem kipu, koga imas, tebe poznavamo glavnoga nepriatela Bosjega, y zina vrasjega. Ako ov jeden ztalis tak neszrechni, vasz ztrássi, y vam nepovolyen je; odluchite taki poiti pred noge Szpovednika, y onde odprete z-zuzami pravoga zkrussénya truhe dusse; y terzitesze nyeinu zadobiti pervu lepotu. Odluchite, da nechete vech vasz podati poselyenyam tella, nego da hochete poprijeti kreposzti, y zverssenoszti Szina Bosjega JEsussa Kristussa, naszledujuch nyegvu peldu; ar tak vasz nagovarja Apostol. *Induimini Dominum JEsum Christum, & carnis curam ne feceritis in desideriis.* Rom. 13. v. 14.

NEDELYA DVAJSZET-TREJTA PO TROJAKEH.

Et surrexit Puella. Math. c. 9.

Nachin vumirati vissekrat, dasze dobro vumre jedenkrat

Velika zrecha onoga, koi dvakrat vumirati more; y velika pako neszrecha onoga, koi zamò jedenkrat vumirati mora. Szrechna zaiszto jeszi ti denessnya deklich, koja kajti bilaszi nazad na sivlyenye od Odkupitela zvana, da moras drugi krat vumreti; mogla jeszi iz pervoga tvoga vumiranya navchitisze, y tebe ravnati, da zegurnejsse drugi krat vumres. O dabi tha miloscha nam takaj dana bila! gdobi bil, koi poklamkam bilbi zpoznal vu pervom zvojem vumiranyu teskochu, y obterssenye zmerti, nebisze znal dobrò pripraviti, da preobladanye zadobí vu zadnyem zvojem vumiranyu? Exordium.

Ali polahko NN. lyublyeni; ar miloscha visse krat vumreti, ni tak retka, kak vi stimate, nego je miloscha, koju vszi mogu zadobiti. Ono vumiranye, ona zmert, za kojum vech nepovrachasze na sivlyenye na ovom zvétu, je dokonchana,

y odregyena od Boga, da je szamò *jedna*, y jeden krat; ali je takaj szmert, koju vszi mogu imati, tak vendar, da nepreſztaneju ſiveti; y ova je szmert, kojaſze mora viſſekrat chiniti, y koja naſz more oszloboditi od pogibeli, da nevchinimo hman zadnyu naſſu szmert. Vumíra szamò jeden krat; koi hoche; y more vumreti viſſe krat, koiſze boí szmerti; kajti je jedna szama. Vre vidim, da mene nerazmete, y kajti jako ſelim dame razmete, vaſz proſzim dame poszluhnete; ar hochu vaſz ochiveſztò navchiti nachin, koga do szada niſzte chuli: kak vumreti morete viſſe krat; tak vendar, da nepreſztanete ſiveti: y pokaſem kak ov nachin, ni szamò haſznovit, nego dapache vszem potreben, za dobro zadny krat vumreti. Proſzim poszluh' y pochinyam.

Propoſitio unica

Confirmatio.

Je glaſzovit y junachkí chín poglavitoga Goſzpona onoga, koi oszlobodil bil je polye *Rodus* zvano, od sztrahovitoga Pozoja onoga, koteri nepreſztajnò velik pomor vu lyudih prehajajucheh bi bil chinil. Neznam iz kakvoga duplya y jame, bi izhagyalo ovo sztraſſno y lyuto sztraſſilo prevelikoga Truplya, z-kojem naj hitrejſsè vszaku vuru prehagyalo bi bilo po onom polyu, chekajuch y zgrablyujuch vszakoga, koi bi goder prehagyal; nyega z-nohtmi, y z-zubmi razſalatajuch, y zaſzitechſzi lakom terbuh z-nyegvem meſzom: vſze derſanye meſzta ovoga bilo je v-sztrahu, nit koi poduffalſze je po oneh puteh hoditi; nut vendar veliko-szerdchen Poglavit Goſzpon, poduffalſze je posztaviti na lechku sztrahovitomu Pozoju, terſzechſze nyega zkonchati; y tak povernuti vszu szegurnoſzt polyu onomu. Pervlye negbi doſſel z-nyim na borenye, dugo vremena szkuſſaval je jakoſzt y szerdchenoſzt szvoju, z-pozojem *priſzpodoblyenem*, koga napravil bibil iz dreva, vszega szpodobnoga vu velikoche, vu sztrahote k-ovomu, koi ſiv bi bil. Vchinil je po szluge szvojemu, da ov Pozoj derchal bi bil; da ſiroke chelyuszti y lampe razijával bi bil; y da vsza sztrahovita naſſeſſurjenya, y naſztájanya, koja more y navaden je ſivi pozoj, vu *ovdaſſnyem nadszkochenyu proti prehajajuchem chiniti,

*dracone adſcito

*actuali inſultu.

niti, ov bilbi chinil; y ov Goszpon pred ovem Pozojom z-pallaſſem y z-kopjem, na szerdchenem konyu objahuval je; y szebe szumlil szada kakti nadszkochitela; szada kakti nadszkochenoga od Pozoja; pred ochi posztavlyal vszu moch, vszu szerdchenoszt za obraniti szebe, nadladati pak Pozoja, kak dabi ſiv bil. Poklamkam bilbi z-ovem *szumlyvem* * *borenyem* vesz sztrah iz szerdcza izhitil; izeſſel je jedno jutro iz varaſſa; y nit fertaly vure dalekò, bilbi od varaſſa odiſſel, gda lyuti Pozoj y sztrahovit, z-ſtropotom nóg kony szkeh zbugyen, k-nyemu naproti z-lyutoſztjum priſztaje tak, dabi bil lahkò nad nyega pozoj nadskochil, y na ſalate razdrapal, da pervlye zvuchen, Pozoju hitrò vmeknul nebiſze bil: Razſzergyen bolye lyuti pozoj, podigneſze na zadnye noge, y sztepuch z-krelyuti, koje na plechah zhráschene bibil imal, pripraven je znovich nadſzkochiti na ſzerdchenoga Goſzpona; ali z-segavoſztjum Goſzpon, v-iſztom na noge zadnye ſztajanyu, dobivſſi priliku nyega zaráziti, nadſzkochi; y ſpiczu Palaſſa oſtroga vu terbuh nyegov porine; y z-takvum ſzerdchenoſztjum do ſzerdcza nyega prebode; da na zemlyu raſztegnyen mertev pozoj zvaliſze, y vekivechno Ime ſzvoje, z-viteskem nadladanyem poglavit Goſzpon vchiniſ.

* ficta lucta.

Tho iſzto vam pripetiſze takaj z-ſzmertjum, ako naſzleduvali budete ovu tak lepu peldu. Vi boiteſze ſzmerti, kajti je jedina ſzama, y kajti moráte, ali na berzom, ali keſzno dojti z-nyum na borenye, dobro znajuch; da ſzrechen, ali neſzrechen konecz ovoga borenya; vaſz vchiniti mora, ali na veke ſzrechne y viteske, ali pak naveke neſzrechne; adda ako hochete odhititi od vaſz veſz ſztrah, y vaſz obſzegurati za preobladanye, vchiniteſzi jednu ſzmert **priſzpodoblyenu*, y poſztaviteſze viſſe krat z-nyum na borenye. Kakſze pak more tho vchiniti? nut chujte kak? ſzumliteſzi viſſekrat, da jeſzte na hipu ſzmerti; pretegnyeni na poſztelye prez uffanya ſivlyenya; oſztavlyeni od razuma y vſzeh chuteny; y blisnyi duſſu ſzpuſztiti z-zadnyem zdehnyenyem. Premiſzlite kak velika turob-

* mortem adſcitam.

noszt vu thom hipu, nadszkochi nad vasse szerdcze, morajuch osztaviti vsza dugovanya, y morajuch pojti na drugi szvét, nemoguchi z-vami odneszti nit kerpu, nit czanchecz vszega imetka, koga osztavlyate. Szumliteszi ona lyuta szpochitanya y tráplyenya dusse, koja chutili budete; szpametujuch vasz, iz povráchanya ludczkoga blaga jos nezversenoga; iz nagnyenya y prekoredne lyubavi, nossene proti dobram zemlye ove; iz malahnoga prestimanya, koje imalisztе proti dobram szvéta drugoga; proti milosche Bosje, dusse vasse; y pripraviteszi potrebna orudelya, y orusja za ova nadszkochenya; stimajuch vszigdar, y dersech, imetek y vsza dobra szvéta ovoga, kakti dugovanya, koja nebudu vech vassa, kajti na berzom nye
Luc. 12. v. 20. morate osztaviti, *quæ autem parasti cujus erunt*? chija budu ova polya, ove lédine, one zemlye, chija bude ova hisa; ova marha, ovo pohistvo, za koja trudimsze tuliko, y strossim vsze moje vreme, y, oszebujne y perve jeszu moje miszli? kakvo veszelye budem imal iz oveh mojeh dobichkov na szmerti, akosze najdem prez *broja* * *glavnoga* najmov pri Bogu? z-ovem guschejssem razmisslyavanyem budete odterguvali szerdcze od oveh zemelyszkeh, nit bude vasz trápila turobnoszt na szmerti, da ova morate osztaviti. Zverssete dusna povráchanya blaga ludczkoga; prijemajte guszto Sz. Sacramentume; osztavete hman navade, y sivete vu sztrahu Bosjem; y z-takvem nachinom vchiníte, da lahko vam bude proti sztati, vszem nadszkochenyam sztraha onoga, y szpochitanya, koje budete imali od dussnoga zpoznyanya, nit szmert vam nedonesze sztrah, nego chekana bude od vasz z-batrivosztjum, y prijeta z-veszelyem. Jeszte vissekrat videli vu Fassenszkeh dnevih, kak detcza videch lyudi * *preobrazene*, y nochna sztrassila; pláchu, kriché od sztraha; ali potlam videch visse krat, ove iszte obraze y sztrassila, vesz sztrah odhite, y z-veszelyem gledé, y derché nyim naproti. Tuliko pripetisze takaj vam, ako visse krat z-miszlyum vasz gledali budete, skakti mertve; pogubíte vesz sztrah szmerti, y naproti nye pojdete prez sztraha, y z-veszelyem.

* fine capitali summa meritor.

* larvatos

Ali

Ali da bolye razmete, ovu iſztinu tak haſznovitu, hochu vam pokazati v-jedne pelde, popiſzane od Duha Sz. vu dellu jedenaiſztem knige ſztaroga zakona. Doſſel bil je glaſz preobladanya, y viteskoga povrachka *Jephte* od *Jordana*, komu veſz púk Iſraëlſzki vu veſzelyu y raduvanyu naproti ide: y med Pukom ovem, *Seilla* kcher nyegva, koja od vſzakoteroga bolye biſze raduvala vu obchinſzkom ovem veſzelyu, zdrusena z-vnogemi plemenitemi Goszpodichnami, med Igranyem vſzakojachkeh ſipóv, trumbent, tánczajuch; naproti takaj viteskomu Otczu ſzvomu dojde. Iz daleka gda nyu bilbi Otecz videl y poznal, kakti vudren od ſztrelle vu ſzerdczu; preblédil, y oſzupnyen poſztal, odrezujuch od ſaloſzti ſalat halye ſzvoje *ſzlavo-dobitne; ah kcherko zakrikmul! kak neſzrechno ja y ti, jeſzmo vkaniliſze v-ovom naprot zeſztajanyu! *heu me, filia mea, decepiſti me, & ipſa decepta es.* Ti ſtimas daſzi naproti meni doſsla, kakti lyublyena kchi; y doſslaſzi kakti obládanya Aldov: znaj da z-zagovorom zavezalſze jeſzem, Bogu Goſzponu Seregov; da alduvati hochu na zahvalynoſzt preobladanya, onoga, koi pervi iz hiſe moje naproti dojde: Tebe adda doticheſze ô kcherko! da Budes ov Aldov, y neodezvanem zakonom z-mojum rukum, Aldov zverſſiti jaſzem obechal. *Aperui enim os meum ad Dominum, & aliud facere non potero.* Na tak tuſsno pozdravlyenye, y tak turobno obznanyenye, vſzega obraduvanya je neſztalo, y obernuloſze je veſzelye po preobladanyu na ſaloſzt; y biti more prilichno, da koju takaj ſzuzu bila bi ſzpuſztila batriva kcher *Seilla*; ali vendar z-ſzerdchenoſztjum vekſſum kak nyema doba, y ſzpol bi donaſſal, ſzebe podala je na aldov; y ſzamò jedino proſzila Otcza dveh meſzecz odvláchenye: da najmre obhajajuch Brege z-ſzvojemi pajdaſſiczami divoichiczami, opláche divojachtvo ſzvoje: *Hoc ſolum mihi præſta, quod deprecor: dimitte me, ut duobus menſibus circumeam montes, & plangam Virginitatem meam cum ſodalibus meis.* Zadobila je od Otcza odvláchenye, y odiſsla vu puſchinu meſzta y v-ſzamochu Bregov; onde hodech med pechinami naj neprilichnejſſe-

Judic.11.

* triumphans.

Ibid.v.35

Ibid.v.37

nejſſemi, med jámami naj ſzkurejſſemi, med lozami 'naj guſzcheiſſemi; pozivala mladícze, pozivala pechine, pozivala ſverſſih y drévja ſzencza, na ſzkup oplákanye, neſzreche ſzvoje: v-vſzakom dnevu, v-vſzake vure pred ochi poſztavlyala, kip ſzvoje ſzmerti: zverhu vſzakoga kamena napravlyala odregyeno meſzto ſzvoga aldova, y onde ſzumlilaſzi ſztáti pod noſem Otcza, preteguvala vrat za prijeti vudarecz ſzmerti: v-vſzake lozicze ſzumlilaſzi germadu ognya, y zverhu nye ſzebe poloſenu zapertemi ochima, ne ſzúzam nego ſzvetloſzti ſzuncza; ſzumlilaſzi ſár y plamen ognya, po kojem ona Bogu na Aldov prikazana bude: dojde, govorila je, dojde na berzom dan on ſzmerti, vu kojem zdruſena z-ſeregom vnogo-brojneh ſaloſztneh divojchiczah, budem pelyana na Oltar Aldova; ovde budem objeta od mojega ne vech Otcza, nego Meſſnika, koi nóſs v-zráku derſan, bude pazil, da v-topí v-kervi moje: oplakana budem od Puka, oplakana budem od Neba: ſzerdchena pretegnem vrát zverhu Oltara, primem neſztraſslyva vudarecz ſzmerti, ali z-uffanyem miloſche, aldujem moje divojachtvo, y moje ſivlyenye naj viſſejſſemu Bogu. Tak vumírala vſzaki dan Plemenita Divojchicza, y privuchena k-ove ſzvoje v-pamet derſane ſzmerti, izhitila je veſz ſztrah, y vſzu turobnoſzt iz ſzerdcza. Ni vech ſelya ſzvadbenoga veſzelya, ni vech ſzpominyanye uffanya, priſſeſztne ſzreche nyu turobilo, ni oſztavlyanye lepih kinchev nyu ſaloſztilo, nego prigruſztlyivo nyé poſztalo ſivlyenye; y kak berse bi bili zminuli dva meſzeczi, pripravna povernulaſze k-Otczu, neſztraſslyiva priſztupila k-Oltaru, veſzela Bogu ſzebe alduvala. *Expletisque duobus menſibus*
Ibid. v. 39 *reverſa eſt ad Patrem ſuum, & fecit ei ſicut voverat.*

Adda ako jedna deklich tak velikoga uffanya, tak bogata y plemenita, y jedina kcher jednoga Otcza tak glaſzovitoga; privuchajuchſze vſzaki dan z-miſslyenyem vumirati; vu dveh ſzamo meſzeczeh, odhitila bi bila vſzaku miſzel ſzvadbenoga veſzelya, vu vremenu takvem, vu kojem nebi bil jos poznan kinch divojachtva; odvernula od ſzerdcza ſzvoga vſze po-

ble-

hlepenye k-onem dobram, k-kojem bolye nagnyena je mladoszt; y szebi bi bila vchinila lyublyenu jednu szmert, tuliko szilnu, da za prijeti nyu, kak velli Sz. *Ambros*, ona isztą bi bila dodala szerdcze Otczu, y podsgala nyega, da prime v-ruke nóss, y z-dobrovolynem alduvanyem, kotero iz szebe iszte ona Bogu vchinila je, poszvetí nemilosztivno zverssenye zagovora: *rediit ad Patrem, & voluntate propriâ cunctantem impulit: fecitque arbitratu spontaneo, ut quod erat impietatis fortuitum fieret pietatis sacrificium.* Jeli vidisze vam NN. lyublyeni, da vasz vkanyujem, ako vam govorim; da miszlech guszto krat na on hip szmerti, na koga morate dojti, y miszlech na dobra szvéta ovoga, kakti dugovanya, koja na berzom dojtí moraju v-ludczke ruke, je vumirati guszto krat; y tho chinech da presztáne vam tusna, y sztrassna szmert biti ona, koju ne po Ruke Henkara, nego iz naturalszke potreboche, y rechem po Ruke Boga isztoga, vam morati je podjeti? S. Ambr. off. l. 3. c. 13.

Kada jeden Mester Zidarszki mora, y hoche zezidati jednu hisu, Czirkvu, ali turen; ov pervlye kak pochne dello, nye vsze zezigye vu miszli, y szebi naprávi vu pameti jeden obichaj y osznovanye, vsze sirine, vissine, dusine, y razmernoszti; y zathem kada pochne dello, nyemu nikaj tesko nebiva; y kada dokoncha vre dello, akoprem ono novo vszakomu biva, koi nye vidi; nistarmanye nebiva nyemu, kajti vre vissekrat nye bibil videl, y pretreszel vu obichaju y osznovanyu. Ov NN, vam nyega preporucham, je lep nachin vumirati vissekrat; y vchiniti, da szmert nebude vam, kakti je tulikem y tulikem sztrahovita y nepripravna: zezidajte nyu vu misslyenyu, razmisslyavajuch *chiidi* vasse*, koje vu onom hipu imali budete: prirávnajuch rachune dusse, y na réd posztavlyajuch poszle hise tak, kak bi selyeli nye prirávnane vu onom szmerti vremenu imati: y ovak chinech, nepripetísze vam ono, kajsze pripecha onomu, koi zigye na pamet, prez obichaja y osznovanya; ar ov kada dokáncha dello, znahaja prez uffanya popravlyánya, jezero faling, vu dellu szvojem. Sz. *Ersseg* Medio- * sensa vestra.

diolanszki *Carol Boromæus*, y Imeniti *Cardinal Baronius*, da druge neizbrojene zamuchim, jeszu bili szebi osznovali z-takvem obichajem y nachinom, prelepu szmert; ar imajuchi vszigdar obodva vupertu miszel, na szvoju szmert y vmiranye, y vpirajuch
*calvariam. visse krat ochi v-jednu * *lyubanyu* mertvu, koju pervi dersalbi na sztollu, drugi zrezanu vu persztenu, z-réchmi: *memento mori*, jeszu odregyuvali tak lepo y dobro, vsze szvoje chine poleg osznovanya, koje v-pameti szvoje szebi bi bili napravili; da napotlam nyihova szmert, nit malò bi bila druga, nego kak nyu bi bili osznovali: ali od koga, miszlite, ove Sz. Dusse, je szusze navchile ovoga nachina, y mestrie tak hasznovite? navchileszusze od velikoga mestra Pokornikov *Davida*, koi vszaku vuru, dersalsze je kakti janchecz, koisze pelya na mesz-
Ps. 43. v. 22. niczu. *Tota die æstimati sumus, sicut oves occisionis;* navchileszusze od velikoga onoga Apostola, kojega Duh Sz. posztavil je,
1. Cor. c. 15. v. 31 Navuchitela vszeh narodov, koi imal je navadu vumirati vszaki dan, *quotidie morior;* y ako vi takaj naszleduvali budete Oveh pelde; nezpoznate, ne, sztrassnu, nego povolynu szmert; y rechete takaj vi na szmerti ono, kaj odgovoril je on Sz. Puschenik onomu, koi nyega vumirajuchega bi bil pital, kakov je zrok nenavadnoga nyegvoga veszelya. *Tranquillus sum, quoniam sæpe consideratione, hanc viam perambulavi, sæpe mortuus sum, & ideò nihil novi nunc video.* Miroven y veszel jeszem; ar visse krat od ovoga puta szmerti miszlil jeszem, visse krat vumiral jeszem z-miszlyum, y zatho szada nikaj nevidim, kaj bi mene kakti novo sztrássilo.

Ali polahko, reche koteri; dabi vsza sztrahota szmerti zadersavalasze vu razluchényu, koje biva dusse tak od tella, kak od vszake druge chutlyve sztvári, bisze moglo rechi; dasze szmert vissekrat z-misslyenyem y z-pametjum bi mogla vchiniti; y ovak chinech bi mogla kakti nazochi prez sztraha videtisze; illiti bi moglo biti, dasze nye nébi sztrassili: ali kade je òno sztrahovito borenye, y szkussávanye, koje navaden je zavdati vrag, dusse nasse vu hipu isztom, v-kojem odhagya

ona

ona na drugi szvét? borenye od kojega vszi ali vekivechna nassa szrecha, ali vekivechna nassa neszrecha? gdo more znati, kakva budu nadszkochenya, kakva szkussavanya; gdo segavoszt, gdo ochitò lyutoszt zna y jakoszt nyegvu; koja vsza obchinszki y glavni nepriatel, terszilsze bude nalécsii, da posztane nadladitel?

Nebludete, nitsze pogúbete NN; ar ovo vasse odgovarjanye meni vuprav haszni, da vam pred ochi posztavim nachin, z-kojem navchítesze, kak visse krat vumirati morete, y kak neszstrasslyivi morete biti, vu onom zadnyem borenyu. Y naj pervich isztinito dersim, da vi vszi znate y verujete, da v-nijednem vremenu vrág, nit z-jakosztjum, nit z-segavosztjum nemore premochi dussu nassu. *Fidelis autem Deus est qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.* Isztinito dersim na dalye, da znate y verujete, da dussa nassa proti-sztojech szkussavanyam, dobiva vszigdar veksșu jakoszt proti vragu; *pervich* zatho, kajti z-proti-sztajanyem vszevdilynem poragya vu szebe, y dobiva navadu, illiti navajénye kreposzti protivne onomu grehu, vu kojem szkussavasze; y *drugoch* kajti za dár isztoga proti-sztajanya, dobiva od Boga povekssavanye milosche. Isztinito dersim zadnich, da znate y verujete, da vrag y szada kada jeszmo zdravi, nepresztaje vszevdilno proti nam vojuvati; szkerbisze takaj y szada z-vszemi nachini, z-vszum jakosztjum, koja nyemu mogucha je, nasz nadladati; ar dersech vu szebi vszigdar glavni, y proti Bogu, y proti dusse jál, vu nijednem vremenu nepresztaje szvoje nachine, y szvoju jakoszt, koja nyemu je dopuschena nam poléczati. Szada vsza ova isztinita, kak y jeszu dersech, ja pitam vasz: kakva razluka je med borenyem y szkussavanyem, koje szada imamo od vraga, y szkussavanyem, koje budemo imali vu vremenu szmerti? nepriatel je iszti jedini, iszta jedina je nyegva jakoszt, y vszigdar menyssa od nasse, adda druga razluka nemore biti, kak szamò jedino vreme; adda pogibel razmisslyena, vu szebi je zevszema, zevszema iszta jedi-

Cor. c. 10 v. 13.

jedina: kulikogoder krat chútimo, daſze ſzkuſſavamo, ſzumlimoſzi, da jeſzmo vu zadnye pogibeli naſſega ſivlyenya, y da iz nadládanya ovoga ſzkuſſavanya, víſzi naſſa vekivechna ſzrecha; y ovo bude vumiranye viſſe krat: y akoſze privuchimo nadladuvati, y preobladati vſzigdar vu ſzpodobnih ſzkuſſavanyih vraga, poſztanemo z-guschejſſem pobitjem y nadládanyem vſzigdar ſzerdchenejſſi, vſzigdar jakſſi; y tak neſztraſſlyivi vu borenyu, y ſzegurni za nadladanye vu vremenu ſzmerti naſſe. Razlasem tho z-jednem pripechenyem.

Derhtalo je ſzerdcze vu perſzah *Saula*, kada bi bil chul pozívanye oholno *Goliatha*, y kada bilbi videl, da nijeden zmed ſzvoih * *Chaſztnikov*, y vojakov nebi imal ſzerdcze, pobitiſze z-nepriatelom tak ſztrahovitem: nut paſztirecz *David*, koi onda dojduchi od chreda ovacz, nemoguch terpeti tuliku obsanoſzt szvoga puka, nazochi prevzetnoga *Goliatha Filiſteuſſa* dojduchi; ſzebe ponudil je na pogibelni majdan y hárcz. Jeſzi jeden prevzeten, nyemu rekel; kudéch nyegvu ſzerdchenoſzt, *Eliab* Brat nyegov vekſſi: *Ego novi ſuperbiam tuam*: jeſzi dechareez pridaje *Saul*, y neizvuchen vu orusju, y akoprem imas ſzerdcze, nimas jakoſzti za naproti ſztati, y pobitiſze z-nepriatelom tak ſztrahovitem, privuchenem tia od detinſztva k-bojom y pómorom. *Non vales reſiſtere Philiſtæo iſti, nec pugnare adverſus eum, quia puer es, hic autem vir bellator eſt ab adoleſcentia ſua.* Polahko odgovoril je ſzerdcheni *David* ô Kraly; ar ni ova perva pogibel, na koju mene jeſzem poſztavil: viſſe krat pobilſzemſze z-oroſzlani, y z-medvedi; ſztergnulſzem nyim iz nohtov janchecze zgrablyene; nye pretiralſzem, y vech kak jednoga vumorilſzem, y zagutil z-ovemi rukami; y nye pod noge moje hitil. *Veniebat leo, vel urſus, & tollebat arietem de medio gregis: & perſequebar eos, & percutiebam, eruebamque de ore eorum, & illi conſurgebant adverſum me, & apprehendebam mentum eorum, & ſuffocabam, interficiebamque eos.* Adda privuchen takvem pogibelyam, nikaj neſztraſſimſze iziti na majdan z-ovem oholnem *Goliathom*, koga derſim vuprav kakti

* Officiales.

1.Reg.17 v. 28.

Ibid.v.33

Ibid.v.34 & 35.

kakti jednu zmed zverih, od mene na zemlyu hicheneh, y povalyeneh; y tverdno obécham, da odvzemem z-ſzmertjum nyegvum Puku momu obſſanoſzt, koju nyemu bi bilo zavdalo do szada nyegvo ſztraſslyivo pozivanye. *Erit igitur & Philiſtæus hic incircumciſus, quaſi unus ex eis. Nunc vadam & auſſeram opprobrium populi.* Tak govoril je ſzerdcheni *David*; y iſſel neſztraſslyv na majdan; y z-hitjum préche one, k-koje privuchen bi bil, na zemlyu pOválil, ogrutne viſſine ſztrahovitoga Goliatha, koi cheterdeſzet dan ſztrah zavdaval bi bil vſzemu ſeregu. Ibid. v. 36

NN. ako adda jeden Paſztirecz, privuchen borenyu y nadladanyu Oroſzlanov, Medvedov; poſztal je tak ſzerdchen, da niſze ſztraſſil pobiti z-jednem nepriatelom, tuliko od ſzebe jakſſem, kuliko v-tellu vekſſem; moreteli vi dvoíti, da nebudete neſztraſslyvi y ſzerdcheni vu zadnyem borenyu z-vrágom, ako ſzada privuchíteſze z-nyim pobiti, y nyega nadladuvati? ſzumliteſzi, da *David* nebi bil jeden priproſzt Paſztirecz; nego bi bil jeden ſztari vojak, y koi viſſekrat biſze bil pobil z-iſztem Goliathom, y vſzigdar bilbi nyega obladal, y pOválil; nebili bil imal vekſſi zrok nazochi Goliatha doiti ſzerdchen, y ſzebe ponuditi prez ſztraha na majdan, y obechatiſzi obladanye? Vi adda imali budete veſz ov zrok koga ni imal *David*, biti ſzerdcheni, neſztraſslyvi, y ſzegurni za obladanye vu vremenu ſzmerti; ako ſzada privucheni budete na pobitje, borenye, y obladanye peklenſzkoga nepriatela. Kada vaſz vumirajuche pozovéna Maydan y harcz, y vi ſzpomeneteſze, da viſſekrat z-vami pobilſze je vu Vremenu ſivlyenya, y da nyega vſzigdar jeſzte pretirali y obladali, y znajuch da akoprem vam kaseſze oborusen z-lyutoſztjum y z-gizdoſztjum, od vaſz vendar je vu jakoſzti mlahavejſſi; ah zaiſzto budete prez ſztraha, y za nikaj dersech nyega, nyemu rechete, ne kak rekel je *David* za obatriveti ſzebe: *erit et Philiſtæus hic quaſi unus ex eis*, dersim nepriatelya ovoga maló raſzluchenoga od oneh, koje nadladal jeſzem; nego rechete z-iſztinum: neſztraſſimſze dojti takaj ſzada z-tobum na harcz y borenye

ô lyuto sztrassilo! pokehdob jeszi isztí, koi tulikokrat od mene nadladan bilszi. Poglejte Biszkupa Sz. *Martina*, z-kakvum nesztrasslyvosztjum vidisze, vu zadnyem szvojem borenyu y harczu: Videch Ov sztrassen obraz vraga, koi nyemu dossel bil je pred ochi, za presztrassiti nyega; *quid adstas*, nyemu rekel, za nikaj dersech y nikaj nebojechsze nyega, *quid adstas cruenta bestia, nihil in me funesti reperies*, kaj ovde prisztajess lyuta posslászt, neboímtesze nesztrassimtesze, odhajaj, y sztem nyega pretiral je.

Vam tverdim y ja, da szuszedsztvo szmerti; y vigyenye vekivechnoszti; naturalszkem nachinom zavdaje rasztusenye, y sztrah vumirajuchemu; ali nili morebiti isztina, da proti ovomu rasztusenyu y sztrahu, ima pripravne szveta Matti Czirkva velike protimbe? *Szvete Sacramentume*, navlasztitò pak Sacramentum szvete Krizme, po kojem kak je znano, vlevasze vu dussu jakoszt, z-kojum objáchena; nesztrasslyva posztaje dussa naproti szmerti, y vszem nyenom sztrahom: *Molitve* odregyene za objáchenye dusse traplyene: * *poleg sztajanye y zagovárjanye Redovnikov*: *zazivanye* szveteh Zagovoritelov, y *zavetje* Blasene Devicze Marie: *tverdno uffanye* vu nájmeh JEsussa Kristussa; koja vsza vu Vremenu szmerti navaden je Bog davati onomu, koi bi bil nyemu vu sivlyenyu veren: Jeli nevidijusze vam zadovolyne protimbe y pomochi; za objáchiti traplyenoga, za obraniti navalyenoga, y za podignuti obtersenoga od sztraha szmerti? *Justorum autem animæ*, chujte z-veszelyem ô verni Kerscheniki obechanye Duha Sz.: *Justorum autem animæ in manu DEI sunt, & non tanget illos tormentum mortis*. Dusse pravichneh (y jeszu oneh Kerschenikov, koji vu szkussavanyih Vrasjeh szebe zdersavaju verne Bogu) jeszu vu rukah isztoga Boga, *in manu DEI sunt*; y zatho neobterssi nye, traplyenye szmerti, koje ni drugo, kak sztrah, *non tanget illos tormentum mortis*.

* assisten-tia.

Sap.3.v.1

Vuthom vsze lyublyeni NN. sztoí, da szada bi hoteli, kada zdravi jeszmo na tellu y pameti, zverssuvati ov nachin

tak

tak hasznovit y potreben, tojeszt *gusztokrat vumirati*, koi nachin zadersavasze (vam znovich na kratkom, da vasz bolye vputim, zopet vsze povedam) da premisslyavamo negda y negda nasz (naj menye jedenkrat vu meszeczu) vu sztalissu y hipu szmerti, k-kojem berzo dojdemo; da odredimo vsze poszle dusse nasse na pravichen réd, kojega nam prepissuju vucheni y szpametni Szpovedniki; da odredimo takaj poszle hise y drusine nasse na onu naredbu y obichaj, koi bude nam povolynejssi, y veszelejssi, kada budemo vumirali; da zverssimo vissekrat chíne *vere*, *uffanya*, *lyubavi*, y *szkrussenoga posaluvanya*; kajti ovi chíni jeszu potrebni vszem, y * neodpusztlyvi vu vremenu y hipu szmerti; da szkerbimosze za zadoblyenye proscheny, y pobosnosztih; y zverhu vszega, da szada vszevdilnò zvúchemosze, vszem szkussavanyim proti sztati, y nye obladati.

* indispensabiles.

Ali kuliki jeszu ô Bose! kojibi zverssuvali ov nachin tak hasznovit, tak szvet, tak szeguren, za dobrò y szrechnò vumreti? napravlyamo nam vszevdil * *namisslyenya* nischetna, dugovany nesztanoviteh y nehasznoviteh; obechujuch nam obilnoszt vu lettih jos dojducheh, odregyujuch nam sztroske na setve y bratve buduche; y neznamo nam napraviti namisslyenye ono stalissa y hipa, vu kojem vszekak nahajatisze budemo morali, nit znamo ravnati, y narediti poleg ovoga namisslyenya, poszle dusse nasse. Zabavlyeni vszevdil, z-poszli szvéta ovoga, odvráchamo kuliko je moguche od nasz miszel szmerti; y akoprem koszti nasseh sztarejsseh raszhichene, y vigyene na czintoru povedaju, da vsze budesze mora[illegible] osztaviti, y kaseju da vumreti budesze moralo; mi vendar vuperti z-pametjum, y z-szerdcem vu dobrih szvéta, za ova szamò miszlimo, ova nepresztajnò lyubimo. Dohajaju Szvetki, y nepazisze na zrok y konecz, rádi kojega napravlyeni jeszu, koi ni drugi, nego dabisze podali na szlusbu Bosju, y szkerbeli za haszen dusse; y zatho besísze prilika poszlussanya Prodechtva, navuka Kerschanszkoga, kojega poveda y vuchi

* Idæas.

Plebanus, y troſsíſze ono Vreme tak preſtimano viſſekrat vu poſzlih prepovedaneh, vu puteh nepotrebneh, vu lyubavih, vu igrah, vu paidaſtvih pogibelneh y zlocheſzteh. Zamugyavajuſze tulike guſzte prilike tulikeh proscheny, z-kojemi biſze mogli naplatiti vſzi dugi duſſe naſſe; nemáraſze, dabi zadobiloſze Zavetje Marie, velike Matere Bosje, poſtujuch nyenye dneve, prijemlyujuch ſzvete Sacramentume, dohajajuch na poboſnoſzti, koje chineſze vu ove, ali vu one Czirkve. Privolyujeſze k-pohotnoſztjam, priſztajeſze pozivanyem vrága, maló ali nikaj proti ſztoiſſze nyegvem ſzkuſſavanyam, y zatho jos dersíſze on nazlob ſztarinſzki proti bliſnyemu, koi naſz bil je zbantuval; ſzkerbiſze daſze znajdu novi nachini, povekſſavanya laſztoviteh ſzvojeh dobichkov z-tugyem kvarom, zamugyavajuſze, y negda takaj zatájujuſze dusna naplachanya, odvlachujuſze na létta zapovedana povrachanya; zaſzagyujuſze nechiſzta miſslyenya, pogergyujeſze ſzkorò vſzevdil duſſa z-nechiſztochami; y akoſze kada priſztuplyuje k-ſzvetem Sacramentumom, tho chiniſze ali zbog chlovechanſzkoga ogleda, ali daſze pretergne, ne pak zevſzema oſztávi greh. Oni koji ſivu pod ov nachin, y takvi jeſzu vnogi; jeli ſtimate, da ſivu, kada miſzlyech na ſzmert? y ako dobru ſzmert, kak vſzi valujete, jé doſzta tesko zadobiti, kak nyu zadobé oni, koji nigdar niſzu, nyu vu ſivlyenyu oſznovali; odregyujuch y na réd poſztavlyajuch vſze, hiſe y duſſe poſzle? dobrò vumreti je tak teskò, da vſzi zroki, da vſza piſzma ſzvedochanſztva, da vſza potvergyavanya, koja doſzada vam na pervò doneſzel j[illegible]em, tesko zadoſzta jeſzu, dabi veruvali; da on koi privúchaſze vumirati vu ſivlyenyu, tojeſzt koi vu dobrom rédu dersí vſze poſzle hiſe y duſſe, bi mogel uffatiſze z-ſzegurnoſztjum dobrò vumreti; y kak pak proſzimvaſz bi mogel uffatiſze dobrò vumreti on, koi nemára, nit ſzekerbíſze na réd poſztaviti hiſe y duſſe poſzle raſztreſſene, koi nigdar nemiſzli na ſzmert; neimajuch takov, nit zroke, nit piſzma ſzvedochanſztva, nit kakva potvergyavanya, koja nyemu uffanye dobre ſzmerti bi dávala?

Szum-

Szumliteszi vumirajuchega jednoga zmed oneh, koji sivu kak vi, prileplyenoga szamò k-dobichkom Imetka hise, szkerblivoga nepresztajnò za napredke szvetczke y vremenite; y koi sive, kakti da nebi moral, nigdar vumreti; nemárajuch na red posztaviti rachune dusse, tja do vremena onoga, vu kojem mora pozvan biti na dávanye rachuna Bogu; za sztanovitò táiti nemorete, da ov takov nebi chutil zburkanye y preveliki sztrah, na rasmisslyavanye rasztressenoszti szvoga dusnoga zpoznyanya, y vigyenya dossesztka vekivechnoszti, koja nyega cheka. Szada razgovarjajmosze * *vuprav:* ov takov chlovek, ako hoche zvelichitisze, mora zaisztò nadomesztiti, kuliko je moguche, vsze kvare vchinyene blisnyemu, tak vu imetku, kak takaj vu postenyu: mora oprosztiti iz szerdcza vszaku obsanoszt, y mora iz szerdcza lyubiti, koi nyega obssanil y zbantuval bi bil: mora imati jedno veliko odurjavanye vszeh grehov szmertneh, koje pobolyssati, y nyih osztavitisze nigdar ni hotel, y koje vszigdar je lyubil, vu techaju sivlyenya szvoga: mora po pravdene szpovedi valuvati vsza, koja imal je vu misslyenyu, koja zgovoril je z-jezikom, y koja zverssil je z-chinyenyem; ako nisze iz oveh szpovedal buduch zdrav: mora zverssiti *chin sive vere;* verujuch tak tverdnò vszaki kotrig, da pripraven je nyega valuvati pred vszem szvétom, z-Rechjum y prelejanyem kervi: mora zverssiti *chin pravoga uffanya;* uffajuchsze zadobiti od Bosanszke miloszerdnoszti, po Vrednoszti Muke, y najmov JEsussa, oproschenye szvojeh grehov akoprem naj veksseh, y neizbrojeneh; y dobiti vekivechno zvelichenye, akoprem sivuch, nikakvo prestimanye ovoga ni imal, akoprem vszigdar bilbi nezahvalyen Miloscham Bosanszkem, akoprem bilbi odgovarjalsze vszevdil Sz. nagnyenyam, y nadelyényam, akoprem bilbi za malu, ali nikakvu preczembu dersal dussu, szvete Sacramentume, y miloschu Bosju: mora zverssiti *chin zverssene lyubavi, y posaluvanya;* lyubech Boga onoga chije priatelsztvo malò, ali nikaj je vszigdar prestimaval, y lyubech Nyega, ne rádi onoga dobra vekivechnoga, koje on seli, nego rádi nezgovorne dobrote nyeg-

* Serio.

ve; tojeszt rádi one neizrechene, y neizrecheno lyublyene zverssenoszti, koju vu szebi ima. Y dasze vsze ovo vchiní, kaj y tak je naj potrebneisse za zvelichitisze; jeli stimate, da ov vumirajuchi je vu sztalissu, je vu vremenu, je vu znanyu ova vsza zverssiti y vchiniti? Dabi ovomu takvomu govorilosze od poszlov, kojeh imal je znanye, y z-kojemi jesze zabávlyal, kakti: od testamentuma, illiti zadnye volye po Prédedu szvojemu napravlyene: od ravnyanya Pravde, koju odvláchil y ravnal je na blisnyega kvár, y szvojeh rogyakov skodu: od mégy sztanoviteh od nyega do szada ládaneh; *ab kakva nerazumnoszt tha bi bila!* *jeli stimas*, bisze odgovorilo vszakoteromu, koi takva izpitavanya bi chinil, *jeli stimas, da vu ovom sztalissu nevolyni betesnik ima pamet, y zdrav razum, da odgovori takvem y tulikem neprilichnem izpitavanyam?* ali nili vendar on imal oveh vsze znanye, nili imal vszevdilno zpoznyanye, y veschnoszt oveh poszlov? nikaj zatho reklibi, nikaj zatho: szada on nima jakoszt, nima glavu, nima pamet, nima razum dabi govoril, y miszlil od oveh poszlov. Oh Bose nevmertelyni! ako vu ovom vremenu y sztalissu nemore imati, nevolyni betesnik znanye oveh dugovany tak lehkeh, y tak zpoznaneh; kak bude mogel imati znanye y pamet, da narédi, y priprávi z-isztinszkum Szpovedjum vsze rachune dussnoga zpoznyanya, koi je jeden poszel takov, koteri potrebuje tuliko v-pametjemanye y marlivoszt; kak bude mogel zverssiti chine naj vissejsseh y prestimanejsseh kreposzti, koje tak teske jeszu, y kojeh ni imal znanye nit* *veschnoszt*?

*Praxim

Nekoi viteski* *Stuk mester*, bil je odszugyen na szmert zbog sztanoviteh zrokov; ali gledech na nyegvo Vitestvo, nyemu szmert bila je dopitana pod ov nachin: da ako pogodí na pervi krat z-vusganyem stuka, na sztanovito meszto szebi za cilj posztavlyeno, bude prószt od szmerti; ako pak nepogodí, tak bude moral szmert podneszti. Jeli na pervi krat, odgovori preszraffen nevolyni *Stuk mester*, y na pervo vusiganye? tho ni moguche na pervi krat; Hochu rajssi vumreti, kak tho szkus-

*Catapultarius, sive Ballistarius.

savati,

ſavati, y pogubiti z-ſivlyenyem takai preſtimanye, koje pri lyudih imam. Premágajuch vendar zverhu vſzega drugoga, nyega lyubav ſivlyenya; odluchil y dokonchal je z-ſzobum, naj teseiſſi poſzel y chín zverſſiti. Pervlye negbi doſſel na veſiganye ſtuka, zebral je z-vſzum marlivoſztjum y ſzkerbjum ſzebi ſtuk bolſſi; vágal y prevágal ſztokrat * *kuglyu*; ſzkuſſaval práh, kakov bi bil; napunil zadnich ſtuk: Ali kulika merenya bilaſzu, da nemenyka vu razmernoſzti dalekoche! kulike ſzkerbi bileſzu, daſze nevkáni vu czilyu! poprijel zathem * *vusgalo*, y priſztupi da praſſnik ſtúka vusge; ali preſztraſſen odſztupi, y odmekne ruku derhtajuchu: ſzerdcze vu perſzah nyemu trepeche, kerv vu filah zmerzuje, poblédе, zdihává, y teda negda ſtúk vusge; y pripetiſze zadnich, da vuprav v-czily pogodí. Drági NN. Jeden chlovek tak zvuchen, koi potroſſil bi bil vſze ſivlyenye, vu ove meſtrie y znanyu; takvu marlivoſzt chiní, tulika ſzkuſſavanya zverſſuje, predi kak v-meſzto czillya ſtúk vusge, koga vusisuch, ſzto y ſztokrat, vu ſzpodobnem czillyu pogodil bi bil, boiſze ſzada, da nepogodí? y mi lyublyeni NN, koji dobrò znamo, da ſzmert ſzrechna, ali neſzrechna, víſzi od jednoga hipa, y hipa takvoga, koi ſzamo jeden krat chinitiſze mora; y hipa, kojega vellimo naj teseiſſega; naſz batriveli budemo, da nyega dobrò vchinimo, koga jos nigdar kuſſali niſzmo, hochu rechi: nigdar niſzmo zverſſuvali, nachin viſſe krat vumirati ſivuchi, dabi derſali dobrò naregyene poſzle duſſe: nachin vellim, kojega JEſus Kriſtus kakti z-glaſzom trumbente vu Sz. Evangeliumu nazveſztil je, kakti potrebnoga, y neodpuſztlyivoga za dobro vumreti?

* globum

* funis incendiarius.

Poveda *Cornelius à lapide*, vu ſzvoih tolnáchenya knigah; da vumirajuchi nekoteri plemenit chlovek, dozval bi bil k-poſztelye, vſze ſzine ſzvoje, y gledech nye z-ſzuznemi ochima; *Szinki* rekel; *vaſz moram oſztaviti*: neznam kak ſaloſztí vaſz pogublyenye Otcza, koi tuliko za vaſz trapilſze bi bil; ar da vaſz oſztávi vu dobrom imetku, niſzi mira y pochinka dál, y kajti

Epilogus

Rrr miſzlil

miſzlil bi bil na vaſs napredek, ſivel je nemiſzlech zaſze: vam adda oſztavlyam imetek negibuchi, vam oſztavlyam peneze, vam oſztavlyam pohiſtvo, veſz dobichek mojeh potóv, y nepreſztajne ſzkerbi, koju imalſzem za haſzen vaſſu: ſzada kada nemorem poſzluvati za vaſſe dobro, hotelbi poſzluvati vſze za mene iſztoga; hotelbi, kakſzem preſzkerbel za vaſſu ſzrechu na ovom, preſzkerbeti za moju ſzrechu na drugom ſzvétu: ali da ovo zverſſim, y vchinim potreben jeſzem vaſſe pomochi; vaſz proſzim adda za lyubav, koju meni jeſzte dusni, y za zahvalynoſzt vſzeh, koja za vaſz vchinil jeſzem; da meni neſzkrátite ono, kaj vaſz budem proſzil: Plakaliſzu ſuhkò tusni Szini, na tak vruche proſſnye Otcza; y chujuch da proſzi pomochi, preſztirajuch vſzi, plécha na vrat, y kuſſujuch nyega v-chelo; *proſzi*, rekliſzu, *proſzi ó Otecz! kaj goder ſelis, vſze je tvoje: vam zahvalyujem*, odgovoril *turobni*, betesni, y vumirajuchi Otecz, *vam zahvalyujem za tuliku lyubav*: Pomoch koju vaſz proſzim, y koja meni je potrebna; je *jedno malo vremena*, da morem narediti poſzle duſſe moje; na réd poſztavlyajuch duge zmeſſane, y raztreſſene rachune duſſnoga zpoznyanya: *oh Otecz!* rekliſzu, *oh Otecz* kaj proſzis! proſzi naſz kaj imamo, proſzi naſz iſzte kervi, vſzu pripravni jeſzmo tebi dati, ako more za poleſchiczu tebi biti: ali *vreme*, ti takaj znas, ni vu rukah naſſeh, Bog ſzam tebi nye dati more: *ah neſzrechni ja*! zakrichal je onda, *naj turobneiſſi Otecz vumirajuchi*; adda ſzam jedini dán nemorem dobiti od vaſz, poklamkam potroſſil jeſzem za vaſz, vſze dneve ſivlyenya moga? *ah dnevi hman potroſſeni! ah nehaſznoviti trudi*! ah dabi mogel ſzada potroſſiti ſivlyenye, y trude za Boga, koi ſzam vu tulike potreboche meni more pomóchi! tho y viſſe zgovoril je na ſzvoje ſzmerti turobni Otecz.

Tho rechete nerazveſzelyeni takaj vi, ako dojduchi na hip ſzmerti, vaſz znajdete, daſze niſzte ſzkerbeli, y zverſſuvali nachin dobrò vumirati. Amen.

NE-

NEDELYA DVAJSZET CHETERTA PO TROJAKEH.

Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus. Orate autem ut non fiat fuga veſtra in hyeme, vel Sabatho. Math. 24.

Od vmíranya v-grehu na ſzkradnye vure. *

* impœnitentia finalis.

Exordium.

Takvo ſzadaſſnye je vreme, vu kojem Poſzel zvelichenya vekivechnoga vnogi dersé, za jeden poſzel tak legek, da za zadobiti nye, nikaj vech nebi bilo potrebno, kak ſzamò oneh kratkeh vur vreme dobrò potroſſiti, koje odregyene bi bile od Boga za konecz zvelichenya naſſega, y nam pred ochi poſztavlyaju vekivechnoſzt: illiti vellé, da lehko zvelichitiſze je, ſzamò daſze chlovek na konczu ſivlyenya k-Bogu oberne: zapoveda iſztina je, govore ovi gluboko-znanczi, zapoveda Odkupitel vſzakoteromu chloveku z-grehom zatepenomu, kakti *zavez* *neodpuſztlyiv* y vſzekak potreben, Pokoru; ali takaj neodhitava On, *zavez* pokore, v-kojem goder vremenu nyu prijemlye greſſnik, y pokoru chiniti hoche; ar v-vſzakom vremenu naſſega ſivlyenya nam pripravna je nezgovorna, y neizrechena nyegya miloſzerdnoſzt: doklam jeſzmo putniki na ovom ſzvétu, moremo vſzigdar putuvati proti zadoblyenyu naſſega zadnyega koncza, y vſzigdar nyega zadobiti; ſzamò da hochemo: Razluchen konecz, koga zadobiliſzu dva Tolvája y Razbojniki nazochi Odkupitela, naſz vuchi z-ſzpoznyanyem, y veſchnoſztjum, da zvelichitiſze ali ſzkvaritiſze, je vu naſſe volye, y nehotetiſze poſaluvati takaj na konczu ſivlyenya: kaj ako Szvetczi nepreſztajnò moliliſzu, plakaliſzu, y v-pokore velike ſiveli, tho chiliſzu, ne kajti bi bili ſzudili, da tho chiniti je neodpuſztlyivò potrebno, za zvelichenye nyihovo, nego kajti zadovolyni niſzu bili, ſzamò dabiſze zvelichili; hoteliſzuſzi takaj

*conditionem indiſpenſabilem.

preſzkerbeti z-jednem prevelikem kinchem, y brojem najmov, previſzoko meſzto v-Nebu: vrednoſzt muke, ſzmerti y najmov Odkupitela naſſega JEſuſſa Kriſtuſſa je tak velika, da prehaja nezgovornò veſz broj grehov y dugov naſſeh: y tak ako ovu vrednoſzt najmov Odkupitela, naſſem nájmom priloſimo, y nadomechemo po prijemanyu Sz. Sacramentumov, takaj na konczu naſſega ſivlyenya, ova vrednoſzt z-preobilnoſztjum naplachuje vſze, kuliko goder duſni jeſzmo Bosanſzke pravicze za naſſe grehe.

Dober je ov navuk, ali oh kak skodlyiv y ſzpachlyiv onomu, koi nyega hman razme! iſztinito je, da v-vſzakom vremenu ſivlyenya naſſega, pripravna je nam nezgovorna miloſzerdnoſzt Bosanſzka: iſztinito je, da doklam jeſzmo putniki, moremo putuvati proti zadoblyenyu naſſega zadnyega koncza: iſztinito je, da vu nijednem vremenu neodhitava, nego v-vſzakom prijemlye naſſu pokoru, y vrednoſzt kervi, najmov predragoga Szina ſzvoga; ali kaj hochete iz toga izpelyati? morebiti, da mogu greſſniki odvláchiti tia do koncza ſivlyenya, ſzvoje preobernyenye y poboſſanye? dabi bilo razumno y razborno tho izpelyavanye; zakaj adda bi grozilſze deneſz Szin Bosji z-Réchjum *Væ* jaj, naj ſztrahoviteiſſum vſzem greſſnikom, koji odvláche na zadnye dneve pokoru, miſzlyechi da nyu onda vchiné: *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*; y zakajbi navuchal vſzakoteroga, da naj neodvláchi besanye, y odſztuplyenye ſzvoje od grehov, vu dnevu Szobote, y vremenu zime: *orate ut non fiat fuga veſtra in hyeme vel Sabatho*, z-imenom *zime* y *Szobote*, vu kojeh, kajti zapoved, y vreme preprechuje poſzluvati, razmevaſze prez dvojne ſzmert.

Ali kajti vu ovo odvláchenye Pokore, y vu zroke gore rechene, tverdnò vpirajuſze greſſniki; potrebno je obilnejſsè od oveh govoriti; zatho marlivo menę oni naj poſzluhnu; ar obechujem nyim pokazati, da koigoder ſive vu grehu z-uffanyem da vumre zpokoren, on uffaſze bedaſztò, nerazumnò; y ſzkorò tverdnò rechiſze more, da takov pravdenò ne-

Propoſitio unica.

poſa-

posalujesze, y da vu grehu na szkradnye vure vumre. Proszim poszluh y pochinyam.

Dasze dobro razme ovo moje denessnye govorenye tak vnogò hasznovito, potrebno je naj pervich na pervo doneszti jedno pitanye. Posaluvatisze szkrussenò na konczu sivlyenya, y zvelichitisze, po potrossenem vszem sivlyenyu vu grehih; jeli tha miloscha *navadna*, ali pak *zvana-redna* Boga? proszimvasz na berzom dajte odgovor; ar ako vam izide iz vuszt, da posaluvatisze szkrussenò za grehe vu Vremenu szmerti, y zvelichitisze po potrossenem vszem vu grehih sivlyenyu, je miloscha *navadna* Boga; tak budete morali vsze ove * *nedoszojnoszti* y bludnoszti valuvati: *adda Zapovedi Bosje niszu put navadni zvelichenya vekivechnoga, illiti Zapovedi Bosje nemorajusze obdersavati za zadobiti zvelichenye: adda sivlyenye ni dano nam od Boga za jedini czily, da nye vsze potrossimo vu szlusbe nyegve: adda vsze Evangeliumszke Prilike y szpodobe; vsza sztrassne groznye; vsza podrugachena opominyanya, y Zapovedi, po kojeh Odkupitel naszvescha vszevdilno szkoznuvanye vu dobreh chinih; potrossek y tersstvo verno Vremena; y vszeh nyegveh darov; zverssene nyegvih Zapovedih obdersavanye: niszu za vsze Kerschenike, nego szamò za one, koji bote vlezti vu Nebo kakti szvetczi.* Koje nedosztojnoszti y bludnoszti tak sztrassne, ako nechete, nit szméte valuvati, ar kak vidite jeszu zevszema protivne nasse prave, y preszvete Vere; tak potrebnò je, da valujete; da zverssenò y szkrussènò posaluvatisze, y pokoru vchiniti vu Vremenu koncza sivlyenya nassega, y zvelichitisze po potroskom vszega sivlyenya vu grehih, ni miloscha navadna Boga, nego *zvana-redna*; illiti nemore biti dabisze takvi * *navadnem nachinom*, nego *zvana-rednem* zvelichili.

Confirmatio.

*inconvenientiæ.

* ordinariè sed extra ordinariè.

Szada kada tho chuliszmo, y za tverdno dersimo, netrosszemo szamò Réchi, nego hodmo na raszlosenye isztine. Vi adda, koji neznate szada miszliti od pokore, y odluchiti nyu chiniti; y koji szpunyavajuch vasse prekoredne pohotnoszti y pohtenya, vasz prilásete k-obdersavanyu oneh szameh Zapovedih,

vedih, koje niszu protivne k-povekssavanyu imetka, y vassseh kriveh pohteny szpunyavanyu; uffatesze; da vasz Bog hoche zvelichiti po *zvana-redne*, ne pak po *navadne* szvoje milosche: ali povechtemi proszimvasz, jeli razmete, kaj *miloscba navadna* y kaj je *zvana-redna* Boga? *Miloscba navadna* ako neznate; je *on Réd Bosanszke previgyenoszti, y szkerblivnoszti, kojega Bog navaden je dersati*, dapache bolye rechem, *kojega je odredil, da hoche nyega dersati, da nasz po nyem zvelichi, y da mi zadobimo konecz zvelichenya*; y zadersavasze vu obdersavanyu nyegveh Bosanszkeh Zapovedih. *Si autem vis ad vitam ingredi serva mandata.* *Miloscha zvana-redna*, je kakti jedno * *popuschanye od ovoga Réda Bosanszke previgyenoszti, y szkerblivnoszti*; natuliko da Bog z-priszilyenyem tak rechem, milosche szvoje, gene na pokoru na konczu sivlyenya chloveka, y chiní da zadobí zvelichenye ona dussa, koja vu sivlyenyu ni hodila po putu Zapovedih szvojeh Bosanszkeh, y nye ni obdersavala. Vi adda jeli uffatesze zvelichiti z-ovem nachinom? Vi adda jeli chekate na konczu vassega sivlyenya priszilyenye ove Milosche Bosanszke, nili tak? da ochivesztejsse razmete, kak hman je vtemelyeno vasse uffanye, vasz potrebno je opomenuti; da Bog ne tak lahko, kak vi stimate, popusche od Réda szvoje previgyenoszti y szkerblivnoszti *navadne*; y dapache tak teskò genesze na tho popuschenye, da ali nigdar nisze, ali krutò retko jesze pripetilo, dabi On popusztil od ove navadne szvoje previgyenoszti Bosanszke. Je previgyenoszti Bosanszke Réd navaden, da nigdor nevlezne, nít nedojde v-Nebo, ako ni pervlye vlezel, vu obchinsztvo Matere Czirkve po szvetom Kersztu: najdete jednoga szamoga, koi prez Kerszta, ali z-vodum, ali z-hotenyem pravdenem prijetoga, bilbisze zvelichil: je previgyenoszti Bosanszke Réd navaden, da vszi lyudi moraju vumreti jeden, y ne vissekrat: vu Vremenu malò menye, ali malò visse szedem jezer lett, kojaszu pressla od pochetka, y sztvorjenya szvéta, kuliko zmed tulikeh Millionov lyudih, koji szu bili na szvétu, do szada morete brojiti z-isztinum, koji bi

Math. 19 v. 17.

* dispensatio.

bi bili imali miloschu dvakrat vumreti? tri szamò nahajajuſze vu vſzem Sz. piſzmu ſztaroga Teſtamentuma, y pet drugeh vu novom, koji zbugyeni jedenkrat od ſzmerti, imaliſzu miloschu drugikrat vumreti. Ako adda, ali nigdar niſze, ali krutò retkò jeſze pripetilo, dabi Bog popuſztil od ove navadne ſzvoje previgyenoſzti; kak pak rechi morete, da razumno je uffanye ſzkorò neizbrojeneh greſſnikov, koji chekaju vekivechno ſzvoje zvelichenye, po jednem *zvana-rednem*, od navadne previgyenoſzti *popuschenyem?*

Bili rekli vi, da razumno je uffanye onoga greſſnika, koi znajuch, da Bog popuſztil je vu oſzmeh prilikah od Réda previgyenoſzti ſzvoje Bosanſzke; koja je, daſze jedenkrat ſzamò vumíra; y ov takov jos biſze uffal ovu takaj iſztu miloschu zadobiti; y tak nemárajuch dobrò pripravitiſze k-pervi ſzmerti, bi ſzudil da zadovolyno je za vekivechno zvelichenye, pripravitiſze za drugu? nebi zaiſztò rekli razumno ovoga greſſnika uffanye, nit nyeden drugi greſſnik budi kak hoche prevzeten, y nerazumen, ima ſzerdcze uffatiſze tuliko: y jeli nevidite ô lyublyeni greſſniki, da vaſſe uffanye je jos gorſſe y nerazumnejſſe od ovoga? vi zaiſzto táiti meni nemorete, da nerazumnejſſe je ono uffanye, koje vpíraſze vu jedne milosche dane *jednomu ſzamomu*, kak je uffanye koje vpiraſze vu milosche Bosje dane *vnogem*. Ovo prepoſztaviyſſi vaſz pitam: kuliko greſſnikov iz ſzvedochanſztva Sz. Piſzma naiti morete, kojiſzuſze obernuli na konczu ſivlyenya, y jeſzu zvelichiliſze? miſzlete ſzlobodno, y prevernete kuliko hochete, vſze Sz. piſzmo; vaſz ſzegurne chinim, da nenajdete druge, kak jednoga ſzamoga, y je tuliko Imenuvan y glaſzovit dobri Tolvaj; y vi kojiſzte odſzudili kakti nerazumno (y tho pravò) uffanye onoga, koi odvláchi ſzvoje obernyenye na drugu ſzmert, uffajuchſze miloschu dobiti drugikrat vumreti, koja zadnich bila je milóscha vu oſzmeh prilikah, oſzmem lyudem podelyena; nebudete valuvali vnogò nerazumnejſſe uffanye vaſſe koje imate, da oberneteſze na konczu vaſſega ſivlyenya,

nya, y vasz zvelichite, koja miloscha podelyena bila je szamò v-jedne prilike jednomu?

Vi vellite da szkorò vszi Kerscheniki sivú z-takvem uffanyem; y zatho nemoresze veruvati, da Bosanszka Miloszerdnoszt, koja vchinila je nye poroditisze, y nye odhranuje vu naruchaju Matere Czirkve da budu zvelicheni, bi hotela vsze neszrechnò pogsnuti.

*idololatria.] Vu Vremenih pred Potopom obchinszkem ni bilo * *Bolvano-Molyenya*, y tak vszi jeszu postuvali y veruvali pravoga Boga, ali szvét pun bil je gressnikov. Put zvelichenya bil *je iszti*, koga imamo mi, ali bil je neprilichnejssi; ar Zapovedi Bosanszke, nebuduch drugach na piszmu dane, nego vu szerdczah lyudih popiszane, niszusze steti mogle z-drugem okom, kak z-okom razuma: nit bila ona obilnoszt *pomóchih*, koja je szada za zverssenò nye zverssiti. Szada povechtemi kuliko oneh gressnikov jesze obernulo na Prodechtva szvetoga Noëma, y kuliko jesze oszlobodilo Potopa? nijeden gressnik nisze obernul, nit obernyen oszlobodilsze Potopa. Miloszerdnoszt Bosanszka bila je vendar nezgovorna, kak je takaj szada: vu nyu vendar vszi gressniki oni jeszusze uffali, kaksze y mi takaj uffamo: vszi takaj bilisszu porogyeni y odhranyeni vu naruchaju prave Vere; y nistarmanye oh Bose sztrahoviti! vendar zvun male y pravichne drusine dobroga Noëma, nyeden zadobil ni od nezgovorne Miloszerdnoszti Boga, Miloschu oszlobogyenya od Potopa; y ako vu vremenu, vu kojem prekerssénye Bosanszke Zapovedi, bilo je menye neiszprichano, kak je szada; nit jeden szamo zmed prekerssitelov imal ni, miloschu oszloboditisze od Potopa; jeli budete mogli vi, vszi gressniki Kerscheniki razumno uffatisze, dasze posalujete szkrussenò na konczu sivlyenya, y zvelichitesze?

Znam da mi odgovorite; da akoprem nyeden zmed vszeh lyudih onoga vremena, nebi bil dobil od Boga miloschu oszlobogyenya od Potopa; vnogi vendar na vigyenye sztrassne obchinszke kastige Bosje, szkrusseni za grehe szvoje, zadobilisszu

liſzu miloschu, daſzu oſzlobodiliſze pekla, y zvelichili duſſu. Da ovo tak proſztranò verujete, pokehdob ni vu Sz. piſzmu naſzvescheno, nit potvergyeno * *nedopuſcham*: ali da od toga na dalye nebude pitanye, zadovolyen jeſzem; ako ono veruvati nedopuscham, kaj z-zrokom potverditi nemorem: metentoga kaj odgovorite na ono, kaj naſzveſchaſze od iſztoga Odkupitela vu prilike y ſzpodobe pet bedaſzteh, pet pako ſzpametneh devicz?

*non concedo.

Math. 25

Vſzem je znano, rádi ſzvedochanſztva *Tolnáchnikov* Sz. Piſzma, da po prilike ove Evangeliumſzke, opomenyene naſz hoche imati Odkupitel, kak od razluchenoga ſivlyenya, razlucheno takaj je vumiranye Kerschenikov. Jedni marlyivi y ſzkerblyivi, da nepremenyka olya lyubavi y najmov, vu lampaſſu duſſnoga zpoznyanya; drugi protivnem nachinom, ſivu nemarni y zaſzpani vu grehu, y onda ſzamò ſzerbeſze za najme po Sz. pokore, kada vre vide ſzebe blisnye k-ſzmerti, nit imaju vech vremena, nit nachina najme preſzkerbetiſzi. Szada pitam vaſz kuliko zmed bedaſzteh devicz, puscheno bilo je na ſzvadbu? nit jedna ſzama puſchena bila je, nit jedna ſzama. Y zmed vaſz lyublyeni greſſniki, kojiſze znamenujete vu oveh bedaſzteh deviczah, kuliko bude puscheno? tuliko vaſz bude puscheno; kuliko y devicz, zmed kojeh nit jedna ni bila puſchena.

Naj bude kak hoche od devicz prilika, chujem da odgovarjate; mi vendar derſimo za tverdno, da v-vſzakom vremenu moreſze vchiniti, *zverſſeno poſaluvanye*; ar v-vſzakom vremenu imamo moch nye zverſſiti, y v-vſzakom vremenu imamo * *polegſztájanye* miloſche one, koja nigdar, doklam ſive *greſſnik* neoſztavlya *nyega*; y tak neuffamoſze prez zroka, ako uffamoſze zvelichiti po obrachanyu, koje kanimo zverſſiti na konczu ſivlyenya naſſega.

* aſſiſtentiam.

Kuliko ſzpametujemſze ov razgovor tverdiſze; da najmre *Vi nevumrete z-nepripravnum ſzmertjum*, y da nedotichejuſze vaſz nego drugeh tulike podrugachene, y obchinſzke groznye Odkupitela: *Da hoche pozvati na rachun, y dojti kak nochni tát, kada*

Sss naj

naj menye bi miszlili y stimali gressniki: y ja, da ochivesztejsse vasz vkanyene vidite, vam tverdim ov vass akoprem* *naj laslyiveissi* razgovor: y vam potvergyavam, *da na konczu sivlyenya morete takaj obernutisze y zvelichiti.* Ali morate vasz dobro y verlo szpomenuti, da drugo je, *mochi obernutisze; drugo pak zaiszto obernutisze.* Za *mochi obernutisze* doszta je *moch* * *odluchenya* illiti obernyenya, y *poleg sztajanye* milosche one, koju Bogo-szlovczi zovu *gratiam sufficientem, miloschu zadovolynu;* y je vuprav ona, koju vi vellite, da vam nigdar nemenyka; ali ova moch *obernyenya;* da posztane **iszto szadassnye obernyenye*, potrebno je *poleg sztajanye, jedne milosche* jaksse y veksse, koja zoveszе milоscha *efficax, zverssena;* y ovu miloschu Bog nikomu ni dusen dati: y vellim vam, da vuprav nyu nezadobite na konczu sivlyenya; y tak akoprem takaj budete moglisze saluvati, y zvelichiti, nistarmanye *actualiter, realiter* isztinszko y pravdeno neposalujetesze, nit zvelichitesze. Da pak jos ochivesztejsse vidite ov naj hasznovitejssi navuk, z-kratkem razmisslyenyem vchinim, da v-szerdcze primete y razmete, kak jaka y velika mora biti ona miloscha, koja vam potrebna je dasze obernete, chujte.

* licet falsissimum esset.

*liberum arbitrium.

* actualis conversio

Jeli do szada niszte prijeli od Boga velike pomochi, y milosche nuternye y zvunszke za vasse preobernyenye? niszteli po tulikeh nadehnyenyih, po tulikeh nagnyenyih, po tulikeh nuternyih tráplyenyih bili pozívani, genyeni, y szkoro pritruczani na pokoru? niszuli tulika Prodechtva, dobri navuki, szveta nagovarjanya, koja chuliszte; niszuli tulike szmerti nagle, nepripravne, y sztrassna pripechenya, koja vu tulikeh y tulikeh videli jeszte; niszuli betegi teski, y pogibeli szmertne, od kojeh vi iszti biliszte oszlobogyeni; niszuli vellim vsza ova bila sztrassne groznye Boga, dasze z-isztine obernete? zakaj vendar, akoprem vsze oye pomochi tak vszevdilne, milosche tak velike, bi bili videli, zpoznali, chutili; jeszte osztali, y jos szada osztajete nezpokoreni? jeli morebiti, kajti niszte mogli, y nemorete posaluvatisze; ne vre zatho, kajti *nebi mo-*

gli-

gli, nit nemorete vaſz poſaluvati; ar nemenyka vam *móch* preobernyenya*, nit vaſz oſztavlya, nego dapache vſzigdar poleg ſztala je, y poleg ſztoí *jaka miloſche Bosje* pomoch. Szada znajte, ako z-tulikemi pomochjami milosche Bosje, niſzte jos obernuliſze, akoprem mogliſze jeſzte vſzigdar obernuti; znajte vellim, da za obernyenye vaſſe, koje vam na konczu ſivlyenya tak ſzegurnò obechujete; potrebna vam bude jedna miloscha tak velika, takj jaka, koja na jedenkrat vſze ono zverſsí, y vchiní, kaj niſzu zverſſile y vchinile, vſze tak velike ſzkorò neizbrojene pomochi Bosje, koje dò ſzada prijeli bi bili. Y jeli ove verſzti miloschu poduſſateſze vam od Boga obechuvati, chij, gledech tulike pomochi, y tulika pozivanya, jeſzte oſztali, y oſztajete vſzigdar, glavni nepriateli? *unde ſcis*, vaſz pita oſzupnyenj zbog ovoga vaſſega tak bedaſztoga preuſſanya Sz. *Bernard, quod tibi subvenire vellit, quem identidem ſic repellis?* Jeli na nadomeſchenye vſzevdilneh miloschih, odganyanyih, koja chinis; tebi obeches z-tem vekſſu miloschu? *unde ſcis, unde ſcis?* ja znam dobro, y vi takaj znati moretè; da Bog tverdnò obechal je z-zverſſenemi, y z-podrugachenemi groznyami, da hoche zakratiti na ſzmerti pomoch ** miloſche ſzvoje* (y tho razmeti moraſze od *zverſſene*, ar zadovolynu nigdar ni zakratil) onomu, koi ſivuchi odganyal y nepoſzluſſal bi bil lyublyena Nyegva pozivanya; koi zamétal bi bil nyegva ſzvétuvanya, y nikaj nebi bil maral za nyegve groznye. *Vocavi & renuiſtis, Ego quoque in interitu veſtro ridebo. Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis: cùm irruerit interitus, tunc invocabunt me & non exaudiam.* Y jeli vi uſſati moreteſze jedne takve miloſche, koju tak z-odpertemi, y podrugachenemi obécha nyi, groziſze, da nyu vam hoche ſzkratiti?

* liberum arbitrium

S. Bern. ſer. 38.

* gratiam efficacem

Prov. c. 1. v. 26.

Ibid. c. 1. v. 25. 27.

Ali niſtarmanye chujem, da zopet odgovarjate: mi ſzami videliſzmo ne retke, koji bibili greſſniki, kakſzmo mi; koji poklamkam ſivlyenye bi bili ſzprevodili y potroſſili lebudkak; zadnich vu zadnyem betegu ſzvojem, da objacheni z-Sz. Sacramentumi, vſzi zrucheni Bogu, plachuchi y znamenya pokore

 dajuchi,

dajuchi, vumerli y preminuli bi bili z-ſzmertjum, koja ſelyetiſze bi mogla od Szvetczev.

Jaj meni! y Jaj vam NN lyublyeni od takve ſzmerti Szvetczev. *Antiokus* takaj, plachuchi daval je znamenye zverſſene pokore za grehe ſzvoje, tak da ſtimaloſze bi bilo, nyegvo vumiranye ſzveto; y vendar Vera naſſa, vuchi naſz, da ſzkvarjen je. Glaſzoviti on takaj * *Navuchitel* Sz. *Brunona*, da oſztávim druge neizbrojene pelde, kojeh vſze knige duhovne pune jeſzu, objáchen z-Szvetemi Sacramentumi, y obſztren na ſzmerti od Redovnikov, y z-vſzum pomóchjum Duhovnum vtvergyen, preminul je z-ſzmertjum, koja kak vi vellite, ſelyetiſze more od Szvetczev; y vendar vſzemu ſzvétu znano je nyegvo ſzkvarjenye. Neznam jeli znate nachin, z-kojem Jágari lové Riſza. Poſztavlyaju ovi vu méſzta, vu koja on hogyeva, hranu z-oſztvarum zmeſſanu; ali ſegava zvér zderſavaſze nyu poſreti, doklam ſzim y tam ſzkáchuch, nezadehne z-dehnyenyem, koje preverlo ima, koren jeſzenov, vrachtvo ſzebi naj haſznovitejſſe vu potreboche: od zvéra jos ſegaveiſſi Jágari, obéſze na verhunecz dreva jeden puſſely ovoga korena, y ova zvér kada nadehnula bi bila ovoga obeſſenoga korena, ſtimajucha da nyega pripravnoga za vrachtvo ima; jé prez ſztraha hranu ſzebi na mámu poſztavlyenu: tuliko da chúti traplyenye vu drobu, taki pozna, da óſztvar je pojéla, y dehnyenyem kakti mahnita ische vigyeno vrachtvo; ali videcha, da doſzéchi nemore haſznovito ſzvoje vrachtvo, viſzeche na verhunczu dreva; primorana je vparuvati, vuprav gledech vu vrachtvo, od kojega nemore drugo prijeti kak ſzamu duhu, vkanyena nekuliko od ſegavoſzti Jágarov, nekuliko pak, da prez réda veruvala bi bila chutenya ſzvoga pohtenyu.

* Magiſter,

Plin. hiſt. natur. l. 18 c. 17. & 27.

Greſſniki lyublyeni, kojeh bludnoſzt y bedaſztocha, Bog naj bolye zna! kak vu velike je meni ſzkerbi; ah proſzim vaſz kak duſſa vam je draga; neuſſajteſze vu ono, kaj ochi vam na pervo donaſſaju, tojeſzt: dabi veruvali; da *lahko* je, haſznovitó prijeti Sz. Sacramentume; daſzu ſzrechne ſzmerti, koje

vidi-

vidite guſzcheiſsè vu greſſnikeh. Vu iſztom vremenu, vu kojem vrág kakti naj ſegavejſſi lovecz, vam ponuja one naſzládnoſzti neſzlobodne, one dobichke krivichne, hránu ſzmertnu duſſe vaſſe; vaſz vpuchuje veruvati, da pripravno vrachtvo Sz. Sacramentumov *labko* je; na pervo vam dájuch tulike y tulike, koji z-nyimi vumiraju; y tak vkanyeni pojédate onu hranu, koja vaſz oſztvárja: ali kada blisnyi k-ſzmerti, chutili budete v-onom tráplyenyu duſſnoga zpoznyanya onu oſztvar, z-kojum vſze vreme ſivlyenya vaſſega hraniliſze jeſzte, iſzkali budete vrachtvo Sz. Sacramentumov; ali jaj vam! kak zpoznate vaſz vnogo vkanyene od vaſſega uſſanya! *imati Szpovednika* poleg poſztelye vam dopuſchám, da je *labkò*, y *labkò* prijeti odvezanye, *lábkò* prijeti putno preſzveto pricheschanye, *labkò* dobiti Sz. krizmu, *labkò* imati vſzu zvunſzku pomoch; ali oh kak tesko je prijeti milosche, y haſzen oveh Sz. Sacramentumov, y zvunſzkeh pomochih; kojeh primete, tak rechem ſzamò dehnyenye ne pak haſzen; kajti ova primete prez iſztinſzkoga y ſzkruſſenoga posaluvanya, koje neodpuſztlyivem nachinom potrebno je, na zadoblyenye milosche, y opráſchanye grehov, y na zverſſenye pravdenoga obernyenya. Neſzkrachujemo odvezanye, velli Sz. *Auguſtin* vumirajuchemu, koi nye proſzi; ali zatho nedersímo, da on je zvelichen. *Si quis poſitus in ultima neceſſitate ægritudinis ſuæ, pœnitentiam accepit, & hinc vadit; non illi negamus quod petit, ſed non præſumimus, quia bene hinc exit.*

Y z-iſztine govorech, akomi govorite od *poſaluvanya zverſſenoga*, koje poleg navuka malo menye kak obchinſzkoga vſzeh Navuchitelov, je potrebno *vſzem* vu vremenu ſzmerti; dopuſztivſſi takaj da odvezanye dobíte vu one vure; kak morete vam obechati, da ovo posaluvanye pravdenò, neimajuchi naj meinſſe navade, nye vu ſivlyenyu zverſſuvati; vchiníte vu vremenu ovom, vu kojem vnogò zmeſſana, y zburkana najdeſze duſſa vaſſa, na vigyenye *ſzmerti* y *rachuna*; koga Bogu dati morate, y naj *ſztrabovitejſſe vekivechnoſzti*; ako ſzada nye neznate,

ali

ali nechete vuchiniti, kada vendar jeszte tak na tellu zdravi, kak vu pameti y razumu mirovni? pitajte Sz. *Bernarda*, jeli lahko gresniku vchiniti posaluvanye, y vam odgovorí, da on dersí tverdnò, da je tho tesejsse, kak nikakvo dugovanye na szvétu. *Habere contritionem peccatorum, difficilior res est, quæ sit in mundo.* Ako pak meni govorite od *Posaluvanya nezversenoga*, hochu vam dopusztiti, da vu vremenu takaj szmerti zdruseno z-odvezanyem, je zadovolyno na zadoblyenye milosche; ali y ovo posaluvanye takaj, je malo menye kak pervo tesko; ar akoprem nedohagya od zroka tak viszokoga, y tak zversenoga, kak posaluvanye pervo gore recheno; illiti hochu rechi iz *szame jedine lyubavi Boga*, nego dohagya od sztraha kastig; nemora vendar dohagyati od zroka chiszto naturalszkoga, (vuchem vnogi neszrechnò vkanyujusze) kajti mora ovo takaj posaluvanye za czily imati Boga onoga, koi zbantuvan je; navlasztitò kakti fantitela greha: y tak mora vu szebi zadersavati takaj jedno preveliko odurjavanye greha. Y jeli ova dvojversztna posaluvanya vam obechujete, da lahko jedno ali drugo na szmerti vchiníte?

S.Bern. tract. 4. serm. 1.

Razmejuchi *Alexander* Macedo, da nahajalbisze nekoteri glaszoviti Indianecz, koi po vszagdasnyem, y vszevdilnem privuchanyu k-sztrelyanyu na * *lúk*, tak znássalbisze kak y vissekrat pokazal bibil, da more v-okrug supline maloga persztenka pogoditi; selyejuchi Kraly, Imeniti ov chin videti. Pozval je adda nyega, ali recheni sztrellecz neuffajuchsze z-vitehstvom tha chin zverssiti, szprichalsze je tverdnò: nikaj niszu haszníla obechanya, nagovárjanya, nikaj pripomogle Kralyevszke groznye; zatho raszerdivssisze *Alexander*, odszudil je nyega, kakti szvoje zapovedi zaversitela na szmert: kada bibil neszrechni ov sztrellecz popelyan na pogublyenye, szvoju tverdokornoszt hotejuch pravichnu, y szebe pravichnoga vchiniti, ochituval je vszem; da zatho odgovarjal bilbisze, y szprichaval zapoved Kralyevszku zverssiti, kajti bilbi nekuliko dnevih zaosztavil lúk, y odvuchilsze pogajati; y tak bilbi bojalsze

* Sagitta.

sze

ſze da vu okrug perſztena nepogodi. *Is cùm ad ſupplicium duceretur, dicebat ducentibus, ſe exercitationem multis jam diebus intermiſiſſe, ideoque metuiſſe ne aberraret.* Jeden chlovek **ſztrelecz*, koi potroſſil bi bil vſze ſivlyenye vu ſztrelyanyu, boiſze, da vu okrug perſztena nepogodi, kajti bi bil preſztal ne letta nego ſzamò nekuliko dnevov; y jeli vi pak nevolyni greſſniki dersite y ſtimate, da ſzrechnò zverſsíte y napravite vu vure ſzmerti chin *ſzkruſſenoga poſaluvanya*, koji je naj teseiſſi, koga nit znate, nit vu ſivlyenyu zverſſuvali jeſzte? Plut. de pop. reg. f. 308. *Sagittarius.

Chudnovito je pripechenye, koje ſtejeſze vu Sz. Piſzmu. Preobladani vu taboru od viteskoga *Jephte*, cheterdeſzet dve jezera naroda *Eframite* zvanoga, y beséchi naglavcze; ſtimaliſzu, da oſzlobgyeni budu, ako prejdu prek *Jordana*, prek koga malò pervlye puni oholnoſzti, y velikoga uffanya preſsli bi bili: odhitivſſi zatho orusje, y czimere ſzvoje, da nebi poznaliſze; jedni po dnevu, drugi po nochi dohagyali k-kraju *Jordana*; ali ovde vſzakoteri prijet od ſztráse, koja po zapovedi nadladitela *Jephte*, za prehajanye prek *Jordana* poſztavlyena bi bila; y opitan vſzakoteri, kam ides? jeſzili ti *Ephramita? numquid Ephrathæus es? non ſum*: táiliſzu nevolyni, y ſzkerbeliſzu, da iz drugoga naroda ſzebe povedú: iz govorenya, govorila ſztrása, iz govorenya budeſze poznalo, ako jeſzi ti on, koiſze povedas. *Dic ergo Schibboleth.* Z-vſzem nachinom terſziliſze jeſzu oni neſzrechni, zgovoriti ovu Réch *Schiboleth*; ali neprivuchen jezik za meſzto *Schibboleth*, zgovarjal je *Sbiboleth*; *litteru*, illiti ſzlovu C, oſztavlyajuch: predan vſzakoteri iz ſzvojega jezika, y znajden, da je *Ephramites*, bil je zaguchen v-iſztom prehájanyu prek Jordana: *Statimque apprehenſum jugulabant in ipſo Jordanis tranſitu*, y cheterdeſzet dve jezera, neneiznimlyuch nit jednoga poginuliſzu, kajti nebi bili znali zgovoriti litteru C, k-koje niſzu bili privucheni: *et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia.* Ni hotel prez ſzkrovnoſzti Bog popiſzano ovo pripechenye. Vu prehajanyu iz ſzvéta ovoga, z-velikem korachajem, vaſz chekam nevolyni greſſniki! Judic. c. 12. Ibid. v. 5. Ibid. v. 6.

ovúd

ovúd ako hochete prejti szegurni; morate premeniti jezik, premeniti pohotnoszt, odurjavajuch ono, kajszte lyubili vu vszem vremenu vszega sivlyenya vassega; y lyubech ono, kaj vszigdar jeszte odurjavali. Y ovo jeli vam bude lahko? iz cheterdedeszet dveh jezer, akoprem z-vszum marlivosztjum, szkerbjum, y z-vszemi nachini, szkerbeli bisze bili obchuvati sivlyenye, nit vendar szamò jeden mogel je poprijeti *izgovarjanye jedne szame *littere*, k-koje ni bil privuchen jezik; y jeli vi nevolyni, dojduchi na prehajanye, y velik korachaj vekivechnoszti, vam obechujete jedno szkrusseno posaluvanye, k-kojemu vasse szerdcze nigdar ni bilo privucheno; vam obechujete vellim szkrusseno posaluvanye, koje dasze dobrò vchiní, potrebna jeszu misslyenya, hotenya, y dobrovolynoszti, zevszema razluchene od oneh; koje szada navadni jeszte zverssuvati?

* pronuntiationem.

Ali mi, chujem da poprijemlyujete, nam neobechujemo, kak *od nasz iszteh szameh* ovo posaluvanye; nego nye uffamosze od *Milosche Bosje*, koju akoprem mi vredni niszmo, nit nyu zaszlusili; vendar nemoramo zdvoiti, da ona nam od Boga szkrátisze. Jeli posaluvanye uffatesze zadobiti od milosche Bosje? ali od koje milosche? od *zadovolyne ne; ar z-ovum jedinum akoprem isztinito je, da morete posaluvatisze, je takai isztinito, dasze onda *realiter*, tojeszt *pravdeno* neposalujete: od *zverssene jos menye, kajti zvun toga, da ovu, kak vi szami valujete, Bog vam dati ni dusen; razum y Bosanszka potvergyavanya odpertò ochituju, da vam bude zakráchena; iz kakvoga adda zroka morete nyu uffatisze? imamo odgovárjate, peldu dobroga tolvaja; koje akoprem szamò jedno pripechenye popiszano je vu Sz. Piszmu, ni vendar *veruvanyu* **szpodobno*, dabisze bilo szamò jedino ovo pripetilo, nego bolye veruvati je prilichno; da Odkupitel hotel je ovo popiszano imati, *reczemo* tak, za peldu oneh nadládanyih, koja nyegva Muka, nyegva Kerv morala je zadobiti od vraga, da nyemu iz nohtov zgrabila bi bila, y sztergnula dusse gressnikov takaj vu vremenu szmerti nyihove. Gluboko je misslyenye ovo, ali nit

* gratia sufficiente.

* ab efficaci.

* non est credibile.

malò

malò pomase vaſz; kajti naj bude tho takaj iſztinito kaj vellite; vi vendar nechekate od Boga vekivechno zvelichenye, na nachin y peldu ovoga dobroga Tolvaja, nego na drugi nachin vnogò zvana-redneiſſi, y chudnoviteiſſi, koi nenahajaſze popiſzan, nit v-vſzem ſztarom, nit v-vſzem novom Teſtamentumu.

Y da je tho iſztina, proſzim poſzluhnete mene dobro; kajti vu onom, kaj vam povem, moreſze zadersavati vaſſe haſznovito od bludnoſzti advráchanye, y vaſz z-iſztine pitam. Jeſzteli kada chuli, ali ſteli od kojega, koi opadajuchi iz kakve ſztánya viſſine; ali pripetcze vtoplyen vu vode; ali nenadejuch obſztren od ognya; ali od ruke nepriatelſzke ſzmertno ranyen; bilbi preobchuvan od ſzmerti po chúdu, y milosche D. Marie Matere Bosje, ali drugoga Szvetcza ſzvoga Zagovoritela? jeſzmo takve pelde chuli, odgovarjate, y chujemo vſzevdil takva chúda. Szada zakaj vi, kojiſzte chuli, y koji chujete tuliko oveh chúd, naglavcze nehititeſze iz viſſine turna; zakaj neſzkochite v-ogeny, ali v-vodu z-uffanyem, da budete preobchuvani takaj vi od ſzmerti? kajti chujem da, ſzpametno meni odgovarjate, tho bi bilo ſzkuſſavati Boga, tojeſzt hoteti nyega kakti primorati, da vuchiní ono chúdo, koje vu takveh prilikah nit znamo, dabi kada bil vchinil, nit veruvati moremo da vchiní: Drugo je, da koteri preobchuvan je, od ſzmertne pogibeli, vu koju prez *preuffanya, nego pripetcze ſzebe poſztavil y nalékel bi bil; drugo pak je, poſztavitiſze y naléchi volynò y hotech, y prez vſzakoga zroka na pogibel ſzmerti, z-uffanyem da bude preobchuvan z-chúdom; *Perve verſzti* chulaſze jeſzu, y chujuſze chudnovita pripechenya, *Druge verſzti* nit chujuſze, nit kada morebiti chulaſze budu. Vi dobrò vellite, ali jeli neſzpametiteſze, da ov odgovor, vaſz primárja, da valujete; da vi uffateſze zvelichiti vuprav z-jednem zmed oveh chúdih, od kojeh vellite, da niſze chulo nit jedno? nemorete tájiti, da ſiveti vu grehu ſzmertnom, je poſztavitiſze y naléchi vu pogibel, da takov vumre nezpokoren, y ſzkváriſze; ſivuch

* citra temeritatem.

vi vu grehu szmertnom, vasz posztavlyate, y naléczate volynò, y prez zroka na ovu pogibel, z-uffanyem dasze zvelichite po milosche; adda hochete zvelichitisze, z-jednem zmed oneh chúd, koje valujete, da niszte jos chuli, nit verujete, dabisze mogla chuti. Da dobri Tolvaj jesze zvelichil, y szkrussenò posaluval, bilo je, bilo je jedno chúdo milosche Bosanszke, nemore táitisze; ali bilo je jedno chúdo vchinyeno jednomu, koi ni sivel Malovreden z-uffanyem, da vumre szpokoren; nego bilo je vchinyeno jednomu, koi nigdar vu sivlyenyu szvojem ni zpoznal, vrednoszt nepreczenyenu predrage Kervi one, koja morala je sztechi za nyegvo zvelichenye; y koi akosze je posztavil y nalékel vu pogibel, da vumre nezpokoren, tho vchinil je prez preuffanya one milosche, koja potlam nyemu bila je zkazana; y zatho niszem protiven, da vam potverdim, da chuda ove verszti mogusze veruvati, *k-isztine* * *prilichno* da jeszu drugem vuchinyena: ali dasze zveliché oni, koji uffajusze vu vrednoszt nepreczenyenu predrage kervi Kristusseve, sivu gressniki z-uffanyem, da vumreju zpokoreni; ah ovo je chudo vnogò veksse! y vnogo teseisse, dasze pripetí y zadobí: ovo je chudo, koje vera nevuchi, dabisze bilo takajsse nit jednomu szamomu pripetilo; y koje iz odperteh, y sztrassneh groznyih nazvescheneh od Odkupitela vidisze, da vszem bude szkracheno. *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.*

* probabiliter.

Luc. 13. v. 3.

Bog obécha vszako vreme isztina je, onomu, koisze szkrusseno posaluje, *oproschenye*, ali neobécha vreme, y pomoch *milosche* * *zversene* onomu, koi sive malovrednò *z-uffanyem*; dasze posaluje, kada bude hotel. *Manasses*, poklamkam trideszet tri letta gressnò y malovrednò sivuch kralyuval bibil, zvelichilsze je; *Ammon* za nyim taki dojduchi na ladanye Kralyevsztva, poklamkam bibil dva szamò letta gressnò sivuch kralyuval, szkvárilsze je, zakaj? kajti *Manasses* ni sivel malovrednò *z-uffanyem*, da vumre zpokoren, nego zpoznavssi szvoje grehe, oplakuval je nye neprestajnò dvajszet lett, koje jos sivel bi bil.

* gratiam efficacem

Reg. 4. c. 21.

Amon

Amon naszleduval je Otcza vu gressnom fivlyenyu, ali kajti, kak szvedochi Sz. **Clemens* fivel bi bil gressnò z-uffanyem, da imal jos bude vreme y miloschu zpokoritisze, za dvemi szamò letti Kralyevsztva, vumerl je nezpokoren, y szkvárilsze. Bog vu oveh dveh *tik* **pripechenеh* peldah, Otcza zpokorenoga y zvelichenoga; Szina nezpokorenoga y szkvárjenoga; pokazati nam je hotel, pute razluchne gressnikov. Da jeden gressi szlepechki, y da od Ruke Bosanszke doteknyen, zbudisze od szna szvojeh grehov, y za nye vu fivlyenyu vchiní pokoru, nahajasze pelda, da takov je zvelichen: da jeden gressi v-fivlyenyu, z-uffanyem dasze jos oberne na szmerti, y takaj da zvelichisze, nenahajasze pelda nit pokore, nit zvelichenya. Prilosemo adda lyublyeni NN nasz k-tolnáchu Sz. *Augustina*: ako hochemo chiniti pokoru, koja nam pohaszni na vekivechno zvelichenye? chinemo nyu szada, kada imamo vreme, y kada jeszmo zdravi. *Age pœnitentiam dum sanus es, & si sic agis, dico tibi quòd securus es.*

* L. 2. const. c. 23.

* imediatis exemplis.

Pripoveda Pater *Cataneus* vu szvojeh dobre szmerti razgovorih; od sztanovitoga mladencza hman fivlyenya, koi navaden bi bil odgovarjati, koji nyega bi opominali, nagovarjali na premenyanye, y pobolssanye fivlyenya; da on uffanye ima vu obrambe jedne Szveticze, koja vsze more, y ova Szveticza je *Miloszerdnoszt Bosanszka*, koja kak zvelichila bi bila jednoga Mátea, jednoga Paula, y neizbrojene gressnike, tak zvelichi takaj nyega. K-szmertne vure dojduchi vchinil je dozvati szebi Szpovednika, vrág nyemu ni dal iszpitavanye, y pretreszanye fivlyenya chiniti; ar k-nyemu dojduchi, pokáse v-rukah szvoih derfechi knigu, vu koje popiszani bi bili vszi nyegvi grehi, y nye razluchnò vsze bi bil ftel y videl. Oszupnyen y preszrassen, nevolyni gressnik vumirajuchi na tho vigyenye: *jaj meni* zakriknul, *oh kak velik je tho broj! oh kak vnogi y sztrassni grehi!* y tak pun sztraha y burkanya vumerl neszrechnò, pervlye kakbi szpoved bil vchinil. Rechete daszu retka takva pripechenya: ja pak vellim, da jeszu **vu szebi*

* in re.

guszy-

guſcheiſſa, akoprem bi bila ona retka, koja bi mi takva ſtimali y videli; y ja bi vam mogel napervo vnoga doneſzti, koja tak zdavnya nebi bila vu nekojeh varaſſeh, y ſzellah pripechena, da nebi bil vam neprilichen. Dopúſztitemi vendar, da vam jedno ſzamo pripechenye napervo doneſzem, koje pred nekulikemi letti vu *Padue* varaſſu je pripetiloſze.

Sivel je ne zdavnya vu varaſſu *Padue* jeden mladenecz plemenitoga roda, vtoplyen vu nechiſztoche tella, y v-naſzladnoſzti tellovne; koi maló ali nikaj bilbi miſzlil y ſzkerbelſze za duſſu, nego ſzamò bilbi ſzkerblyiv za tella naſzladnoſzti. On bil je od Boga viſſekrat, y z-vſzakoteremi nachini zván y opomenyen na pokoru; ſzada z-nagovarjanyem dobreh priatellov, y znanczev; ſzada z-nuternyem nadehnyenyem; ſzada z-preteskemi betegi: on vendar ali zamétal je opominyanya, ali obechuval vnogò, y nikaj zverſſuval. Pohogyen od Boga z-ſzmertnem betegom; videchi ſzebe na ſzmert betesnoga, pun ſztraha y zburkanya rádi greſſnoga ſivlyenya ſzvoga; plakal, molil, obechuval je pobolſſanye derſanya, y ſivlyenya ſzvoga, akobi jos koje vreme posivel. Zadobil miloschu, y ozdravil, y ſivel nekuliko lett; ali nikaj ni zverſſil, kaj bilbi obechal, tverdnò dersech kak ja ſtimam; da vſzigdar bude vreme poboIſſatiſze. Zadnich nekoteri dan, zvan Varaſſa gdabi bil na Bratvi, chutil je znevarcze ſzebi prihajati nekakvu zimu, koju akoprem nebi bil derſal za vnogò, na poſztely vendar hitiſze: ali videchi daſze povekſſava viſſe y viſſe ova zimlyicza, miſzlyech ſzebi dozvati jednoga zauffanoga Redovnika, koi ni daleko ſztal od hise nyegve, z-hotenyem kak ſtimam, ſzpovedatiſze, y duſſu ſzvoju od ſztarinſzkoga, y navadnoga betega ozdraviti. Odiſſel Poſzel po Redovnika, y nyega najde, koi taki marlyivò y ſzkerblyivo ſetuje, k-hiſe ovoga betesnika. Vlezne v-hisu, nyega pozdravi, y priſztáne k-poſztelye, oh kak ſztrahovito chúdo! vidi plemenitoga mladencza vſzega vu obrazu zruſſenoga, da ſztrah gledajuchem bi zavdaval; z-razijanemi vuſztmi, z-nevgiblyivemi ochmi, y ſztraſſnò van

ſzpu-

ſzpuchenemi, chernoga kak vuglen, z-rechjum vſzega odurnoga y ſztraſſnoga. Zove nyega, vidi da neodgovárja, y ſzpazi da je mertev. Ah Szveti Sacramentumi; pomochi miloſche; móch y jakoſzt razuma, zakaj niſzte pripomogli ovoga neſzrechnoga? kade jeſzte lepa nakanyenya Pokore? Bose nevmertelyni! kak ſztrahovit jeſzi vu tvojem ſantenyu, y kak z-ſztrahotum kaſtige ſzpunyavas, odvláchenya pokore.

Iſzpiſſuje *Pavel Oroſius*, da kotáchi koll *Faraona*, kada vlezel bi bil v-morje cherleno, takve kollotechine jeſzu v-kraju morja oſztavili, da jos ſzada po tulikeh ſztotin lett videſze; y ovoga chúda zrok dáje, *ut quisquis non docetur timorem DEI, propalatæ Religionis ſtudio, iræ ejus transactæ terreatur exemplo.* L. 1. hiſtor c. 20. Znateli vi lyublyeni NN. iz kakvoga zroka vu Sz. Piſzmu, vu izpiſzavanyih pripecheny, y viſſekrat v-naſſem vremenu, videſze ſzmerti ſztraſſne greſſnikov? *Ut quisquis non docetur timorem DEI, propalatæ Religionis ſtudio, iræ ejus transactæ terreatur exemplo.*

Adda ako niſzu vam zadoſzta Bosanſzke groznye, dabi prijeli v-ſzerdcze ſztrah Bosji, ako niſzu pelde, akoprem ſztrahovite zadovolyne; kaj drugo oſztaje Bogu ako ne, da ſzpoznate na ſzmerti kaſtigu, koje nitſze ſztraſſite, nitſze boiſte vu ſivlyenyu, Amen. Epilogus

FINIS.

O. ad M. D. G. & Bmæ V. Mariæ Honorem, ac Animarum ſalutem.

ELEN-

ELENCHUS
RERUM IN HAC ALTERA PARTE PRÆDICABILIUM.

* *Contritio.*

Nede-

Nedelya cheternajszta po Trojakeh.

Od koncza chloveka.

Nedelya petnajszta po Trojakeh.

Od razumnoga sztraha szmerti.

Nedelya seſztnajszta po Trojakeh.

Od obdersavanya Szvetkov.

Nedelya szedemnaïszta po Trojakeh.

Od lyubavi Blisnyega, y nachin nyega lyubiti.

Nedelya oszemnajszta po Trojakeh.

Od hman misslyenya.

Nedelya devetnajszta po Trojakeh.

Od velikoche greha y kastige, koisze gressnò prichescha.

Nedelya dvajszéta po Trojakeh.

Od dusnoszti Otczev y Materih dobrò odhraniti Detczu.

Nedelya dvajszet-perva po Trojakeh.

Od zapovedi lyubavi nepriatelov, illiti od opraschanya obsanosztih.

je chaſztlyvo, illiti poſtenya vredno. *Drugoch*, Je lehko. *Trejtich*, Je haſznovito. 443

Nedelya dvajſzet druga po Trojakeh.

Od zderſavanya od greha, da ſze po nyem nepogubi kip Bosji vu duſſe.

Pervich, Po grehu kip Bosji vu Duſſe pogergyujeſze. *Drugoch*, Kaſtiga ſztraſſna onomu, koi ov Kip z-grehom pogergyuje. *Trejtich*, nachin, po kojem kip duſſe z-grehom pogergyen, moreſze ponoviti. 465

Nedelya dvajſzet trejta po Trojakeh.

Od nachina vmirati viſſekrat.

Nazveſchaſze nachin, kak viſſekrat moreſze vmírati, za dobrò jeden krat vumreti. 482

Nedelya dvajſzet cheterta po Trojakeh.

*Od vmiranya v-grehu na ſzkradnye vure.**

Nazveſchaſze nerazumnoſzt oneh, koji ſivu v-grehu z-uffanyem jedinem zvelichenya, ar takvem pripéchaſze v-grehu na ſzkradnye vure vumreti, y ſzkvaritiſze. 500

* *Inpœnitentia finalis.*

PRILOSEK

Za podignuti Betesnika vu vſzakojachkeh ſzkuſſavanyih.

Akoprem prevnogi jeſzu nachini, z-kojemi Duh peklenſzki na ſzkradnye vure nevolynoga chloveka ſzkuſſava; niſtarmanye nekoji ſzamò iz knig, na kratkom zebrani jeſzu, za napredek tak oneh, koji ſtati znaju, kak takaj oneh, koji pri betesniku, ali iz dusnoſzti, ali iz lyubavi Kerschanſzke nahajajuſze.

§. I. *Proti ſztrahu ſzmerti.*

Jeſzu vnogi, koji kajti prekorednò lyube ſivlyenye ſzvoje, ſztraſſeſze ſzmerti, dapache iſzto ime ſzmerti, nyim ſztraſſno je. Ovem pred ochi poſztavitiſze mora. 1. Velik kvar, koga ſzebi chiné; ar veſz nájem pri Bogu pogubivaju; kajti volyu ſzvoju neſzklaplyaju z-volyum Bosjum, volynò neprijemlyuch, y nechekajuch ſzmert, koju Bog nyim poſſilya. 2. Ovi takvi kvar imaju, kajti ſzebe nepripravlyaju na vekivechno ſivlyenye, nit nye neſelye; ar vremenito lyube, y iz ovoga iziti bojeſze. 3. Szebi traplyenye vekſſe zavdavaju; kajti ſzmert, z-tem nyim je ſuhkeiſſa, ſztrahoviteiſſa, z-kem bolye oni lyube ſivlyenye. 4. Da oſztavlyajuch ſzvét, zadobivaju vekſſe dobro prez priſzpodobe, vu Nebu ſzebi pripravlyeno, ako najmre dobrovolyno ſzvét oſztavlyaju. 5. Da vumreti vſzekak je morati pervlye

 ali

ali potlam, y malò hasznì siveti dvę ali tri letta visse ali menye; adda naj bolye je vumreti onda, kada Bog hoche. 6. Da sivlyenye ovo vmertelyno, je zadnich jedno sivlyenye puno nevoly, salosztih, y vissekrat grusztenya. 7. Da bolye je vumreti dobrò y szrechnò, kak nekuliko lett presiveti, y morebiti sivuch duglye, hman konecz imati y v-pogibeli szkvarjenya Bog zna! biti. 8. Da na ovom szvétu jeszmo prihodniki za vreme prebivajuchi; y da nasz vu Nebo nikaj nepripelya, nego dobra szmert: jeli zaruchnicza neselí dojti nazochi zaruchnika? jeli tesak necheka selynò, dojti v-hisu Goszpodara za prijeti pláchu della szvoga? jeli sivinche nehlepí k-jaszlam, y v-ftaliczu szvoju? jeli diak iz skol vu domovinu k-Otczu? jeli szoldat necheka oditi iz vojszke vu mir y pokoj? jeli szuseny nemiszli iz temnicze, na szloboschinu? &c. tak y dussa nassa iz tella, y sivlyenya szvéta ovoga, na vekivechnoszt &c. 9. Pelde takaj vnoge jeszu, *Sz. Davida*, *Sz. Paula*, *Sz. Cypriana &c.* koji sivlyenye odurjavali, y szmert selyeli jeszu.

§. II. *Proti lyubavi Imetka.*

Szkussavanye vu nekojeh betesnikeh dohagya, kajti jeszu prileplyeni z-szerdczem Imetku. Ovem pred ochi posztaviti morasze. 1. Da szobum donassa tho sztalis nass chlovechanszki, koji dossliszmo na szvét goli y sziromahi, tak takaj povráchamosze iz szvéta na vekivechnoszt sziromahi, budi oni Kralyì, budi Groffi, budi priproszti musi: y bedasztocha je salosztitisze, kaj ni mochi preprechiti. 2. Da imetek ov vesz, szamo nam vu poszudbeno Ime, y za vsivanye je dán od Boga, y On vszega Goszpon je, koi nyega vzeme kakti szvoga kada hoche. 3. Da vekssi Imetek nasz v-Nebu cheka, nego je ov, koi vszakomu szmerdi, ako vu Nebo z-szerdczem pogledí. 4. Nili Kriftus vsza osztavil, y gol na Krisu viszel: jeli pak mi nyegvi szlugi, nyegvo sztvorjenye, mi chervi zemlye ove, budemo drugach selyeli, dasze z-nami baráche, kak z-Sztvoritelom, z-Odkupitelom, y z-Goszponom nassem jesze pripetilo? 5. Kajsze je potrebno za imetek salosztiti, da iszti betesnik more nyega premeniti z-vekssem Imetkom, nyega pred szobum razdelyujuch vu Ime Bosje, sziromahom - Czirkvam; adda nyega ni osztaviti, ni pogubiti, nego z-hásznum dusse, premeniti z-vekivechnem, y tak nit zroka salosztì ni, nego bedasztomu.

§. III. *Proti prevelike poblepnoszti k-Tovarussicze y k-Detcze.*

Kojisze z-ovem nachinom szkussavaju. Ovem pred ochi posztaviti morasze. 1. Da ako v-Nebo oni dojdu, visse nyim z-molitvami pohaszne, nego dabi na szvétu osztali y ovde siveli. 2. Da Bog bolye Tovarussiczu nyegvu, Detczu nyegvu lyubi, nego on iszti, koisze za nye salosztí: ako adda ov takov betesnik nebi bil nye osztavil sivuch na szvétu, kakbi mogel Bog nye zapusztiti kralyujuch vu Nebu, ar koi Bogu je zruchen, ni sziromah, y Bog nyegov je vu vszem pomochnik. 3. Ako detcza vu sztrahu Bosjem jeszu odhranyena, najsze ona nebojé szirotinsztva; ar Bog vsze ove ravna, lyubi, nyim

za hranu previgyuje, kak pticzam v-zraku, Ribam v-vode, zverju v-lozah. 4. Da ako betesnik tuliku szkerb ima proti sene, detcze za vremenito sivlyenye, kak vnogo bolye nemora imati vekssu szkerb zasze, y sivlyenye szvoje vekivechno y duhovno; pokehdob adda szkerb ova senné, detczé preprechuje, szkerb nyegvu za dussu, naj odhiti onu, y poprime ovu; y vu Boga szamoga uffanye naj posztavi, y nye izruchi. 5. Nili JEsus Kristus Mater szvoju Mariu na szvétu osztavil, y szmert za nasz objel. 6. Pohlepnoszt ova lyubavi proti sene, proti Detcze, proti znanczem; nikaj nyemu, nikaj nyim nehasznі, nego dapache skodi; ar préchi *vsze* obráchanye k-Bogu, koje vu ovom vremenu kruto hasznovito, y zaiszto potrebno je: zatho detcza, priateli lyublyeni, nazochi nemoraju biti, nit od nyih nemorasze szpomenek chiniti.

Zdibavanye.

Hochu Bog moj! ako Ti zapovedas, iz drage volye vumreti: y ovu szmert y vsza traplyenya szerdcza, aldujem Tebi na hvalu, diku, y volye tvoje szpunyenye; y k-tomu na zadovolyschinu grehov moieh, zaradi britke muke y szmerti tvoje. Bog moj; Goszpon moj!

§. IV. *Proti Neterplyivnoszti.*

Jeszu vnogi privucheni szlasztchiczam, vugodnosztjam, koji szkussavajusze od duha peklenszkoga z-neterplyivnosztjum, z-szerditosztjum proti betegu, nevolye &c., ovem takvem pred ochi posztavitisze mora: 1. Da neterplivnoszt nyihova nyim bolye povekssava, kak lehkoti beteg; dobro znajuchi, da terpeti, ali hote ali nehte moraju. 2. Da z-neterplyivnosztjum nájem pogubivaju, kogá bi zadobili dobrovolyno podnassajuch za lyubav Bosju, y za dusse szvoje zvelichenye. 3. Da vszaki Beteg, nevolyu nam Bog ne pripetcze, y prez zroka, nego z-zrokom, y z-szvojum vekivechnum mudrosztjum possilya, y tho za nasse dobro, 4. Da bolye je ovde y na ovom szvétu terpeti, kak na drugom, pokehdob nyeden greh nebude, za koga kastiga y pokora nebisze morala podneszti. 5. Da Bog nam possilya Betege, nevolye, dasze mi odtuímo od lyubavi, y nagnyenya szvéta. 6. Da po terplyvnoszti Bog oprascha vszigdar grehe, y kastigu za grehe odpuscha, koja vu purgatoriumu bisze morala dugo vremena podneszti: povekssavajusze nájmi, y tak daruvanye veksse od Boga na drugom szvétu chekati imamo. 7. Da akoprem nebi bili zaszlusili ovu nevolyu, ov Beteg, zbog grehov nasseh, koga Bog nam possilya, nistarmanye zarádi lyubavi, koju JEsus Kristus proti nam je imal, za nasz britke Muke, y szmert podnassajuch; dusni jeszmo iz drage volye vsza ova podneszti, rádi lyubavi nyegove proti nam. 8. Kulika traplyenya, kulike Muke, y vnogo veksse podneszli jeszu tuliki Mucheniki, tuliki Szvetczi, szlugi verni Bosji za lyubav nyegvu; kakti *Tobias*, *Job*, kakvu terplivnoszt vu nevolye niszu imali. Sz. *Liduina*, koja 38. létt terpela je, tak da iz posztelye 30. lett ni nigdar sztala. Sz. *Klara* pak 28. lett zvana-rednu nevolyu terpela je. Sz. *Ferencz* ochih ból dugo vremena terpel. Sz. *Bona* Devicza kaj ni podneszla, chija

 persza

porsza chetvi zkonchali jeszu', y osztáli neizbrojeni. 9. Bedaszto je terpeti nedobrovolyno, y szebi nevchiniti iz szille kreposzt, kada drugach nemore biti, nego je terpeti: y zadnich bolye je ovde terpeti dobrovolyno, kajti ovde terpisze na kratkom, drugde pako veszelye je na veke.

Zdihavanye kratko.

Oh Bose! ovde sgi? ovde peczi, ovde széczi, da na veke oproſztis. Pripraven jeſzem Bog moj! pripraven jeſzem, naiſze puni volya tvoja. Bog moj! pripomozi mene vu ove y v-vſzake nevolye moje; priſztani k-meni vu ovom betegu mojem, nyega ali pomenyſſajuch, ali terplyivnoſzt podelyujuch na vekſſu Diku tvoju, y zvelichenye duſſe moje. Bog moj, Goſzpon moj!

§. V. *Proti Nevernoſzti.*

Ovo duha peklenszkoga szkussavanye proti kotrigom vere, je naj pogibelnejsse; ar prez vere ni zvelichenya: znajuch dobro duh ov peklenszki, med lyudmi naj vuchenejssi, da kotrigi vere nasse jeszu zverhu razuma chlovechanszkoga; zatho nekojem posztavlya ono, kaj oni nemogu preszechi y tak nye vu vere bludi. Ovem takvem pred ochi posztavitisze mora: 1. Daaz-nyim y z-szkussavanyi nyegovemi najsze nepregovárjaju nikaj; nit zrokom nyegvem naj neodgovarjaju, nit nye vu pamet naj nepuszté, nego vu takveh prilikah Bogu najsze vtekú, y rekú: *Bose moj vu velike ſzilli jeſzem pripomozi mene; Goſzpone objáchi veru moju; razszveti ochi razuma moga, da nepriatel nenadlada mene.* 2. Naj takvi na vsza proti vere szkussavanya odgovoré: *Verujem vſza, koja veruje ſzveta Matti Czirkva Rimſzka, Katolichanſzka; Ova je ſztup iſztine, ova tebi na meſzto mene naj odgovori; z-nyum pregovarjaiſze: meni doſzta je, da vſza ona verujem, koja ona veruje y vuchi: tverdnò valujem, da vu ove prave vere hochu ſiveti, hochu vùmreti,* &c. 3. *Veru Bosju* hasznovito je moliti; Razpelo kussuvati; v-nebo ochi y pamet obernuti. 4. Premislyavati tulikeh Muchenikov, tulikeh Navuchitelov, tulikeh Szvetezev chuda, y potvergyavanya zverhu vere y kotrigov nasseh vchinyena, y poszvedochenya tulika vu duhovneh y szvetezkeh Knigah popiszana. 5. Znamenye Sz. Krisa z-Sz. vodum napraviti, *Vu Ime Otcza* &c.

Zdihavanye kratko.

Verujem Tebe, klanyamſze Tebi ô Preſzveto Trojſztvo! Bog troi vu Perſonah, jeden vu Boſanſztvu, Otecz, Szin, y Duh Szveti. Verujem vu Te, uffamſze vu Te, lyubim Tebe. Verujem vſze kotrige Vere Katolichanſzke; Tebe Boſe JEſus Kriſtus Odkupitela; Szudcza, darovnika, y ſantitela, verujem duſſe moje nevmertelynoſzt, y oſztala vſza: ah JEſus budimi na pomoch!

§. VI. *Proti zdvojenyu.*

Nahajajusze morebiti nekoji, koji vu betegu premislyavajuch odurne, y sztrassne grehe szvoje, y pressesztno gressno sivlyenye szvoje, szkussavajusze od

Duha peklenszʃzkoga *zdvojnosztjum*, tak da zvelichenye zadobiti neuffajusze, nego szkvarjenye vekivechno pred ochima imaju. Ovem takvem pred ochi posztavitisze mora: 1. Da nezgovorno Bog milosztiven je, akoprem zbantuvan tulikokrat bi bil; y da neizrecheno pripraven je na oprafchanye grehov, buduch *lasztovita nyegva zverssenoszt*, oprosztiti. 2. Da JEsus Kristus je nass pred Otczem Bogom zagovoritel, pokehdob On z-szvojum Mukum britkum, y preteskum szmertjum, Otczu Bogu za nasz zadovolyschinu je dal, y szerditoszt nyegvu proti narodu chlovechanszkomu vtásil, milosztivno podnassajuch tulike na ovom szvétu grehe. 3. Da JEsus Kristus je nass Szudecz, koi takaj je nass zagovoritel, koi vszevdil Bogu Otczu szvomu káse Rane szvoje kervave, koje selynò y lyublyenò za nasse zvelichenye je prijel, da tak Otcza Boga vtási, y on nam grehe oproszti. 4. Da Bog nam je obechal, koi veren je y sztalen vu obechanyu szvojem, oprosztiti v-vszako vreme y vszaki krat vsze nasse grehe, kada k-nyemu obrachamosze, y nyega proszimo oprofchenye. 5. Da pri Bogu imamo Blasenu D. Mariu, y Szvetcze, nasse zagovoritele, koji za nasz prosze y mole. 6. Da vsze uffanye oprafchanya grehov nasseh, morasze vpirati jedino vu dobrotu y milosszerdnoszt Bosju, koja pomenyssatisze nemore nigdar, nit szprazniti, budi kak hoche velika vnosina, broj y odurnoszt grehov. 7. Da JEsus Kristus vchinil je Pokoru za nasz; y zatho rádi nezgovorneh nyegveh nájmov, y vrednosztih, moramo uffatisze zvelichenye dobiti dusse nasse; buduch nyegva dika, nyegvo veszelye, nasse zvelichenye. 8. Da vnoge pelde jeszu, kakti vu novom Testamentumu *Petra*, *Tolvaja*, *Szina raszipnoga*, *Marie Magdalene*, *Pelagiæ*, *Sz. Augustina*, y neizbrojeneh drugeh. Vu sztarom testamentumu: *Davida Puka Israelszkoga*, koje vsze gressnike Bog vu milofchu szvoju prijel je y grehe oprosztil; y Puka vu zemlyu obechanu dojti prepusztil, koja bila je Pelda, Blasene vekivechnoszti. 9. Da Bog dobri neche szmert vekivechnu gressnika, kak velli po *Ezekielu Proroku*, nego hoche, y selí dasze k-nyemu oberne y naveke szrechnò sive.

Zdihavanye kratko.

Otecz nass, koi jeszi na nebeszih, szmiluisze szinu tvomu malovrednomu akoprem, y nezahvalynomu; ali vendar szinu tvomu: ar nyega po JEsussu Kristussu szinom twojem naturalszkem, vu szinsztvo twoje prijel jeszi: ah Bose oproszti Ti meni grehe moje: oh Bose zagressil tebi jeszem! ali vekssa je tvoja milosszerdnoszt, kak je hmanyocha moja! ako ja vchiniljeszem, odkuda mene szkvariti mores; niszi pogubil Ti, odkuda mene zvelichiti hoches: Zarádi Tebe y dobrote tvoje, zvelichi mene, szmiluisze meni.

§ VII. *Proti Prevzetnoszti.*

Neszpominam ovde onu *prevzetnoszt*, koju malovredni lyudi vissekrat imaju, uffajuchsze prez szvojeh dobreh delleh vu jedinu Bosanszku Milosszerdnoszt; nego razmem onu *prevzetnoszt*, illiti *preuffanye*, koje Boga bojechi, y dobro na Szvétu sivuchi, na szmerti nekoji tak imaju, da vu dobreh

delleh

delleh szvojih, kakti v-almustvu, v-traplyenyu y v-chisztoche tella, y osztaleh dobrotah zverssenih vpirajusze. Drugi pak, kajti niszu posztavemo: *nikoga vumorili*, *nikomu nikaj vkrdli*; *zlo veliko z-rechjum*, *ali z-chinom zvunszkem vchinili*, nemiszlyech nikaj na grehe morebiti szerdcza, y otajnoszti gressne, szebe kakti znássaju, y szkorò za sztanovitò dersé da zvelicheni budu, y v-*gizdoszt nuternyu* opadaju. Ovem takvem pred ochi posztavitisze mora. 1. Razmisslyavajuch, akoprem vnogo dobra vchinili jeszu; posztili, trapilisze, almustvo delili; je nistarmanye vnogo visse kaj oni zamudili jeszu, y kaj bi bili mogli vchiniti y zverssiti. 2. Akoprem vsza ova zverssili jeszu, ali vendar niszu zverssena z-onum marlivosztjum, z-onum zverssenosztjum, ali pak z-nakanyenyem, kakbi potrebno bilo za vekivechno zvelichenye szvoje. 3. Da vsza ova kojaszu zverssili, y vsza dobra kojaszu vchinili, niszu szami *po szebi*, y z-*szvojum mochjum* obverssuvali, nego z-pomochjum y miloschum Boga - nemoguchi mi *iz nasz*, nit naj mejnsse *dobro koje* vchiniti, pricheti, ali zverssiti. 4. Da Bog je ostri szudecz, y drugi jeszu szudi Bosanszki, kak chlovechanszki, y drugach On nassa dobra della bude pretreszaval, neg mi stimamo, y dersímo. 5. Kak vnogò vekssa szvetczi, y verni szlugi Bosji chinili y zverssuvali jeszu, y vendar iz pravoga szerdcza zevszem them szebe niszu dersali, ako ne za neverne szluge, za nezahvalyne cherve pred Bogom, y vszem szvétu: na kojeh dobra della y zverssenoszti gledech, nassa *nikaj* jeszu, nit priszpodablyatisze k-nyihovem mogu. 6. Razmisslyavajuch kuliko Bog za nasz je vchinil; y kak velika je dusnoszt nassa, da odvernemo Bogu zahvalynoszt z-chíni nassemi, y lyubavi nyegve z-sivlyenyem nassem odgovorimo. 7. Razmisslyavajuch vrednoszt dike nebeszke, koja tulika je, tak plemenita, tak odichena, da vszi najmi, vszi trudi, vsza dobra della szvéta ovoga, niszu prisztojna k-dike ove neba, dabisze *iz pravicze* komu ona dati morala, nego iz jedine *miloszerdnoszti* dajesze, po vrednoszti, zaszlusenyu, y nájmeh JEsussa Kristussa. 8. Premisslyavajuch Sz. *Pavla* nájme, y poniznoszt, koi vendar vu szegurnoszti zvelichenya szebe ni dersal, nego k-Bogu szebe preporuchal: pred ochi protivnò imajuch gizdoszt, y preussanye *Lucifera*, koi v-pekel prepal je z-Angelmi paidassi szvojemi &c.

Zdibavanye kratko.

Oh Bose! szmilujsze meni poleg velike miloszerdnoszti tvoje; ar vu grehih zachet jeszem vu vutrobe matere moje! valujem Bog moj! da nikoga zvelichenoga nechinis poleg vrednoszti nyegve, nego poleg miloszerdnoszti tvoje; z-Davidom Szvetem *k-tebi krichim, ne Goszpone nam, ne nam, nego tebi budi dika, budi hvala, budi szlava. Ponizujemsze Tebi Bose! pred velichansztvo Tvoje, nevolyni cherv opadam: oh Bose Sztvoritel, Odkupitel moj!*

§. VIII. *Nachin zruchanya betesnika k-volye Bosje.*

Prelyublyeni moj JEsus Kristus, za onu lyubav nezgovornu, z-kojum Ti al-

alduvalſze jeſzi, vekivechnomu Otczu tvomu na ſzmerti tvoje, y ſzmerti tak poſpotlyive, ja Tebi aldujem ſzerdcze moje. Vchini iz mene, kaj Ti hoches; ovo je zadnya volya moja, da nechu vech nikaj drugo, nego ono, kaj hoches Ti ſzladki JEſus, dobri JEſus: naj dojdu teskoche, naj dojdu tráplyenya, naj dojde iſzta ſzmert, ja vſzega mene iz rucham vu preſzvetu volyu tvoju; y vſza prijemlyem iz dobre volye moje, kajti vu Te uffamſze Bog moj, da vſza ravnati hoches na hvalu tvoju, y zvelichenye duſſe moje. Hvalimti moj JEſus, da me jeſzi pohodil z-ovem betegom mojem; ali proſzimte takaj moj JEſus, da ja iz betega ovoga dobim onu haſzen, koju ti hoches y ſelis da dobím; neprepuſzti JEſus, da nadme nadojde neterplivnoſzt, ali nezahvalynoſzt, ali koje drugo ſzkuſſavanye tella, ſzvéta y vraga. Pomozime miloſztivni JEſus, da Kris betega ovoga dobrovolynò podneſzem za lyubav tvoju, koi ſives y kralyujes z-Otczem Bogom, y z-Duhom preſzvetem na vſze veke vekoma vu Nebu, daj y meni tam dojti Amen.

§. IX. *Kada Razpelo kuſſuje betesnik.*

Klanyamſze Tebi ô preſzlatki JEſus! kajti mene na krisu odkupil jeſzi. * O premiloſztivni JEſus proſzim Te za predragu kerv tvoju, koju za me nevolynoga greſſnika iztochil jeſzi, izbriſſi vſze grehe moje y meni nye oproſzti: * O dobri JEſus poſzluhni me, y med Ráne tvoje zakrí me. * O JEſus Szin Davidov ſzmilujſze meni. * O ſzerdcheni JEſus pomozime vu ove nevolye moje Amen.

§. X. *Zdibavanye china Vere.*

Goſzpodine Bose JEſus Kriſtus, verujem ja daſzi Ti Bog moj, y odkupitel moj. Verujem, da za moje zvelichenye doſztojalſze jeſzi poroditi od Devicze Marie, y ſzmert podneſzti na kriſu. Verujem da je jeden Bog vu Bosanſztvu, troj pak vu Perſonah Otecz, Szin y Duh ſzveti: da Bog Otecz mene ſztvoril je, da Nyega na ſzvétu ovom hvalim y dichim, hvalyech y dichech zvelichen budem: da Ti ſzin Bosji, mene na Kriſu odkupil jeſzi z-tvojum predragum Kervjum y mukum: da Duh ſzveti na ſzvetom Kerſztu mene poſzvetil je, y dáre ſzvoje vu duſſu moju vlejal, greh Otcza Adama iztochni izbriſſuch: da Ti hoches greſſnike nezpokorene vu grehu ſzmertnem vumirajuche, z-Peklom kaſtiguvati y od licza tvoga odverchi; zpokorenem pak, y dobrem, dati hoches diku nebeſzku: da Ti Jeſus dojti hoches ſzudit ſive y mertve: da duſſa moja vſzigdar ſivela bude, nit kada vumre: ova y oſztala vſza, koja Ti po Sz. Matere Czirkve mene vuchis; Verujem zatho; kajti Ti nazveſztil jeſzi, koi vekivechna iſztina, y Mudroſzt nezgovorna jeſzi; y vu ove vere tverdnò obechám ſiveti y vumreti, Amen.

Zdibavanye china uffanya.

Uffamſze Bog moj y Goſzpon moj! po tvoje nezgovorne miloſzerdnoſzti oproſchenye vſzeh grehov mojeh, y zvelichenye duſſe moje, ar akoprem neizbro-

brojeni bibili grehi moji, y rádi nyih bi zaszlusil pekel, niſtarmanye vnogò vekſſa je Miloszerdnoszt tvoja, kak vszega szvéta grehi: Bose valujem, da nikaj z-mojemi dobri delli zaszlusil niszem, y ako kaj dobra vchinil jeszem, Tvoja ovo miloscha, ne vrednoszt moja bila je: uſſanye adda vsze moje vpiram vu muku y szmert, y vrednoszt preszvete kervi Tvoje ô JEsus Kriſtus, y obrambu D. Marie, Matere predrage tvoje; ar Ti meni ova vsza obechal jeszi, koi kajti vszamoguchi; vsza mores dati, kajti veren y sztalen vu obechanyu; vsza dajes. Objachime Bog moj vu uſſanyu ovem mojem; ar vupiram nye vu miloszerdnoszt y v-nezgovornu dobrotu Tvoju, Amen.

Zdibavanye china lyubavi.

Bog moj nezgovorno Dobro, Ti jeszi mene sztvoril; Ti jeszi mene Odkupil; Ti jeszi mene vszigdar zdersaval. Zpoznavam da od Tebe imam sivlyenye. Tello, duſſu, y oproschenye grehov mojeh. Ti jeszi mene nadelil z-tvojum Sz. miloschum vu prijemanyu Sz. Sacramentumov. Ti jeszi meni poſſilyal tulika dobra nadehnyenya: Ti jeszi mene oszlobodil od tulikeh pogibelih. Ti pripraven jeszi, meni dati Nebo, y zvelichenye na veke. Ah gdote anda nebi lyubil Bog moj! ah lyubimte, lyubim Bog moj! iz vszega szerdcza, iz vszega razuma, iz vsze volye, iz vsze pameti y duſſe moje: lyubimte zverhu vszega: zaradi Tebe, vszemu sztvorjenyu odgovarjamsze: lyubim Tebe viſſe kak mene, nit lyubim mene, nego zaradi tebe. Ah dabi mochi selyelbite lyubiti z-onum lyubavjum nezgovornum, z-kojum Ti Bog moj! lyubis szamoga Tebe, y tho zatho, kajti jeszi, *vreden szam szebi, y vu szebi, kakti nezgovorna dobrota*, nezgovorne, neizrechene lyubavi. Bog moj Goszpon moj, y vsze dobro, Amen.

Zdibavanye szkruſſenoga posaluvanya.

O prelyublyeni JEsus moj! Bog moj, Sztvoritel moj, Odkupitel moj! zpoznavam odurne y sztraſſne grehe moje; y salujemsze ja nezahvalyno sztvorjenye za vsze male y velike, znane y neznane, illiti pozablyene, jedino zatho, daszem z-nyimi Tebe, nezgovornu dobrotu Bosanszku tuliko zbantuval, y salujemsze dasze nemorem bolye saluvati zbog tulikeh grehov, koje tulikokrat proti Tebe moj Sztvoritel, moj Odkupitel vchinil jeszem; Tebe proszim ponizno zbog predrage kervi tvoje, oproszti mi vsze kuliki jeszu. Obecham tverdnò pobolſſanye, nepovernutisze vu nye od szada, ako sivel budem, y nye szada za vszigdar vsze odurjavam. Y akobi kojega pozabil, ali pak nebi kaj poznal, z-kemszem Tebe zbantuval; ah dajmi miloschu Bog moj! da poznam y salujemsze. Vszem, kojiszu mene zbantuvali, iz vszega y pravoga szerdcza oprascham, zaradi Tebe Bog moj; y akoszem ja koga zbantuval, proszim takaj, da Ti meni oproszti s: ako imam kaj ludczkoga, hochu imati dasze poverne, dasze nadomeszti; dapache povrácham y nadomescham z-volyum y hotenyem mojem. Bu-di Tebi hva[illegible] dika Otecz, Szin, y Duh

Sz[illegible]

nogo
ia ni-
zem,
e vpi-
ristus,
dal je
anyu,
vu mi-

Odku-
yenye.
um Sz
tulika
oripra-
lyubil
razu-
zara-
, nit
n lyu-
ho za-
rota,
men

zpo-
vorje-
atho,
y fa-
okrat
nizmo
po-
la za
, z-
jem-
ham,
meni
na-
m

